Звіт ІПВГ України

Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях

Міністерство енергетики України

UAEITI
Extractive Industries Transparency Initiative

ЗМІСТ

1. Перелік скорочень і термінів 6
2. Резюме 9
3. Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях у світі та Україні 15
3.1. Історія імплементації ІПВГ в Україні та основні події у 2024 році 15
3.2. Вплив війни на видобувні галузі та звітність у рамках ІПВГ 20
4. Методологія і підхід до підготовки Звіту ІПВГ 26
4.1. Сфера охоплення Звіту ІПВГ 26
4.2. Процес збору інформації 28
4.3. Процедури аудиту та підтвердження у видобувних компаніях та державних органах 29
4.3.1 Зміни в законодавстві України щодо аудиту та підтвердження у видобувних компаніях 29
4.3.2 Процедури аудиту та підтвердження в органах державної влади та суб'єктах господарювання державного сектору економіки 31
4.3.3 Перешкоди для належного підтвердження даних за 2024 рік 36
4.4. Якість даних та процедура звірки 40
5. Загальна інформація про видобувні галузі 42
5.1. Внесок видобувних галузей в економіку України 42
5.1.1 Внесок у формальний сектор економіки 42
5.1.2 Внесок у неформальний сектор економіки 47
5.2. Платежі видобувних компаній на соціальні та екологічні цілі 48
5.2.1 Обов'язкові соціальні та екологічні платежі, передбачені законодавством 48
5.2.2 Соціальні та екологічні платежі, передбачені договорами 53
5.2.3 Добровільні соціальні витрати та екологічні платежі 59
5.3. Оцінка регіонального походження платежів на користь держави від видобувних галузей України 61
5.4. Кустарний і дрібномасштабний видобуток корисних копалин 64
6. Нормативне та фіскальне регулювання видобувних галузей у 2024 році 67
6.1. Огляд законодавства, що регулює питання видобування корисних копалин 67
6.1.1 Стратегічні документи у видобувній галузі 68
6.1.2 Кодекс України про надра 72
6.1.3 Гірничий закон України 73
6.1.4 Закон України «Про нафту і газ» 73
6.1.5 Закон України «Про ринок природного газу» 73
6.1.6 Нормативні акти у сфері оподаткування 74
6.1.7 Інші нормативні акти 75
6.2. Функції та повноваження органів державної влади у видобувних галузях 77
6.2.1 Органи державної влади, компетенція яких поширюється на всю територію України 77
6.2.2 Органи державної влади, компетенція яких поширюється на місцевому рівні 82
6.3. Реформування регуляторного та фіскального режиму видобувної галузі у 2024 р. 83
6.4. Доступ до інформації про бенефіціарних власників юридичних осіб 98
6.5. Фіскальний режим видобувних галузей 108
6.6. Регуляторний режим видобувної галузі 123
6.6.1 Реєстр спеціальних дозволів на користування надрами 123
6.6.2 Процедура надання спеціальних дозволів на користування надрами 125
6.6.3 Договори у видобувних галузях 135
6.6.4 Інші договори, пов'язані з видобуванням корисних копалин 148
6.6.5 Використання місцевої складової у видобувній галузі 150
7. Регулювання державної участі у видобувних галузях 153
7.1. Визначення поняття «підприємства з державною участю» 153
7.2. Участь держави у підприємствах видобувних галузей 158
7.2.1 Участь держави у підприємствах видобувних галузей у 2024 р. 158
7.2.2 Відповідальність держави за покриття витрат підприємств з державною участю 169
7.3. Фінансові відносини між державою та підприємствами з державною участю 171
7.3.1 Положення законодавства України 171
7.3.2 Операції підприємств з державною участю в 2024 році 175
7.4. Платежі підприємств з державною участю на користь держави 183
7.4.1 Законодавство щодо частки чистого прибутку та дивідендів на державну частку 183
7.4.2 Платежі від підприємств з державною участю на користь держави, здійснені у 2024 році 183
7.5. Платежі держави на користь підприємств з державною участю 185
7.5.1 Законодавство щодо бюджетної підтримки видобувних галузей 185
7.5.2 Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам 188
7.5.3 Надання державних гарантій за запозиченнями суб'єктів господарювання 189
7.5.4 Обмеження щодо звернення стягнення на майно підприємств з державною участю 194
7.5.5 Компенсація державою витрат на виконання спеціальних обов'язків, покладених на суб'єктів ринку природного газу 195
7.5.6 Перевірка державної допомоги 198

7.6. Функції підприємств з державною участю та платежі суб'єктів господарювання на користь підприємств з державною участю 201
7.6.1 Платежі за транспортування нафти і газу 201
7.6.2 Виконання геологічно-розвідувальних, пошукових робіт, надання послуг із геологічного вивчення 201
7.6.3 Платежі на користь підприємств з державною участю в рамках корпоративних відносин 202
7.6.4 Істотні платежі суттєвих підзвітних компаній на користь видобувних компаній з державною участю 204
7.7. Державна політика у сфері управління суб'єктами господарювання державного сектору економіки 205
7.7.1 Основні особливості державної політики у сфері управління суб'єктами господарювання державного сектору економіки 205
7.7.2 Державне регулювання у сфері корпоративного управління підприємствами з державною участю 212
7.7.3 Державна політика у сфері здійснення закупівель суб'єктами господарювання державного сектору економіки та розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників контрагентів 222
7.7.4 Антикорупційні програми та заходи щодо антикорупційних перевірок підприємств з державної участю 231
7.7.5 Розкриття підприємствами з державною участю інформації про інвестиції у видобувні галузі та про те, як їхні інвестиційні рішення узгоджуються з енергетичним переходом та кліматичними ризиками 233
7.8. Роль держави у допомозі забезпечення потреб енергетичного сектору . **Error! Bookmark not defined.**
7.9. Квазіфіскальні операції 236
8. Управління доходами держави від видобувних галузей 241
8.1. Розподіл доходів держави від видобувних галузей 241
8.2. Управління доходами держави від видобувних галузей 256
8.2.1 Доходи від видобувних галузей, призначені для конкретних цілей, включаючи гендерні та регіональні 256
8.2.2 Бюджетний процес і аудит державних доходів 260
8.2.3 Прогнози доходів держави від видобувних галузей, включаючи прогнози рівня видобування, витрат та цін на продукцію 265
9. Витрати на реалізацію видобувних проєктів 272
9.1. Політики та практики щодо моніторингу витрат видобувних компаній та управління ризиками втрати доходів 272
9.2. Розкриття звітів податкових перевірок та перевірок витрат, що підлягають відшкодуванню, включаючи донарахування та витрати, визначені неподатковими та такими, що не підлягають відшкодуванню 277
9.2.1 Податкові перевірки 277
9.2.2 Перевірки витрат, що підлягають відшкодуванню, за УРП 279
9.3. Задекларовані витрати на реалізацію проєкту, включаючи операційні та капітальні витрати, з урахуванням витрат з початку реалізації проєкту 279
9.4. Розкриття податкових витрат і пільг 281
10. Антикорупційна політика видобувного сектору 285
10.1. Опис антикорупційного законодавства 285
10.2. Доступність антикорупційних політик 292
10.2.1 Антикорупційні програми суттєвих підзвітних підприємств з державною участю 292
10.2.2 Антикорупційні програми інших суттєвих підзвітних підприємств 292
10.2.3 Комплексна перевірка контрагента 294
11. Гендерні аспекти видобувного сектору 296
11.1. Забезпечення гендерної рівності 296
11.2. Внесок у зайнятість та гендерна структура зайнятості у видобувних галузях 301
11.2.1 Загальні показники зайнятості у видобувній промисловості 301
11.2.2 Зайнятість іноземних громадян у видобувній галузі 303
11.2.3 Гендерний розрив в оплаті праці 303
11.2.4 Міжнародні індекси гендерної рівності та їх значення для України 305
12. Енергетичний перехід та викиди парникових газів 306
12.1. Зобов'язання, плани та реформи щодо енергетичного переходу в Україні (2.1 b і 2.1 c) 306
12.1.1 Документи державного планування енергетичної сфери, що визначають вектор розвитку, спрямований на декарбонізацію енергетичного сектору, та їхні основні вимоги 306
12.1.2 Документи державного планування кліматичної сфери та їхні основні цілі 308
12.1.3 Плани України щодо розкриття інформації про викиди ПГ 309
12.1.4 Порядок подання інформації про нарахування податку на викиди двоокису вуглецю 310
12.2. Енергетичний перехід 311
12.2.1 Енергетичний баланс у розрізі джерел енергії, що використовується для виробництва електроенергії 311
12.2.2 Роль видобувних компаній в енергетичному переході 312
12.3. Практика розкриття даних про викиди парникових газів компаніями видобувних галузей 314

12.3.1 Методологія збирання статистичної інформації про викиди парникових газів 314
12.3.2 Фактичні показники викидів діоксиду вуглецю у галузі видобувної промисловості 315
12.3.3 Аналіз звітності суттєвих підзвітних компаній видобувної галузі щодо розкриття викидів парникових газів 315
12.3.4 Скорочення викидів метану видобувними компаніями 319
13. Вплив видобувних галузей на навколишнє природне середовище 322
13.1. Нормативно-правове регулювання в сфері впливу видобувних галузей на навколишнє природне середовище 322
13.1.1 Регулювання правовідносин щодо охорони навколишнього природного середовища 322
13.1.2 Право природокористування та обов'язки щодо охорони і відновлення навколишнього середовища 324
13.1.3 Екологічний моніторинг, інформаційне забезпечення та ліцензування видобувної галузі 333
13.1.4 Програми реабілітації, виведення з експлуатації та закриття видобувних підприємств 354
13.2. Державний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства 357
13.2.1 Повноваження суб'єктів владних повноважень 357
13.2.2 Санкції у разі порушення правил природокористування та екологічного законодавства щодо регулювання правовідносин у сфері охорони навколишнього природного середовища 360
14. Звірка даних про податки та інші платежі 368
14.1. Визначення сфери охоплення звіркою в Звіті ІПВГ 368
14.1.1 Підхід до оцінки суттєвості платежів та визначені пороги суттєвості 368
14.1.2 Визначення переліку суттєвих видобувних галузей у межах Звіту ІПВГ 368
14.1.3 Визначення переліку суттєвих видів платежів у межах Звіту ІПВГ 370
14.1.4 Визначення переліку суттєвих підзвітних компаній у межах Звіту ІПВГ 375
14.2. Загальні результати звірки платежів 382
14.2.1 Повнота звірки 382
14.2.2 Основні результати звірки 384
14.3. Податкові види платежів 391
14.3.1 Податок та збір на доходи фізичних осіб 391
14.3.2 Податок на прибуток підприємств 392
14.3.3 Рентна плата за користування надрами 393
14.3.4 Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ) 394
14.3.5 Бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами 395
14.3.6 Податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів 396
14.3.7 Плата за землю з юридичних осіб 397
14.3.8 Екологічний податок 398
14.3.9 Рентна плата за транспортування 399
14.4. Результати звірки за кожним видом неподаткових платежів 400
14.4.1 Дивіденди та сплата частки чистого прибутку 400
14.4.2 Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів 401
14.4.3 Єдиний внесок 402
14.4.4 Відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій 403
15. Особливості видобування підземних вод 404
15.1. Особливості регулювання видобування підземних вод 404
15.2. Власники спеціальних дозволів на видобування підземних вод 407
15.3. Практика розкриття інформації суб'єктами господарювання, які здійснюють видобування підземних вод 413
15.4. Платежі на користь держави суб'єктів господарювання, що володіють спеціальними дозволами на видобування підземних вод 414
15.4.1 Виробники напоїв та мінеральної води 414
15.4.2 Підприємства водопостачання 415
15.5. Незаконне видобування підземних вод 418
16. Рекомендації щодо покращення процесу звітності в рамках ІПВГ 420
16.1. Аналіз висновків Міжнародного секретаріату ІПВГ за результатами III Валідації України 420
16.1.1 Коригувальні заходи 420
16.1.2 Стратегічні рекомендації 424
16.2. Аналіз реалізації рекомендацій попереднього Звіту ІПВГ України 427
16.3. Рекомендації Незалежного адміністратора щодо покращення процесу звітності в рамках ІПВГ 435

Додатки до Звіту

Додаток 1	Видобування корисних копалин
Додаток 2	Розпорядники інформації, необхідні для підготовки Звіту ІПВГ 2024, з числа державних органів та організацій
Додаток 3	Список суттєвих підзвітних компаній видобувних галузей України в рамках Звіту ІПВГ за 2024 рік
Додаток 4	Бенефіціарні власники суттєвих підзвітних видобувних компаній
Додаток 5	Результати аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами у 2024 р.
Додаток 6	Інформація щодо виданих спеціальних дозволів на користування надрами без аукціону у 2024 р.
Додаток 7	Інформація щодо продовження строку дії спеціальних дозволів на користування надрами у 2024 р.
Додаток 8	Інформація щодо внесення змін до спеціальних дозволів на користування надрам у 2024 р.
Додаток 9	Інформація щодо змін до спеціальних дозволів внаслідок відчуження права на користування надрами у 2024 р.
Додаток 10	Статус отримання інформації від суттєвих підзвітних компаній
Додаток 11	Консолідована база даних щодо сплати податків та інших платежів суттєвими підзвітними компаніями видобувних галузей, що надали інформацію для Звіту ІПВГ, у 2024 році
Додаток 12	Консолідована база даних щодо платежів на користь держави (рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин) у розрізі територіальної громади та проєктної діяльності суттєвих підзвітних видобувних компаній у 2024 році
Додаток 13	Консолідована база даних щодо сплати податків та інших платежів суттєвими підзвітними компаніями видобувних галузей які не надали інформацію для Звіту ІПВГ 2024
Додаток 14	Дослідження розбіжностей та коригування інформації про платежі
Додаток 15	Суб'єкти господарювання у розрізі Групи 11 Секції С
Додаток 16	Відповідність Звіту ІПВГ України вимогам Стандарту ІПВГ

Перелік скорочень і термінів

Термін	Пояснення
Державні органи	
ВРУ	Верховна Рада України
Держгеонадра	Державна служба геології та надр України
Держпраці	Державна служба України з питань праці, створена внаслідок реорганізації Держгірпромнагляду і Державної інспекції України з питань праці
Держстат	Державна служба статистики України
ДКЗ	Державна комісія України по запасах корисних копалин
ДМС	Державна митна служба України
ДПС	Державна податкова служба України
Казначейство України	Державна казначейська служба України
КМУ	Кабінет Міністрів України
Мінекономіки	Міністерство економіки довкілля та сільського господарства України
Міненерго	Міністерство енергетики України
Мінфін	Міністерство фінансів України
НБУ	Національний банк України
НКРЕКП	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг
ПФУ	Пенсійний фонд України
Підприємства	
ДК «Газ України»	Дочірня компанія «Газ України» акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»
ДНВП «Геоінформ України»	Державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України»
АТ «НАК «Нафтогаз України»	Акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»
Загальні абревіатури	
АТ	Акціонерне товариство
БГ ІПВГ	Багатостороння група з імплементації ІПВГ - багатостороння група зацікавлених осіб, що складається з представників уряду, видобувних компаній, громадських організацій і створена для контролю процесу впровадження ІПВГ в Україні та інформування про висновки Звіту ІПВГ, а також для інтеграції ІПВГ до ширшої діяльності із забезпечення прозорості видобувних галузей
ВАТ	Відкрите акціонерне товариство
ВП	Відокремлений підрозділ
ГЗК	Гірничо-збагачувальний комбінат
Грн	Українська гривня
ГТС	Газотранспортна система
ДАК	Державна акціонерна компанія
ДВАТ	Державне відкрите акціонерне товариство
ДП	Державне підприємство, якщо не вказано інше
ДСД	Договір про спільну діяльність
ЄДР	Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

Термін	Пояснення
ЄСВ (єдиний внесок)	Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
ІПВГ	Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях
КФО	Квазіфіскальні операції
МПП	Мале приватне підприємство
НПЗ	Нафтопереробний завод
ПАТ	Публічне акціонерне товариство
ПВКП	Приватне виробничо-комерційне підприємство
ПДВ	Податок на додану вартість
ПДФО	Податок на доходи фізичних осіб
ПЕК	Паливно-енергетичний комплекс
ПрАТ	Приватне акціонерне товариство
СП	Спільне підприємство
УБМР	Управління будівельно-монтажних робіт
УРП	Угода про розподіл продукції
Інші скорочення	
EY	ТОВ «Ернст енд Янг»
Бенефіціарний власник, КБВ	Кінцевий бенефіціарний власник у значенні, наведеному в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» №361-IX від 06.12.2019 р.
Державний бюджет	Державний бюджет України
Звіт ІПВГ	Звіт, який містить основні результати виконання процедур у рамках впровадження ІПВГ на рівні країни за рік (у цьому випадку - за 2024 р.)
ІПВГ	Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях - добровільне об'єднання держав, створене з метою формування принципів та вимог для забезпечення прозорості у сфері видобування нафти, газу та інших корисних копалин, участь у якому від держав беруть представники урядів, а також підприємства, що здійснюють діяльність у видобувних галузях, та неурядові громадські організації.
Міжнародний секретаріат ІПВГ	Незалежний орган, який несе відповідальність за впровадження та управління ІПВГ на міжнародному рівні. Розташований в Осло (Норвегія)
Незалежний адміністратор	Суб'єкт господарювання, який здійснює аналіз та звірку інформації, наданої суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, та отримувачами платежів, та надає послуги з підготовки звіту ІПВГ відповідно до технічного завдання.
Підзвітні організації	Видобувні компанії, державні підприємства, установи та організації, державні органи, які надають звітні дані для подальшої обробки та відображення у Звіті ІПВГ
Портал ІПВГ	Електронна система подання та аналізу звітності Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІПВГ) в Україні: https://eiti.gov.ua/
Суттєві підзвітні компанії	Компанії видобувних галузей та галузі транспортування нафти і природного газу, платежі яких на користь держави були визначені як суттєві та такі, що підлягали звірці платежів
Суттєві підзвітні галузі	Видобувні галузі та галузь транспортування нафти і природного

Термін	Пояснення
	газу, платежі від яких на користь держави були визначені як суттєві та такі, що підлягали звірці платежів
Стандарт ІПВГ	Міжнародний стандарт забезпечення прозорості процесів управління природними ресурсами країни в рамках ІПВГ. Для цілей підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік використовувався Стандарт ІПВГ в редакції 2023 року.
Спеціальний дозвіл	Спеціальний дозвіл на користування надрами
Суттєві види платежів	Види податкових та інших доходів бюджету (а також ЄСВ), суми сплати за якими від видобувних галузей були визначені як суттєві та такі, що підлягали звірці платежів
Рентна плата за транспортування	Рентна плата за транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними нафтопроводами і нафтопродуктопроводами територією України, а також за транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України
Нормативно-правові акти	
Бюджетний кодекс	Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р.
Гірничий закон	Гірничий закон України № 1127-XIV від 06.10.1999 р.
Закон про ІПВГ	Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 2545-VIII від 18.09.2018 р.
Закон про нафту і газ	Закон України «Про нафту і газ» № 2665-III від 12.07.2001 р.
Закон про УРП	Закон України «Про угоди про розподіл продукції» № 1039-XIV від 14.09.1999 р.
Кодекс про надра	Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 р.
Митний кодекс	Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012 р.
Податковий кодекс	Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р.

Резюме

Звіт ІПВГ 2024 року є одинадцятим Звітом України, який підготовлено відповідно до Стандарту ІПВГ. У цьому Звіті представлено підсумки діяльності 11-ти видобувних галузей упродовж звітного періоду, а саме галузей видобування кам'яного вугілля, природного газу і нафти, руд заліза, титану, марганцю, глин вогнетривких, глин тугоплавких, піску кварцового, каміння будівельного, руд урану, а також галузі транспортування природного газу і нафти у 2024 р. Звіт охоплює дані про запаси корисних копалин та експортно-імпортні операції, з ними а також роль держави у функціонуванні видобувного сектору. Окрім того, Звіт ІПВГ за 2024 р. містить інформацію щодо нормативного та фіскального регулювання видобувних галузей, їхнього внеску в економіку України, соціальних та екологічних платежів видобувних компаній та їхнього впливу на довкілля.

Внесок видобувних галузей в економіку України

Прямий внесок видобувної галузі у ВВП України у 2024 р. становив 307,17 млрд грн та зріс на 8,35% порівняно з 2023 роком, однак так і не досягнув значення до повномасштабного вторгнення порівняно з 2021 роком (351,19 млрд грн). Окрім того, частка видобувної галузі у ВВП України зменшилася порівняно з 2023 роком до 4,01%. У 2024 році вартість експортованої продукції видобувної галузі склала 3 086 млн дол. США та зросла на 46,21% порівняно з 2023 роком. Частка видобувних галузей у загальному експорті товарів 2024 року становила 7,39%, що на 1,59 процентних пункти більше, ніж у 2023.

Сукупний обсяг платежів суттєвих підзвітних галузей на користь держави у 2024 р. становив 172,24млрд грн, що покриває 4,71%% усіх надходжень на користь держави за 2024 р.

Обсяг капітальних інвестицій у 2024 р. склав 63 570,12 млн грн, що становить 8,56% сукупного обсягу капітальних інвестицій, здійснених в усій економіці України за звітний період. Найбільшу частку склали інвестиції у видобування сирої нафти та природного газу (5,49%).

Згідно із Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, зокрема й щодо середньооблікової кількості штатних працівників загалом та за статтю, у період дії воєнного стану та упродовж трьох місяців після його завершення.

Видобування корисних копалин

Упродовж усього 2024 року Росія продовжувала здійснювати масовані атаки на об'єкти видобування корисних копалин, що призвело до значних і безповоротних людських та фінансових втрат. Такі дії мають прямий негативний вплив на енергетичну та ресурсну безпеку України.

В умовах воєнного стану інформація щодо балансових запасів і обсягів видобутку корисних копалин є надзвичайно чутливою. Її розголошення може створити додаткові ризики для суб'єктів господарювання, включно можливість цілеспрямованих атак на критичну інфраструктуру та порушення стабільності ринку.

З огляду на ці обставини, дані про видобування корисних копалин були переміщені до **Додатка 1**, доступ до якого буде відкрито лише після завершення воєнного стану. Такий підхід відповідає вимогам національної безпеки та міжнародним зобов'язанням України.

Податкові та інші платежі на користь держави

Обсяг усіх податкових та неподаткових надходжень від підзвітних компаній суттєвих видобувних галузей на користь держави у 2024 р., за даними державних органів, становив 172 238 074,24 тис. грн.

- компанії галузі видобування нафти та газу (в т. ч. транспортування) – 86,33%, або 148 697 078,91 тис. грн [1];
- компанії галузі видобування кам'яного вугілля – 9,52%, або 16 404 510,45 тис. грн ;
- компанії галузі видобування руд металів – 4,14%, або - 7 136 484,88 тис. грн[2].

Як і у минулому, з усіх видів платежів на користь держави від компаній видобувних галузей найбільшою була рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення – 29,80% загального обсягу надходжень від підзвітних видобувних галузей (або 51 332 239,11 тис. грн). Друге і третє місця посіли податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ) та податок на прибуток підприємств – 24,74% (42 610 133,51 тис. грн) та 18,06% (31 103 978,98 тис. грн) відповідно.

Складення переліку підзвітних компаній, які здійснюють діяльність у видобувних галузях

Для складання переліку підзвітних компаній, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, Незалежний адміністратор отримав від Міністерства енергетики України набір даних з переліком власників спеціальних дозволів на користування надрами у 2024 році. Зазначений набір був сформований на підставі даних з «Перелік спеціальних дозволів на користування надрами (у тому числі на користування нафтогазоносними надрами)», який Держгеонадра розмістила на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних.

Відповідно до Закону про ІПВГ підзвітними компаніями є підприємства, які зобов'язані подавати звіт про платежі на користь держави, а саме:

1) підприємства, які здійснюють діяльність у видобувних галузях;

2) материнські підприємства у видобувних галузях.

Згідно з Законом про ІПВГ до суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, належать фізична особа-підприємець чи юридична особа, яка здійснює діяльність у сфері:

- геологічного вивчення чи видобування корисних копалин загальнодержавного значення, реалізації видобутої продукції, відповідно до спеціального дозволу на користування надрами та угоди про умови користування надрами, або на підставі договору (угоди) щодо користування надрами;
- транспортування трубопроводами природного газу, нафти та газового конденсату, у тому числі з метою транзиту.

До суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, також належать суб'єкти господарювання-учасники договору про спільну діяльність незалежно від їх володіння спеціальним дозволом на користування надрами, на підставі якого здійснюється відповідна проєктна діяльність.

Відповідно в розумінні Закону про ІПВГ підзвітними компаніями є суб'єкти господарювання (фізичні особи-підприємці та юридичні особи), які здійснюють діяльність у видобувних

[1] Для цілей визначення суттєвості, компанії, що належали до галузі «Видобування сирої нафти», «Видобування природного газу», «Транспортування нафти та природного газу» було об'єднано в категорію - нафтогазові компанії, або «компанії галузі «Нафта та газ».

[2] Для цілей визначення суттєвості, компанії, що належали до галузі «Видобування руд заліза», «Видобування руд марганцю» та «Видобування руд титану» було об'єднано в категорію - компанії галузі «Руди металів».

галузях, а саме у сфері геологічного вивчення надр, у тому числі з дослідно-промислової розробки родовищ корисних копалин, чи видобування корисних копалин загальнодержавного значення, на підставі відповідних спеціальних дозволів на користування надрами, та/або діяльність з транспортування трубопроводами природного газу, нафти та газового конденсату, а також сторони угод про спільну діяльність.

У зв'язку з цим Незалежним адміністратором було надіслано відповідний запит до Держгеонадр щодо надання деталізованої інформації щодо усіх діючих у 2024 році спеціальних дозволів на користування надрами у розрізі суб'єктів господарювання.

Послуги з транспортування природного газу та нафти на території України надають лише два суб'єкти господарювання - ТОВ «Оператор ГТС» та АТ «Укртранснафта». Ці суб'єкти господарювання здійснюють свою діяльність на підставі ліцензій. На підставі чого, Незалежний адміністратор додатково включив зазначених вище суб'єктів господарювання до переліку.

За результатами аналізу отриманої інформації від Держгеонадр, а також інформації щодо власників ліцензій на транспортування природного газу та нафти, Незалежним адміністратором був сформований перелік компаній, які володіли спеціальними дозволами на користування надрами чи ліцензіями на транспортування у 2024 році. Зазначений перелік компаній складається з 2 342 суб'єктів господарювання.

Таблиця 2.1: Кількість суб'єктів господарювання у видобувних галузях, які володіли спеціальними дозволами на користування надрами чи ліцензіями на транспортування у 2024 р.

№	Спеціальні дозволи у розрізі видів корисних копалин	У розрізі суб'єктів господарювання	Частка компаній у %
1	Корисні копалини загальнодержавного значення	1 777	75,88%
2	Корисні копалини місцевого значення	545	23,27%
3	Корисна копалина відсутня	18	0,77%
4	Транспортування	2	0.09%
	Усього	**2 342**	**100%**

Отримані результати продемонстрували, що 1777 компаній володіли спеціальними дозволами на користування надрами загальнодержавного значення, з них 545 компаній місцевого значення. Також у процесі аналізу були виявлені вісімнадцять компаній, які володіли спеціальними дозволами на користування надрами для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, та дві компанії, які надають послуги з транспортування природного газу та нафти на території України.

Інші кроки Незалежного адміністратора:

- аналіз переліку спеціальних дозволів на користування надрами, які були відчужені у 2024 році;
- аналіз переліку спеціальних дозволів, дію яких було припинено у 2024 році;
- аналіз переліку договорів про спільну діяльність та їх учасників;
- аналіз переліку учасників Угод про розподіл продукції.

За підсумками проведеного аналізу можна встановити, що підзвітними компаніями в розумінні Закону Про ІПВГ у 2024 році є 1879 компаній.

№	Етапи визначення переліку підзвітних компаній	Корисні копалини загальнодержавного значення	Корисні копалини місцевого значення	Корисна копалина відсутня
1	Кількість власників спеціальних дозволів у 2024 році	1 777	545	18
2	Кількість власників спеціальних дозволів, які були відчужені у 2024	25	11	-
3	Кількість власників спеціальних дозволів, які були анульовані у 2024 році	28	5	-
4	Транспортування вуглеводнів	2	-	-
5	Кількість учасників Договорів про спільну діяльність	40	2	-
6	Кількість інвесторів Угод про розподіл продукції	7	-	-
Всього		1 879	563	18

Також Незалежним адміністратором було запропоновано нові підходи щодо розкриття інформації про ДСД та УРП[3]:

Таблиця 2.2: Рекомендація Незалежного адміністратора щодо розкриття інформації за ДСД та УРП

Розкриття інформації за ДСД	Розкриття інформації за УРП
Якщо власник спеціального дозволу на користування надрами та особа, відповідальна за ведення обліку результатів ДСД, співпадають, пропонується, щоб суб'єкт господарювання подав звіт про платежі на користь держави та консолідований звіт про платежі на користь держави, де він зможе відобразити відомості щодо платежів під податковим номером ДСД та себе як учасника ДСД	Кожна компанія-інвестор за УРП повинна подати звіт про платежі на користь держави, а оператор УРП повинен додатково подати Консолідований звіт про платежі на користь держави з розкриттям інформації як і під податковим номером УРП, так і під відомостями інших інвесторів
Якщо власник спеціального дозволу на користування надрами та особа, відповідальна за ведення обліку результатів ДСД, є різними суб'єктами господарювання, пропонується, щоб власник спеціального дозволу подав лише звіт про платежі на користь держави, а Оператор ДСД подав усю необхідну інформацію щодо платежів під податковим номером ДСД та себе як учасника ДСД у консолідованому звіті про платежі на користь держави	
Якщо учасник ДСД не є власником спеціального дозволу на користування надрами та не є особою, відповідальною за ведення обліку результатів ДСД, то такі учасники ДСД подають звіт про платежі на користь держави за себе	

Статус подання звітів про платежі на користь держави у 2025 році

Станом на момент публікування цього Звіту ІПВГ було отримано 271 звітів про платежі на користь держави через Портал ІПВГ. Жодного звіту про платежі на користь держави у паперовому вигляді на адресу Міністерства енергетики України не надходило. У зв'язку з внесенням змін до форм звітності, Незалежним адміністратором було ідентифіковано, що 219 звітів були подані в повному обсязі (усі форми) та 52 звіти були подані частково.

Жодного звіту про отримані платежі від отримувачів платежів через Портал ІПВГ не надходило.

[3] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025, protokol-3-MSG-EITI-26-08-2025.pdf.

Відповідно до норм Закону про ІПВГ Звіти про платежі на користь держави, подані суб'єктами господарювання у 2025, були опубліковані на Порталі ІПВГ та доступні у відкритому доступі за посиланням https://eiti.gov.ua/pidpriyemstva-ta-organizaciyi/.

Загальні результати звірки платежів

За даними державних органів у 2024 р., було визначено 55 суттєвих підзвітних видобувних компаній, З Договори про спільну діяльність та Угоду про розподіл продукції, платежі яких на користь держави були найбільш суттєвими та перевищили встановлений поріг в 100 млн грн за суттєвими потоками доходів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ).

Так, загальна сума надходжень за суттєвими видами платежів на користь держави від цих суттєвих підзвітних компаній у 2024 р. становила 168 977 293,22 тис. грн. (згідно з даними державних органів, та з урахуванням бюджетного відшкодування ПДВ).

З переліку суттєвих підзвітних компаній 51 суб'єкт господарювання надав інформацію щодо обсягів податкових та інших платежів для проведення звірки, а тому повнота звірки платежів у Звіті ІПВГ за 2024 рік становила 98,22%. Суттєві розбіжності між даними державних органів та даними суттєвих підзвітних видобувних компаній було виявлено у 37 компаній. З метою з'ясування причин таких розбіжностей і подальших коригувань інформації Незалежним адміністратором було сформовано і надіслано компаніям додаткові запити.

У результаті первинна розбіжність у сумі -125 620 561,12 тис. грн, або -75,69% зменшилася до фінальної розбіжності у сумі 108 202,76тис. грн, або 0,07%. Результати звірки платежів у 2024 році наведено у **Розділі 14**, а результати дослідження розбіжностей у **Додатку 14.**

Систематичне розкриття інформації

Проведений Незалежним адміністратором аналіз свідчить про неготовність України перейти повністю до систематичного розкриття інформації станом на дату цього звіту. Такий висновок був сформований на підставі певних факторів, які викладено нижче.

- **Рівень деталізації.** Дані, отримані з відкритих джерел, часто є неповними, узагальненими або не відповідають вимогам Стандарту ІПВГ. Це зумовлює необхідність підготовки додаткових письмових запитів для отримання більш деталізованої інформації. Поточний підхід фактично спрямований на усунення наслідків низького рівня деталізації, а не на системну роботу з розпорядниками щодо внесення змін до структури наборів даних для забезпечення їх подальшої деталізації. Обмежена деталізація нерідко пов'язана з відсутністю у формах збирання даних (що використовуються державними органами) необхідних позицій, які дозволили б підвищити точність та валідність інформації для потреб ініціативи. Вирішення цієї проблеми потребує комплексного аналізу кожного набору даних, визначення нормативного підґрунтя процесу збирання (регуляторні акти, що його забезпечують), а також ідентифікації потенційних бар'єрів для внесення змін у форми збирання – політичних, юридичних, організаційних та кадрових.
- **Відсутність методологічних підходів до визначення різних критеріїв даних, роботи з ними, визначення їх якості.** На сьогодні бракує системних методологічних підходів до визначення критеріїв даних, їхньої обробки та оцінювання якості. Частина інформації публікується у форматах, що не є машиночитаними. Водночас документи певного типу (наприклад, статут компанії, структура власності, стратегічні документи уряду) за своєю природою не можуть бути представлені у машиночитаному форматі. Якщо виходити з припущення, що документ належної якості має бути придатним для автоматизованого опрацювання, то значна частина інформації формально може вважатися низької якості.

Однак формат «PDF» може містити деталізовані числові дані, що надає можливість класифікувати документ як середньої або навіть високої якості. Це свідчить про необхідність розроблення гнучких критеріїв оцінювання, які враховуватимуть не лише формат, але й змістовну цінність та рівень деталізації інформації.

- **Відсутність категоризації щодо доступності даних.** Спостерігається суттєва різниця у тлумаченні норм законодавства представниками різних державних органів, що призводить до неоднозначного застосування правових положень. Хоча вся інформація, створена органами державної влади, формально є публічною, не всі її категорії підпадають під дію Закону України «Про відкриті дані». Як наслідок частина інформації оприлюднюється неповністю або взагалі залишається недоступною.
- **Відсутність відгуків від стейкхолдерів.** Звіт ІПВГ охоплює значний об'єм інформації, який зазвичай системно доступний, однак протягом останнього часу не було дискусій, яка саме інформація у Звіті є вкрай важливою для громадськості (окрім платежів у напрямку територіальних громад та екологічного податку). Це, у свою чергу, позбавляє можливості досягти необхідного рівня деталізації. Цю ситуацію можна виправити шляхом проведення окремого дослідження та включення такого підходу до Комунікаційної стратегії ІПВГ.
- **Робота з компаніями як розпорядниками інформації.** Компанії володіють значними масивами унікальної інформації, доступ до якої може бути обмежений з огляду на комерційну або конфіденційну природу даних. Водночас результати проведеного аналіз свідчать, що Стандарт ІПВГ суттєво підвищує значення компаній як ключових утримувачів інформації, необхідної для забезпечення прозорості та деталізації звітності. Це створює додаткові можливості для розширення обсягу даних, що публікуються, за умови належного урегулювання питань доступу та захисту чутливої інформації.
- **Відсутність людського ресурсу.** У проміжку між підготовкою Звіту ІПВГ спостерігається суттєва прогалина у роботі, спрямованій на покращення взаємодії з розпорядниками даних та забезпечення доступу до якісних і деталізованих наборів інформації. Відсутність систематичної діяльності упродовж звітного періоду негативно впливає на підвищення якості даних, оскільки процес їх удосконалення фактично не здійснюється. Це також ускладнює підготовку Звіту, адже розпорядники інформації нерідко надають формальні відповіді на офіційні запити, обмежуючись загальними формулюваннями замість надання повних і достовірних даних. Така ситуація свідчить про необхідність запровадження постійної комунікації та механізмів контролю якості інформації у міжзвітний період.
- **Відсутність ефективної комунікації з державними органами.** Недостатня взаємодія з державними органами, які виступають розпорядниками інформації, призводить до непорозумінь у процесі роботи. Це часто проявляється у вигляді формальних відповідей («відписок») або розмитих формулювань, що ускладнює отримання необхідних даних. Для забезпечення доступності та якості інформації необхідно налагодити системну комунікацію з відповідними представниками державних органів, підтримувати регулярні контакти та формувати партнерські механізми співпраці.

Зазначені недоліки мають бути подолані для подальшої роботи, щоб забезпечити можливості переходу до систематичного розкриття інформації у вигляді «Вимога стандарту – розпорядник інформації – набір даних» (доступний у відкритому доступі та належної якості).

3. Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях у світі та Україні

3.1. Історія імплементації ІПВГ в Україні та основні події у 2024 році

Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (з англ. Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)) - добровільне об'єднання держав, створене з метою формування принципів та вимог для забезпечення прозорості у сфері видобування нафти, газу та інших корисних копалин, участь у якому від держав беруть представники урядів, а також підприємства, що здійснюють діяльність у видобувних галузях, та неурядові громадські організації. У межах цієї ініціативи було розроблено Стандарт ІПВГ, який регламентує розкриття інформації щодо всього ланцюга створення доданої вартості у видобувних галузях, від з надання дозвільних документів на видобування до управління та розподілу доходів державою.

ІПВГ було започатковано у червні 2003 року в Лондоні. Станом на грудень 2024 року 57 країн Світу зобов'язалися впроваджувати Стандарт ІПВГ з метою посилення відкритості та підзвітності у сфері видобування природних ресурсів.

У 2013 році Україна приєдналася до Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях. З моменту приєднання було випущено 10 Звітів ІПВГ. Перший національний Звіт ІПВГ в Україні охопив 2 видобувні галузі (природний газ і нафту), поточний (одинадцятий) Звіт ІПВГ за 2024 рік охоплює 11 видобувних галузей (природний газ, нафта, кам'яне вугілля, руди заліза, титану, марганцю, глини вогнетривкі, глини тугоплавкі, пісок кварцовий, каміння будівельне та руди урану). Основні характеристики Звітів ІПВГ України представлені у таблиці нижче.

Таблиця 3.1: Основні характеристики Звітів ІПВГ України

Звіт ІПВГ	Рік публікації звіту	Сфера охоплення звіту	Всього обсяг платежів усіх компаній суттєвих галузей	З них, суттєві платежі суттєвих компаній (підлягали звірці)	Повнота звірки
Звіт ІПВГ України за 2013	2015	Видобування природного газу і нафти; транспортування природного газу і нафти	26,8 млрд грн	Звірка в розрізі платежів та компаній не проводилася	
Звіт ІПВГ України за 2014-2015	2017	+ видобування вугілля; видобування руд заліза; видобування руд титану; видобування руд марганцю	58,0 млрд грн - 2014 р.	55,6 млрд грн (95,8% всього)	81,5%
			92,5 млрд грн - 2015 р.	88,4 млрд грн (95,5% всього)	82,8%
Звіт ІПВГ України за 2016	2018	+ видобування глин вогнетривких; видобування глин тугоплавких; видобування піску кварцового	105,0 млрд грн	100,1 млрд грн (95,4% всього)	91,8%
Звіт ІПВГ України за 2017	2020	+ видобування каміння будівельного	145,4 млрд грн	140,6 млрд грн (96,7% всього)	98,4%

Звіт ІПВГ	Рік публікації звіту	Сфера охоплення звіту	Всього обсяг платежів усіх компаній суттєвих галузей	З них, суттєві платежі суттєвих компаній (підлягали звірці)	Повнота звірки
Звіт ІПВГ України за 2018	2021	10 галузей (без змін, порівняно з попереднім роком)	187,9 млрд грн	183,4 млрд грн (97,6% всього)	99,06%
Звіт ІПВГ України за 2019	2020	10 галузей (без змін, порівняно з попереднім роком)	165,4 млрд грн	161,1 млрд грн (97,4% всього)	99,06%
Звіт ІПВГ України за 2020	2021	10 галузей (без змін, порівняно з попереднім роком)	186,7 млрд грн	182,9 млрд грн (98,0% всього)	100%
Звіт ІПВГ України за 2021	2022	10 галузей (без змін, порівняно з попереднім роком)	216,6 млрд грн	211,5 млрд грн (97,6% всього)	Звірка в розрізі платежів та компаній не проводилася
Звіт ІПВГ України за 2022	2023	+ видобування руд урану	188,4 млрд грн	185,4 млрд грн (98,4% всього)	94,55%
Звіт ІПВГ України за 2023	2024	11 галузей (без змін, порівняно з попереднім роком)	150,6 млрд грн	147,2 млрд грн (97,7% всього)	98,67%
Звіт ІПВГ України за 2024	2025	11 галузей (без змін, порівняно з попереднім роком)	172,2 млрд грн	169 млрд грн (98,1% всього)	98,22%

Зусилля, які були спрямовані на посилення процесу впровадження ІПВГ у 2024 році та отримані результати:

1. На початку 2024 року Аналітичним центром Dixi Group було опубліковано аналіз Стандарту ІПВГ 2023.
2. У другому кварталі 2024 року тривала активна робота щодо внесення змін до форм звітності затверджених Постановою КМУ від 23.09.2020 № 858 «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях» з метою їх приведення у відповідність до вимог Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях». Розроблення проєкту постанови здійснювалося за підтримки Міжнародного Секретаріату ІПВГ. Ключові зміни наведено нижче.
   - **Уточнення щодо бенефіціарів:** компанії зобов'язані зазначати причини, якщо бенефіціара не вказано, а також вказувати, чи належить кінцевий бенефіціар до політично значущих осіб.
   - **Нова форма звітності:** запроваджено форму, що містить дані про обсяги видобутку корисних копалин у розрізі регіонів.
   - **Додаткові вимоги для компаній з державною участю:** включено новий розділ з інформацією.
   - **Розкриття доходів від транспортування:** окремо виокремлено інформацію про виручку оператора транспортної системи за транспортування вуглеводнів залежно від виду послуг.
   - **Платежі в натуральній формі:** передбачено можливість відображення платежів, здійснених у натуральній формі.

- **Деталізація рентних платежів:** передбачено можливість подання даних про платежі з рентної плати за користування надрами, плату за землю та екологічний податок у розрізі територіальних громад.
- **Окремий звіт для Держгеонадра:** форму звіту про отримані платежі доповнено окремим звітом, який подає Державна служба геології та надр України. У ньому враховуються платежі як у грошовій, так і в натуральній формі.
- **Звіт про прибуткову продукцію:** запроваджено окрему форму звітності для відображення отримання державної частки прибуткової продукції за угодами про розподіл продукції.

Постановою Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2025 р. №388 «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858, затверджено нові форми звітності.

3. Упродовж 2024 року аналітичним центром Dixi Group було розроблено пропозиції щодо змін до Закону про ІПВГ та інших законодавчих актів, необхідних для імплементації вимог Стандарту ІПВГ 2023 у національне законодавство. У листопаді 2024 року напрацьований проєкт змін до законодавчих актів було передано до Міненерго для його подальшого доопрацювання та внесення пропозицій до Парламенту. У лютому 2025 року проєкт Закону надіслано на розгляд і погодження центральним органам виконавчої влади. Станом на момент підготовки Звіту проєкт перебуває на стадії погодження.
4. За підтримки Міжнародного Секретаріату ІПВГ, Національним секретаріатом ІПВГ в Україні було підготовлено та представлено на засіданні БГ ІПВГ дорожню карту для розроблення процедури застосування заходів відповідальності та протоколу до суб'єктів господарювання в межах ІПВГ.
5. Підготовка до третьої Валідації. У 2024 році України здійснювала необхідну підготовку до проходження третьої валідації. Упродовж усього процесу валідації, в рамках проєкту Світового банку «Підтримка впровадження ІПВГ в Україні», процес супроводжувала команда консультантів ТОВ «Ернст енд Янг». На засіданні БГ ІПВГ, що відбулося 23 вересня, членами БГ ІПВГ було схвалено валідаційні форми та прийнято рішення щодо їх подання до Міжнародного секретаріату ІПВГ. У жовтні-листопаді 2024 року відбулися зустрічі валідаційної команди з Міненерго, членами БГ ІПВГ (представниками громадських організацій, видобувних компаній, органів влади та Незалежним адміністратором), а також з представниками інших центральних органів виконавчої влади. За результатами 3-ї Валідації Україна отримала 85,5 балів зі 100 можливих за виконання Стандарту ІПВГ 2019 року. За результатами Валідації Правлінням ІПВГ було сформовано перелік коригувальних заходів та стратегічних рекомендацій.

Кроки у напрямку вдосконалення роботи з даними Порталу ІПВГ (eiti.gov.ua)

У 2024 році тривала активна робота щодо виконання Плану дій із забезпечення функціонування Порталу ІПВГ на 2024-2025 рр. Доопрацювання та розвиток Порталу ІПВГ здійснювала ГО «НОВА Енергія» в рамках грантової угоди «Підтримка впровадження Порталу ІПВГ для забезпечення прозорості відновлення видобувного сектору та енергетичного переходу в Україні (EITI4RESETUA)», в межах проєкту МТД «Ефективне державне управління завдяки GovTech і прозорості в Україні», що впроваджується федеральною компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) за дорученням Уряду Німеччини.

На Порталі ІПВГ з'явилися нові аналітичні модулі, створено нові інформаційні блоки, доопрацьовано внутрішній інтерфейс для кабінету Незалежного адміністратора, закладено

перші основи для запровадження автоматизації проведення звірки платежів та багато інших точкових доопрацювань.

Окремою складовою роботи з Порталом ІПВГ у 2024 році став комплекс заходів, націлених на роботу з інформацією та даними, задля їх подальшої гармонізації з Порталом та переходу на автоматизацію підготовки Звіту ІПВГ. Ці заходи окреслено нижче.

- **Ідентифікація ключових розпорядників інформації.** Проведений аналіз заклав фундамент для майбутнього вектору розвитку. Також Національний пріоритет «Цифровізація та доступність даних», передбачений Робочим Планом до 2026 року, передбачає взаємодію з новими розпорядниками інформації, які були ідентифіковані під час аналізу готовності України відповідати вимогам Стандарту ІПВГ 2023.
- **Формування переліку інформації, необхідної для підготовки Звіту ІПВГ.** Окремим видом робіт були збирання та аналіз потоків даних, які необхідні для підготовки Звіту ІПВГ, а також їх доступність у відкритих джерелах. Цей крок був необхідний для започаткування моніторингу систематичного розкриття інформації, оскільки завдяки систематичному розкриттю інформації Портал ІПВГ отримуватиме актуальні дані.
- **Систематизація наборів відкритих даних**. Було проведено глибокий аналіз Звіту ІПВГ та визначено необхідні кроки для його публікування у форматі відкритих даних. За підтримки Світового банку в рамках проєкту «Підтримка впровадження ІПВГ в Україні» було здійснено оптимізацію кількості ресурсів з 28 до 11 одиниць. Відповідно відтепер ці дані можуть бути належним чином інтегровані в Портал ІПВГ.
- **Створення реєстру паперових Звітів ІПВГ.** У 2024 році на Порталі ІПВГ було створено окремий тематичний розділ, на якому зацікавлені сторони мають можливість ознайомитися з усіма поданими Звітами про платежі на користь держави з 2020 року.
- **Розроблення методичних рекомендацій щодо інтеграції оновлених форм звітності у Портал ІПВГ.** У 2024 році за підтримки Міжнародного Секретаріату ІПВГ було розроблено проєкт Постанови КМУ про внесення змін до чинних форм звітності. Відповідно розпочато роботу в частині розроблення рекомендацій щодо їх інтеграції у Портал ІПВГ.
- **Захист доступності інформації за допомогою Трискладового тесту.** Тривалі воєнні дії також негативно вплинули на доступність значного об'єму інформації. Для збереження її доступності значну увагу було приділено можливості застосування Трискладового до інформації, необхідної для наповнення Порталу ІПВГ.
- **Робота з даними.** Робота з інформацією потребує забезпечення даних належної якості та розуміння потенційних способів їх використання. Національним Секретаріатом ІПВГ було проведено низку заходів, спрямованих саме на посилення роботи з даними. Яскравим прикладом є «UAEITI DATA USAGE: Використання даних Порталу ІПВГ». Захід об'єднав представників громадянського суспільства, органів влади, аналітиків, розробників та експертів з прозорості.
- **Навчання для суб'єктів розкриття інформації.** Протягом липня-серпня 2024 року понад 150 учасників пройшли онлайн тренінг «Звіт про платежі на користь держави та нові можливості Порталу ІПВГ України». Додатково надавалася технічна підтримка роботи Порталу на етапі подання звітності.

Важливою подією 2024 року стала міжнародна конференція «Прозорість у видобувній галузі: успіхи України та недоліки змін у регулюванні ІПВГ», яка відбулася 5 листопада 2024 року у Києві. Під час заходу було представлено Національний Звіт ІПВГ за 2023 рік,

обговорено ключові зміни до законодавства, необхідні для забезпечення відповідності вимогам Стандарту ІПВГ та практичні кейси впровадження ІПВГ на місцевому рівні.

Таблиця 3.2: Основні події в Україні в процесі імплементації ІПВГ

Рік	Основні події
2025	• **Лютий 2025** - публікування десятого національного Звіту ІПВГ за 2023 рік • **18 червня 2025** - за результатами третьої Валідації Україна отримала 85,5 балів
2024	• **Лютий 2024** - публікування дев'ятого національного Звіту ІПВГ за 2022 рік • **Травень 2024** - початок третьої Валідації
2023	• **Січень 2023** - публікування восьмого національного Звіту ІПВГ за 2021 рік • **Червень 2023** - Україна стала однією з трьох країн, які отримали престижну відзнаку EITI Chairs Award 2023 за продовження імплементації Стандарту ІПВГ • **01 листопада 2023** - міжнародна конференція «10 років Ініціативі прозорості видобувних галузей в Україні: досягнення та перспективи» • **24 листопада 2023** - оновлено склад БГ ІПВГ
2022	• **Січень 2022** - публікування сьомого національного Звіту ІПВГ за 2020 рік • **15 січня 2022** - набрання чинності Закону України № 1974-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях»
2021	• **Грудень 2021** - прийняття ВРУ закону України № 1974-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях», яким передбачено розкриття інформації про укладені договори (угоди) щодо користування надрами • **27 квітня 2021** - за результатами другої Валідації встановлено, що Україна досягла значного прогресу із вдосконаленням у виконанні Стандарту ІПВГ • **Лютий 2021** - запуск Електронної системи подання та аналізу звітності Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІПВГ) в Україні • **Січень 2021** - публікування п'ятого національного Звіту ІПВГ за 2018 рік
2020	• **Грудень 2020** - публікування шостого національного Звіту ІПВГ за 2019 рік • **30 червня 2020** - початок другої валідації • **Травень 2020** - публікування четвертого національного Звіту ІПВГ за 2017 рік
2018	• **Вересень 2018** - прийняття ВР Закону України № 2545-VIII «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» • **29 червня 2018** - за результатами першої Валідації встановлено, що Україна досягла значного прогресу у виконанні Стандарту ІПВГ • **Травень 2018** - публікування третього національного Звіту ІПВГ за 2016 рік
2017	• **Липень 2017** - розпочато першу Валідацію з боку Міжнародного Секретаріату ІПВГ • **Лютий 2017** - публікування другого національного Звіту ІПВГ за 2014-2015 рр., який охоплює два календарних роки та низку додаткових видобувних галузей
2015	• **Грудень 2015** - публікування першого національного Звіту ІПВГ України за 2013 рік • **31 липня 2015** - укладено договір з Незалежним адміністратором. Початок підготовки першого Звіту ІПВГ за 2013 рік

Рік	Основні події
	• **16 червня 2015** - ухвалення ВР Закону №421-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях»
2013	• **17 жовтня 2013** - отримання Україною статусу країни-кандидата ІПВГ
2012	• **10 жовтня 2012** - створення Багатосторонньої групи зацікавлених осіб з питання імплементації в Україні ІПВГ, до складу якої на засадах паритетності увійшли представники влади, бізнесу та громадськості
2009	• **30 вересня 2009** - Україна зобов'язується приєднатися до ІПВГ, схвалено Постанову КМУ № 1098 «Про приєднання України до Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях»

Упродовж 2024 року на регіональному та національному рівнях було проведено 38 заходів (майже втричі більше порівняно з 2023 роком). Докладніша інформація про процес впровадження ІПВГ в Україні, актуальні новини, зміни та події, пов'язані з Ініціативою, опубліковано на вебсайті ІПВГ (http://eiti.org.ua). Також на вебсайті щорічно публікуються попередні Звіти ІПВГ України та звіти з оглядом законодавства.

Впровадженню ІПВГ в Україні сприяє підтримка таких організацій:

- Уряд Німеччини через проєкт «Ефективне державне управління завдяки GovTech і прозорості в Україні», що реалізується федеральною компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH;
- Міжнародний фонд «Відродження»;
- Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в Україні;
- Міжнародний Секретаріат ІПВГ;
- Світовий банк;
- Інші зацікавлені сторони (видобувні компанії, неурядові організації, уряд України тощо).

У 2024 р. одинадцятий національний Звіт ІПВГ охоплює 11 видобувних галузей. Загальний обсяг платежів усіх компаній суттєвих підзвітних галузей склав 172,2 млрд грн, з них суттєві платежі суттєвих підзвітних компаній, що підлягали звірці, - 169 млрд грн.

Упродовж 2024 року відбулося сім засідання Багатосторонньої групи з імплементації Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (БГ ІПВГ).

Команда ІПВГ в Україні спільно із зацікавленими сторонами продовжує активну діяльність із популяризації ІПВГ, покращення прозорості даних, а також розвитку та вдосконалення Порталу ІПВГ.

3.2. Вплив війни на видобувні галузі та звітність у рамках ІПВГ

Впровадження ІПВГ залишається одним з пріоритетів для України. Незважаючи на виклики та складну ситуацію, в якій опинилася Україна через повномасштабне вторгнення росії в лютому 2022 року, робота з імплементації Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» та міжнародного Стандарту ІПВГ триває.

За результатами оцінюванням «Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4)», яка спільно проводилося Групою Світового банку, Урядом України, Європейською комісією та Організацією Об'єднаних Націй[4], станом на кінець 2024 року збитки, завдані газовому сектору, склали 1,35 млрд доларів США, збитки, завдані нафтовому сектору, включаючи

[4] https://ukraine.un.org/en/290001-fourth-rapid-damage-and-needs-assessment-rdna4-february-2022-december-2024.

нафтопереробні заводи, паливні бази та заправні станції, склали приблизно 1,7 млрд доларів США (без змін у порівнянні з RDNA3).

Згідно з результатами дослідженням Київської школи економіки, станом на 31.12.2024 року загальні збитки, завдані енергетичному сектору України внаслідок повномасштабного вторгнення росії, оцінюються у понад 20,51 млрд доларів США[5].

Доступність інформації та даних під час війни

З 24.02.2022 року було обмежено доступ громадян до більшості реєстрів, інформаційних систем, як загальнодержавних, так і місцевих, а також до окремих наборів даних Єдиного державного порталу відкритих даних.

У березні 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 263[6], згідно з якою «На період воєнного стану міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, забезпечують належне функціонування інформаційних, інформаційно-телекомунікаційних та електронно-обчислювальних систем, державних електронних реєстрів, власниками (володільцями) та/або розпорядниками яких вони є, і захист інформації, що в них обробляється, а також захист державної інформації».

Значна кількість суб'єктів владних повноважень закривала доступ до публічної інформації, причому в багатьох випадках без дотримання спеціальної процедури та надання належних пояснень. Основним обґрунтуванням, яке надавали органи влади, були міркування безпеки, хоча не для всіх даних таке пояснення було прийнятним і доступ до них був закритий з інших причин. Така політика значно погіршила прозорість роботи органів державної влади та місцевого самоврядування, а громадяни втратили оперативний доступ до відкритих даних, що становлять значний суспільний інтерес.

Громадські організації та ЗМІ неодноразово звертали увагу на те, що існує межа між питаннями безпеки та підзвітністю органів державної влади та місцевого самоврядування. Адже війна, як і COVID, стала для деяких політиків, чиновників та суддів можливістю приховувати дані та блокувати громадський контроль їхньої роботи. Лише у певних та чітко визначених випадках обмеження доступу до інформації може бути виправданим під час війни.

Якщо доступ до публічної інформації обмежується, розпорядник, як правило, зобов'язаний надати обґрунтування такого обмеження шляхом застосування Трискладового тесту. Трискладовий тест[7] оцінює, чи переважає шкода від розкриття публічної інформації над суспільним інтересом в її отриманні. Незважаючи на передбачений законом механізм, певні набори даних все ще залишаються закритими.

Інформація, що необхідна для підготовки Звіту ІПВГ, не є винятком. Наприклад, під такі обмеження підпадають інформація про баланс запасів і видобутку корисних копалин, фінансова звітність компаній тощо.

Іншою важливою проблемою є неможливість отримати необхідні дані або обмеженість наявних даних. Наприклад, Державна служба статистики України («Держстат») упродовж 2022-2024 років і переважної частини 2025 року не могла проводити деякі державні

[5] Київська школа економіки. Оцінка збитків та втрат енергетичного сектору України внаслідок повномасштабного вторгнення Росії, станом на листопад 2024 року, https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf.
[6] Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, державних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» № 263 від 12 березня 2023 р.
[7] Трискладовий тест є засобом перевірки дотримання необхідних умов для обмеження доступу до публічної інформації.

статистичні спостереження[8], оскільки компанії були звільнені від подання будь-якої звітності під час воєнного стану[9]. Якщо дані будуть неповними (значно меншими за очікувану частку респондентів), оцінка індикаторів може виявитися неможливим. Це у свою чергу тягне за собою неможливість підготовки інших необхідних досліджень - «Тіньова економіка», яке щороку проводить Міністерство економіки України.

Перешкоди у підготовці Звіту ІПВГ за 2024 рік

Наявні обмеження вплинули на процес підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік, оскільки значна частина даних, необхідних для розкриття вимог Стандарту ІПВГ, станом на момент написання цього Звіту була недоступна або непідготовлена відповідними державними органами та видобувними компаніями.

Зважаючи на обмежену наявність необхідної інформації у вільному доступі, Незалежний адміністратор в ході написання Звіту ІПВГ за 2024 рік надіслав додаткові запити до державних органів (Держгеонадра, Казначейство, Держстат, Міненерго тощо) щодо надання необхідної інформації. Однак в ході аналізу доступності даних для підготовки цього Звіту, було виявлено декілька наборів даних, за якими державні органи з різних причин не мають чи не дозволяють оприлюднювати інформацію за 2024 р:

Таблиця 3.3: Інформація, яка не була отримана Незалежним адміністратором для підготовки Звіту ІПВГ 2024

Державна служба геології та надр України:	▸ на data.gov.ua розміщено інформацію щодо спеціальних дозволів на користування надрами, однак вона є неповною. У наборах даних відсутня інформація щодо ЄДРПОУ суб'єкта господарювання, місця реєстрації надрокористувача, виду користування надрами та області, типу корисної копалини (загальнодержавного чи місцевого значення); ▸ не надано чіткої відповіді, чи здійснює Держгеонадра аналіз прогнозованого видобутку корисних копалин; ▸ відсутня інформація щодо наступних позицій: ◦ обсяг виготовленої товарної продукції за рік; ◦ ринок збуту (в межах області; за межами області; експорт продукції) ; ◦ собівартість товарної продукції; ◦ середня відпускна ціна товарної продукції; ◦ кількість (за видами) готової продукції, що відвантажується споживачам; ◦ фактична собівартість одиниці видобутку сировини ◦ відпускна ціна одиниці сировини; ◦ інформація щодо основних споживачів.
Міністерство економіки довкілля та сільського господарства України	▸ відсутня інформація про «Загальні тенденції тіньової економіки в Україні за 2024 рік»; ▸ відсутня інформація про здійснення прогнозного аналізу впливу видобувних галузей на економіку країни, зокрема прогнозування щодо надходжень, виробництва та вартості продукції компаній видобувних галузей; ▸ відсутня інформація чи планується розроблення рекомендацій для видобувних галузей з урахуванням змін на світовому ринку, що стосуються енергетичного переходу та зміни клімату;

[8] Статистичне спостереження - це планомірний, науково організований процес збирання даних про масові явища і процеси, що відбуваються в економічній, соціальній та інших сферах життя України та її регіонів, шляхом їх реєстрації за спеціальною програмою, розробленою на основі статистичної методології.

[9] Обов'язок з подання підприємствами, установами, організаціями та ФОП статистичної та фінансової звітності Держстату був відновлений з 05.07.2025 року з вимогою подати усю раніше не подану звітність до 05.10.2025 року (ч. 4) п. 2 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо розширення доступу пацієнтів до лікарських засобів, що підлягають закупівлі особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, шляхом укладення договорів «керованого доступу» № 4505-IX від 18.06.2025 року).

	▸ відсутня інформація про кількість отриманих повідомлень про плановану діяльність, яка підлягала оцінці впливу у 2024 році (у тому числі від підзвітних та суттєвих підзвітних компаній); ▸ відсутня інформація про суми платежів за проведення громадських слухань за 2024 рік, грн., що були сплачені компаніями видобувних галузей (у тому числі суттєвими підзвітними компаніями); ▸ відсутня інформація про загальну кількість проведених громадських обговорень звітів з оцінки впливу на довкілля за 2024 рік (у тому числі підзвітними та суттєвими підзвітними компаніями); ▸ відсутня інформація про здійснення обліку присутніх на громадських обговореннях за статтю; ▸ відсутня інформація про загальну кількість наданих висновків з ОВД у 2024 році та кількості наданих відмов; ▸ відсутня інформація про процес збирання інформації щодо видобувних компаній, на яких було покладено обов'язок здійснення упродовж 2024 року післяпроєктного моніторингу; ▸ відсутня інформація про надані звіти з ОВД суттєвим підзвітним компаніям у 2024 році; ▸ відсутня інформація про зведені звіти з виконання фінансових планів, а також пояснювальних записок до них, які були подані до Мінекономіки уповноваженими органами управління за 2024 рік щодо підприємств, які належать до сфери управління таких органів.
Міністерство енергетики України	▸ відсутня інформація про вугільні підприємства, зокрема, про обсяги видобутку вугілля; ▸ не опубліковані додаткові угоди до УРП, укладені в 2024 році, а також істотні умови низки УРП, укладених у 2020-2021 роках.
Державна служба статистики	▸ відсутня інформація про обсяг виробленої продукції за 2024 рік; ▸ відсутня інформація про неформально зайняте населення у віці 15-70 років та за видами економічної діяльності секції «В» КВЕД-2010 у 2024 році; ▸ обмеження стосовно надання дезагрегованої інформації в розрізі суб'єктів господарювання щодо: ◦ середньооблікової кількості працівників за громадянством та статтю; ◦ кількості та середньомісячної заробітної плати працівників за професійними групами відповідно до кодування професії Класифікатора професій; ▸ відсутня інформація про кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів у 2024 році; ▸ відсутня інформація про зайнятість населення у віці 15-70 років за видами зайнятості і статтю та за типами професійної діяльності у 2024 році.

Ще однією проблемою у 2024 році була наявність інформації з обмеженим доступом, зокрема:

Міністерство юстиції України	▶ інформація про кінцевих бенефіціарних власників суттєвих підзвітних компаній станом на кінець звітного періоду
Державна служба геології та надр України	▶ інформація від інвесторів УРП, пов'язана з виконанням УРП, внаслідок не надання від Держгеонадра згоди на розкриття інформації про УРП як від державного уповноваженого органу з питань виконання УРП; ▶ інформація, що стосується розподілу продукції в межах УРП, а саме вартість державної частки прибуткової продукції, що належала до сплати та фактично сплачена / прийнята; ▶ не надано копій звітів (актів) за результатами проведених перевірок щодо питань, пов'язаних з реалізацією УРП у 2024 році, а також суми нарахованих та сплачених донарахувань та штрафних санкцій, застосованих до інвесторів УРП у 2024 році, за результатами проведених перевірок.
Державна аудиторська служба України	▶ копії звітів про результати державного фінансового аудиту, операційного аудиту та копії актів про результати інспектування у формі планових та позапланових виїзних ревізій
Державна податкова служба України	▶ інформація про нараховані за результатами камеральних перевірок грошові зобов'язання, штрафні (фінансові) санкції щодо платників.
АТ «Укрзалізниця»	▶ інформація щодо обсягів перевезень за конкретними відправниками
Державна регуляторна служба України	▶ закритий доступ до інспекційного порталу
ДК «Газ України»	▶ обсяг державної частки прибуткової продукції, що була реалізована ДК «Газ України» та суми, одержані від реалізації державної частки прибуткової продукції в розрізі покупців, є конфіденційними
ТОВ «Українська енергетична біржа»	▶ кількість та вартість товару (природного газу), реалізованого ДК «Газ України» на біржі упродовж 2024 року з розбивкою за кожен день торгів. ▶ інформація про обсяги та ціни, за якими ДК «Газ України» продавала вироблену продукцію (природний газ) на біржі в розрізі покупців за кожний день торгів упродовж 2024 року

Вимоги Стандарту ІПВГ 2023 року набрали чинності 01.01.2025 року, однак актуальна редакція Закону про ІПВГ не містить усіх нових вимог, які є необхідними. У зв'язку з чим у підзвітних компаній не виникає зобов'язання розкривати додаткову інформацію. Процес збирання такої інформації є виключно добровільним. Таким чином, БГ ІПВГ прийняло рішення надіслати Додатковий запит ІПВГ, яким передбачалося добровільне розкриття додаткової інформації, зокрема про:

- наявності Антикорупційних програм та кількісні показників щодо проведення антикорупційного навчання;
- кінцевих бенефіціарних власників із часткою володіння 10% станом на кінець 2024 р. та приналежність бенефіціарних власників до публічно значущих осіб незалежно від відсотка володіння;
- структуру власності станом на кінець 2024 року;
- енергетичний перехід та викиди парникових газів;
- результати податкових перевірок у 2024 році;
- витрати, пов'язані з видобувною діяльністю;
- прогнозований рівень видобутку у рамках проєкту;
- наявність у компаній обов'язкових соціальних та екологічних зобов'язань з органами місцевого самоврядування, в межах яких здійснюється видобувна діяльність;
- наявність гендерного розриву в оплаті праці у чоловіків та жінок;
- суми нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами;
- угоди у видобувних галузях (Договори про спільну діяльність, Угоди про розподіл продукції, Концесія, бартерні угоди);
- операції з іншими видобувними компаніями, які перебувають у прямій чи опосередкованій державній власності;
- інвестиції у видобувні проєкти;
- кінцевих бенефіціарних власників суттєвих постачальників компаній з державною участю;
- корпоративне управління компаній з державною участю;
- низку запитань щодо ролі держави.

Інформація стосовно суб'єктів господарювання на тимчасово окупованих територіях залишається недоступною.

Враховуючи наявні обмеження щодо доступу до інформації, зокрема ті, що наведені вище, Незалежним адміністратором розкриваються дані, які на момент підготовки цього Звіту були наявні у вільному доступі чи надані відповідними розпорядниками даних.

4. Методологія і підхід до підготовки Звіту ІПВГ

4.1. Сфера охоплення Звіту ІПВГ

Сфера охоплення Звіту ІПВГ за 2024 р. включає інформацію про:

- суб'єкти господарювання, незалежно від їх форми власності, які здійснювали господарську діяльність з видобування корисних копалин, а також транспортування природного газу та нафти територією України. Для цілей проведення звірки платежів від видобувних компаній на користь держави були визначені суттєві підзвітні суб'єкти господарювання, перелік яких наведено у **Додатку 3**;
- органи виконавчої влади, які контролюють справляння податкових та інших надходжень на користь держави та/або які є розпорядниками інформації, необхідної для підготовки Звіту ІПВГ. Перелік таких органів влади в межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 р. наведено у **Додатку 2.**

Згідно з рішенням БГ ІПВГ (протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 р.[10]) у цьому Звіті ІПВГ за 2024 р. було визначено такі підзвітні галузі:

1. видобування кам'яного вугілля;
2. видобування сирої нафти та природного газу;
3. видобування руд заліза;
4. транспортування нафти та газу;
5. видобування руд титану;
6. видобування руд марганцю;
7. видобування глин для вогнетривів;
8. видобування тугоплавких глин;
9. видобування піску кварцового;
10. видобування каміння будівельного;
11. видобування уранових та торієвих руд (у частині уранових руд).

Звірка платежів від видобувних галузей на користь держави

Згідно з рішенням БГ ІПВГ (протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 р.), у цьому Звіті ІПВГ за 2024 р. звірка даних проводиться за суттєвими компаніями таких галузей:

- видобування природного газу та нафти (у т.ч. транспортування газу та нафти);
- видобування кам'яного вугілля;
- видобування руд металів (руд заліза, руд марганцю та руд титану).

Перелік видобувних компаній суттєвих підзвітних галузей, що були включені до сфери охоплення звіркою в цьому Звіті ІПВГ за 2024 р., наведено у **Розділі 14.** Підхід до оцінювання суттєвості надходжень на користь держави та визначення компаній, які повинні підлягати звірці, описано у **Розділі 14.1.**

Старательська та дрібномасштабна розробка корисних копалин

З огляду на відсутність офіційної та достовірної інформації про старательську та дрібномасштабну розробку корисних копалин та географічне розташування можливих об'єктів такої діяльності на територіях, де органи державної влади тимчасово не здійснюють

[10] Міненерго, Протокол засідання Багатосторонньої групи ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025.pdf

своїх повноважень (території, окуповані рф), можливість проведення такого оцінювання відсутня. У зв'язку з цим, а також зважаючи на відсутність інформації у відкритих джерелах, відповідно до рішення БГ ІПВГ (протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025[11]), у цьому Звіті ІПВГ за 2024 р. не розкривається інформація щодо старательської та дрібномасштабної розробки корисних копалин. Проте БГ ІПВГ має намір розглянути питання такого виду видобувної діяльності, розробити план дій щодо висвітлення її в наступних Звітах ІПВГ або проаналізувати перешкоди до розкриття такої інформації.

Розкриття інформації суб'єктами господарювання, що знаходяться на тимчасово окупованій території та на територіях, де ведуться бойові дії

Правовий режим тимчасово окупованої території АР Крим

З 20.02.2014 року територія Автономної Республіки Крим (далі - «АР Крим») та міста Севастополя є тимчасово окупованою територією[12].

З 21.11.2021 року на тимчасово окупованій території АР Крим не справляються загальнодержавні та місцеві податки і збори, а платники податків із податковою адресою на тимчасово окупованій території звільняються від подання декларацій, звітності та інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів.

Митні платежі щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України з та на тимчасово окуповану територію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, не справляються[13].

Статус територій, на яких велися активні бойові дії та/або які були тимчасово окуповані починаючи з 24.02.2022 року

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України з 24.02.2022 року під тимчасовою окупацією та в зоні ведення бойових дій частково опинилися території низки областей України. Станом на дату підготовки Звіту під тимчасовою окупацією знаходяться території АР Крим і м. Севастополь (вся територія), частини Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Харківської областей.

Під час режиму тимчасової окупації норми регуляторного законодавства на тимчасово окупованій території не застосовуються[14].

Здійснення господарської діяльності юридичними особами, фізичними особами-підприємцями та фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є тимчасово окупована територія, дозволяється виключно після зміни їхньої податкової адреси на іншу територію України[15].

З 27.12.2022 року набрав чинності Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України №309[16], в якому визначено перелік територій, на яких

[11] Міненерго, Протокол засідання Багатосторонньої групи ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025.pdf.
[12] Ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 1207-VII від 15.04.2014 р.
[13] закон України «Про внесення зміни до розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України у зв'язку із втратою чинності Законом України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» № 1619-IX від 01.07.2021 р.
[14] П. 8 Ст. 13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 1207-VII від 15.04.2014 р.
[15] П. 2 Ст. 13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 1207-VII від 15.04.2014 р.
[16] Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» № 309 від 22.12.2022 (втратив чинність 20.03.2025 року, станом на дату підготовки цього аналізу перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, визначається Наказом Міністерством розвитку громад та територій України № 376 від 28.02.2025 року).

велися активні бойові дії та/або які були тимчасово окуповані (надалі - Перелік). Території, які зазначаються у Переліку, поділяються на ті, які окуповані російською федерацією, і території, та ті, на яких ведуться (велися) бойові дії. З 06.05.2023 року Перелік може застосовуватися при визначенні особливостей справляння податків і зборів на відповідних територіях.

18.07.2022 року було ухвалено закон, який, зокрема, закріпив застосування загального формулювання «тимчасово окупована російською федерацією територія України» замість «тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополь» і «тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях»[17] в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»[18].

Упродовж 2024 року зона ведення бойових дій та тимчасово окуповані території упродовж певного проміжку часу або повністю не контролювалися українським урядом, або певні підприємства призупинили чи припинили діяльність. З огляду на вищевикладене, існує висока імовірність того, що ці підприємства могли:

а) припинити роботу, не повідомивши про це українські державні органи;

б) не здійснювати господарську діяльність у 2024 році;

в) не подавати звітність/подавати її із затримками (що могло призвести до неповноти та/ або недостовірності таких даних) та не сплачувати податки до бюджету України;

г) змінити своє місцезнаходження, не повідомивши українські державні органи.

Сама можливість зв'язку з тими підприємствами, які не перереєструвалися/перемістилися на підконтрольну Україні територію України, є дуже обмеженою, що може унеможливити проведення процедур, передбачених Стандартом ІПВГ, щодо таких підприємств.

Враховуючи об'єктивні труднощі та обмеження, висвітлені вище, у Звіті ІПВГ за 2024 р. не розкривається інформація про видобувну діяльність, що здійснюється на тимчасово окупованих територіях України. Водночас розглядається можливість розкрити таку інформацію тоді, коли дані про діяльність видобувних галузей на тимчасово окупованих територіях будуть доступні.

4.2. Процес збору інформації

Процес збору інформації від видобувних компаній підзвітних видобувних галузей (в т. ч. транспортування нафти та природного газу), а також від державних органів включав такі етапи:

- консультації з членами БГ ІПВГ і представниками Міненерго щодо сфери охоплення Звіту ІПВГ, а також переліку інформації, яку необхідно включити в опитувальні форми;
- складення окремих запитів для державних органів з переліку, що наведений у **Додатку 2**;
- розсилання Міненерго та Незалежним адміністратором опитувальних форм і запитів з підписаними супровідними листами від Міненерго;
- заповнення опитувальних форм з боку компаній та державних органів згідно з офіційними формами звітності, що передбачені Законом України № 2545-VIII «Про

[17] Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» щодо приведення окремих його положень у відповідність до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»» № 2417-IX від 18.07.2022 р.
[18] Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» № 1706-VII від 20.10.2014 р.

забезпечення прозорості у видобувних галузях»[19] та постановою КМУ від 23.09.2020 р. № 858 «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях»[20], а також окремих опитувальних форм щодо участі держави, затверджених БГ ІПВГ;

- надсилання суттєвими підзвітними організаціями заповнених опитувальних форм на Порталі ІПВГ - Електронній системі подання та аналізу звітності Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІПВГ) в Україні https://eiti.gov.ua;
- отримання заповнених опитувальних форм відповідальною особою з боку Міненерго та передача Незалежному адміністратору захищеними каналами зв'язку;
- Обробка опитувальних форм Незалежним адміністратором та формування відповідних інтегрованих показників та інформації для підготовки Звіту ІПВГ.

4.3. Процедури аудиту та підтвердження у видобувних компаніях та державних органах

4.3.1 Зміни в законодавстві України щодо аудиту та підтвердження у видобувних компаніях

Малюнок 4.1: Законодавство України спрямоване на запровадження обов'язкового аудиту та обов'язку ведення звітності за міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях

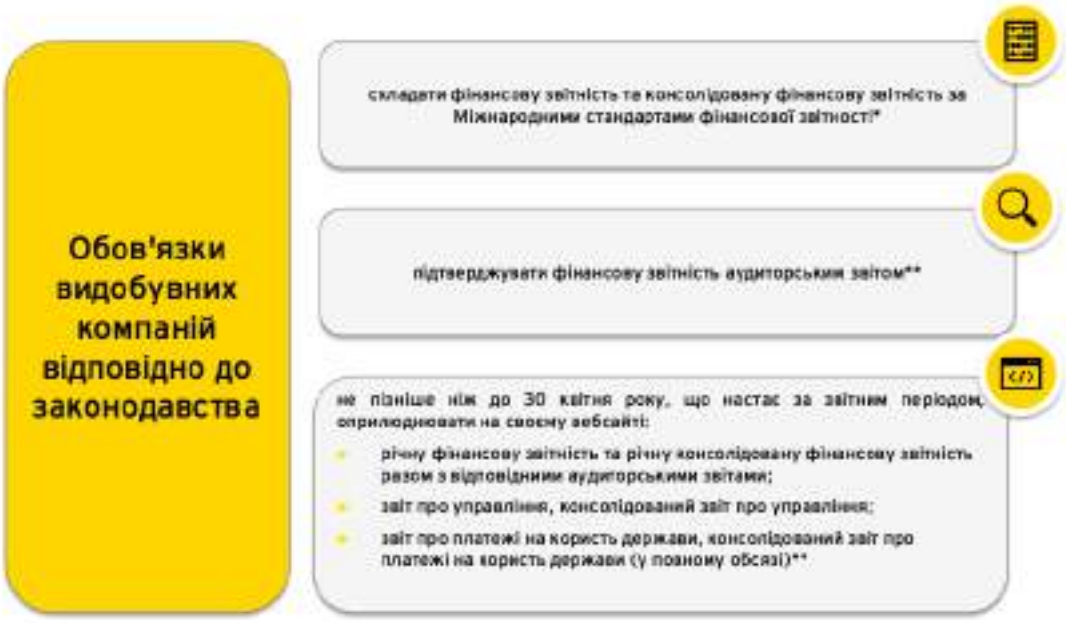
Відповідно до Закону про аудит аудиторська діяльність в Україні здійснюється згідно з міжнародними стандартами аудиту[21].

Закон про бухгалтерський облік серед суб'єктів обов'язкового аудиту визначає «**суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях**»[22] (далі - «видобувні компанії») у значенні, наведеному в Законі про ІПВГ.

[19] Закон України №2545-VIII, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text.
[20] Постанова КМУ від 23.09.2020 р. №858, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2020-п#n14.
[21] Ч. 5 ст. 7 Закону про аудит.
[22] Ч. 3 ст. 14 Закону про бухгалтерський облік.

Малюнок 4.2: Перелік суб'єктів обов'язкового аудиту серед суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях

* Ч. 2 ст. 12-1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996-XIV від 16.07.1999 р.

** Ч. 3 ст. 14 Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996-XIV від 16.07.1999 р.

Малюнок 4.3: Обов'язок видобувних компаній щодо фінансової звітності та розкриття інформації відповідно до законодавства

За порушення порядку оприлюднення (консолідованої) фінансової звітності разом з аудиторським звітом встановлено адміністративну відповідальність[23].

[23] Відповідно до ст. 163-16 КУпАП за порушення порядку оприлюднення фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності разом з аудиторським звітом на відповідальних осіб може бути накладений штраф у розмірі від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

У зв'язку із військовою агресією російської федерації проти України, відповідно до Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 від 24.02.2022 року[24], затвердженого Законом № 2102-IX[25], з 24.02.2022 року на території України запроваджено режим воєнного стану. Станом на момент підготовки цього Звіту воєнний стан продовжено до 03.02.2026 року згідно з Указом президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 793/2025 від 20.10.2025 року, затвердженого Законом № 4643-IX[26].

Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03.2022 року було передбачено, що, зокрема, юридичні особи подають фінансові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, упродовж трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи.

У 2025 році було поновлений обов'язок з боку державних підприємств та господарських товариств, які прямо або опосередковано належать державі, оприлюднити до 28.02.2026 р. річну фінансову звітність, річну консолідовану фінансову звітність разом з відповідними аудиторськими звітами, звіти (консолідовані звіти) про платежі на користь держави у повному обсязі за весь період не оприлюднення такої звітності[27]. Також для таких суб'єктів господарювання поновлено відповідальність за неподання та неоприлюднення фінансової звітності разом з аудиторськими висновками.

Водночас у період дії воєнного стану або стану війни, а також упродовж трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб-підприємців, юридичних осіб, які не належать до державного сектору, не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених Законом № 2115-IX.

Відповідно певні суттєві підзвітні компанії не опублікували аудиторські звіти за 2024 рік.

4.3.2 Процедури аудиту та підтвердження в органах державної влади та суб'єктах господарювання державного сектору економіки

Державний фінансовий аудит (урядовий контроль). Державний фінансовий контроль забезпечується, зокрема, через проведення державного фінансового аудиту, перевірки державних закупівель, інспектування та моніторингу закупівель у порядку, встановленому КМУ[28].

Органом, уповноваженим на проведення державного фінансового аудиту, є Державна аудиторська служба (далі - «Держаудитслужба»). Основним завданням Держаудитслужби є реалізація державної політики у сфері державного фінансового контролю, здійснення державного фінансового контролю, спрямованого на оцінювання ефективного, законного, цільового, результативного використання та збереження державних фінансових ресурсів[29].

---

[24] Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 від 24.02.2022 року, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text.

[25] Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24.02.2022 року, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text.

[26] Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 4643-IX від 21.10.2025 р.

[27] П. 13 ст. 17 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» № 4196-IX від 09.01.2025 р.

[28] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання» №252 від 27.03.2019 р.

[29] П. 3 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» № 43 від 3.02.2016 р.

Малюнок 4.4: Перелік суб'єктів, що підлягають контролю Держаудитслужби

Малюнок 4.5:Основні напрями державного фінансового контролю, який проводить Держаудитслужба[30]

[30] Відповідно до положень Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» № 43 від 3.02.2016 р.

Малюнок 4.6: Законодавчо закріплені порядки проведення Держаудитслужбою державного фінансового аудиту станом на 2024 рік

Аудит проводиться згідно із затвердженим планом проведення заходів державного фінансового контролю, що розміщується на її офіційному вебсайті. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінка викладаються у Звіті. Застосування міжнародних стандартів під час його проведення законодавством не вимагається.

До повномасштабного вторгнення звіти про результати проведених аудитів знаходилися в публічному доступі та могли бути використані для підготовки Звіту в разі їх наявності. У 2024 та 2025 роках доступ до звітів обмежено у зв'язку з воєнним станом.

Державний зовнішній фінансовий аудит (парламентський контроль). Контроль використанням бюджетних коштів від імені Верховної Ради України здійснює Рахункова палата України («Рахункова палата»). Повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту). Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом проведення фінансового аудиту, аудиту ефективності, аудиту відповідності[31], експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

[31] Аудит відповідності був доданий до функцій Рахункової Палати Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав військовослужбовців та поліцейських на соціальний захист» № 3621-IX від 21.03.2024 року (набрав чинності 04.04.2024 року) і до 04.05.2024 року не здійснювався.

Малюнок 4.7: Види аудиту відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» № 576-VIII від 01.01.2025

Малюнок 4.8: Напрями (сфери) проведення Рахунковою палатою фінансового аудиту, аудиту ефективності та аудиту відповідності

Рахункова палата також здійснює державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) у сфері казначейського обслуговування коштів державного бюджету.

Об'єктами контролю Рахункової палати при здійсненні зазначених заходів є, зокрема, ДПС, ДМС та інші органи, що контролюють справляння надходжень до державного бюджету. В межах такого контролю Рахункова палата проводить аудит ефективності та фінансовий аудит щодо законності, повноти нарахування, своєчасності сплати і зарахування на єдиний

казначейський рахунок податків, зборів, обов'язкових платежів, інших доходів державного бюджету, щодо правомірності бюджетного відшкодування податку на додану вартість, надає оцінку ефективності адміністрування контролюючими органами надходжень до державного бюджету та заходів, що вживаються органами стягнення до боржників державного бюджету.

Підставою для здійснення заходів державного фінансового контролю (аудиту) є план роботи Рахункової палати або рішення Рахункової палати про здійснення позапланового заходу зовнішнього фінансового контролю.

За результатами здійснення аудиту складається звіт, складовими частинами якого є акт (за його наявності), висновки та рекомендації.

Рахункова палата застосовує у своїй роботі основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

Рахункова палата публікує щорічні звіти, які, зокрема, містять результати державного фінансового аудиту, на своєму офіційному вебсайті: https://rp.gov.ua/Activity/Reports/. Дані звітів Рахункової палати (за їх наявності) можуть бути використані для цілей підготовки Звіту, проте через узагальнений характер не можуть вважатися достатніми для підтвердження надходжень від конкретних видобувних підприємств та інших показників відповідно до вимог Стандарту ІПВГ.

Внутрішній аудит розпорядників бюджетних коштів. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджету[32]. Їхні керівники організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах, а також на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери їх управління. Внутрішнім аудитом є діяльність, що спрямована на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та яка передбачає надання незалежних висновків і рекомендацій.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю і аудиту визначаються КМУ[33]. Внутрішній аудит проводиться відповідно до стандартів, розроблених та затверджених Міністерством фінансів України[34]. Для проведення внутрішнього аудиту керівник створює самостійний структурний підрозділ внутрішнього аудиту в порядку, визначеному КМУ[35].

Однак враховуючи, що результати внутрішнього аудиту не є публічними, а також з огляду на існуючі недоліки у фактичному проведенні внутрішнього контролю[36], такі результати не можуть бути використані Незалежним адміністратором у цілях підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

[32] Визначення «розпорядників бюджетних коштів» відповідно до Бюджетного кодексу України.
[33] Постанова КМУ «Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001» № 1062 від 12.12.2018 р.
[34] Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту» № 1247 від 04.10.2011 р.
[35] Постанова КМУ «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту» №1001 від 28.09.2011 р.
[36] Див. опис недоліків, представлений у тексті Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року; в Звітній інформації про стан функціонування державного внутрішнього фінансового контролю у 2024 р.

4.3.3 Перешкоди для належного підтвердження даних за 2024 рік

Враховуючи вищевикладене, станом на 2024 та 2025 роки строки проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності видобувних компаній за 2024 рік були перенесені до завершення воєнного стану, а для підприємств державного сектору термін оприлюднення фінансової звітності разом з аудиторським висновком перенесено до 28.02.2026 р. Незалежний адміністратор припускає, що значна частина видобувних компаній все ще не завершила обов'язкові аудити у зв'язку з перенесеними термінами подання та публікування аудійованої фінансової звітності. Отже, достовірність відповідних даних для цілей Звіту ІПВГ в частині випадків не зможе бути підтверджена за допомогою аналізу аудиторського висновку.

Також, результати державного фінансового аудиту в органах державної влади не можуть забезпечити Незалежного адміністратора повною та/або достовірною інформацією, що необхідна для звірки даних, у зв'язку з відсутністю такої інформації в публічному доступі.

Виконання податкового обов'язку за 2024 звітний рік у 2025 році

Згідно з положеннями Податкового кодексу[37] тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням певних особливостей[38].

Зокрема, за відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок (наприклад, щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності тощо), платники податків звільняються від передбаченої Податковим кодексом відповідальності з обов'язковим виконанням такого обов'язку упродовж шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні[39].

Порядок підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків податкового обов'язку та перелік документів для того підтвердження цього затверджуються Мінфіном[40]. За неможливості виконання платником податків податкового обов'язку він подає заяву про відсутність такої можливості разом з вичерпним переліком документів.

Отже, існує імовірність того, що частина платників податку могла мати обмежену можливість подання податкової звітності чи сплати зобов'язань з податку на прибуток за 2024 звітний рік.

Оприлюднення фінансової звітності видобувними компаніями

Згідно з частиною першою статті 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 року (далі - «Закон про бухгалтерський облік») та Порядком подання фінансової звітності, затвердженим Постановою КМУ № 419 від 28.02.2000 року[41], підприємства зобов'язані подавати фінансову звітність органам, до сфери управління яких вони належать, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів.

---

[37] Ст. 69 підрозділу 10 розділу XX Перехідні положення Податкового кодексу.

[38] Також за відсутності можливості у платника податків щодо своєї філії, представництва, відокремленого чи іншого структурного підрозділу своєчасно виконати свій податковий обов'язок, такий платник податків звільняється від відповідальності, визначеної Податковим кодексом, у межах діяльності, що провадиться через такі філії, представництва, відокремлені чи інші структурні підрозділи, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України (це положення діє з 27.05.2022 року).

[39] Ст. 69.1 підрозділу 10 розділу XX Перехідні положення Податкового кодексу.

[40] Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, та переліків документів на підтвердження» № 225 від 29.07.2022 р.

[41] Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» № 419 від 28.02.2000 р.

За загальним правилом суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з відповідними аудиторськими звітами на своїй вебсторінці або вебсайті (у повному обсязі)[42].

Водночас Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03.2022 року передбачено, що, зокрема, юридичні особи подають фінансові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, упродовж трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи[43].

У період дії воєнного стану або стану війни, а також упродовж трьох місяців після його завершення до юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів[44].

Як було зазначено вище, у 2025 році термін подання фінансової звітності разом з аудиторським висновком для суб'єктів господарювання державного сектору було перенесено до 28.02.2026 р.

Отже, існує імовірність того, що частина видобувних компаній не подала чи не оприлюднила фінансову звітність за 2024 звітний рік станом на дату підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік, що також може становити перешкоду для виконання вимог доступності та публічності відповідних даних для цілей ІПВГ.

Докладніша інформація щодо розкриття фінансової звітності та аудиторських висновків суттєвими підзвітними компаніями у 2024 році наведена у **Додатку 10**. Фінансова звітність більшості суттєвих підзвітних компаній, які не опублікували свою фінансову звітність, доступна у відкритих джерелах на сайті «Clarity project» або «YouControl», однак вона не містить приміток, аудиторських висновків, відсутня інформація щодо факту перевірки зазначеної звітності аудитором, а також не враховує коригування. Варто зазначити, що доступ до фінансової звітності на цих ресурсах під час підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік був можливий на платній основі або в межах демодоступу.

Розкриття звітів (консолідованих звітів) про платежі на користь держави

Суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати, в тому числі, Звіт про платежі на користь держави/Консолідований звіт про платежі на користь держави на своїй веб-сторінці або вебсайті[45].

Також згідно із законом про ІПВГ суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, розкривають свої звіти (консолідовані звіти) про платежі на користь держави щорічно, не пізніше 1 вересня року, що настає після звітного періоду, та забезпечують їх наявність у публічному доступі упродовж щонайменше трьох років з дня розкриття[46].

[42] П 3. Ст. 14 Закону про бухгалтерський облік.
[43] Пп. 1 п. 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03. 2022 р.
[44] Пп. 2 п. 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03. 2022 р.
[45] П 3. Ст. 14 Закону про бухгалтерський облік.
[46] Ст. 12 Закону про ІПВГ.

Згідно із законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03.2022 року частина видобувних компаній може не подати чи не оприлюднити Звіти про платежі на користь держави/Консолідовані звіти про платежі на користь держави за 2024 звітний рік станом на дату підготовки Звіту ІПВГ, що становитиме суттєву перешкоду щодо виконання вимоги 7 Стандарту ІПВГ.

Доступ до державних реєстрів та відкритих джерел інформації

Відповідно до положень Конституції України[47] кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію. Здійснення цих прав може бути обмежене законом, зокрема в інтересах національної безпеки та територіальної цілісності[48]. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень[49].

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI від 13.01.2011 року обмеження доступу до публічної інформації[50] здійснюється з дотриманням сукупності таких вимог:

- в інтересах національної безпеки та територіальної цілісності;
- розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;
- шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, з метою захисту національних інтересів та територіальної цілісності нашої держави, розпорядникам довелося обмежити доступ до певного виду інформації.

Згідно із Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» №80/94-ВР від 05.07.1994 року порядок передачі, зберігання, функціонування та доступу до державних інформаційних ресурсів та їхніх резервних копій встановлюється КМУ[51].

Згідно з Постановою КМУ «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» № 263 від 12.03.2022 року (надалі – «Постанова № 263»), на період дії воєнного стану органи державної влади, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, для забезпечення належного функціонування інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів можуть, зокрема, зупиняти, обмежувати роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів[52].

---

[47] Ст. 34 Конституції України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р.
[48] Ст. 34 Конституції України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р.
[49] Ст. 64 Конституції України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р.
[50] Згідно зі ст. 1, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI від 13 січня 2011 року, публічна інформація - це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації. Публічна інформація у формі відкритих даних - це публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання.
[51] Ст. 8 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» № 80/94-ВР від 05.07. 1994 р.
[52] Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» № 263 від 12.03.2022 р.

Водночас слід зазначити, що відновлення роботи реєстрів, порядок їх функціонування та доступ користувачів для внесення/отримання інформації до/з реєстрів (передбачений законодавством) у період дії воєнного стану залежить від воєнної обстановки в Україні та нормативного регулювання вказаних питань КМУ чи держателем реєстрів[53].

Отже, організація та надання доступу/отримання інформації з реєстрів здійснюються відповідно до нормативних документів, які регулюють порядок функціонування кожного окремого реєстру, з урахуванням нормативного регулювання роботи реєстрів під час дії воєнного стану, зокрема Постанови № 263[54].

На момент підготовки цього Звіту доступ до окремих видів відкритих даних призупинений або значно обмежений через воєнний стан. З огляду на це передбачаються проблеми з отриманням інформації з державних реєстрів та інших відкритих джерел для цілей підготовки Звіту за 2024 рік, наприклад:

- упродовж дії воєнного стану тимчасово був припинений доступ користувачів до єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції[55], в тому числі до ЄДР, в якому міститься, зокрема, інформація про кінцевих бенефіціарних власників. Наразі доступ до ЄДР надається за умови авторизації з використанням кваліфікованого електронного підпису (надалі - «КЕП»). Також було визначено адміністративно-територіальні одиниці, в межах яких припиняється доступ користувачів до реєстрів[56];
- згідно з Постановою № 263, з метою відведення загрози національній безпеці, ДНВП «Геоінформ України» та Держгеонадра тимчасово призупиняють доступ до публічних реєстрів та баз даних, зокрема до реєстру спеціальних дозволів на користування надрами[57], до розміщених копій дозволів на користування надрами разом з угодами про умови користування надрами[58], обмежено доступ до державного геологічного порталу[59], до шару Публічної кадастрової карти «Геонадра» з інформацією про видані дозволи на користування надрами[60] тощо.

Також очікуються перешкоди в отриманні інформації на запит у державних органів, зокрема тому, що в багатьох державних органів може бути відсутня можливість належного та вчасного опрацювання звернень, запитів та надання відповідей.

Згідно зі ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» розпорядник інформації має право відмовити в задоволенні запиту в таких випадках:

- розпорядник інформації не володіє і не зобов'язаний відповідно до його компетенції, передбаченої законодавством, володіти інформацією, щодо якої зроблено запит;
- інформація, що запитується, належить до категорії інформації з обмеженим доступом;

[53] Зокрема, питання функціонування єдиних та державних реєстрів в умовах воєнного стану врегульовано положеннями постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» № 209 від 06.03.2022 р.
[54] Лист Міністерства юстиції України «Про надання інформації» № 33383/34995-10-22/19 від 02.05.2022 р.
[55] Згодом, ДП «НАІС» відновило надання сервісної послуги у формі прикладного програмного інтерфейсу (API) Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань при ідентифікації кваліфікованим електронним підписом.
[56] П. 1-2 Постанови КМУ «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» № 209 від 06.03. 2022 р.
[57] Доступ до реєстру: https://geoinf.kiev.ua/wp/index.html.
[58] Доступ до розміщених копій дозволів на користування надрами разом з угодами про умови користування надрами, https://www.geo.gov.ua/nadrokorystuvannya/vydani-speczdozvoly-ta-ugody/.
[59] Доступ до Державного геологічного порталу, https://nadra.gov.ua/.
[60] Доступ до карти: http://newmap.land.gov.ua.

- особа, яка подала запит на інформацію, не оплатила фактичні витрати, пов'язані з копіюванням або друком;
- не дотримано вимог до запиту на інформацію.

На практиці та згідно з поясненнями окремих державних установ державні органи, органи місцевого самоврядування відповідно до положень статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» здійснюють, в першу чергу заходи що необхідні для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, тощо[61]. Своєчасність розгляду звернень, запитів на публічну інформацію залежить від об'єкта, якому надіслані звернення або запит, режиму його роботи та наявності технічних можливостей опрацьовувати кореспонденцію (засобів комунікації, інтернету), наближення установи до місць проведення бойових дій, характеру запитуваної інформації та нагальної потреби у ній тощо.

Доступ до статистичної інформації Державної служби статистики України (далі – «Держстат»)

Також дія Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03.2022 року упродовж 2024 року поширювалася на надання юридичними особами статистичної інформації до Держстату. Це, в свою чергу, впливало на можливість Держстату публікувати повну і об'єктивну статистичну інформацію.

Водночас з 05.07.2025 року відновлено обов'язок щодо подання статистичної звітності до органів статистики, а до 05.10.2025 року особи, які підлягають статистичному спостереженню, були зобов'язані подати всі статистичні звіти за весь період їх неподання[62].

4.4. Якість даних та процедура звірки

Процедуру звірки даних Звіту ІПВГ розроблено відповідно до вимог Міжнародного стандарту з аудиту, а саме ISRS 4400 (Завдання з виконання узгоджених процедур). Роботу було проведено в рамках процедури, визначеної в межах Технічного завдання для Незалежного адміністратора

Проведені процедури звірки не мали на меті проведення аудиту чи перевірки відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Це означає, що Незалежний адміністратор не висловлює впевненості щодо операцій платежів, включених до цього Звіту.

Отже, висновки з надання впевненості щодо якості власне наданих компаніями та державними органами даних або виявлення шахрайства та помилок, що могли бути допущені компаніями та/або державними органами не надавалися.

Інформація, що буде представлена у Звіті ІПВГ, та/або інформація, надана компаніями видобувних галузей та державними установами, не підлягатиме контролю або процедурам перевірки, якщо інше не зазначено у Стандарті ІПВГ.

Незалежний адміністратор вважав інформацію, надану підзвітними організаціями, повною та достовірною, з огляду на наведені нижче фактори.

---

[61] Для прикладу, див. роз'яснення щодо розгляду звернень та запитів громадян на публічну інформацію в умовах воєнного стану Донецької обласної державної адміністрації, https://dn.gov.ua/prozora-vlada/dostup-do-publichnoyi-informaciyi/rozyasnennya-shchodo-rozglyadu.

[62] Пп.4 п.2 Розділу II Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо розширення доступу пацієнтів до лікарських засобів, що підлягають закупівлі особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, шляхом укладення договорів керованого доступу».

- Повнота та достовірність даних, наданих з боку видобувних компаній (приватних та державних), буде підтверджуватися підписами вищих посадових осіб цих компаній, які гарантують коректність надання даних, та/або висновками зовнішнього аудитора щодо наданих даних (за наявності зазначеного висновку), за кожною компанією.

  У разі подання видобувними компаніями Звіту про платежі на користь держави в електронному вигляді через електронну систему ІПВГ, достовірність даних буде підтверджуватися кваліфікованим електронним підписом відповідних посадових осіб таких видобувних компаній.

- Повнота та достовірність даних, отриманих від центральних та регіональних органів влади, буде підтверджуватися підписами вищих посадових осіб відповідного органу та згідно з принципами взаємодії різних органів влади.

Крім того, передбачається гарантування достовірності інформації, отриманої від компаній, на базі чинних нормативно-правових актів щодо впровадження ІПВГ в Україні.

Інформація щодо наявності у суттєвих підзвітних видобувних компаній фінансової звітності та аудиторського підтвердження наведена у **Додатку 10.**

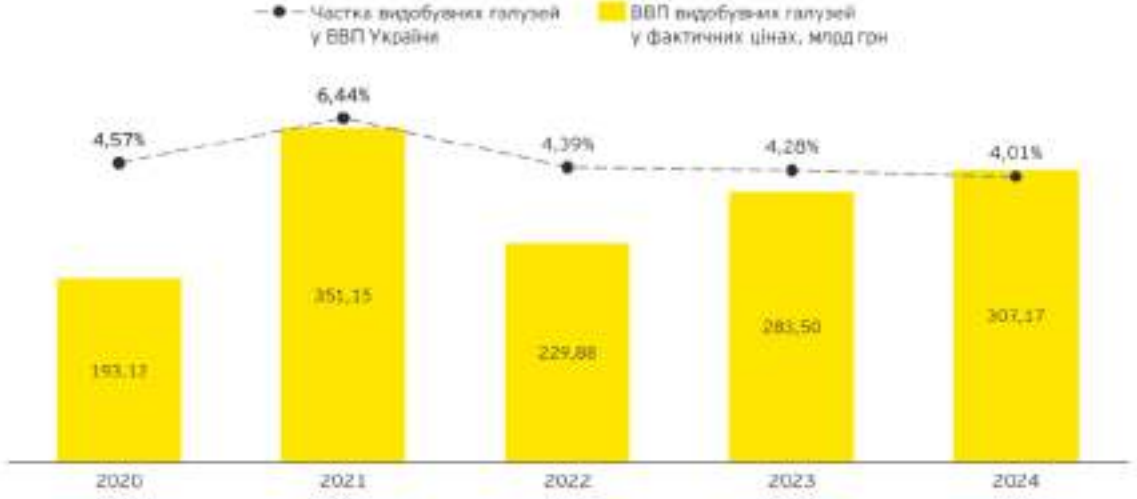
5. Загальна інформація про видобувні галузі

5.1. Внесок видобувних галузей в економіку України

5.1.1 Внесок у формальний сектор економіки

5.1.1.1. Внесок у ВВП України

Галузь «Добувна промисловість та розроблення кар'єрів» є ключовою в економічній діяльності України. У 2024 році внесок видобувної[63] галузі у ВВП України склав 307,17 млрд грн та зріс на 8,35% порівняно з 2023 роком, однак так і не досягнув значення до повномасштабного вторгнення порівняно з 2021 роком (351,19 млрд грн). Окрім того, частка видобувної галузі у ВВП України спала порівняно з 2023 роком до 4,01%. Причиною відповідного зменшення можемо визначити як результат збільшення обсягу ВВП України у фактичних цінах на 15,6% (7 658,66 млрд грн у 2023 р.).

Малюнок 5.1: Внесок видобувних галузей у ВВП України за період 2020-2024 рр. [64,65,66,67]

Дані щодо ВВП окремих видобувних галузей за видами економічної діяльності публікуються Держстатом лише в агрегованому вигляді. Тому, в Звіті ІПВГ за 2024 рік представлені сумарні дані щодо внеску видобувних галузей у ВВП України.

5.1.1.2. Внесок в експорт

До аналізу внеску в експорт України експорту продукції видобувної галузі було проаналізовані дані за рахунками, наведеними у **Таблиця 5.1.** У 2024 році вартість експортованої продукції видобувної галузі склала 3 086 млн дол. США та зросла на 46,21% порівняно з 2023 роком. Частка копалин у загальному експорті товарів 2024 року склала 7,39%, що на 1,59 процентних пункти більше порівняно з 2023 роком.

---

[63] Під «видобувними галузями» маються на увазі види економічної діяльності, що належать до «Добувної промисловості і розроблення кар'єрів» - секція В за КВЕД-2010, а саме: В05 «Добування кам'яного та бурого вугілля»; В06 «Добування сирої нафти та природного газу»; В07 «Добування металевих руд»; В08 «Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів»; В09 «Надання допоміжних послуг у сфері добувної промисловості та розроблення кар'єрів».

[64] Статистичний збірник «Квартальні розрахунки валового внутрішнього продукту України» за 2010-2021 роки, https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/03/Arch_krvp.htm.

[65] Дані за 2022 рік є відмінними від даних у звіті ІПВГ за 2022 рік у зв'язку з оновленням даних Державною службою статистики з урахуванням перегляду платіжного балансу, https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/vvp/vvp_kv/vvpf_22_ue.xls.

[66] Дані за 2023 рік, https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/vvp/vvp_kv/vvpf_23_ue.xlsx.

[67] Дані за 2024 рік, https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/vvp/vvp_kv/vvpf_24_ue.xlsx.

Таблиця 5.1 Перелік кодів УКТ ЗЕД, що були охоплені для внеску видобувної галузі в експорт

УКТ ЗЕД	Скорочена назва	Назва товарної позиції
2517000000	Каміння будівельне	Галька, гравій, щебінь або подрібнене каміння
2505100000	Піски кремнеземні і піски кварцові	Піски кремнеземні і піски кварцові
2508300000	Глина вогнетривка	Глина вогнетривка
2602000000	Руди марганцю	Руди та концентрати марганцеві, включаючи залізисті марганцеві руди та концентрати із вмістом марганцю 20 мас.% або більше в перерахунку на сухий продукт
2614000000	Руди титану	Руди та концентрати титанові
2601110000	Руди заліза неагломеровані	Руди і концентрати залізні неагломеровані
2601120000	Руди заліза агломеровані	Руди і концентрати залізні агломеровані
2711210000	Газ природний	Гази нафтові: Газ природний
2709000000	Нафта	Нафта та нафтопродукти одержані з бітумінозних порід (мінералів), сирі
2710000000	Нафта	Нафта та нафтопродукти, одержані з бітумінозних порід (мінералів), крім сирих
2701000000	Вугілля	Вугілля кам'яне, антрацит

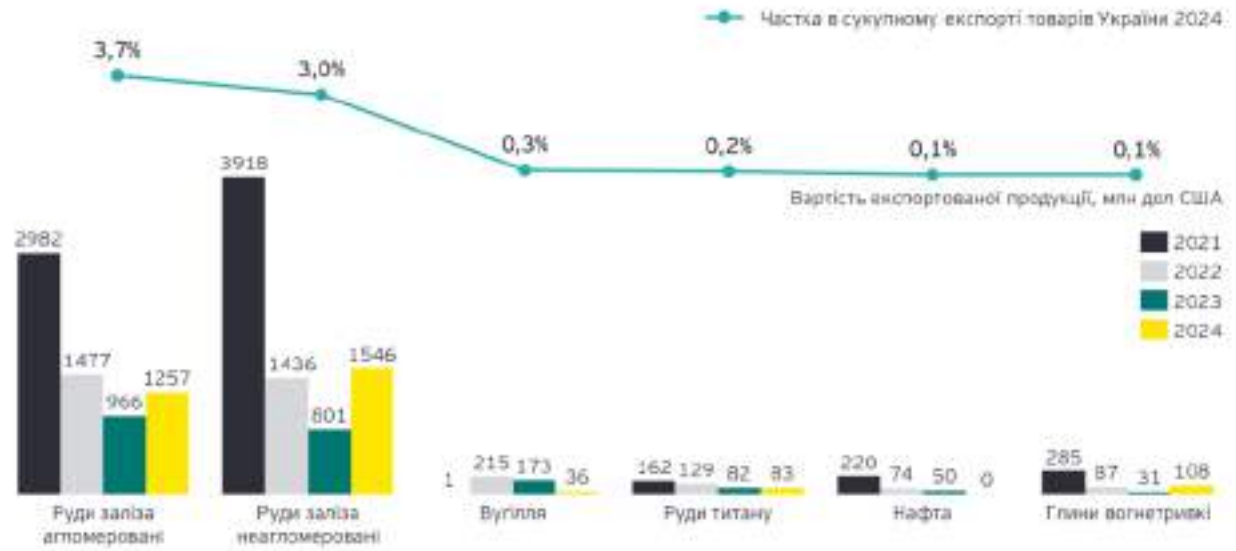
Окрім того, найбільшу вартість експорту спостерігаємо саме руд заліза (агломерованих та неагломерованих), глин вогнетривких, руд титану, вугілля та нафти. Слід відзначити, зростання вартості експорту шести груп товарів, зазначених раніше, порівняно з 2023 роком на 956,59 млн дол. США (45.5%).

Серед розглянутої групи найбільший внесок в експорт товарів додають руди заліза неагломеровані та агломеровані - 3,7% та 3,0% відповідно. Внесок інших товарів не перевищує 0,3%.

У 2024 році вартість експорту продукції піску (кварцового та кремнезного) і каміння будівельного склала 0,48 млн дол. США та 19,68 млн дол. США відповідно, займаючи 0,001% та 0,05% відповідно від вартості експорту товарів. Вартість експорту каміння будівельного зросла у 2024 році порівняно з 2023 на 153,13%, однак так і не досягла рівня до повномасштабного вторгнення - 28,58 млн дол. США (0,04% загального експорту товарів) у 2021 році. Вартість експорту піску (кварцового та кремнезного) зросла на 64% у 2024 році порівняно з 2023 роком. Вартість експорту руд марганцю склала 6,56 млн дол. США у 2024 році, тоді як у 2023 році експорт був відсутній.

Вартість експорту природного газу складала 47,04 млн дол. США у 2021 році, 44,73 млн дол. США у 2022 році та була відсутньою у 2023-2024 роках, у зв'язку з встановленням нульової квоти на експорт природного газу українського походження[68].

[68] Постанова КМУ «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік» № 1402 від 27.12.2023 року, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2023-%D0%BF#Text.

Малюнок 5.2: Вартість експортованої продукції добувної галузі та її внесок у експорт товарів України[69]

В Україні джерелами офіційної інформації щодо експорту видобувної продукції є Державна митна служба та Державна служба статистики. Дані формуються відповідно до затверджених методологій, узгоджених з міжнародними стандартами, що забезпечує їх порівнянність з аналогічною інформацією інших країн.

Дані про експорт формуються на основі електронних копій митних декларацій Єдиної автоматизованої інформаційної системи (ЄАІС) Держмитслужби, митне оформлення за якими завершено. Збирання та обробка статистичних даних здійснюються відповідно до Методології митної статистики зовнішньої торгівлі України[70]. Формування даних митної статистики зовнішньої торгівлі України здійснюється з урахуванням положень:

- офіційного видання статистичного відділу ООН «Статистика міжнародної торгівлі товарами: концепції та визначення, 2010 рік» (ST/ESA/STAT/SER.M/52/Rev.3),
- офіційного видання статистичного офісу ЄС «Статистика торгівлі товарами - посібник користувача» (№ KS-BM-06-001-EN-N);
- Єдиної методології митної статистики зовнішньої торгівлі держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав, затвердженої Рішенням Ради голів урядів СНД від 20 листопада 2013 року.

За інформацією, наданою у відповідь на запит до Державної служби статистики, дані щодо зовнішньої торгівлі товарами формуються відповідно до плану та методологічних положень ДСС «Зовнішня торгівля товарами»[71]. Обробка здійснюється на основі адміністративних даних Держмитслужби щодо митних декларацій, згрупованих за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД). Дані подаються у кількісному (кілограмах та додаткових одиницях вимірювання - м³, літрах, штуках тощо) та вартісному (тис. дол. США) вимірах на рівні 4-10 знаків УКТ ЗЕД.

Відповідно до частини четвертої статті 449 Митного кодексу України митна статистика формується за методологією, яка забезпечує порівнянність з даними державної статистики

[69] Дані Держстату, Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу, https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2024/zd/e_iovt/arh_iovt2024.htm.
[70] Державна митна служба України, Методологічні основи ведення митної статистики зовнішньої торгівлі України, https://customs.gov.ua/web/content/2387?unique=ce973af5446765aa2304df50e7e5b010b16f028f&download=true.
[71] Наказ Держстату «Про затвердження Методологічних положень державного статистичного спостереження «Зовнішня торгівля товарами»» від 30.12.2022 року № 449,https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0449832-22#Text.

інших країн. Для перевірки достовірності відомостей, внесених до декларацій, застосовується система форматно-логічного аналізу.[72]

Потенційні розбіжності у відомостях ДМС та Держстату із зовнішньої торгівлі товарами та послугами можуть мати місце у зв'язку з різними методологічними підходами. На сайті Держстату розміщено роз'яснення, згідно з яким, дані Державної митної служби Держстат доповнює даними державної статистичної звітності (щодо товарів, придбаних у портах, та товарів, які не підлягають митному декларуванню) та коригує за обсягами нафти сирої та газу природного[73].

У період 2022-2024 років Державна служба статистики не формувала та не оприлюднювала узагальнені дані щодо зовнішньоторговельного балансу за показниками експорту та імпорту товарів і послуг.

У 2025 році було внесено зміни до додатків 1-3 постанови № 858 «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях», якими передбачено можливість для суб'єктів господарювання розкривати інформацію про регіон призначення експортованої продукції[74].

5.1.1.3. Внесок в надходження на користь держави

Згідно з даними органів державної влади[75], у 2024 році частка внеску суттєвих підзвітних видобувних галузей[76] у надходженнях Зведеного бюджету України[77] та сукупному обсязі єдиного соціального внеску склала 4,71%, що становить 172 238 074,24тис. грн (**Таблиця 5.2**). Найбільший внесок серед видобувних галузей, а саме 3,51%, було закумульовано галуззю «Видобування нафти та природного газу».

Таблиця 5.2: Надходження на користь держави у 2024 році[78]

Видобувна галузь	Платежі від видобувних галузей, тис. грн	Частка в надходженнях на користь держави, %
Видобування нафти та природного газу	128 442 836,33	3,51%
Транспортування нафти та природного газу	20 254 242,58	0,55%
Видобування кам'яного вугілля	16 404 510,45	0,45%
Видобування руд заліза	6 026 305,09	0,16%
Видобування руд марганцю	681 393,50	0,02%
Видобування руд титану	428 786,29	0,01%
Всього	**172 238 074,24**	**4,71%**

[72] Міжнародна співставність даних митної статистики зовнішньої торгівлі, https://customs.gov.ua/web/content/2389?unique=bbbbb0a3a2d92a3543dd783a292704441e9450d6&download=true.
[73] Роз'яснення Держстату, Держмитслужби та Національного банку щодо можливих розбіжностей у даних із зовнішньої торгівлі товарами та послугами, які оприлюднюють зазначені суб'єкти, https://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2021/roz_zet/roz_zet.doc.
[74] Постанова КМУ «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858» від 8 квітня 2025 року № 388, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/388-2025-%D0%BF#n10.
[75] Дані ДПС, ДМС, Держгеонадра, ДКС, ПФУ надані у відповідь на запит для цілей підготовки цього Звіту ІПВГ (детальніше - в Розділі 14 Звірка даних про податки та інші платежі).
[76] Тут (у розділі 5.1.1.3) оцінено внесок у платежі на користь держави від тих видобувних галузей, що були визначені як суттєві (детальніше - в розділі 14 Звірка даних про податки та інші платежі).
[77] В розрахунку доходів Зведеного бюджету України не враховано доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ та цільові фонди.
[78] Надходження на користь держави включають податкові та неподаткові платежі видобувних компаній на користь держави, в тому числі ЄСВ.

5.1.1.4. Внесок у капітальні інвестиції

У 2024 році галуззю добувної промисловості і розроблення кар'єрів було залучено капітальних інвестицій в обсязі 63 570,12 млн грн, що становить 8,56% сукупного обсягу капітальних інвестицій всіх галузей України у звітному періоді. Найбільшу частку становили інвестиції у видобування сирої нафти та природного газу (5,49%). Порівняно з 2023 роком обсяг капітальних інвестицій добувної промисловості змінився мінімально, а саме зменшився на 119,9 млн грн, 63 689,01 млн грн у 2023 році.

Малюнок 5.3: Внесок видобувних галузей в капітальні інвестиції в Україні у 2024 році[79]

За підсумками звітного періоду найбільші обсяги капітальних інвестицій припадали на три видобувні галузі: 64,18% - на галузь «Видобування сирої нафти та природного газу», 15,43% - на галузь «Видобування кам'яного та бурого вугілля» та 14,44% - на галузь «Видобування залізних руд».

Малюнок 5.4: Частка внеску окремих видів діяльності за КВЕД-2010 в капітальні інвестиції видобувних галузей у 2024 році

[79] Держстат, статистична інформація «Капітальні інвестиції» у 2024 році, https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_rik/arh_kin_ved_u.htm

5.1.2 Внесок у неформальний сектор економіки

Розрахунок обсягу тіньової економіки в Україні проводиться Міністерством економіки кожні три місяці. Результати дослідження зазвичай були доступні для громадськості на офіційному вебсайті Міністерства[80]. З 2022 року, Міністерство економіки призупинило публікування результатів проведених досліджень. На момент підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік інформація щодо Загальних тенденцій тіньової економіки в Україні за 2024 рік відсутня.

Методологія дослідження визначена та описана в Методичних рекомендаціях, затверджених наказом № 104 від 20.01.2021 року[81]. У цих рекомендаціях вказано чотири методи оцінювання рівня тіньової економіки в загальному обсязі національної економіки та за окремими галузями економічної діяльності:

- електричний метод – розрахунки проводяться шляхом порівняння приросту внутрішнього споживання електроенергії з приростом реального ВВП;
- монетарний метод – передбачає визначення тенденцій зміни в часі співвідношення обсягу готівки до банківських депозитів;
- метод «витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги» – шляхом визначення перевищення грошових витрат населення на споживання над загальним обсягом закупівель товарів і послуг населенням у легальному секторі економіки;
- метод збитковості підприємств – за цим методом передбачається, що всі збиткові підприємства вважаються такими лише за офіційними статистичними даними, і їхня рентабельність прирівнюється до рентабельності прибуткових підприємств.

Незалежним адміністратором було підготовлено відповідний запит до Міністерства економіки України щодо надання інформації про проведене дослідження, однак на момент підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік відповіді від Міністерства економіки України отримано не було.

[80] Міністерство економіки України, Тенденції тіньової економіки, https://me.gov.ua/Documents/TendentsiiTinovoiEkonomiki.

[81] Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня тіньової економіки», затверджені наказом Мінекономіки №104 від 20.01.2021, https://www.me.gov.ua/Documents/Download.

5.2. Платежі видобувних компаній на соціальні та екологічні цілі

Вимога 6.1 Стандарту ІПВГ зобов'язує розкривати інформацію щодо суттєвих обов'язкових витрат видобувних компаній на соціальні та екологічні цілі. У разі якщо суттєві обов'язкові платежі передбачені договорами, також очікується розкриття відповідних договорів.

1) Якщо істотні витрати компаній на соціальні потреби є обов'язковими згідно із законодавством або договором з урядом, що регулює інвестиції у видобувній галузі, такі угоди та операції повинні бути розкриті (в т.ч. якщо вигоди надаються в натуральній формі).

Якщо бенефіціаром такого обов'язкового видатку на соціальні потреби є третя особа (тобто не урядове відомство), то мають розкриватися назва та посада, а також деталізовані гендерні дані про бенефіціарів, якщо вони доступні.

2) Якщо суттєві екологічні платежі передбачені договором з державою, пов'язаним з видобуванням корисних копалин, також необхідно розкривати такі договори та інформацію про платежі.

3) Якщо добровільні соціальні чи екологічні платежі є суттєвими, заохочується дезагреговане розкриття деталізованих гендерних даних про бенефіціарів таких витрат та переказів, якщо вони доступні (з можливістю одностороннього розкриття).

5.2.1 Обов'язкові соціальні та екологічні платежі, передбачені законодавством

У 2024 році основними соціальними та екологічними платежами видобувних компаній, сплата яких є обов'язковою відповідно до законодавства, були екологічний податок та ЄСВ. Докладніша інформація наведена в **Розділі 6.5**, **Розділі 8.2.1** цього Звіту та **Додатку 11**.

Також законодавством передбачено інші види обов'язкових платежів, про які йдеться нижче.

5.2.1.1. Відшкодування витрат Пенсійного фонду на виплату та доставку пільгових пенсій

Видобувні підприємства сплачували Пенсійному фонду України відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

- Пільгові пенсії призначаються працівникам, зайнятим на повний робочий день на підземних роботах чи на інших роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 («Список 1») та на інших роботах зі шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 («Список 2») за переліком, затвердженим КМУ[82]. Такі особи мають право на достроковий вихід на пенсію до досягнення стандартного пенсійного віку[83].
- З моменту виходу працівника на пільгову пенсію до досягнення ним пенсійного віку підприємство зобов'язане фінансувати пенсійні виплати. До запровадження пенсійного забезпечення підприємствами через професійні та корпоративні фонди виплата пільгових пенсій здійснюється Пенсійним фондом України[84].

[82] Постанова КМУ «Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких надає право на пенсію за віком на пільгових умовах» №461 від 24.05.2016 р.
[83] Ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» №1788-XII від 05.11.1991 р.
[84] Ст. 114, п. 2 Розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» №1058-IV від 09.07.2003 р.

- Виплата пільгових пенсій здійснюється Пенсійним фондом, який надалі звертається до підприємств за відшкодуванням витрат, понесених під час виплати та доставки пенсій пільговим категоріям працівників.
- Підприємства щомісяця до 25-го числа мають вносити до Пенсійного фонду зазначену в отриманому розрахунку місячну суму фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах[85]. Загальна недезагрегована сума отриманих компенсацій від компаній відображалася Пенсійним фондом України у звіті про роботу та виконання бюджету[86].

У разі недостатності зазначених коштів, фінансування суми, якої не вистачає для повного покриття витрат на виплату та доставку таких пенсій, здійснюється за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України[87]. Зазначені платежі не є податковими платежами.

У 2024 році зазначені платежі були суттєвими. Інформація щодо фактично сплачених платежів суттєвими підзвітними компаніями на користь ПФУ у 2024 році наведена у **Додатку 11**.

Згідно з відомостями Пенсійного фонду України, загальна кількість осіб, які мали отримувати пільгові пенсії суттєвих підзвітних компаній, станом на 1 січня 2025 року становить 106 349 осіб, з яких частка жінок становить 27 774 осіб.

Таблиця 5.3: Кількість застрахованих осіб суттєвих підзвітних компаній у гендерному розрізі[88]

Найменування	Усього застрахованих осіб	Чисельність застрахованих осіб (Список 1)[89]		Чисельність застрахованих осіб (Список 2)[90]	
		Чисельність застрахованих осіб	з них жінок	Чисельність застрахованих осіб	з них жінок
АТ «Укргазвидобування»					
АТ «Укрнафта»					
НАК «Нафтогаз України»					
ТОВ «Оператор ГТС України»					
ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»					
ПрАТ «Нафтогазвидобування»					
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»					
ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-північ»					
АТ «Південний ГЗК»					
ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське»					
ПрАТ «Північний ГЗК»					
ТОВ «Надра-геоінвест»					
АТ «Укртранснафта»					
ПрАТ «Полтавський ГЗК»					
ПрАТ «Інгулецький ГЗК»					
СП «Полтавська газонафтова компанія»					
ПрАТ «Центральний»					

[85] Постанова Правління Пенсійного фонду України «Про затвердження Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України» №21-1 від 19.12.2003 р.

[86] Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/diyalnist/zvity-pro-robotu/.

[87] п. 2 Розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» №1058- IV від 09.07.2003 р.

[88] Інформація наведена без врахування відокремлених підрозділів.

[89] Працівники, зайняті повний робочий день на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, за Списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 461, і за результатами атестації робочих місць.

[90] Працівники, зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці, за Списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників на роботах із шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 461, і за результатами атестації робочих місць.

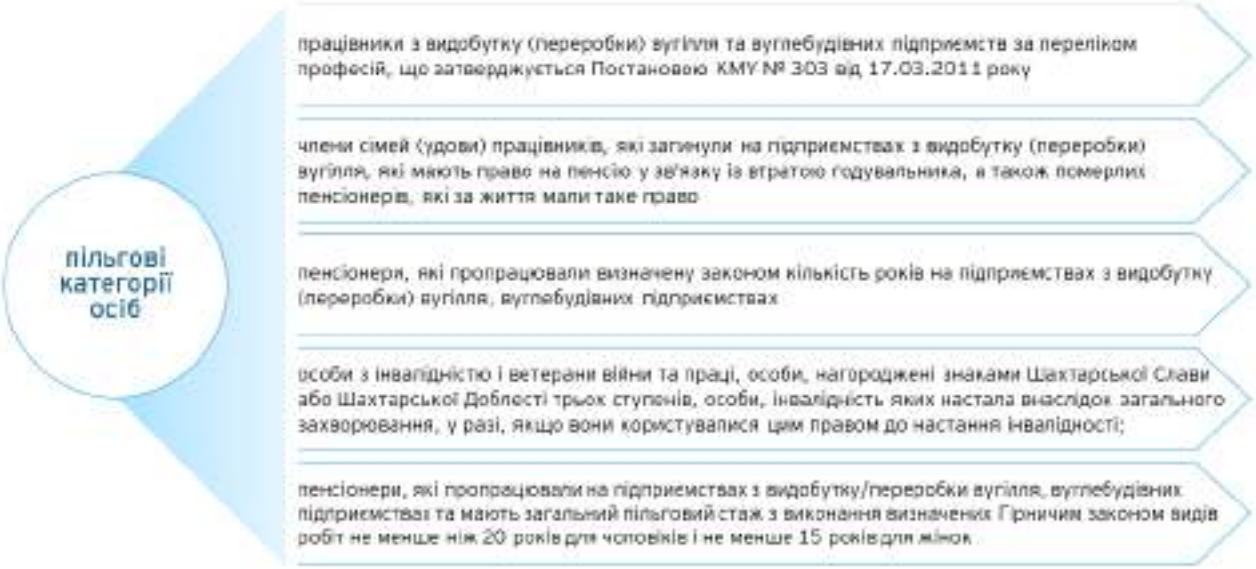
Найменування	Усього застрахованих осіб	Чисельність застрахованих осіб (Список 1)[89]		Чисельність застрахованих осіб (Список 2)[90]	
		Чисельність застрахованих осіб	з них жінок	Чисельність застрахованих осіб	з них жінок
ТОВ «Єристівський ГЗК»					
ПрАТ «Природні ресурси»					
АТ «Криворізький залізорудний комбінат»					
ТОВ «Системойлінженерінг»					
ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»					
ТОВ «Перша українська газонафтова компанія»					
ДП «Львіввугілля»					
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»					
ТДВ «Шахта «Білозерська»					
Представництво «Регал петролеум корпорейшн лімітед»					
ТОВ «Косул»					
ТОВ «Нафтогаздія»					
АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»					
СП «Бориславська нафтова компанія» в формі ТОВ					
ТОВ «Стрийнафтогаз»					
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»					
ПрАТ «Суха балка»					
АТ «Покровський ГЗК»					
ТОВ «Краснолиманське»					
ТОВ «Горизонти»					
ПП «Проект-буд»					
ПП «Нордік»					
ТОВ «Рудомайн»					
ДП «Селидіввугілля»					
ТОВ «Східний геологічний союз»					
ТОВ «Велл Ко»					
ТОВ «Енергія-95»					
АТ «Марганецький ГЗК»					
ДП «Мирноградвугілля»					
ТОВ «Юсенко надра»					
ТОВ «Шахта 1-3 «Новогродівська»					
ТОВ «Західнадрасервіс»					
ТОВ «Нафтогазгеорозвідка»					
ТОВ ВКФ «Велта»					
ТОВ «Гео-надра-інвест»					
ТОВ «Євро-промпостач»					
ТОВ «Українська гірничодобувна компанія»					
ТОВ «Парі»					

5.2.1.2. Безоплатне надання вугілля працівникам та пільговим категоріям громадян на побутові потреби

У 2024 році вуглевидобувні компанії здійснювали безоплатне надання вугілля працівникам та визначеним пільговим категоріям громадян на побутові потреби[91] що може вважатися обов'язковим соціальним платежем у натуральній формі.

Особи, які мають право на безоплатне забезпечення вугіллям та працюють на підприємствах з видобутку (переробки) бурого вугілля, можуть забезпечуватися торф'яними брикетами замість вугілля.

[91] Ст. 43 Гірничого закону, Постанова КМУ «Про затвердження переліку професій працівників з видобутку (переробки) вугілля та працівників вуглебудівних підприємств, яким безоплатно надається вугілля на побутові потреби і до складу загального місячного або річного оподатковуваного доходу яких не включається вартість такого вугілля» № 303 від 17.03.2011 р.

Малюнок 5.5: Пільгові категорій осіб, які мають право на безоплатне отримання вугілля для побутових потреб

Чинним законодавством не передбачено прямого зобов'язання для суб'єктів господарювання розкривати таку інформацію. Згідно з відомостями, отриманими Незалежним адміністратором від Міністерства енергетики України щодо забезпечення побутовим паливом працівників державних шахт, 7 904 вуглеотримувачів безоплатно отримали вугілля у 2024 році. Обсяг вугілля, наданого безкоштовно працівникам вугільних підприємств, не є суттєвим платежем у 2024 році.

Таблиця 5.4: Інформація про стан забезпечення вуглеотримувачів суттєвих підзвітних компаній з державною участю побутовим паливом на 2024 рік[92,93]

Назва компанії	Ціна за 1 тонну (грн) без ПДВ	Потреба у 2024 році		Фактично вивезено			
				Усього		Частка виконання	
		осіб	тонн	осіб	%	осіб	%
ДП «Львіввугілля»							
ПАТ «Шахта «Надія»							
ДП «Мирноградвугілля»							
ДП «Добропіллявугілля-видобуток»							
ДП «Волиньвугілля»							
ДП «Шахта №9 «Нововолинська»							

З огляду на те, що Міністерство енергетики здійснює збирання інформації лише від державних шахт, Незалежний адміністратор надіслав запити до інших суттєвих підзвітних компаній з метою отримання даних щодо забезпечення вуглеотримувачів безоплатним вугіллям. Єдиною компанією, яка надала відповідь, є ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля». У звітному періоді ціна однієї тонни вугілля (без ПДВ) становила 6 250 грн. Загальний обсяг безоплатно наданого вугілля склав 60 393,20 т, що було розподілено між 12 575 вуглеотримувачами. Розрахункова вартість зазначеного обсягу становить 377 457,50 тис. грн (без ПДВ).

Також у рамках подання звіту про платежі на користь держави, ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське» надало інформацію щодо забезпечення пенсіонерів побутовим вугіллям у розмірі 40 531,70 тис. грн.

[92] Лист-відповідь Міністерства енергетики України.
[93] Дані ДП «ВК «Краснолиманська», ДП «Сєвидіввугілля», ДП «Торецьквугілля», АТ «Лисичанськвугілля», ДП «Шахта імені М.С. Сургая», ДП «ШУ «Південнодонбаське №1» відсутні через фізичну неможливість забезпечити вуглеотримувачів побутовим паливом у зв'язку із зупиненням видобутку вугілля.

Оскільки Міністерство енергетики не здійснює збирання дезагрегованих даних за статтю, Незалежний адміністратор підготував запити до суттєвих підзвітних компаній галузі видобування кам'яного вугілля з проханням надати інформацію у гендерному розрізі. За результатами отриманих відповідей лише три компанії надали таку інформацію. Докладніша інформація наведена на **Малюнок 5.6 та Малюнок 5.7**.

Малюнок 5.6: Стан забезпечення вуглеотримувачів суттєвих підзвітних компаній у гендерному розрізі у 2024 році, осіб[94]

У звітному періоді підзвітними компаніями вугільної галузі також здійснювалося забезпечення пільгових категорій населення безоплатним вугіллям відповідно до чинного законодавства.

Загальна потреба пільгових категорій населення в забезпеченні побутовим паливом у 2024 році становила 6 812,9 тонн вугілля для 1 238 осіб. Проте, впродовж року було забезпечено 1 054 осіб, тобто 85,1% від потреби. Також розподіл палива між пільговими категоріями не досяг запланованої кількості - сягнув 5 646,4тонн вугілля, які складають 82,9% від потреби відповідно. В результаті аналізу інформації про стан забезпечення пільгових категорій вуглеотримувачів побутовим паливом на 2024 рік, Незалежним адміністратором обчислено середні показники розподілу за кожною пільговою групою:

- на 1 особу з інвалідністю в середньому припадало 5,34 тонн;
- на 1 ветерана - 3,9 тонн;
- на осіб з сім'ї загиблого шахтаря - 5,58 тонн.

Таблиця 5.5: Інформація про стан забезпечення пільгових категорій вуглеотримувачів суттєвих підзвітних компаній з державною участю побутовим паливом на 2024 рік[95]

Назва компанії	Потреба в 2024 році		Фактично вивезено									
			Усього		Виконання, %		У тому числі:					
							Особи з інвалідністю		ветерани війни, УБД		сім'ї загиблих шахтарів	
	осіб	тонн	осіб	тонн	осіб	%	осіб	тонн	осіб	тонн	осіб	тонн
ДП «Мирноградвугілля»												
ДП «Добропіллявугілля» видобуток»												
ДП «Львіввугілля»												
ПАТ «Шахта «Надія»												
ДП «Волиньвугілля»												
ДП «Шахта №9 «Нововолинська»												
Усього												

[94] Інформація отримана на запит Незалежного адміністратора.
[95] Лист-відповідь Міністерства енергетики України.

Малюнок 5.7: Стан забезпечення вуглеотримувачів пільгових категорій суттєвих підзвітних компаній у гендерному розрізі у 2024 році, осіб[96]

5.2.2 Соціальні та екологічні платежі, передбачені договорами

5.2.2.1. Соціальні та екологічні платежі, передбачені угодами про розподіл продукції

УРП можуть передбачати зобов'язання інвестора здійснювати платежі на соціальні чи екологічні цілі.

Витяги та істотні умови низки УРП, які розміщені на вебсайті Міненерго, передбачають можливість здійснення інфраструктурних та соціальних платежів на користь держави чи місцевих громад. В істотних умовах зазначені загальні положення щодо фінансування соціальних інвестицій та модернізації інфраструктури. Обов'язки здійснення платежів на екологічні цілі прямо не випливають з істотних умов УРП, наявних у публічному доступі.

- У витягах та істотних умовах УРП, розміщених на вебсайті Міненерго, відсутні переліки отримувачів таких платежів та чіткі умови їхньої сплати, що не надає можливості встановити гендерну належність. У більшості випадків також відсутня інформація щодо сум, що не надає можливості зробити висновок щодо їхньої суттєвості. Усі чинні УРП укладені до 2022 року, тому законодавство не передбачає оприлюднення повних текстів угод. Водночас додаткові угоди до УРП по ділянкам Грунівська та Охтирська, що були укладені у квітні 2024 року, не опубліковані на сайті Міненерго. Докладніше статус оприлюднення витягів з УРП наведено в **Розділі 6.6.3**.
- Держгеонадра надала інформацію щодо соціальних, екологічних та інфраструктурних платежів відповідно до звітності інвесторів за 2024 рік, з якої випливає, що соціальні чи інфраструктурні платежі здійснювалися лише за двома УРП - Зінківською та Угнівською, і що сплачені суми **були нижче порогу суттєвості**, затвердженого БГ ІПВГ на 2024 рік.

[96] Інформація отримана на запит Незалежного адміністратора.

Таблиця 5.6: Зведена інформація з витягів та істотних умов УРП про інфраструктурні та соціальні платежі[97]

Ділянки, щодо яких укладені УРП, та назва інвестора	Інфраструктурні та соціальні платежі	Сума платежів за 2024 рік
[redacted]		

[97] Згідно з листом Держгеонадр від 08.08.2025 №5955/05-3/2-25.

[98] [redacted]

[99] Конкретні проєкти програми соціального розвитку та напрями соціальних інвестицій мають бути визначені Інвестором на етапі реалізації УРП після консультацій з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та громадами на розсуд Інвестора.

[100] [redacted]

[101] [redacted]

[102] Для виконання соціальних та інфраструктурних проектів оператор УРП (Зінківська) готує програму соціального партнерства із залученням місцевої, регіональної влади, громадськості та представників Оператора та/або Інвесторів.

[103] [redacted]

Ділянки, щодо яких укладені УРП, та назва інвестора	Інфраструктурні та соціальні платежі	Сума платежів за 2024 рік
[redacted]		

[104] [redacted]

[105] Розмір витрат відповідає сумі витрат за соціальними проєктами та програмами у консолідованому звіті про платежі Тов «Велл КО» за 2024 рік.

Ділянки, щодо яких укладені УРП, та назва інвестора	Інфраструктурні та соціальні платежі	Сума платежів за 2024 рік

5.2.2.2. Благодійні соціальні та екологічні платежі, передбачені іншими договорами

У рамках подання звіту про платежі на користь держави п'яти суттєвих підзвітних компаній розкрили інформацію про наявність договірних зобов'язань щодо соціальних та екологічних платежів у розмірі 1 515,41 млн грн. Платежі були **нижче порогу суттєвості**, затвердженого БГ ІПВГ для 2024 року.

Зазначимо, що ці договірні зобов'язання не були умовою видачі спеціальних дозволів на користування надрами і не були частиною договорів з державою, що стосуються видобування корисних копалин.

Таблиця 5.7: Соціальні та екологічні платежі суттєвих підзвітних компаній, передбачені договорами

Назва компанії	Опис соціального проєкту	Підстава для реалізації соціального проєкту	Підприємство, установа, організація, на користь яких реалізується соціальний проєкт	Загальна сума соціальних та екологічних платежів, тис. грн
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	Ремонт покрівлі ДУЕТ	Договір №1005 від 04.06.2024	Державний університет економіки і технологій Кривий Ріг	
	Ремонт Криворізької центральної лікарні с. Новопілля	Договір №1279 від 01.08.2024	Криворізька центральна лікарня с.Новопілля	
	Ремонт водогону в селі Степове Гречаноподівської громади	Договір №1289 від 30.07.2024	Гречаноподівська ОТГ	
	Виготовлення та встановлення пам'ятникам загиблим с. Архангельське	Договір 1900 від 30.10.2024	Високопільська РВА	
	Допомога Спілці інвалідів «Подолання» в оплаті боргу за опалення перед АТ «Криворізька Теплоцентраль»	Договір № 2293 від 18.12.2024	Спілка інвалідів «Подолання» м. Кривий Ріг	
АТ «Південний ГЗК»	Виготовлення проєктно-кошторисної документації та виконання робіт з капітального ремонту даху спального корпусу санаторію-профілакторію «Джерело»	Договір 2024/д/ПС/495 від 20.06.2024	Виконавчий комітет Новолатівської сільської ради	
	Фінансування видатків, пов'язаних з експлуатацією та утриманням (в т.ч. з виплати заробітної плати працівникам)	Договір 2024/ПР/ВСП/420 від 20.05.2024	Відділ освіти Інгулецької районної у місті ради	
	Фінансування видатків, пов'язаних з придбанням подарунків дітям Гречаноподівської сільської територіальної	Договір 2024/у/ПС/632 від 13.08.2024	Відділ освіти Гречаноподівської сільської ради Криворізького району Дніпропетровської області	

[106] Для УРП по ділянках Юзівська та Варвинська наведені цитати з угод про розподіл продукції згідно з Листом Держгеонадр від 08.08.2025 №5955/05-3/2-25, через їх відсутність у публічному доступі.

Назва компанії	Опис соціального проєкту	Підстава для реалізації соціального проєкту	Підприємство, установа, організація, на користь яких реалізується соціальний проєкт	Загальна сума соціальних та екологічних платежів, тис. грн
	громади на 1 вересні 2024 року			[redacted]
	Фінансування видатків, пов'язані з придбанням подарунків дітям Гречаноподівської сільської територіальної громади на новорічні свята 2024 року	Договір 2024/у/ПС/744 від 30.09.2024	Гречаноподівська сільська рада Криворізького району	
ТОВ «Надра-Геоінвест»	Будівництво, реконструкція, ремонт та утримання об'єктів соціальної інфраструктури, шляхів місцевого значення та заходи щодо охорони навколишнього природного середовища на території Заводської міської ради	Договір від 16.05.2024	Комунальне підприємство «Комунсервіс»	
ПрАТ «Інгулецький ГЗК»	Здійснення статутної діяльності	Договір	ГО «Сталевий фронт»	
ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське»	Благодійна допомога	-	БО «Благодійний фонд «Ветерани Маріуполя»	
	Благодійна допомога	-	БО «БФ «Оберіг світла»	
	Благодійна допомога	-	БО «Благодійне товариство «Офіс фортифікації»	
	Благодійна допомога	-	ГО «Покровська платформа спільних дій»	
	Благодійна допомога	-	ГО «Сталевий фронт»	
	Благодійна допомога	-	Комунальне підприємство «Покровськтепломережа»	

5.2.2.3. Соціальні, екологічні та інфраструктурні платежі, передбачені умовами видачі спеціальних дозволів на користування надрами

У 2024 році законодавство не передбачало обов'язкових внесків видобувних компаній на розвиток інфраструктури чи соціальних платежів як умови отримання спеціальних дозволів на користування надрами.

Водночас певні суттєві підзвітні компанії в 2024 році здійснювали соціальні, екологічні чи інфраструктурні платежі відповідно до договорів, укладених на виконання умов видачі спеціальних дозволів, виданих до 2015 року.[107]

До 2015 року надання спеціальних дозволів на користування надрами передбачало погодження з відповідними обласними радами, і рішення про погодження видачі спецдозволів могли містити обов'язки щодо виконання певних соціальних та інфраструктурних зобов'язань

ПрАТ «Природні ресурси» та ТОВ «Східний геологічний союз» отримували погодження на отримання спецдозволу від Полтавської обласної ради у 2011[108] та 2014[109] роках. У межах погоджень обласна рада зобов'язала обидві компанії щорічно, протягом терміну дії

[107] П.3 ч.1 ст.91 Кодексу про надра в редакції до 29.12.2019 р.
[108] Рішення Полтавської обласної ради від 07.12.2011 р. «Про погодження отримання без проведення аукціону спеціального дозволу ПрАТ «Природні ресурси» на видобування газу та газового конденсату (промисловою розробкою) Луценківського родовища на території Лохвицького району Полтавської області».
[109] Рішення Полтавської обласної ради від 01.07.2014 р. «Про погодження отримання без проведення аукціону спеціального дозволу ТОВ «Східний геологічний союз» на видобування газу природного, супутніх корисних копалин загальнодержавного значення (конденсату, етану, пропану, бутанів) Кошевойського родовища на території Миргородського району Полтавської області».

спеціального дозволу, укладати з місцевими органами влади угоди на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання на пайових засадах об'єктів соціальної інфраструктури, шляхів місцевого значення та на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища.

ТОВ «Косул» отримало спеціальний дозвіл на користування надрами 27 липня 2012.

Інформація про соціальні та інфраструктурні витрати, здійснені в 2024 році в рамках укладених договорів у межах погодження умов видачі спецдозволів в 2024 році, наведена у таблиці нижче. Зазначені платежі були нижче порогу суттєвості на 2024 рік.

Таблиця 5.8: Понесені соціальні та інфраструктурні витрати, які були здійснені у 2024 році в рамках укладених договорів у межах погодження умов видачі спецдозволів

Назва компанії	Опис соціального проєкту	Підстава для реалізації соціального проєкту	Місце розміщення виробничих потужностей [110]	Підприємство, установа, організація, на користь яких реалізується соціальний проєкт	Загальна сума платежів у звітному періоді, тис. грн*
ПрАТ «Природні ресурси»	Оплата за електроенергію, яка споживається насосом водної свердловини, яку передали на баланс сільської ради	Угода № 01/01-24 від 01.01.2024	Миргородський район Полтавська область	Жабківсько-Бербеницький старостинський округ Виконавчого комітету Лохвицької міської ради	[redacted]
	Благодійна допомога Лохвицькій міській раді	Угода №18/03-24 від 18.03.2024 про участь у комплексному і соціальному розвитку територіальної громади		Лохвицька міська рада Миргородського району Полтавської області	
ТОВ «Східний геологічний союз»	Оплата за роботу автотранспортної техніки з ремонту мереж водопостачання, підгортання сміттєзвалища ТПВ.	Угода №15/02-24 від 15.02.2024 про участь у комплексному і соціальному розвитку смт. Липова Долина від	Роменський район Сумської області	Липоводолинська селищна рада Роменського району Сумської області	
	Оплата за облаштування місць дозвілля територіальної громади	Угода №18/03-24 від 18.03.2024 про участь у комплексному і соціальному розвитку територіальної громади Лохвицької міської ради	Миргородський район Полтавська область	Лохвицька міська рада Миргородського району Полтавської області	
	Кошти на придбання медичного обладнання	Угода №05/03-24. від 05.03.2024 комплексному і соціальному розвитку території Миргородського р-ну Полтавської обл.	Миргородський район Полтавська область	КНП «Миргородська лікарня інтенсивного лікування» Миргородської міської ради	
	Фінансування експлуатаційного утримання доріг загального користування місцевого значення	Угода 05/08-24 від 05.08.2024	Миргородський район Полтавська область	Великосорочинська сільська рада	

[110] Для соціальних проектів та програм, які реалізуються в місцях розміщення виробничих потужностей.

Назва компанії	Опис соціального проєкту	Підстава для реалізації соціального проєкту	Місце розміщення виробничих потужностей [110]	Підприємство, установа, організація, на користь яких реалізується соціальний проєкт	Загальна сума платежів у звітному періоді, тис. грн*
ТОВ «Косуп	Проведення облаштування павільйону зупинки громадського транспорту в смт. Шишаки	Ліцензійні зобов'язання	Шишацька т. г. Миргородський район Полтавська область	Виконавчий комітет Шишацької селищної ради	[redacted]
	Проведення поточного ремонту приміщення будинку ветеранів	Ліцензійні зобов'язання	Шишацька т. г. Миргородський район Полтавська область	Виконавчий комітет Шишацької селищної ради	

5.2.3 Добровільні соціальні витрати та екологічні платежі

Компанії видобувного сектору України також звітують про добровільну участь у соціальних проєктах згідно зі статтею 6 Закону про ІПВГ[111].

Відповідно до рішення БГ ІПВГ[112], у цьому Звіті відображено дані суттєвих підзвітних компаній, що подали зазначену інформацію через Портал ІПВГ[113] як частину звіту про платежі на користь держави. З огляду на те, що у чинній формі звітування наводиться інформація про витрати без розподілу на соціальні та екологічні напрями, Незалежний адміністратор здійснює цей поділ у розрізі таких категорій:

- благодійність;
- освіта і наука, підтримка освітніх установ;
- благоустрій;
- підтримка місцевих громад;
- охорона здоров'я, підтримка медичних закладів;
- спорт;
- екологічні заходи.

Перші шість категорій вважаються підвидами платежів на соціальні цілі, а категорію екологічних видатків виділено окремо. Крім цього, у зв'язку з повномасштабним вторгненням на територію України у 2022 році, значна кількість добровільних витрат видобувних компаній була спрямована на потреби військових формувань та на допомогу громадянам, які постраждали внаслідок бойових дій. З цієї причини Незалежним адміністратором виокремлено категорію витрат «Допомога захисникам та зміцнення обороноздатності України». До цієї додаткової категорії у 2024 році належали закупівлі транспортних засобів та палива, засобів індивідуального захисту, тактичного спорядження та інші закупівлі, спрямовані на потреби захисників. Також частину витрат підзвітних компаній видобувної галузі було спрямовано на підтримку внутрішньо переміщених осіб, родин військових та гуманітарну допомогу. Зазначені статті витрат об'єднані у категорію «Благодійність».

[111] Закон про ІПВГ, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text.
[112] Протокол засідання багатосторонньої групи з імплементації ІПВГ, https://eiti.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/UAEITI-MSG-Minutes-24.05.2024.pdf.
[113] Портал ІПВГ, https://eiti.gov.ua.

З-поміж суттєвих компаній інформацію щодо витрат на соціальні цілі подали 19 підприємств, 12 з яких належать до галузі видобування нафти та газу, шість до галузі видобування руд металів та одна компанія до галузі видобування кам'яного вугілля.

Найбільші витрати за цільовим призначенням припадають на «Допомогу захисникам» - ця стаття склала 81,97% усіх коштів, добровільно витрачених суттєвими компаніями на потреби Збройних Сил України у 2024 році. Загальна сума прозвітованих платежів становить 841 108.08 тис. грн.

Таблиця 5.9: Витрати суттєвих підзвітних компаній на соціальні та екологічні цілі у 2024 р., у розрізі галузей та цільового спрямування витрат, тис. грн (без ПДВ)

Цільове спрямування витрат	Нафта та газ	Руди металів	Кам'яне вугілля	Всього	Частка, %
Допомога захисникам	453 054,89	92 223,99	295 829,20	841 108,08	81,97%
Благодійність	64 363,08	47 838,38	9 618,10	121 819,56	11,87%
Охорона здоров'я, підтримка медичних закладів	24 327,10	199,66	-	24 526,76	2,39%
Підтримка місцевих громад	10 935,33	2 530,88	5 600,00	19 066,21	1,86%
Освіта і наука, підтримка освітніх установ	9 810,25	-	-	9 810,25	0,96%
Благоустрій	5 974,39	-	-	5 974,39	0,58%
Спорт	3 483,17	-	-	3 483,17	0,34%
Екологічні заходи	376,18	-	-	376,18	0,04%
Усього	**572 324,39**	**142 792,91**	**311 047,30**	**1 026 164,60**	**100%**

За регіональним розподілом, на Дніпропетровську область припадає найбільший обсяг внесків, що становить 6,02% усіх платежів.

Таблиця 5.10: Витрати суттєвих підзвітних видобувних компаній на соціальні та екологічні цілі у 2024 р.,у розрізі областей України, тис. грн (без ПДВ)[114]

Назва області	Нафта та газ	Руди металів	Кам'яне вугілля	Всього
Дніпропетровська	1 449,39	60 301,25	-	61 750,64
Полтавська	27 708,49	-	-	27 708,49
Львівська	23 106,17	-	-	23 106,17
Харківська	21 130,04	-	-	21 130,04
Донецька	-	-	15 218,10	15 218,10
м. Київ	7 000,00	-	-	7 000,00
Івано-Франківська	1 787,90	-	-	1 787,90
Чернівецька	99,99	-	-	99,99
Хмельницька	85,00	-	-	85,00
Усього	**82 366,98**	**60 301,25**	**5 218,10**	**157 886,33**

Серед суттєвих підзвітних компаній нафтогазової галузі, які розкрили інформацію щодо суми платежів на соціальні цілі, лідером є АТ «Укргазвидобування».

[114] У зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну, суттєва частина платежів на соціальні цілі була адресована не установам, що займаються соціальним розвитком на місцях, а благодійним фондам або напряму військовим частинам і формуванням у складі ЗСУ. Така допомога на потреби захисників спрямовується переважно у східні та південні регіони, де ведуться бойові дії, а також інші постійні та тимчасові місця дислокації отримувачів. Таким чином, значну частку наданої видобувними компаніями допомоги для зміцнення обороноздатності України неможливо розподілити за регіонами у 2024 р.

Таблиця 5.11: Витрати суттєвих підзвітних компаній на соціальні цілі та екологічні цілі за 2024 р.

Назва видобувного підприємства	Сектор видобування	Витрати на соціальні та екологічні цілі, тис. грн	Частка %
[redacted]			
Усього		1 026 164,60	100%

5.3. Оцінка регіонального походження платежів на користь держави від видобувних галузей України

Незалежний адміністратор провів оцінювання регіонального походження платежів на користь держави від підзвітних компаній видобувних галузей України, у зв'язку з відсутністю даних щодо їх регіонального походження в офіційній статистиці та публічних джерелах. **Оцінка має приблизний характер та ґрунтується на інформації, отриманій від ДПС.** Під час аналізу доступних даних і розроблення методології оцінки було з'ясовано інформацію, яка наведена нижче:

- Основна частина податкових та неподаткових надходжень, що їх здійснюють компанії видобувних галузей України, не має чітко визначеного цільового призначення та надходить до загального фонду Державного бюджету та/або місцевих бюджетів.
- Протоколом про порядок взаємодії ДПС та Міненерго щодо обміну інформацією передбачено розкриття інформації про надходження платежів до Зведеного бюджету України в розрізі платників податків із зазначенням коду кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територіальних громад (КАТОТТГ). Це забезпечило можливість більш деталізованого аналізу регіонального походження платежів порівняно з попередніми звітними періодами.

- Переважна частка кодів КАТОТТГ за даними ДПС охоплює адміністративно-територіальні одиниці таких рівнів:
  - перший рівень – Автономна Республіка Крим, область, місто, що має спеціальний статус, 54,95% усіх податкових надходжень;
  - третій рівень – територіальна громада, 30,81% усіх податкових надходжень;
  - додатковий рівень - район у місті (у тому числі в місті, що має спеціальний статус), 14,24% усіх податкових надходжень.

Методологія оцінювання та основні припущення викладені нижче.

1. Оцінювання охоплює податкові та неподаткові надходження від усіх підзвітних компаній суттєвих підзвітних галузей за всіма видами платежів у 2024 році (включаючи бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами, однак без єдиного соціального внеску).
2. Дані щодо приналежності компаній до певної категорії видобувної галузі визначалися та використовувалися для групування платежів за галузевими категоріями. Класифікація здійснювалася на основі відомостей про спеціалізацію компаній, а також інформації від Держгеонадра про спеціальні дозволи на видобування корисних копалин.
3. У результаті проведених процедур сформовано табличні дані, які містять інформацію про сплачені платежі за даними ДПС, відомості про місце сплати (як конкретну територіальну громаду або адміністративну одиницю, так і вищий рівень агрегації – область), а також категорію видобувної галузі.
4. Агрегація та узагальнення даних здійснювалися шляхом побудови матриці платежів за кожною категорією видобувної галузі та кожною областю. Для кожної комбінації «галузь - область» розраховано сумарні надходження.

Таблиця 5.12: Інформація щодо платежів підзвітних компаній суттєвих підзвітних галузей у 2024 році[115]

Назва регіону	У тому числі:						Всього за суттєвими галузями в межах регіону, тис. грн
	Нафта та газ	Транспортування	Кам'яне вугілля	Руди титану	Руди марганцю	Руди заліза	
м. Київ	[redacted]						
Полтавська обл.							
Харківська обл.							
Дніпропетровська обл.							
Львівська обл.							
Сумська обл.							
Івано-Франківська обл.							
Донецька обл.							
Київська обл.							
Одеська обл.							
Чернігівська обл.							
Вінницька обл.							
Черкаська обл.							
Кіровоградська обл.							
Хмельницька обл.							
Рівненська обл.							
Житомирська обл.							
Запорізька обл.							
Закарпатська обл.							
Волинська обл.							
Миколаївська обл.							
Тернопільська обл.							
Чернівецька обл.							
Херсонська обл.							
Луганська обл.							
Всього	118 008 958,18	18 969 719,93	12 940 724,97	222 811,71	428 394,63	-414 686,84	150 155 922,58

[115] Інформація без врахування даних щодо платежів Держгеонадр, Митниці, ПФУ та ЄСВ.

Малюнок 5.8: Оцінка Незалежним адміністратором регіонального походження платежів на користь держави від суттєвих підзвітних видобувних галузей України у 2024 році, млн грн

Значна частка платежів (понад 60%) припадає на м. Київ. Це пояснюється тим, що столиця України є переважною адресою реєстрації юридичних осіб. Відповідно більшість податків, пов'язаних із доходами від економічної діяльності, сплачується саме за місцем реєстрації компаній. Додатковий аналіз даних про податкові платежі підтвердив, що така концентрація платежів у місті Києві є очікуваною та не свідчить про фактичне місце видобутку.

5.4. Кустарний і дрібномасштабний видобуток корисних копалин

Зважаючи на відсутність інформації у відкритих джерелах, згідно з рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2025 року[116] Звіт ІПВГ за 2024 р. не охоплюватиме розкриття інформації щодо кустарної (старательської) та дрібномасштабної розробки корисних копалин.

З огляду на нові вимоги Стандарту ІПВГ 2023 року Незалежним адміністратором було проаналізовано готовність до звітування відповідно до нового стандарту та проведено додатковий аналіз щодо наявності інформації про кустарний і дрібномасштабний видобуток.

У законодавстві України відсутнє визначення терміна «кустарний чи дрібномасштабний видобуток корисних копалин», крім визначення «кустарний та дрібномасштабний видобуток золота», встановленого Мінаматською конвенцією про ртуть[117].

Для цілей цієї Конвенції термін «кустарний та дрібномасштабний видобуток золота» означає видобуток золота, який здійснюється окремими старателями або малими підприємствами з обмеженими капіталовкладеннями та невеликими обсягами виробництва.

Політики щодо кустарного та дрібномасштабного видобутку

Обсяги видобування, що не потребують спеціального дозволу: Кодекс про надра визначає окремі випадки, коли видобування корисних копалин місцевого значення, торфу, підземних

[116] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025.pdf.
[117] Закон України «Про приєднання України до Мінаматської конвенції про ртуть» № 3116-IX від 29.05.2023 р.

вод (крім мінеральних) та користування надрами для інших цілей не потребує отримання спеціального дозволу та гірничого відводу[118].

Малюнок 5.9: Випадки, коли спеціальний дозвіл та гірничий відвід не потрібний

Відповідно, дрібномасштабне видобування підземних вод (крім мінеральних) до 300 метрів кубічних на добу з кожного водозабору для цілей, інших, ніж виробництво фасованої питної води, так само, як і видобування корисних копалин місцевого значення та торфу для власних потреб, не потребує спеціального дозволу на користування надрами.

Інформація щодо кількості та переліку землекористувачів, які здійснюють видобування корисних копалин у межах, що не потребують отримання спеціальних дозволів на користування надрами, відсутня.

Виключенням є видобування підземних вод, яке здійснюється на підставі дозволів на спеціальне водокористування, інформація про які наявна у відкритому доступі. Докладніша інформація наведена у **Розділі 15.**

Частка фізичних осіб-підприємців серед власників спеціальних дозволів на користування надрами

У 2024 році 76 фізичних осіб-підприємців володіли спеціальними дозволами на користування надрами, що становить **3,25 %** загальної кількості власників спеціальних дозволів. Такі надрокористувачі володіють в основному спеціальними дозволами на корисні копалини місцевого значення, такі як: пісок, суглинок, вапняк. Певні надрокористувачі також володіють спеціальними дозволами на підземні води.

Інформація щодо того, яка кількість власників спеціальних дозволів на користування надрами, є малими підприємствами, у відкритому доступі відсутня.

Відповідальність за незаконне видобування корисних копалин: самовільне користування надрами без отримання спеціальних дозволів у випадках, коли отримання такого дозволу є обов'язковим, є порушенням законодавства про надра, що передбачає відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами[119].

[118] Ст. 23 Кодексу про надра.
[119] Наказ Міндовкілля «Про затвердження Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами» № 366 від 15.09.2022 року, для водних ресурсів – Наказ Міндовкілля «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів» № 389 від 20.07.2009 р.

Видобування корисних копалин без спеціального дозволу в тих випадках, коли він вимагається законодавством, може вважатися незаконним видобуванням корисних копалин, і в деяких випадках може тягнути за собою кримінальну відповідальність[120]:

- видобування корисних копалин місцевого значення у великому розмірі[121] та/або корисних копалин загальнодержавного значення: накладення штрафу від 3000 до 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк до трьох років.
- видобування корисних копалин місцевого значення у значному розмірі[122]: накладення штрафу до 500 до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк до двох років.

Доступність інформації щодо обсягів видобутку та експорту продукції кустарного чи дрібномасштабного видобутку

За даними Держгеонадра, інформація про збирання та обробку відомостей щодо кустарного чи дрібномасштабного видобутку корисних копалин відсутня[123].

З огляду на відсутність офіційної та достовірної інформації про кустарну та дрібномасштабну розробку корисних копалин і географічне розташування можливих об'єктів такої діяльності на територіях, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження (окуповані території), неможливо здійснити її повноцінне оцінювання.

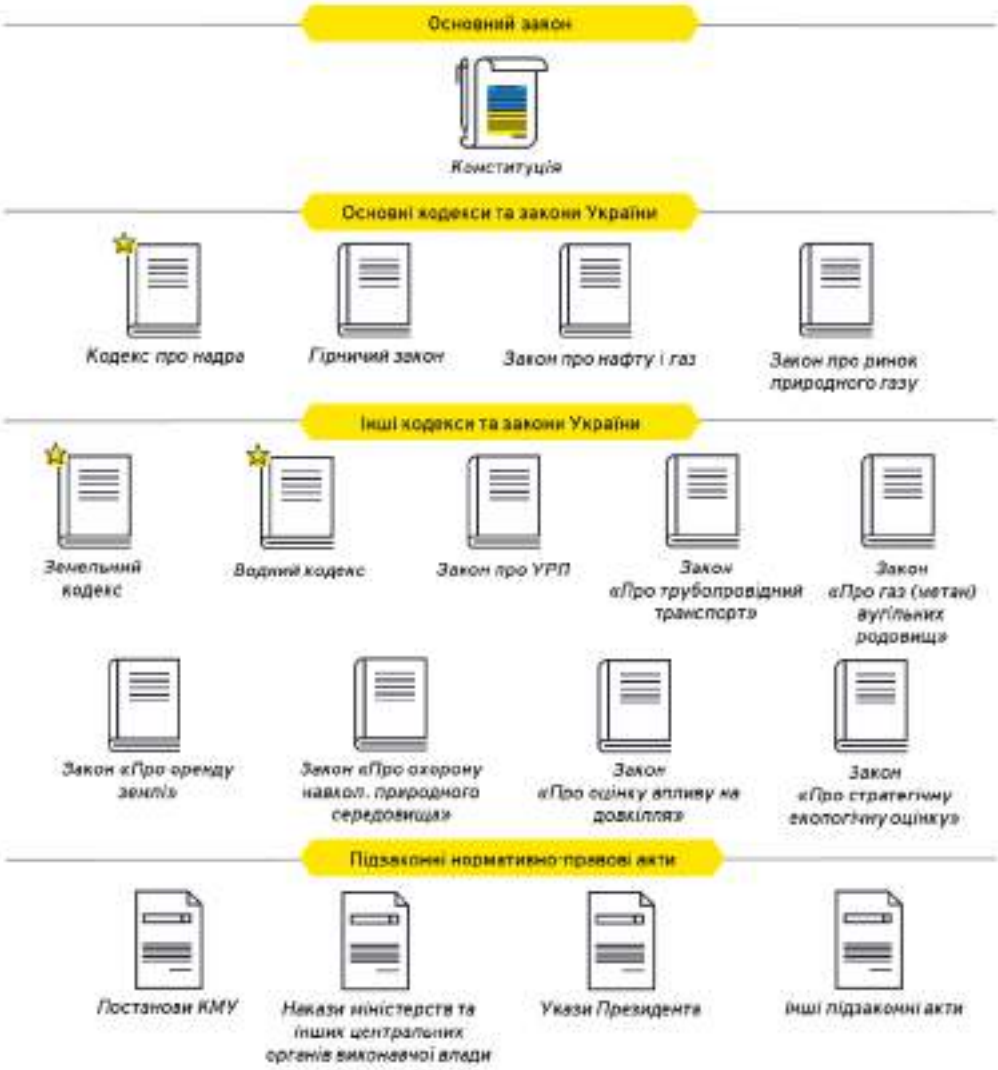
Враховуючи вищевикладене, неможливо навести оціночні дані про обсяги видобутку та експорту корисних копалин у результаті кустарного та дрібномасштабного видобутку, його внесок в економіку та гендерну складову.

[120] Ст. 240 Кримінального кодексу України, окремі положення передбачені для порушень при видобуванні бурштину.
[121] Видобування корисних копалин місцевого значення вважається вчиненим у великому розмірі, якщо їхня вартість у 100 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.
[122] Незаконне видобування корисних копалин місцевого значення вважається вчиненим у значному розмірі, якщо їхня вартість у 30 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.
[123] За інформацією наданою Держгеонадрами на запит Незалежного адміністратора.

6. Нормативне та фіскальне регулювання видобувних галузей у 2024 році

6.1. Огляд законодавства, що регулює питання видобування корисних копалин

Відповідно до статті 13 Конституції України надра та природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності українського народу. Від імені українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією.

Малюнок 6.1: Нормативне регулювання видобувної галузі

Система українського законодавства, що регулює видобування корисних копалин, є досить складною. Окремі питання можуть регулюватися кількома нормативними актами, які іноді містять розбіжності. Окрім законів, відносини в галузі регулюються багатьма підзаконними нормативно-правовими актами. Тексти законів і підзаконних актів можна знайти на офіційному сайті Верховної Ради України за посиланням http://rada.gov.ua (у цьому Звіті використано посилання на нормативно-правові акти, доступні станом на 31.12.2024 р., якщо в тексті не зазначено інше).

У цьому розділі наведено інформацію про стратегічні документи у видобувній галузі, нормативне та податкове регулювання видобувних галузей, актуальні на кінець 2024 року. Якщо окремі правила чи норми були чинні лише в певному періоді, про це зазначається окремо.

6.1.1 Стратегічні документи у видобувній галузі

Основні напрями розвитку та реформування видобувних галузей, що прослідковувалися упродовж 2024 р., були закладені в наведених нижче стратегічних документах[124].

Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду та програми діяльності КМУ

- Програма діяльності Уряду на 2024 р. та 2025 р. не затверджувалася КМУ та не подавалася на розгляд ВРУ. Середньостроковий план дій уряду на 2022-2024 рік також не затверджувався через воєнний стан.
- Пріоритетний план дій Уряду на 2024 рік[125] передбачав розроблення та прийняття низки нормативних актів, що стосувалися угод про розподіл продукції, схвалення Водневої стратегії України на період до 2050 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації, а також розроблення Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу України на період до 2028 року для забезпечення функціонування та розвитку урановидобувного комплексу[126]. Звіт про хід та результати діяльності Уряду за результатами 2024 р. не затверджувався.
- У вересні 2025 року КМУ затвердив план пріоритетних дій Уряду на 2025 рік[127], який зберігає частину заходів попереднього плану та доповнює їх новими завданнями у сфері видобувної галузі, включаючи:
    - переформатування механізму угод про розподіл продукції шляхом розроблення та подання законопроєкту щодо механізму надання у користування ділянок надр твердих корисних копалин на умовах УРП та проведення першого конкурсу на укладення угоди про розподіл продукції щодо ділянки «Добра» (літій) як пілотного проєкту розвитку ринку стратегічної сировини;
    - створення прозорих та інвестиційно привабливих умов у видобувному секторі шляхом розроблення та подання законопроєкту про внесення змін до низки законодавчих актів у сфері користування надрами, спрямованих на спрощення процедур, підвищення рівня прозорості регулювання та стимулювання залучення інвестицій;
    - розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України про схвалення стратегії розвитку CRM-кластерів для стратегічних мінеральних ресурсів;
    - впровадження нової системи торгівлі квотами на викиди парникових газів та забезпечення виконання міжнародних кліматичних зобов'язань[128].

[124] Також, напрями розвитку видобувної галузі визначаються і в документах, що були прийняті задовго до звітного року, наприклад, в постанові КМУ «Про затвердження програми «Українське вугілля» № 1205 від 19.09.2001 р., постанові КМУ «Про хід структурної перебудови вугільної промисловості» № 280 від 28.03.1997 р.
[125] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2024 рік» № 137-р від 16.02.2024 р.
[126] П. 325, [126] П. 327 П. 330 Плану пріоритетних дій Уряду на 2024 рік, затвердженого розпорядженням КМУ № 137-р від 16.02.2024 р.
[127] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік» № 1003-р від 10.09.2025 р.
[128] П. 270, П. 271, П. 267,П. 398, П. 274 Плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, затвердженого розпорядженням КМУ № 1003-р від 10.09.2025 р.

Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року

- У 2024 році діяла Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 р.[129]. У січні 2025 року до Програми було внесено зміни, серед яких, зокрема[130]:
  - визначено поняття стратегічних і критичних корисних копалин і передбачено розподіл видів корисних копалин загальнодержавного значення за промислово-економічною роллю на категорії;
  - задекларовано стимулювання економічного зростання через впровадження сучасних технологій та інтеграцію у глобальні ланцюги постачання критичних матеріалів;
  - закріплено перехід на європейську класифікацію запасів та ресурсів корисних копалин РК ООН;
  - затверджено державний компенсаційний фонд у геологічній галузі для фінансування заходів за принципом найбільшої раціональності.
- Оновлена програма є адаптованим документом до європейської стратегії критичної сировини і виконує один із шести секторальних індикаторів Ukraine Facility Plan на 2024-2027 роки.

Національна економічна стратегія на період до 2030 р.

У 2024 році діяла Національна економічна стратегія на період до 2030 р.[131].

Серед стратегічних цілей розвитку видобувної промисловості визначено: забезпечення прозорості та доступності видобувної галузі для надходження зовнішніх та внутрішніх інвестицій; забезпечення ефективного функціонування галузі за рахунок розвитку інноваційних підходів та високих технологій; забезпечення задоволення потреб української економіки шляхом створення надійного базису для виробництва продукції з високою доданою вартістю та забезпечення гармонізації видобувної галузі з навколишнім природним середовищем. В енергетичній сфері пріоритетними напрямами було визначено: забезпечення високого рівня енергетичної безпеки, підвищення енергоефективності економіки та забезпечення екологічності енергетичного сектору.

Енергетична стратегія України до 2050 року

- Упродовж 2024 року діяла Енергетична стратегія України до 2050 року, схвалена КМУ 21.04.2023 року[132]. Документ не оприлюднено у відкритому доступі, проте за інформацією, розміщеною на вебсайті[133] Міненерго, у стратегії, зокрема, враховано:
  - наслідки повномасштабної війни російської федерації проти України, посилення ролі енергетичної безпеки та зміцнення стійкості енергосистеми;
  - наявність новітніх технологій (зокрема виробництво та використання водню в енергетичних цілях, малі модульні ядерні реактори, установки зберігання енергії тощо), технічні зміни в енергетичному секторі, світові тренди та інноваційні рішення, вимоги до екологічної безпеки згідно з нормами ЄС та прийнятим зобов'язанням України;

[129] Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» № 3268-VI від 21.04.2011 р.
[130] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення» № 4154-IX від 17.01.2025 р.
[131] Постанова КМУ «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» № 179 від 03.03.2021 р.
[132] Розпорядження КМУ «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року» № 373-р від 21.04.2023 р.
[133] Інформація за посиланням.

- міжнародні зобов'язання України щодо енергоефективності та використання ВДЕ, зменшення викидів парникових газів;
- задекларовано наміри України відмовитися від використання вугілля до 2035 року з урахуванням питань енергетичної безпеки[134].

- У грудні 2024 року Міненерго оприлюднило для громадського обговорення проєкт Плану заходів з реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2050 року, який містить як довгострокові орієнтири до 2050 року, так і проміжні дії з реалізації[135].

Стратегія енергетичної безпеки

- Упродовж 2024 року діяла Стратегія енергетичної безпеки[136], розроблена на період до 2025 року на виконання Стратегії національної безпеки України та рішення РНБОУ від 14.09.2020 р. «Про Стратегію національної безпеки України». Стратегія ідентифікує пріоритети забезпечення енергетичної безпеки, описує стратегічний вибір, цілі та завдання, спрямовані на запобігання виникненню ситуацій, які потенційно здатні створити загрози енергетичній безпеці України.
- На виконання Стратегії на КМУ покладено обов'язок затвердити план заходів з її реалізації. Щорічно Міненерго має проводити підготовку оцінювання рівня та загроз енергетичній безпеці України, а один раз на п'ять років перед прийняттям нової редакції Стратегії національної безпеки - підготовку звіту щодо стану енергетичної безпеки України та оцінювання рівня та загроз енергетичній безпеці України. Станом на дату складення цього Звіту ІПВГ жоден із вказаних документів не розміщений у вільному доступі.

Концепція Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України

Упродовж 2024 року діяла Концепція Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 р.[137]

Концепцією передбачено такі основні шляхи справедливої трансформації вугільних громад:

- створення умов для інвестиційного розвитку, що полягає у підтримці розвитку інженерної інфраструктури для залучення інвестицій, запровадженні механізму підтримки реалізації державних інвестиційних проєктів, пов'язаних з усуненням негативних наслідків ліквідації вугледобувних підприємств, створенні баз даних об'єктів грінфілд та браунфілд;
- перехід на альтернативні джерела енергії та підвищення рівня енергоефективності у житлово-комунальній сфері;
- розв'язання екологічних проблем, у тому числі комплексна рекультивація земель та екологічне відновлення територій вугледобувних регіонів тощо.

У червні 2025 року Уряд оновив Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 р.

[134] Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики України на реструктуризацію вугільної галузі, затверджений Рішенням Рахункової палати від 30.01.2024 № 3-2.
[135] Повідомлення про оприлюднення проекту Плану заходів з реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2050 року та звіту про його стратегічну екологічну оцінку на вебсайті Міненерго.
[136] Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії енергетичної безпеки» № 907-р від 04.08.2021 р.
[137] Концепція Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року, схвалена постановою КМУ № 1024 від 22.09.2021 р.

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 рр.

- У 2024 році діяла Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена КМУ в серпні 2020 р., що визначає генеральний вектор сталого розвитку регіонів та розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 р.
- У серпні 2024 р. Державну стратегію регіонального розвитку оновили з урахуванням наслідків повномасштабної війни та міжнародних зобов'язань України[138].
- У вересні 2025 року було затверджено План заходів на 2025-2027 роки з реалізації зазначеної стратегії[139]. Одним з напрямів цього плану є підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій, популяризація інвестиційних можливостей регіонів.

Концепція Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 р.

- Упродовж 2024 року діяла Концепція Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 р.[140].
- Метою Програми є модернізація та нарощування виробничих потужностей урановидобувної промисловості для забезпечення поступового збільшення частки вітчизняного урану в ядерному паливі, що його використовують українські атомні електростанції.
- У серпні 2023 року Міненерго оприлюднило проєкт Програми, однак на дату підготовки звіту Програму не було затверджено.

Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року

- У 2024 році КМУ схвалив Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року (далі - НПЕК), який спрямований на узгодження енергетичної та кліматичної політики для забезпечення сталого розвитку та відновлення економіки України.
- НПЕК є зобов'язанням України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, а також умовою для розподілу фінансової допомоги ЄС у рамках інструменту Ukraine Facility.
- Планом передбачено вжиття заходів для досягнення цільових показників за вимірами декарбонізації, енергоефективності, енергетичної безпеки внутрішнього енергетичного ринку.
- Серед запланованих політик та заходів для досягнення цільових показників за визначеними вимірами наведені, зокрема:
  - стимули з нарощування видобутку газу для максимального самозабезпечення;
  - відновлення нафтопереробки та/або будівництво нового комплексу, а також створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів;
  - створення потужностей з виготовлення паливних касет для забезпечення всіх потреб українських АЕС, розвиток уранового виробництва;
  - відкриття експорту природного газу тощо[141]

[138] Постанова КМУ «Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» № 940 від 13.08.2024 р.
[139] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» № 1047-р від 25.09.2025 р.
[140] Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2026 року» № 1804-р від 29.12.2021 р.
[141] Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року, схвалений розпорядженням КМУ № 587-р від 25.06.2024 р.

6.1.2 Кодекс України про надра

Кодекс України про надра є основним нормативним актом, що регулює питання раціонального використання та охорони надр. Кодексом визначаються правовий статус надр, види корисних копалин[142], компетенція органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері регулювання відносин, пов'язаних з раціональним використанням та охороною надр, встановлюються правила щодо надання надр у користування та умови користування ними[143].

Згідно з Кодексом про надра копалини за своїм значенням поділяються на корисні копалини загальнодержавного і місцевого значення. Переліки копалин загальнодержавного і місцевого значення затверджені КМУ[144]. До корисних копалин загальнодержавного значення належать, зокрема, природний газ, нафта, кварцовий пісок, граніт, глина, уран, марганець, залізна руда, підземні води[145].

Кодексом про надра також визначаються права та обов'язки користувачів надр. До основних прав належать здійснення на наданій ділянці надр геологічного вивчення, комплексної розробки родовищ корисних копалин та інших робіт, а також розпорядження видобутими корисними копалинами.

Основними обов'язками користувачів надр є цільове використання надр, забезпечення повноти геологічного вивчення, раціонального використання та охорони надр, гарантування безпеки людей, майна та довкілля, розкриття звітів про платежі на користь держави та інформації про укладені договори (угоди) щодо користування надрами для забезпечення прозорості у видобувних галузях[146].

Кодекс про надра також регулює низку інших питань, включаючи реєстрацію та облік робіт і досліджень, пов'язаних з геологічним вивченням надр[147], розпорядження геологічною інформацією[148], питання геологічного вивчення надр, державного обліку родовищ корисних копалин, проєктування та будівництва гірничодобувних об'єктів, охорони надр тощо.

В січні 2025 року набрали чинності зміни до Кодексу про надра у зв'язку з оновленням Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року. Було впроваджене регулювання корисних копалин та компонентів стратегічного і критичного значення[149] (докладніше див. **Розділ 6.3**).

---

[142] Ст. 6 Кодексу про надра № 132/94-ВР від 27.07.1994 р.
[143] Стаття 16, Ч. 2 ст. 17 Кодексу про надра.
[144] Постанова КМУ «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення» № 827 від 12.12.1994 р.
[145] Перелік копалин загальнодержавного і місцевого значення відносить глину до загальнодержавних корисних копалин, якщо така глина є вогнетривкою, цементною сировиною або сировиною, формувальною та для грудкування залізорудних концентратів, сировиною для мінеральних пігментів (глина фарбова), сировиною петургійною та для легких заповнювачів бетону, цегельно-черепичною (глина легкоплавка), сировиною для приготування бурових розчинів (глина бентонітова). Інші різновиди глини Перелік віднесено до корисних копалин місцевого значення.
[146] Ст. 24 Кодексу про надра.
[147] Наказ Мінприроди «Про затвердження Порядку державної реєстрації робіт і досліджень, пов'язаних із геологічним вивченням надр» № 263 від 14.06.2013 р., Наказ Мінприроди «Про затвердження Порядку обліку робіт і досліджень, пов'язаних із геологічним вивченням надр» № 262 від 14.06.2013 р.
[148] Ч. 14 ст. 39 Кодексу про надра, Порядок розпорядження геологічною інформацією затверджений постановою КМУ «Питання розпорядження геологічною інформацією» № 939 від 07.11.2018 р., Постанова КМУ «Про затвердження Методики визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету» № 1075 від 10.12.2008 р.
[149] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення» № 4154-IX від 18.12.2024 р.

6.1.3 Гірничий закон України

Основним законом, що регулює відносини у сфері видобування корисних копалин та проведення гірничих робіт, є **Гірничий закон України** № 1127-XIV від 06.10.1999 р. (далі - «Гірничий закон»)[150].

Серед іншого, Гірничий закон регулює питання розташування, проєктування та будівництва гірничих підприємств, основні вимоги щодо проведення гірничих робіт, заходи технічної безпеки, запобігання аварійним ситуаціям, заходи екологічної безпеки та впливу на навколишнє середовище, а також низку особливостей умов праці у гірничодобувній промисловості.

6.1.4 Закон України «Про нафту і газ»

Основним законом, який регулює відносини щодо користування нафтогазоносними надрами, видобування, транспортування, зберігання та використання нафти, газу та продуктів їх переробки, є **Закон України «Про нафту і газ»** № 2665-III від 12.07.2001 р. (далі - **«Закон про нафту і газ»**).

Закон про нафту і газ також визначає особливості користування нафтогазоносними надрами на підставі спеціального дозволу (докладніше див. **Розділ 6.6** цього Звіту).

Закон про нафту і газ регулює також низку інших питань, серед яких питання введення родовищ нафти та газу у промислову розробку, питання основних вимог до промислової розробки, охорони довкілля, особливих умов праці, відповідальності за порушення у нафтогазовій галузі.

Правила розробки нафтових та газових родовищ, прийняті на виконання Закону про нафту і газ, встановлюють основні вимоги до організації та здійснення дослідно-промислової та промислової розробки родовищ вуглеводнів та регламентують відносини суб'єктів господарювання та центральних і місцевих органів виконавчої влади, що виникають під час користування нафтогазоносними надрами, з метою їх комплексного і раціонального використання[151].

Документ урегульовує всі стадії розробки, експлуатації та виведення з розробки газових та нафтових родовищ. Також ці Правила визначають особливості контролю розробки родовищ, ведення документації під час розробки родовищ, основні положення охорони праці та безпеки під час виконання усіх видів робіт, а також правила щодо охорони навколишнього природного середовища під час такої розробки родовищ.

6.1.5 Закон України «Про ринок природного газу»

Закон України «Про ринок природного газу» № 329-VIII від 09.04.2015 р. (далі - **«Закон про ринок природного газу»**) охоплює широке коло питань, пов'язаних із функціонуванням ринку природного газу, визначає роль держави на ньому, правила постачання, транспортування, розподілу і зберігання природного газу. Оператором ГТС та газосховищ можуть бути лише суб'єкти господарювання, корпоративні права яких прямо або опосередковано належать державі.

На виконання Закону про ринок природного газу прийнято кілька важливих підзаконних нормативно-правових актів, зокрема Кодекс газотранспортної системи[152] та Кодекс

[150] Гірничий закон.
[151] Наказ Мінприроди «Про затвердження Правил розробки нафтових і газових родовищ» № 118 від 15.03.2017 р.
[152] Постанова НКРЕКП «Про затвердження кодексу газотранспортної системи» № 2493 від 30.09.2015 р.

газорозподільних систем[153]. Зазначені нормативно-правові акти є ключовими для забезпечення постачання газу газотранспортною та газорозподільною системами України.

6.1.6 Нормативні акти у сфері оподаткування

Оподаткування компаній у видобувних галузях здійснюється відповідно до таких основних нормативно-правових актів:

- Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. визначає перелік податків та зборів та порядок їх адміністрування, права та обов'язки платників податків, компетенцію та повноваження контролюючих органів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства[154].
- Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012 р. визначає порядок справляння митних платежів під час переміщення товарів через митний кордон України[155].
- Закон України «Про Митний тариф України» № 674-IX від 04.06.2020 р. встановлює ставки ввізного мита для товарів, що ввозяться на митну територію України.[156]
- Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 р. регулює порядок збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування («ЄСВ»)[157].
- Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. встановлює порядок затвердження та виконання бюджетів, зокрема, порядок розподілу податків між державним і місцевими бюджетами[158].

Окремі питання оподаткування також урегульовані на рівні підзаконних нормативно-правових актів КМУ, Мінфіну, ДПС та ДМС.

Малюнок 6.2: Нормативне регулювання видобувної галузі (основні акти у сфері оподаткування)

[153] Постанова НКРЕКП «Про затвердження кодексу газорозподільних системи» № 2494 від 30.09.2015 р.
[154] Абз. 1 п. 1.1 ст. 1 Податкового кодексу України.
[155] Ч. 2 ст. 1 Митного кодексу.
[156] Закон України «Про митний тариф України» № 674-IX від 04.06.2020 р.
[157] Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 р.
[158] Ч. 1 ст. 1 Бюджетного кодексу.

6.1.7 Інші нормативні акти

- **Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 25.06.1991 р.**[159]

Цей закон містить основні вимоги щодо використання природних ресурсів, у тому числі корисних копалин. Законом визначаються повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування, порядок контролю та нагляду у сфері охорони навколишнього природного середовища, а також загальні екологічні вимоги, яких необхідно дотримуватися під час використання природних ресурсів.

- **Закон України «Про трубопровідний транспорт» № 192/96-ВР від 15.05.1996 р.**[160]

Цим законом регулюються засади діяльності трубопровідного транспорту, включаючи транспортування нафти та газу, питання промислових трубопроводів (приєднаних мереж), а також нафтогазових та внутрішньопромислових нафто- і газопроводів. Дія Закону поширюється на відносини в галузі трубопровідного транспорту, призначеного для транспортування вуглеводнів та інших продуктів і речовин з місць їх знаходження, видобування, виготовлення або зберігання до місць їх переробки чи споживання, перевантаження та подальшого транспортування[161].

- **Закон України «Про угоди про розподіл продукції» № 1039-XIV від 14.09.1999 р.**[162]

Цей закон (далі - «**Закон про УРП**») регулює питання умов проведення конкурсу на укладення УРП, укладення таких угод, їх виконання та порядок припинення їхньої дії, особливості користування надрами на умовах розподілу продукції.

- **Закон України «Про газ (метан) вугільних родовищ» № 1392-VI від 21.05.2009 р.**[163]

Цей закон визначає засади діяльності у сфері геологічного вивчення газу (метану) вугільних родовищ, умови його видобування і вилучення під час дегазації та подальшого використання, у тому числі доступу газу (метану) вугільних родовищ до газотранспортних мереж.

- **Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 р.**[164] **та Закон України «Про оренду землі» № 161-XIV від 06.10.1998 р.**[165]

Це основні акти земельного законодавства України, які встановлюють порядок надання земельних ділянок у користування для видобування корисних копалин та доступу до земельних ділянок на етапі геологічного вивчення. Проведення геологорозвідувальних робіт потребує наявності угоди з власником землі або погодження з землекористувачем[166]. Оператор ГТС, оператор системи передачі та оператор газосховища набувають право постійного користування земельною ділянкою[167].

[159] Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 25.06.1991 р.
[160] Закон України «Про трубопровідний транспорт» № 192/96-ВР від 15.05.1996 р.
[161] Ст. 4 вищезазначеного Закону.
[162] Закон України «Про угоди про розподіл продукції» № 1039-XIV від 14.09.1999 р.
[163] Закон України «Про газ (метан) вугільних родовищ» № 1392-VI від 21.05.2009 р.
[164] Земельний кодекс.
[165] Закон України «Про оренду землі» № 161-XIV від 06.10.1998 р.
[166] Ч. 1 ст. 97 Земельного кодексу.
[167] П. е) ч. 2, ст. 92 Земельного кодексу.

- **Водний кодекс України № 213/95-ВР від 06.06.1995 р.**[168]

Кодекс регулює питання, пов'язані з використанням водних ресурсів у ході видобування корисних копалин, включаючи вимоги щодо одержання дозволу на спеціальне водокористування, яким є забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, в тому числі забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами зі застосуванням каналів.

Видобування корисних копалин (крім підземних вод та ропи) та водних рослин, вилучення води з надр разом з видобуванням корисних копалин не належать до спеціального водокористування, а тому не потребують отримання дозволу на спеціальне водокористування[169].

Низку питань у сфері видобування корисних копалин регулюють численні підзаконні нормативно-правові акти.

Огляд законодавства у сфері запобігання корупції наведено у **Розділі 10.1**, а законодавства та планів, що стосуються енергетичного переходу – в **Розділі 12**.

Висновки до розділу

Відносини, пов'язані з видобуванням корисних копалин, регулюються Конституцією України, а також багатьма законами та підзаконними нормативно-правовими актами.

Упродовж 2024 року регулювання видобувної галузі зазнало подальшого оновлення як у частині стратегічних документів, так і на рівні профільного законодавства.

Уряд затвердив або оновив низку стратегій і програм, зокрема: План пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року, оновлену Концепцію справедливої трансформації вугільних регіонів, перелік стратегічних і критичних корисних копалин. Зазначені документи відображають поступове наближення до стандартів ЄС, підтримку декарбонізації та розвиток стратегічної сировинної безпеки.

На законодавчому рівні у 2024 році відбулися важливі зміни до Кодексу про надра, а також прийнято Закон «Про основні засади державної кліматичної політики». Серед новел – закріплення понять корисних копалин критичного та стратегічного значення, спрощення деяких адміністративних процедур, розширення прав для розвитку відновлюваної енергетики, імплементація кліматичних цілей.

Водночас, чинне регулювання не є досконалим. Необхідними є подальше розроблення та прийняття нормативно-правових актів, передбачених галузевими стратегічними документами та стандартами ЄС, а також приведення законодавчого масиву у відповідність до сучасних стандартів у видобувних галузях.

Закриття доступу до відкритих даних, спричинене воєнним станом, суперечить цілям впровадження ІПВГ і у багатьох випадках не є обґрунтованим.

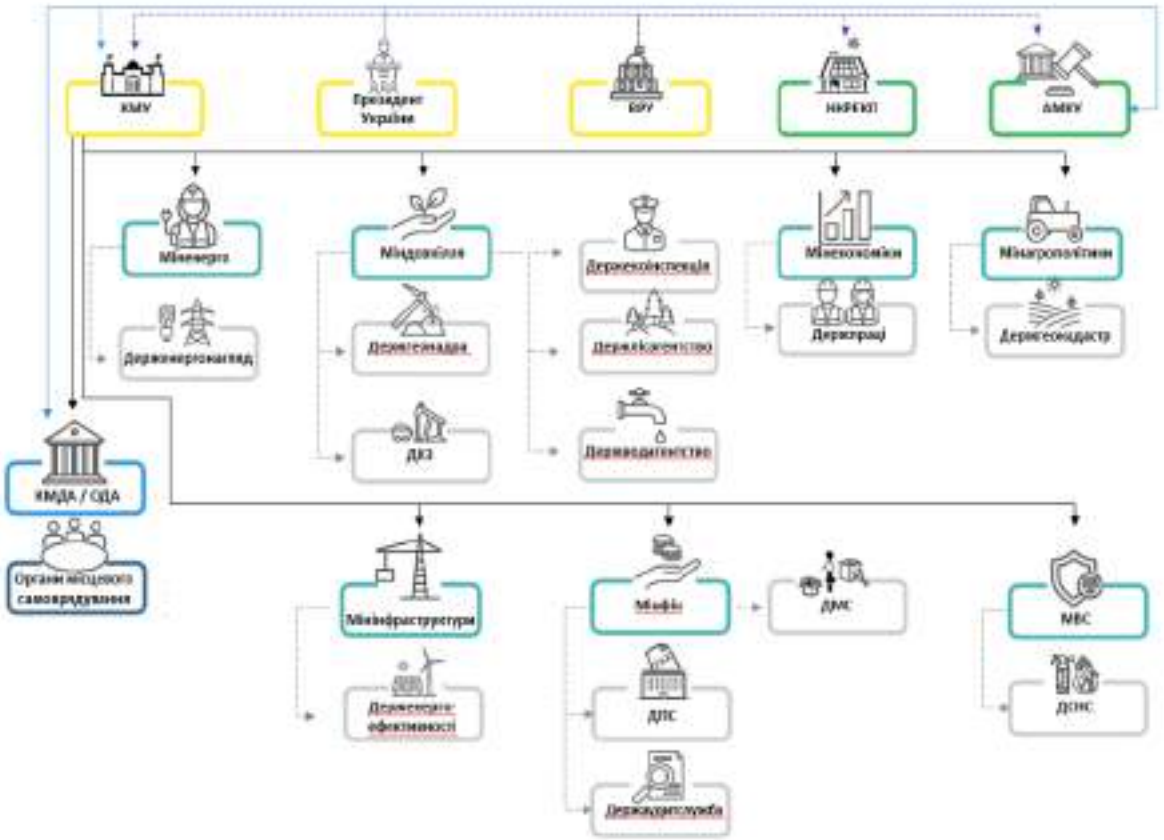
У межах ІПВГ значного прогресу досягнуто в оновленні форм звіту про платежі на користь держави та звіту про отримані платежі. У 2025 році затверджено оновлені форми звітності, що були приведені у відповідність до вимог Закону про ІПВГ. Також розглядається законопроєкт, яким вносяться зміни до Закону про ІПВГ в частині адаптації закону до вимог Стандарту ІПВГ 2023 року.

[168] Водний кодекс.
[169] Ч. 3 ст. 48, ч. 1 ст. 49 Водного кодексу.

6.2. Функції та повноваження органів державної влади у видобувних галузях

Діяльність видобувних компаній регулюють відповідні органи державної влади з метою забезпечення раціонального використання природних ресурсів, збереження та охорони надр і довкілля, а також безпечного проведення гірничих робіт.

До системи органів, що здійснюють регулювання у видобувній сфері, належать органи державної влади, компетенція яких поширюється на всю територію України, та місцеві органи влади. Зазначені органи зображені на малюнку нижче[170].

Малюнок 6.3: Органи державної влади, що регулюють діяльність видобувних компаній, станом на 31.12.2024

6.2.1 Органи державної влади, компетенція яких поширюється на всю територію України

Верховна Рада України (ВРУ) визначає основні напрями державної політики у видобувних галузях та здійснює законодавче регулювання відносин у ній, приймаючи закони.

Президент України бере участь у законодавчому процесі (має право законодавчої ініціативи, право вето), а також у процедурах призначення керівників деяких органів державної влади.

[170] Цей розділ не включає інформацію щодо органів державної влади, які фактично не здійснювали регулювання діяльності видобувних компаній у 2024 році (наприклад, Рада АРК та Рада міністрів АРК тощо).
У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні створені військові адміністрації, спрямування, координацію та контроль за діяльністю яких з визначених питань здійснюють Генеральний штаб ЗСУ, КМУ та обласні військові адміністрації (щодо районних військових адміністрацій).

Кабінет Міністрів України (КМУ) реалізує державну політику у видобувних галузях та здійснює управління ними як вищий орган у системі органів виконавчої влади. На виконання законів КМУ приймає постанови та розпорядження, в яких деталізує правила, процедури та вимоги. До повноважень КМУ належать створення, реорганізація та ліквідація міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також координація їхньої роботи. КМУ відповідальний перед Президентом України і ВРУ, підконтрольний і підзвітний ВРУ.

Основні функції

Основні функції центральних органів виконавчої влади України у сфері видобування корисних копалин, забезпечення раціонального використання природних ресурсів, збереження та охорони надр і навколишнього природного середовища регулюються законами України та підзаконними актами, що наявні у відкритому доступі, опис яких викладено нижче.

- **Міністерство енергетики України** (Міненерго) забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема у вугільно-промисловому, торфодобувному, нафтогазовому та нафтопереробному комплексах, у сфері відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива[171].
- **Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України** (Міндовкілля) забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки, забезпечує формування державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів[172]. Серед завдань Міндовкілля є забезпечення формування та реалізації державної політики щодо ОВД, стратегічної екологічної оцінки, здійснення державного геологічного контролю[173].

  Міндовкілля є держателем Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема», здійснюючи її методичне та методологічне забезпечення функціонування[174], та сервісу фіксації фактів заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, збройної агресії рф «ЕкоЗагроза»[175].

  У липні 2025 року прийнято рішення ліквідувати Міндовкілля, а правонаступником визначено Мінекономіки[176].
- **Державна служба геології та надр України** (Держгеонадра) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, здійснює державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин, видає спеціальні дозволи на користування надрами, здійснює розрахунок початкової ціни продажу на аукціоні спеціальних дозволів на користування надрами, є уповноваженим органом з питань реалізації УРП[177], здійснює контроль

[171] П. 1 Положення про Міністерство енергетики України, затвердженого постановою КМУ «Про затвердження Положення про Міністерство енергетики України» № 507 від 17.06.2020 р.
[172] П. 1 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою КМУ «Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів» № 614 від 25.06.2020 р.
[173] П. 3 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України затверджене постановою КМУ «Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів» № 614 від 25.06.2020 р.
[174] Відповідно до Постанови КМУ «Про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» № 1065 від 11.10.2021 р.
[175] Постанова КМУ «Деякі питання функціонування сервісу фіксації фактів заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, збройної агресії Російської Федерації «ЕкоЗагроза» № 783 від 28.07.2023 р.
[176] П. 4 постанови КМУ «Деякі питання Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства» № 903 від 21.07.2025 р.
[177] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України» № 1174 від 30.12.2015 р.

проведення робіт з геологічного вивчення надр та дотримання користувачами надр вимог законодавства про надра.

Держгеонадра також створює та забезпечує функціонування єдиної державної електронної геоінформаційної системи користування надрами та її складових, виконує функції держателя Державного реєстру спеціальних дозволів на користування надрами, Державного реєстру нафтових та газових свердловин, забезпечує створення та функціонування Державного сховища геологічної інформації та кам'яного матеріалу, здійснює розрахунок розміру збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами.

Держгеонадра підпорядковується Кабінету Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів.

- **Державна комісія по запасах корисних копалин** (ДКЗ) є установою, що діє при Державній службі геології та надр України, до основних завдань якої належать затвердження та переоцінка запасів корисних копалин, прийняття рішення щодо кількості, якості та ступеня вивченості запасів розвіданих родовищ корисних копалин і стану підготовленості їх до промислового освоєння, встановлення кондиції на мінеральну сировину для обчислення запасів корисних копалин у надрах, підготовка висновків про доцільність проєктування розроблення та облаштування родовищ на базі попередньо оцінених запасів корисних копалин і введення їх у дослідно-промислову розробку тощо[178].
- **Державна служба України з питань праці** (Держпраці) здійснює функцію державного гірничого нагляду, надання гірничих відводів для розроблення родовищ корисних копалин та інших дозвільних документів, пов'язаних з виконанням небезпечних робіт та використанням небезпечних об'єктів[179].
- **Державна екологічна інспекція України** (Держекоінспекція) здійснює державний нагляд (контроль) за раціональним використанням та охороною природних ресурсів, звертається з поданням про зупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами у разі порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища; вживає заходів щодо припинення самовільного користування надрами та забудови площ залягань корисних копалин з порушенням встановленого порядку[180].

  На Держекоінспекцію також покладено обов'язок здійснювати розрахунок розміру шкоди, збитків і втрат, завданих навколишньому природному середовищу та природним ресурсам держави внаслідок виникнення аварій, надзвичайних ситуацій, військової агресії, терористичних або інших злочинних дій.
- **Міністерство розвитку громад та територій України** (Мінінфраструктури) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема, у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, альтернативних видів рідкого та твердого палива, енергозбереження, забезпечення енергетичної ефективності[181].

[178] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин» № 1689 від 10.11.2000 р.
[179] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці» № 96 від 11.02.2015 р.
[180] Постанова КМУ «Про затвердження положення про Державну екологічну інспекцію України» № 275 від 19.04.2017 р.
[181] П.1 Положення Міністерство розвитку громад та територій України, затвердженого постановою КМУ «Про затвердження Положення про Міністерство розвитку громад та територій України» № 460 від 30.06.2015 р.

- **Антимонопольний комітет України** (АМКУ) є державним органом зі спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель. До повноважень АМКУ віднесено, зокрема, проведення розслідувань з метою виявлення порушень законодавства у сфері захисту економічної конкуренції, в тому числі під час проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами[182].
- **Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг** (НКРЕКП), є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що формується КМУ, та здійснює державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг, зокрема шляхом забезпечення формування і реалізації цінової та тарифної політики у сферах енергетики, затвердження правил постачання природного газу, видачі ліцензії на провадження діяльності з транспортування, розподілу, зберігання, постачання природного газу та надання послуг установки LNG, здійснення державного регулювання, моніторингу та контролю діяльності суб'єктів господарювання у цій сфері, а також здійснює сертифікацію операторів газосховищ[183]. Функції та повноваження НКРЕКП визначені в Законі «Про НКРЕКП»[184].
- **Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України** (Держенергоефективності) реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження та альтернативних видів палива. До повноважень Держенергоефективності у сфері використання корисних копалин належать розроблення, погодження та здійснення контролю виконання державних цільових програм у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, реалізація державно-приватного партнерства у цій сфері, здійснення моніторингу за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів, участь у розгляді та відборі інвестиційних проєктів та проєктів екологічного спрямування у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів[185].
- **Державна інспекція енергетичного нагляду України** (Держенергонагляд) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та теплопостачання, а також на ринку природного газу.[186]. У січні 2024 року Держенергонагляд наділено повноваженнями у сфері здійснення нагляду на ринку природного газу[187].
- **Державне агентство водних ресурсів України** (Держводагентство) реалізує державну політику у сфері водного господарства[188], погоджує проєкти на проведення робіт на землях водного фонду, пов'язаних з видобуванням корисних копалин (крім піску, гальки і гравію у річищах малих та гірських річок), виконанням бурових та геологорозвідувальних робіт; видає та анулює дозволи на спеціальне водокористування, здійснює заходи щодо екологічного оздоровлення поверхневих вод та догляду за ними,

[182] Ч. 1 ст. 1, ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» № 3659-XII від 26.11.1993 р.
[183] П. 7 ч. 1 ст. 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» № 1540-VIII від 22.09.2016 р.
[184] Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» № 1540-VIII від 22.09.2016 р.
[185] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України» № 676 від 26.11.2014 р.
[186] Постанова КМУ «Деякі питання Державної інспекції енергетичного нагляду України» № 77 від 14.02.2018 р.
[187] Постанова КМУ «Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері державного енергетичного нагляду (контролю) на ринку природного газу» № 1 від 03.01.2024 р.
[188] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державне агентство водних ресурсів України» № 393 від 20.08.2014 р.

проводить моніторинг якості вод, розробляє схеми комплексного використання та охорони водних ресурсів тощо.

- **Державне агентство лісових ресурсів України** (Держлісагентство)[189] реалізує державну політику у сфері лісового господарства, веде державний лісовий кадастр та облік лісів, організовує видачу у встановленому порядку спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів, забезпечує функціонування державної лісової охорони тощо.
- **Державна служба України з надзвичайних ситуацій** (ДСНС)[190] організовує та забезпечує охорону від пожеж підприємств, установ, організацій та інших об'єктів на підставі договорів, виконує функції компетентного органу у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки. З 2024 року ДСНС здійснює функції національного координатора участі України в Механізмі цивільного захисту ЄС.
- **Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру** (Держгеокадастр) реалізує державну політику у сфері національної інфраструктури геопросторових даних, топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, веде Державний земельний кадастр, здійснює державний контроль за використанням та охороною земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів тощо.[191]
- **Міністерство фінансів України** (Мінфін)[192] забезпечує формування та реалізує, зокрема, державну податкову, митну, фінансову, бюджетну політику, а також державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства.
- **Державна податкова служба України** (ДПС)[193] реалізує державну податкову політику, здійснює адміністрування та контроль справляння податків, зборів та ЄСВ.
- **Державна митна служба України** (ДМС)[194] реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи, забезпечує та здійснює контроль справляння митних платежів.
- **Державна аудиторська служба України** (Держаудитслужба) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю. Держаудитслужба здійснює контроль цільового, ефективного використання і збереження державних фінансових ресурсів, активів та сприяє забезпеченню законного та ефективного використання державних і комунальних коштів та/або майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності суб'єктами господарювання державного сектору економіки[195]. Держаудитслужбі також доручено проведення перевірки розрахунку компенсації суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки[196]. У 2024 році до повноважень Держаудитслужби віднесено здійснення функцій Служби координації боротьби із шахрайством.

[189] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державне агентство лісових ресурсів України» № 521 від 08.10.2014 р.
[190] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій» № 1052 від 16.12.2015 р.
[191] Постанова КМУ «Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру» № 15 від 14.01.2015 р.
[192] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України» № 375 від 20.08.2014 р.
[193] Постанова КМУ «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» № 227 від 06.03.2019 р.
[194] Постанова КМУ «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» № 227 від 06.03.2019 р.
[195] Положення про Державну аудиторську службу України, затверджене постановою КМУ № 43 від 03.02.2016 р.
[196] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку визначення компенсації, що надається суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки» № 1194 від 03.12.2020 р.

- **Міністерство економіки України** (Мінекономіки)[197], серед іншого, забезпечує формування та реалізовує державну політику у сфері управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави; розробляє та подає КМУ проєкти рішень з питань передачі об'єктів права державної та комунальної власності, здійснює методичне керівництво діяльністю органів виконавчої влади із зазначених питань та здійснює методологічне та нормативно-правове забезпечення з питань управління об'єктами державної власності.

  У липні 2025 року Міністерство економіки України перейменовано на Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. Крім того, на Мінекономіки покладено функції Міндовкілля та Міністерства аграрної політики та продовольства, які підлягають ліквідації[198].

6.2.2 Органи державної влади, компетенція яких поширюється на місцевому рівні

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування також мають низку повноважень у сфері видобування корисних копалин та охорони довкілля.

- **Обласні, Київська міська державні адміністрації** вирішують питання використання природних ресурсів на підвідомчій їм території, здійснюють контроль використання та охорони надр та виконують інші делеговані повноваження у видобувній сфері[199]. Крім того, зазначені органи також реалізують повноваження у процедурі ОВД.[200]
- **Обласні ради та Київська міська рада** здійснюють розподіл між відповідними місцевими бюджетами плати за користування надрами; розроблення, затвердження та виконання місцевих програм розвитку мінерально-сировинної бази, раціонального використання і охорони надр; оголошення геологічних об'єктів, що становлять наукову або культурну цінність, об'єктами природно-заповідного фонду місцевого значення; припинення права на користування ділянкою надр; здійснення контролю використання та охорони надр тощо[201].
- **Сільські, селищні, міські, районні ради і ради об'єднаних територіальних громад** здійснюють реалізацію місцевих програм розвитку мінерально-сировинної бази, контроль використання та охорони надр тощо[202].
- **Військові адміністрації** є тимчасовими державними органами, що можуть створюватися на територіях, на яких введено воєнний стан[203]. Повноваження військових адміністрацій здійснюються в порядку, визначеному для здійснення повноважень відповідних місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, з урахуванням особливостей, встановлених законодавством про правовий режим воєнного стану. До таких повноважень, зокрема, віднесено забезпечення ефективного використання природних ресурсів[204].

Висновки до розділу

У 2024 році був відсутній єдиний орган з формування та реалізації державної політики у видобувних галузях. Повноваження у цій сфері були розподілені між державними

[197] Положення про Мінекономіки, затверджене постановою КМУ № 459 від 20.08.2014 р.
[198] Постанови КМУ «Деякі питання Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства» № 903 від 21.07.2025 р.
[199] Ч. 1 ст. 13, ст. 14, ч. 1 ст. 16 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» № 586-XIV від 09.04.1999
[200] Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» № 2059-VIII від 23.05.2017 р.
[201] Ст. 9[1] Кодексу про надра
[202] Ст. 10 Кодексу про надра
[203] Ч. 1 ст. 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» № 389-VIII від 12.05.2015 р.
[204] Ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» № 389-VIII від 12.05.2015 р.

органами та установами з різним підпорядкуванням.

Також видобувні компанії були змушені отримувати низку дозвільних документів і погоджень для здійснення своєї основної діяльності у різних органів державної влади та місцевого самоврядування, що створювало суттєве бюрократичне навантаження на діяльність видобувних компаній.

Значний обсяг повноважень щодо регулювання видобувної сфери покладався на Держгеонадра, яка, незважаючи на війну, продовжувала видавати спецдозволи надрокористувачам.

У 2024 році було здійснено перерозподіл повноважень певних державних органів, включаючи розширення компетенції Держенергонагляду та покладення на Держаудитслужбу функцій Служби координації боротьби із шахрайством.

У 2025 році прийнято рішення ліквідувати Міндовкілля з покладенням його функцій на Мінекономіки.

6.3. Реформування регуляторного та фіскального режиму видобувної галузі у 2024 р.

Упродовж 2024-2025 років тривало активне впровадження регуляторних реформ у видобувній галузі, спрямованих на вдосконалення українського законодавства в сфері користування надрами, незважаючи на військову агресію росії проти України та запровадження воєнного стану в лютому 2022 року.

Нижче описано основні напрями реформ у видобувній галузі упродовж 2024-2025 рр.

Нові державні стратегічні та програмні документи у видобувних галузях

- **План заходів з реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2050 року.** У грудні 2024 року Міненерго оприлюднило для громадського обговорення проєкт Плану заходів з реалізації Енергетичної стратегії до 2050 року, який передбачає, серед іншого, податкові стимули для біопалива, розвиток водневої енергетики, створення системи торгівлі викидами, вдосконалення звітності й адміністрування в рамках УРП та перегляд чинних угод, запровадження стимулюючої системи оподаткування видобування вуглеводнів в разі буріння нових свердловин, вдосконалення механізмів звітності й прозорості в ІПВГ, та розкриття інформації щодо політик енергетичного переходу[205], запровадження бізнес аналітики на порталі даних ІПВГ.
- **План пріоритетних дій Уряду на 2025 р**[206]. У вересні 2025 р. затверджено План пріоритетних дій Уряду на 2025 р., який, серед іншого, передбачає переформатування механізму угод про розподіл продукції, розроблення низки законопроєктів, спрямованих на спрощення процедур, підвищення рівня прозорості регулювання та стимулювання залучення інвестицій, створення правових умов для експорту біометану, запуск системи його обліку та верифікації, впровадження нової системи торгівлі квотами на викиди парникових газів та забезпечення виконання міжнародних кліматичних зобов'язань тощо.

[205] Повідомлення про оприлюднення проєкту Плану заходів з реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2050 року та звіту про його стратегічну екологічну оцінку на вебсайті Міненерго.
[206] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік» № 1003-р від 10.09.2025 р.

- **Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року**[207] і операційний план заходів з її реалізації у 2024–2026 роках. Метою цієї Стратегії є створення засад формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату для досягнення сталого розвитку та забезпечення ефективного переходу до низьковуглецевого розвитку держави та врахування цілей державної кліматичної політики під час повоєнної відбудови України.
- **Стратегія впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року**[208]. Міндовкілля опублікувало 10.06.2024 р. для публічного обговорення проєкт Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів («СТВ»). Впровадження СТВ повинне забезпечити зниження викидів парникових газів, гнучкість підприємствам у виборі шляхів досягнення екологічних цілей та приєднання України до європейської системи торгівлі викидами.
- **План заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів**[209] **затверджено 21.02.2025 року.** Він спрямований на поетапне формування національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів та передбачає гармонізацію законодавства з вимогами ЄС, створення реєстру квот, розроблення правил розподілу та обігу квот, запровадження системи моніторингу, звітності та верифікації, а також інституційне та технічне забезпечення функціонування СТВ.
- **Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року**[210]. План схвалено 25.06.2024 року і до нього також імплементовані цілі ініціативи Global Methane Pledge. У Національному плані описано всі наявні на час його розроблення стратегічні документи в енергетичній та кліматичній сферах та висловлено припущення щодо розвитку країни за різних сценаріїв.
- **Стратегія реформування системи державного нагляду у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів до 2029 року**[211]. Стратегію затверджено у червні 2025 року. Вона передбачає комплекс заходів із модернізації системи екологічного контролю в Україні: від переходу до превентивної та ризик-орієнтованої моделі, запровадження цифрових технологій і інтеграції моніторингу довкілля до посилення відповідальності за шкоду, ґрунтуючись на європейських стандартах.
- **Державна цільова програма справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року**[212]. Уряд оновив Концепцію 18.06.2025 року, розширивши коло громад, охоплених підтримкою. Оновлена концепція визначає стратегічне бачення держави щодо майбутнього 38-ми вугільних громад, які раніше були залежними від вуглевидобування. Її мета – забезпечити сталу економічну трансформацію через структурну перебудову економіки, розвиток людського капіталу, перехід на

[207] Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках» № 483-р від 30.05.2024 р.
[208] Повідомлення про оприлюднення проєкту Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року на вебсайті Міндовкілля.
[209] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів» № 146-р від 21.02.2025 р.
[210] Розпорядження КМУ «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року» № 587-р від 25.06.2024 р.
[211] Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках» № 625-р від 25.06.2025 р.
[212] Постанова КМУ «Про затвердження Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року» № 711 від 18.06. 2025 р.

відновлювану енергетику, застосування установок зберігання енергії, декарбонізації централізованого теплопостачання та подолання екологічних наслідків вуглевидобутку.

Американсько-Український інвестиційний фонд відбудови

2025 року було підписано Угоду між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови («Угода»)[213]. Угода передбачає створення фонду у формі обмеженого партнерства, який функціонуватиме на основі окремої Угоди про обмежене партнерство між Міжнародною фінансовою корпорацією розвитку США та українською державною організацією «Агенція з питань підтримки державно-приватного партнерства». Угоду ратифіковано Україною 08.05.2025 року. Водночас не всі документи, на які посилається Угода, розміщені у відкритому доступі.

Фонд має стати інструментом довгострокового інвестування в економіку України, зокрема у відбудову інфраструктури, залучення новітніх технологій, розвиток видобутку критичних копалин.

Угода передбачає, що українські природні ресурси залишаються у власності України, але надає фонду права на інвестиційні можливості та ринкові права на купівлю видобутої продукції. Детальні процедури та умови таких прав на інвестиційні можливості та купівлю видобувної продукції мають бути викладені в Угоді про обмежене партнерство, яка відсутня у відкритому доступі.

Внески до фонду з боку України будуть формуватися за рахунок 50% доходів від рентної плати, ліцензійних платежів та сум, що підлягають сплаті за угодами про розподіл продукції, отриманих державними органами України у зв'язку з: (i) видачею нових спеціальних дозволів щодо розвідки чи видобутку встановленого угодою переліку корисних копалин, та (ii) експлуатацією спеціальних дозволів, що стосуються встановленого угодою переліку корисних копалин, виданих до дати набрання чинності Угодою про обмежене партнерство, які ще не експлуатувалися в промислових цілях станом на цю дату набрання чинності.

У межах виконання зобов'язань, взятих Україною відповідно до Угоди, було прийнято:

1) Закон 04.06.2025 року, який вносить зміни до Бюджетного кодексу України[214], що визначають механізми формування спеціального фонду державного бюджету, через який здійснюватиметься фінансування фонду відбудови, зокрема за рахунок:

- рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин;
- збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами;
- реалізації державної частки прибуткової продукції за УРП.

Цей закон набирає чинності не раніше дня набрання чинності Угодою про обмежене партнерство.

2) **Зміни до примірних угод про умови користування надрами**[215], які передбачають обов'язок надрокористувачів інформувати фонд на етапі залучення нового капіталу для

[213] Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови від 30.04.2025 р.
[214] Проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реалізації Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови» № 4468-IX від 04.06.2025 р.
[215] Наказ Міндовкілля «Про внесення змін до примірних угод про умови користування надрами» № 1416 від 15.07.2025 р.

проєктів, що стосується корисних копалин, передбачених Угодою, а також пропонувати фонду купівлю видобутої продукції. У деяких випадках ці обов'язки можуть поширюватися на проєкти, спеціальні дозволи за якими були видані до 23.05.2025 року.

Ключові реформи з питань розкриття бенефіціарних власників

У 2024 р. відбулися зміни щодо питань розкриття бенефіціарних власників, які викладено нижче.

- Встановлено подання структури власності за єдиною затвердженою формою з додаванням її схематичного зображення[216]. Зміни наберуть чинності після 90-та днів з моменту припинення чи скасування воєнного стану. До внесення відповідних змін структура власності складається суб'єктами подання у довільній формі[217].
- 01.09.2024 року набрав чинності Наказ Мін'юсту від 12.07.2023 № 2542/5, яким затверджено процедуру повідомлення Мін'юсту про виявлення розбіжностей між отриманими суб'єктом первинного фінансового моніторингу та розміщеними в ЄДР відомостями про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи[218].

Ключові реформи фіскального режиму видобувних галузей

Упродовж 2024- 2025 - років прийнято декілька законів, які передбачають внесення змін до Податкового кодексу України:

- **Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» від 10.10.2024 № 4015-IX** [219], із урахуванням змін, внесених Законом України №4113-IX від 04.12.2024[220], зокрема, передбачено:
  - підвищення ставки військового збору (до 31.12 року, в якому буде припинено воєнний стан) з 1,5 % до 5 % (з винятками);
  - зміну механізму розрахунку вартості видобутих корисних копалин для цілей рентної плати, а саме, встановлення мінімальної бази оподаткування для сплати рентної плати за видобування граніту (6,5 дол. США за тонну), піску (5 дол. США за тонну) і каоліну (40 дол. США за тонну - для непридатного для первинної переробки/збагачення, а також 120 дол. США за тонну - для придатного для первинної переробки/збагачення);
  - зміну ставок рентної плати для природного газу (скасування зниженої рентної ставки, якщо фактична ціна реалізації природного газу за звітний період становить 150 доларів США або менше за 1000 куб. м).

[216] Пп. 5, 7 Положення про зміст та структуру власності у редакції наказу Міністерства фінансів України від 02 квітня 2024 року № 161 (набрання чинності - через 90 днів з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні).
[217] П.7 Положення про форму та зміст структури власності, затверджене наказом МФУ №163 від 19.03.2021 (набрання чинності - 11.07.2021 р.).
[218] Наказ Мін'юсту «Про затвердження Порядку повідомлення держателя Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про виявлення розбіжностей між отриманими суб'єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки та розміщеними в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань відомостями про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи» № 2542/5 від 12.07.2023 р.
[219] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» № 4015-IX від 10.10.2024 р.
[220] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» №4113-IX від 04.12.2024 р.

- **Законом України № 4536-IX**[221], зокрема:
  - встановлено нові ставки земельного податку для гірничодобувних підприємств: 8% від нормативної грошової оцінки для ділянок з оцінкою та 12% від нормативної грошової оцінки ріллі в регіоні - для ділянок без оцінки.
  - уточнено порядок обчислення рентної плати за нафту і конденсат у період воєнного стану.
  - введено обов'язок враховувати дані інтегрованого довкіллєвого дозволу при розрахунку рентної плати за спеціальне водокористування та екологічного податку.

- У 2025 році також було тимчасове підвищення максимальної величини бази нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування[222]: максимальна база нарахування ЄСВ становила 20 мінімальних зарплат на місяць для всіх застрахованих осіб, крім військовослужбовців, поліцейських та осіб рядового і начальницького складу.
- Окрім цього, у 2024 році було досягнуто поступу в розгляді ряду законопроєктів, що безпосередньо стосуються видобувної галузі, а саме:
- **Проєкт Закону № 9596**[223], який 16.07.2024 року за результатами розгляду у першому читанні було прийнято за основу, передбачає:
  - встановлення ставки 0 гривень екологічного податку за викиди діоксиду вуглецю, що утворюються при спалюванні біопалива установками, що використовують біопаливо як єдиний вид палива та які внесено до реєстру установок;
  - введення визначення біопалива для цілей оподаткування екологічним податком;
  - обов'язок Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України щомісяця до восьмого числа подавати контролюючим органам інформацію про установки, внесені до реєстру установок, що використовують біопаливо як єдиний вид палива, упродовж місяця, у порядку, встановленому КМУ.
- **Проєкт закону № 10215**[224], який у квітні 2024 року був прийнятий за основу, пропонує віднести до підакцизної групи товарів нафту та газовий конденсат з нульовою ставкою акцизного податку, щоб не створювати додаткове податкове навантаження на споживача.

Ключові реформи регуляторного режиму видобувних галузей

У 2024 та 2025 роках було прийнято низку нормативно-правових актів, що вносять зміни до регуляторного режиму видобувних галузей, зокрема:

- У травні 2025 року наказом СБУ було розсекречено інформацію про запаси та можливості видобування золота, платини, алмазів, літію, титану, паладію, цирконію, іридію та інших стратегічних мінералів[225]. Наразі єдиною корисною копалиною, відомості про яку є таємними, залишається уран.

[221] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» та з метою удосконалення окремих положень податкового законодавства» № 4536-IX від 16.07.2025 (набрання чинності: 01.10.2025).
[222] Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони» № 4561-IX від 31.07.2025 р.
[223] Проєкт Закону України «про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення ставки нуль гривень екологічного податку за викиди двоокису вуглецю для установок, якими здійснюються такі викиди в результаті спалювання біопалива» № 9596 від 09.08.2023 р.
[224] Проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо запровадження системи контролю за обігом нафти, газового конденсату та розчинників» № 10215 від 06.11.2023 р.
[225] Наказ Служби безпеки України «Про затвердження Змін до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю» № 207 від 29.05.2025 р.

- У вересні 2025 року КМУ ухвалив постанову про оновлення Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр[226], яка, зокрема, передбачає таке:
  - приведено національну систему підрахунку та обліку запасів у відповідність до Рамкової класифікації ООН викопних енергетичних і мінеральних ресурсів (UNFC/РКООН-2019), що застосовується в ЄС та є обов'язковою для оцінювання стратегічних проєктів у межах Регламенту ЄС про критичну сировину.
  - визначено єдині принципи геолого-економічної оцінки та державного обліку запасів залежно від їх соціально-економічного і промислового значення, рівня геологічної вивченості та готовності родовищ до промислового освоєння.
  - створено умови для переоцінки стратегічної та критичної сировини за міжнародними стандартами.
- 18.12.2024 року було прийнято закон[227], спрямований на актуалізацію Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року, уточнено завдання і показники її виконання. Також цим законом були внесені **зміни до Кодексу про надра**, якими запроваджуються визначення понять корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення та інші зміни, спрямовані на вдосконалення законодавства щодо геологічного вивчення надр (зокрема, щодо здійснення геологічного картування територій України, моніторингу підземних вод, ведення державних балансів копалин, забезпечення зручного доступу до геологічної інформації шляхом впровадження цифрових технологій, забезпечення сталого джерела фінансування геологорозвідувальних робіт)[228].

  На виконання вимог цього закону в 2025 році КМУ затвердив Перелік корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення і переліків ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення[229], і втратила чинність Постанова КМУ «Про затвердження переліку ділянок надр (родовищ корисних копалин), які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави, що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсів на укладення угод про розподіл продукції».
- 27.03.2025 р. набрали чинності зміни до **Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні (електронних торгів) спеціального дозволу на право користування надрами**[230]. Зміни передбачають оновлення механізму розрахунку ціни одиниці товарної продукції гірничих підприємств – зокрема, встановлення ціни на основі фактичної ціни реалізації природного газу, нафти та конденсату, а для інших корисних копалин – на підставі даних податкової звітності та Державної комісії, з подальшим визначенням більшого із значень та щоквартальним оприлюдненням розрахованих цін на сайті Держгеонадр, з можливістю використання попередніх даних у період воєнного стану.
- **У січні 2024 року КМУ вніс зміни до положень про порядок надання гірничих відводів,** які, зокрема, передбачали таке[231]:

[226] Постанова КМУ «Про внесення змін до Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр» № 1197 від 25.09.2025 р.
[227] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення» № 4154-IX від 18.12.2024 р.
[228] Див. детальніше в звіті Держгеонадр про підсумки 2024 р.
[229] Постанова КМУ «Про затвердження переліків корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення і переліків ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення» № 845 від 14.07.2025 р.
[230] Постанова КМУ «Про внесення змін до Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні (електронних торгах) спеціального дозволу на право користування надрами» № 334 від 25.03.2025 р.
[231] Постанова КМУ «Про внесення змін до Положення про порядок надання гірничих відводів» № 68 від 09.01.2024 р.

- надання гірничих відводів користувачам на території України передбачається для розробки родовищ корисних копалин підземним способом (шахтами та рудниками).
- гірничий відвід надає Держпраці, що засвідчується актом про надання гірничого відводу. Актом про надання гірничого відводу затверджуються межі ділянки надр, наданої на підставі спеціального дозволу на користування надрами (технічні межі), та встановлюються зобов'язання для суб'єкта господарювання, якому надано гірничий відвід.
- користування надрами без надання гірничого відводу здійснюється у випадках, передбачених Кодексом про надра.

- **Продовження реалізації політики відкритих дверей у сфері надрокористування:** станом на кінець 2024 р. забезпечено публічний доступ до Каталогу відомостей про геологічну інформацію, який було створено у 2022 році (розроблений ДНВП «Геоінформ Україна»)[232]. Каталог містить інформацію про вид геологічної інформації (первинна або вторинна), її назву, дату створення такої інформації, місце проведення геологорозвідувальних робіт, зберігача геологічної інформації тощо.
- 13.06.2024 р. КМУ затвердив **Порядок здійснення моніторингу геологічного середовища**[233], який визначає механізм організації та здійснення комплексу заходів із спостереження, збирання, оброблення, проведення аналізу та зберігання інформації щодо моніторингу геологічного середовища, обміну інформацією між суб'єктами моніторингу, забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування інформацією, збереження та відновлення стану геологічного середовища, раціонального використання його компонентів. Порядок набере чинності через шість місяців з дня скасування чи припинення воєнного стану.
- У 2024 році було дозволено експорт кам'яного вугілля, антрациту в обсязі 1 153 тис. тонн, коксівного вугілля (тільки марки «К») в обсязі 900 тис. тонн[234]. У 2025 році було дозволено лише експорт коксівного вугілля (тільки марки «К») в обсязі 1 300 тис. тонн[235]. Упродовж обох років було збережено заборону на експорт природного газу українського походження.
- У жовтні 2024 року було прийнято закон[236], метою якого є перерозподіл функцій між центральними органами виконавчої влади, зокрема, що стосується промислової безпеки, охорони праці, поводження з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду.
- 28.02.2024 р. Міндовкілля затвердило Порядок та умови страхування ризиків при промисловій розробці родовищ нафти і газу[237], спрямований на забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної страхувальником навколишньому природному середовищу у зв'язку з аварією чи технічними неполадками при розробці нафтогазового родовища, а також державному майну, що було надане в користування, упродовж строку промислової розробки родовищ нафти і газу.

[232] Інформація на вебсайті Держгеонадра. Посилання на Каталог відомостей про геологічну інформацію.
[233] Постанова КМУ «Про затвердження порядку здійснення моніторингу геологічного середовища» № 685 від 13.06.2024 р.
[234] Постанова КМУ «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік» № 1402 від 27.12.2023 р.
[235] Постанова КМУ «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2025 рік» № 1481 від 24.12.2024 р.
[236] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду, здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про працю та зайнятість населення» № 3992-IX від 08.10.2024 р.
[237] Наказ Міндовкілля «Про затвердження Порядку та умов страхування ризиків при промисловій розробці родовищ нафти і газу» № 212 від 28.02.2024 р.

- **У 2024 році було зареєстровано Проєкт Закону «Про внесення змін до Кодексу України про надра щодо запобігання кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України»**[238]. У законопроєкті, метою якого, серед іншого, є удосконалення процедури надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону та створення умов для недопущення скорочення обсягів видобутку природного газу в Україні в період воєнного стану, пропонується внести такі зміни до Кодексу України про надра:
  - закріпити, що спеціальний дозвіл на користування надрами без проведення аукціону надається у разі прийняття РНБО рішення про здійснення невідкладних заходів із розв'язання кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України, зокрема з метою уникнення збоїв у тепло-, енерго-, електропостачанні або постачанні природного газу;
  - визначити суб'єктів господарювання, яким може видаватися спеціальний дозвіл;
  - передбачити, що спеціальний дозвіл видається на період дії воєнного стану та діє упродовж 12-ти місяців після його припинення або скасування;
  - рішення про його надання приймається відповідним дозвільним органом упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви тощо.

Реформа зовнішнього аудиту

- 19.12.2024 р. набрав чинності закон[239], який вносить ключові зміни до Закону України «Про Рахункову палату» та низки інших законодавчих актів. Цей закон містить кілька новацій, спрямованих на вдосконалення роботи Рахункової палати та зовнішнього аудиту в цілому, зокрема:
  - Рахункова палата отримала ширший мандат для контролю коштів місцевих бюджетів, суб'єктів господарювання державного та комунального сектору економіки, позабюджетних фондів, а також коштів міжнародної допомоги;
  - передбачено можливість здійснювати аудит консолідованої фінансової звітності суб'єктів державного сектору та бюджетів;
  - передбачено ризикоорієнтований підхід до відбору об'єктів контролю та аудитів, а також спрощення документування результатів, зокрема скасування обов'язку складати акти аудитів.

Реформа корпоративного управління державних підприємств

- 22.02.2024 року було прийнято закон[240], покликаний вдосконалити корпоративне управління державних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, відповідно до Керівних принципів ОЕСР з корпоративного управління на підприємствах державної форми власності (набрав чинності 08.03.2024 року). Зазначений закон, зокрема, передбачає:

[238] Проєкт Закону «Про внесення змін до Кодексу України про надра щодо запобігання кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України» № 11137 від 01.04.2024 р.
[239] Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» та деяких інших законодавчих актів України» № 4042-IX від 30.10.2024 р.
[240] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» № 3587-IX від 22.02.2024 р.

- запровадження листа очікувань власника, що має включати цілі діяльності компаній, та деталізацію процедури затвердження стратегічних планів розвитку, фінансових та інвестиційних планів;
- закріплення випадків, коли запровадження однорівневої чи дворівневої структури управління є обов'язковим, на рівні закону встановлено вимоги до кількісного складу, строк повноважень та підстави дострокового припинення повноважень членів наглядових рад;
- здійснення періодичного оцінювання діяльності наглядових рад на підставі порядку, затвердженого КМУ (не менше одного разу на три роки), публікування результатів такого оцінювання на вебсайті державного підприємства, господарського товариства;
- встановлення можливості сплати дивідендів відповідно до консолідованої звітності юридичними особами, акціонером (засновником, учасником) яких є держава.

- У листопаді 2024 року КМУ затвердив Політику державної власності[241], яка спрямована на покращення управління державними активами. Політика передбачає:
  - політику винагороди керівників, членів наглядових рад та голів виконавчих органів державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
  - державну дивідендну політику, яка визначає принципи формування та розподілу прибутку державних підприємств, запроваджує стабільні та прогнозовані механізми надходжень до державного бюджету та водночас стимулює компанії до ефективного управління ресурсами, інвестування у модернізацію та розвиток;
  - класифікацію підприємств за стратегічним значенням для держави, яка передбачає систематизацію державних активів за критеріями їхнього економічного, енергетичного, оборонного та соціального значення, що дає змогу запровадити диференційований підхід до управління ними;
  - систему стратегічного планування та моніторингу ефективності управління державними активами;
  - зменшення політичного впливу на діяльність підприємств та гармонізацію системи корпоративного управління з найкращими практиками ОЕСР.
- 28.08.2025 р. набрав чинності закон, який передбачає корпоратизацію державних та комунальних підприємств. Згідно з законом, усі державні та комунальні унітарні підприємства протягом визначеного періоду мають бути трансформовані в акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю або товариства з додатковою відповідальністю[242].

Функціонування електронних ресурсів

Державний геологічний портал

- У червні 2024 року на Державному геологічному порталі[243] з'явився у тестовому форматі функціонал електронного сервісу державної реєстрації робіт і досліджень,

[241] Постанова КМУ «Деякі питання Політики державної власності» № 1369 від 29.11.2024 р.
[242] Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм» № 4196-IX від 09.01.2025 р.
[243] Державний геологічний портал Держгеонадр.

пов'язаних з геологічним вивченням надр (РДГВН), що має на меті відпрацювання алгоритмів обробки поданих документів у електронній формі[244].

Функціонування інтерактивного сервісу «Електронний кабінет надрокористувача» (Е-кабінет)

- Електронний кабінет розміщений на Державному геологічному порталі за адресою: https://nadra.gov.ua/. Вхід до системи за наявності технічної можливості здійснюватиметься через екологічну платформу «ЕкоСистема», офіційний вебсайт Держгеонадр або Єдиний державний веб-портал електронних послуг. Доступ до Е-кабінету можливий після проходження процедури ідентифікації. На дату підготовки цього Звіту доступ до Е-кабінету частково обмежений через дію воєнного стану.

Єдина державна геоінформаційна система

- Держгеонадра на виконання Кодексу України про надра створила єдину державну електронну геоінформаційну систему користування надрами та її складових[245].
- Частина реєстрів ЄДЕГС була введена в промислову експлуатацію в 2025 році[246]:
  - державний реєстр спеціальних дозволів на користування надрами;
  - державний реєстр нафтових та газових свердловин;
  - державний реєстр артезіанських свердловин;
  - каталог відомостей про геологічну інформацію;
  - інформація про державну реєстрацію геологорозвідувальних робіт;
  - відомості про заяви на отримання, продовження строку дії, внесення змін до спеціальних дозволів на користування надрами.

Доступ до реєстрів на час дії воєнного стану відкритий лише в частині статистики. Користування реєстрами доступне надрокористувачам після авторизації і лише щодо власних свердловин/спецдозволів.

Державний реєстр спецдозволів на користування надрами

- З 01.04.2025 року розпочато промислову експлуатацію Державного реєстру спеціальних дозволів на користування надрами[247].
- У Реєстрі містяться відомості про дату, строк дії й підставу видачі спеціального дозволу на користування надрами, продовження строку та внесення до нього змін, вид і мету користування надрами, відомості про ділянку надр, джерело фінансування робіт, які планує виконати надрокористувач під час користування надрами (державні або недержавні кошти), особливі умови, відомості про власника та про погодження надання дозволу, дані угоди про умови користування надрами або угоди про розподіл продукції тощо.
- З моменту промислової експлуатації Спеціальний дозвіл на користування надрами надається у формі витягу з Реєстру в електронній формі, що формується засобами електронного кабінету Єдиної геоінформаційної системи, електронного кабінету надрокористувача, а також електронних кабінетів Єдиної екологічної платформи

[244] Веб-сайт Держгеонадр.
[245] Веб-сайт Держгеонадр.
[246] Прес-реліз від 02.04.2025 р., прес-реліз від 09.09.2025 р. на сайті Держгеонадр.
[247] Веб-сайт Держгеонадр.

«ЕкоСистема». Інформація, що міститься у витягу з Реєстру, є актуальною та достовірною на дату його формування[248].

- На час дії воєнного стану доступ до ресурсу тимчасово обмежений за винятком правоохоронних органів, органів державної влади та місцевого самоврядування[249].

Державний реєстр нафтових та газових свердловин

- З вересня 2025 року введено в експлуатацію Державний реєстр нафтових та газових свердловин. Внесенню до реєстру підлягає інформація про свердловини, що перебувають на балансі підприємств, які видобувають нафту і газ, проводять роботи з буріння нафтових та газових свердловин і ведуть спостереження за їхнім станом[250].
- Доступ до реєстру на час дії воєнного стану відкритий лише в частині статистики та здійснюється на безоплатній основі. Користування реєстром доступне надрокористувачам після авторизації і щодо власних свердловин.

Реформи законодавства щодо УРП

- У лютому 2024 року КМУ затвердив Порядок використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до УРП[251]. Порядок визначає механізм відбору державою її частки прибуткової продукції (природного газу) та реалізації такої частки. Порядок також урегулював питання відбору державної частки продукції, яка була видобута до набрання ним чинності.
- У липні 2025 року КМУ затвердив новий перелік ділянок надр стратегічного значення та (або) критичного значення, що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсу на укладення угоди про розподіл продукції[252]. Переліком визначено 26 ділянок із покладами ванадієвих, літієвих, титанових, уранових руд і солі калійної, які надаватимуться через конкурси УРП.
- Готується до другого читання законопроєкт[253], який пропонує передбачити проведення онлайн-трансляції засідань Міжвідомчої комісії з організації укладення та виконання УРП, переглянути перелік умов для проведення конкурсів на укладення УРП, виключити можливість укладення УРП без проведення конкурсу для ділянок із незначними запасами, а також вдосконалити критерії та порядок їх застосування для визначення переможця конкурсу на укладення УРП.
- У 2024 та 2025 роках на опрацюванні в комітеті ВРУ все ще перебуває законопроєкт[254], який пропонує: уточнити перелік умов, за яких може укладатися УРП, та критерії оцінки конкурсних заяв, передбачити вимоги щодо змісту висновків та пропозицій Міжвідомчої комісії щодо визначення переможця конкурсу, передбачити можливість видобутку супутніх корисних копалин з метою комплексного відпрацювання родовищ та зменшення впливу від видобувної діяльності на довкілля тощо.

---

[248] Веб-сайт Держгеонадр.
[249] Веб-сайт Держгеонадр.
[250] Веб-сайт Держгеонадр.
[251] Постанова КМУ «Деякі питання використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції (природного газу)» № 169 від 09.02.2024 р.
[252] Постанова КМУ «Про затвердження переліків корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення і переліків ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення» № 845 від 14.07.2025 року
[253] Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо стимулювання розвитку нафтогазовидобувної галузі», зареєстрований за № 4344 від 09.11.2020 р.
[254] Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання розвитку ресурсної бази низьковуглецевої енергетики», зареєстрований за № 5390 від 16.04.2021 р.

- У 2024 та 2025 роках все ще перебував на ознайомленні у ВРУ законопроєкт № 3791 щодо обліку операцій у рамках УРП, метою якого є урегулювання особливостей відображення операцій за УРП в податковому обліку інвесторів та уникнення подвійного оподаткування фінансових результатів діяльності інвесторів за УРП[255].

Реформи у сфері навколишнього природного середовища

Упродовж 2024-2025 років було впроваджено низку екологічних реформ, спрямованих на посилення охорони довкілля та сталий розвиток:

- 08.08.2025 року набрав чинності закон[256], яким передбачено запровадження системи інтегрованих довкіллєвих дозволів для підприємств, що провадять діяльність у сферах енергетики, виробництва та обробки металів, переробки мінеральної сировини, управління відходами, та інші види діяльності з істотним впливом на довкілля. Документ встановлює процедуру видачі й анулювання дозволів, моніторингу викидів та контролю за діяльністю підприємств, а також передбачає створення Єдиного державного реєстру інтегрованих довкіллєвих дозволів. У вересні 2025 року на виконання цього закону було затверджено Порядок ведення Єдиного державного реєстру інтегрованих довкіллєвих дозволів, який стане частиною платформи «ЕкоСистема»[257].
- У січні 2025 року було прийнято закон[258], який відновив обов'язкову систему моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів.
- У лютому 2024 року Міндовкілля затвердило Порядок проведення консультацій з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо оцінки впливу на довкілля та врахування результатів таких консультацій під час прийняття рішення щодо можливості здійснення планованої діяльності[259].
- 13.06.2024 р. КМУ затвердив Порядок функціонування державної системи моніторингу довкілля та її підсистем[260]. Державна система моніторингу довкілля здійснює збирання, оброблення, аналіз, зберігання інформації та обмін інформацією про стан довкілля, вплив на нього, прогнозування його змін та розроблення рекомендацій для прийняття рішень з метою забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку.
- У квітні 2024 року Держстат затвердив форму державного статистичного спостереження № 1-екологічні витрати (річна) «Звіт про витрати на охорону навколишнього середовища»[261], а також форму державного статистичного спостереження № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів»[262].

---

[255] Проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування інвесторів за угодами про розподіл продукції» № 3791 від 03.07.2020 р.
[256] Закон України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» № 3855-IX від 16.07.2024 р.
[257] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру інтегрованих довкіллєвих дозволів» № 1128 від 10.09.2025 р.
[258] Закон України «Про внесення змін деяких законів України щодо відновлення моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» № 4187-IX від 08.01.2025 р.
[259] Наказ Міндовкілля «Про затвердження порядку проведення консультацій з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо оцінки впливу на довкілля та врахування результатів таких консультацій при прийнятті рішення щодо можливості здійснення планованої діяльності» № 142 від 06.02.2024 р.
[260] Постанова КМУ «Деякі питання функціонування державної системи моніторингу довкілля та її підсистем» № 684 від 13.06.2024 р.
[261] Наказ Держстату «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 1-екологічні витрати (річна) «Звіт про витрати на охорону навколишнього природного середовища» № 81 від 04.04.2024 р.
[262] Наказ Держстату «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів» № 84 від 04.04.2024 р.

- У вересні 2025 року КМУ ухвалив постанову[263], що зобов'язує операторів установок передавати дані про викиди у реальному часі до Мінекономіки та Держекоінспекції через платформу «ЕкоСистема». Новий порядок поширюється на операторів установок, які працюють за інтегрованими довкіллєвими дозволами або запровадили системи моніторингу добровільно. Усі дані повинні реєструватися через Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема», а передача результатів викидів здійснюватиметься автоматично через інтерфейс Мінекономіки, який інтегровано в платформу.

Законопроєкти, що перебувають на розгляді:

- Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо модернізації державної політики в напрямі досягнення Цілей сталого розвитку та стимулювання впровадження раціональної моделі споживання природних ресурсів і продукції»[264]. У законопроєкті, серед іншого, пропонується визначити основні засади державної політики щодо досягнення Цілей сталого розвитку України, зокрема:
  - стимулювання переходу до раціональної моделі споживання, яка запобігає виникненню негативних факторів споживання на здоров'я людини та довкілля;
  - реалізація Національного проєкту впровадження моделі раціонального споживання;
  - систематичне проведення комплексного оцінювання впливу споживання на здоров'я людини та довкілля. Станом на дату Звіту законопроєкт надано для ознайомлення комітетам.
- Проєкт Закону України «Про державний екологічний контроль»[265]. Законопроєкт прийнято за основу, станом на дату підготовки цього Звіту готується до другого читання та пропонує такі зміни:
  - запровадити поняття «державний екологічний контроль» та інтегрованої автоматизованої системи «Екологічний інспектор»;
  - визначити правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного екологічного контролю (ДЕК), повноваження органів ДЕК;
  - встановити відповідальність суб'єктів господарювання за порушення законодавства про охорону довкілля та використання природних ресурсів.
- Також на розгляді ВРУ перебувають інші законопроєкти у сфері контролю використання природних ресурсів:
  - проєкт Закону про основні засади проведення позапланових заходів контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища[266];
  - проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо ліцензування діяльності з буріння та використання свердловин для добування підземних вод[267];

[263] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку передачі результатів моніторингу викидів у режимі реального часу» № 1181 від 25.09.2025 р.
[264] Проєкт Закону «Про внесення змін до деякий законодавчих актів України щодо модернізації державної політики в напрямі досягнення Цілей сталого розвитку та стимулювання впровадження раціональної моделі споживання природних ресурсів і продукції» № 6544 від 24.01.2022 р.
[265] Проєкт Закону України «Про державний екологічний контроль» № 3091 від 19.02.2020 р.
[266] Проєкт Закону «Про основні засади проведення позапланових заходів контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища» № 3417 від 30.04.2020 р.
[267] Проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо ліцензування діяльності з буріння та використання свердловин для добування підземних вод» № 9020 від 16.02.2023 р.

- проєкт Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за незаконну діяльність з буріння та використання свердловин для добування підземних вод[268].
- проєкт Закону про кліматичну безпеку[269], який визначає принципи, правові та організаційні засади забезпечення кліматичної безпеки та відвернення негативних наслідків, зумовлених зміною клімату.
- Проєкт Закону щодо запровадження обов'язкової звітності зі сталого розвитку (ESG-звітності). Згідно з положеннями проєкту, великі компанії та підприємства, діяльність яких має суттєвий економічний та екологічний вплив, будуть зобов'язані щорічно оприлюднювати нефінансову звітність, у якій мають відображатися екологічні показники (викиди, відходи, споживання ресурсів), соціальні особливості (умови праці, взаємодія з громадами, суспільний вплив), а також антикорупційні, управлінські політики[270].

Реформи, що стосуються енергетичного переходу

- **З 01.01.2024 року** у складі спеціального фонду Державного бюджету України створено **Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації**[271]. Джерелами формування фонду є екологічний податок, державні запозичення та інші надходження. Залучені кошти спрямовуються на фінансове забезпечення заходів та державних цільових програм у сфері енергоефективності, фінансове забезпечення виконання фізичними та юридичними особами зобов'язань за кредитними та лізинговими договорами, виконання боргових зобов'язань держави щодо запозичень у сфері енергоефективності.
- З метою урегулювання використання коштів фонду 21.06.2024 р. КМУ затвердив відповідний Порядок[272]. У вересні 2025 року КМУ ухвалив зміни до Порядку використання коштів, що, зокрема, передбачав[273]:
  - розширення напрями використання коштів фонду: фінансування проєктів з енергоефективності, впровадження відновлюваних джерел енергії, альтернативних видів палива, а також заходів зі скорочення викидів вуглецю;
  - запровадження фінансових інструментів підтримки: кредитування, фінансового лізингу, факторингу, надання гарантій для реалізації «зелених» проєктів, а також компенсації та здешевлення кредитних і лізингових зобов'язань для фізичних та юридичних осіб.
- У жовтні 2024 року набрав чинності закон[274], спрямований на забезпечення низьковуглецевого розвитку України та який визначає 2050 рік роком досягнення кліматичної нейтральності України. Закон визначає принципи та цілі державної кліматичної політики, національну систему відстеження провадження політик, заходів та

[268] Проєкт Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за незаконну діяльність з буріння та використання свердловин для добування підземних вод» № 9021 від 16.02.2023 р.
[269] Проєкт Закону «Про кліматичну безпеку» № 11534 від 30.08.2024 р.
[270] Проєкт Закону «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо запровадження звітності із сталого розвитку» № 13598 від 04.08.2025 року (альтернативний проєкт Закону – № 13598-1 від 21.08.2025).
[271] Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» № 3035-IX від 11.04.2023 р.
[272] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації» № 761 від 21.06.2024 року (набрання чинності 02.07.2024 року).
[273] Постанова КМУ «Про внесення змін до Порядку використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації» № 1210 від 25.09.2025 р.
[274] Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики» № 3991-IX від 08.10.2024 р.

прогнозування у сфері зміни клімату, механізми та інструменти досягнення кліматичних цілей, національну систему інвентаризації антропогенних викидів з джерел та абсорбції поглиначами парникових газів.

Стан реформування вуглевидобувної галузі

- У березні 2024 р. мораторій на звернення стягнень з вугледобувних підприємств, що було запроваджено наприкінці 2018 року[275] для забезпечення можливості реформування сектору та недопущення блокування роботи вугільної галузі, було продовжено до 01.01.2026 р[276].

Реформи, що стосуються підвищення ефективності впровадження ІПВГ

Впровадження електронного звітування видобувних компаній (Портал ІПВГ)

- Продовжувала працювати Електронна систему подання та аналізу звітності ІПВГ[277], впровадження якої спрощує процес звітування та дозволяє проаналізувати відкриті дані у сфері видобування, забезпечити простий і зручний доступ до об'єктивної інформації щодо видобувної галузі та використання корисних копалин. Електронний Портал ІПВГ дозволяв компаніям подавати звіти з ІПВГ за 2024 в 2025 році з використанням електронної системи звітності ІПВГ.
- Упродовж 2024-2025 р. тривало доопрацьовування Порталу ІПВГ зі спрямуванням на підвищення рівня інформативності та зручності для користувачів:
  - модуль для скрапінгу новин, який забезпечує щоденне автоматичне отримання актуальних новин із ключових джерел, таких як Міненерго, Секретаріат ІПВГ та Держгеонадра;
  - інтеграція віджетів звітів ІПВГ. Новий блок «Звіти ІПВГ» надає користувачам швидкий доступ до важливих документів, що сприяє прозорості та інформованості у видобувній галузі[278];
  - оновленням функціоналу кабінету адміністратора звітності[279].

Станом на дату підготовки цього Звіту Портал працює, проте деяка інформація прихована з публічного доступу через воєнний стан.

Оновлення форм звіту про платежі на користь держави та звіту про отримані платежі

08.04.2025 р. було прийнято постанову про внесення змін до форм звітності ІПВГ з метою приведення у відповідність до вимог Закону про ІПВГ форми звіту про платежі на користь держави та звіту про отримані платежі.[280]

---

[275] Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення умов для забезпечення державної політики у вугільній галузі» № 2658-VIII від 18.12.2018 р.

[276] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення платоспроможності окремих державних підприємств у сфері енергетики, що перебувають у критичному стані» № 3577-IX від 08.03.2024 р., Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення платоспроможності окремих державних підприємств у сфері енергетики, що перебувають у критичному стані» № 4217-IX від 14.01.2025 р.

[277] Портал даних видобувної галузі (проєкт реалізується за підтримки уряду Німеччини за підтримки проєкту «Ефективне управління державними фінансами III», який імплементується федеральною компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH).

[278] Інформація на вебсайті ІПВГ в Україні.

[279] Інформація на сайті ГО «Нова Енергія».

[280] Постанова КМУ «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858» № 388 від 08.04.2025 р.

Водночас у Законі про ІПВГ залишаються питання, що потребують внесення змін, зокрема для відповідності вимогам оновленого Стандарту ІПВГ 2023 року. Докладніше про рекомендації щодо покращення процесу звітності в межах ІПВГ див. у **Розділі 16**.

6.4. Доступ до інформації про бенефіціарних власників юридичних осіб

Поняття бенефіціарного власника для цілей Звіту ІПВГ

Згідно з вимогою 2.5.f Стандарту ІПВГ, бенефіціарний власник компанії - це фізична особа, яка прямо або опосередковано володіє юридичною особою або здійснює контроль над нею.

У законодавстві України визначено, що кінцевий бенефіціарний власник (далі - «**бенефіціарний власник**») - це[281]:

- для юридичних осіб - будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (прямий чи непрямий) на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);
- для трастів, створених відповідно до законодавства країни їх створення, - засновник, довірчий власник, захисник (за наявності), вигодоодержувач (вигодонабувач) або група вигодоодержувачів (вигодонабувачів), а також будь-яка інша фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (прямий чи непрямий) на діяльність трасту (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);
- для інших подібних правових утворень - особа, яка має статус, еквівалентний або аналогічний особам, зазначеним для трастів.

Ознакою здійснення фізичною особою прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння часткою у розмірі не менше **25 відсотків** статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи. Для непрямого вирішального впливу - аналогічний відсоток опосередкованого володіння або здійснення вирішального впливу іншим шляхом[282].

При цьому бенефіціарним власником не вважається особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є комерційним агентом, номінальним власником або номінальним утримувачем, або лише посередником щодо такого права.

Відповідно до Закону про ІПВГ та рішення БГ ІПВГ, для підготовки звітів з ІПВГ використовується поняття бенефіціарного власника у значенні, передбаченому законодавством України, виходячи з порогу 25%[283].

---

[281] П. 30 ч.1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» №361-IX від 06.12.2019 р. (далі - «Закон про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів»).

[282] Ознаками здійснення непрямого вирішального впливу на діяльність є принаймні володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення, чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи, або діяльності трасту або іншого подібного правового утворення, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння.

[283] Термін «кінцевий бенефіціарний власник» у Законі про ІПВГ застосовується у значенні, наведеному в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Водночас Стандарт ІПВГ 2023 року заохочує розкриття бенефіціарних власників з порогом володіння на рівні 10% або нижче для цілей розкриття кінцевих бенефіціарних власників, а також розкриття інформації про те, чи є бенефіціарний власник політично значущою особою, незалежно від частки володіння. Для виконання вимоги Стандарту необхідно внесення змін до законодавства.

У межах підготовки цього Звіту суттєвим підзвітним компаніям було надіслано додаткові запити з проханням розкрити кінцевих бенефіціарних власників з порогом володіння на рівні 10%.

Чотири суттєві видобувні компанії добровільно розкрили осіб, що володіють десятьма і більше відсотками часток (акцій) у їхніх статутних капіталах на виконання вимог Стандарту. Докладніше див. у **Додатку 4**.

Єдиний державний реєстр

Україна є однією з країн, де розкриття інформації про бенефіціарних власників юридичних осіб вимагається під час державної реєстрації їх створення, а також у разі внесення змін до відомостей про них[284].

Така інформація включається до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі - «**ЄДР**») та має бути доступна в онлайн режимі на офіційному вебсайті Мін'юсту (https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search)[285] і Єдиному державному порталі відкритих даних[286]. На цих самих ресурсах міститься публічна інформація про учасників (засновників) усіх юридичних осіб, зареєстрованих в Україні, розмір статутного капіталу таких юридичних осіб та відсоток часток у статутному капіталі їхніх учасників (засновників).

На кінець 2024 року до ЄДР включалася така інформація щодо бенефіціарних власників юридичних осіб[287]:

- прізвище, ім'я, по батькові (за наявності);
- дата народження;
- країна громадянства (підданства), а в разі якщо кінцевий бенефіціарний власник-іноземець є громадянином (підданим) декількох країн, - усі країни його громадянства (підданства);
- серія (за наявності) та номер документа (документів), що посвідчує особу та підтверджує громадянство (підданство), зокрема, але не виключно, паспорта;
- унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності);
- місце проживання;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності);

[284] П. 9 ч. 2 ст. 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» №755-IV від 15.05.2003 р. (далі - «Закон про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»)

[285] Після обмеження доступу через воєнний стан з 26.12.2022 р. доступ до вебсайту поновлено на підставі Постанови КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України у сферах нотаріату та державної реєстрації» №1422 від 16.12.2022 р. за умови ідентифікації особи, яка бажає отримати такі відомості, з використанням засобів електронної ідентифікації з середнім або високим рівнем довіри)

[286] Вебдоступ до Єдиного державного порталу відкритих даних (перелік інформації, що публікується, було розширено у липні 2021 р. відповідно до наказу Мін'юсту «Про внесення змін до Переліку інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Мін'юст» №2640/5 від 26.07.2021 р.) (станом на дату написання цього Звіту доступ до вебсайту обмежено)

[287] З урахуванням змін, внесених Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб» №2571-IX від 06.09.2022 р.

- місце проживання, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності), а також повне найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код (для резидента) засновника юридичної особи, в якому ця особа є бенефіціарним власником;
- характер та частка бенефіціарного володіння.

Інформація про номер облікової картки платника податків вноситься до ЄДР, але не підлягає оприлюдненню через обмеження щодо захисту персональних даних[288].

Розкриття того, чи є бенефіціарний власник політично значущою особою, в ЄДР не передбачено.

ЄДР також дозволяє відстежити зміну власників корпоративних прав юридичних осіб за умови замовлення платного витягу.

Законодавство встановлює звільнення від розкриття відомостей про кінцевого бенефіціарного власника для публічних компаній, тобто юридичних осіб, створених у формі публічного акціонерного товариства, акції яких допущені до торгів принаймні на одній фондовій біржі (регульованому ринку) з переліку[289] іноземних фондових бірж, на які поширюються вимоги щодо розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників, рівнозначні тим, що були прийняті Європейським Союзом[290].

Доступність інформації у воєнний час: у 2024 році доступ до ЄДР[291] був відкритий за умови ідентифікації особи, яка бажає отримати інформацію, з використанням засобів електронної ідентифікації[292]. У 2025 році було визначено, що доступ до реєстрів, держателем яких є Мін'юст (в т.ч. ЄДР), продовжує надаватися за умови використання кваліфікованого електронного підпису до запровадження електронної інформаційної взаємодії електронних інформаційних ресурсів[293].

Оприлюднення інформації з ЄДР про кінцевих бенефіціарних власників у формі відкритих даних на Єдиному державному порталі відкритих даних зупинено через воєнний стан[294].

Відомості з ЄДР також можуть бути отримані через Єдиний державний веб-портал електронних послуг (Портал Дія). Отже, станом на дату підготовки цього звіту, існують декілька способів отримання інформації з ЄДР про кінцевих бенефіціарних власників.

Наприкінці 2024 року внаслідок хакерських атак на сайти НАІС та Міністерства юстиції України тимчасово було обмежено доступ до низки державних реєстрів України[295], зокрема до ЄДР. 09.01.2025 р. роботу ЄДР було відновлено[296].

---

[288] Ч.1 ст.11 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15.05.2003 р.

[289] Постанова КМУ «Про затвердження переліку іноземних фондових бірж (регульованих ринків), на які розповсюджуються вимоги щодо розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників» № 586 від 21.05.2024 р.

[290] Ч.8 ст.5[1] «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019 р.

[291] На підставі Постанови КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України у сферах нотаріату та державної реєстрації» №1422 від 16.12.2022 р.

[292] Вимога щодо електронної ідентифікації для доступу до ЄДР до 16.12.2023 була передбачена Постановою КМУ «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» №209 від 06.03.2022, а від 16.12.2023 - п.1 Розділу IV Порядку надання відомостей з ЄДР, затвердженого наказом Мін'юсту № 1692/5 від 05.05.2023 р.

[293] П.2 Постанови КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 209» № 753 від 25.06.2025 р.

[294] П.1 Наказу Мін'юсту «Про відновлення оприлюднення інформації у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України» № 423/5 від 31.01.2023 р.

[295] Prozorro Інфобокс. Лист щодо обмежень функціонування єдиних державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України.

[296] Веб-сайт Мін'юсту.

Малюнок 6.4: Доступ до інформації про кінцевих бенефіціарних власників, що міститься у ЄДР

Розкриття структури власності юридичних осіб в ЄДР

Відповідно до Вимоги 2.5(g) Стандарту ІПВГ 2023 року компаніям рекомендується розкривати свою структуру власності, включаючи повний ланцюг юридичних осіб, що ведуть до бенефіціарного власника.

Законом про державну реєстрацію передбачене подання структури власності юридичних осіб до ЄДР[297]. У разі якщо бенефіціар у юридичної особи відсутній, то у структурі власності юридичної особи зазначається причина відсутності кінцевого бенефіціарного власника, у тому числі кінцевого бенефіціарного власника її засновника, якщо засновник-юридична особа. Вимоги до форми та змісту структури власності затверджені Міністерством фінансів України[298].

Водночас у зв'язку з війною, обов'язкове розкриття структури власності та оновлення інформації про бенефіціарних власників для юридичних осіб, зареєстрованих до вересня 2023 року, було відкладене до завершення 90 днів після припинення або скасування воєнного стану.[299]

Відповідно структура власності значної кількості видобувних компаній ще відсутня в ЄДР. У тих випадках, коли компанія розкрила структуру власності, доступ до неї можна отримати в ЄДР шляхом надсилання платного запиту.

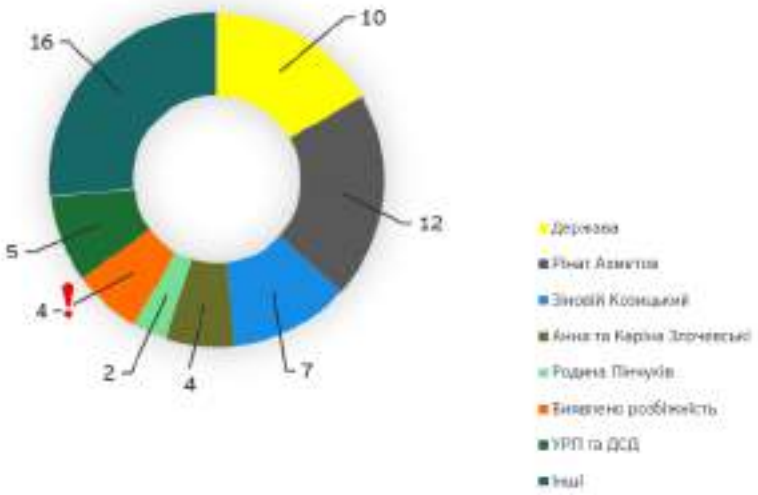
Інформація щодо доступності структури власності суттєвих компаній в ЄДР наведена у **Додатку 4**. З 59-ти суттєвих компаній структуру власності розкрили 29 компаній.

Перелік бенефіціарних власників підзвітних компаній

Інформація про кінцевих бенефіціарних власників підзвітних компаній, що є юридичними особами, є публічно доступною в ЄДР.

[297] Ч.1 ст.5[1] «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019 р.
[298] П.3, Пп. 5, 7 Положення про форму та зміст структури власності, затверджене наказом МФУ №163 від 19.03.2021 р.
[299] П.4 Розділу X Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019 р.

Бенефіціари за кількістю компаній

Малюнок 6.5: Узагальнена інформація про бенефіціарних власників суттєвих компаній

Докладнішу інформацію про бенефіціарних власників суттєвих видобувних компаній та зміну мажоритарних власників суттєвих видобувних компаній наведено у **Додатку 4**.

У деяких випадках незалежним адміністратором було виявлено розбіжності між інформацією, наявною у ЄДР чи в інших публічних джерелах, та інформацією, наданою суттєвими компаніями. У таких випадках було запитано додаткові пояснення, які після їх отримання було відображено у **Додатку 4**.

Розкриття інформації щодо політично значущих осіб

Наразі існує неофіційний Реєстр національних публічних діячів, створений компанією Opendatabot[300], який збирає дані з публічних джерел. Проте цей ресурс має декілька суттєвих обмежень. Зокрема, Opendatabot використовує дані лише з декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не охоплюючи всіх осіб зі статусом політично значущої особи[301]. Також ресурс не містить інформацію щодо іноземних політично значущих осіб.

У рамках реалізації ІПВГ в Україні здійснюються кроки в напрямку розкриття статусу бенефіціарних власників видобувних компаній як політично значущих осіб.

У квітні 2025 року набрали чинності зміни до форм звітності ІПВГ, які передбачають розкриття видобувними компаніями інформації про те, чи є бенефіціарний власник компанії політично значущою особою[302].

За поданою компаніями інформацією станом на 2024 рік серед кінцевих бенефіціарних власників чотири суттєвих підзвітних компанії є політично значущі особи. Крім того, серед кінцевих бенефіціарних власників восьми суттєвих підзвітних компаній є члени сім'ї політично значущих осіб.

[300] Доступ за посиланням.
[301] Перелік осіб, уповноважених на подання декларацій визначений у п. 1, пп. «а», «в»-«ґ» п. 2 ч.1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014 р.
[302] Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 858 від 23.09.2020 р. (у редакції від 09.04.2025 р.).

Зазначимо, що існує законодавча невизначеність щодо того, чи відносити до політично значущих осіб кінцевих бенефіціарних власників, що обіймали відповідні посади до набрання чинності змінами до законодавства в 2023 році, якими було розширено визначення політично значущих осіб.

Докладніша інформація щодо розкриття суттєвими видобувними компаніями статусу політично значущих осіб своїх бенефіціарних власників за 2024 рік наведена у **Додатку 4**.

Розкриття інформації щодо кінцевого бенефіціарного власника нерезидентів, які мають представництва в Україні

До вересня 2024 року ЄДР не містив інформацію про бенефіціарних власників нерезидентів, які мають представництва в Україні.

У вересні 2024 р. набрав чинності закон, яким передбачене розкриття інформації про бенефіціарів таких нерезидентів у ЄДР[303]. Утім, наразі діють перехідні правила, якими передбачене перенесення інформації про відокремлені підрозділи нерезидентів до ЄДР[304]. Станом на дату підготовки цього Звіту перенесення відомостей до ЄДР ще не завершене.

У жовтні 2025 р. було оновлено програмне забезпечення ЄДР, що значно розширило функціонал державної реєстрації відокремлених підрозділів нерезидентів та отримання відомостей про них.

Крім того, інформація про бенефіціарних власників представництв нерезидентів, які мають спеціальні дозволи на користування надрами, розкривається у звіті про платежі на користь держави, що подається в межах ІПВГ.

Розкриття бенефіціарних власників учасників УРП та ДСД

Надрокористування може здійснюватися шляхом виконання ДСД чи УРП.

ДСД та УРП не є юридичними особами, тому інформація щодо їхніх бенефіціарних власників не вноситься до ЄДР. Водночас в ЄДР наявна інформація щодо бенефіціарних власників учасників ДСД та УРП, зареєстрованих в Україні.

Оскільки інформація щодо учасників ДСД не є публічно доступною, це ускладнює доступ до інформації до бенефіціарних власників ДСД. Якщо перелік учасників ДСД відомий, інформація про бенефіціарних власників може бути знайдена в ЄДР, якщо такі учасники є юридичними особами-резидентами.

Інформація щодо бенефіціарних власників учасників суттєвих ДСД та УРП наведена у **Додатку 4.**

Розкриття інформації щодо кінцевих бенефіціарних власників осіб, які подають заявки на участь в аукціонах на видачу спеціальних дозволів

Інформація про учасників аукціонів є публічною, й інформація про бенефіціарних власників учасників аукціонів, які є юридичними особами, є доступною в ЄДР.

Єдиний державний реєстр електронних декларацій

[303] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування діяльності відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави» № 3257-IX від 14.07.2023 р.
[304] Роз'яснення Мін'юсту №122107/8.4.3/32-24 від 30.08.2024 р.

Інформація про державних службовців, які є бенефіціарними власниками (контролерами) юридичних осіб, доступна в Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування[305].

Станом на 2024 рік доступ до Єдиного державного реєстру декларацій є відкритим.

База даних емітентів цінних паперів

Додатковим публічним джерелом інформації щодо власників юридичних осіб є інформація про власників п'яти і більше відсотків акцій в акціонерних товариствах, яка доступна в базі даних емітентів, розміщеній на сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України за посиланням http://smida.gov.ua/db/emitent. Ця база даних не містить інформації про бенефіціарних власників.

Зазначена база даних містить, серед іншого, інформацію про фондові біржі, на яких розміщені акції усіх емітентів, що зареєстровані в Україні.

Крім того, перелік усіх фондових бірж, які зареєстровані в Україні, міститься на офіційному сайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку[306]:

Таблиця 6.1: Перелік зареєстрованих фондових бірж

ЄДРПОУ	Назва біржі	Посилання на біржовий перелік
33718227	ПАТ «Фондова біржа «Перспектива»	http://fbp.com.ua/Trade/StockListPer.aspx
21672206	АТ «Фондова біржа ПФТС»	https://pfts.ua/stock-exchange-pfts/list-pfts
36184092	АТ «Українська біржа»*	http://www.ux.ua/ua/issues.aspx

** 06.07.2024 р. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку прийняла рішення про застосування заходів впливу контрольного характеру до АТ «Українська біржа» у вигляді анулювання ліцензій на провадження діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках*[307].

Акції лише невеликої частини українських емітентів перебувають у біржових переліках фондових бірж. Серед підзвітних компаній упродовж 2024 року було лише АТ «Укрнафта» - позалістингові цінні папери у біржовому переліку АТ «Фондова біржа ПФТС» та ПАТ «Фондова біржа «Перспектива».

Заходи, спрямовані на усунення недоліків розкриття інформації про бенефіціарних власників

Відомості, оприлюднені в ЄДР, не завжди є повними. Наприклад, не завжди є повною інформація про країну громадянства, дату народження, місце проживання, характер і частку володіння, в тому числі з технічних причин (наприклад, у зв'язку з неоднорідністю та відмінностями правил збереження інформації у базі даних упродовж різних періодів функціонування ЄДР). Інформація щодо паспортних даних наявна в ЄДР, але не є публічною з огляду на захист персональних даних.

Також є випадки, коли компанії не звітують щодо бенефіціарних власників, оскільки контролюються публічною компанією, але розкриття інформації іноземної публічної

[305] Єдиний державний реєстр електронних декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
[306] Вебсайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
[307] Веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

компанії вказує на те, що фактично існує кінцевий бенефіціарний власник. Докладніше у **Додатку 4.**

Відповідно важливими є кроки щодо контролю та покращення процесу розкриття інформації про бенефіціарних власників.

Верифікація та заходи контролю щодо розкриття інформації про бенефіціарних власників

З метою верифікації інформації про бенефіціарних власників законодавством було встановлено обов'язок юридичних осіб оновити відповідну інформацію та подати інформацію про структуру власності до ЄДР. Водночас, внаслідок запровадження воєнного стану виконання цих кроків було відкладено до завершення воєнного стану[308].

Незважаючи на це, в 2024 році тривало запровадження законодавчих змін, спрямованих на посилення контролю щодо розкриття інформації про бенефіціарних власників. Так, у 2024 році набрав чинності Порядок повідомлення про розбіжність щодо відомостей про кінцевих бенефіціарних власників[309], який дозволяє подавати повідомлення про виявлені розбіжності не лише суб'єктам первинного фінансового моніторингу, але й органам державної влади.

	Притягнення до відповідальності: • **Мін'юст уповноважений накладати штрафи у розмірі від 17 до 340 тисяч гривень за порушення у сфері державної реєстрації**, в тому числі за подання завідомо неправдивих відомостей про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи або про його відсутність[310].
	Законодавством також встановлено адміністративну та в деяких випадках кримінальну відповідальність за неподання/не оновлення інформації щодо бенефіціарних власників[311].

У 2025 році було уточнено процедуру перевірки відомостей про КБВ державними реєстраторами. Оновлений порядок, серед іншого, передбачає послідовність дій державного реєстратора у разі неотримання відповіді від юридичної особи на перше звернення щодо виявленої розбіжності та встановлює форму листа-повідомлення, що надсилається Мін'юсту за результатами проведення перевірки інформації щодо КБВ[312].

Реалізація Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»

У 2024 році діяв план дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2023-2025 роках (далі - План дій).[313] У ньому наголошено на продовженні реалізації Плану дій «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2021-2022 роках, які не було завершено у зв'язку з

[308] П.4 Розділу X Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019 р.
[309] Наказ Мін'юсту № 2542/5 від 12.07.2023 «Про затвердження Порядку повідомлення держателя Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань про виявлення розбіжностей між отриманими суб'єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки та розміщеними в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань відомостями про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи».
[310] Відповідно до п. 9 ч. 5 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб» від 06.09.2022 № 2571-IX, який набрав чинності 29.12.2022 р.
[311] Ст. 166[11] Кодексу України про адміністративні правопорушення (Закон №8073-X від 07.12.1984 р.), ст. 205-1 Кримінального кодексу України (Закон України №2341-III від 05.04.2001 р.).
[312] Наказ Мін'юсту «Про затвердження Змін до Порядку проведення перевірки інформації, наданої юридичною особою у поясненні та документах для підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника та/або структуру власності юридичної особи» № 1173/5 від 30.04.2025 р.
[313] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2023-2025 роках» № 1049-р від 17.11.2023 р.

війною, що включає заходи щодо створення та впровадження єдиної системи перевірки кінцевих бенефіціарних власників.

Глобальний реєстр бенефіціарних власників

Україна приєдналася до Глобального реєстру бенефіціарних власників ще в 2017 році та стала першою державою, що офіційно заявила про готовність надати дані про бенефіціарних власників для реєстру[314].

Відомості щодо бенефіціарних власників українських компаній, що містяться в ЄДР, частково доступні в Глобальному реєстрі бенефіціарних власників, але для коректного відображення та пошуку необхідна інтеграція. Подальше перетворення даних для досягнення повної відповідності стандарту «Beneficial Ownership Data Standard» було визначене серед подальших кроків у рамках Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2020-2021 рр.[315] Проте, цей етап досі не реалізований.

Виклики щодо розкриття бенефіціарних власників, що випливають з вимог Стандарту 2023 року

Таблиця 6.2: Нові вимоги Стандарту 2023 щодо розкриття бенефіціарних власників та політично значущих осіб

Вимога	Опис	Рекомендація
Рекомендоване зниження відсоткового значення порогу розкриття бенефіціарних власників	Стандарт ІПВГ 2023 року заохочує встановлення порогу розкриття інформації щодо кінцевих бенефіціарних власників на рівні 10% або нижче.	Для розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників з нижчим порогом чи без прив'язки до проценту володіння необхідні зміни до законодавства.
Розкриття інформації про приналежність бенефіціарних власників до політично значущих осіб незалежно від частки володіння	Стандарт ІПВГ 2023 року очікує розкриття інформації про наявність політично значущих осіб серед кінцевих бенефіціарних власників незалежно від рівня володіння. Чинне законодавство передбачає розкриття інформації щодо наявності статусу політично значущої особи у бенефіціарного власника з порогом володіння щонайменше 25%.	Для розкриття інформації про політично значущих осіб без прив'язки до проценту володіння необхідні зміни до законодавства.
Стандарт ІПВГ 2023 заохочує розкриття структури власності	За загальним правилом українські компанії зобов'язані подавати інформацію про свою структуру власності до ЄДР[316]. З огляду на воєнний стан не всі компанії розкривають свою структуру власності в ЄДР, оскільки обов'язок подання інформації про таку структуру відкладено до припинення або скасування воєнного стану.	Бажано скасувати відтермінування оновлення даних до закінчення воєнного стану

[314] Постанова КМУ «Деякі питання надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» № 593 від 08.09.2016 р. в редакції Постанови КМУ №339 від 18.05.2017 р. Згідно з інформацією на офіційному вебсайті OpenOwnership.

[315] Інформація про стан виконання заходів плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»» у 2021 - 2022 роках.

[316] Ч.1 ст.5[1] «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX від 06.12.2019 р.

Висновки до розділу

В законодавстві України є визначення бенефіціарного власника, яке використовується і для цілей ІПВГ звітності в Україні.

ЄДР містить більшу частину інформації, розкриття якої вимагається вимогою 2.5 Стандарту, крім статусу політично значущих осіб. До того ж, законодавство не містить вимог розкриття кінцевого бенефіціарного власника публічних компаній-нерезидентів, а ЄДР не містить інформації про бенефіціарних власників суб'єктів, які не є юридичними особами (а саме УРП, ДСД), а перенесення відомостей щодо відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб до ЄДР станом на дату підготовки цього Звіту ще не завершено.

Також нові вимоги стандарту щодо зниження порогу розкриття бенефіціарів до 10% та розкриття політично значущих осіб без прив'язки до процентного володіння не відображені в законодавстві.

У квітні 2025 року Мін'юстом було уточнено процедуру перевірки інформації щодо КБВ у межах роботи над впровадженням заходів контролю за достовірністю відомостей про КБВ.

Крім ЄДР, додаткову інформацію про компанії можна було отримати через Єдиний державний реєстр електронних декларацій, базу даних емітентів цінних паперів та іншої інформації, публічно доступної на сайті НКЦПФР.

6.5. Фіскальний режим видобувних галузей

Основні податки, що сплачуються компаніями видобувних галузей

Компанії сплачуть податки на бюджетні рахунки, що відкриті Казначейством України.

Малюнок 6.6: Основні податки, які сплачували компанії видобувних галузей у 2024 році

Компанії, що експлуатували об'єкти магістральних трубопроводів та надавали (організовували) послуги з транспортування вантажів такими трубопроводами, також сплачували рентну плату за транспортування (крім транспортування природного газу).

Сплату дивідендів на державну частину та частину чистого прибутку на державну частину аналогічно до податкових зобов'язань контролювала та адмініструвала ДПС (докладніше про це йдеться в **Розділі 7.4** цього Звіту).

Упродовж 2024 року діяло тимчасове звільнення від відповідальності за несвоєчасне подання податкової звітності та несплату податків у разі відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, з обов'язковим виконанням цього обов'язку упродовж шести місяців після завершення воєнного стану в Україні[317].

Правила подальшого розподілу сплачених податків між бюджетами різних рівнів наведені в **Розділі 8.1** цього Звіту.

Нижче наведено загальну інформацію щодо податків, платежів і зборів, що сплачувалися компаніями видобувних галузей. Якщо інше прямо не зазначено нижче, в цьому розділі наведено правила оподаткування, що діяли станом на 31.12.2024 р.

Інформація щодо фактичних надходжень суттєвих платежів, перелік яких визначений БГ ІПВГ згідно з вимогами Стандарту ІПВГ та які сплачувалися компаніями видобувних галузей у 2024 р., наведена в **Розділі 14** цього Звіту.

[317] П. 69.1. підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу. Порядок підтвердження неможливості виконання податкових обов'язків затверджує Мінфін.

Податок на прибуток

У 2024 р. податок на прибуток підприємств сплачувався за ставкою **18%**.

Визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств

Для більшості компаній видобувних галузей	шляхом коригування фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства, складеній відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на низку різниць, визначених за правилами Податкового кодексу.
За УРП	виходячи з вартості прибуткової продукції, зменшеної на суму ЄСВ та витрат, які не відшкодовані (не підлягають відшкодуванню) компенсаційною продукцією. Інші доходи інвестора не підлягали оподаткуванню. Податок на прибуток підприємств від інших видів діяльності, не пов'язаних з виконанням УРП, мав сплачуватися інвестором відповідно до загальних правил.

Малюнок 6.7: Визначення об'єкта оподаткування у 2024 році[318]

Податковий кодекс не встановлював спеціальних правил визначення оподатковуваного прибутку для компаній видобувних галузей та для осіб, що здійснюють діяльність у видобувних галузях на підставі ДСД.

Рентні платежі, пов'язані з видобувною діяльністю

У 2024 р. діяв такий загальнодержавний податок як **рентна плата**, що справлявся, зокрема, за:

- користування надрами для видобування корисних копалин
- користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, транспортування нафти та нафтопродуктів та
- спеціальне використання води.

Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин

У 2024 р. компанії видобувної галузі[319] сплачували рентну плату за користування надрами для видобування корисних копалин[320].

Об'єкт оподаткування

Об'єктом оподаткування був обсяг товарної продукції гірничого підприємства - видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) (далі – «корисної копалини») у відповідному податковому періоді, вид якої був встановлений кондиціями на мінеральну сировину об'єкта (ділянки) надр.

[318] П. 134.1.1 Податкового кодексу. Для платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний період не перевищує сорока мільйонів гривень, об'єкт оподаткування може визначатися без коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу. Розділ XVIII Податкового кодексу

[319] В окремих випадках, визначених п. 252.1.3-252.1.5 Податкового кодексу, рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин сплачується на основі інших дозвільних документів, крім отриманого спеціального дозволу

[320] П. 252 Податкового кодексу

Податковим кодексом також визначалися випадки, коли видобуті корисні копалини не включалися до об'єкта оподаткування рентною платою[321].

Для розрахунку податкового зобов'язання платнику податку необхідно було визначити такі основні елементи щодо відповідного податкового періоду: обсяг видобутої корисної копалини, її вартість, ставку податку та коригуючий коефіцієнт.

Малюнок 6.8: Схема розрахунку рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, 2024 р.

Далі розглянуто особливості обчислення рентної плати за користування надрами для вуглеводневої сировини (нафти, природного газу, газового конденсату тощо) та для інших видів корисних копалин, охоплених цим Звітом.

Вуглеводнева сировина

База оподаткування

Базою оподаткування рентної плати за користування надрами щодо видобутку вуглеводнів була вартість товарної продукції – видобутих у звітному періоді корисних копалин, розрахована за спеціальними правилами:

Для природного газу:
У 2024 році продовжували застосовуватися тимчасові правила для обчислення вартості природного газу для цілей обчислення рентної плати за користування надрами, запроваджені внаслідок введення воєнного стану:

- До скасування заборони на здійснення експорту природного газу за межі митної території України[322] розрахунок вартості природного газу було прив'язано до цін на внутрішньому ринку з використанням максимального показника з трьох величин[323], які Мінекономіки публікувало на своєму вебсайті до десятого числа місяця, наступного за звітним періодом[324].
- Також продовжувало діяти правило щодо сплати рентної плати лише щодо реалізованого газу.

Для природного газу, реалізованого НАК «Нафтогаз України» для формування ресурсу природного газу для побутових споживачів та виробників теплової енергії вартістю була ціна, визначена у договорах купівлі-продажу природного газу між платником рентної плати та НАК «Нафтогаз України» у звітному періоді[325]. З 1.12.2024 року фактична ціна реалізації

[321] п. 252.4 Податкового кодексу.
[322] Заборона продовжувала діяти упродовж 2024 року відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню», та квот на 2024 рік» №1466 від 27.12.2022, що включало заборону експорту природного газу українського походження.
[323] п. 69.31 Підрозділу 10 Розділу XIX «Прикінцеві положення» Податкового кодексу. Показники в гривні за 1000 кубічних метрів, без ПДВ.
[324] Мінекономіки: https://me.gov.ua/Documents/List/63f4223f-fe52-4a45-8e51-16f9eb21b146?lang=uk-UA&tag=FaktichnaVartistPrirodnogoGazu&pageNumber=2.
[325] п. 252.8 Податкового кодексу.

природного газу перераховувалася у долари США за середньоарифметичним офіційним курсом Національного банку України за податковий (звітний) період[326].

Для нафти та конденсату: Мінекономіки обчислювало середню вартість одного бареля нафти Urals[327] відповідно до інформації міжнародного агентства (котирування UralsMediterranean та UralsRotterdam), що перерахована у гривні за тонну за курсом Національного банку України станом на перше число місяця, що настає за податковим (звітним) періодом (така вартість публікувалася на офіційному вебсайті Мінекономіки)[328].

Під час здійснення контрольованих операцій у випадках, визначених Податковим кодексом, фактична ціна реалізації не могла бути менше ціни, визначеної за принципом «витягнутої руки»[329].

Ставки рентної плати

Ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин встановлювалися Податковим кодексом.

Таблиця 6.3: Розмір ставок рентної плати за користування надрами для видобутку вуглеводневої сировини у 2024 р.

Об'єкт оподаткування	Ставка
Нафта	
з покладів, які залягають на глибині до 5000 м	31%
з покладів, які залягають на глибині понад 5000 м	16%
видобута в умовах дії УРП	2%
Конденсат	
з покладів, які залягають на глибині до 5000 м	31%
з покладів, які залягають на глибині понад 5000 м	16%
видобутий в умовах дії УРП	2%
Природний газ (будь-якого походження)	
з покладів, які залягають на глибині до 5000 м	14,5 %-65% (до 30.11.2024) 29 %-65% (з 1.12.2024)
з покладів, які залягають на глибині понад 5000 м	7%-31% (до 30.11.2024) 14%-31% (з 1.12.2024)
з покладів на ділянках надр (родовищах) у межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України	11%
видобутий під час виконання договорів про спільну діяльність	70%
видобутий в умовах дії УРП	1.25%
природний газ, видобутий з нових свердловин з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів	6%-36% (до 30.11.2024) 12%-36% (з 1.12.2024)
природний газ, видобутий з нових свердловин з покладів, які повністю або частково залягають на глибині понад 5000 метрів	3%-18%

[326] П. 15 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» № 4015-IX від 10.10.2024 р.
[327] З 1.12.2024 року уточнено, що обчислювана вартість не включає ПДВ.
[328] П. 252.8 Податкового кодексу, публікації на сайті Мінекономіки.
[329] П. 252.8 Податкового кодексу.

Об'єкт оподаткування	Ставка
	(до 30.11.2024) 6%-18% (з 1.12.2024)

Для природного газу в більшості випадків діяв механізм диференційованої рентної плати для видобутку природного газу, який регулювався залежно від ціни його реалізації.

З 01.12.2024 року набрав чинності закон, яким було скасовано знижену ставку для випадків, коли фактична ціна реалізації природного газу за звітний період становить 150 доларів США або менше за 1000 куб. м[330].

У таблиці нижче зазначено фактичні ставки рентної плати за видобування природного газу в 2024 році для випадків, коли ставка варіювалася залежно від еквівалента в доларах США фактичної ціни реалізації. Оскільки ціна була більшою за 150 доларів США, але менше 400 доларів США, ставки залишалися стабільними упродовж 2024 року.

Таблиця 6.4: Ставки рентної плати за користування надрами для видобутку природного газу у 2024 р., які варіювалися залежно від фактичної ціни реалізації природного газу

Місяць, 2024 рік	Фактична ціна реалізації, визначена Мінекономіки[331], грн. за 1000 куб. м	Еквівалент фактичної ціни реалізації, визначеної Мінекономіки в дол. США[332]	Застосовна ставка рентної плати			
			з покладів до 5000 м	з покладів понад 5000 м	з нових покладів до 5000 м	з нових покладів понад 5000 м
Січень	12 738,16	339,12	29%	14%	12%	6%
Лютий	12 180,30	320.12	29%	14%	12%	6%
Березень	11 621,27	298,00	29%	14%	12%	6%
Квітень	11 124,26	281,52	29%	14%	12%	6%
Травень	12 460,08	307,66	29%	14%	12%	6%
Червень	12 563,31	310,56	29%	14%	12%	6%
Липень	12 699,09	309,69	29%	14%	12%	6%
Серпень	12 994,71	315,48	29%	14%	12%	6%
Вересень	14 500,00	351,77	29%	14%	12%	6%
Жовтень	14 405,82	349,49	29%	14%	12%	6%
Листопад	14 945,69	359,31	29%	14%	12%	6%
Грудень	15 287,63	363,74	29%	14%	12%	6%

Під час розрахунку плати за користування надрами застосовувалися коригувальні коефіцієнти (від 0,01 до 0,97) залежно від виду сировини та умов її видобування[333].

[330] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» № 4015-IX від 10.10.2024 р.
[331] Мінекономіки: https://me.gov.ua/Documents/List/63f4223f-fe52-4a45-8e51-16f9eb21b146?lang=uk-UA&tag=FaktichnaVartistPrirodnogoGazu&pageNumber=2.
[332] Курс Нацбанку грн. до дол. США на 1 число місяця, наступного за звітним періодом відповідно до п. 69.31 Підрозділу 10 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.
[333] п. 252.22 Податкового кодексу.

Спеціальні ставки

1) УРП. Ставки плати за користування надрами чи рентної плати визначалися в УРП, але не могли бути нижчими за встановлені розділом IX Податкового кодексу на момент укладення УРП. У 2024 році продовжували діяти спеціальні ставки рентної плати:

- для нафти та конденсату рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин справлялася із застосуванням ставки у розмірі 2% вартості товарної продукції гірничого підприємства;
- для природного газу рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин справлялася із застосуванням ставки у розмірі 1,25% вартості товарної продукції гірничого підприємства.

2) Для юридичних осіб, які відповідають визначеним критеріям державного володіння[334], передбачалася спеціальна ставка для оподаткування додаткових обсягів вуглеводневої сировини, видобутої внаслідок реалізації діючих або нових інвестиційних проєктів, якими передбачено нарощування видобутку вуглеводневої сировини, в розмірі 2% вартості додаткового видобутку відповідної вуглеводневої сировини на визначених ділянках і свердловинах[335].

Порядок відбору та затвердження таких нових інвестиційних проєктів/програм, а також порядок контролю за їх виконанням визначаються КМУ[336] за поданням Мінекономіки.

Перелік ділянок надр та/або об'єктів ділянок надр, на яких реалізуються нові інвестиційні проєкти, визначається Міненерго[337].

Тимчасові особливості сплати рентної плати за користування надрами для видобування газу

У 2024 році продовжували діяти[338] тимчасові правила сплати рентної плати за користування надрами за обсяги природного газу, що були закачані в газосховища та не реалізовані[339]. Зокрема:

- рентна плата за користування надрами для видобування природного газу тимчасово не сплачується в частині обсягів видобутого природного газу, закачаного у газосховища.
- сума податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу у кожному звітному періоді нараховуватиметься за обсяг видобутого природного газу у відповідному податковому (звітному) періоді, але сплачуватиметься у розмірі, що відповідає обсягу реалізації природного газу у такому податковому (звітному) періоді. Інформація щодо таких нарахувань у 2024 році запитувалася у суттєвих підзвітних компаній. Докладна інформація про суми наведена в **Розділі 14**;

---

[334] Підприємства, частка держави у статутному капіталі яких становить 25% та більше, господарські товариства, 25% та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, контрольним пакетом акцій яких володіє держава, дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств, учасники договорів про спільну діяльність, відповідно до яких вартість вкладу підприємств, частка держави у статутному капіталі яких становить 25% та більше, господарських товариств, 25% та більше акцій (часток, паїв) яких знаходиться у статутних капіталах інших господарських товариств, контрольним пакетом акцій яких володіє держава, а також дочірніх підприємств, представництв та філій таких підприємств і товариств, становить 25% та більше загальної вартості внесків учасників договорів про спільну діяльність.

[335] П. 252.21 Податкового кодексу.

[336] Постанова КМУ «Деякі питання виконання діючих та нових інвестиційних проектів (програм, договорів), якими передбачено нарощування видобутку вуглеводневої сировини» № 838 від 7.11.2013 р.

[337] Вебсайт Міністерства енергетики України.

[338] Спеціальні правила сплати рентної плати діятимуть до останнього дня місяця, в якому буде припинено воєнний стан на території України.

[339] П. 69.30 Підрозділу 10 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.

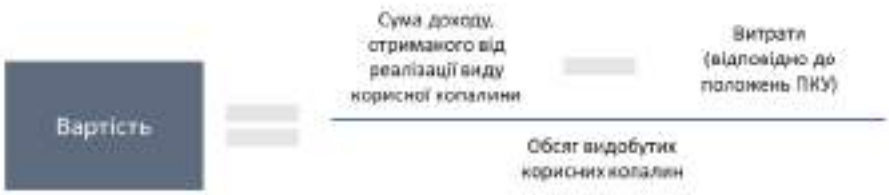
- дія тимчасових положень не поширюється на обсяги природного газу, реалізованого на користь НАК «Нафтогаз України» для формування ресурсу природного газу для потреб побутових споживачів та виробників теплової енергії.

Інша мінеральна сировина, крім залізних руд та вуглеводневої сировини

База оподаткування

Базою оподаткування для корисних копалин, відмінних від вуглеводневої сировини і руд заліза, є їхня вартість, що розраховувалася за більшою з двох величин: за фактичними цінами реалізації або за розрахунковою вартістю корисної копалини.

А. Визначення фактичної ціни реалізації корисної копалини

Малюнок 6.9: Формула визначення фактичної ціни реалізації корисної копалини

- У 2024 р. до вичерпного переліку витрат належали витрати на доставку продукції до споживача та витрати з передпродажної підготовки товарів.
- При здійсненні контрольованих операцій у випадках, визначених Податковим кодексом, фактична ціна реалізації не могла бути менше ціни, визначеної за принципом «витягнутої руки».
- За відсутності реалізації видобутих корисних копалин або у разі необхідності впровадження в цивільний обіг видобутих корисних копалин піддання таких видобутих корисних копалин технологічним операціям, які не передбачені первинною переробкою, база оподаткування рентною платою визначається за розрахунковою вартістю.
- Для обчислення **вартості руд урану та золота**, видобутих з корінних родовищ, передбачене спеціальне правило[340].

Б. Визначення вартості корисної копалини за розрахунковою вартістю:

Малюнок 6.10: Формула визначення розрахункової вартості корисної копалини

- Коефіцієнт рентабельності гірничого підприємства обчислюється в матеріалах геолого-економічної оцінки запасів корисних копалин ділянки надр, затверджених Держгеонадра.

[340] п. 252.17 Податкового кодексу.

- У разі проведення первинної переробки мінеральної сировини, у результаті чого виникають нові види продукції, видобувні компанії визначали суму рентної плати за окремим правилом[341].

Визначення вартості видобутої мінеральної сировини здійснювалося без урахування наданих платнику державних субвенцій.

Наприкінці 2024 року набрали чинності закони[342], які, зокрема, змінили механізм розрахунку вартості видобутих корисних копалин для цілей рентної плати, встановивши мінімальну базу оподаткування для сплати рентної плати за видобування:

- граніту: не менше ніж 6,5 дол. США за тонну
- піску: не менше ніж 5 дол. США за тонну
- каоліну: не менше ніж 300 дол. США за тонну, а з 01.01.2025 року – 120 доларів США за 1 тонну, якщо видобуто із мінеральної сировини, яка визнана придатною для первинної переробки (збагачення), 40 доларів США за 1 тонну, якщо видобуто із мінеральної сировини, яка визнана непридатною для первинної переробки (збагачення).

Ставки рентної плати

Таблиця 6.5: Розмір ставок рентної плати за користування надрами для видобутку інших видів корисних копалин, крім вуглеводнів і залізної руди, у 2024 р.

Об'єкт оподаткування	Ставка
Рудні (металовмісні (металічні), у тому числі руди) корисні копалини:	
руди чорних (крім руди заліза), кольорових та легувальних металів	6,25 %
руди урановмісних та інших, ніж урановмісні, чорних, кольорових та легувальних металів	5 %
Енергетичні корисні копалини	
вугілля коксівне	1,5 %
Енергетичне	0,75 %
Антрацит	1 %
Буре	1 %
Неенергетичні, нерудні (неметаловмісні (неметалічні)) корисні копалини (у т.ч. пісок кварцовий, ропа, води підземні, глини вогнетривкі, глини тугоплавкі, вапняк, граніт, гнейс, грязі лікувальні та інші, крім бурштину)	5 %

Під час розрахунку плати за користування надрами та рентної плати застосовуються коригуючі коефіцієнти залежно від виду сировини та умов її видобування.

Землевласники та землекористувачі, що провадять господарську діяльність з видобування підземних вод в обсязі більше 5 м куб. на добу, але менше 300 м куб. на добу з кожного з водозаборів (за умови, що видобута вода не використовується для виробництва фасованої питної води і не здійснюється видобування мінеральних вод) сплачують рентну плату на підставі дозволів на спеціальне водокористування.

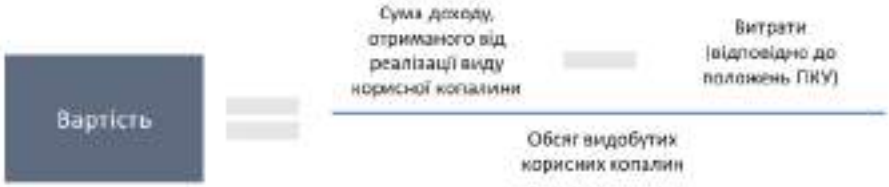
[341] п. 252.14 Податкового кодексу.
[342] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» № 4015-IX від 10.10.2024 року, п. 5 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» № 4113-IX від 04.12.2024 р.

Залізна руда

Упродовж 2024 року діяли наведені нижче правила з оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування руд заліза:

База оподаткування

База оподаткування обчислюється, виходячи лише з фактичної ціни реалізації, а не на підставі порівняння двох величин. Фактична ціна реалізації визначалася за загальними правилами, що передбачені для інших корисних копалин, відмінних від вуглеводнів.

Малюнок 6.11: Формула визначення розрахункової вартості корисної копалини – залізної руди

Ставки рентної плати

Ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисної копалини - залізної руди застосовувалися з диференціацією залежно від розміру середньої фактичної ціни реалізації, визначеної як середня вартість залізної руди за індексом IODEX 62 % FE CFR China, за інформацією, що офіційно повідомлена світовим інформаційним агентством Platts.

Таблиця 6.6: Розмір ставок рентної плати за користування надрами для видобування руд заліза у 2024 р.

Об'єкт оподаткування	Ставка
Руда заліза, якщо середня вартість залізної руди за індексом IODEX 62% FE CFR China, що офіційно визначений світовим інформаційним агентством Platts, за податковий (звітний) період становить:	
100 доларів США і менше	3,5 %
більше 100 та не перевищує 200 доларів США включно	5 %
більше 200 доларів США	10 %

Також застосовувався спеціальний коефіцієнт 0,9 на ренту для видобутку руд заліза.

ПДВ

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції з постачання, імпорту та експорту товарів, а також постачання послуг на митній території України[343].

ПДВ для компаній видобувних галузей **справляється за ставками 20% і 0%,** при цьому окремі операції можуть не оподатковуватися ПДВ.

Імпорт продуктів видобувних галузей оподатковується за ставкою 20% ПДВ на загальних підставах. До експорту товарів застосовувалася нульова ставка ПДВ.

[343] Розділ V Податкового кодексу.

Від'ємне значення ПДВ підлягало відшкодуванню платникам податків. Оскільки галузь видобування руд металів є експортно-орієнтованою, на відміну від галузі видобування нафти та газу, для підприємств цієї галузі характерні значні суми ПДВ до відшкодування з бюджету.

У 2024 р. діяла система електронного адміністрування ПДВ, яка передбачає створення спеціальних рахунків платників для обліку сум податку, Єдиного реєстру податкових накладних, складення та реєстрацію податкових накладних в електронній формі, подання звітності з ПДВ в електронній формі усіма платниками тощо.

У 2024 році було застосовано деякі спеціальні правила для суб'єктів видобувних галузей. Зокрема:

- звільнялися від оподаткування ПДВ операції із ввезення на митну територію України НАК «Нафтогаз України» природного газу за кодом згідно з УКТ ЗЕД 2711 21 00 00. Ця норма діятиме упродовж шести місяців після завершення воєнного стану[344];
- Для УРП було передбачено низку звільнень від ПДВ для імпорту товарів і послуг, призначених для УРП, а також для імпорту продукції, видобутої у виключній (морській) економічній зоні України. Також діяв особливий механізм формування податкового кредиту у багатосторонніх УРП оператором УРП та окремими інвесторами в рамках УРП[345].

Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин

Компанії, які використовують надра для зберігання нафти, газу, рідких або газоподібних нафтопродуктів, були зобов'язані сплачувати плату за користування надрами в цілях, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин, за обсяги підземного простору надр за такими ставками[346]:

Таблиця 6.7: Розмір ставок рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у 2024 р.

Об'єкт оподаткування	Ставка у 2024 р.
Зберігання 1000 куб. м активного об'єму природного газу за рік	0,56 грн
Зберігання нафти та інших рідких нафтопродуктів за куб. м. за рік	0,56 грн

Рента плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами територією України, транзитне транспортування трубопроводами територією України

Компанії, що експлуатують об'єкти магістральних трубопроводів та надають (організовують) послуги з транспортування (переміщення) вантажів такими трубопроводами, сплачують цей вид рентної плати[347] за такими ставками[348]:

[344] П. 86 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.
[345] Ст. 337 Податкового кодексу.
[346] П. 253.5 Податкового кодексу, без змін у порівнянні з 2023 роком.
[347] П. 256-1.2 Податкового кодексу.
[348] П. 256-1.3 Податкового кодексу.

Таблиця 6.8: Розмір ставок рентної плати за транспортування у 2024 р.

Об'єкт оподаткування	Ставка у 2024 р.
Транспортування 1 т нафти чи нафтопродуктів	0,56 дол. США
Транзитне транспортування 1 т аміаку за 100 км відстані відповідних маршрутів його транспортування	2,4 дол. США

У разі зміни тарифів на транспортування до ставок рентної плати застосовувався **коригуючий коефіцієнт**[349].

Рентна плата за спеціальне використання води

У 2024 р. цей вид рентної плати[350] справлявся з фактичного обсягу води, який використовували водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в їхніх системах водопостачання.

Спеціальне водокористування включає водозабір як з поверхневих, так і підземних вод, із застосуванням споруд або технічних пристроїв. Обсяг фактично використаної води обчислюється водокористувачами самостійно на підставі даних первинного обліку згідно з показаннями вимірювальних приладів.

За відсутності вимірювальних приладів обсяг фактично використаної води визначається за технологічними даними (тривалість роботи агрегатів, обсяг виробленої продукції чи наданих послуг, витрати електроенергії, пропускна спроможність водопровідних труб за одиницю часу тощо). У разі відсутності вимірювальних приладів, якщо можливість їх установлення існувала, рентна плата сплачувалася у двократному розмірі.

Ставки рентної плати є фіксованими і залежать від певних факторів (регіон, напрям використання води тощо)[351]:

- Регіон: для підземних вод – область або міста зі спеціальним статусом, для поверхневих вод – район річкових басейнів.
- Напрям використання води: для потреб гідроенергетики, водного транспорту з усіх річок, крім Дунаю (залежно від виду флоту), рибництва, за шахтну, кар'єрну та дренажну воду. Окремі ставки передбачені для спеціального водокористування водою, що входить виключно до складу напоїв.

Податковим кодексом також визначено перелік випадків, коли рентна плата за спеціальне використання води не справляється[352].

Екологічний податок

Компанії, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти або розміщення відходів (за окремими винятками), сплачують екологічний податок[353]. Ставки екологічного податку залежать від виду джерела та об'єкта забруднення, виду та концентрації відходів тощо.

---

[349] Обчислений за порядком, визначеним Постановою КМУ «Про затвердження Порядку обчислення коригуючого коефіцієнта, що застосовується до ставок рентної плати у разі зміни тарифів на транзитне транспортування однієї тонни нафти магістральними нафтопроводами та транспортування однієї тонни нафтопродуктів магістральними нафтопродуктопроводами» № 687 від 1.08.2012 року.
[350] Ст. 255 Податкового кодексу.
[351] У 2024 р. ставки порівняно з 2023 р. не змінилися.
[352] П. 255.4 Податкового кодексу.
[353] Розділ VIII Податкового кодексу.

- Об'єктом та базою оподаткування були обсяги та види забруднюючих речовин.
- При цьому для ставки податку за розміщення відходів, які встановлюються залежно від класу небезпеки та рівня небезпечності відходів, передбачалося застосування ставки податку за розміщення відходів, що підпадають під визначення «малонебезпечних нетоксичних відходів гірничої промисловості», на рівні, значно нижчому, ніж для решти малонебезпечних відходів групи IV. У 2024 р. ставка для відходів гірничої промисловості становила 0,54 грн/т відходів, тоді як для решти платників вона становила 5,50 грн/т. Таким чином, гірничі підприємства сплачували практично в 10 разів нижчий податок за розміщення малонебезпечних промислових відходів порівняно з підприємствами інших галузей.
- Для ставки податку за скиди окремих забруднюючих речовин у водні об'єкти передбачається її поетапне збільшення У 2024 р. ставка становила 90% встановлених Податковим кодексом, у 2025 р. вона вже становитиме 100%[354].

Упродовж 2024 року не нараховувався та не сплачувався екологічний податок[355] за об'єктами оподаткування, що були розташовані:

- на територіях, на яких ведуться або велися бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями росії[356].

- за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, за утворення радіоактивних відходів та тимчасове зберігання радіоактивних відходів на земельних ділянках, забруднених вибухонебезпечними предметами.

Екологічний податок за викиди діоксиду вуглецю

У 2024 р. ставка екологічного податку за викиди діоксиду вуглецю від стаціонарних установок становила 30,00 гривень за 1 тонну[357]. Екологічний податок не сплачується за обсяги викидів, що не перевищують 500 т за рік.

У 2024 році в Україні була відсутня система торгівлі викидами парникових газів.

Плата за землю

Плата за землю[358] (складова податку на майно, який є місцевим податком) справляється у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності. Компанії, що здійснюють видобування природних ресурсів та їхнє транспортування трубопроводами, сплачують плату за землю на загальних підставах.

Розмір плати за землю залежав від низки факторів, серед яких - розташування, функціональне призначення та наявність нормативної грошової оцінки земельної ділянки. Підставою для нарахування земельного податку були дані Державного земельного кадастру, Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, а також певних правовстановлювальних документів.

[354] Ст. 245 Податкового кодексу, п. 37 Підрозділу 5 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.
[355] П. 69.16 Підрозділу 10 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.
[356] У 2024 році перелік таких територій визначається Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» №309 від 22.12.2022 року.
[357] П. 243.4 Податкового кодексу.
[358] Розділ XII Податкового кодексу.

У 2024 р. широкий перелік граничних ставок земельного податку та граничного розміру орендної плати, що визначаються залежно від вищевказаних характеристик, залишався незмінним порівняно з 2023 р.

Діяла тимчасова пільга з 01.01.2023 року:

- за земельні ділянки (земельні частки (паї), що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих російською федерацією територіях України[359], плата за землю не нараховувалася та не сплачувалася за період з першого числа місяця, в якому такі території були включені до переліку, до останнього числа місяця, в якому відповідні території були виключені з переліку територій активних бойових дій або тимчасово окупованих російською федерацією територій України[360].

У 2024 р. плата за землю та земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин, справлялася в розмірі 25% податку, обчисленого за правилами Податкового кодексу.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Цей податок є складовою податку на майно, справляється власниками житлової й нежитлової нерухомості і обчислюється, виходячи з площі кожного окремого об'єкта[361].

У 2024 р. ставка податку мала становити не більше ніж 1,5% мінімальної заробітної плати за кв. м. Органи місцевого самоврядування також могли встановлювати пільги.

Упродовж 2024 року продовжували діяти тимчасові норми щодо об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих російською федерацією територіях України[362]:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, не нараховувався та не сплачувався за період з першого числа місяця, в якому було визначено щодо відповідних територій дату початку активних бойових дій або тимчасової окупації, до останнього числа місяця, в якому були завершені активні бойові дії або тимчасова окупація на відповідній території[363].

Інші податки та загальнообов'язкові платежі

Таблиця 6.9: Особливості нарахування і справляння деяких інших податків та загальнообов'язкових платежів у 2024 р.

Податок на доходи фізичних осіб («ПДФО»)	▸ Об'єктом та базою оподаткування податком на доходи фізичних осіб («ПДФО») був загальний (місячний) дохід фізичних осіб. ▸ ПДФО[364] справлявся за ставкою 18%. ▸ Видобувні компанії утримували і сплачували ПДФО із заробітної плати та інших компенсаційних виплат своїх працівників на загальних підставах.

[359] Протягом 2024 року перелік таких територій визначається Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» №309 від 22.12.2022 р.
[360] П. 69.14 Підрозділу XX «Інші перехідні положення» Податкового кодексу.
[361] Розділ XII Податкового кодексу.
[362] У 2024 році перелік таких територій визначається Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» №309 від 22.12.2022 р.
[363] П. 69.22 Підрозділу 10 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.
[364] Розділ IV Податкового кодексу.

Військовий збір	У 2024 р. продовжував діяти військовий збір, який застосовувався до загального (місячного) доходу фізичних осіб [365]: ► До 30.11.2024 року ставка складала 1,5%. ► З 01.12.2024 ставка була тимчасово підвищена з 1,5% до 5% (з певними винятками) до 31.12 року, в якому буде припинено воєнний стан[366]. Видобувні компанії утримували і сплачували військовий збір із заробітної плати та інших компенсаційних виплат своїх працівників на загальних підставах.
Єдиний соціальний внесок (ЄСВ)	Єдиний соціальний внесок (надалі - «ЄСВ») не входить до системи оподаткування[367]. ЄСВ розраховувався з такими особливостями: ► єдина ставка для нарахування ЄСВ роботодавцем становила 22% бази оподаткування, за винятком спеціальних ставок нарахування для людей з інвалідністю, які не змінювалися з 2014 р. (8,41%, 5,3% і 5,5%); ► максимальна величина місячного доходу, з якої сплачується ЄСВ, закріплена на рівні 15[368] розмірів мінімальної заробітної плати («МЗП»), встановленої законом (106 500 грн з 01.01.2024 р.[369])[370].
Мито	► Справлялося для імпорту та експорту окремих товарів з/на територію України[371]. ► Імпорт газу, нафти, конденсату, вугілля і руд марганцю не обкладався ввізним митом. Імпорт руд титану обкладався ввізним митом за ставками 1-2%, уранових руд та концентратів - за ставкою 2%[372]. Ставки ввізного мита для імпорту з ЄС, і в тому числі ставку мита на ввезення руд титану (ільменітів та інших), уранових руд та концентратів, було встановлено на рівні 0%[373]. ► Вивізне мито застосовувалося до відходів та брухту чорних і кольорових металів (включаючи титан) за ставкою 15%[374]. Під час експорту нафти та інших продуктів видобувних галузей вивізне мито не стягується. ► Для УРП було передбачено певні звільнення від імпортного та експортного мита[375].
Акцизний податок	► Акцизний податок[376] – це непрямий податок, що справляється за ввезення та реалізацію вироблених в Україні підакцизних товарів. ► Акцизний податок не застосовувався до продажу сирої нафти та газу. ► Імпорт і продаж скрапленого газу місцевого виробництва підлягали оподаткуванню акцизним податком за ставкою 4,95 євро за 1000 л. ► Імпорт та продаж нафтопродуктів оподатковувалися акцизним податком за ставками, що залежать від виду нафтопродуктів і обсягу ввезення/продажу. У 2024 р. діяли Система електронного адміністрування реалізації пального (включно з нафтопродуктами і скрапленим газом) та Єдиний реєстр акцизних накладних.

[365] П. 16-1 Підрозділу 10 Розділу XX Податкового кодексу.
[366] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» № 4015-IX від 10.10.2024 р.
[367] Ст. 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» №2464-VI від 08.07.2010 р.
[368] Протягом 2025 року максимальна величина була тимчасово підвищена до 20 розмірів МЗП.
[369] Стаття 8 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460 -IX від 09.11.2023 р.
[370] П. 1.4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» №2464-VI від 08.07.2010 р.
[371] Розділ IX Митного кодексу.
[372] Закон України «Митний тариф України (Групи 01-49)» №2697-IX від 19.10.2022 р.
[373] Див., зокрема, офіційне повідомлення Мінекономіки щодо ставок ввізного мита для 2024 р.
[374] Закон України «Про ставки вивізного (експортного) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням» №441-V від 13.12.2006 р.
[375] П. 337.2 Податкового кодексу.
[376] Розділ VI Податкового кодексу.

Фіскальний режим контрактів у видобувних галузях

ДСД та УРП підлягають взяттю на окремий податковий облік як платники податків. Учасник ДСД або УРП, відповідальний за обчислення і сплату податків до бюджету під час виконання такого договору, повинен бути додатково взятий на облік як платник податків та вести облік діяльності за ДСД чи УРП окремо від іншої господарської діяльності суб'єкта господарювання, що є стороною договору простого товариства або УРП. Для УРП законодавством передбачено спеціальні правила оподаткування, включаючи низку пільг. Оподаткування ДСД теж має певні особливості, але не передбачає надання пільг учасникам ДСД.

Докладна інформація про оподаткування УРП і ДСД наведена у **Розділах 6.6.3 та 6.6.4.**

Висновки до розділу

- Видобувні компанії сплачували як податки та збори, характерні для всіх галузей (податок на прибуток, ПДВ, ПДФО, ЄСВ), так і податки, пов'язані з користуванням надрами (рентна плата за користування надрами, рентна плата за транспортування нафти та нафтопродуктів тощо).
- У 2024 році продовжували діяти спеціальні ставки ренти для УРП в розмірі 2% для нафти і конденсату та 1,25% для природного газу.
- У 2024 році плата за землю та земельні ділянки, надані гірничодобувним підприємствам для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин, справлялася у розмірі 25% податку, обчисленого за правилами Податкового кодексу.
- У 2024 році продовжували діяти тимчасові норми щодо прив'язки розрахунку ренти за користування газоносними надрами до внутрішніх цін на газ та сплату рентної плати за видобутий газ за фактом його реалізації, які були ухвалені в 2024 році для стабілізації й зменшення податкового навантаження на платників рентної плати за користування надрами для видобування природного газу на час воєнного стану.
- Упродовж 2024 року видобувна галузь надалі залишалася бути значним джерелом сплати податків до бюджету незважаючи на те, що вона значно постраждала з початком повномасштабного вторгнення росії на територію України.
- У 2024 році продовжували діяти певні пільги та спеціальні правила, запроваджені у 2022 році після введення воєнного стану, які, зокрема, передбачали послаблення відповідальності (адміністративної, фінансової, кримінальної) у разі неможливості своєчасного виконання платниками податків свого податкового обов'язку, а також звільнення від оподаткування окремими податками на визначених КМУ територіях, на яких ведуться або велися бойові дії, або тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації територіях України.
- Загалом у 2024 році правила обчислення податків порівняно з 2023 роком значно не змінювалися. **Більшість податкових надходжень спрямовувалися до державного бюджету.**

6.6. Регуляторний режим видобувної галузі

6.6.1 Реєстр спеціальних дозволів на користування надрами

У 2024 році інформація про спеціальні дозволи на користування надрами в Україні та інша пов'язана з ними інформація все ще залишалися в обмеженому доступі у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії на територію України.

Реєстр спеціальних дозволів на користування надрами

До обмеження доступу до публічних реєстрів у зв'язку з воєнним станом у березні 2022 року доступ до даних про власників спеціальних дозволів надавався в онлайн-режимі на сайті ДНВП «Геоінформ України»[377], доступ до якого станом на листопад 2025 року залишається обмеженим[378].

До обмеження доступу пошукова система дозволяла шукати дійсні, недійсні та тимчасово припинені дозволи.

Малюнок 6.12: Доступність даних за 2024 рік щодо виданих спеціальних дозволів на видобування корисних копалин

У публічному доступі на сайті Держгеонадра розміщені накази про надання, продовження строку дії, зупинення дії, поновлення дії, переоформлення, анулювання спеціальних дозволів та внесення змін/відмову внесення змін до них, включаючи як спеціальні дозволи на видобування корисних копалин, так і спеціальні дозволи на проведення геологічного вивчення[379]. Проте, публічний доступ до самих дозволів відсутній з посиланням на обмеження доступу на період воєнного стану.

[377] ДНВП «Геоінформ України»: http://geoinf.kiev.ua/specdozvoli/
[378] На підставі пп. 4 п. 1 Постанови КМУ «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» №263 від 12.03.2022 р.
[379] Держгеонадра : https://www.geo.gov.ua/diyalnist/nakazy/arhiv-nakaziv/

У публічному доступі також відсутня інформація про спеціальні дозволи, яка до запровадження воєнного стану публікувалася та інтегрувалася в інших державних ресурсах, а саме, у Державному геологічному порталі[380] та Публічній кадастровій карті[381].

Водночас частина даних була доступна для ознайомлення у відкритих альтернативних джерелах: Порталі відкритих даних[382], Порталі ІПВГ[383], сайті платформи Прозорро.Продажі[384].

Новий Державний реєстр спеціальних дозволів на користування надрами[385] має бути складовою частиною нової Єдиної електронної геоінформаційної системи користування надрами («**ЄДЕГС**»), держателем якої є Держгеонадра, що покликана інтегрувати інформаційні ресурси у сфері надрокористування[386]. Частина реєстрів ЄДЕГС була введена в промислову експлуатацію в 2025 році[387], але доступ на час дії воєнного стану відкритий лише в частині статистики. Користування реєстрами доступне надрокористувачам після авторизації і лише щодо власних свердловин/спеціальних дозволів.

Інформація про бенефіціарних власників та зміни мажоритарних учасників

Інформація про бенефіціарних власників спеціальних дозволів, а також учасників аукціонів, які є юридичними особами, наявна у публічному доступі в ЄДР. На дату підготовки цього Звіту реєстр спеціальних дозволів на користування надрами не був інтегрований з ЄДР.

Портал ІПВГ, Розділ «Бенефіціари»[388] містив дані про КБВ юридичних осіб-власників спеціальних дозволів, подані підзвітними компаніями. Інформація про зміну мажоритарних учасників власників спецдозволів, які є юридичними особами, також може бути отримана з ЄДР. Докладніше інформація наведена у **Додатку 4.**

Публічний доступ до інформації про учасників аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами та їхніх бенефіціарних власників доступний на сайті Прозорро.Продажі[389]. У 2024 році інформація про КБВ була обов'язковою частиною пакета документації для подання для участі в аукціоні.

Реєстр заяв на отримання спеціальних дозволів на користування надрами

Реєстр заяв на отримання спеціальних дозволів на користування надрами є складовою частиною Єдиної геоінформаційної системи, держателем якої є Держгеонадра. На дату підготовки цього Звіту на Державному геологічному порталі[390] у відкритому доступі розміщена інформація щодо:

---

[380] Державний геологічний портал : https://nadra.gov.ua/. Публічний доступ до Державного геологічного порталу обмежено у зв'язку з воєнним станом, проте, доступ до порталу здійснюється за електронним підписом, але тільки представниками центральних органів влади та місцевого самоврядування, які беруть участь у розгляді та погодженні заяв на надання спецдозволів.

[381] Публічна кадастрова карта: https://map.land.gov.ua/.

[382] https://data.gov.ua/dataset/7a4bd73a-a4e4-4a75-b47c-5b041597c63d

[383] https://eiti.gov.ua/upravlinnya-vidobuvnim-sektorom/dogovori-licenziyi-dozvoli/dogovori-i-dozvoli-vidobuvnih-pidpriyemstv/

[384] https://prozorro.sale/auction/?stream=subsoil

[385] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру спеціальних дозволів на користування надрами» №659 від 30.06.2023 р.

[386] Затверджена Постановою КМУ «Про затвердження Порядку ведення, функціонування та доступу до інформації єдиної державної електронної геоінформаційної системи користування надрами» №511 від 19.05.2023 р.

[387] Прес-реліз від 02.04.2025 р., прес-реліз від 09.09.2025 р. на сайті Держгеонадра.

[388] https://eiti.gov.ua/upravlinnya-vidobuvnim-sektorom/beneficiari/.

[389] https://prozorro.sale/auction/?stream=subsoil.

[390] Режим доступу: https://nadra.gov.ua/bd/zayavifree.

- заяв на отримання спецдозволу без аукціону;
- заяв на продовження дії спецдозволу;
- заяв на внесення змін до спецдозволу;
- заяв на внесення змін до угоди;
- заяв про ініціювання ділянки надр для виставляння на аукціон.

6.6.2 Процедура надання спеціальних дозволів на користування надрами

Для здійснення геологічного вивчення надр чи видобування корисних копалин на території України необхідно отримати спеціальний дозвіл на користування надрами в межах конкретної ділянки, який може видаватися (1) шляхом проведення аукціону або (2) поза межами аукціону.

У 2024 року за попереднім записом через сервіс Єдине вікно надрокористувача можливо було отримати консультацію щодо питань надання спеціальних дозволів на користування надрами, їх продажу на аукціоні (електронних торгах), а також процедур продовження строку дії, переоформлення, внесення змін до дозволу[391].

Види користування надрами та максимальні строки спеціальних дозволів

У 2024 році спеціальні дозволи видавалися на такі види користування надрами[392]:

Таблиця 6.10: Вид користування надрами та максимальні строки надання дозволів у 2024 році

Вид користування надрами	Строк дії дозволу
Геологічне вивчення, у т.ч. дослідно-промислова розробка, корисних копалин (крім нафти і газу) з подальшим видобуванням корисних копалин (промислова розробка родовищ).	від 3 до 20 років
Геологічне вивчення нафтогазоносних надр з подальшою промисловою розробкою виявлених родовищ на суші	до 20 років
Геологічне вивчення нафтогазоносних надр з подальшою промисловою розробкою виявлених родовищ на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони України	до 30 років
Видобування корисних копалин	від 3 до 20 років
Будівництво та експлуатація підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у т.ч. споруд для підземного зберігання, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод, отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр), експлуатація підземних споруд, пов'язана із запобіганням підтопленню навколишнього природного середовища внаслідок закриття шахт	від 3 до 20 років

[391] Інформація про проведення консультацій за допомогою сервісу Єдине вікно надрокористувача на вебсайті Держгеонадр
[392] Спеціальні дозволи на користування надрами, строк дії яких закінчився у період дії воєнного стану, та строки виконання робіт на ділянці надр, встановлені відповідними угодами про умови користування надрами, на період дії воєнного стану та протягом 6 місяців після його припинення або скасування вважаються продовженими автоматично. Інші спеціальні дозволи на користування надрами, чинні на день введення воєнного стану в Україні, та строки виконання робіт, встановлені відповідними угодами про умови користування надрами, на період дії воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення або скасування вважаються продовженими (Ч. 5 та 6 ст. 15 Кодексу України про надра).

Вид користування надрами	Строк дії дозволу
Створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади) (крім нафтогазоносних надр)	від 3 до 50 років
Видобуток нафти і газу (промислової розробки родовищ) на суші	Не більше як на 20 років
Видобуток нафти і газу (промислової розробки родовищ) на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони України	Не більше як на 30 років
Спорудження та експлуатація підземних сховищ нафти чи газу	Не більш як на 50 років
Виконання УРП	На строк дії УРП (до 50 років)

Погодження видачі спеціальних дозволів з місцевими громадами

У 2024 році процедура отримання спеціальних дозволів на користування надрами щодо корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення не передбачала отримання погоджень від місцевих громад.

Водночас, в окремих випадках необхідно було залучення місцевих громад.

Малюнок 6.13: Залучення місцевих громад до процедур, пов'язаних з погодженням видобувної діяльності

Нормативно-правова база для надання спеціальних дозволів

У 2024 році процедура отримання спеціальних дозволів, окрім Кодексу про надра та Закону про нафту і газ, була урегульована низкою підзаконних нормативно-правових актів, зокрема:

- Порядком проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів (електронних торгів)[393] («**Порядок проведення аукціонів**»);
- Методикою визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на право користування надрами («**Методика**»)[394];
- Законом про УРП, який регулює відносини, що виникають у процесі укладення, виконання та припинення дії УРП, визначає основні правові вимоги до таких угод, а також особливості правовідносин щодо користування надрами на умовах розподілу продукції[395].

Критерії для надання чи оформлення спеціальних дозволів

Кваліфікаційні критерії, передбачені законодавством

Одним з принципів надання спеціальних дозволів є наявність у заявника відповідної кваліфікації, матеріально-технічних та фінансових можливостей для користування надрами[396]. При цьому, для більшості випадків законодавство України не містить чітких вимог щодо технічних критеріїв, що повинні використовуватися під час ухвалення рішення про надання дозволу.

Фінансові критерії обмежуються обов'язком зі сплати збору за видачу спеціального дозволу.

Умови користування надрами передбачені спеціальними дозволами

Спеціальний дозвіл може містити особливі умови користування надрами. Проте у зв'язку з воєнним станом в Україні наразі закрито публічний доступ до спеціальних дозволів, зокрема до умов користування надрами. Також у 2024 році через воєнний стан інформація про рекомендації ДКЗ, які включені в особливі умови дозволу, не була доступна для ознайомлення на офіційному сайті ДНВП «Геоінформ Україна» та в ЄДЕГС.

У 2024 році особливі умови користування надрами також могли передбачатися в угоді про умови користування надрами, що є невід'ємною частиною спеціального дозволу і укладається між Держгеонадра та користувачем надр незалежно від способу отримання спеціального дозволу (у результаті проведення аукціону чи без нього). Докладніша інформація наведена в **Розділі 6.6.3.**

Певні умови користування надрами та розробки родовищ корисних копалин також можуть міститися у матеріалах техніко-економічного обґрунтування кондицій на мінеральну сировину, які не є публічно доступними.

Порядок отримання спеціальних дозволів у результаті проведення аукціону

У 2024 році спеціальні дозволи продавалися на електронних аукціонах на базі Прозорро.Продажі.

---

[393] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами» №993 від 23.09.2020 р.
[394] Постанова КМУ «Про затвердження Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на право користування надрами» №1374 від 15.10.2004 р.
[395] Закон України «Про угоди про розподіл продукції» № 1039-XIV від 14.09.1999 р.
[396] Цей принцип закріплений у ст. 12 Закону про нафту і газ. Водночас для інших корисних копалин таких принципів законодавчо не встановлено. Відповідно до ст. 16[2] Кодексу про надра необхідно надавати інформацію щодо наявності у заявника відповідної кваліфікації, матеріально-технічних та фінансових можливостей для отримання спеціального дозволу на будівництво та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

Для їх проведення застосовувався затверджений Порядок проведення аукціонів. Нижче наведено схему процедури отримання спеціальних дозволів у результаті проведення аукціону у 2024 році:

Малюнок 6.14: Загальний опис процедури одержання спеціальних дозволів за результатами аукціону

У **Додатку 5** наведено інформацію щодо проведених упродовж 2024 р. аукціонів із продажу спеціальних дозволів, зокрема переможців таких аукціонів.

Далі викладено короткий опис етапів організації та проведення аукціонів.

A. Підготовка до аукціону

Визначення переліку ділянок надр. Процедура визначення переліку ділянок надр, спеціальні дозволи на користування якими виставляються на аукціон, урегульована недостатньо чітко.

Рішення про проведення аукціону приймає Держгеонадра[397]. Ініціювання передбачає вибір ділянки надр з Інвестиційного атласу надрокористувача на сайті Держгеонадра, а номінування - надання претендентом власної обґрунтованої пропозиції щодо виставлення ділянки надр на аукціоні. Існує затверджена форма заяви щодо ініціювання продажу спеціального дозволу на користування надрами на аукціоні[398].

Перелік ділянок надр, які пропонувалися для виставлення на аукціон, Держгеонадра подавала на погодження до Міндовкілля. Отримання таких погоджень та пропозицій здійснювалося за принципом мовчазної згоди.

[397] П.6 Порядку проведення аукціонів.
[398] Постанова КМУ «Про затвердження форм спеціального дозволу на користування надрами, граничних економічно обґрунтованих строків виконання робіт на ділянці надр (з урахуванням геологічних особливостей), основних видів робіт та форм заяв у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр» №353 від 18.04.2023 р.

Ділянки надр, які мали стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави, мали виставлятися на аукціон лише у межах переліку, затвердженого КМУ[399].

Держгеонадра на своєму сайті публікує інформацію стосовно заяв, які надійшли для виставлення ділянок надр на аукціон, з відображенням результатів їх розгляду[400].

Підготовка пакета аукціонної документації та визначення початкової ціни продажу

Держгеонадра готує пакет аукціонної документації та визначає початкову ціну продажу дозволу, яка розраховується відповідно до затвердженої Методики, виходячи з вартості запасів і ресурсів корисних копалин родовищ або ділянок надр[401].

Розрахунок початкової ціни дозволу, пов'язаного з видобуванням корисних копалин, здійснюється шляхом множення трьох параметрів щодо кожного виду корисної копалини та зазначений у малюнку нижче.

Малюнок 6.15: Розрахунок початкової ціни дозволу, пов'язаного з видобуванням корисних копалин

- обсяг проєктного видобутку - це обсяг виду товарної продукції гірничого підприємства - проєктного видобутку корисної копалини (мінеральної сировини) родовища або ділянки надр[402];
- ціна одиниці виду корисної копалини розраховувалася для різних видів корисних копалин по-різному, відповідно до затвердженої Методики;
- коефіцієнт - це коефіцієнт переходу (частки) від сумарної вартості товарної продукції до початкової ціни продажу дозволу (від 0,002 до 0,0067 залежно від виду корисної копалини). Коефіцієнти для родовища або ділянки надр запасів корисних копалин, затверджених (апробованих) ДКЗ у встановленому порядку, промислове значення яких не визначено, становили від 0,125 до 1.

Для родовищ або ділянок надр, де запаси не затверджені (апробовані) або не обліковані ДКЗ, початкова ціна розраховувалася залежно від площі ділянки та видів корисних копалин.

Також окремо були виділені об'єкти обчислення початкової ціни продажу дозволу для дозволів, пов'язаних з видобуванням корисних копалин, та для тих, що не пов'язані.

Онлайн калькулятор, який до введення воєнного стану 24.02.2022 року був доступний на вебсайті ДНВП «Геоінформ України»[403] для прогнозування початкової вартості спеціальних дозволів, не був доступний станом на листопад 2025 року через воєнний стан.

---

[399] Постанова КМУ «Про затвердження переліку ділянок надр (родовищ корисних копалин), які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави, що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсів на укладення угод про розподіл продукції» №132 від 14.02.2023 р. (втратив чинність 18.07.2025 з прийняттям оновленого переліку).

[400] Вебсайт Державної служби геології та надр України з інформацією про заяви, які надійшли для виставлення ділянок надр на аукціон.

[401] Методика визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на право користування надрами, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України №1374 від 15.10.2004 р.

[402] Згідно з вихідними даними пункту 3 і перевідними коефіцієнтами, задекларованими у пункті 7 Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу.

[403] Режим доступу: https://geoinf.kiev.ua/rozrahunok-vartosti-specdozvolu/.

Порядком проведення аукціонів також визначено початкові ціни лота для повторних аукціонів[404].

Публікування інформації про проведення аукціону

Упродовж десяти робочих днів з дня прийняття рішення про проведення аукціону Держгеонадра розміщує у системі електронних торгів з продажу дозволів (Прозорро.Продажі) та на своєму офіційному вебсайті оголошення про проведення аукціону.

B. Реєстрація учасників

Не допускається до участі в аукціоні заявник у разі зазначення під час реєстрації недостовірних даних та/або даних не в повному обсязі, або ненадходження гарантійного внеску. У 2024 році підставою для відмови у допуску було:

- відсутність у публічному доступі ЄДР відомостей про КБВ або інформації про його відсутність, або відсутність інформації про кінцевого бенефіціарного власника відповідно до Закону про ІПВГ (для зареєстрованого іноземного представництва);
- наявність розбіжностей між відомостями про КБВ, які містяться у публічному доступі ЄДР, з інформацією, що надає змогу встановити КБВ, поданою заявником;
- надрокористувачем хоче стати фізична або юридична особа, об'єднання юридичних осіб, що мають зв'язок з державою-агресором, які знаходяться під санкціями або мають КБВ під санкціями.

У 2025 році було запроваджено додаткові умови визначення осіб, які мають право на користування надрами щодо ділянок надр стратегічного та/або критичного значення[405].

Для участі в аукціоні заявник має зареєструватися в системі електронних торгів (Прозорро.Продажі), подати заяву в електронній формі у системі та сплатити гарантійний внесок.

C. Проведення аукціону

Аукціон проходить у системі електронних торгів (Прозорро.Продажі) та полягає в повторювальному процесі підвищення цін, що проводиться у три раунди в інтерактивному режимі реального часу.

Аукціон проводиться за умови реєстрації не менше ніж двох претендентів на придбання дозволу[406]. Крок аукціону безпосередньо залежить від початкової ціни дозволу та визначений Порядком проведення аукціонів.

Переможцем аукціону визнається покупець, який погодився сплатити найвищу ціну дозволу. Після проведення аукціону переможець укладає з Держгеонадра договір купівлі-продажу дозволу. Переможець повинен внести у встановлений строк:

- різницю між ціною продажу дозволу та гарантійним внеском;
- винагороду оператору, через якого переможець набув право на участь в аукціоні, яка може становити (i) 0,5% ціни реалізації дозволу, якщо вона становить 15 000 000 грн або більше, (ii) 1% ціни реалізації дозволу, якщо вона менше 15 000 000 грн;

[404] Пп. 17 п. 2 та абз 7. П. 16 Порядку проведення аукціонів.
[405] П.1 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення» № 4154-IX від 18.12.2024 р.
[406] Абз. 3 п. 34 Порядку проведення аукціонів. Аукціон за методом покрокового зниження початкової ціни та подальшого подання цінових пропозицій міг проводитися за умови реєстрації одного претендента.

- вартість геологічної інформації;
- вартість пакета аукціонної документації, яка становить 3,12% початкової ціни лота, але не менше ніж 4 500 гривень і не більше ніж 72 550 гривень[407].

Невнесення у встановлений строк принаймні однієї із зазначених сум є підставою для позбавлення переможця права на отримання дозволу без повернення гарантійного внеску.

Також встановлено виключний перелік підстав для позбавлення переможця права на отримання дозволу, серед яких, зокрема:

- поширення на заявника/засновника/посадових осіб заявника спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) згідно із Законом України «Про санкції» та актами, прийнятими відповідно до цього закону;
- надходження від правоохоронних органів та суб'єктів фінансового моніторингу інформації про здійснення переможцем фінансування тероризму в Україні.

За публічно доступною інформацією, у 2024 році було надано 100 спеціальних дозволів за результатами електронних аукціонів[408]. Докладніша інформація наведена у **Додатку 5**.

Відхилення від встановлених процедур

За даними, отриманими від Держгеонадра, упродовж 2024 року не відбувалося відхилень від встановлених процедур надання спеціальних дозволів на користування надрами через та поза межами аукціону[409].

Водночас, у відкритих джерелах наявна інформація про наведені нижче категорії порушень процедур видачі спеціальних дозволів через аукціон:

1) Визнання проведених електронних аукціонів недійсними в судовому порядку через виставлення на аукціон ділянок надр всупереч вимогам законодавства про охорону природно-заповідного фонду[410]. Враховуючи те, що судові спори тривають кілька років, скасування результатів електронних аукціонів може відбуватися через тривалий час після проведення відповідного аукціону[411]. Рішення судів доступні у відкритому доступі[412].
2) Встановлення Антимонопольним комітетом України («АМК») фактів антиконкурентних узгоджених дій і спотворення результатів аукціону з боку учасників електронних аукціонів (змова під час проведення торгів). У разі виявлення з боку АМКУ випадків змов порушникам передбачене покарання у вигляді штрафу. Рішення АМКУ про змову (координацію дій) між учасниками торгів можуть також бути підставою для судового оскарження і скасування спеціального дозволу на користування надрами.

Упродовж 2024-2025 років АМКУ досліджувало дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції учасниками аукціонів з продажу спеціальних дозволів на

[407] У Порядку проведення аукціонів зазначається, що витрати Держгеонадр на підготовку спеціального дозволу до проведення аукціону відшкодовуються шляхом придбання переможцем пакета аукціонної документації
[408] Звіт про підсумки 2024 року від Держгеонадр
[409] Відповідь Держгеонадр на запит Незалежного адміністратора
[410] Зокрема, щодо дозволів виданих в 2024 році див.: Ухвала Верховного Суду від 17.09.2025 року по справі № 910/5676/24, Постанова Верховного Суду від 17.09.2025 року по справі 910/9868/24, Постанова Північного апеляційного господарського суда від 05.11.2024 року по справі 910/3087/24, станом на кінець жовтня 2025 року ще 3 схожих справи очікують судового розгляду: № 910/10893/25, № 910/15630/24 та 910/11304/25
[411] Станом на кінець жовтня 2025 року ще 3 схожих справи очікують судового розгляду: № 910/10893/25, № 910/15630/24 та 910/11304/25
[412] Єдиний державний реєстр судових рішень

користування надрами за попередні періоди і штрафувало учасників при виявлені порушень[413].

При цьому оцінювання кількості таких порушень протягом проведення аукціонів у 2024 році ще неможливе через затримку виявлення і дослідження таких справ у часі. Упродовж 2024 року не було виявлено інформації про порушення з боку суттєвих компаній в 2024 році[414].

Порядок отримання спеціальних дозволів без проведення аукціону

Підстави надання спеціальних дозволів без проведення аукціону у 2024 році

У 2024 році надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону (електронних торгів) регулювалося положеннями Кодексу про надра і здійснювалося щодо вичерпного переліку випадків, який, зокрема, включав нижчевикладене[415].

- Видобування корисних копалин заявником, який здійснив геологічне вивчення, оцінювання запасів та апробацію ресурсів за власний кошт, подав документи для отримання спецдозволу не пізніше ніж через 2 роки після завершення попереднього дозволу.
- Геологічне вивчення й видобування корисних копалин місцевого значення можливе, якщо площа надр не більше 25 гектарів, а заявник є власником відповідної земельної ділянки.
- Геологічне вивчення з подальшим видобуванням підземних вод (крім мінеральних) для всіх потреб (крім виробництва фасованої питної води та/або передачі її для фасування, та/або для питного водопостачання), а також для видобування підземних вод – якщо обсяг видобування підземних вод з водозаборів перевищує 300 куб. м на добу.
- Виконання робіт (провадження діяльності), передбачених УРП (оскільки спеціальні дозволи видаються за результатами конкурсу, а не аукціону).
- Будівництво та експлуатація підземних споруд не пов'язане з видобуванням корисних копалин, що включає зберігання нафти, газу, інших речовин, захоронення шкідливих відходів, скидання стічних вод, отримання геотермальної енергії, а також запобігання підтопленню довкілля після закриття шахт.
- Виконання робіт (провадження діяльності), передбачених УРП.

Процедура отримання спеціальних дозволів без проведення аукціону

Процедура отримання дозволу без проведення аукціону у 2024 році регулюється Кодексом України про надра і включає етапи, наведені нижче на малюнку.

Перелік документів, які заявник повинен подати Держгеонадра для отримання дозволу, залежить від виду користування надрами та випадку, у зв'язку з яким дозвіл видається без проведення аукціону.

У разі надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону справляється плата у розмірі 100% початкової ціни продажу відповідного спеціального дозволу на користування надрами на аукціоні[416].

---

[413] Див, зокрема: прес-реліз від 30.09.2025 року (аукціон відбувся 2021 року), прес-реліз від 04.11.2025 року (аукціон відбувся 2021 року).
[414] Зведені відомості щодо спотворення результатів торгів за 2024 рік на сайті АМКУ.
[415] Повний перелік визначений ст. 16[2] Кодексу про надра.
[416] Ст. 34 Кодексу України про надра.

За надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону з метою виконання УРП справляється плата (збір) у розмірі 1% початкової ціни продажу такого спеціального дозволу на користування надрами на аукціоні.

Малюнок 6.16: Процедура одержання спеціальних дозволів без проведення аукціону згідно з Порядком надання спеціальних дозволів

Підставу для прийняття рішення про відмову в наданні спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону у 2024[417] визначав виключний перелік, який, зокрема передбачав:

- виявлення у поданих документах недостовірних відомостей;
- підстави для позбавлення переможця аукціону права на отримання спеціального дозволу (див. відповідний розділ вище).

Докладніша інформація про спеціальні дозволи, видані без проведення аукціону у 2024 році, наведена у **Додатку 6**.

За даними, отриманими від Держгеонадра, упродовж 2024 року не відбувалося відхилень від встановлених процедур надання спеціальних дозволів на користування надрами поза межами аукціону.

Водночас існують судові справи, які пов'язані з видачею спеціальних дозволів без проведення аукціону стосовно минулих періодів у судовому порядку через, зокрема, недотримання процедури розгляду заяв щодо видачі спеціальних дозволів[418]. Враховуючи наявну практику, інформація щодо подібних оскаржень для 2024 року може бути наявна не одразу, а в майбутніх періодах.

[417] Ч. 12 ст. 16[3] Кодексу України про надра.
[418] Зокрема, див. Постанову Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 23.09.2024 року по справі № 640/8661/20, Постанову Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 23.09.2025 року по справі № 240/29638/23, Постанова Шостого Апеляційного адміністративного суду від 15.04.2025 року по справі № 320/2273/24.

Передача спеціальних дозволів

У 2024 році існувала можливість відчужувати права на користування надрами шляхом[419]:

- повного або часткового відчуження права на користування надрами через укладення договору купівлі-продажу таких прав або включення таких прав як внесок до статутного капіталу
- включення права на користування надрами як внеску у спільну діяльність.

Часткове відчуження може здійснюватися виключно після затвердження запасів Державною комісією України по запасах корисних копалин та внесення змін до спеціального дозволу.

Законодавством також передбачені обмеження на відчуження прав на користування надрами для суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких 50% і більше акцій (часток) належать підприємству або господарському товариству, у статутному капіталі якого є частка держави. Такі компанії мають право відчужувати права виключно:

- юридичній особі, частка держави у статутному капіталі якої становить 100%;
- юридичній особі, у статутному капіталі якої 50% і більше акцій (часток) належать підприємству або господарському товариству, частка держави у статутному капіталі якого становить 100%;
- іншій фізичній особі-підприємцю чи юридичній особі виключно за рішенням КМУ.

Законодавство не встановлює додаткових технічних чи фінансових критеріїв для відчуження права на користування надрами і не передбачає отримання погоджень місцевих громад.

Для набуття права на користування надрами новий власник або особа, до статутного капіталу якої право користування надрами включене як внесок, звертається до Держгеонадра про внесення змін до такого спеціального дозволу. Права й обов'язки надрокористувача переходять до набувача прав лише після дати внесення змін до дозволу з боку Держгеонадра.

Надрокористувач, який включив права як внесок у спільну діяльність, продовжує мати права та обов'язки надрокористувача за відповідним спеціальним дозволом.

Інформацію щодо спеціальних дозволів, зміни до яких було внесено у 2024 році у зв'язку з відчуженням права на користування надрами, наведено у **Додатку 9**.

Відхилень від передбаченого законодавством процесу внесення змін до спеціальних дозволів з боку Держгеонадра повідомлено не було.

Внесення змін до спеціальних дозволів та їх переоформлення

У певних випадках строк дії спеціального дозволу міг бути продовжений;[420] також дозволяється внесення змін та переоформлення спеціальних дозволів. Виключний перелік підстав для зміни до спеціального дозволу у 2024 році встановлювався Кодексом про надра і, зокрема, включав такі випадки[421]:

[419] ст. 16[1] Кодексу про надра; ч. 2 ст. 14 Закону про нафту і газ.
[420] ч. 1 ст. 16[4] Кодексу про надра.
[421] Повний перелік визначався п. 16-5 Кодексу про надра.

- зміна відомостей, зазначених у спеціальному дозволі на користування надрами, у тому числі щодо продовження строку дії такого спеціального дозволу;
- зменшення площі ділянки надр за ініціативою надрокористувача;
- розширення меж не більше ніж на 50 відсотків початково наданої у користування площі
- виявлення в межах площі наданої ділянки надр нової кількості корисної копалини, яка зазначена у спеціальному дозволі на видобування корисних копалин, після проведення державної експертизи відповідних геологічних матеріалів та оцінювання запасів ДКЗ або іншої корисної копалини;
- зміна виду корисної копалини та (або) напряму використання корисної копалини;
- продовження строку дії такого спеціального дозволу на користування надрами на строк його зупинення та/або анулювання, визнаного незаконним (безпідставним) відповідно до рішення суду, що набрало законної сили;
- правонаступництво юридичної особи (надрокористувача) у результаті перетворення юридичної особи-власника спеціального дозволу на користування надрами;
- отримання юридичною особою в оренду чи концесію об'єктів права державної чи комунальної власності, внаслідок чого орендар (концесіонер) стає правонаступником щодо прав на користування надрами відповідно до діючого спеціального дозволу на користування надрами, без проведення аукціону.

Внесення змін до спеціального дозволу на користування надрами здійснювалося на підставі заяви надрокористувача та доданих документів (залежно від підстави перелік необхідних документів міг змінюватися)[422].

Виключний перелік підстав для відмови у внесенні змін встановлювався Кодексом про надра і, зокрема, включав такі випадки[423]:

- виявлення у поданих документах недостовірних відомостей (за умови що суб'єкту господарювання було надано можливість усунути недоліки заяви і додати необхідні документи та відомості);
- відсутність у публічному доступі ЄДР відомостей про КБВ або інформації про його відсутність та/або наявності розбіжностей про КБВ;
- якщо надрокористувачем хоче стати фізична або юридична особи, об'єднання юридичних осіб, що мають зв'язок з державою-агресором, знаходяться під санкціями або мають КБВ під санкціями.

Докладніша інформація про спеціальні дозволи, до яких було внесено зміни або які були подовжені у 2024 році, наведена у **Додатку 7 та Додатку 8**.

6.6.3 Договори у видобувних галузях

Законодавство щодо оприлюднення договорів у видобувних галузях

Відповідно до нормативних актів, що діяли упродовж 2024 року, Держгеонадра була зобов'язана публікувати разом із інформацією про видані спеціальні дозволи також інформацію про відповідні угоди про умови користування надрами, що є невід'ємною частиною таких спеціальних дозволів[424].

[422] Ч. 3 ст. 16[5] Кодексу про надра.
[423] Повний перелік визначався п. 16-3 Кодексу про надра.
[424] П. 10 Порядку надання спеціальних дозволів (втратив чинність 26.07.2023 року), ст. 16[5] Кодексу про надра, п. 4 ч. 1 ст. 5 Закону про ІПВГ.

Закон про ІПВГ також вимагав від суб'єктів господарювання у видобувних галузях подавати Міненерго або розміщувати на Порталі ІПВГ, а Міненерго - розміщувати на своєму вебсайті або на Онлайн платформі ІПВГ:

- інформацію про істотні умови договорів (угод) щодо користування надрами, укладених до дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» (до 15.01.2022 року[425]), а також зміни до істотних умов таких договорів разом з відповідними витягами з них;
- копії договорів (угод) щодо користування надрами, що укладаються з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» (з 15.01.2022 року), а також зміни до них.

Згідно з Законом про ІПВГ суб'єктам господарювання надавався один місяць з дня укладення таких угод для передачі інформації до Міненерго[426]. Інформація про договори (угоди) щодо користування надрами, отримана Міненерго до запровадження електронної системи ІПВГ, публікується на офіційному вебсайті та залишається публічно відкритою упродовж необмеженого строку[427].

Таким чином, повні тексти договорів (угод) щодо користування надрами, укладені до 15.01.2022 р., можуть не розкриватися. Додатково, залишається неузгодженість щодо періоду, за який потрібно розкривати інформацію про істотні умови договорів (угод) щодо користування надрами, які укладені / до яких внесені зміни до 15.01.2022 року[428].

Угода про умови користування надрами

Основним договірним документом, що визначає умови користування надрами, є угода про умови користування надрами.

Зазначена угода укладається між Держгеонадра та власником спеціального дозволу на користування надрами та є його невід'ємною частиною[429]. Угода повинна містити характеристику ділянки надр та програму робіт, що оформляються як додатки до угоди, які є її невід'ємною частиною.

Зазначена угода також містить програму робіт, яка оформляється як додаток, та особливі умови користування надрами, що передбачають[430]:

- вимоги до ефективності робіт;
- сучасні технології видобування та переробки корисних копалин;

[425] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» №1974-IX від 16.12.2021 року набрав чинності 15.01.2022 р.
[426] Ч. 4 ст. 12 Закону про ІПВГ.
[427] Ч. 5 ст. 12 Закону про ІПВГ.
[428] Посилання на Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» в відповідному положенні Закону про ІВПГ прописано без зазначення номера та дати закону. Станом на сьогодні існує два закони з назвою «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях», один Закон № 521-VIII від 16.06.2015 року, а інший - № 1974-IX від 16.12.2021 року, яким і вносилися зміни в Закон про ІПВГ. Така ситуація не має вплинути на можливість підзвітних організацій розкрити договори, проте формальні неузгодженості можуть виникати щодо того, з якого періоду мають надаватися копії договорів щодо користування надрами.
[429] ст. 16[3] Кодексу про надра, ст. 28 Закону про нафту і газ.
[430] ст. 16[3] Кодексу про надра.

- порядок видобування корисних копалин, зокрема з метою запобігання негативним екологічним наслідкам і забезпечення безпеки забудованих територій;
- види, обсяги і строки виконання робіт на ділянці надр;
- підстави для припинення діяльності, пов'язаної з використанням ділянки надр.

В угоді про умови користування ділянкою нафтогазоносних надр, що розташована в межах континентального шельфу або виключної (морської) економічної зони України, укладеній між Держгеонадра і надрокористувачем, можуть встановлюватися відповідно до законодавства додаткові умови[431].

Примірні угоди про умови користування надрами затверджені наказом Держгеонадра та розміщені на її офіційному вебсайті[432].

Обмеження доступу на час воєнного стану Станом на листопад 2025 року публічний доступ до текстів спеціальних дозволів та відповідних угод про умови користування надрами залишається обмеженим у зв'язку з воєнним станом[433].

Водночас інформація про підписані угоди про користування надрами (із зазначенням, зокрема, номера, дати укладення, строку дії) розміщується на Порталі ІПВГ[434], але без публікування самих текстів угод про умови користування надрами.

Угоди про розподіл продукції

Загальні положення законодавства про УРП

За угодою про розподіл продукції держава в особі КМУ доручає інвестору проведення пошуку, розвідки та видобування корисних копалин, а інвестор зобов'язується виконати доручені роботи за власний рахунок і на власний ризик.

Інвестор має право на компенсацію витрат, пов'язаних з УРП, за рахунок частини видобутої продукції («компенсаційна продукція»). Квартальна частка компенсаційної продукції не може перевищувати 70% загального обсягу виробленої продукції до повного відшкодування витрат інвестора. Решта продукції («прибуткова продукція») розподіляється між інвесторами та державою в порядку, визначеному УРП. До моменту розподілу вся видобута продукція вважається власністю держави.

За загальним правилом, УРП укладається за результатами проведення конкурсу. Водночас, законодавством також передбачені певні випадки укладення УРП без проведення конкурсу. Докладнішу інформацію щодо таких випадків наведено у цьому підрозділі нижче.

Максимальний строк, на який укладається угода, - 50 років з можливістю подовження за ініціативою інвестора.

Фінансові та технічні критерії, що використовуються для укладення УРП

Відповідно до Закону про УРП угода може бути укладена з особою, яка має відповідні фінансово-економічні та технічні можливості або відповідну кваліфікацію для користування надрами[435]. Законодавством не деталізовано, як визначається наявність/ відсутність відповідних можливостей та яка саме кваліфікація необхідна для підтвердження

[431] Ст. 28 Закону про нафту і газ.
[432] Режим доступу: https://www.geo.gov.ua/nadrokorystuvannya/prymirni-formy-dokumentiv/.
[433] Режим доступу: https://www.geo.gov.ua/?page_id=1836.
[434] Режим доступу: https://eiti.gov.ua/upravlinnya-vidobuvnim-sektorom/dogovori-licenziyi-dozvoli/dogovori-i-dozvoli-vidobuvnih-pidpriyemstv/.
[435] Відповідно до статті 4 Закону про УРП, враховуючи визначення інвестора (сторони УРП), передбачене у статті 1 Закону про УРП.

відповідності особи встановленим критеріям. Конкретні вимоги передбачаються умовами конкурсу, які затверджуються КМУ для кожної ділянки у постанові, наявній у відкритому доступі.

Крім того, у разі проведення конкурсу для укладення УРП серед інформації, яку заявник повинен подати для участі в конкурсі, є відомості про досвід роботи в галузі використання надр.

- **Порядок укладення УРП за результатами конкурсу**

Проведення конкурсу регулюється Законом про УРП, який наявний у відкритому доступі.

Проведення конкурсу може ініціювати інвестор шляхом звернення до КМУ чи Міжвідомчої комісії з організації укладення та виконання угод про розподіл продукції (далі – **«Міжвідомча комісія»**) з пропозицією. У такому разі інвестору повідомляють про результати розгляду його пропозиції не пізніше тримісячного строку.

Проведення конкурсу на укладення УРП можливе у разі наявності принаймні однієї умови з такого переліку[436]:

- збитковість для надрокористувачів та держави продовження розробки родовищ корисних копалин, яка обумовлена об'єктивними факторами;
- відсутність державного фінансування і технічних засобів для освоєння нових великих родовищ корисних копалин, за рахунок освоєння яких забезпечується рівень видобутку корисних копалин у цілому по Україні, необхідний для соціального розвитку та економічної безпеки України;
- необхідність залучення спеціальних високозатратних технологій розробки важкодобувних і значних за обсягом запасів корисних копалин, що знаходяться у складних гірничо-геологічних умовах або є залишковими для родовищ, що розробляються, а також необхідність запобігання втратам паливно-енергетичної та мінеральної сировини в надрах;
- необхідність забезпечення регіонів власною паливно-енергетичною сировиною, створення нових робочих місць у районах, де зайнятість населення знаходиться на низькому рівні;
- необхідність впровадження новітніх технологій, обладнання передових технічних розробок для забезпечення ефективного пошуку, розвідки та розробки перспективних малодосліджених родовищ корисних копалин;
- необхідність освоєння родовищ корисних копалин, розробка яких ведеться в особливо складних умовах;
- необхідність дорозвідки, додаткової чи поглибленої розвідки ділянки надр.

Конкурс проводиться на підставі рішення КМУ, прийнятого за поданням Міжвідомчої комісії, де зазначається основна інформація про конкурс (наприклад, строк і порядок проведення конкурсу, ділянка надр/родовищ, щодо якої оголошується конкурс на укладення УРП, мінімальний розмір інвестиції, строк подання заяв на участь у конкурсі, перелік конкурсної документації, вичерпний перелік матеріалів (документів) та відомостей, що мають подавати учасники). Також у рішенні вказуються всі істотні вимоги держави щодо умов та виконання робіт, передбачених УРП.

Після прийняття зазначеного рішення Міжвідомча комісія упродовж двомісячного строку публікує оголошення про проведення конкурсу в офіційних друкованих виданнях України

[436] Ч. 2 ст. 6 Закону про УРП.

та здійснює інші повноваження з організації проведення конкурсу (наприклад, забезпечує приймання заяв на участь у конкурсі).

Претендент, який бажає взяти участь в конкурсі упродовж строку, встановленого рішенням КМУ про проведення конкурсу, має подати заяву[437].

За участь у конкурсі вноситься плата, розмір та порядок внесення якої визначаються у рішенні КМУ про проведення конкурсу[438].

Заяви реєструються Міжвідомчою комісією, після чого вона розглядає та оцінює ці заяви за такими основними критеріями:

- ступінь раціональності умов використання природних ресурсів, які забезпечує програма робіт на ділянці надр;
- ефективність технологічних рішень ведення робіт;
- забезпечення оптимальних заходів з охорони довкілля;
- привабливість умов інвестування;
- достатність фінансової забезпеченості та міжнародного досвіду учасника для виконання програми робіт та інвестування[439].

Пропозиції Міжвідомчої комісії щодо визначення переможця конкурсу враховуються КМУ під час прийняття рішення. Рішення про визначення переможця має бути прийняте КМУ упродовж трьох місяців від закінчення граничного строку подання конкурсних заяв.

- Результати конкурсу підлягають опублікуванню в офіційних друкованих виданнях України та доводяться до відома кожного учасника конкурсу.

Порядок укладення УРП без проведення конкурсу

Укладення УРП без проведення конкурсу можливе у таких випадках:

- якщо ділянка надр, яка буде об'єктом УРП, має незначні запаси корисних копалин, що підтверджується висновками відповідних державних органів - за рішеннями КМУ та органу місцевого самоврядування;
- якщо надрокористувач - претендент на укладення УРП має спеціальний дозвіл на користування надрами і розпочав діяльність на передбачених ним умовах (незалежно від кількості дозволів та кількості ділянок надр) - за рішенням КМУ[440].

Рішення КМУ щодо укладення угоди без проведення конкурсу ухвалюється на підставі заяви надрокористувача до Міжвідомчої комісії з пропозицією укласти УРП (двосторонню або багатосторонню) з копіями спеціального дозволу та документів, що підтверджують його правовий статус та фінансові можливості, а також на підставі пропозицій Міжвідомчої комісії щодо можливості укладення УРП. Відповідне рішення ухвалюється у тримісячний строк з дня реєстрації робочим органом Міжвідомчої комісії заяви надрокористувача.

За загальним правилом, УРП укладається з переможцем конкурсу, надрокористувачем, не пізніше ніж через 12 місяців з дня опублікування результатів конкурсу або з дня ухвалення рішення КМУ про укладення УРП без проведення конкурсу.

---

[437] У заяві необхідно серед іншого вказати коротку інформацію про свій досвід роботи в галузі використання надр, а також відомості про технічні і фінансові можливості для виконання робіт та про технології, що будуть застосовані при користуванні надрами, програму робіт на ділянці надр, розміри та види інвестування, додаткові пропозиції щодо виконання умов конкурсу тощо.

[438] Відповідно до ч. 5 ст. 7 Закону про УРП плата за участь у конкурсі, що відбувся, учасникам конкурсу не повертається. У разі якщо конкурс визнано таким, що не відбувся, плата за участь у конкурсі повертається учасникам у повному розмірі.

[439] Ч. 10 ст. 7 Закону про УРП.

[440] Ч. 5 ст. 6 Закону про УРП.

Розроблення проєкту УРП здійснюється інвестором, за винятком окремих випадків розроблення проєкту Міжвідомчою комісією за рішенням КМУ. Проєкт УРП підлягає обов'язковій експертизі з фінансових, правових та інших питань, визначених Міжвідомчою комісією. Крім того, для провадження під час виконання УРП планованої діяльності, яка підлягає відповідно до законодавства оцінюванню впливу на довкілля, необхідно попередньо провести зазначене оцінювання[441].

Проєкт УРП підлягає узгодженню сторонами в частині істотних умов, що не були попередньо враховані учасниками в умовах конкурсу та пропозиціях інвестора. Перелік істотних умов УРП передбачено статтями 8 та 9 Закону про УРП.

Рішення про підписання угоди з боку держави приймається КМУ.

Спеціальний дозвіл на користування надрами для виконання УРП надається без проведення аукціону.

Державний контроль виконання УРП має здійснювати КМУ або уповноважений КМУ центральний орган виконавчої влади в порядку та на умовах, визначених УРП та Законом про УРП.

Держава гарантує, що упродовж дії УРП до інвесторів буде застосовуватися законодавство, чинне на момент укладення угоди, крім законодавства, що зменшує чи скасовує податки, спрощує ведення господарської діяльності тощо. Гарантії щодо стабільності норм законодавства не поширюються на зміни законодавства, що стосуються питань оборони, національної безпеки, забезпечення громадського порядку та охорони довкілля.

23.05.2025 року набрала чинності Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-українського інвестиційного фонду відбудови, яка передбачає обов'язки внесення низки спеціальних умов до нових спеціальних дозволів та угод про розподіл продукції[442].

Укладення УРП по ділянках надр, які мають стратегічне значення

УРП щодо родовищ корисних копалин, які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави, в 2024 році могли укладатися щодо ділянок з переліку, затвердженого КМУ в 2023 році, шляхом проведення конкурсу.[443] Зазначений перелік містив 26 ділянок з покладами ванадієвих, літієвих, титанових, уранових руд і калійних солей.

14 липня 2025 року КМУ оновив переліки корисних копалин стратегічного та критичного значення, а також затвердив новий Перелік ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного значення та (або) критичного значення, що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсу на укладення угоди про розподіл продукції[444]. До переліку увійшло 26 ділянок надр та родовищ корисних копалин з покладами руд ванадієвих, літієвих, титанових, уранових і солі калійної. [445].

---

[441] Ч. 2 ст. 11 Закону про УРП.

[442] Стаття VII та VIII Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-українського інвестиційного фонду відбудови.

[443] Перелік ділянок надр (родовищ корисних копалин), які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсів на укладення угод про розподіл продукції, затверджений постановою КМУ № 132 від 14.02.2023 р.

[444] Постанова КМУ «Про затвердження переліків корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення і переліків ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення» № 845 від 14.07.2025 р.

[445] Вебсайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України щодо затвердження Переліків критичних і стратегічних мінералів.

Інформація про укладені УРП

У відкритих джерелах наявна інформація щодо наведених нижче УРП, підписаних інвесторами з державою Україна в особі КМУ:

Таблиця 6.11: Інформація про укладені УРП

№ УРП	Інвестор	Ділянка	Дата підписання	Наявність спецдозволу	Податкова реєстрація	Опубліковані		
						Істотні умови	Витяг	Текст
б/н	Vanco International Limited	Прикерченська[445]	19.10.2007	✓	-	-	-	-
б/н	Shell Exploration and Production Ukraine Investments IV B.V. (вийшов з проєкту в 2015 р.[447]) ТОВ «Надра Юзівська»	Юзівська[448]	24.01.2013	✓	✓	-	-	-
б/н	Chevron Ukraine B.V. (У 2014 р. повідомив в односторонньому порядку про вихід з УРП[449]) ТОВ «Надра Олеська» (у квітні 2025 року КМУ надав згоду на передачу 100% прав та обов'язків ТОВ «Надра Олеська» на користь АТ «Укрнафта») З 2025 року – АТ «Укрнафта»	Олеська[450]	05.11.2013	✓[451]	-	-	-	-
2	ENI Ukraine Shallow Waters B.V. EDF Shallow Waters SAS ТОВ «Води України» АТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз»	Абіха, Кавказька, ділянки Маячна, структури Субботина[452]	27.11.2013	✓	✓	-	-	-
1	АТ «Укргазвидобування»[453]	Балаклійська	31.12.2020	✓	✓	✓	✓	-
2	АТ «Укргазвидобування»	Бузівська[454]	31.12.2020	✓	✓	✓	✓	-
3	АТ «Укргазвидобування»	Берестянська	31.12.2020	✓	✓	✓	✓	-
4	АТ «Укргазвидобування»	Іванівська[455]	31.12.2020	✓	✓	✓	✓	-
5	ТОВ «Гео Альянс Партнерство» Geo Alliance Partnership B. V.	Софіївська	31.12.2020	✓	✓	✓	✓	-
6	Oil&Gas overseas trading B. V. ТОВ «Нафтогазексплуатація»	Зінківська	31.12.2020	✓	✓	✓	✓	-
7	ТОВ «ВЕЛЛ КО»	Угнівська	31.12.2020	✓	✓	✓	-	-
8	Ukrainian Energy L.L.C.	Варвинська[456]	14.01.2021	[457]	✓	-	-	-
10	EP UKRAINE B.V.	Грунівська	08.11.2021	✓	✓	✓	✓	-
11	EP UKRAINE B.V.	Октирська	08.11.2021	✓	✓	✓	✓	-
12	York Energy (UK) Holdings Limited	Нечаївська	08.11.2021	✓	✓	-	-	-

[446] Вебсайт Української правди з інформацією щодо підписання УРП.
[447] Вебсайт інформаційного агентства Interfax-Україна з інформацією про вихід Shell з розробки Юзівської площі.
[448] Розпорядження КМУ «Про визначення уповноваженого органу з питань реалізації Угоди про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться в межах ділянки Юзівська, між Державою Україна та компанією «Шелл Експлорейшн енд Продакшн Юкрейн Інвестментс (IV) Б. В.» та товариством з обмеженою відповідальністю «Надра Юзівська» і визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України» №271-р від 02.04.2021 р.
[449] Вебсайт Корреспондент.net з інформацією про вихід Chevron з проєкту з освоєння Олеської площі.
[450] Вебсайт Інформаційного агентства Interfax-Україна щодо підписання УРП.
[451] Наказом від 12 травня 2025 року № 164 Держгеонадра внесли зміни до спеціального дозволу на користування надрами від 09.04.2014 № 4513, виключивши інформацію про ШЕВРОН ЮКРЕЙН Б.В та ТОВ «Надра Олеська» з відомостей про власника спецдозволу, зазначивши замість неї інформацію про АТ «Укрнафта».
[452] Вебсайт РБК-Україна з інформацією про підписання УРП.
[453] Детальніше див. публікацію на Урядовому порталі.
[454] Інформація на Урядовому порталі щодо підписання УРП на ділянках Бузівська, Іванівська, Софіївська, Угнівська, Балаклійська, Зінківська, Берестянська.
[455] Детальніше див. публікацію на Урядовому порталі.
[456] Інформація щодо підписання УРП. У липні 2021 року КМУ схвалив проект договору про внесення змін до цієї УРП (див. розпорядження КМУ «Про схвалення та підписання Договору про внесення змін до Угоди про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянки Варвинська, між Державою Україна та компанією «Юкрейніан Енерджі Л. Л. С.» (Ukrainian Energy L. L. C.)» №757-р від 12.07.2021 р.).
[457] Направлено запит до Держгеонадр з приводу того, чи отримувала компанія Ukrainian Energy L.L.C. спецдозвіл.

Статус укладених УРП у 2024 році

- Відповідно до інформації, наданої Держгеонадра в межах підготовки цього Звіту, станом на 2024 рік були чинними 12 УРП, а саме на ділянках: Юзівська, Бузівська, Іванівська, Берестянська, Балаклійська, Софіївська, Угнівська, Зінківська, Варвинська, Охтирська, Грунівська, Ічнянська[458].
- Водночас внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році виконання 11-ти УРП, підписаних у 2020-2021 роках, було зупинене через форс-мажор[459]. За повідомленням Держгеонадра у 2024 році вона отримала дев'ять сертифікатів Торгово-промислової палати від інвесторів за дев'ятьма угодами про розподіл продукції з 11-ти, які оголосили форс-мажор[460].
- Інформація щодо того, чи була чинною у 2024 році угода за ділянкою Прикерченська (2007 р.), відсутня. Ділянка розташована на шельфі Чорного моря на окупованій території.
- Інформація щодо того, чи діяла у 2024 році угода за ділянками Абіха, Кавказька, у межах ділянки Маячна, структури Субботіна (2013 р.), відсутня[461]. Спеціальний дозвіл є чинним, але ділянка розташована на шельфі Чорного моря на окупованій території[462].

Внесення змін до УРП

- 30.04.2024 р. були підписані додаткові угоди № 1 про внесення змін до Угод про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянок Грунівська та Охтирська, схвалені розпорядженнями КМУ від 09.04.2024 № 312-р та 313-р. Згідно з відомостями, наданими Держгеонадра, це єдині додаткові угоди до УРП, укладені у 2024 році[463].
- Згідно зі Звітом Держгеонадра за 2024 рік, у 2024 році також опрацьовувався проєкт Додаткової угоди № 1 про внесення змін до Угоди про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянки Ічнянська, але інформація про підписання відсутня.
- У квітні 2025 року КМУ схвалив проєкт Договору № 1 про внесення змін до Угоди про розподіл вуглеводнів у межах ділянки Олеська, яким передано 100% прав та обов'язків за угодою ТОВ «Надра Олеська» до АТ «Укрнафта»[464]. У травні 2025 року Держгеонадра внесла зміни до спецдозволу та замінила власників з ТОВ «Надра Олеська» та Chevron Ukraine B.V. на АТ «Укрнафта»[465].

---

[458] Лист Держгеонадр від 01.08.2025 р. №5750/06-1/2-25.
[459] Заяви Голови Держгеонадр під час IX Міжнародної нафтогазової конференції Ньюфолк НКЦ від 26.05.2022, за посиланням
[460] П. 29 Звіту Держгеонадра за 2024 рік.
[461] Зазначені УРП відсутні в переліку УРП за даними Держгеонадра у своїх інформаційних матеріалах, де міститься 13 УРП. Міненерго також повідомило про відсутність інформації щодо статусу цих УРП.
[462] Постанова КМУ «Про затвердження переліку об'єктів нафтогазовидобування в межах континентального шельфу України, які є окупованими Російською Федерацією» № 945 від 23.08.2022 р.
[463] Лист Держгеонадр від 01.08.2025 р. №5750/06-1/2-25.
[464] Розпорядження КМУ «Деякі питання реалізації Угоди про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянки Олеська» № 304-р від 4.04.2025 р.
[465] Наказ Держгеонадр від 12.05.2025 р. №164.

Оприлюднення УРП

До 2018 року законодавство не передбачало обов'язку оприлюднення змісту УРП, і на практиці тексти УРП були конфіденційними.

У 2021 році на виконання положень Закону про ІПВГ Міненерго оприлюднило інформацію щодо істотних умов семи УРП, які були підписані 31.12.2020 р.

Станом на дату підготовки цього Звіту на офіційному сайті Міненерго розміщувалася інформація щодо істотних умов дев'яти УРП та витяги з шести УРП, підписаних наприкінці 2020 - 2021 рр. (див. Зведену Інформацію про укладені УРП вище[466]). Відповідно до наявних у відкритих джерелах досліджень статусу розкриття інформації про УРП, опублікована інформація була недостатньо повною, щоб відповідати вимогам Закону про ІПВГ.

Інформації щодо істотних умов УРП, укладених до 2020 року, немає у відкритому доступі через відсутність законодавчої вимоги щодо такого оприлюднення.

Вимога щодо оприлюднення повних текстів УРП та змін до них набрала чинності в 2022 році та застосовується лише до угод, які були укладені чи змінені після набрання змінами до Закону про ІПВГ чинності.

Додаткові угоди до УРП по ділянкам Грунівська та Охтирська, що були укладені у квітні 2024 року, не опубліковані на сайті Міненерго.

Також не було опубліковано текст Додаткової угоди до УРП по Олеській ділянці щодо заміни інвестора, укладеної у 2025 році.

У Звіті Держгеонадра за 2024 рік зазначено, що нею на виконання вимог пункту 149 рекомендацій Комітету з дотримання Оргуської конвенції у справі ACCC/C/2014/118 від 24.07.2021 було надіслано лист до робочих органів Міжвідомчої комісії щодо необхідності розкриття текстів УРП на запит громадськості та активної участі громадськості у погодженні проєктів УРП[467].

Укладення нових УРП

У 2024 році нові УРП не укладалися та проведення конкурсів не оголошувалося.

У 2024 році надрокористувачі ініціювали конвертацію 17-ти діючих спеціальних дозволів в УРП, 15 з яких належать АТ «Укрнафта»[468]. Станом на 25 листопада 2025 року УРП не були підписані.

У 2025 році КМУ прийняв рішення про проведення конкурсів на укладення угод про розподіл продукції та затвердив конкурсні умови щодо:

[466] Веб-сайт Міненерго.
[467] Рекомендації за посиланням.
[468] Nadra Info. Джерела: Держгеонадра перевірять витрати шести УРП.

- вуглеводневих ділянок Межигірської[469] та Свічанської;[470][471]
- літієвої ділянки «Добра» (Кіровоградська область).[472]

Фіскальний режим за УРП

Оподаткування за УРП здійснюється за спеціальними правилами, визначеними Податковим кодексом, підзаконними нормативно-правовими актами та УРП. Упродовж строку дії УРП стягнення з інвестора більшості податків, крім податку на прибуток, ПДВ та рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, замінюється розподілом виробленої продукції.

При цьому інвестори зобов'язані утримувати та сплачувати податок на доходи фізичних осіб та ЄСВ із заробітної плати та інших виплат своїм працівникам, а також сплачувати збори та мита за послуги державних органів. Податковий кодекс передбачає низку податкових та регуляторних пільг для інвесторів за УРП. Держава гарантує, що права та обов'язки інвестора під час виконання УРП податкових зобов'язань будуть визначатися законодавством, чинним на момент укладення такої УРП (крім законодавства, що скасовує податки/збори або зменшує їхній розмір).

Законодавство також передбачає спеціальні правила податкової звітності УРП (її учасників).

На дату цього Звіту у ВРУ зареєстровано низку законопроєктів, які упорядковують особливості правового регулювання та/або обліку операцій в рамках УРП (докладніше див. **Розділ 6.3**).

Бонуси на користь держави

З інформації, що була наявна у відкритому доступі станом на дату підготовки цього Звіту, відомо таке:

- За чотирма з семи УРП, підписаних наприкінці грудня 2020 року, а саме за УРП на ділянках Балаклійській, Іванівській, Бузівській, Берестянській, виплата на користь держави бонусів (премій та/або інших платежів) у зв'язку з підписанням чи виконанням УРП не передбачена.
- Витяги та істотні умови щодо ділянок Зінківська, Грунівська, Охтирська, Софіївська, розміщені на вебсайті Міненерго, передбачають бонуси на користь держави в разі виконання певних умов. При цьому інформація щодо розмірів платежів розкрита не в усіх витягах.
- Істотні умови щодо ділянки Угнівська не містять інформації щодо виплати бонусів інвестором.
- Інформація про УРП щодо Варвинської ділянки, підписану 14.01.2021 р. (інвестор - Ukrainian Energy L.L.C.), а також про УРП щодо Ічнянської ділянки, підписану 08.11.2021 р. (інвестор - York Energy (UK) Holdings Limited), не була опублікована.

---

[469] Постанова КМУ «Про проведення конкурсу на укладення угоди про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах Межигірської ділянки, та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2025 р. № 392» № 975 від 13.08.2025 р.

[470] Постанова КМУ «Про проведення конкурсу на укладення угоди про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах Свічанської ділянки, та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2025 р. № 391» № 982 від 13.08.2025 р.

[471] Інформація на Урядовому порталі щодо аудиту надрокористувачів на стратегічних родовищах.

[472] Інформація на Урядовому порталі щодо проведення конкурсу за угодою про розподіл продукції на ділянці «Добра».

- Інформація щодо умов УРП, укладених до 2020 року, відсутня у відкритому доступі.

Таблиця 6.12: Бонуси на користь держави за УРП

Ділянки, щодо яких укладені УРП та найменування інвесторів	Бонус на користь держави
[redacted]	▸ на Інвестора не покладається жодних обов'язків щодо сплати на користь Держави будь-яких бонусів.
	▸ на користь держави після досягнення певного обсягу видобутку нафти (базового рівня видобутку)[476]; ▸ на користь держави після досягнення певного обсягу видобутку газу (базового рівня видобутку).
	▸ за підписання УРП упродовж 90 днів після набрання чинності такою УРП, за умови завершення низки судових проваджень; ▸ за перше комерційне відкриття упродовж 45 днів після надання оператором повідомлення про таке відкриття державному уповноваженому органу.
	▸ в сумі 5 млн дол. США або еквівалент у гривні при досягненні стабільного розміру видобутку; ▸ в сумі 10 млн дол. США або еквівалент у гривні при досягненні пікового рівня видобутку.
	▸ істотні умови не містять інформації щодо обов'язку виплати бонусу Інвестором.

Інформація щодо виплати бонусів на користь держави у 2024 році

Від Держгеонадра[480] було отримано інформацію про премії, виплати та бонуси на користь держави за УРП упродовж 2024 року.

Таблиця 6.13: Премії, виплати та бонуси, отримані державою за УРП упродовж 2024 р.

Ділянки, щодо яких укладені УРП та найменування інвесторів	Премії, виплати, бонуси на користь держави, виплачені протягом 2024 року
[redacted]	

[473] [redacted]

[474] УРП (Охтирська, Грунівська) передбачають однакові умов для виплати бонусів на користь держави, а також враховують аналогічні обов'язки щодо інфраструктурних та соціальних платежів (наведені висновки зроблені на підставі розміщених на вебсайті Міненерго витягів з угод та істотних умов, оскільки зміни до вказаних УРП не були опубліковані).

[475] 30 квітня 2024 року до вказаних УРП (Охтирська та Грунівська) були внесені зміни, тест яких так і не був оприлюднений.

[476] [redacted]

[477] [redacted]

[478] [redacted]

[479] [redacted]

[480] [redacted]

[481] [redacted]

Обсяги вуглеводневої продукції, яку видобуто за УРП та отримано державою

Вимога 4.2 Стандарту ІПВГ передбачає розкриття обсягів, отриманих від продажу державної частки продукції, у разі, якщо доходи держави від продажів відповідної продукції були суттєвими.

Відповідно до Закону про УРП, до моменту розподілу продукції в пункті вимірювання право власності на всю вироблену за УРП продукцію належить державі. З моменту розподілу продукції в пункті вимірювання інвестор набуває права власності на компенсаційну продукцію та визначену УРП частину прибуткової продукції, а решта виробленої продукції залишається у власності держави[482].

У 2024 році за УРП № 7 за ділянкою Угнівська (інвестор ТОВ «ВЕЛЛ КО») здійснювався видобуток газу.

Закон про УРП передбачає можливість фізичної передачі державі належної їй частини прибуткової продукції, що залишається у власності держави після розподілу, в натуральній формі. Така продукція є неподатковим платежем на користь держави у натуральній формі.

Нижче наведено інформацію щодо обсягів продукції, видобутої за УРП Угнівська у 2024 році відповідно до звіту про платежі на користь держави за 2024 рік, а також згідно з відомостями, наданими Держгеонадра.

Таблиця 6.14: Обсяги та вартість продукції УРП за ділянкою Угнівська, а також обсяги та вартість державної частки продукції[483]

Обсяги продукції (природний газ)	Відомості ТОВ «ВЕЛЛ КО»		Відомості Держгеонадр	
	Обсяг, тис м^3	Вартість, тис. грн	Обсяг, тис м^3	Вартість, тис. грн
Загальний обсяг видобутку				
Обсяг втрат і виробничо-технологічних втрат				
Частка інвестора (компенсаційна продукція та прибуткова продукція)				
Державна частка, що належала до сплати				
Фактично сплачена / фактично прийнята частка держави у прибутковій продукції				

Щодо виявлених розбіжностей ТОВ «ВЕЛЛ КО» зазначило, що інформація надана за повний 2024 рік. Розбіжність між обсягами державної частки прибуткової продукції, яка належала до сплати, та сплаченою часткою була спричинена тим, що прийняття державної частки прибуткової продукції державою фактично розпочалося з другого кварталу 2024 року після набрання чинності Порядком використання частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції[484].

[482] Ст. 20 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» №1039-XIV від 14.09.1999 р.

[483] Інформація щодо податкових платежів ТОВ «ВЕЛЛ КО» та Угнівською УРП наведена в Розділі 14 цього Звіту.

[484] Постанова КМУ «Деякі питання використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції (природного газу)», затверджена постановою КМУ №169 від 09.02.2024 р.

Держгеонадра також підтвердила, що інформація про обсяги видобутої вуглеводневої сировини та державної частки, що належала до сплати, надана нею без урахування першого кварталу 2024 року.[485] Вартість державної частки прибуткової продукції, отримана державою в натуральній формі у 2024 році, була нижче порогу суттєвості на 2024 рік.

Суми, одержані державою від реалізації державної частки прибуткової продукції

У лютому 2024 р. затверджено Порядок використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції (природного газу)[486], і в квітні 2024 року розпочато реалізацію державної частки прибуткової продукції за УРП Угнівська.[487]

Продажі державної частки газу здійснюються ДК «Газ України»[488] на біржі на короткостроковому ринку природного газу щодоби за середньозваженою ціною короткострокових стандартизованих продуктів, що оприлюднена оператором ГТС України на офіційному вебсайті на день реалізації.

ДК «Газ України» перераховує суму, отриману від реалізації, на бюджетний рахунок, відкритий у Казначействі за кодом бюджетної класифікації 21090000, за вирахуванням ПДВ та норми прибутку ДК «Газ України» у розмірі 1.5%, до 25 числа місяця, наступного за місяцем реалізації.

За уточненою інформацією Держгеонадра, в 2024 році від реалізації державної частки прибуткової продукції за УРП по ділянці Угнівська у вигляді природного газу до бюджетів відповідно до коду бюджетної класифікації № 21090000 було перераховано [redacted] тис. грн[489].

Нижче у таблиці наведено обсяги продажів державної частки прибуткової продукції, отриманої державою в межах УРП №7 по ділянці Угнівська в 2024 році, та суми коштів, перерахованих до бюджетів від реалізації державної частки продукції в 2024 році за кодом бюджетної класифікації 21090000.

Таблиця 6.15: Обсяги державної частки прибуткової продукції та суми коштів, перерахованих до бюджетів від реалізації державної частки продукції в межах реалізації УРП №7 за 2024 рік

Обсяг, тис. м³	Суми, сплачені до бюджетів, тис. грн
[redacted]	[redacted]

[485] Лист Держгеонадра № 7001/06-1/2-25 від 24.09.2025 р.
[486] Постанова КМУ «Деякі питання використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції (природного газу)», затверджена постановою КМУ №169 від 09.02.2024 р.
[487] Nadra Info. Мінфін: В 2024 р. Держава отримала перші прибутки від УРП.
[488] Розпорядження КМУ «Про визначення уповноваженої особи на здійснення всіх дій з вуглеводнями у разі відбору належної державі Україна частки у прибуткових вуглеводнях в натуральній формі в рамках виконання укладених угод про розподіл вуглеводнів» № 332-р від 29.04.2022 р.
[489] Лист Держгеонадр №7000/06-1/2-25 від 24.09.2025 р..Сума виключає 1.5% норми прибутку ДК «Газ України», на яку зменшена вартість продукції відповідно до п.17 Порядку використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції (природного газу), затвердженого постановою КМУ №169 від 9.02.2024 р.
[490] Сума виключає 1.5% норми прибутку ДК «Газ України», на яку зменшена вартість продукції відповідно до п.17 Порядку використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції (природного газу), затвердженого постановою КМУ №169 від 9.02.2024 р.

Продаж державної частки продукції в розрізі покупців

Вимога 4.2 Стандарту ІПВГ передбачає розкриття продажів державної частки прибуткової продукції в розрізі покупців, якщо доходи держави від відповідних продажів були суттєвими. У 2024 році зазначені доходи були нижче порогу суттєвості.

У 2024 році торги державною часткою прибуткової продукції здійснювалися на Українській енергетичній біржі.

Законодавство передбачає оприлюднення товарною біржою лише узагальненої інформації, зокрема обсягу торгівлі товарами, номенклатури товарів, загальної вартості та кількості згідно з укладеними договорами, біржового курсу щодо кожного товару, що перебуває в обігу на товарній біржі[491]. Результати електронних біржових торгів розкриваються лише у формі бюлетеня середньозважених цін.

При цьому зміст біржових угод (договорів) не підлягає розкриттю (за винятком найменування товару, кількості, ціни, місця і строку виконання), крім випадків, передбачених законодавством України та правилами товарної біржі[492].

Публікування результатів окремих угод та переможців торгів законодавством не передбачено.

Українська енергетична біржа повідомила, що за результатами торгів між продавцем та покупцем укладається договір в електронному вигляді за стандартною формою, яка є додатком до Регламенту біржової торгівлі на короткостроковому ринку природного газу з використанням торгової платформи товарної біржі[493]. Водночас, розкриття інформації щодо учасників конкретних біржових торгів є професійною таємницею і не підлягає розголошенню[494].

ДК «Газ України» надала інформацію щодо продажів державної частки прибуткової продукції в розрізі найбільших покупців у 2024 році, але повідомила, що ця інформація є конфіденційною та не підлягає розголошенню. 93.02% продукції було реалізовано на користь підприємств з державною участю.

6.6.4 Інші договори, пов'язані з видобуванням корисних копалин

Договори про спільну діяльність

Загальні положення законодавства про ДСД

Деякі суб'єкти господарювання, що мають спеціальний дозвіл на користування надрами, укладають ДСД з іншими суб'єктами господарювання.

ДСД не є підставою для виникнення права на користування надрами, а лише регулює цивільно-правові відносини між сторонами договору.

За ДСД їхні учасники зобов'язуються спільно діяти без створення окремої юридичної особи для досягнення певної мети. Умови ДСД, у тому числі координація спільних дій учасників або ведення їхніх спільних справ, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна,

[491] п.3 ч.1 ст.13 Закону України «Про товарні біржі» від 10.12.1991 № 1956-XII.
[492] ч.5 ст.13 Закону України «Про товарні біржі» від 10.12.1991 № 1956-XII.
[493] Затверджений Протоколом засідання Біржового комітету №1992 від 21.07.2025; доступний за посиланням.
[494] Лист ТОВ «Українська енергетична біржа» №1/16/34137-25 від 20.08.2025 р.

покриття витрат та збитків учасників, їх участь у результатах спільних дій та інші умови визначаються за домовленістю сторін[495].

Українське законодавство не містить спеціальних вимог до ДСД у сфері надрокористування. Заборона включати спеціальні дозволи як внесок до спільної діяльності втратила чинність 28.03.2023 року[496].

Укладення ДСД

Укладення ДСД із державними підприємствами і компаніями, частка держави в капіталі яких перевищує 50%, потребувало погодження КМУ[497].

Оприлюднення ДСД

Станом на дату підготовки цього Звіту інформація про істотні умови ДСД, копії укладених ДСД, зміни до ДСД не були опубліковані ані на сайті Міненерго, ані на Порталі ІПВГ. Оскільки всі чинні ДСД у сфері надрокористування укладалися до 2018 року, відсутня законодавча вимога щодо їхнього оприлюднення, та їхні тексти відсутні у відкритому доступі. Інформація щодо ДСД, які діяли у 2024 р., викладена в **Розділі 7** Звіту.

Фіскальний режим

Для цілей оподаткування ПДВ учасники ДСД вважаються окремим платником податку. Господарські відносини між учасниками спільної діяльності прирівнюються до відносин на основі окремих цивільно-правових договорів.

Облік результатів спільної діяльності ведеться платником податку (резидентом або постійним представництвом нерезидента), уповноваженим на це іншими сторонами згідно з умовами ДСД, окремо від обліку господарських результатів такого платника податку. Уповноважений платник є відповідальним за адміністрування ПДВ та рентної плати за користування надрами за ДСД[498]. Облік і сплата податку на прибуток на рівні ДСД не здійснюються, і кожен з учасників ДСД має вести власний облік і адміністрування цього податку.

Договори концесії державного і комунального майна

До жовтня 2019 року договори концесії могли укладатися щодо проєктів, які передбачають пошук, розвідку родовищ та видобування корисних копалин, видобування кам'яного вугілля, лігніту (бурого вугілля), його переробку[499].

З кінця 2019 року набрав чинності новий Закон України «Про концесію», положення якого не поширюються на проєкти з пошуку, розвідки родовищ та видобування корисних копалин[500].

Відповідно в 2024 році нові договори концесії у видобувній сфері не укладалися.

Реєстр концесійних договорів, що має вестися Мінекономіки, належав до 19.09.2025 року до Переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних (станом

---

[495] Глава 77 Цивільного кодексу України №435-IV від 16.01.2003 р.

[496] Набрання чинності Закону №2805, зокрема, внесло зміни до Кодексу про надра в частині надання користувачам надр права внесення спеціальних дозволів як вклад до спільної діяльності (ст. 24 Кодексу про надра).

[497] П. 3 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку укладення державними підприємствами, установами, організаціями, а також господарськими товариствами, у статутному капіталі яких частка держави перевищує 50%, договорів про спільну діяльність, договорів комісії, доручення та управління майном» №296 від 11.04.2012 р.

[498] П. 252.1.3, 14.1.139 Податкового кодексу.

[499] Відповідно до абз. 5 ч. 2 ст. 3 Закону України «Про концесії» №997-XIV від 16.07.1999 р. та Закону України «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності» №3687-VI від 08.07.2011 р.

[500] Ч. 6 ст. 2 Закону України «Про концесію» №155-IX від 03.10.2019 р.

на дату підготовки цього Звіту реєстр концесійних договорів не містить у переліку відкритих даних до оприлюднення)[501].

У відкритому доступі наявна історична інформація про концесійні договори у вугільній галузі, укладені до 2019 що були чинними станом на 11.12.2019 року, яка відображена на Порталі відкритих даних[502]: Оскільки договори укладені в 2011 році, вони не підлягають оприлюдненню.

Таблиця 6.16: Чинні концесійні договори у видобувній сфері

Дата реєстрації	№ реєстрації	Конце-сіедавець	Концесіонер	Майно, надане в концесію	Розмір концесійного платежу	Строк договору

Фіскальний режим

Законодавством не передбачені особливості оподаткування діяльності за договорами концесії державного або комунального майна (з окремими винятками). Концесіонер отримує відповідні активи на свій баланс та веде видобувну діяльність від свого імені, сплачуючи усі належні податки і збори відповідно до законодавства.

Платежі за договорами оренди чи концесії цілісного майнового комплексу державного чи комунального підприємства (або їхніх структурних підрозділів), які зараховуються до бюджету, звільняються від ПДВ[503].

6.6.5 Використання місцевої складової у видобувній галузі

Українське законодавство не містить вимоги щодо використання місцевої складової як обов'язкової умови для отримання спеціального дозволу на користування надрами. При цьому тексти типових угод про умови користування надрами передбачають обов'язок надрокористувача використовувати переважно українські товари і послуги тією мірою, у якій їхні ціни та якість, порівняно зі світовими цінами та якістю, будуть технічно, технологічно й економічно доцільними та не призводитимуть до зниження рівня виробництва та екологічної безпеки.

Закон про УРП також містить положення про те, що УРП повинна передбачати обов'язки інвестора щодо:

- надання переваг продукції, товарам, роботам, послугам та іншим матеріальним цінностям українського походження за рівних умов стосовно ціни, строку виконання та якості, відповідності міжнародним стандартам;

[501] Реєстр концесійних договорів був включений до Переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних на підставі Постанови КМУ «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» №835 від 21.10.2015 р.
[502] Режим доступу: https://data.gov.ua/dataset/3424b437-cba7-44ae-953e-f8f7256a5e3e.
[503] П 196.1.15 Податкового кодексу.

- приймання (наймання) на роботу на території України працівників для зазначених в угоді потреб переважно з громадян України та для організації їх навчання в обсягах, передбачених угодою[504].

Українське законодавство станом на кінець 2024 року не містило вимоги щодо обов'язкового оприлюднення компаніями чи державними органами інформації стосовно місцевої складової як умови відповідних договорів, і така інформація була відсутня в публічному доступі.

Водночас істотні умови договорів (угод) щодо користування надрами можуть включати інформацію про соціальні зобов'язання, в тому числі положення про:

- участь у розвитку місцевої інфраструктури;
- використання робіт, товарів і послуг, які виконуються, постачаються або надаються суб'єктами господарювання, які зареєстровані в межах територіальної громади, на території якої здійснюється діяльність у видобувних галузях.

Обов'язки щодо фінансування соціальних чи інфраструктурних проєктів також могли бути передбачені УРП. Істотні умови частини УРП та відповідні витяги з них опубліковані на офіційному вебсайті Міненерго[505]. Щодо інших видів договорів інформація залишалася обмеженою у 2024 році у зв'язку з воєнним станом.

У 2024 р. законодавство не зобов'язувало видобувні компанії оприлюднювати свої соціально-економічні угоди, укладені з місцевими громадами, або зазначати підставу укладення таких угод (зокрема, чи було це умовою отримання окремих дозвільних документів).

[504] Ч. 5 ст. 8 Закону про УРП.
[505] Режим доступу: https://www.mev.gov.ua/storinka/uhody-pro-rozpodil-produktsiyi.

Висновки до розділу

Загалом нормативне регулювання видобувної діяльності є складним. Незважаючи на воєнний стан, у 2024 році тривала адаптація змін попередніх років, які були спрямовані на підвищення рівня прозорості та спрощення процедур у видобувній галузі, а саме:

- продаж спеціальних дозволів шляхом проведення електронних торгів відбувалося в більшому обсязі порівняно з 2023 роком, незважаючи на воєнний стан;
- продовжував функціонувати електронний кабінет надрокористувача (Е-кабінет), хоча повноцінне функціонування єдиної геоінформаційної системи відкладено через воєнний стан;
- водночас через обмеження воєнного стану залишається закритим доступ до реєстру спеціальних дозволів на користування надрами, хоча інформація про власників спеціальних дозволів частково доступна на Порталі відкритих даних та Порталі ІПВГ.

Упродовж 2024 року у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну інтенсивність розвитку видобувної галузі знизилася. Рівень прозорості у видобувній галузі у зв'язку із закриттям/обмеженням доступу до реєстрів та відкритих даних незначно поліпшився порівняно з 2023 роком за рахунок оновлення деяких наборів даних на Порталі відкритих даних.

Станом на дату цього Звіту, регулювання видобувної галузі потребує подальших змін, що мають підвищити рівень прозорості, зокрема:

- відновлення публічного доступу до Реєстру спеціальних дозволів на користування надрами та іншої інформації, що була закрита у зв'язку із запровадженням воєнного стану в 2022 році, особливо в контексті координат та розташування ділянок надр;
- забезпечення публікування усіх особливих умов користування надрами, що зазначаються в спеціальних дозволах (включаючи умови, що містяться в листах державних органів, номери яких зазначаються в реєстрі спеціальних дозволів на користування надрами);
- відкритий доступ до повного тексту укладених УРП, концесійних договорів, ДСД та інших угод про користування надрами, що укладені з видобувними підприємствами;
- чітке визначення фінансових та технічних критеріїв, які встановлюються для заявників для участі в аукціоні на одержання спеціальних дозволів на користування надрами, в конкурсі на укладення УРП;
- посилення ролі громад у відносинах з видобувними компаніями – зокрема, підвищення можливостей контролю діяльності компанії з боку громадськості там, де зачіпаються інтереси громади, розроблення уніфікованих підходів до укладення угод про співпрацю громад і видобувних компаній, розкриття текстів та публічний контроль виконання таких угод.

7. Регулювання державної участі у видобувних галузях

7.1. Визначення поняття «підприємства з державною участю»

Вимога 2.6 Стандарту ІПВГ передбачає розкриття інформації щодо ролі видобувних підприємств з державною участю, правил та практики фінансових взаємовідносин між урядом та підприємствами з державною участю та іншої інформації. Метою цієї вимоги є забезпечення ефективного механізму прозорості та підзвітності таких підприємств та участі держави в цілому, через розуміння громадськістю того, чи здійснюється управління підприємствами з державною участю згідно з відповідною нормативно-правовою базою та довгостроковими інтересами суспільства.

Відповідно до Вимоги 2.6 Стандарту ІПВГ підприємство з державною участю (state-owned enterprise, SOE)[506] – це підприємство, що займається видобувною діяльністю і перебуває у повній власності або у власності з контролюючою участю держави.

У 2024 році українське законодавство містило низку понять, що пов'язані з визначенням, наведеним у Стандарті ІПВГ, включно термін «суб'єкти господарювання державного сектору економіки». До цих суб'єктів належали особи, зображені на малюнку нижче[507]:

Малюнок 7.1: Суб'єкти господарювання державного сектору економіки за Господарським кодексом

- **Державні унітарні підприємства**

Державне унітарне підприємство (тобто державне підприємство, створене одним засновником) – це підприємство, яке створене компетентним органом державної влади і входить до сфери його управління.

До державних унітарних підприємств належать комерційні, некомерційні й казенні підприємства.

Державне комерційне підприємство є суб'єктом підприємницької діяльності, який несе відповідальність за наслідки своєї діяльності усім майном, яке належить йому на основі

[506] В українському перекладі Стандарту ІПВГ термін «state-owned enterprise (SOE)» має такий вигляд: «державне підприємство (ДП)». Оскільки термін Стандарту є ширшим, ніж визначення «державного підприємства» в українському законодавстві, для цілей цього звіту поняття «state-owned enterprise» (в Стандарті ІПВГ) і «державне підприємство» (в українському законодавстві) слід розрізняти.

[507] Ч. 2 ст. 22 Господарського кодексу України №436-IV від 16.01.2003 р. (далі – «**Господарський кодекс**»).

права господарського відання (тобто з можливістю володіння, користування та обмеженого розпорядження таким майном[508]).

Створення державних некомерційних підприємств у сфері видобування корисних копалин законодавством не передбачено [509].

Казенне підприємство створюється за рішенням КМУ, в якому визначаються характер діяльності підприємства та орган, до сфери управління якого воно належить. Майно казенного підприємства закріплюється за ним на основі права оперативного управління[510].

Казенні підприємства створюються в окремих галузях економіки, визначених Господарським кодексом, зокрема, в яких (i) законом дозволено здійснення господарської діяльності лише державним підприємствам, (ii) основним (понад 50%) споживачем продукції (робіт, послуг) виступає держава, (iii) за умовами господарювання неможлива вільна конкуренція товаровиробників чи споживачів, (iv) переважаючим (понад 50%) є виробництво суспільно необхідної продукції (робіт, послуг), яке за своїми умовами не може бути рентабельним, (v) приватизацію майнових комплексів державних підприємств заборонено законом.[511].

- **Суб'єкти, державна частка в яких перевищує 50%: пряме володіння**

Також до суб'єктів господарювання державного сектору економіки в 2024 році належали:

- господарські товариства, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, та
- господарські товариства, частка держави в яких становить 100%[512].

Як правило, такі господарські товариства створюються шляхом:

- корпоратизації існуючих державних підприємств. Державне комерційне підприємство може бути перетворене на акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, 100% акцій (часток) у статутному капіталі якого належать державі[513]. Рішення про таке перетворення приймається уповноваженими суб'єктами управління об'єктами державної власності (засновниками). У разі коли підприємство включено до переліку об'єктів, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, таке рішення погоджується з КМУ[514];
- створення нового товариства у формі акціонерного товариства, засновником якого виступає орган, уповноважений управляти державним майном[515]. У цьому випадку відповідний орган приймає рішення про створення товариства цим самим рішенням може затвердити його статут.

---

[508] Господарське відання означає речове право, при якому підприємство володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником, проте може розпоряджатися окремими видами майна лише за згодою власника у випадках, передбачених законом (ст. 136 Господарського кодексу).

[509] ч. 2, ч.3 ст. 76 Господарського кодексу. Оперативне управління означає речове право, при якому підприємство володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником, для здійснення некомерційної господарської діяльності. При цьому, власник майна має право вилучати у суб'єкта господарювання майно, що використовується не за призначенням (ст. 137 Господарського кодексу).

[510] ч.1 ч.2 ст. 76 Господарського кодексу.

[511] Ст. 76 Господарського кодексу.

[512] Ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» №185-V від 21.09.2006 р. (далі – **«Закон України «Про управління об'єктами державної власності»**).

[513] ч. 7 ст. 74 Господарського кодексу.

[514] П. 2 Порядку перетворення державного унітарного комерційного підприємства в акціонерне товариство, затвердженого постановою КМУ № 802 від 29.08.2012 р., п. 3 Порядку перетворення державного унітарного комерційного підприємства в товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків часток у статутному капіталі якого належать державі, затвердженого постановою КМУ № 274 від 08.03.2024 р.

[515] ч. 1 ст. 10 Закону України «Про акціонерні товариства» №2465-IX від 01.01.2023.

Наприклад, АТ «НАК «Нафтогаз України» і НАК «Надра України» є акціонерними товариствами, які було створено на підставі розпорядчих актів[516].

Для таких товариств законодавство встановлює особливі вимоги щодо здійснення корпоративного управління (див. **Розділ 7.7** нижче).

У разі передачі таким господарським товариствам майна, що належить до державної власності, закріплення за ними такого майна може здійснюватися на основі спеціального права, відмінного від права власності. Так, об'єкти, що не підлягають приватизації, можуть передаватися на основі права господарського відання чи оперативного управління, з включенням або без включення його до балансу товариства.

Окремі господарські товариства містять у назві посилання на «національний» статус, але це не впливає на їхній правовий статус. Особливості правового статусу господарських товариств, що належать до суб'єктів державного сектору економіки, визначаються наявністю участі держави в їхньому статутному капіталі.

- **Суб'єкти, державна частка в яких перевищує 50%: опосередковане володіння**

У підприємств, що перебувають під опосередкованим контролем держави (зокрема, дочірніх підприємств державних підприємств, а також підприємств, більше 50% акцій яких належить суб'єктам господарювання державного сектору економіки), недостатньо визначений статус.

Суттєві підзвітні компанії, що перебувають в опосередкованій державній власності, визначені у Додатку 3. Серед них, наприклад, АТ «Укргазвидобування», АТ «Укртранснафта» (100% акцій яких є у володінні АТ «НАК «Нафтогаз України»).

Зазначені підприємства формально не відповідають визначенню «суб'єктів господарювання державного сектору економіки», яке не містить критерію опосередкованого володіння. Водночас в окремих випадках органи державної влади здійснюють деякі функції власника таких підприємств на підставі законів чи підзаконних актів. Зокрема:

- Реорганізація дочірніх підприємств АТ «НАК «Нафтогаз України», що провадять діяльність з транспортування магістральними трубопроводами і зберігання у підземних газосховищах, здійснюється за рішенням КМУ[517].

  Відчуження основних фондів, акцій та часток у статутному капіталі таких підприємств забороняється, за винятком передачі майна для здійснення функцій оператора Єдиної газотранспортної системи України[518].

- Господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100%, серед іншого, зобов'язані:

  - оприлюднювати інформацію про свою діяльність у тому самому порядку, що й суб'єкти господарювання державного сектору економіки[519];
  - оприлюднювати інформацію про використання ними публічних коштів на єдиному

[516] Постанова КМУ «Про утворення Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» №747 від 25.05.1998 р., постанова КМУ «Про утворення Національної акціонерної компанії «Надра України» №1128 від 14.07.2000 р.
[517] Ч. 3 ст. 7 Закону України «Про трубопровідний транспорт» №192/96-ВР від 15.05.1996 р.
[518] Ч. 5 Ст. 7 Закону України «Про трубопровідний транспорт» №192/96-ВР від 15.05.1996 р.
[519] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку оприлюднення інформації про діяльність державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків» №1067 від 09.11.2016 р.

веб-порталі використання публічних коштів[520].

- Окремі акти КМУ містять положення, які передбачають залишення 100% корпоративних прав (акцій, часток) окремих підприємств, акції яких належать АТ «НАК «Нафтогаз України», в державній власності, попри те, що ці корпоративні права (акції, частки) були передані до статутного капіталу АТ «НАК «Нафтогаз України» або набуті в інший спосіб[521].
- Державне майно, передане таким господарським товариствам, може закріплюватися за ними на основі права, відмінного від права власності (зокрема, на основі права господарського відання чи оперативного управління, з включенням або без включення його до балансу товариства[522]).

Питання про те, чи можна відносити видобувні компанії, що перебувають в опосередкованому державному володінні, до «суб'єктів господарювання державного сектору економіки», вже кілька разів розглядалося судами, і висновки різних судів залишаються непослідовними.

У зв'язку з втратою чинності Господарським кодексом у серпні 2025 року правове регулювання підприємств з державною участю зазнає значних змін. Це пов'язано передусім із забороною створення нових підприємств у формі державних підприємств[523]. Крім того, упродовж перехідного періоду уповноважені суб'єкти повинні прийняти рішення про припинення підприємства (крім державних некомерційних підприємств), єдиним учасником (засновником) якого є держава. Діяльність таких підприємств припиняється в результаті перетворення або ліквідації. Державні комерційні та казенні підприємства перетворюються на акціонерні товариства або товариства з обмеженою відповідальністю, 100% акцій (часток) у статутному капіталі якого належать державі, або в державне некомерційне товариство[524]. Якщо за підприємством закріплено майно на основі права господарського відання або права оперативного управління, уповноважений суб'єкт управління об'єктами державної власності повинен прийняти рішення про[525]:

- внесення майна, закріпленого на основі права господарського відання, до статутного капіталу юридичної особи - правонаступника такого підприємства, крім майна, що не підлягає приватизації;
- передачу майна, закріпленого на основі права господарського відання, що не підлягає приватизації, та майна, закріпленого на основі права оперативного управління, юридичній особі - правонаступнику такого підприємства на основі права узуфрукта державного або комунального майна.

[520] Цей обов'язок визначений вищезазначеною постановою КМУ.
[521] Постанова КМУ «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» №83 від 04.03.2015 р.
[522] Наприклад, відповідно до п. 4.3 Статуту АТ «Укргазвидобування» товариство має використовувати державне майно відповідно до законодавства. Майно, що є державною власністю і надане товариству у користування, господарське відання чи управління, включається до його активів.
[523] Ч. ч. 1-3 ст. 13 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» № 4196-IX від 09.01.2025 р.
[524] Ст. 14 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» № 4196-IX від 09.01.2025 р.
[525] Ч. 8 ст. 13 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» № 4196-IX від 09.01.2025 р.

Підхід для цілей Звіту ІПВГ

Відповідно до Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» інформацію щодо підприємств з державною участю, розкриття якої вимагається Стандартом ІПВГ (в тому числі щодо фінансових відносин з державою), повинні розкривати лише суб'єкти господарювання державного сектору економіки, що не враховує підприємства, які перебувають під опосередкованим контролем держави[526]. Проте неврахування таких суб'єктів може зашкодити досягненню мети та дотриманню принципів Стандарту ІПВГ, адже значна кількість підприємств, що перебувають під опосередкованим контролем держави, відіграє важливу роль у нафтогазовій та видобувній галузях України.

Відповідно, з метою повноти розкриття інформації для цілей цього Звіту у 2024 році, БГ ІПВГ прийняла рішення вважати підприємствами з державною участю (SOE) відповідно до Вимоги 2.6 Стандарту ІПВГ (1) суб'єктів господарювання державного сектору економіки та (2) підприємства, в яких держава опосередковано володіє більше ніж 50% акцій (часток).

Схематично цей підхід можна зобразити таким чином:

Малюнок 7.2: Поняття підприємства з державною участю для цілей ІПВГ Звіту

[526] Ч. 1 ст. 6 Закону про ІПВГ.

7.2. Участь держави у підприємствах видобувних галузей

7.2.1 Участь держави у підприємствах видобувних галузей у 2024 р.

Внесок держави у розвиток видобувних галузей України є суттєвим. Державні органи володіють або беруть участь у статутному капіталі деяких видобувних підприємств. Крім того, держава надає гарантії за кредитами видобувним компаніям, інвестує в їхній розвиток шляхом реалізації бюджетних програм, надання безвідсоткових бюджетних позик тощо. Зокрема, держава відіграє значну роль у галузях видобування кам'яного вугілля, нафти та газу, адже великі підприємства цих галузей перебувають у прямому чи опосередкованому володінні держави.

У цьому Звіті, згідно з рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2025 р., розкривається інформація щодо участі держави й державної підтримки лише тих компаній, які є суттєвими підзвітними в межах Звіту ІПВГ за 2024 рік та перебувають у прямій або опосередкованій власності держави (**Таблиця 7.1**).

Згідно з рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2025 ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння» було додано до переліку компаній з державною участю.

Таблиця 7.1: Перелік суттєвих підприємств у державній власності

Галузь	Назва компанії
Кам'яне вугілля	ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»
Кам'яне вугілля	ДП «Селидіввугілля»
Кам'яне вугілля	ДП «Мирноградвугілля»
Кам'яне вугілля	ДП «Львіввугілля»
Нафта та газ	АТ «Укргазвидобування»
Нафта та газ	АТ «Укрнафта»
Нафта та газ	ТОВ «Оператор ГТС України»
Нафта та газ	НАК «Нафтогаз України»
Нафта та газ	АТ «Укртранснафта»
Нафта та газ	ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»
Нафта та газ	ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»
Металічні	АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»

7.2.1.1. Участь держави у підприємствах галузі видобування кам'яного вугілля

У зв'язку з воєнним станом на території України відслідковування діяльності підприємств, що перебувають у власності держави та у сфері управління Міненерго, ускладнилося. Частина шахт та видобувних підприємств, що описані у цьому розділі Звіту, опинилася на територіях, непідконтрольних уряду України та/або зазнала руйнувань. Крім того, діяльність окремих державних підприємств галузі призупинена з причини близькості бойових дій та повітряних ударів. Така ситуація призвела до закриття публічного доступу до чинного переліку державних підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства енергетики України. Незалежним адміністратором використано непублічну інформацію. З публічних джерел станом на момент підготовки цього Звіту відомо, що три з чотирьох вугільних компаній знаходяться у зоні активних бойових дій.

У Звіті ІПВГ за 2024 рік до суттєвих підзвітних компаній галузі видобування кам'яного вугілля, якими володіє держава, увійшли чотири підприємства, а саме:

- ДП «Львіввугілля»;
- ДП «Мирноградвугілля»;
- ДП «Селидіввугілля»;
- ДП «Добропіллявугілля-видобуток».

7.2.1.2. Участь держави у підприємствах галузі видобування нафти та природного газу

Бізнес-модель АТ «НАК «Нафтогаз України» охоплює повний цикл діяльності, зокрема розвідку та розробку родовищ нафти й газу, експлуатаційне та розвідувальне буріння, транспортування нафти та зберігання нафти й газу, постачання природного й скрапленого газу споживачам.

Нижче наведено перелік дочірніх компаній найбільшої компанії нафтогазової галузі України АТ «НАК «Нафтогаз України» (**Таблиця 7.2**) та перелік підприємств, у статутних капіталах яких була міноритарна частка АТ «НАК «Нафтогаз України». Також виділено підприємства в опосередкованій власності держави через дочірні компанії АТ «НАК «Нафтогаз України».

Таблиця 7.2: Перелік дочірніх підприємств, що контролюються АТ «НАК «Нафтогаз України» у 2024 р.[527,528]

Назва підприємства	Ідентифікаційний код юридичної особи	Частка статутного капіталу, що належить АТ «НАК «Нафтогаз України	
		Станом на кінець 2023 р.	Станом на кінець 2024 р.
Видобування природного газу та нафти, її переробка			
АТ «Укргазвидобування»	[redacted]	100%	100%
АТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз»		100%	100%
ДП «Закордоннафтогаз»		100%	100%
АТ «Укрнафта»		50%+1 акція	50%+1 акція
АТ «Укртатнафта»		43,05%	43,05%
Зберігання та транспортування нафти і природного газу			
АТ «Укртрансгаз»	[redacted]	100%	100%
АТ «Укртранснафта»		100%	100%
АТ «Укрспецтрансгаз»		100%	100%
ТОВ «Міжнародний консорціум з управління та розвитку газотранспортної системи України»		50%	50%
Інші види діяльності			
ДП «Нафтогаз Біоенергія»	[redacted]	100%	100%
ДП «Нафтогаз-Енергосервіс»		100%	100%
ДП «Укравтогаз»		100%	100%
ДП «Нафтогазбезпека»		100%	100%
ДП «Будівельник»[529]		100%	100%
ДК «Газ України»		100%	100%
Компанія «Петросаннан» (Petrosannan Company (Єгипет))		50,00%	50,00%
Naftogaz Slovakia S.R.O		100%	100%
ТОВ «Надра Юзівська»		100%	100%
ТОВ «Нафтогаз Цифрові Технології»		100%	100%
АТЗТ «Укрфрагаз»		38,54%	38,54%
ПрАТ «Девон»		12,13%	12,13%
ПрАТ «Ензим»		12,52%	12,52%
ПрАТ «Новітня Воднева Індустрія»		17,06%	17,06%

[527] Консолідована фінансова звітність АТ «НАК «Нафтогаз України» за 2024 рік https://www.naftogaz.com/short/90f3caf9, Окрема фінансова звітність АТ «НАК «Нафтогаз України» за 2024 рік naftogaz.com/short/7db58045, Додатковий запит ІПВГ.
[528] Дані з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців на платформі https://youcontrol.com.ua
[529] В стані припинення.

Назва підприємства	Ідентифікаційний код юридичної особи	Частка статутного капіталу, що належить АТ «НАК «Нафтогаз України	
		Станом на кінець 2023 р.	Станом на кінець 2024 р.
ПрАТ «Айтрон-Укргаз метерс компані»[530]		11,17%	11,17%
ПрАТ «Укрбудтрансгаз»[531]		20%	20%
ТОВ «Альянс Холдинг»		25,50%	25,50%
ТОВ «Інвест-Регіон»		25,50%	25,50%
Дочірнє підприємство «Фірма «Укртатнафтасервіс»		43,05%	43,05%
ТОВ «МСЧ «Нафтохімік»		43,05%	43,05%
ТОВ «Укртатнафтасервіс»		43,05%	43,05%
ТОВ «Дніпрорегіонгаз»		25%	25%
ТОВ «Кримрегіонгаз»		25%	25%
ДП «Івано-Франківськ-Пропан»		25%	25%
ДП «Газсервіс» АТ «Львівгаз»		25%	25%
Дочірнє підприємство «Санаторій «Арніка» ВАТ по газопостачанню та газифікації АТ «Львівгаз»		25%	25%
ТОВ «Уманьгаз Збут»		25%	25%
ТОВ «Бережанська Агропромтехніка»		15,23%	15,23%
ДП «Газ Мелітополя» ПрАТ «Мелітопольгаз»		25%	25%
ПАТ «Кримгаз»		25%	25%
ТОВ «Шебелинська Вода»		1,73%	1,73%
Нафтогаз Трейдінг Юроп АГ (Naftogaz Trading Europe EG (Швейцарія))		100%	100%
Теплова енергія			
АТ «Дніпровська ТЕЦ»		99,99%	99,99%
ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ»		99,99%	99,99%
АТ «Криворіцька Теплоцентраль»		99,99%	99,99%
АТ «Херсонська ТЕЦ»		99,99%	99,99%
АТ «Одеська ТЕЦ»		99,99%	99,99%
АТ «Сєвєродонецька ТЕЦ»		100%	100%
Розподіл природного газу			
АТ «Газтранзит»		40,22%	40,22%
АТ «Борщівгаз»		25%	25%
ПрАТ «Бучачгаз»		25%	25%
АТ «Бережанигаз»		25%	25%
АТ «Вінницягаз»		25%	25%
ПрАТ «Гадячгаз»		25%	25%
АТ «Гусятингаз»		25%	25%
АТ «Дніпропетровськгаз»		25%	25%
АТ «Донецькоблгаз»		38,28%	38,28%
ПАТ «Закарпаттягазбуд»		39,02%	39,02%
АТ «Заліщикигаз»		25%	25%

[530] В стані припинення.
[531] В стані припинення.

Назва підприємства	Ідентифікаційний код юридичної особи	Частка статутного капіталу, що належить АТ «НАК «Нафтогаз України	
		Станом на кінець 2023 р.	Станом на кінець 2024 р.
АТ «Запоріжгаз»	[redacted]	25%	25%
АТ «Збаражгаз»		25%	25%
АТ «Зборівгаз»		25%	25%
АТ «Івано-Франківськгаз»		25%	25%
АТ «Кіровоградгаз»		51%	51%
АТ «Київоблгаз»		25%	25%
АТ «Кременецьгаз»		25%	25%
ПрАТ «Кременчукгаз»		25%	25%
АТ «Лубнигаз»		25%	25%
АТ «Луганськгаз»		25%	25%
АТ «Львівгаз»		25%	25%
ПрАТ «Мелітопольгаз»		25%	25%
АТ «Миколаївгаз»		25%	25%
АТ «Монастириськгаз»		25%	25%
АТ «Підволочиськгаз»		25%	25%
АТ «Полтавагаз»		25%	25%
АТ «Рівнегаз»		25%	25%
ПАТ «Севастопольгаз»		25%	25%
АТ «Сумигаз»		25%	25%
ПрАТ «Теребовлягаз»		25%	25%
ПрАТ «Тернопільгаз»		25%	25%
ВАТ «Тернопільгазбуд»		51%	51%
ПрАТ «Тернопільміськгаз»		25%	25%
АТ «Тисменицягаз»		25%	25%
ПрАТ «Уманьгаз»		25%	25%
АТ «Хмельницькгаз»		25%	25%
АТ «Чернігівгаз»		25%	25%
АТ «Чортківгаз»		25%	25%
ПрАТ «Шепетівкагаз»		25%	25%

Низка дочірніх компаній АТ «НАК «Нафтогаз України» має дочірні компанії або набуті частки у статутних капіталах інших підприємств (**Таблиця 7.3**). Переважну їх більшість можна віднести до асоційованих підприємств АТ «НАК «Нафтогаз України». Не всі з зазначених підприємств належать до видобувної галузі.

Таблиця 7.3: Перелік підприємств, у статутних капіталах яких була частка дочірніх компаній АТ «НАК «Нафтогаз України» у 2024 р.

Назва підприємства	Ідентифікаційний код юридичної особи	Частка в статуному капіталі		Частка істотної участі, що належить АТ «НАК «Нафтогаз України (опосердковане володіння)	
		Станом на кінець 2023 р.	Станом на кінець 2024 р.	Станом на кінець 2023 р.	Станом на кінець 2024 р.
АТ «Укргазвидобування» - видобувна діяльність					
ТОВ «Олександр»	[redacted]	100%	100%	100%	100%
ТОВ «Нафтогаз Дріллінг»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Шебелинська Вода»		98,27%	98,27%	100%	100%
АТ «Укрнафта» - видобувна діяльність[532]					
ТОВ «СП «Укркарпатойл Лтд»	[redacted]	100%	100,00%	50,00%	50,00%
ТОВ «Агрофірма «Джерело»		99,99%	99,99%	49,99%	49,99%
ТОВ «Охтирка-Агро»		99,99%	99,99%	49,99%	49,99%
ТОВ «Полив'яне-Агро»		99,98%	99,98%	49,99%	49,99%
ТОВ «Качанове-Агро»		99,97%	99,97%	49,98%	49,98%
ТОВ «Агрофірма Миколаївка»		99,96%	99,96%	49,98%	49,98%
ТОВ «Воскресенське-Агро»		99,92%	99,92%	49,96%	49,96%
Закрите страхове акціонерне товариство «Ворскла»[533]		79,39%	79,39%	39,70%	39,70%
ЗАТ «Фонд-сервіс»		74,00%	74,00%	37,00%	37,00%
Українська нафтогазова страхова компанія		57,62%	57,62%	28,81%	28,81%
Спільне підприємство «Каштан Петролеум Лтд»		55,00%	55,00%	27,50%	27,50%
ТОВ «Укрнафта-постач»		100,00%	100,00%	50,00%	50,00%
ТОВ «Нафта-Актив»		100,00%	100,00%	50,00%	50,00%
ТОВ «СекьюрАйТі»		49,00%	49,00%	24,50%	24,50%
ТОВ ТВФ «Нафтотранссервіс»		49,90%	49,90%	24,95%	24,95%
ТОВ «СП «БНК»		25,10%	25,10%	12,55%	12,55%
ВАТ «Спартак»[534]		18,98%	18,98%	18,98%	18,98%
ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» - видобувна діяльність					
ДП «Чорноморнафтогазсервіс»	[redacted]	100%	100%	100%	100%
ТОВ «Керченський морський завод «Фрегат»[535]		57,99%	57,99%	57,99%	57,99%
НП КНПФ «Чорноморнафтогаз»		100%	100%	100%	100%
ДП «Чорноморнафтогазінвест»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Інститут «Шельф»		45,00%	45,00%	45,00%	45,00%
ТОВ «Чорноморнафтогаз екойл»		20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
ПАТ «Кримгаз»		15,45%	15,45%	40,45%	40,45%
ТОВ «Кримнефтегазснаб»		5,00%	5,00%	0,00%	0,00%
АТ «Укртрансгаз» - зберігання вуглеводнів					
ТОВ «Когенераційні технології УТГ»	[redacted]	38,00%	38,00%	38,00%	38,00%
АТ «Укртранснафта» - транспортування вуглеводнів					
ТОВ «Нафтогаз Ойл Трейдинг»	[redacted]	100%	100%	100%	100%
ТОВ «КФ «Укртранснафта»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Сі Транс»		26,00%	26,00%	100%	100%

[532] В рамках додаткового запиту ІПВГ було розкрито інформацію щодо компаній, в яких частка володіння АТ «Укрнафта» становить менше 10%. Серед них: АТ «Оснастка», ВАТ «Базис-Інвестмент», ПЗВО «Галицька академія», ПАТ «КБ «Надра» (в стані припинення), АБ «Укргазбанк», ВАТ СКБ «Дністер» (в стані припинення).

[533] В стані припинення.

[534] В стані припинення.

[535] В стані припинення.

Назва підприємства	Ідентифікаційний код юридичної особи	Частка в статуному капіталі		Частка істотної участі, що належить АТ «НАК «Нафтогаз України (опосердковане володіння)	
		Станом на кінець 2023 р.	Станом на кінець 2024 р.	Станом на кінець 2023 р.	Станом на кінець 2024 р.
ПрАТ «Страхова компанія» «Трансмагістраль»		89,50%	91,99%	99,01%	99,01%
ТОВ «Трансмунай»		50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
ТОВ «Укртранснафта Сервіс»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «УТН Безпека»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Київська інвестиційна будівельна компанія»		100%	100%	100%	100%
ЗАТ «Компанія з управління активами та адміністрування пенсійних фондів «Укртранснафта»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «МТП «Сарматія»		28,79%	28,79%	28,79%	28,79%
ДК «Газ України»					
ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Нафтогаз Тепло»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Газорозподільні мережі України»		100%	100%	100%	100%
АТ «Кіровоградгаз»					
ДП «Центргаз»		100%	100%	51,00%	51,00%
ДП «Нафтогаз Біоенергія»					
ТОВ «Нафтогаз Біоенергія - А»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Нафтогаз Біоенергія - Т»		100%	100%	100%	100%
ТОВ «Захід Технолоджі Груп»		65,00%	65,00%	65,00%	65,00%
ТОВ «Рембуд Альянс»		100%	100%	100%	100%

Договори про спільну діяльність

Перелік договорів про спільну діяльність суттєвих компаній з державною участю галузі видобування нафти й природного газ та основну інформацію щодо таких договорів наведено у таблиці нижче. Інформацію було зібрано Незалежним адміністратором на основі відповідей суттєвих підзвітних компаній, ДПС та з відкритих джерел.

Таблиця 7.4: Інформація щодо договорів про спільну діяльність у нафтогазовій галузі у 2024 р.

Податковий номер	Назва	Дата укладення ДСД	Строк дії ДСД	Податковий номер уповноваженого платника податків (оператора) за ДСД	Уповноважений платник податків (оператор) за ДСД	Код ЄДРПОУ учасника ДСД	Найменування учасника ДСД	Розподіл часток між кожним учасником ДСД	Номер спеціального дозволу, на підставі якого здійснюється діяльність за ДСД	Частка в отриманому прибутку за 2024 рік, тис. грн
[redacted]	Договір про спільну діяльність № 410/95[536]	14.09.1995	03.03.2033	[redacted]	АТ «Укрнафта» в особі НГВУ «Полтаванафтогаз»	[redacted]	ТОВ Агрофірма «Джерело»	0,1%	-	-
							АТ «Укрнафта»	99,9%	-	-
	Договір про спільну діяльність № 35/809[537]	20.07.2004	01.07.2044		АТ «Укрнафта» в особі НГВУ «Полтаванафтогаз»		АТ «Укрнафта»	93%	-	216 120,10
							Представництво «Регал Петролеум Корпорейшн Лімітед» (Без права юридичної особи)	7%	-	-
	Договір про спільну діяльність № 35/78[538]	24.02.2003	Безстроковий		АТ «Укрнафта» в особі НГВУ «Охтирканафтогаз»		АТ «Укрнафта»	79%	-	-
							НАК «Надра України»	21%	-	-
	Договір про спільну діяльність № 999/97[539]	24.12.1997	31.12.2030		АТ «Укрнафта» в особі НГВУ «Полтаванафтогаз»		АТ «Укрнафта»	49,9%	-	-
							Компанія «Моментум Ентерпрайзис (Істерн Юроп) Лтд»	50,1%	-	-
	Договір про спільну діяльність № 35/4	19.01.1999	19.01.2029		ПрАТ «Галс-К»		ТОВ «Карлтон Трейдінг Україна»	50%	-	-
							АТ «Укрнафта»	49,9%	1563 2031 1662 1596 1439	778 529,65
							ПрАТ «Галс-К»	0,1%	-	-
	Додаток № 4 до договору про спільну	19.01.1999	07.09.2026		ПрАТ «Галс-К»		ТОВ «Карлтон Трейдінг Україна»	**Група А** (свердловини, побудовані на умовах повного фінансового ризику) - 4%	-	-

[536] Виробнича діяльність не здійснюється.
[537] Виробнича діяльність не здійснюється.
[538] Виробнича діяльність не здійснюється.
[539] Виробнича діяльність не здійснюється.

Податковий номер	Назва	Дата укладення ДСД	Строк дії ДСД	Податковий номер уповноваженого платника податків (оператора) за ДСД	Уповноважений платник податків (оператор) за ДСД	Код ЄДРПОУ учасника ДСД	Найменування учасника ДСД	Розподіл часток між кожним учасником ДСД	Номер спеціального дозволу, на підставі якого здійснюється діяльність за ДСД	Частка в отриманому прибутку за 2024 рік, тис. грн
	діяльність № 35/4							**Група Б** (свердловини, побудовані за рахунок коштів інвесторів учасниками) - 2,01% **Група В** (свердловини, відремонтовані за рахунок коштів інвесторів учасниками) - 2,01%		
						[redacted]	АТ «Укрнафта»	**Група А** (свердловини, побудовані на умовах повного фінансового ризику) - 0% **Група Б** (свердловини, побудовані за рахунок коштів інвесторів учасниками) - 49,9% **Група В** (свердловини, відремонтовані за рахунок коштів інвесторів учасниками) - 49,9%	1562 914 947	6 402,232
							ПрАТ «Галс-К»	**Група А** (свердловини, побудовані на умовах повного фінансового ризику) - 96% **Група Б** (свердловини, побудовані за рахунок коштів інвесторів учасниками) - 48,09% **Група В** (свердловини, відремонтовані за	-	-

Податковий номер	Назва	Дата укладення ДСД	Строк дії ДСД	Податковий номер уповноваженого платника податків (оператора) за ДСД	Уповноважений платник податків (оператор) за ДСД	Код ЄДРПОУ учасника ДСД	Найменування учасника ДСД	Розподіл часток між кожним учасником ДСД	Номер спеціального дозволу, на підставі якого здійснюється діяльність за ДСД	Частка в отриманому прибутку за 2024 рік, тис. грн
[redacted]				[redacted]		[redacted]		рахунок коштів інвестованих учасниками) - 48,09%		
	Договір про спільну діяльність № 5/56	21.12.2000	21.12.2030		АТ «Укрнафта» в особі НГВУ «Полтаванафтогаз»		АТ «Укрнафта»	80%	2139	13 985,55
							ТОВ «Надра-Інвест»	20%	-	-
	Договір про спільну діяльність № 35/176[540]	11.11.1999	Безстроковий		АТ «Укрнафта» в особі НГВУ «Охтирканафтогаз» АТ «Укрнафта»		АТ «Укрнафта»	20%	-	-
							ТОВ «Технопаклюкс»	18%	-	-
							ТОВ «Навігатор Комплект»	40%	-	-
							Компанія «Tranget Limited»	22%	-	-
	Договір про спільну діяльність № 01	20.03.1998	30 вересня 2024 АТ «Укрнафта» вийшло зі складу учасників		ПрАТ «Айпек»		Фелузіо Інвестментс ЛТД	Частка обчислюються на кожен з днів фіксації часток шляхом множення на 0,75 відношення Накопиченого Внеску кожного з Учасників до суми накопичених внесків Учасників за даними бухгалтерського обліку на відповідний день фіксації часток	-	-
							Пауер Провіжен Лімітед		-	-
							ПрАТ «АЙПЕК»		-	-
							АТ «Укрнафта»	25%	1511	6 091,76
	Догові про спільну діяльність № 35/21	28.01.2008	08.05.2036		АТ «Укрнафта»		СП «Каштан Петролеум Лтд»	93%	-	-
							АТ «Укрнафта»	7%	518	203 456,06

[540] Виробнича діяльність не здійснюється.

Податковий номер	Назва	Дата укладення ДСД	Строк дії ДСД	Податковий номер уповноваженого платника податків (оператора) за ДСД	Уповноважений платник податків (оператор) за ДСД	Код ЄДРПОУ учасника ДСД	Найменування учасника ДСД	Розподіл часток між кожним учасником ДСД	Номер спеціального дозволу, на підставі якого здійснюється діяльність за ДСД	Частка в отриманому прибутку за 2024 рік, тис. грн
[redacted]	Договір про спільну діяльність № 35/71[541]	01.07.2007	27.07.2035	[redacted]	АТ «Укрнафта»	[redacted]	АТ «Укрнафта»	93%	-	35 634,74
							СП «Укркарпатойл ЛТД»	7%	-	-
	Договір про спільну діяльність № 06/09/422	31.03.2021	30 листопада 2024 АТ «Укрнафта» вийшло зі складу учасників		ТОВ «Дашава»		АТ «Укрнафта»	49,9%	-	-
							ТОВ «Дашава»	50,1%	-	-

[541] Виробнича діяльність не здійснюється.

7.2.1.3. Участь держави у підприємствах галузі видобування руд заліза, марганцю та титану

Руди заліза

Видобування руд заліза у 2024 році здійснювалося лише компаніями приватного сектору економіки.

Руди марганцю

Видобування руд марганцю в Україні відбувається виключно приватними компаніями.

Руди титану

У 2024 році до переліку суттєвих компаній, що здійснюють видобування руд титану в Україні увійшло одне державне підприємство - АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія». Компанія займається розробкою титано-цирконієвих родовищ і виробництвом рутилового та ільменітового концентратів, пісків циркон-рутил-ільменітоносних, а також наданням послуг зі збагачення концентратів.

[redacted]

У липні 2024 року, Кабінетом Міністрів України було прийнято розпорядження № 643-р щодо продажу пакета акцій акціонерного товариства «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» на електронному аукціоні з умовами»[542]. Згідно з цим розпорядженням, планувалося здійснити продаж 100% акцій компанії на базі державної електронної системи «Прозорро.Продажі»[543]. За результатами торгів, що відбулися 08.10.2024, переможцем аукціону було визнано компанію ТОВ «Цемін України». Згідно з укладеним договором купівлі-продажу від 19 листопада 2024 року ТОВ «Цемін України» має такі зобов'язання:

- здійснення інвестицій у формі капітальних вкладень на технічне переозброєння та модернізацію (в тому числі енергомодернізацію) виробництва у загальній сумі не менше 400 млн грн. Від дати переходу права власності на Об'єкт приватизації і до досягнення загальної суми інвестицій розмір інвестицій щороку має становити не менше 50 млн грн;
- погашення простроченої кредиторської заборгованості товариства, що наявна на дату переходу права власності на Об'єкт приватизації, крім заборгованості перед фізичними та юридичними особами, щодо яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції», та пов'язаними з ними особами, а також кредиторами, бенефіціаром яких є громадяни/резиденти рф та/або республіки білорусь;
- здійснення заходів з рекультивації порушених земель відповідно до вимог законодавства;

[542] Розпорядження КМУ «Питання продажу пакета акцій акціонерного товариства «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» на електронному аукціоні з умовами» № 643-р від 12.07.2024 р.
[543] Аукціон Прозорро.Продажі - https://prozorro.sale/auction/LPE001-UA-20240719-99204/.

- розроблення проєкту консервації та рекультивації шлаконакопичувача в балці «Моргунка» та його реалізація відповідно до планів товариства;
- Реконструкція наявних каналізаційних очисних споруд філії «Вільногірський ГЗК» упродовж 2025 - 2027 років.

Руди урану

Видобування руд уранових в Україні здійснювалося одним підприємством державної власності ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», компанія не входить до переліку суттєвих у 2024 році.

Згідно з відомостями, поданими ДП «Східний ГЗК», до складу компанії входять такі відокремлені підрозділи:

[redacted]

7.2.1.4. Участь держави у підприємствах галузі видобування глин вогнетривких, глин тугоплавких, піску кварцового та каміння будівельного

У галузі видобування глин тугоплавких, глин вогнетривких і піску кварцового державні компанії у 2024 р. видобування не здійснювали.

Каміння будівельне

Станом на 2024 р. до видобування будівельного каміння в Україні здебільшого були залучені приватні компанії, які ведуть діяльність на родовищах відповідно до отриманих дозвільних документів. У галузі наявні компанії державної власності, проте їхній внесок не суттєвий.

7.2.2 Відповідальність держави за покриття витрат підприємств з державною участю

Відповідальність держави за зобов'язаннями підприємств з державною участю (як підзвітних, так і будь-яких інших українських підприємств) може відрізнятися залежно від рівня володіння (пряме чи опосередковане) та організаційно-правової форми відповідного підприємства, зокрема:

Суб'єкт господарювання	Загальне правило щодо відповідальності держави
Державні комерційні підприємства	Держава та орган, до сфери управління якого входить таке підприємство, не несуть відповідальності за його зобов'язаннями[544].
Державні казенні підприємства	Держава, в особі органу, до сфери управління якого входить таке підприємство, несе повну субсидіарну (додаткову) відповідальність за його зобов'язаннями в разі недостатності коштів, що перебувають у його розпорядженні, для виконання своїх зобов'язань[545].

[544] Ч. 5 ст. 74 Господарського кодексу.
[545] Ч. 7 ст. 77 Господарського кодексу.

Суб'єкт господарювання	Загальне правило щодо відповідальності держави
Акціонерні товариства	Держава несе ризик збитків, пов'язаних із діяльністю акціонерних товариств, що знаходяться у безпосередній власності держави, в межах належних їй (тобто відповідному органу, що діє від імені держави) акцій[546].
Товариства з обмеженою відповідальністю	Держава не відповідає за зобов'язаннями товариства. Товариство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном[547].
Підприємства під опосередкованим контролем держави	Держава не відповідає за зобов'язаннями таких суб'єктів, а підприємства з державною участю несуть відповідальність за зобов'язаннями створених ними суб'єктів господарювання на загальних підставах. Зокрема, учасники акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, лише в межах вартості своїх акцій або внесків[548].

Отже, за загальним правилом на державу (в тому числі уповноважений державний орган) не покладений обов'язок покривати витрати підприємств з державною участю. Держава несе відповідальність за зобов'язаннями підприємств, що перебувають у прямій власності держави, **як звичайний акціонер** (учасник), що повністю вніс свій внесок до капіталу підприємства, незалежно від етапів проєктного циклу видобувних підприємств. Інші особливості покриття державою їхніх витрат законодавством України не передбачені.

Як зазначено в **Розділі 7.1**, певні особливості встановлені для казенних підприємств, але серед підзвітних компаній вони відсутні. Натомість більшість підзвітних компаній з державною участю належить до державних комерційних підприємств.

У статутних документах найбільших підзвітних підприємств з державною участю, що перебувають у публічному доступі, відсутні будь-які особливості фінансових відносин з державою/уповноваженим державним органом.

Відповідно до інформації, одержаної Незалежним адміністратором від підзвітних компаній з державною участю, відхилень від описаних вище загальних правил щодо відповідальності держави за зобов'язаннями таких підзвітних компаній у 2024 році не виявлено.

Окремі розділи цього Звіту також містять інформацію про:

1) права, обов'язки та відповідальність держави за покриття витрат у межах договорів у видобувних галузях (ДСД, УРП) – див. **Розділи 6.6.3 та 6.6.4**;
2) заходи державної підтримки, які, серед іншого, можуть мати наслідком покриття витрат окремих підприємств з державною участю - див. **Розділ 7.5.**

[546] Ч. 2 ст. 3 Закону України «Про акціонерні товариства» №2465-IX від 01.01.2023 р. При цьому статутний капітал будь-якого господарського товариства не може формуватися за рахунок бюджетних коштів, майна державних підприємств, яке відповідно до закону не підлягає приватизації, а також майна, що перебуває в оперативному управлінні бюджетних установ, якщо інше не передбачено законом (див. ч. 1 ст. 86 Господарського кодексу).
[547] Ст. 3 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» №2275-VIII від 06.02.2018 р.
[548] Наприклад, залежно від організаційно-правової форми створеного господарського товариства, учасники товариства з обмеженою відповідальністю несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, лише в межах своїх внесків, з додатковою відповідальністю - додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до вкладу кожного з учасників, учасники повного товариства - додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, а командитного - або лише в межах вкладу (вкладники), або додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном (повні учасники) (див. ст. 80 Господарського кодексу, Глава 8 Цивільного кодексу України № 435-IV від 16.01.2003 р., ст. 56 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» №2275-VIII від 06.02.2018 р.).

7.3. Фінансові відносини між державою та підприємствами з державною участю

7.3.1 Положення законодавства України

- **Фінансові плани підприємств з державною участю**

Відповідно до законодавства України усі підприємства з державною участю зобов'язані складати та затверджувати річний та з поквартальною розбивкою фінансовий план на кожен наступний рік[549], відповідно до якого підприємство отримує доходи та здійснює видатки в межах, визначених законодавством України. Фінансовий план складається відповідно до стратегічного плану розвитку, Політики державної власності, цілей діяльності, визначених у листі очікувань власника[550]. Формально цей документ, серед іншого, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання функцій відповідного підприємства упродовж року відповідно до установчих документів.

Типова форма фінансового плану повинна містити такі таблиці[551]:

- «Основні фінансові показники» (включає такі розділи: I «Формування фінансових результатів», II «Сплата податків, зборів та інших обов'язкових платежів», III «Капітальні інвестиції», IV «Коефіцієнтний аналіз», VI «Кредитна політика», VII «Дані про персонал та витрати на оплату праці»);
- I. Інформація до фінансового плану;
- II. Розрахунки з бюджетом;
- III. Рух грошових коштів (за прямим методом);
- IV. Капітальні інвестиції;
- V. Інформація щодо отримання та повернення залучених коштів;
- VI. Джерела капітальних інвестицій;
- VII. Капітальне будівництво.

Фінансовий план підприємства, яке є суб'єктом природних монополій[552] або плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку якого перевищує 50 млн гривень, повинен включати окремі фінансові показники, а саме коефіцієнти рентабельності, ліквідності та платоспроможності, а також обсяги виплат на користь держави, бюджетного фінансування та квазіфіскальних операцій, що визначені в листах очікувань власника[553].

> За загальним правилом, фінансові плани підприємств з державною участю підлягають затвердженню до 1 вересня року, що передує плановому, якщо інше не передбачено законом, наглядовими радами (якщо утворення наглядової ради є обов'язковим відповідно до закону та/або передбачено статутом) та подаються до уповноваженого органу управління, Мінекономіки, Мінфіну та ДПС[554].

Господарські товариства, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) держави та які зобов'язані складати консолідовану фінансову звітність, складають також

[549] Ч. 1 ст. 75,ч. 2 ст. 75[2], ч. 6 ст. 77, ч. 3 ст. 89 Господарського кодексу.
[550] Ч. 4 ст. 11[6] Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р..
[551] П. 3.1. Методичних рекомендацій щодо розроблення фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджених наказом Мінекономіки № 26119 від 18.11.2024 р.
[552] Див. Зведений перелік суб'єктів природних монополій, що публікується на щомісячній основі на офіційному вебсайті АМКУ
[553] Ч. 2 ст. 75, ч. 3 ст. 89 Господарського кодексу, п. 2.2. Методичних рекомендацій щодо розроблення фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджених наказом Мінекономіки № 26119 від 18.11.2024 р.
[554] Ч. 2 ст. 75 Господарського кодексу; п. 2.6. Методичних рекомендацій щодо розроблення фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджених наказом Мінекономіки № 26119 від 18.11.2024 р.

консолідований фінансовий план, який включає показники дочірніх підприємств та господарських товариств, що входять до його консолідованої фінансової звітності[555].

Уповноважені органи управління подають до Мінекономіки зведені показники затверджених фінансових планів підприємств, що перебувають у сфері їх управління. Також уповноваженим органам управління рекомендовано подавати зазначену інформацію Мінфіну та ДПС.

Уповноважені органи управління повинні подавати зведені показники затверджених фінансових планів до Мінекономіки. Такі показники також рекомендовано подавати Мінфіну та ДПС[556].

Зміни до затвердженого фінансового плану можна вносити протягом усього планового періоду та в році, в якому фінансовий план підлягав затвердженню[557].

Наглядовій раді та уповноваженому органу управління щокварталу подається звіт про виконання фінансового плану. Звіт про виконання фінансового плану підприємства за IV квартал рекомендовано подавати разом із звітом про виконання фінансового плану за рік[558].

Крім того, уповноважені органи управління подають до Мінекономіки зведений звіт про виконання фінансових планів підприємств, що належать до сфери їх управління. Водночас щодо підприємств, що є суб'єктами природних монополій або плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 млн гривень, рекомендується подавати до Мінекономіки і Мінфіну звіти про виконання фінансових планів окремо щодо кожного підприємства[559].

У свою чергу, Мінекономіки здійснює аналіз та узагальнення отриманої інформації та публікує зведені показники виконання фінансових планів на офіційному вебсайті[560].

У разі незатвердження річних фінансових планів у встановленому порядку суб'єкти господарювання державного сектору економіки можуть здійснювати витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та не можуть здійснювати продаж, списання державного майна, виплату винагороди (премії) керівникам. При цьому до затвердження річних фінансових планів забороняється здійснювати витрати на[561]:

- капітальні інвестиції (за винятком випадків, рішення щодо яких прийнято КМУ);
- придбання та оренду легкових автомобілів;
- маркетингові та інформаційно-консультаційні послуги;
- консалтингові послуги;
- страхування (крім витрат на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, обов'язкове страхування та страхування відповідно до міжнародних договорів);
- представницькі заходи;

[555] Ч. 3 ст. 89 Господарського кодексу
[556] П. 2.6. Методичних рекомендацій щодо розроблення фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджених наказом Мінекономіки № 26119 від 18.11.2024 р.
[557] П. 2.8. Методичних рекомендацій щодо розроблення фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджених наказом Мінекономіки № 26119 від 18.11.2024 р.
[558] П. 2.9. Методичних рекомендацій щодо розроблення фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджених наказом Мінекономіки № 26119 від 18.11.2024 р.
[559] П. 2.10. Методичних рекомендацій щодо розроблення фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджених наказом Мінекономіки № 26119 від 18.11.2024 р.
[560] Інформація щодо фінансового планування підприємств на офіційному вебсайті Міністерства економіки України.
[561] Постанова КМУ «Про порядок здійснення витрат суб'єктами господарювання державного сектору економіки у разі незатвердження (непогодження) річних фінансових планів у встановленому порядку» № 899 від 03.10.2012 р.

- виробництво та поширення реклами;
- благодійну, спонсорську та іншу допомогу.

Повні тексти фінансових планів та звітів про їх виконання відсутні в публічному доступі.

На практиці механізм складання та погодження фінансових планів на підприємствах з державною участю не є ефективним та не дозволяє отримати об'єктивні дані про планові фінансові показники діяльності того чи іншого підприємства. Здебільшого фінансові плани затверджуються із запізненням або не затверджуються взагалі[562]. Наприклад, фінансовий план АТ «НАК «Нафтогаз України»[563], на 2024 рік був затверджений 18.06.2024 року, а фінансовий план АТ «Укрнафта»[564] - 1 березня 2024 року.

З огляду на вищевикладене БГ ІПВГ прийняла рішення використовувати інформацію з фінансової звітності, а не з фінансових планів та звітів про їх виконання.

Так, виходячи із законодавства України та положень статутів підзвітних підприємств з державною участю, фінансування діяльності підприємств з державною участю може здійснюватися з різних джерел, у тому числі з:

- коштів державного та місцевих бюджетів, зокрема в рамках реалізації цільових бюджетних програм (див. **Розділ 7.5.1** цього Звіту) та здійснення внесків до статутного капіталу (див. **Розділ 7.3.2** цього Звіту);
- фінансових ресурсів, залучених на поворотній основі, наприклад, у вигляді одержання кредитів чи позик, випуску облігацій з урахуванням певних обмежень;
- дивідендів від суб'єктів господарювання, учасниками яких вони є[565];
- власних коштів за результатами господарської діяльності, з урахуванням обмежень щодо розпорядження прибутком, зокрема обов'язку виплати дивідендів або частини чистого прибутку до державного бюджету (докладніше див. **Розділ 7.4** цього Звіту);
- інших джерел, не заборонених законом.

Законодавчі обмеження щодо окремих джерел фінансування описано нижче в цьому розділі.

- **Фінансування через статутний капітал**

Організаційно-правова форма державного підприємства не передбачає можливості участі приватного інвестора, оскільки таке підприємство створюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності[566], а майно підприємства закріплюється за ним на основі права господарського відання чи на права оперативного управління[567].

Щодо господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50%, законодавство не забороняє участь приватного інвестора в таких товариствах, проте порядок проведення додаткової емісії акцій (для АТ) або здійснення додаткових вкладів (для

[562] Звіт про результати аналізу ефективності управління об'єктами державної власності у газовому секторі, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, затверджений рішенням Рахункової палати №34-2 від 21.12.2021 р.
[563] Розпорядження КМУ «Про затвердження фінансового плану акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» на 2024 рік» № 557-р від 18.06.2024 р.
[564] Розпорядження КМУ «Про затвердження фінансового плану публічного акціонерного товариства «Укрнафта» на 2024 рік» № 172-р від 01.03.2024 р.
[565] Право створювати інших суб'єктів господарювання на основі належного їм майна передбачене для підприємств з державною участю відповідно до ст. 135 Господарського кодексу.
[566] Ч. 1 ст. 73 Господарського кодексу.
[567] Ч. 3 ст. 73 Господарського кодексу.

ТОВ) передбачає викуп акцій/здійснення внесків лише державою[568]. Аналогічних порядків для приватних інвесторів не встановлено.

Натомість законодавство України передбачає можливість участі приватного інвестора в АТ/ТОВ шляхом приватизації державного пакету акцій/частки в статутному капіталі[569]. Крім того, державні підприємства можуть бути перетворені на АТ у процесі приватизації, що дозволить участь приватного інвестора в управлінні АТ, створеним на базі колишнього державного підприємства[570]. Так, наприклад, АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» та ДП «Вугільна компанія «Краснолиманська» включені до переліку об'єктів великої приватизації[571]. У жовтні 2024 року аукціон з продажу пакета акцій АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»[572] успішно завершився з наступним підписанням договору купівлі-продажу у листопаді та наданням переможцю аукціону дозволу АМКУ на концентрацію у травні 2025 року[573].

- **Боргове фінансування**

Залучення підприємством з державною участю грошових коштів на поворотній основі у вигляді кредитів, позик, надання гарантій або поруки за такими зобов'язаннями, потребує погодження Мінфіну, органу виконавчої влади, що здійснює функції з управління державною власністю або Мінекономіки, залежно від умов залучення та підпорядкування підприємства.

Зокрема, Мінфін погоджує внутрішні довгострокові (більше одного року) та зовнішні зобов'язання, а орган виконавчої влади, що здійснює функції з управління державною власністю (або Мінекономіки, якщо функції управління здійснює КМУ) – внутрішні короткострокові (до одного року) зобов'язання[574].

Додаткові погодження можуть встановлюватися статутом підприємств з державною участю.

- **Виплата дивідендів та нерозподілений прибуток**

Правила розподілу прибутку та виплати дивідендів залежать від організаційно-правової форми підприємства з державною участю.

Так, розподіл прибутку державних комерційних, казенних підприємств здійснюється відповідно до затвердженого фінансового плану з урахуванням вимог Господарського кодексу та інших законів[575].

В АТ виплата дивідендів за простими акціями здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку, та/або резервного капіталу на підставі рішення загальних зборів протягом шести місяців з дня прийняття загальними зборами рішення про виплату дивідендів. Виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється з чистого прибутку за звітний рік та/або нерозподіленого прибутку, та/або резервного капіталу, сформованого

---

[568] П. 1 постанови КМУ «Питання прийняття рішення щодо проведення додаткових емісій акцій, їх викупу державою або внесення додаткових внесків до статутних капіталів господарських товариств» №796 від 06.06.2007 р.

[569] П. 5 ч. 2, ч. 3 ст. 5 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» №2269-VIII від 18.01.2018 р. визначено, що пакети акцій (часток) суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі) можуть бути об'єктами приватизації.

[570] Ст. 17 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» №2269-VIII від 18.01.2018 р.

[571] Розпорядження КМУ «Про затвердження переліку об'єктів великої приватизації державної власності» № 36-р від 16.01.2019 р.

[572] Розпорядження КМУ «Про приватизацію пакета акцій акціонерного товариства «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» шляхом викупу» № 1010-р від 11.10.2024 р.

[573] Рішення АМКУ «Про результати розгляду справи про концентрацію» № 225-р від 29.05.2025 р.

[574] Див. п. 2 Порядку погодження залучення державними підприємствами, у тому числі господарськими товариствами (крім банків), у статутному капіталі яких 50 та більше відсотків акцій (часток) належать державі, кредитів (позик), надання гарантій або поруки за такими зобов'язаннями, затвердженого постановою КМУ №809 від 15.06.2011 р.

[575] Ч. 9 ст. 75, ч. 8 ст. 77 Господарського кодексу.

для виплати дивідендів за привілейованими акціями, відповідно до статуту акціонерного товариства упродовж шести місяців після закінчення звітного року[576].

У ТОВ виплата дивідендів здійснюється за рішенням загальних зборів про їх виплату в строк, що не перевищує шість місяців[577].

Незалежно від організаційно-правової форми низка підприємств з державною участю зобов'язана перераховувати частину чистого прибутку до державного бюджету за особливими правилами (див. **Розділ 7.4** цього Звіту).

7.3.2 Операції підприємств з державною участю в 2024 році

У цьому Звіті ІПВГ, згідно з рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2024 р., розкривається інформація щодо участі держави й державної підтримки лише тих видобувних компаній, що були визначені як суттєві підзвітні компанії в межах Звіту за 2024 рік та перебувають у прямій або опосередкованій власності держави. Також, було встановлено поріг суттєвості для операцій за участю компаній з державною участю у розмірі 10 млн грн за одним видом платежу за календарний рік.

7.3.2.1. Операції підприємств з державною участю галузі видобування кам'яного вугілля

До переліку суттєвих підзвітних компаній галузі увійшли чотири державних компанії, жодна з яких станом на момент підготовки цього Звіту не опублікувала фінансовий звіт за 2024 рік. Також, жодна з перелічених вуглевидобувних компаній (**Таблиця** 7.5) не надала фінансової звітності та інформації щодо обсягу реінвестицій і нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) через Портал ІПВГ. Тому Незалежному адміністратору не доступні джерела для опису операцій цих підприємств.

Таблиця 7.5: Операції вуглевидобувних підприємств з державною участю у 2024 р.

Назва компанії	Обсяг залучення зовнішнього фінансування	Обсяг реінвестованого прибутку протягом звітного періоду, тис. грн	Обсяг нерозподіленого прибутку/непокритого збитку, тис. грн	
			станом на 01.01.2024 р.	станом на 31.12.2024 р.
ДП «Львіввугілля»[578]				
ДП «Мирноградвугілля»[579]				
ДП «Селидіввугілля»[580]				
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»[581]				

[576] Ч. 3 ст. 34 Закону України «Про акціонерні товариства» №2465-IX від 01.01.2023 р.
[577] Ст. 26 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» №2275-VIII від 06.02.2018 р.
[578] Відповідно до інформації на https://youcontrol.com.ua, що не містить приміток, аудиторських висновків та відсутня інформація щодо факту перевірки зазначеної звітності аудитором.
[579] Відповідно до інформації на https://youcontrol.com.ua, що не містить приміток, аудиторських висновків та відсутня інформація щодо факту перевірки зазначеної звітності аудитором.
[580] Відповідно до інформації на https://youcontrol.com.ua, що не містить приміток, аудиторських висновків та відсутня інформація щодо факту перевірки зазначеної звітності аудитором.
[581] Відповідно до інформації на https://youcontrol.com.ua, що не містить приміток, аудиторських висновків та відсутня інформація щодо факту перевірки зазначеної звітності аудитором.

Таким чином, серед державних компаній у галузі видобування кам'яного вугілля відсутня інформація про операції підприємств з державною участю.

7.3.2.2. Операції підприємств з державною участю галузі видобування нафти та природного газу

До переліку суттєвих підзвітних компаній галузі увійшли сім державних компаній, дві з яких станом на момент підготовки цього Звіту не опублікували фінансовий звіт за 2024 рік. Згідно з відповідями суттєвих підзвітних компаній галузі видобування природного газу й нафти у звіті про платежі на користь держави, у 2024 році здійснення реінвестицій не було виявлено.

Таблиця 7.6: Операції підзвітних нафтогазовидобувних компаній з державною участю у 2024 р.

Назва компанії	Обсяг залучення зовнішнього фінансування у звітному періоді	Чистий прибуток за звітний період, тис. грн	Обсяг реінвестованого прибутку протягом звітного періоду, тис. грн	Обсяг нерозподіленого прибутку/непокритого збитку, тис. грн	
				станом на 01.01.2024	станом на 31.12.2024
АТ «Укргазвидобування»[582]	[redacted]				
АТ «Укрнафта»[583]					
АТ «НАК «Нафтогаз України»[584]					
ТОВ «Оператор газотранспортної системи України»[585]					
АТ «Укртранснафта»[586]					
ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»[588]					
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»[589]					

Упродовж 2024 року підзвітні видобувні й транспортувальні компанії галузі нафти й газу з державною участю здійснювали із контрольованими державою сторонами перелічені компанії операції.

- АТ «НАК «Нафтогаз України»[590]

Компанія проводить істотні операції з підприємствами та установами, які контролюються, перебувають під спільним контролем або зазнають істотного впливу з боку Уряду України. До таких підприємств та установ належать АТ «Державний ощадний банк України», АТ «Укрексімбанк», АТ «Укргазбанк», податкові органи, компанії Групи Нафтогаз,

[582] АТ «Укргазвидобування», Окрема фінансова звітність за 2024 рік, Окрема фінансова звітність за 2024 рік, http://ugv.com.ua.pdf.
[583] Фінансова звітність відповідно до інформації на https://youcontrol.com.uaщо не містить приміток, аудиторських висновків та відсутня інформація щодо факту перевірки зазначеної звітності аудитором.
[584] АТ «НАК «Нафтогаз України», Окрема фінансова звітність за 2024 рік, https://www.naftogaz.com/short/882ca428.
[585] ТОВ «Оператор ГТС», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.
[586] АТ «Укртранснафта», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.
[587] Рішення акціонера №707 від 28.04.2025. Інформація з звіту про платежі на користь держави АТ «Укртранснафта».
[588] Фінансова звітність відповідно до інформації на https://youcontrol.com.ua, що не містить приміток, аудиторських висновків та відсутня інформація щодо факту перевірки зазначеної звітності аудитором.
[589] ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.
[590] АТ «НАК «Нафтогаз України», Окрема фінансова звітність за 2024 рік, https://www.naftogaz.com/short/882ca428. Консолідована фінансова звітність за 2024 рік, https://www.naftogaz.com/short/54c781e.

ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» («ОГТСУ»), частина підприємств, що виробляють тепло, частина газзбутів та частина регіональних газорозподільних підприємств.

Таблиця 7.7: Залишки по розрахунках АТ «НАК «Нафтогаз України» з пов'язаними сторонами станом на 31 грудня 2024 року

Стаття розрахунків/ Пов'язані особи	Пов'язані особи, тис. грн	Компанії Групи Нафтогаз, тис. грн
Довгострокові фінансові інвестиції	512 908	364 226 511
Довгострокова дебіторська заборгованість	33 699	1 768 230
Інші необоротні активи	3 903 420	-
у тому числі з податку на прибуток	3 903 420	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2 355 286	49 353 430
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	58 810	634 959
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом:	19 257	-
у тому числі з податку на прибуток	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	2 606 138	1 360 431
Гроші та їх еквіваленти	29 928 522	-
Витрати майбутніх періодів	1 618	1
Інші оборотні активи	343 635	-
Довгострокові кредити банків	-4 298 537	-
Короткострокові кредити банків	-10 339 459	-
Поточна кредиторська заборгованість довгостроковими зобов'язаннями	-7 982 516	-
Поточна кредиторська заборгованість товари, роботи, послуги	-83 297	-37 104 896
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-1 138 858	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	-167 083	-20 934
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	-8 826 529	-
Поточні забезпечення	-1 114 192	-65 016
Доходи майбутніх періодів	-	-173 794
Інші поточні зобов'язання	-14 526	-16 903 601

Таблиця 7.8: Операції АТ «НАК «Нафтогаз України» з пов'язаними сторонами за 2024 рік

Операція/ Пов'язані особи	Пов'язані особи, тис. грн	Компанії Групи Нафтогаз, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	114 908 379
Інші операційні доходи	-	223 020
Дохід/(витрати) від участі в капіталі	-70 923	34 136 041
Інші фінансові доходи	1 288 057	310 027
Фінансові витрати	2 996 636	-

Таблиця 7.9: Закупівлі АТ «НАК «Нафтогаз України» з пов'язаними сторонами за 2024 рік

Вид закупівлі/ Пов'язані особи	Пов'язані особи	Компанії Групи Нафтогаз
Послуги з транзиту газу	-32 232 880	-
Послуги з транспортування газу	-61 221	-1 431 571
Закупівля природного газу	-	-85 012 096
Інші послуги	-19 574	-53 741
Комунальні послуги	-480	-3 648
Послуги з ремонту та обслуговування	-138	-

Професійні послуги	-171	-78 330
Закупівля інших матеріалів	-1 473	-
Послуги із зберігання природного газу	-	-3 078 223

- АТ «Укргазвидобування»[591]

АТ «Укргазвидобування» знаходиться під кінцевим контролем Уряду України, відповідно, усі контрольовані державою підприємства вважаються пов'язаними сторонами під спільним контролем. Товариство здійснює значну кількість операцій з Акціонером, дочірніми компаніями Товариства, іншими українськими підприємствами, що контролюються Акціонером, та іншими компаніями під кінцевим контролем Уряду України.

Таблиця 7.10: Залишки по розрахунках АТ «Укргазвидобування» з пов'язаними сторонами станом на 31 грудня 2024 р., тис грн

Стаття розрахунків/ Пов'язані особи	АТ«НАК «Нафтогаз України»	Дочірні компанії АТ «Укргазвидобування»	Дочірні компанії АТ«НАК «Нафтогаз України»	Інші компанії під кінцевим контролем Уряду України
Довгострокові фінансові інвестиції	-	838 100	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	33 870 181	-	123	-
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	-	-	4 166	590 359
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	-	1 814 873
Інша поточна дебіторська заборгованість	-	3 600	4 026	4 687
Гроші та їхні еквіваленти	-	-	-	292 857
Довгострокові кредити банків	-	-	-	-
Короткострокові кредити банків	-	-	-	13 399 608
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2 514	84 275	523 009	338 252
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	-	86	2 248	4
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	-	3 554 463
Інші поточні зобов'язання	-	300 751	205 171	11 894

Таблиця 7.11: Операції АТ «Укргазвидобування» з пов'язаними сторонами за 2024 рік, тис. грн.

Операції/ Пов'язані особи	АТ«НАК «Нафтогаз України»	Дочірні компанії АТ «Укргаз-видобування»	Дочірні компанії АТ«НАК «Нафтогаз України»	Інші компанії під кінцевим контролем Уряду України
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	83 803 039	160	9 846 228	42

[591] АТ «Укргазвидобування», Окрема фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року, https://ugv.com.ua/page/docs?count=1

Операції/ Пов'язані особи	АТ«НАК «Нафтогаз України»	Дочірні компанії АТ «Укргаз-видобування»	Дочірні компанії АТ«НАК «Нафтогаз України»	Інші компанії під кінцевим контролем Уряду України
Інші операційні доходи	32	3	400 811	284 750
Інші отримані послуги	11 969	559 067	1 323 263	823 950
Дохід від участі в капіталі	-	71 524	-	-
Придбання та виготовлення активів	-	31 621	2 101 000	2 406 109
Отримані послуги з транспортування газу	-	-	43 692	2 058 819
Інші фінансові доходи	-	-	-	48 078
Фінансові витрати	-	-	-	1 600 613

- АТ «Укртранснафта» [592]

АТ «Укртранснафта» провадить істотні операції з підприємствами, які контролюються, перебувають під спільним контролем або зазнають істотного впливу з боку Уряду України. До цих підприємств належать АТ «Державний ощадний банк України», ПАТ АБ «Укргазбанк», АТ «Укргазвидобування» та інші підприємства.

Таблиця 7.12: Співвідношення доходів та витрат АТ «Укртранснафта», отриманих від операцій з підприємствами, що перебувають під спільним контролем або зазнають істотного впливу з боку Уряду України за 2023 - 2024 рр., тис. грн

Показник	31 грудня 2024	31 грудня 2023
Чистий дохід від реалізації		
Інші операційні доходи		
Адміністративні витрати		
Інші операційні витрати		
Інші фінансові доходи		

Таблиця 7.13: Дебіторська заборгованість підприємствам, які контролюються, знаходяться під спільним контролем або зазнають істотного впливу з боку Уряду, тис.грн

Показник	31 грудня 2024	31 грудня 2023
За поставлені товари, роботи, послуги		
За виданими авансами		
Інша поточна заборгованість		

Таблиця 7.14: Поточні зобов'язання за товари, роботи, послуги перед підприємствами, які контролюються, знаходяться під спільним контролем або зазнають істотного впливу з боку Уряду, тис.грн

Показник	31 грудня 2024	31 грудня 2023
За поставлені товари, роботи, послуги		
За виданими авансами		
Інша поточна заборгованість		

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років не було виявлено операцій з реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) для НАК «Нафтогаз України».

[592] АТ «Укртранснафта», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.

Упродовж 2024 року Товариство надавало поворотну безпроцентну допомогу пов'язаним сторонам, ТОВ «Київська інвестиційно будівельна компанія» у березні 2024 року у розмірі 2 500 тис. гривень.

Таблиця 7.15: Поворотна фінансова допомога підприємствам, які контролюються, перебувають під спільним контролем або зазнають істотного впливу з боку Уряду України, тис.грн

Показник	31 грудня 2024	31 грудня 2023
ТОВ «Нафтогаз Ойл Трейдинг»		
ТОВ «УТН Безпека»		
ТОВ «Укртранснафта Сервіс»		
ТОВ «Київська інвестиційна будівельна компанія»		

- ТОВ «Оператор ГТС» [593]

ТОВ «Оператор ГТС» провадить істотні операції із компаніями, які контролюються, перебувають під спільним контролем або зазнають істотного впливу з боку Уряду України

Таблиця 7.16: Операції та залишки за операціями з пов'язаними сторонами у 2024 році[594]

Показник	31 грудня 2024	31 грудня 2023
Залишки за операціями з пов'язаними сторонами		
Грошові кошти та залишки на банківських рахунках		
Поточні фінансові інвестиції, нараховані відсотки		
Торгова дебіторська заборгованість		
в тому числі підприємств Групи НАК «Нафтогаз України»		
Короткострокові зобов'язання		
Операції з пов'язаними сторонами		
Дохід від реалізації		
в тому числі підприємств Групи НАК «Нафтогаз України»		
Доходи за відсотками на банківських рахунках		
Інші операційні витрати		

Обсяг поставок природного газу за 2024 рік склав 5 682 910 тис. грн, з яких 50% належало до операцій з підприємствами Групи НАК «Нафтогаз України». Також Товариство протягом звітного періоду отримало послуги зі зберігання газу на загальну суму 130 152 тис. грн., з яких 100% належало до операцій з підприємствами Групи НАК «Нафтогаз України».

- ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»[595]

Таблиця 7.17: Залишки по розрахунках з пов'язаними сторонами станом на 31 грудня 2024 р., тис. грн

Показник	Акціонери	Спільні підприємства	Компанії під спільним контролем
Інвестиції в спільні підприємства	-	65 581	-
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю - первісна вартість	-	39	487 056
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю - резерв знецінення	-	-	-487 002

[593] ТОВ «Оператор ГТС», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.

[594] Інформація згідно відомостей наведених у окремій фінансовій звітності ТОВ «Оператор ГТС».

[595] ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.

Показник	Акціонери	Спільні підприємства	Компанії під спільним контролем
Аванси постачальникам - первісна вартість	-	-	598 378
Аванси постачальникам - резерв знецінення	-	-	-498 648
Фінансова допомога видана - первісна вартість	-	-	3 147 626
Фінансова допомога видана - резерв знецінення	-	-	-3 147 626
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-16 393	-	-
Торгова кредиторська заборгованість	-	-265 343	-
Кредиторська заборгованість перед одним з акціонерів за акції третьої сторони	-774 862	-	-
Кредиторська заборгованість перед одним з акціонерів за забезпечення зобов'язання за кредитним договором	-471 731	-	-
Інші поточні зобов'язання	-2 270	-	-
Інвестиції в спільні підприємства	-	65 581	-

Таблиця 7.18: Операції з пов'язаними сторонами станом на 31 грудня 2024 р., тис. грн.

Показник	Акціонери	Спільні підприємства
Дохід від реалізації вуглеводнів	-	76 727
Інші доходи	153	
Доход від участі в капіталі спільних підприємств	22 623	-
Закупівля послуг з комплексної підготовки вуглеводнів	-9 886	-
Закупівля послуг з суборенди свердловин	-69 104	-
Закупівля інших послуг	-	-1 290

7.3.2.3. Операції підприємств з державною участю галузі видобування руд заліза, марганцю та титану

Відповідно до інформації, наведеної в **Розділі 7.2.1.3**, серед підзвітних компаній галузей видобування руд заліза та марганцю не було таких, що прямо чи опосередковано належать державі. У галузі видобування титанових руд до державного сектору у 2024 році належало лише АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія».

Таблиця 7.19: Операції підприємств з державною участю галузі видобування руд заліза, марганцю та титану у 2024 р.

Назва компанії	Обсяг залучення зовнішнього фінансування у звітному періоді	Чистий прибуток за звітний період, тис. грн	Обсяг реінвестованого прибутку протягом звітного періоду, тис. грн	Обсяг нерозподіленого прибутку/непокритого збитку, тис. грн	
				станом на 01.01.2024	станом на 31.12.2024
АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»[996]					

[996] АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.

[997] Розподіл чистого прибутку за 2024 рік, на виконання наказу ФДМУ від 30.04.2025 року № 641. Інформація з звіту про платежі на користь держави АТ «ОГХК».

[998] У жовтні 2024 року, Товариством проведено в обліку донарахований податок на прибуток у сумі 5 951 тис. грн та пеню за несвоєчасну сплату податку на прибуток за 2015 рік у сумі 4 492 тис. грн, що вплинуло на корегування вступного сальдо до балансу та показнику звіту про фінансові результати. Окрема фінансова звітність АТ «ОГХК» станом на 31 грудня 2024 року.

Відповідно до фінансової звітності операції купівлі-продажу з пов'язаними сторонами здійснюються за звичайними цінами, переважно такими самим, як і з непов'язаними постачальниками та покупцями.

Таблиця 7.20: Залишки по розрахунках АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» з пов'язаними сторонами станом на 31 грудня 2024 р., тис. грн.

Показник	Суб'єкти господарювання підконтрольні акціонерам	Інші суб'єкти господарювання	Всього
Активи			
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги			
Дебіторська заборгованість за виданими авансами			
Інша поточна дебіторська заборгованість			
Грошові кошти та їхні еквіваленти			
Зобов'язання			
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги			
Поточна кредиторська заборгованість аванси			
Інші поточні зобов'язання			
Поточні забезпечення з виплати дивідендів			

Таблиця 7.21: Операції з пов'язаними особами за 2024 р., тис. грн

Показник	Суб'єкти господарювання підконтрольні акціонерам	Інші суб'єкти господарювання	Всього
Реалізація готової продукції, послуг			
Витрати			
Придбання газу та електроенергії			
Інші придбання			
Фінансові витрати			

7.4. Платежі підприємств з державною участю на користь держави

7.4.1 Законодавство щодо частки чистого прибутку та дивідендів на державну частку

Сплата частки чистого прибутку на користь держави та дивідендів на державну частку не є податковим платежем. Водночас з метою підвищення контролю за їх сплатою адміністрування зазначених платежів покладено на податкові органи[599].

До платників частини чистого прибутку (доходу)/дивідендів на державну частку, які порушили правила подання звітності з цих платежів або порядок сплати (перерахування), податкові органи мають право застосувати штрафні (фінансові) санкції (штрафи) та пеню за такі порушення в порядку, визначеному Податковим кодексом[600].

- **Сплата частки чистого прибутку державними унітарними підприємствами**

Державні унітарні підприємства зобов'язані спрямувати частину чистого прибутку (доходу) у визначеному КМУ порядку до державного бюджету у розмірі не менше 30%[601].

Водночас КМУ визначив частину чистого прибутку, що відраховується державними унітарними підприємствами за наявності фінансових ресурсів до державного бюджету за відповідний період, у розмірі 80% (за загальним правилом)[602].

Державні унітарні підприємства подавали розрахунок частини чистого прибутку до ДПС у складі декларації з податку на прибуток разом з фінансовою звітністю[603]. Сплачена частина чистого прибутку зараховувалася до загального фонду державного бюджету.

7.4.2 Платежі від підприємств з державною участю на користь держави, здійснені у 2024 році

7.4.2.1. Платежі від підприємств з державною участю галузі видобування кам'яного вугілля

Відповідно до даних державних органів (ДПС, ДМС, Держгеонадра, ПФУ), наданих у відповідь на запит Незалежного адміністратора в межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 р., сума надходжень податкових та інших платежів на користь держави від компаній галузі видобування кам'яного вугілля становила 16 404 510,45 тис. грн. З них 320,00 тис. грн дивідендів та частки чистого прибутку було сплачено на користь держави компаніями галузі видобування кам'яного вугілля. Єдиною компанією, яка здійснила такий платіж, було ДП «Львіввугілля».

У **Розділі 14** наведено детальні дані щодо надходжень на користь держави у розрізі видів платежів та за окремими суттєвими підзвітними компаніями.

[599] П. 49.19 ст. 49 Податкового кодексу.
[600] Лист ДПС України №9109/7/99-00-05-05-01-07 від 09.06.2020 р.
[601] Ч. 1 ст. 11-1 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» №185-V від 21.09.2006 р.
[602] П. 1 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями» №138 від 23.02.2011 р.
[603] П. 3 вищезазначеної постанови КМУ, п. 46.2 Податкового кодексу.

7.4.2.2. Платежі від підприємств з державною участю галузі видобування нафти та природного газу

З усіх видобувних галузей, найбільший обсяг платежів на користь держави надходить від галузі видобування нафти і природного газу (в т.ч. транспортування) та становить 86,37% сукупного обсягу надходжень платежів видобувного сектору в Україні. У 2024 р., згідно з даними державних органів (ДПС, ДМС, Держгеонадра, ПФУ), сума надходжень податкових та інших платежів на користь держави галузі видобування нафти і природного газу та галузі транспортування нафти і природного газу склала 148 697 078,91 тис. грн. З них, компанії галузі нафти та газу (в т.ч. транспортування) сплатили 23 562 405,76 тис. грн дивідендів та частки чистого прибутку на користь держави, з яких 23 547 372,47 тис. грн дивідендів та частки чистого прибутку на користь держави сплатили суттєві підзвітні видобувні компанії з державною участю:

- НАК «Нафтогаз України» - [redacted] тис грн;
- АТ «Укрнафта» – [redacted] тис. грн;
- ТОВ «Оператор ГТС України» - [redacted] тис. грн;

7.4.2.3. Платежі від підприємств з державною участю галузі видобування руд заліза, марганцю та титану

За даними державних органів (ДПС, ДМС, Держгеонадра та ПФУ), у 2024 році загальний обсяг платежів на користь держави компаній галузей видобування руд: заліза, марганцю та титану сягнув -7 136 484,88 тис. грн. Компанією [redacted] не було сплачено на користь держави дивідендів та частки чистого прибутку протягом звітного періоду.

Докладну інформацію у розрізі видів платежів і підзвітних компаній наведено у **Розділі 14.**

7.5. Платежі держави на користь підприємств з державною участю

Законодавство України передбачає можливість надання державою підтримки суб'єктам господарювання з метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва[604].

7.5.1 Законодавство щодо бюджетної підтримки видобувних галузей

Державна підтримка видобувних галузей може включати надання видобувним компаніям коштів за затвердженими відповідним Законом про Державний бюджет програмами. Цей процес відбувається згідно з порядком, що затверджується КМУ для кожної програми.

Бюджетний кодекс України передбачає, що головні розпорядники бюджетних коштів мають розробляти порядок використання таких коштів за програмами, передбаченими у державному бюджеті, а КМУ чи такий головний розпорядник, за погодженням із Мінфіном, має його затвердити. Затвердження порядків щодо програм, які визначені відповідним Законом про Державний бюджет уперше, має відбутися упродовж 30-ти днів з дня набрання чинності таким законом[605].

7.5.1.1. Програми бюджетної підтримки в галузі видобування кам'яного вугілля

Відповідно до Закону України «Про державний бюджет України на 2024 рік» у 2024 році на підтримку вугільної галузі було заплановано такі бюджетні програми[606]:

- **Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств (код програмної класифікації – 2401070)**

На виконання бюджетної програми було заплановано 502 899 900 грн із загального фонду державного бюджету. За період з січня по грудень виконано 54,11% річного плану (272 169 216,45 грн)[607].

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Міненерго.

Бюджетні кошти використовуються з метою: (і) виконання заходів з підготовки до ліквідації вугледобувних підприємств, робіт і заходів з ліквідації таких підприємств, (ii) забезпечення утримання водовідливних комплексів у безпечному стані, будівництво і реконструкція яких передбачені проєктами ліквідації шахт, за умови, що забезпечення їх подальшого функціонування до вартості таких проєктів не включене.

Одержувачами бюджетних коштів визначено[608]:

- державні вугледобувні підприємства або господарські товариства з видобутку вугілля, 100% акцій яких належать державі, на яких або у відокремлених підрозділах яких здійснюються заходи з підготовки до ліквідації;
- державні підприємства, на які Міненерго поклало функції замовника з виконання робіт і заходів з ліквідації вугледобувних підприємств;
- державні підприємства, на яких покладено функції з утримання водовідливних комплексів, будівництво і реконструкція яких передбачені проєктами ліквідації шахт, за

[604] Ст. 16, 26, 48 Господарського кодексу.
[605] Ч. 7 ст. 20 Бюджетного кодексу України №2456-VI від 08.07.2010 р.
[606] Додаток 3 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-IX від 09.11.2023 р.
[607] Згідно з даними державного веб-порталу Open budget, створеного відповідно до Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет», схваленої розпорядженням КМУ № 92-р від 11.02.2016 р.
[608] П. 2, п. 3 Порядку використання бюджетних коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств, затвердженого постановою КМУ № 93 від 21.02.2018 р.

умови, що забезпечення їх подальшого функціонування до вартості таких проєктів не включене;
- державні вугледобувні підприємства або господарські товариства з видобутку вугілля, 100 відсотків акцій яких належать державі, - замовники техніко-економічного обґрунтування недоцільності подальшої експлуатації вугледобувного підприємства.

Гірничорятувальні заходи на вугледобувних підприємствах (код програмної класифікації - 2401100)

На виконання бюджетної програми заплановано 275 400 000 грн. За період січень-грудень виконано 99,23% річного плану (273 563 726,01 грн)[609].

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Міненерго. Одержувачами бюджетних коштів є[610]:

- центральний штаб Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості («ДВГРС»);
- воєнізовані гірничорятувальні загони ДВГРС.

Реструктуризація вугільної галузі (код програмної класифікації - 2401590)

У державному бюджеті на 2024 рік виділено 2 995 867 500 грн для цілей реалізації програми. Станом на грудень 2024 року було виконано 93,30% річного плану (2 975 167 064,31 грн)[611].

Міненерго визначено головним розпорядником бюджетних коштів і відповідальним виконавцем бюджетної програми. Одержувачами бюджетних коштів у межах програми «Реструктуризація вугільної галузі» є[612]:

- вугледобувні підприємства державної форми власності;
- господарські товариства з видобутку вугілля, 100% акцій яких належать державі;
- ДП «Дирекція по будівництву об'єктів», на яке покладено функції з утримання об'єкта незавершеного будівництва «Будівництво шахти № 10 «Нововолинська» ДП «Волиньвугілля» (коригування)».

Надання компенсації об'єктам державної форми власності, у будівлях (приміщеннях) яких в умовах воєнного стану на безоплатній основі розміщувалися внутрішньо переміщені особи (код програмної класифікації - 2401700)

У 2024 році продовжував діяти механізм надання компенсації за спожиті комунальні послуги під час розміщення внутрішньо переміщених осіб у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності, який фінансувався з резервного фонду державного бюджету[613].

На виконання бюджетної програми з урахуванням уточненого річного плану було заплановано 5 189 150 грн. За період січень-грудень виконано 100% річного плану[614].

---

[609] Згідно з даними державного веб-порталу Open budget.
[610] П. 2 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення гірничорятувальних заходів на вугледобувних підприємствах, затвердженого постановою КМУ № 154 від 23.02.2011 р.
[611] Згідно з даними державного веб-порталу Open budget.
[612] П. 2 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі, затвердженого постановою КМУ № 80 від 23.01.2019 р.
[613] П. 1, п. 6 Порядку та умов надання компенсації за спожиті комунальні послуги під час розміщення внутрішньо переміщених осіб у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану, затвердженого постановою КМУ № 261 від 11.03.2022 р.
[614] Згідно з даними державного веб-порталу Open budget.

Для отримання компенсації державними закладами забезпечувалося подання інформації центральному органу виконавчої влади, до сфери управління якого вони належать[615]. Для державних закладів сфери управління Міненерго затверджені суми компенсації спочатку спрямовувалися з резервного фонду державного бюджету Міненерго, яке в подальшому розподіляло кошти між закладами згідно з отриманими запитами.

Таблиця 7.22: Програми бюджетної підтримки в галузі видобування вугілля у 2024 р.[616]

Назва бюджетної програми	Загальний фонд, тис. грн		Спеціальний фонд, тис. грн	
	план з урахуванням внесених змін	касове виконання за 2024 рік	план з урахуванням внесених змін	касове виконання за 2024 рік
[redacted]				
Усього	3 779 356,55	3 526 089,16	-	-

У 2024 р. серед підзвітних вуглевидобувних компаній з участю держави, в межах бюджетної програми «Реструктуризація вугільної галузі», про державну підтримку відзвітували ДП «Добропіллявугілля-видобуток» та ДП «Львіввугілля». Обсяг державної допомоги за програмою становив:[617]

- ДП «Добропіллявугілля-видобуток» - 86 566.00тис. грн;
- ДП «Львіввугілля» - 538 123,00 тис.грн.

ДП «Львіввугілля» також розкрило інформацію про державну підтримку за бюджетною програмою «Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств», що склала 13 697,00 тис.грн у звітному році[618].

[615] П.9, п.11 Порядку та умов надання компенсації за спожиті комунальні послуги під час розміщення внутрішньо переміщених осіб у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану, затвердженого постановою КМУ № 261 від 11.03.2022 р.

[616] Дані Казначейства (річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2024 рік (розділ II.1)), що були отримані у відповідь на запит у межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

[617] Згідно з інформацією, що була надана суттєвими підзвітними видобувними компаніями через Портал ІПВГ.

[618] Згідно з інформацією, що була надана ДП «Львіввугілля» в рамках звіту про платежі на користь держави.

ДП «Львіввугілля» надало інформацію про наведені нижче види державної допомоги загальною сумою 733 932.00 тис.грн, ДП «Добропіллявугілля-Видобуток» - 86 566,00 тис.грн (**Таблиця 7.23**).

Таблиця 7.23. Обсяги допомоги, отриманої від органів державної влади та місцевого самоврядування у 2024 р.

Вид державної допомоги	Сума державної допомоги, тис. грн
ДП «Львіввугілля»	[redacted]
Реструктуризація вугільної галузі (код бюджетної класифікації - 2401590)	
Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств (код бюджетної класифікації - 2401070)	
Надання компенсації об'єктам державної форми власності, у будівлях (приміщеннях) яких в умовах воєнного стану на безоплатній основі розміщувалися внутрішньо переміщені особи (код програмної класифікації - 2401700)	
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	
Реструктуризація вугільної галузі (код бюджетної класифікації - 2401590)	

7.5.1.2. Програми бюджетної підтримки в галузі видобування нафти та природного газу

Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» не передбачав програм державної підтримки в галузі видобування нафти та природного газу.

7.5.1.3. Програми бюджетної підтримки в галузі видобування руд заліза, марганцю та титану

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» не було заплановано надання підтримки в межах бюджетних програм для підприємств, що здійснюють видобуток руд заліза, марганцю та титану.

7.5.2 Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам

Відповідно до Бюджетного кодексу у Державному бюджеті України можуть передбачатися трансферти місцевим бюджетам, зокрема субвенції[619]. Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам визначає КМУ[620].

У Законі України «Про Державний бюджет України на 2024 рік»[621] та Законі України «Про Державний бюджет України на 2025 рік»[622] не заплановано видатків на надання субвенцій на компенсації різниць у тарифах та інших трансфертів місцевим бюджетам, що могли б стосуватися забезпечення потреб видобувних галузей.

[619] Ч. 1 ст. 97 Бюджетного кодексу.
[620] Ч. 2 ст. 97 Бюджетного кодексу.
[621] Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-IX від 09.11.2023 р.
[622] Закон України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» № 4059-IX від 19.11.2024 р.

7.5.3 Надання державних гарантій за запозиченнями суб'єктів господарювання

У 2024 році, відповідно до Бюджетного кодексу, державні гарантії могли надаватися на підставі[623]:

- рішення КМУ - для забезпечення часткового виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання - резидентів України у розмірі, що не перевищує 80% загальної суми таких боргових зобов'язань за портфелем кредитів, та 80% - за кожним окремим кредитом;
- міжнародних договорів України - для забезпечення повного або часткового виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання - резидентів України.

Такі гарантії надаються виключно в межах і за напрямами, передбаченими відповідним Законом про Державний бюджет[624]. За дорученням КМУ відповідні правочини щодо його рішень вчиняє Голова Боргового агентства України[625]. До початку функціонування Боргового агентства його повноваження та функції були покладені на Мінфін[626].

Гарантії мають надаватися на умовах платності, строковості та забезпечення виконання зобов'язань[627]. Бюджетним кодексом визначено обов'язкові умови правочину щодо надання державної гарантії:

- предмет гарантії;
- повні найменування та місцезнаходження суб'єкта господарювання і кредитора;
- обсяг кредиту (позики);
- обсяг гарантійних зобов'язань та порядок їх виконання;
- права та обов'язки гаранта і кредитора;
- умови настання гарантійного випадку;
- строк дії гарантії[628].

Також обов'язковою умовою надання державної гарантії, крім гарантій на портфельній основі, є укладення договору між Борговим агентством України та суб'єктом господарювання про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед державою за виконання гарантійних зобов'язань[629].

Обов'язковою умовою надання державної гарантії на портфельній основі є внесення суб'єктом господарювання-резидентом України плати за надання такої гарантії, а також надання майнового або іншого забезпечення виконання боргових зобов'язань за кредитним договором перед банком-кредитором[630].

Боргове агентство України веде Реєстр державних гарантій, наданих упродовж бюджетного періоду, а Мінфін веде Реєстр місцевих запозичень та місцевих гарантій[631]. Проте інформація про державні гарантії, надані з 2004 року й дотепер, публікується на сайті Мінфіну за адресою: https://mof.gov.ua/uk/reestr-derzhavnih-garantij.

Докладніше про державні гарантії, надані підприємствам з державною участю, в підрозділах нижче.

---

[623] Ч. 1 ст. 17 Бюджетного кодексу.
[624] Ч. 1 ст. 17 Бюджетного кодексу.
[625] Ч. 1 ст. 17 Бюджетного кодексу.
[626] П. 3-5 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу.
[627] Абз. 1 ч. 3 ст. 17 Бюджетного кодексу.
[628] Абз. 2 ч. 3 ст. 17 Бюджетного кодексу.
[629] Абз. 5 ч. 3 ст. 17 Бюджетного кодексу.
[630] Абз. 4 ч. 3 ст. 17 Бюджетного кодексу.
[631] Ч. 4 ст. 18 Бюджетного кодексу.

7.5.3.1. Гарантії за позиками підприємств галузі видобування кам'яного вугілля

Жодна з чотирьох суттєвих підзвітних вугільних компаній з державною участю не опублікувала та не надала на платформі ІПВГ фінансову звітність за 2024 рік. Відповідно відсутні джерела для висвітлення інформації щодо довгострокових і короткострокових кредитів та гарантій за позиками, які компанії оприлюднюють у своїй фінансовій звітності.

Жодна з компаній галузі видобування кам'яного вугілля не розкрила у звіті про платежі на корить держави та додатковому запиті ІПВГ інформацію про державні гарантії за кредитами у 2024 році. У публічному доступі відсутня інформація щодо кредитування компаніями з державною участю інших компаній.

За даними Казначейства прострочена заборгованість перед державою за кредитами, залученими вугільними компаніями під державні гарантії, залишається лише у АТ «Лисичанськвугілля», але товариство у 2024 році не увійшло до переліку суттєвих підзвітних компаній.[632]

7.5.3.2. Гарантії за позиками підприємств галузі видобування нафти та природного газу

Інформація про короткострокові та довгострокові позики підзвітних компаній з участю держави у галузі видобування нафти та природного газу (в т. ч. транспортування), що була доступна у фінансовій звітності за 2024 рік, наведена у таблиці нижче.

Таблиця 7.24: Інформація про зобов'язання за позиками нафтогазових компаній станом на 31.12.2024 р.

Компанія	Загальний обсяг заборгованості станом на 31.12.2024 р.
АТ «Укргазвидобування»[633]	Короткострокові кредити - 13 399 608,00 тис. грн.
АТ «Укртранснафта»[634]	Довгострокові і короткострокові кредити відсутні.
АТ «НАК «Нафтогаз України»[635]	Довгострокові кредити - 59 353 981,00 тис. грн. Короткострокові кредити - 35 743 294,00 тис. грн.
ТОВ «Оператор ГТС»[636]	Довгострокові і короткострокові кредити відсутні.
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»[637]	Довгострокові і короткострокові кредити відсутні.

Казначейство України веде облік простроченої заборгованості за кредитами під державні гарантії та надходжень до Державного бюджету у рахунок її погашення. Відповідно до обліку Казначейства надходження за державними гарантіями у звітному періоді склали 35 090,09 тис. грн. від АТ НАК «Нафтогаз України». Прострочена заборгованість перед державою за кредитами, залученими нафтогазовими компаніями під державні гарантії у 2024 році, відсутня.[638]

Згідно з відомостями НАК «Нафтогаз України», станом на 31 грудня 2023 року заборгованість за кредитом від ЄБРР, гарантованим державою України та країнами G7,

[632] Казначейство, Звіт про прострочену заборгованість суб'єктів господарювання перед державою за кредитами (позиками), залученими під державні гарантії станом на 01 січня 2025 року, наданий для цілей написання цього звіту ІПВГ.
[633] АТ «Укргазвидобування», Окрема фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року, https://ugv.com.ua/page/docs?count=1.
[634] АТ «Укртранснафта», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.
[635] АТ «НАК «Нафтогаз України», Окрема фінансова звітність за 2024 рік, https://www.naftogaz.com/short/882ca428.
[636] ТОВ «Оператор ГТС», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.
[637] ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння», Окрема фінансова звітність станом на 31 грудня 2024 року, що надана Незалежному адміністратору через Портал ІПВГ.
[638] Казначейство, Звіт про прострочену заборгованість суб'єктів господарювання перед державою за кредитами (позиками), залученими під державні гарантії станом на 01 січня 2025 року, наданий для цілей написання цього Звіту ІПВГ.

склала 12 656 232 тис.грн. У лютому - березні 2024 року компанія погасила цю заборгованість у повному обсязі.

У листопаді 2023 року НАК «Нафтогаз України» уклала кредитну угоду з ЄБРР на отримання поновлюваної кредитної лінії із загальним лімітом 200 млн євро для фінансування екстрених закупівель газу. Кредитна лінія є короткостроковою, для нарахування відсотків застосовується плаваюча процентна ставка 6M EURIBOR+1%. Компанія використала кредитну лінію у серпні - листопаді 2024 року на загальну суму 9 136 261 тис.грн у вигляді розрахунків ЄБРР з постачальниками Групи за придбаний природний газ. Цей кредит був гарантований державою.

Інші залишки банківських позик, крім кредиту ЄБРР, були представлені позиками від українських державних банків. Строк погашення довгострокових банківських кредитів у сумі 4 298 537 тис.грн за договором - 2027 рік.

Станом на 31 грудня 2024 року позики Компаній в сумі 10 749 357 тис.грн були гарантовані державою.

Таблиця 7.25: Кредити та інші фінансові ресурси, залучені під державні гарантії суб'єктом господарювання державного сектору економіки у 2024 р.[639]

Назва компанії	Загальна інформація										Отримання в звітному періоді	
	Тип фінансування	Валюта	Загальний обсяг у валюті договору. тис.	Обсяг кредиту/ гарантії за офіційним курсом обміну валют встановленим Національним банком на кінець звітного періоду. тис. грн	Дата надання кредитів/ гарантій	Надавач	Дата повернення гарантій/ кредитів	Відсоткова ставка за гарантіями/ кредитами	Застава та її обсяг у валюті надання. тис.	Графік погашення відповідно до договору (дати та суми у валюті договору. тис.	Сума кредиту/ гарантії одержана протягом звітного періоду у валюті договору. тис.	Сума кредиту/ гарантії одержаної протягом звітного періоду за офіційним курсом обміну валют. встановленим Національним банком на кінець звітного періоду. тис. грн
НАК «Нафтогаз України»[640]	гарантія	EUR	199 824,27	8 777 600,78[641]	16.07.2024	Міністерство фінансів України	25.03.2025	0,50%	211 634,00	-	199 824,27	8 777 600,78
	кредит	EUR	199 824,27	8 777 600,78[642]	22.11.2023	Європейський банк реконструкції та розвитку	25.03.2025	4,31%	-	25.02.2025 у розмірі 99 912,14 25.03.2025 у розмірі 99 912,14	-	-
АТ «Укрнафта»	Кредит	EUR	80 000.00[643]	3 494 84,00[644]	12.06.2024	Європейський банк реконструкції та розвитку	07.20.2034	0,5% річних від вибраної суми		Погашення 16 рівними частинами починаючи з 20.01.2027 року	-	-

[639] Інформація отримана в рамках подачі звіту про платежі на користь держави.
[640] Згідно інформації наданої НАК «Нафтогаз України», у 2024 році не було платежів по гарантії, виплати відсотків чи погашення основної суми.
[641] Курс євро до гривні станом на 31.12.24 - 43.9266.
[642] Курс євро до гривні станом на 31.12.24 - 43.9266.
[643] АТ «Укрнафта» залучила 80 млн євро від ЄБРР на будівництво сучасної розподіленої газової генерації, https://www.ukrnafta.com/ukrnafta-zaluchyla-80-mln-evro-vid-ebrr-na-budivnycztvo-suchasnoi-rozpodilenoi-gazovoi-generaczii.
[644] Інформація згідно відомостей АТ «Укрнафта» надана Незалежному адміністратору в рамках додаткового запиту ІПВГ.

Таблиця 7.26: Непогашені кредити/гарантії від держави або видобувних підприємств державного сектору економіки у суб'єкта господарювання державного сектора економіки в 2024 р.

Назва компанії	Тип фінансування	Загальна інформація про отримані кредити та державні гарантії				Обсяг платежів за кредитом /гарантією у звітному періоду					Залишковий обсяг непогашених кредитів/гарантій на початок та кінець звітного періоду			
		Дата надання	Надавач	Загальний обсяг, тис.	Дата повернення	Дата внесення платежу	Валюта платежу	Вид платежу	Сума платежу у валюті договору, тис.	Валюта платежу	Залишковий обсяг на початок звітного періоду у валюті договору, тис.	Залишковий обсяг на початок звітного періоду за офіційним курсом обміну валют, встановленим Національним банком на початок звітного періоду, тис. гривень	Залишковий обсяг на кінець звітного періоду у валюті договору, тис.	Залишковий обсяг на кінець звітного періоду за офіційним курсом обміну валют, встановленим Національним банком на кінець звітного періоду, тис. гривень
НАК «Нафтогаз України»[645]	гарантія[646]	05.09.2009	Кабінет Міністрів України	1 971 756,53	31.12.2027	31.01.2024 29.02.2024 29.03.2024 30.04.2024 31.05.2024 28.06.2024 31.07.2024 30.08.2024 30.09.2024 31.10.2024 29.11.2024 30.12.2024	UAH	Комісія за гарантією	167,46 167,01 156,23 167,01 161,62 167,01 161,62 167,01 167,01 161,62 167,01 161,62	UAH	1 971 756,53	1 971 756,53	1 971 756,53	1 971 756,53
	гарантія[647]	23.09.2022	Міністерство фінансів України	299 854,58	25.03.2024	26.02.2024 25.03.2024	UAH	Комісія за гарантією	308 28,77 2 456,11	UAH	299 854,58	12 656 232,23	-	-
	гарантія	16.07.2024	Міністерство фінансів України	199 824,27	25.03.2025	-	-	-	-	-	-	-	199 824,27	8 777 600,78

[645] Згідно інформації наданої НАК «Нафтогаз України», у 2024 році не було платежів по гарантії, виплати відсотків чи погашення основної суми.
[646] Кредит від АТ «Ощадбанк».
[647] Кредит від ЄБРР.

7.5.3.3. Гарантії за позиками підприємств галузі видобування руд заліза, марганцю та титану

[redacted]

7.5.4 Обмеження щодо звернення стягнення на майно підприємств з державною участю

У 2024 році продовжував діяти мораторій на застосування примусової реалізації майна державних підприємств та господарських товариств, у статутних капіталах яких частка держави становить не менше 25%[650].

Як виняток мораторій не поширювався на примусову реалізацію майна для погашення заборгованості перед АТ «НАК «Нафтогаз України» та її дочірніми підприємствами, що здійснювали постачання природного газу на підставі ліцензії[651], крім випадків, якщо відповідні об'єкти не підлягали приватизації[652].

Наразі законодавство визначає категорії об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, лише в загальних рисах (до цього переліку входять, у тому числі, магістральні нафто- і газопроводи та магістральний трубопровідний транспорт, що обслуговують потреби держави в цілому, підземні нафто- та газосховища)[653], однак конкретний перелік таких об'єктів на дату цього Звіту не затверджений[654]. За таких обставин вищезазначений виняток із застосування мораторію фактично розширений до прийняття такого переліку.

Водночас варто зазначити, що в межах усунення проблем, притаманних організаційно-правовим формам підприємств/товариств із корпоративними правами держави, Політикою державної власності передбачено розроблення змін до законодавства, які скасують мораторій на звернення стягнень за рішенням суду на майно державних підприємств, господарських товариств, у статутних капіталах яких частка держави становить не менше 25%[655].

[redacted]

[650] Ст. 1 Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» №2864-III від 29.11.2001 р.

[651] Ч. 2 ст. 1 Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» №2864-III від 29.11.2001 р. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку примусової реалізації майна для погашення заборгованості перед публічним акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» та його дочірніми підприємствами, що здійснювали постачання природного газу на підставі ліцензії» №749 від 04.10.2017 р.

[652] Виняток щодо заборгованості перед НАК «Нафтогаз України» не поширюється також на підприємства, перед якими у держави є підтверджена в установленому порядку заборгованість з відшкодування різниці в тарифах на теплову енергію та послуги з опалення, що вироблялися, транспортуватися та постачалися населенню (ст. 1 Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» №2864-III від 29.11.2001 р.).

[653] Ст. 4 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» №2269-VIII від 18.01.2018 р.

[654] Постанова ВРУ «Про порядок денний одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання» № 3562-IX від 06.02.2024 р.

[655] П. 42 Політики державної власності, затвердженої постановою КМУ № 1369 від 29.11.2024 р.

7.5.5 Компенсація державою витрат на виконання спеціальних обов'язків, покладених на суб'єктів ринку природного газу

- **Покладення спеціальних обов'язків та їхній зміст**

Відповідно до статті 11 Закону України «Про ринок природного газу» з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених КМУ після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства[656].

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»[657] прямо визначає, що на компенсацію обґрунтованих витрат на надання послуг у сфері функціонування ринку природного газу (тобто виконання спеціальних обов'язків, покладених на суб'єктів ринку природного газу) не поширюється дія зазначеного закону. Натомість, виходячи з визначення послуг, що становлять загальний економічний інтерес (до яких належать послуги у сфері функціонування ринку природного газу[658]), наведеного в цьому законі, така компенсація є державною підтримкою[659].

У 2024 році продовжувала діяти Постанова КМУ, якою покладено нові спеціальні обов'язки на таких суб'єктів ринку природного газу:

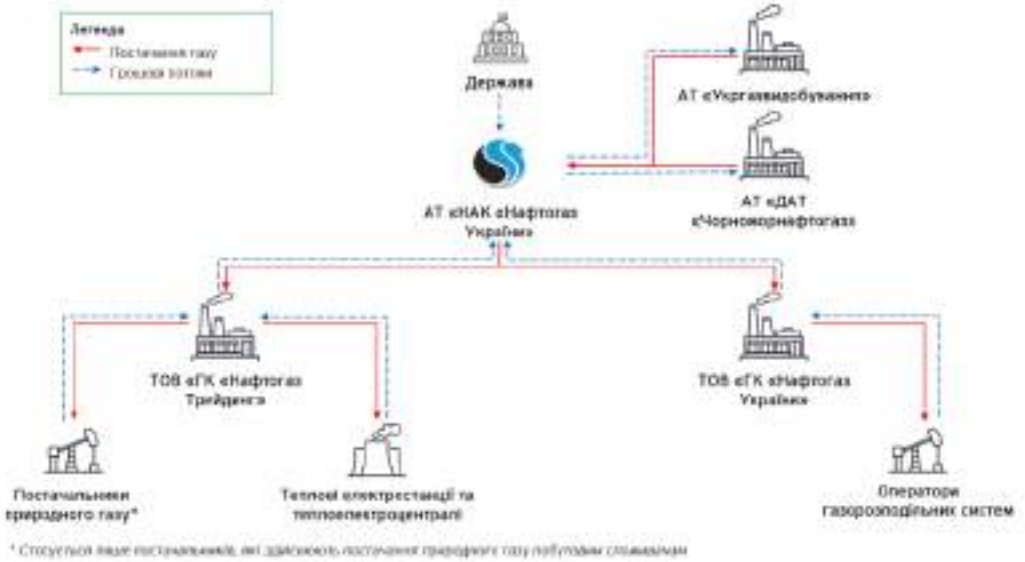
- **ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг»** - обов'язок до 30 квітня 2025 року (у 2025 році продовжено до 31 березня 2026 року[660]) реалізовувати природний газ постачальникам природного газу в обсягах, необхідних побутовим споживачам, постачання яким такі постачальники здійснюють у відповідному періоді постачання, та укладати договори постачання природного газу з суб'єктами господарювання, які провадять господарську діяльність з виробництва електричної енергії на теплових електростанціях, теплоелектроцентралях, газотурбінних та газопоршневих установках[661];
- **ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»** - обов'язок упродовж дії воєнного стану, а також упродовж шести місяців після його припинення або скасування (у 2025 році встановлено оновлений строк для виконання обов'язків: до 31 березня 2026 року[662]) реалізовувати природний газ операторам газорозподільних систем у розмірі нормативних, понаднормованих втрат та виробничо-технологічних витрат, втрат, зумовлених воєнними діями та понесених у зв'язку із запобіганням/урегулюванням гуманітарних кризових ситуацій[663];

---

[656] Ч. 1 Ст. 11 Закону України «Про ринок природного газу» №329-VIII від 09.04.2015 р.
[657] Ч. 2 ст. 3 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.
[658] П. 2 Переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес, затвердженого постановою КМУ «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» №420-2018-п від 23.05.2018 р.
[659] П. 14 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р. визначає послуги, що становлять загальний економічний інтерес, як послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
[660] Постанова КМУ «Про внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» № 356 від 28.03.2025 р.
[661] Пп. 1, 6 п. 4, п. 8^1, п. 8^2 Положення «Про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» затвердженого постановою КМУ №222 від 06.03.2022 р.
[662] Постанова КМУ «Про внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» № 356 від 28.03.2025 р.
[663] Пп. 2 п. 4, п. 6 Положення «Про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» затвердженого постановою КМУ №222 від 06.03.2022 р.

- **НАК «Нафтогаз України»** - обов'язок забезпечувати ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» та ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» (у тому числі як постачальника «останньої надії») ресурсом природного газу, необхідним для забезпечення виконання їхніх спеціальних обов'язків, до 30 квітня 2025 року (у 2025 році строк продовжено до 31 березня 2026 року[664])[665];
- **АТ «Укргазвидобування»** і **Державне акціонерне товариство «Чорноморнафтогаз»** - щодо продажу природного газу, а на **НАК «Нафтогаз України»** - щодо формування ресурсу природного газу для побутових споживачів, операторів газорозподільних систем, виробників електричної енергії та виробників теплової енергії шляхом придбання такого газу до 30 квітня 2025 року (у 2025 році склад суб'єктів доповнено АТ «Укрнафта», строк продовжено до 31 березня 2026 року[666])[667].

Постачання здійснюється на умовах, за цінами та в порядку, визначених відповідною постановою КМУ про покладення спеціальних обов'язків.

Малюнок 7.3: Постачання газу та платежі в рамках покладення спеціальних обов'язків на ринку природного газу у 2024 році постановою КМУ № 222

У 2024 році законодавство також передбачало спеціальні обов'язки щодо постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам. Відповідні спеціальні обов'язки покладено на:

- **ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг»** - щодо постачання до 30 квітня 2025 року за договорами з виробниками теплової енергії, а саме[668]:

[664] Постанова КМУ «Про внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» № 356 від 28.03.2025 р.
[665] Пп. 4 п. 4, п. 8 Положення «Про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» затвердженого постановою КМУ №222 від 06.03.2022 р.
[666] Постанова КМУ «Про внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» № 356 від 28.03.2025 р.
[667] Пп. 5 п. 4, п. 9 Положення «Про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» затвердженого постановою КМУ №222 від 06.03.2022 р.
[668] Пп. 1 п.4, п. 5 Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам, затвердженого постановою КМУ № 812 від 19.07.2022 р.

- виробниками теплової енергії, які здійснюють виробництво теплової енергії для всіх категорій споживачів;
- виробниками теплової енергії - об'єднаннями співвласників багатоквартирного будинку, житлово-будівельними (житловими, обслуговуючими) кооперативами, управителями багатоквартирних будинків та суб'єктами господарювання, що використовують природний газ з метою гарячого водопостачання і опалення багатоквартирних будинків;
- виробниками теплової енергії, що використовують природний газ для виробництва електричної енергії (когенерація);
- виробниками теплової енергії, управління майном яких здійснюється суб'єктами господарювання, які залучені АРМА для всіх категорій використання природного газу.

- **ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг»** - щодо забезпечення постачання природного газу до 30 квітня 2025 року споживачам, що є бюджетними установами відповідно до Бюджетного кодексу, закладам охорони здоров'я державної та комунальної власності, релігійним організаціям[669];
- **ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»** - щодо забезпечення постачання природного газу до 30 квітня 2025 року споживачам, що є підприємствами, установами, організаціями, на балансі яких перебувають гуртожитки (та/або інші житлові будівлі, у яких постійно або тимчасово проживають побутові споживачі)[670];
- **НАК «Нафтогаз України»** - щодо забезпечення ресурсом природного газу, необхідним для виконання спеціальних обов'язків, до 30 квітня 2025 року[671]:
  - ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг»;
  - ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України».

У 2025 році строк виконання таких спеціальних обов'язків було продовжено до 31 березня 2026 року[672].

- **Компенсація витрат, пов'язаних з виконанням спеціальних обов'язків**

Закон України «Про ринок природного газу» надає суб'єкту ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки, право на отримання компенсації економічно обґрунтованих витрат, здійснених таким суб'єктом, зменшених на доходи, отримані у процесі виконання покладених на нього спеціальних обов'язків, та з урахуванням допустимого рівня прибутку відповідно до порядку, затвердженого КМУ[673]. Джерела фінансування та порядок визначення компенсації є обов'язковими складовими рішення КМУ про покладення спеціальних обов'язків[674].

---

[669] Пп. 2 п 4, п. 6 Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам, затвердженого постановою КМУ № 812 від 19.07.2022 р..
[670] Пп. 4 п. 4, п. 6[2] Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам, затвердженого постановою КМУ № 812 від 19.07.2022 р.
[671] Пп. 3 п.4, п.7 Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам, затвердженого постановою КМУ № 812 від 19.07.2022 р..
[672] Постанова КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 липня 2022 р. № 812» № 408 від 11.04.2025 р.
[673] Ч. 7 ст. 11 Закону України «Про ринок природного газу» №329-VIII від 09.04.2015 р.
[674] Ч. 4 ст. 11 Закону України «Про ринок природного газу» №329-VIII від 09.04.2015 р.

Законодавство передбачає, що суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки, вищезазначені економічно обґрунтовані витрати компенсуються щомісяця[675].

Кошти державного бюджету для фінансування компенсацій витрат на виконання спеціальних обов'язків, за винятком сум відшкодування витрат, понесених суб'єктами ринку природного газу та у сфері теплопостачання внаслідок воєнних дій та з метою запобігання настанню гуманітарних кризових ситуацій на ремонт пошкоджених виробничих потужностей та інфраструктури, використовуються виключно для розрахунків з:

- АТ «НАК «Нафтогаз України»;
- ТОВ «ГК «Нафтогаз Трейдинг»;
- ТОВ «ГК «Нафтогаз України»;
- ТОВ «Оператор ГТС України»
- АТ «Укртрансгаз»[676].

Порядок визначення компенсації, що надається суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки[677], передбачає норму, згідно з якою надання компенсації здійснюється з урахуванням вимог бюджетного законодавства, та встановлює формулу для розрахунку такої компенсації з урахуванням низки показників, у тому числі обсягу економічно обґрунтованих витрат відповідного суб'єкта.

Результати розрахунків, здійснених за формулою визначення компенсації, підлягають перевірці Держаудитслужбою за поданням суб'єктів ринку природного газу.

Фінансування компенсацій суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки, має здійснюватися за рахунок видатків державного бюджету за цільовим призначенням, що передбачаються законом про Державний бюджет України на відповідний період[678]. Водночас, ані Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік»[679], ані Закон України «Про Державний бюджет України на 2025 рік»[680] станом на дату підготовки Звіту положень щодо компенсації для суб'єктів господарювання, що здійснюють спеціальні обов'язки, не містять.

7.5.6 Перевірка державної допомоги

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» передбачає, що державна допомога має перевірятися Антимонопольним комітетом України («**АМКУ**») на допустимість для конкуренції.[681]

За своєю природою державною допомогою суб'єктам господарювання вважається їхня підтримка у будь-якій формі за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності[682].

---

[675] Ч. 5 ст. 2 Закону України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» №2479-IX від 29.07.2022 р.
[676] Ч. 2 ст. 3 Закону України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» №2479-IX від 29.07.2022 р.
[677] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку визначення компенсації, що надається суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки» №1194 від 01.12.2020 р.
[678] Ч. 1 ст. 3 Закону України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» №2479-IX від 29.07.2022 р.
[679] Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 2710-IX від 03.11.2022 р.
[680] Закон України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» № № 3460-IX від 09.11.2023 р.
[681] Ст. ст. 12, 13 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.
[682] П. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.

Державна допомога може бути надана в різних формах (наприклад, у вигляді субсидій, гарантій, збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання, податкових пільг, компенсації збитків тощо)[683]. Критерії допустимості державної допомоги для конкуренції визначає КМУ для окремих категорій державної допомоги.[684]

У 2024 році діяли Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі[685], що визначали такі критерії оцінки допустимості державної допомоги в цій галузі:

- недопущення суттєвої нерівності умов діяльності конкуруючих між собою суб'єктів господарювання у вугільній галузі;
- недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринках виробництва теплової та електричної енергії;
- зменшення впливу на навколишнє природне середовище в результаті видобутку вугілля вугільними підприємствами, яким надається допомога на закриття (ліквідацію).

Така державна допомога може бути допустимою, якщо (1) надається на чітко визначені цілі (ліквідацію вугледобувних підприємств, покриття виняткових витрат тощо) та (2) покриває лише витрати, що стосуються вугілля для виробництва електричної енергії, комбінованого виробництва тепла та електричної енергії, виробництва коксу і як пального для доменних печей у сталеливарній промисловості.

Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища[686] передбачають будівництво або переоснащення об'єктів енергетичної інфраструктури, на яку поширюються тарифи та умови підключення до мережі, визначені законодавством України, для цілей охорони навколишнього природного середовища.

Відповідно до цих Критеріїв до об'єктів енергетичної інфраструктури входять устаткування і споруди, що розміщені на території України, включаючи ті, що зв'язують її з однією або кількома іншими країнами, а саме:

- магістральні та розподільні трубопроводи для транспортування природного газу та біогазу, які є частиною мережі, за винятком трубопроводів високого тиску, що використовуються для розподілу природного газу до переробних заводів чи/або до кінцевого розвантажувального термінала;
- підземні сховища, підключені до газопроводів високого тиску, що використовуються для розподілу природного газу;
- об'єкти для приймання, зберігання та регазифікації або декомпресії скрапленого природного газу (LNG) або стисненого природного газу (CNG);

[683] Відповідно до ст. 4 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р. державна допомога може надаватися у вигляді субсидій та грантів, дотацій, податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів, списання боргів (включно із заборгованістю за надані державні послуги), списання штрафних санкцій, компенсації збитків суб'єктам господарювання, надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування, надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами нижче ринкових або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, вище ринкових, продажу державного майна за цінами, нижче ринкових, збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів.

[684] Ч. 2 ст. 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.

[685] Постанова КМУ «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі» №38 від 13.01.2021 р.

[686] Постанова КМУ «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища» №1060 від 11.10.2021 р.

- будь-яке обладнання або установки, включаючи компресорні станції, необхідні для безпечного, надійного та ефективного функціонування системи або забезпечення реверсивної здатності;
- трубопроводи, що використовуються для транспортування сирої нафти;
- насосні станції та сховища, необхідні для роботи трубопроводів для сирої нафти;
- обладнання або установки, необхідні для належного, безпечного та ефективного функціонування відповідної системи, у тому числі системи захисту, моніторингу та контролю, а також реверсивне обладнання;
- діоксид вуглецю - мережа трубопроводів, зокрема пов'язаних компресорних станцій, для транспортування діоксиду вуглецю до місця зберігання з метою закачування діоксиду вуглецю у відповідні підземні геологічні утворення для зберігання.

Витратами, що можуть бути відшкодовані отримувачу державної допомоги, є капітальні інвестиції на будівництво або переоснащення вищенаведених об'єктів енергетичної інфраструктури. Розмір такої державної допомоги не повинен перевищувати різницю між витратами, що можуть бути відшкодовані отримувачу державної допомоги, та операційним прибутком від інвестицій отримувача державної допомоги.

Будь-яка нова державна допомога може бути надана лише після отримання позитивного рішення АМКУ[687]. Державна допомога, надана всупереч вимогам законодавства, вважається незаконною та підлягає припиненню та поверненню державі[688] відповідно до рішення АМКУ. При цьому Законом передбачено деякі винятки, в тому числі для державної допомоги, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес (серед них - визначені послуги у сфері функціонування ринку природного газу)[689].АМКУ веде Реєстр програм державної допомоги за посиланням: http://pdd.amc.gov.ua/portal/registry/registryofstateaid/list.

АМКУ щорічно складає річний звіт про надання державної допомоги за попередній фінансовий рік до 1 вересня наступного року, подає його КМУ на затвердження та публікує в газеті «Урядовий кур'єр» та на урядовому вебсайті[690]. Звіти АМКУ про надання державної допомоги суб'єктам господарювання на основі інформації, наданої органами державної влади та місцевого самоврядування, за посиланням: https://amcu.gov.ua/pro-nas/zvitnist/richni-zviti-pro-nadannya-derzhavnoyi-dopomogi.

На період воєнного стану та упродовж одного року після його припинення надавачів державної допомоги тимчасово звільнили від обов'язку повідомляти АМКУ про нову або чинну державну допомогу, а всю державну допомогу, яка надається під час дії воєнного стану, визнано допустимою. Крім того, встановлено правило, за яким окремі положення Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», зокрема ті, що регулюють ведення Реєстру державної допомоги, не застосовуються[691]. Зазначене ускладнило реалізацію повноважень АМКУ та функціонування національної системи контролю державної допомоги, зокрема й у частині ведення Реєстру програм державної допомоги та складення річного звіту про надання державної допомоги[692].

[687] Ч. 6 ст. 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.
[688] Ч. 9 ст. 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.
[689] Постанова КМУ «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» №420 від 23.05.2018 р.
[690] Ч. 7 ст.16 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.
[691] Ч. 5[2] Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» №1555-VII від 01.07.2014 р.
[692] Річний звіт АМКУ про надання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні за 2023 рік.

7.6. Функції підприємств з державною участю та платежі суб'єктів господарювання на користь підприємств з державною участю

7.6.1 Платежі за транспортування нафти і газу

Платежі за надання послуг з транспортування нафти і газу, які підприємства здійснюють на користь АТ «Укртранснафта» та ТОВ «Оператор ГТС України», є одним із найсуттєвіших потоків платежів на користь підприємств із державною участю. Такі платежі здійснюються на підставі договорів з цими підприємствами.

Типові договори про надання послуг транспортування і зберігання газу затверджені НКРЕКП[693]. Тексти цих договорів є обов'язковими для застосування без зміни їхнього змісту, але з можливістю конкретизувати їхні умови[694].

Тарифи на транспортування нафти магістральними нафтопроводами, а також на транспортування газу магістральними і транскордонними газопроводами встановлюються НКРЕКП. Зокрема, у 2024 році діяли:

- постанова НКРЕКП «Про встановлення тарифів на транспортування нафти магістральними трубопроводами АТ «Укртранснафта» для споживачів України на перехідний період»[695];
- постанова НКРЕКП «Про встановлення тарифів на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу в підземних сховищах газу АТ «УКРТРАНСГАЗ»[696];
- постанова НКРЕКП «Про встановлення тарифів для ТОВ «Оператор ГТС України» на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на регуляторний період 2020-2024 роки»[697].

Інформацію за 2024 рік щодо тарифів, витрат компаній на транспортування нафти та газу, доходів операторів нафто- і газотранспортної систем та інших платежів, пов'язаних з транспортуванням нафти та газу, наведено у **Додатку 1** цього Звіту.

7.6.2 Виконання геологічно-розвідувальних, пошукових робіт, надання послуг із геологічного вивчення

Видобувні компанії потребують отримання певних послуг у зв'язку з пошуком, розвідкою та видобутком корисних копалин. Такі та деякі інші послуги, що напряму не пов'язані з видобуванням, надавали, зокрема, спеціалізовані державні геологічні підприємства,

[693] Постанова НКРЕКП «Про затвердження Типового договору зберігання (закачування, відбору) природного газу» №2499 від 30.09.2015 р.; постанова НКРЕКП «Про затвердження Типового договору транспортування природного газу» №2497 від 30.09.2015 р.

[694] Відповідно до ч. 4 ст. 179 Господарського кодексу.

[695] Постанова НКРЕКП «Про встановлення тарифів на транспортування нафти магістральними трубопроводами АТ «Укртранснафта» для споживачів України на перехідний період» №2108 від 11.10.2019р. Вказана постанова втратила чинність з 1 січня 2025 року у зв'язку з прийняттям постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифів на транспортування нафти магістральними трубопроводами АТ «УКРТРАНСНАФТА» для споживачів України» № 2280 від 24.12.2024 р.

[696] Постанова НКРЕКП «Про встановлення тарифів на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу в підземних сховищах газу АТ «УКРТРАНСГАЗ» № 656 від 30.06.2022 р.

[697] Постанова НКРЕКП «Про встановлення тарифів для ТОВ «Оператор ГТС України» на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на регуляторний період 2020-2024 роки» №3013 від 24.12.2019 р. 1 січня 2025 року набрала чинності постанова НКРЕКП «Про встановлення тарифів для ТОВ «ОПЕРАТОР ГТС УКРАЇНИ» на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на регуляторний період 2025 - 2029 років» № 2387 від 30.12.2024 р.

установи та організації, що належать до сфери управління Держгеонадра[698], та інші державні підприємства. Наприклад:

- Державне підприємство «Українська геологічна компанія» є геологорозвідувальним підприємством, яке виконує геологічні, гідрогеологічні, геофізичні роботи тощо[699];
- ДНВП «Геоінформ України» надає послуги з підготовки геолого-інвестиційного паспорта ОТГ, підготовки пакета геологічної документації для отримання спеціальних дозволів, опрацювання фондових геологічних матеріалів, послуги з визначення початкової ціни продажу спеціальних дозволів на аукціоні, розміру збору за продовження строку дії спеціального дозволу тощо[700];

Державне геофізичне підприємство «Укргеофізика» виконує дослідження із застосуванням широкого комплексу геофізичних методів. Да переліку основних послуг, які надає підприємство, належать сейсморозвідувальні роботи, геофізичні дослідження та роботи у свердловинах, обробка та інтерпретації сейсмічної інформації, рудна та інженерна геофізика тощо[701]. Водночас ці компанії не здійснюють видобувну діяльність та, відповідно, не належать до «підприємств з державною участю» та/або інших підзвітних компаній для цілей ІПВГ Звіту.

7.6.3 Платежі на користь підприємств з державною участю в рамках корпоративних відносин

Положення законодавства України

Підприємства з державною участю як акціонери (учасники) видобувних компаній (у тому числі інших підприємств з державною участю у формі господарських товариств) можуть реалізовувати низку корпоративних прав щодо таких компаній, у тому числі:

- право отримувати певну частку прибутку (дивіденди) (з урахуванням обмежень, встановлених для господарських товариств, 50% і більше акцій (часток) яких знаходяться у статутних капіталах господарських товариств, частка держави в яких становить 100%, - див. **Розділ 7.4** вище) та активів таких підприємств у разі їх ліквідації відповідно до закону. Дивіденди сплачуються за рішенням загальних зборів акціонерів (учасників);
- право на участь в управлінні такими підприємствами, що включає, в тому числі, прийняття рішень про ліквідацію, збільшення та зменшення статутного капіталу, а також (якщо застосовується) рішення про вихід зі складу їхніх учасників з виплатою вартості частки у статутному капіталі (таке право мають, наприклад, учасники ТОВ).

Підприємства з державною участю можуть збільшувати статутні капітали інших підприємств з державною участю за рахунок грошових коштів або майна - як за власним рішенням загальних зборів акціонерів (учасників), так і в силу положень законодавства.

[698] Вебсайт Державної служби геології та надр України з Переліком державних геологічних підприємств та організацій, що належать до сфери управління Державної служби геології та надр України.
[699] Вебсайт ДП «Українська геологічна компанія»
[700] Вебсайт ДНВП «Геоінформ України» з переліком платних послуг ДНВП «Геоінформ України»
[701] Вебсайт Державного геофізичного підприємства «Укргеофізика»

Дані про дивіденди на користь компаній з державною участю

Для підготовки інформації щодо сплати дивідендів дочірніми компаніями АТ «НАК «Нафтогаз України», що є підзвітними компаніями в межах Звіту ІПВГ за 2024 р., було проаналізовано їхню фінансову звітність.

У зв'язку з військовою агресією росії проти України та з урахуванням Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни»[702] на вебсайтах компаній не опублікована фінансова звітність за 2024 рік дочірніх компаній АТ «Укрнафта», АТ «Укртрансгаз» та АТ «Укртранснафта», ТОВ «Надра Юзівська». Фінансова звітність АТ «Укртранснафта» та ТОВ «Надра Юзівська» була надана через Портал ІПВГ.

Дані про сплату дивідендів дочірніми компаніями АТ «НАК «Нафтогаз України», що є підзвітними компаніями в межах Звіту ІПВГ за 2024 р., наведені у таблиці нижче. Сумарний обсяг отриманих/сплачених дивідендів АТ «НАК «Нафтогаз України» від усіх дочірніх компаній у 2024 році склав 27 837 313 тис. грн.

Таблиця 7.27: Сплата дивідендів дочірніми компаніями АТ «НАК «Нафтогаз України», що є підзвітними компаніями в межах Звіту ІПВГ за 2024 р.

Назва підприємства	Частка АТ «НАК «Нафтогаз України» у статутному капіталі компанії станом на кінець 2024 р.	Сума отриманих/сплачених дивідендів у 2024 році, тис. грн
Всього отримано дивідендів АТ «НАК «Нафтогаз України» від усіх дочірніх компаній[703]	-	**27 837 313,00**
АТ «Укргазвидобування» сплачено дивідендів[704]	100,00%	12 341 678,00
АТ «Укрнафта» сплачено дивідендів[705]	50,0%+1 акція	Дані відсутні
АТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» сплачено дивідендів[706]	100,00 %	-
[redacted]	100,00 %	Дані відсутні
	100,00 %	5 287 411,00
ТОВ «Надра Юзівська»[709]	100,00 %	-

У попередніх звітних періодах Незалежний адміністратор зазначав обсяг дивідендів, отриманих дочірніми компаніями АТ «НАК «Нафтогаз України», що займаються видобуванням і транспортуванням (зберіганням) нафти та природного газу, від їх видобувних дочірніх підприємств. Однак у 2024 році АТ «Укргазвидобування» та

[702] Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03.2022 р.
[703] АТ «НАК «Нафтогаз України», Окрема фінансова звітність станом на та за рік, який закінчився 31 грудня 2024 року, https://www.naftogaz.com/short/882ca428
[704] АТ «Укргазвидобування», Окрема фінансова звітність за рік, що закінчився 31.12.2024 року, https://ugv.com.ua/page/docs?count=1
[705] Фінансова звітність АТ «Укрнафта» за 2024 рік не опублікована
[706] ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз», Річна інформація емітента цінних паперів за 2024 рік, https://chornomornaftogaz.com.ua/images/Rishennya_akcionera/Fin_zvitnist/fin_zvit_2024.pdf
[707] [redacted]
[708] [redacted]
[709] Дані про фінансову звітність за рік, що закінчився 31.12.2024 р. для ТОВ «Надра Юзівська» були отримані з Порталу ІПВГ.

АТ «Укртранснафта» не отримали дивідендів від дочірніх компаній. Щодо інших компаній інформація не доступна.

7.6.4 Істотні платежі суттєвих підзвітних компаній на користь видобувних компаній з державною участю

Чинною редакцією Закону про ІПВГ не передбачено вимоги до компаній публічно розкривати інформацію щодо платежів на користь компаній з державною участю. У зв'язку з цим Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит ІПВГ. З 55-ти суттєвих підзвітних компаній, що були визначені Незалежним адміністратором як суттєві, інформацію про платежі на користь компаній з державною участю розкрили лише п'ять компаній[710].

Таблиця 7.28: Істотні операції суттєвих підзвітних компаній на користь видобувних компаній з державною участю у 2024 році

Назва компанії	ЄДРПОУ компанії з державною участю	Назва компанії з державною участю	Сума операцій, тис. грн	Предмет операції
НАК «Нафтогаз України»	[redacted]	АТ «Укрнафта»	1 450 869,28	закупівля природного газу
		АТ «Укргазвидобування»	100 563 646,34	закупівля природного газу
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»		АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	1 288	-
		АТ «Укрнафта»	1 545 402	-
		ТОВ «Оператор ГТС»	41 220	-
		АТ «Укртрансгаз»	27 635	-
		АТ «Українська залізниця»	635 511	-
ДП «Львіввугілля»		АТ «Українська залізниця»	6 480,30	-
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»		-	2 298,9	-
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»		-	2 874,65	-

[710] Інформація отримана від суттєвих підзвітних компаній в рамках Додаткового запиту ІПВГ.

7.7. Державна політика у сфері управління суб'єктами господарювання державного сектору економіки

7.7.1 Основні особливості державної політики у сфері управління суб'єктами господарювання державного сектору економіки

Особливості управління об'єктами державної власності[711], в тому числі регулювання фінансових відносин держави і підприємств, власником яких частково чи повністю є держава, встановлені в Законі України «Про управління об'єктами державної власності». Окремі положення також містяться в Конституції України, Господарському кодексі, Цивільному кодексі України, Законах України «Про захист економічної конкуренції», «Про господарські товариства», «Про оренду державного та комунального майна», «Про акціонерні товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про нафту і газ» та інших.

Функції з управління об'єктами державної власності здійснюють органи державної влади, серед яких: КМУ, міністерства (наприклад, Міненерго, Мінекономіки) та інші центральні органи виконавчої влади, в тому числі Держгеонадра та Фонд державного майна України.

У 2024 році для підвищення ефективності та прозорості управління в Україні діяла низка баз даних та інформаційних порталів, які ведуться уповноваженими державними органами, наприклад:

- Реєстр об'єктів державної власності (в тому числі корпоративних прав, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій), який формується Фондом державного майна України на основі інформаційної взаємодії з суб'єктами управління[712]. Інформація з Реєстру надається Фондом державного майна України у відповідь на письмові запити органів влади, підприємств, установ, організацій та громадян[713]. Інформація про надання доступу до Реєстру, а також про особливості формування Реєстру доступна за посиланням: https://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-stateproperty.html;
- Перелік суб'єктів господарювання державного сектору економіки, який ведеться Фондом державного майна України, доступний за посиланням: https://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-subekti-gospodaruvannya.html;
- Реєстр контрактів, укладених з керівниками державних унітарних підприємств, головами виконавчих органів господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, який ведеться Мінекономіки714. Наразі електронний доступ до Реєстру обмежений;
- Портал державних підприємств на сайті Мінекономіки (Pro.Zvit), на якому консолідується інформація про статус підприємств, їхні фінансові результати. Наразі електронний доступ до порталу обмежений;

---

[711] До таких об'єктів, зокрема, належать майно, передане державним підприємствам і корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій (ч. 1 ст. 3 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.).
Відносини, пов'язані з управлінням корпоративними правами держави, регулюються Законом України «Про управління об'єктами державної власності», (ст. 172 Господарського кодексу).

[712] Порядок ведення реєстру затверджено постановою КМУ «Про формування і ведення Реєстру корпоративних прав держави» №1679 від 29.10.2003 р.

[713] Наказ Фонду державного майна України «Про затвердження Порядку та умов користування Єдиним реєстром об'єктів державної власності» № 622 від 23.03.2005 р.

[714] Постанова КМУ «Про формування та ведення реєстру укладених контрактів з керівниками державних унітарних підприємств, головами виконавчих органів господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі» № 991 від 21.12.2016 р.

- Інформація про результати моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності, проведеного Мінекономіки[715]. Наразі електронний доступ до інформації обмежений;
- Зведені показники виконання фінансових планів суб'єктами господарювання державного сектору економіки, що формуються Мінекономіки, доступні за посиланням: https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=00bbbf50-cea4-4438-ab49-3e1cef452d14&tag=FinansovePlanuvannia.

Зазначені бази даних містять інформацію про суб'єктів господарювання державного сектору економіки (тобто підприємства, що перебувають в опосередкованій державній власності, до них не включені).

У 2023 році Міненерго затвердило перелік державних підприємств, що належать до сфери його управління, а також господарських товариств, в яких Міненерго здійснює функцію з управління корпоративними правами держави. Водночас перелік відсутній у відкритому доступі.

Відповідно до Реєстру суб'єктів господарювання державного сектору економіки ФДМУ, станом на 1 квітня 2025 року в Україні існують 3017 суб'єктів господарювання державного сектору економіки[716].

Через введення воєнного стану в Україні у 2022 році доступ до окремих джерел інформації був обмежений у цілях забезпечення інформаційної безпеки в Україні, тому частини інформації немає у відкритому доступі.

У 2023 році ОЕСР та уряд України розпочали реалізацію чотирирічної програми ОЕСР-Україна, яка підтримує численні реформи, в тому числі державного управління, а також має на меті допомогти Україні зі вступом до ОЕСР та ЄС. Програма забезпечить підтримку Україні в умовах війни, водночас гарантуючи найкраще використання допомоги на відбудову для сприяння економічному розвитку[717].

У лютому 2024 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління»[718], покликаний вдосконалити корпоративне управління підприємствами з державною участю відповідно до Керівних принципів ОЕСР з корпоративного управління на підприємствах державної форми власності. Зазначений закон, зокрема, включає розробку КМУ Політики державної власності[719], невід'ємними частинами якої є:

- Політика винагороди керівників державних унітарних підприємств та голів виконавчих органів господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
- Політика винагороди членів наглядових рад державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
- Державна дивідендна політика.

---

[715] Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності, затверджений постановою КМУ №832 від 19 червня 2007 р.
[716] Реєстр (перелік) суб'єктів господарювання державного сектору економіки (державних підприємств, їх об'єднань, дочірніх підприємств та господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50 відсотків) з інформацією про суб'єкти управління станом на 01.04.2025 р.
[717] OECD - Ukraine Country Programme.
[718] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» № 3587-IX від 22.02.2024 р.
[719] Ч. 1 ст. 11[1] Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.

Водночас політики власності державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, зберігають чинність до моменту затвердження Політики державної власності[720]. Так, наприклад, КМУ затвердив Політику власності АТ «НАК «Нафтогаз України», яка визначає пріоритети, згідно з якими держава володіє компанією, основні напрями її діяльності та показники ефективності, спосіб, у який держава реалізує свої права власності щодо компанії, у 2020 році[721]. Крім того, 14 травня 2025 року обрано нового голову правління Групи Нафтогаз - Сергія Корецького[722].

КМУ затвердив Політику державної власності у листопаді 2024 року[723]. Політика державної власності повинна переглядатися не менше одного разу на п'ять років та визначати загальні принципи щодо таких питань[724]:

- обґрунтування та цілі залишення у державній власності державних унітарних підприємств та корпоративних прав у господарських товариствах з метою забезпечення національних економічних інтересів та у зв'язку з коротко- та довгостроковими планами економічного, соціального розвитку держави, що закріплені у державних програмах розвитку відповідних галузей економіки;
- класифікація державних унітарних підприємств, господарських товариств відповідно до підстав залишення у державній власності, планів щодо приватизації, реорганізації або ліквідації, а також обґрунтування будь-якої іншої категоризації державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
- визначення категорій державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, перед якими ставляться нефінансові (у тому числі соціальні) цілі, зокрема щодо виконання спеціальних обов'язків, порядку обліку та компенсації понесених у зв'язку з цим витрат;
- критерії обов'язковості створення наглядової ради у державних унітарних підприємствах та господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
- плани щодо підвищення ефективності управління державним майном та діяльністю державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, збереження і підвищення балансової вартості активів державних унітарних підприємств, господарських товариств;
- плани щодо приватизації об'єктів права державної власності;
- керівні принципи щодо реалізації прав держави як власника державних унітарних підприємств та корпоративних прав держави у господарських товариствах;
- вимоги щодо звітності, принципи встановлення цілей діяльності (зокрема норм прибутку) господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;

[720] П. 3 Прикінцевих та перехідних положень Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» № 3587-IX від 22.02.2024 р.
[721] Постанова КМУ «Деякі питання діяльності акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» № 982 від 21.10.2020 р.
[722] Публікація на вебсайті Групи Нафтогаз
[723] Постанова КМУ «Деякі питання Політики державної власності» № 1369 від 29.11.2024 р.
[724] Ч. 1 ст. 11-6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.

- вимоги щодо прозорості та розкриття інформації державних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
- принципи організації управління державним майном та діяльністю державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, у тому числі розподіл функцій власника, регулятора та органу, що визначає політику щодо підприємств державного сектору економіки, розподіл повноважень між уповноваженим органом управління та органами державного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

Таблиця 7.29: Державні органи та юридичні особи, які уповноважені виконувати функції з управління об'єктами державної власності суб'єктів господарювання державного сектору економіки

№	Назва компанії	Найменування юридичної особи або державного органу, які виконують функції з управління об'єктами державної власності суб'єктів господарювання	Спосіб, в який здійснюється управління об'єктами державної власності	Наявність інформації щодо структури власності у ЄДР
1	АТ «Укргазвидобування»	НАК «Нафтогаз України»	-	Так
2	АТ «Укрнафта»	НАК «Нафтогаз України»	-	Так
		Міністерство оборони України	-	
3	НАК «Нафтогаз України»	Кабінет Міністрів України	-	Так
4	ТОВ «Оператор ГТС України»	Міністерство енергетики України	Інше	Так
		Міністерство енергетики України	Право господарського відання[725]	
5	АТ «Укртранснафта»	НАК «Нафтогаз України»	-	Так
6	ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	АТ «Укрнафта»	-	Так
7	ДП «Львіввугілля»	Міністерство енергетики України	-	Так
8	ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	АТ «Укрнафта»	управління корпоративними правами	Ні
9	АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	Фонд державного майна України	Інше[726]	Так
10	ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	Міністерство енергетики України	-	Ні
11	ДП «Селидіввугілля»	Міністерство енергетики України	-	Ні
12	ДП «Мирноградвугілля»	Міністерство енергетики України	-	Ні

[725] Майно передано відповідно до умов Договору від 21 листопада 2019 року №13010-05/197 про передачу на праві господарського відання державного майна, що перебуває в державній власності та використовується у процесі провадження діяльності з транспортування природного газу магістральними трубопроводами.
[726] Здійснює управління корпоративними правами держави в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Таблиця 7.30: Структура власності суб'єктів господарювання державного сектору економіки

№	Назва компанії	Частка держави в статутному капіталі суб'єкта господарювання						Зміни в розмірі частки держави в статутному капіталі суб'єкта господарювання	Умови володіння державою часткою у капіталі суб'єкта господарювання	Обсяг відповідальності держави за зобов'язаннями суб'єкта господарювання
		На початок звітного періоду			На кінець звітного періоду					
		Розмір частки держави в статутному капіталі станом на початок звітного періоду, %	ЄДРПОУ	Найменування юридичної особи (юридичних осіб) або державного органу, через які держава володіє часткою у статутному капіталі суб'єкта господарювання	Розмір частки держави в статутному капіталі станом на кінець звітного періоду, %	ЄДРПОУ компанії	Найменування юридичної особи (юридичних осіб) або державного органу, через які держава володіє часткою у статутному капіталі суб'єкта господарювання			
1	АТ «Укргазвидобування»	100%	20077720	НАК Нафтогаз України	100%	20077720	НАК Нафтогаз України	Ні	-	Держава не несе відповідальності за зобов'язання товариства. Акціонер несе ризик збитків в межах номінальної вартості акцій.
2	АТ «Укрнафта»	49,99%	340022	Міністерство Оборони України	49.99%	340022	Міністерство Оборони України	Ні	Інше	Держава не несе відповідальності за зобов'язання товариства. Акціонери несуть ризик збитків в межах номінальної вартості акцій.
		50,01%	20077720	НАК Нафтогаз України	50.01%	20077720	НАК Нафтогаз України	Ні	Інше	
3	НАК «Нафтогаз України»	100%		Кабінет Міністрів України	100%	-	Кабінет Міністрів України	Ні	Повністю сплачений капітал	Держава не несе відповідальності за зобов'язання товариства. Акціонер несе ризик збитків в межах номінальної вартості акцій.
4	ТОВ «Оператор ГТС України»	100%	37552996	Міністерство енергетики України	100%	37552996	Міністерство енергетики України	Ні	Повністю сплачений капітал	Держава не відповідає за

№	Назва компанії	Частка держави в статутному капіталі суб'єкта господарювання						Зміни в розмірі частки держави в статутному капіталі суб'єкта господарювання	Умови володіння державою часткою у капіталі суб'єкта господарювання	Обсяг відповідальності держави за зобов'язаннями суб'єкта господарювання
		На початок звітного періоду			На кінець звітного періоду					
		Розмір частки держави в статутному капіталі станом на початок звітного періоду, %	ЄДРПОУ	Найменування юридичної особи (юридичних осіб) або державного органу, через які держава володіє часткою у статутному капіталі суб'єкта господарювання	Розмір частки держави в статутному капіталі станом на кінець звітного періоду, %	ЄДРПОУ компанії	Найменування юридичної особи (юридичних осіб) або державного органу, через які держава володіє часткою у статутному капіталі суб'єкта господарювання			
										зобов'язаннями товариства.
5	АТ «Укртранснафта»	100%	20077720	НАК Нафтогаз України	100%	20077720	НАК Нафтогаз України	Ні	-	Держава не несе відповідальності за зобов'язання товариства. Акціонер несе ризик збитків в межах номінальної вартості акцій.
6	ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	100%		-	-	-	-	Ні	-	Держава не несе відповідальності за зобов'язання товариства. Учасник відповідає за зобов'язаннями товариства в межах свого вкладу.
7	ДП «Львіввугілля»	100%	37552996	Міністерство енергетики України	100%	32323256	Міністерство енергетики України	Ні	Держава є власником, що реалізує свої права через уповноважені органи	Держава не відповідає за зобов'язаннями товариства.
8	ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	-		-	-	-	-	Ні	-	Держава не несе відповідальності за зобов'язання товариства.

№	Назва компанії	Частка держави в статутному капіталі суб'єкта господарювання						Зміни в розмірі частки держави в статутному капіталі суб'єкта господарювання	Умови володіння державою часткою у капіталі суб'єкта господарювання	Обсяг відповідальності держави за зобов'язаннями суб'єкта господарювання
		На початок звітного періоду			На кінець звітного періоду					
		Розмір частки держави в статутному капіталі станом на початок звітного періоду, %	ЄДРПОУ	Найменування юридичної особи (юридичних осіб) або державного органу, через які держава володіє часткою у статутному капіталі суб'єкта господарювання	Розмір частки держави в статутному капіталі станом на кінець звітного періоду, %	ЄДРПОУ компанії	Найменування юридичної особи (юридичних осіб) або державного органу, через які держава володіє часткою у статутному капіталі суб'єкта господарювання			
										Акціонери несуть ризик збитків в межах номінальної вартості акцій.
9	АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	100%	00032945	Фонд державного майна України	100%	00032945	Фонд державного майна України	Ні	Пряме володіння	Держава не несе відповідальності за зобов'язання товариства. Акціонер несе ризик збитків в межах номінальної вартості акцій.
10	ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	100%	37552996	Міністерство енергетики України	100%	37552996	Міністерство енергетики України	Ні	Повністю сплачений капітал	Держава не несе відповідальності за зобов'язаннями підприємства.
11	ДП «Селидіввугілля»	100%	37552996	-	-	-	-	Ні	-	Держава не несе відповідальності за зобов'язаннями підприємства.
12	ДП «Мирноградвугілля»	100%	37552996	-	-	-	-	Ні	-	Держава не несе відповідальності за зобов'язаннями підприємства.

7.7.2 Державне регулювання у сфері корпоративного управління підприємствами з державною участю

Вимога 2.6 с) Стандарту ІПВГ вимагає розкриття правил і практик, пов'язаних з правилами корпоративного управління видобувними компаніями з державною участю.

- **Органи управління підприємств з державною участю**

Органами управління державних унітарних підприємств є[727]:

- керівник підприємства, який призначається (обирається) суб'єктом управління або наглядовою радою такого підприємства (у разі її створення) і є підзвітним органу, який його призначив (обрав);
- наглядова рада підприємства (у разі її створення), яка контролює і регулює діяльність керівника підприємства.

Особливості управління господарським товариством, у статутному капіталі якого є корпоративні права держави, визначаються спеціальними законами залежно від виду товариства з урахуванням специфіки, встановленої законодавством, що регулює управління державною власністю, зокрема Законом України «Про управління об'єктами державної власності»[728].

Структура управління акціонерним товариством може бути однорівневою або дворівневою[729]. За однорівневої структури органами управління акціонерним товариством є загальні збори та рада директорів, що передбачає здійснення функцій контролю та управління діяльністю акціонерного товариства єдиним колегіальним органом - радою директорів.[730]. За дворівневої структури органами управління акціонерним товариством є загальні збори, орган, відповідальний за здійснення нагляду (наглядова рада), і виконавчий орган (колегіальний або одноосібний). Дворівнева структура управління передбачає чіткий розподіл функцій з безпосереднього управління поточною (операційною) діяльністю акціонерного товариства, які здійснює виконавчий орган, та функцій контролю роботи виконавчого органу та інших керівників акціонерного товариства, які здійснює наглядова рада.[731]. Органами товариства з обмеженою відповідальністю є загальні збори учасників, наглядова рада (у разі створення) та виконавчий орган[732].

У 2024 році Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління»[733] удосконалено положення законодавства, що регулює здійснення управління об'єктами державної власності. Так, зокрема, закріплено однорівневу та дворівневу структуру корпоративного управління в Законі України «Про управління об'єктами державної власності», а саме[734]:

- **Однорівнева** - може бути застосована у державних унітарних підприємствах та господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, у яких створення наглядової ради не є обов'язковим. У такому разі до ради директорів входять і виконавчі, і невиконавчі директори, а більшість у кількісному

[727] Ч. 6 ст. 73 Господарського кодексу.
[728] Ч. 1 ст. 89 Господарського кодексу, ч. 2 ст. 1 Закону України «Про акціонерні товариства» №2465-IX від 01.01.2023 р., ч. 3 ст. 1 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» №2275-VIII від 06.02.2018 р.
[729] Ч. 1 ст. 4 Закону України «Про акціонерні товариства» №2465-IX від 01.01.2023 р.
[730] Ч. 2 ст. 4 Закону України «Про акціонерні товариства» №2465-IX від 01.01.2023 р.
[731] Ч. 3 ст. 4 Закону України «Про акціонерні товариства» №2465-IX від 01.01.2023 р.
[732] Ч. 1 ст. 28 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» №2275-VIII від 06.02.2018 р.
[733] Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління» № 3587-IX від 22.02.2024 р.
[734] Ч. 1 ст. 11^2 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р. (в редакції від 01.07.2024 р.).

складі ради директорів становлять незалежні невиконавчі директори. За застосування однорівневої структури управління до ради директорів застосовуються усі положення законодавства, що регулює управління об'єктами державної власності, щодо наглядової ради, а до невиконавчого члена ради директорів - усі положення щодо члена наглядової ради;

- **Дворівнева** - є обов'язковою для державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, у разі якщо вони відповідають критеріям, визначеним КМУ у Політиці державної власності або встановленим законом.

Наприклад, структура управління АТ «НАК «Нафтогаз», АТ «Укрнафта», ТОВ «Оператор ГТС України», АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» є дворівневою, органами управління є загальні збори, наглядова рада, виконавчий орган (правління або дирекція). Натомість АТ «Укргазвидобування» має однорівневу структуру управління, яка складається із загальних зборів та генерального директора[735].

Управління корпоративними правами держави в господарських товариствах та державними унітарними підприємствами здійснюють відповідні суб'єкти управління об'єктами державної власності шляхом призначення представників держави для участі у загальних зборах господарських товариств, подання пропозицій щодо кандидатур членів наглядової ради загальним зборам акціонерів (учасників) (якщо держава не є єдиним акціонером (учасником) господарського товариства) та призначення (обрання) членів наглядових рад державних унітарних підприємств та господарських товариств, єдиним акціонером (учасником) яких є держава[736]. Водночас якщо держава є єдиним акціонером (учасником), функції з управління корпоративними правами виконуються безпосередньо, без скликання загальних зборів акціонерів (учасників) господарського товариства[737].Наглядова рада обов'язково створюється у державних унітарних підприємствах та господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, за наявності одного з таких критеріїв[738]:

- вартість активів згідно з даними останньої річної фінансової звітності перевищує 2 млрд гривень;
- розмір чистого доходу згідно з даними останньої річної фінансової звітності перевищує 1,5 млрд гривень;
- розмір статутного капіталу новоствореного державного унітарного підприємства, господарського товариства на дату його створення перевищує 2 млрд гривень;
- кількість акціонерів - власників простих акцій становить 10 або більше осіб.

Крім того, створення наглядової ради також є обов'язковим, якщо державне унітарне підприємство, господарське товариство, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) держави, належить до великих підприємств у розумінні Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[739].

До складу наглядових рад державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, включаються незалежні члени наглядової ради, кількість яких повинна становити більшість членів

[735] Дані щодо структури управління з розміщених у відкритому доступі установчих документів: п. 54 Статуту АТ «НАК «Нафтогаз України», п. 9.1 Статуту АТ «Укргазвидобування», розділ 9 Статуту АТ «Укрнафта», п. 9.2 Статуту ТОВ «Оператор ГТС України», п. 15.2 Статуту АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія».
[736] Ч. 3 ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.
[737] Ч. 4 ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.
[738] Критерії відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим на державних унітарних підприємствах та в господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затверджені постановою КМУ № 142 від 10.03.2017 р.
[739] П. 103 Політики державної власності, затвердженої постановою КМУ №1369 від 29.11.2024 р.

наглядової ради. При цьому кількість членів наглядових рад державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, не може бути менше п'яти та більше дев'яти осіб, а строк повноважень члена такої наглядової ради становить три роки[740].

У наглядових радах державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток, паїв) належать державі, обов'язково[741]:

- створюються комітет з питань аудиту та комітет з питань призначень та винагород;
- призначається внутрішній аудитор (підрозділ внутрішнього аудиту).

Виключна компетенція наглядової ради державних унітарних підприємств, господарських товариств, більше 50% акцій (часток) яких належать державі, визначається законодавством про управління об'єктами державної власності та спеціальними законами з урахуванням виду товариства[742].

Інформація про корпоративне управління компаній з державною участю також відображається в їхніх статутах.

За загальним правилом обов'язковому оприлюдненню шляхом розміщення державним унітарним підприємством, господарським товариством, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі, а також господарським товариством, 50 і більше відсотків акцій (часток) якого належать господарському товариству, частка держави в якому становить 100%, на власній веб сторінці або офіційному вебсайті суб'єкта управління підлягає, зокрема, така інформація щодо корпоративного управління[743]:

- статут;
- структура власності господарського товариства;
- біографічна довідка керівника державного унітарного підприємства, голови та членів виконавчого органу господарського товариства;
- біографічні довідки членів наглядової ради, принципи їх добору, членство у наглядових радах інших суб'єктів господарювання, а також зазначення того, хто із членів наглядової ради державного унітарного підприємства є незалежним;
- річні звіти наглядової ради, керівника державного унітарного підприємства/ виконавчого органу господарського товариства;
- структура, принципи формування і розмір винагороди керівника / членів виконавчого органу та членів наглядової ради.

Крім того, Політика державної власності встановлює додаткові вимоги до оприлюднення інформації державними унітарними підприємствами, господарськими товариством, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі. Така інформація, серед іншого, включає внутрішні положення, що регулюють діяльність органів управління, перелік комітетів наглядової ради або ради директорів, звіт про управління, інформацію про дотримання принципів і рекомендацій ОЕСР з корпоративного врядування та управління підприємствами державної форми власності[744].

Інформація щодо наявності статутів суттєвих підприємств з державною участю у відкритому доступі наведена у таблиці нижче.

Додатково інформація про корпоративне управління підприємств з державною участю, які є емітентами цінних паперів, підлягає розкриттю відповідно до законодавства про ринки

[740] Ч. 2 ст. 11-2 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.
[741] Ч. 2 ст. 11-4 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.
[742] Ч. 1 ст. 11-4 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21.09.2006 р.
[743] Ч. 8 ст. 73, ч. 3 ст. 90 Господарського кодексу.
[744] П. 153 Політики державної власності, затвердженої постановою КМУ №1369 від 29.11.2024 р.

капіталу. До такої інформації віднесено, зокрема, інформацію про орган управління емітента, його посадових осіб та засновників, звіт керівництва, який повинен містити інформацію про корпоративне управління (у складі регулярної інформації)[745], та інформацію про зміну складу посадових осіб емітента (у складі особливої інформації)[746].

За загальним правилом регульована інформація розкривається шляхом[747]:

- розміщення в базі даних особи, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринків капіталу та професійних учасників організованих товарних ринків (https://smida.gov.ua/db);
- розміщення на вебсайті учасника ринків капіталу та/або професійного учасника організованих товарних ринків;
- подання до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Водночас слід враховувати, що у зв'язку з дією в Україні правового режиму воєнного стану доступ до певної інформації може бути обмежений. Так, наприклад, у 2024 році емітенти цінних паперів звільнялися від обов'язку розкривати регульовану інформацію (крім розкриття особливої інформації) на період воєнного стану[748]. З огляду на вищевикладене могли виникати труднощі з доступом до актуальної інформації на вебсайтах деяких підзвітних компаній з державною участю-емітентів цінних паперів. Однак з 1 квітня 2025 року відповідне рішення втратило чинність[749].

Крім того, згідно з Постановою НКРЕКП № 349 під час дії воєнного стану та до останнього дня місяця, наступного за місяцем його припинення або скасування, на вебсайтах ліцензіатів та/або учасників оптового енергетичного ринку повинен бути закритий доступ до інформації, яка в умовах воєнного стану може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом, у тому числі щодо об'єктів критичної інфраструктури, зокрема щодо персональних даних працівників енергетичного сектору із зазначенням місця роботи та посади, та чутливої інформації, яка може ідентифікувати об'єкти критичної інфраструктури[750]. З огляду на вищевикладене доступ до відповідної інформації на вебсайтах окремих суттєвих компаній-ліцензіатів НКРЕКП[751] може бути прихований. Так, наприклад, ТОВ «Оператор ГТС України» обмежило доступ до інформації про структуру компанії.

Чинною редакцією Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» не передбачено вимоги до компаній з державною участю розкривати інформацію щодо корпоративного управління компаніями. У зв'язку з цим Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит ІПВГ. З 12-ти компаній з державною участю, що були визначені Незалежним адміністратором як суттєві, інформацію про корпоративне управління розкрили лише семи компаній. Докладніша інформація наведена у **Таблиця 7.31.**

---

[745] Ч. 3 ст. 126 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 3480-IV від 23.02.2006 р.
[746] Ч. 1 ст. 128 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 3480-IV від 23.02.2006 р.
[747] Ч. 1, ч. 2 ст. 124 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 3480-IV від 23.02.2006 р.
[748] Рішення НКЦПФР «Щодо розкриття регульованої інформації емітентами цінних паперів, особами, які надають забезпечення за такими цінними паперами, та радниками з корпоративних прав під час дії воєнного стану в Україні» № 98 від 24.01.2024 р.
[749] Рішення НКЦПФР «Щодо розкриття регульованої інформації емітентами цінних паперів, особами, які надають забезпечення за такими цінними паперами та радниками з корпоративних прав під час дії воєнного стану в Україні» № 28/21/1933/К03 від 06.03.2025 р.
[750] Постанова НКРЕКП «Щодо захисту інформації, яка в умовах воєнного стану може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом, у тому числі щодо об'єктів критичної інфраструктури» № 349 від 26.03.2022 р.
[751] Окремі суттєві компанії з державною участю є ліцензіатами НКРЕКП та включені до Реєстру суб'єктів господарювання, які провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, діяльність яких регулюється НКРЕКП (дані станом на 31.05.2025 р.), а саме: (i) АТ «НАК «Нафтогаз України» володіє ліцензіями на перепродаж електричної енергії та постачання природного газу; (ii) АТ «Укргазвидобування» - ліцензіями на виробництво електричної енергії та постачання природного газу; (iii) ТОВ «Оператор ГТС України» - ліцензією на транспортування природного газу; (iv) АТ «Укртранснафта» - ліцензіями на транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними трубопроводами; (v) АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» - ліцензіями на постачання електричної енергії споживачу та постачання природного газу.

Таблиця 7.31: Корпоративне управління компаній з державною участю

№	Назва компанії	Статут компанії наявний в ЄДР	Доступність статуту у відкритому доступі	Органи управління						
				Назва органу управління	Положення	Кількість членів	Прізвище ім'я та по-батькові членів органу управління	Дата призначення	Дата звільнення	Посилання на офіційний ресурс щодо призначення/ звільнення)
1	АТ «Укргазвидобування»	Так	Так	Одноосібний виконавчий орган - генеральний директор		1	Толмачов Олег Євгенійович	01.09.2023	06.27.2024	Призначено Наказом № 25-к від 09.01.2023 Припинено Наказом № 909 від 27.06.2024
						1	Лагно Сергій Іванович	06.27.2024	станом на 31.12.2024 продовжувала працювати	Призначено Наказом № 421 к від 28.06.2024
2	АТ «Укрнафта»	Так	Так	Наглядова рада	Посилання	3	Гриван Олександр Олександрович	11.07.2022	06.03.2024	Посилання
							Гога Андрій Олегович	11.07.2022	06.03.2024	Посилання
							Тапанова Роза Асхатівна	11.07.2022	06.03.2024	Посилання
						5	Дункан Джеймс Найтінгейл	06.03.2024	31.07.2024	Посилання
							Тімоті Додсон	06.03.2024	31.07.2024	Посилання
							Іренеуш Ян Фафара	06.03.2024	31.07.2024	Посилання
							Дараган Людмила Віталіївна	06.03.2024	31.07.2024	Посилання
							Тапанова Роза Асхатівна	06.03.2024	31.07.2024	Посилання
						5	Дункан Джеймс Найтінгейл	31.07.2024	станом на 31.12.2024 продовжувала працювати	Посилання
							Тімоті Додсон	31.07.2024	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
							Кузнєцова Катерина Станіславівна	31.07.2024	станом на 31.12.2024 продовжувала працювати	Посилання
							Дараган Людмила Віталіївна	31.07.2024	станом на 31.12.2024 продовжувала працювати	Посилання
							Тапанова Роза Асхатівна	31.07.2024	станом на 31.12.2024 продовжувала працювати	Посилання

№	Назва компанії	Статут компанії наявний в ЄДР	Доступність статуту у відкритому доступі	Органи управління						
				Назва органу управління	Положення	Кількість членів	Прізвище ім'я та по-батькові членів органу управління	Дата призначення	Дата звільнення	Посилання на офіційний ресурс щодо призначення/ звільнення)
				Одноосібний виконавчий орган (Директор)	-	1	Корецький Сергій Федорович	11.09.2022	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
3	НАК «Нафтогаз України»	Так	Так	Наглядова рада	Посилання	7	Маріно Ентоні Вільям	24.01.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
							Бойко Наталія Андріївна	24.01.2023	станом на 31.12.2024 продовжувала працювати	Посилання
							Анфіннсен Тор Мартін	24.01.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
							Ван дер Хейден Людо Альберт Г.	24.01.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
							Хуквей Річард Марк	24.01.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
							Шурма Ростислав Ігорович	24.01.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
							Мар'євич Костянтин Михайлович	12.31.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Посилання
				Правління	Посилання	5	Чернишов Олексій Михайлович	11.04.2022	04.12.2024	Призначено розпорядженням КМУ №983-р Призначено на посаду Віце-прем'єр-міністра України - Міністра національної єдності України
							Чумак Роман Миколайєвич	28.09.2021	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	-
							Абрамович Дмитро Васильович	16.08.2023	станом на 31.12.2024	-

№	Назва компанії	Статут компанії наявний в ЄДР	Доступність статуту у відкритому доступі	Органи управління						
				Назва органу управління	Положення	Кількість членів	Прізвище ім'я та по-батькові членів органу управління	Дата призначення	Дата звільнення	Посилання на офіційний ресурс щодо призначення/ звільнення)
									продовжував працювати	
							Володін Василь Геннадійович	01.06.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	-
							Лукеря Іван Михайлович	16.08.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	-
4	ТОВ «Оператор ГТС України»[752]	Так	Так	Наглядова рада	Положення про Наглядову раду ТОВ «Оператор ГТС України» затверджене Наказом Міненерго від 31.10.2023 №329	3	Ян Чадам	18.11.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Наказ Міненерго від 18.11.2023, №349
							Девід Дейвіс	18.11.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Наказ Міненерго від 18.11.2023, №349
							Сергій Коновець	18.11.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Наказ Міненерго від 18.11.2023, №349
				Дирекція	Положення про Дирекцію ТОВ «Оператор ГТС України» затверджене рішенням Наглядової ради від 19.04.2024, Протокол № №10	3	Липпа Дмитро	21.03.2023	09.04.2025	Призначено рішенням Наглядової ради від 21.03.2023 Протокол № 170/2023 Звільнено рішенням Наглядової ради від 04.04.2025, Протокол № 37/2025/1
							Медведєв Владислав	19.04.2024	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Призначено рішенням Наглядової ради від 19.04.2024, Протокол № №10
							Тимофєєв Олександр	19.04.2024	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Призначено рішенням Наглядової ради від 19.04.2024, Протокол № №10

[752] Звіт про оцінку діяльності Наглядової ради за 2024 рік ТОВ «Оператор ГТС України», Zvit-pro-zovnishnyu-ocinku-Naglyadovoyi-Rady-OGTSU-za-2024-rik.pdf.

№	Назва компанії	Статут компанії наявний в ЄДР	Доступність статуту у відкритому доступі	Органи управління						
				Назва органу управління	Положення	Кількість членів	Прізвище ім'я та по-батькові членів органу управління	Дата призначення	Дата звільнення	Посилання на офіційний ресурс щодо призначення/ звільнення)
5	АТ «Укртранснафта»	Так		Одноосібний виконавчий орган - генеральний директор	Ні	1	Цепенда Володимир Мирославович	05.24.2022	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Призначено
6	ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	Так		Одноосібний виконавчий орган (Генеральний Директор)	-	-	-	-	-	-
7	ДП «Львіввуглілля»	Так		Одноосібний виконавчий орган (Генеральний Директор)	-	1	Овчінніков Павло Віталійович	23.12.2024	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Наказ Міністерства енергетики України №54-к/к від 23.12.2024
8	ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»[753][754]	Так	Так	Наглядова рада	-	4	Нагорняк Роман Ігорович	07.07.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	-
							Бупанцов Віталій Сергійович	07.07.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	-
							Мацера Костянтин Леонідович	07.07.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	-
							Пастух Андрій Миколайсвич	07.07.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	-
				Правління	-	5	Бакуменко Михайло Ігорович	-	15.03.2024	Звільнено
							Мальчик Олег Васильович	-	15.03.2024	Звільнено
							Ткачук Юрій Петрович	-	15.03.2024	Звільнено
							Чабанюк Анна Миколаївна	-	15.03.2024	Звільнено
							Гришаненко Володимир Петрович	-	15.03.2024	Звільнено
						6	Мальчик Олег Васильович	15.03.2024	станом на 31.12.2024	Призначено

[753] Звіт Наглядової ради ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння» за 2024 рік, Zvit Naglyadovoi radi za 2024.pdf.
[754] Звіт Правління ПрАТ «Видобувна Компанія «Укрнафтобуріння» за 2024 рік, Zvit Pravlinnya za 2024.pdf.

№	Назва компанії	Статут компанії наявний в ЄДР	Доступність статуту у відкритому доступі	Органи управління						
				Назва органу управління	Положення	Кількість членів	Прізвище ім'я та по-батькові членів органу управління	Дата призначення	Дата звільнення	Посилання на офіційний ресурс щодо призначення/ звільнення)
									продовжував працювати	
							Грищенко Володимир Петрович	15.03.2024	02.06.2025	Призначено
										Звільнено
							Козонущенко Сергій Андрійович	15.03.2024	04.08.2025	Призначено
										Звільнено
							Ткачук Юрій Петрович	15.03.2024	27.01.2025	Призначено
										27.01.2025 Ткачук Юрій Петрович був звільнений з посади Заступника Голови Правління - Фінансового директора за власним бажанням
							Чабанюк Анна Миколаївна	15.03.2024	04.08.2025	Призначено
										Звільнено
							Гирич Віктор Васильович	15.03.2024	04.08.2025	Призначено
										Звільнено
9	АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	Так	Так	Правління	Ні	4	Перелигін Єгор Євгенович	09.29.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Призначений Наказом ФДМУ №1715 від 28.09.2025
							Каландадзе Дмітрі	01.27.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Призначений Наказом ФДМУ №156 від 27.01.2023
							Патенко Валерій Іванович	09.29.2023	станом на 31.12.2024 продовжував працювати	Призначений Наказом ФДМУ №1715 від 28.09.2025
							Захаренко Валерій Володимирович	09.29.2023	01.25.2024	Призначений Наказом ФДМУ №1715 від 28.09.2025.
										Звільнений на підставі наказу ФДМУ від 25.01.2024 № 125
							Гриценко Віктор Сергійович	06.07.2024	станом на 31.12.2024	Призначений Наказом ФДМУ від 07.06.2024 №1273

№	Назва компанії	Статут компанії наявний в ЄДР	Доступність статуту у відкритому доступі	Органи управління						
				Назва органу управління	Положення	Кількість членів	Прізвище ім'я та по-батькові членів органу управління	Дата призначення	Дата звільнення	Посилання на офіційний ресурс щодо призначення/ звільнення)
									продовжував працювати	
10	ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	Так	Ні	Одноосібний виконавчий орган (Генеральний Директор)	Ні	-	-	-	-	-
11	ДП «Селидіввугілля»	Так	Ні	Одноосібний виконавчий орган (Генеральний Директор)	Ні	-	-	-	-	-
12	ДП «Мирноградвугілля»	Так	Ні	Одноосібний виконавчий орган (Генеральний Директор)	Ні	-	-	-	-	-

7.7.3 Державна політика у сфері здійснення закупівель суб'єктами господарювання державного сектору економіки та розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників контрагентів

Вимога 2.6 с) Стандарту ІПВГ вимагає розкриття правил і практик у сфері здійснення закупівель підприємствами з державною участю.

Основним законодавчим актом, що встановлює основи держаної політики у сфері здійснення закупівель, є Закон України «Про публічні закупівлі»[755].

До замовників, які здійснюють закупівлі відповідно до цього Закону, віднесено, зокрема, суб'єктів господарювання, в яких:

- органам державної влади належить частка у статутному капіталі в розмірі більше ніж 50% або такі органи чи інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі суб'єкта господарювання чи правом призначати більше половини складу виконавчого органу або наглядової ради, та
- які здійснюють діяльність у сферах забезпечення транспортування, розподілу, зберігання, постачання природного газу на користь третіх осіб, видобутку природного газу та розробки родовищ нафти і газу, вугілля, інших видів твердого палива, видобутку нафти, вугілля, інших видів твердого палива[756].

Поняття підприємства з державною участю для цілей Звіту ІПВГ включає не лише підприємства з прямою державною участю, але й підприємства, в яких держава опосередковано володіє більше ніж 50% акцій (часток). Оскільки в окремих суттєвих підприємствах (наприклад, АТ «Укргазвидобування», ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД», АТ «Укртранснафта») держава здійснює володіння часткою опосередковано через суб'єктів господарювання державного сектору економіки, які є замовниками в розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» та володіють більшістю у вищому органі управління таких підприємств, на таких суб'єктів поширюється законодавство про публічні закупівлі.

Відповідно у 2024 році всі суттєві підприємства з державною участю, включені до сфери охоплення звіту ІПВГ, здійснювали закупівлі згідно із законодавством про публічні закупівлі. Усі суттєві підзвітні компанії з державною участю, окрім ПрАТ «Укрнафтобуріння», здійснювали свої закупівлі на веб-порталі prozorro.gov.ua. Інформація щодо закупівель та учасників доступна у відкритому доступі

Водночас у законодавстві наявна невизначеність щодо поширення Закону України «Про публічні закупівлі» на підприємства, активи яких передані в управління замовникам у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі», до яких із суттєвих компаній у 2024 році належало ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння».

Через відсутність законодавчої вимоги проводити закупівлі згідно з законодавством про публічні закупівлі ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння» в 2024 році проводила закупівлі на електронних майданчиках, однак такі закупівлі здійснюються відповідно до процедури комерційних торгів (непублічних), тобто в добровільному порядку, й інформація щодо деталей закупівель не є публічною.

Публічні закупівлі повинні здійснюватися з дотриманням таких принципів[757]:

- добросовісна конкуренція серед учасників;
- максимальна економія, ефективність та пропорційність;

[755] Закон України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[756] Ч.1, ч. 2 ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[757] Ч. 1 ст. 5 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.

- відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель;
- недискримінація учасників та однакове ставлення до них;
- об'єктивне та неупереджене визначення переможця;
- запобігання корупційним діям і зловживанням.

Закупівлі здійснюються відповідно до річного плану, до якого включаються передбачені закупівлі. Такий річний план та зміни до нього безоплатно оприлюднюються замовником в електронній системі закупівель[758].

Замовник самостійно та безоплатно через авторизовані електронні майданчики оприлюднює в електронній системі закупівель[759] інформацію про закупівлю, яка може бути додатково розміщена в інших засобах масової інформації, на вебсайті замовника або на вебсайтах відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування[760].

Така інформація про закупівлю, зокрема, включає оголошення про проведення закупівлі, тендерну документацію, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю, звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, звіт про результати проведення закупівлі [761].

У звіті про результати проведення закупівлі з використанням електронної системи закупівель обов'язково зазначаються, зокрема, кількість учасників закупівлі та найменування і місцезнаходження учасника, з яким укладено договір про закупівлю; повне найменування та місцезнаходження кожного суб'єкта господарювання, який буде залучений переможцем, з яким укладено договір про закупівлю, до надання послуг як співвиконавець або виконання робіт як субпідрядника, в обсязі не менше ніж 20% вартості договору про закупівлю[762].

Звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, повинен містити, зокрема, інформацію про найменування постачальника товарів, виконавця робіт чи надавача послуг (ЄДРПОУ, місцезнаходження), кількість, місце та строк поставки товарів, виконання робіт чи надання послуг, ціну, строк виконання договору[763]. При цьому на період дії правового режиму воєнного стану замовники можуть не публікувати інформацію про своє місцезнаходження та/або місцезнаходження постачальників (виконавців робіт та надавачів послуг), та/або місце поставки товарів, виконання робіт чи надання послуг, якщо поширення такої інформації несе ризики для безпеки замовника та/або постачальників (виконавців робіт та надавачів послуг)[764].

У зв'язку з дією правового режиму воєнного стану на території України КМУ встановив Особливості здійснення публічних закупівель[765].

Особливостями здійснення публічних закупівель визначено такі види закупівель у період дії воєнного стану:

- відкриті торги (для закупівлі товарів і послуг, вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн, послуг з поточного ремонту, вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн, робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн грн)[766];

---

[758] Ч. 1 ст. 4 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[759] Наприклад, Zakupivli.pro, SmartTender, Public Bid.
[760] Ч. 4 ст. 10 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[761] Ст. 10 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[762] Ч. 1 ст. 19 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[763] Ч. 3 ст. 3 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[764] П. 3[8] Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р.
[765] Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та упродовж 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ № 1178 від 12.10.2022 р.(далі - «Особливості здійснення публічних закупівель»).
[766] П. 10 Особливостей здійснення публічних закупівель.

- використання електронного каталогу для закупівлі товару, вартість якого становить або перевищує 100 тис. грн [767];
- укладення договору про закупівлю без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу для закупівлі товару для придбання товарів і послуг, вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн, послуг з поточного ремонту, вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн, та робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн. грн, може здійснюватися за наявності умов, визначених Особливостями здійснення публічних закупівель[768].

Крім того, закупівлі, вартість яких є меншою за вартість, що встановлена Особливостями здійснення публічних закупівель (тобто 100 тис. грн, 200 тис. грн, 1,5 млн. грн для закупівель товарів і послуг, послуг з поточного ремонту, робіт відповідно), можуть здійснюватися в електронній системі закупівель відповідно до умов, визначених адміністратором електронної системи закупівель, у тому числі через електронний каталог для закупівлі товарів. Такі умови, зокрема, визначено наказом ДП «Прозорро» № 25 від 20.10.2022[769]. Зазначені закупівлі також можуть здійснюватися без використання електронної системи закупівель[770].

Розкриття особи контрагента підприємств з державною участю може здійснюватися шляхом оприлюднення відповідної інформації про закупівлю в порядку, встановленому Законом України «Про публічні закупівлі», з урахуванням положень Особливостей здійснення публічних закупівель, зокрема звіту про результати проведення закупівлі, звіту про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель.

На період дії воєнного стану встановлено правило, відповідно до якого у разі здійснення закупівлі, вартість якої є меншою ніж 50 тис. гривень, без використання електронної системи закупівель не вимагається оприлюднення звіту про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель[771]. У зв'язку з цим обмежується доступ до інформації про постачальників, яка повинна міститися в такому звіті.

Крім того, Законом України «Про публічні закупівлі» та Особливостями здійснення публічних закупівель визначено випадки, коли замовник повинен прийняти рішення про відмову учаснику процедури закупівлі в участі у відкритих торгах та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію, зокрема[772]:

- у ЄДР відсутня інформація про КБВ (крім нерезидентів) (інформація про КБВ);
- учасник процедури закупівлі або КБВ, член або учасник (акціонер) юридичної особи-учасника процедури закупівлі є особою, до якої застосовано санкцію у вигляді заборони на здійснення у неї публічних закупівель товарів, робіт і послуг, крім випадку, коли активи такої особи у встановленому законодавством порядку передані в управління Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

---

[767] П. 10 Особливостей здійснення публічних закупівель.
[768] П. 13 Особливостей здійснення публічних закупівель.
[769] Наказ ДП «Прозорро» № 25 від 20.10.2022 «Про затвердження Інструкції про порядок використання електронної системи закупівель у разі здійснення закупівель, вартість яких є меншою за вартість, що встановлена в особливостях здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та упродовж 90 днів з дня його припинення або скасування та зупинення дії наказу ДП «Прозорро» від 19.03.2019 року №10.
[770] П. 11 Особливостей здійснення публічних закупівель.
[771] П. 11 Особливостей здійснення публічних закупівель.
[772] Ч. 1 ст. 17 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р., п. 47 Особливостей здійснення публічних закупівель.

Слід зазначити, що в окремих випадках переможець процедури закупівлі повинен надати замовнику шляхом оприлюднення в електронній системі закупівель документи, що підтверджують відсутність інших підстав недопуску. Це стосується підтвердження відсутності притягнення керівника учасника процедури закупівлі до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією; відповідальності за вчинення правопорушення, пов'язаного з використанням дитячої праці чи будь-якими формами торгівлі людьми; за кримінальне правопорушення, вчинене з корисливих мотивів (зокрема, пов'язане з хабарництвом, шахрайством та відмиванням коштів), судимість з якого не знято або не погашено[773].

Підтвердження інформації про відсутність санкцій здійснюється учасником процедури закупівлі шляхом самостійного декларування та не потребує документального підтвердження. Така інформація розміщена у відкритих реєстрах, а саме:

- **У Державному реєстрі санкцій**[774]: https://drs.nsdc.gov.ua/

У Державному реєстрі санкцій міститься інформація, зокрема, про перелік санкцій, що застосовуються, скасовуються чи змінюються, у розрізі кожної особи, щодо якої застосовано санкції, та відомості для ідентифікації осіб, щодо яких застосовані санкції[775].

Реєстр створено з метою надання безоплатного публічного доступу до актуальної, достовірної інформації про всіх суб'єктів, щодо яких застосовано санкції[776], та забезпечено можливість отримати витяг в електронній формі[777].

Отже, на підставі, що публікується в межах процедури закупівлі, є можливим встановити особу контрагента та перевірити його бенефіціарних власників в ЄДР, який є відкритим реєстром.

Значна кількість підзвітних компаній з державною участю має на своїх вебсайтах розділ, присвячений закупівлям, де розміщено, зокрема, інформацію про закупівлі, політики закупівель, плани закупівель[778].

В Україні також діє система органів, що здійснюють державне регулювання та контроль у сфері закупівель.

Також слід зазначити, що в подальшому планується удосконалення нормативно-правового регулювання публічних закупівель. Потреба у запровадженні більш ефективної системи публічних закупівель пов'язана з необхідністю гармонізації законодавства України як кандидата на вступ до ЄС з директивами ЄС та реалізацією проєктів, спрямованих на повоєнну відбудову України. Так, у 2023 році ОЕСР розробила низку рекомендацій для створення передумов запровадження ефективної системи публічних закупівель у контексті повоєнної відбудови України[779].

---

[773] Ч. 6 ст. 17 Закону України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 р., п. 47 Особливостей здійснення публічних закупівель.
[774] Державний реєстр санкцій запрацював з 01.02.2024 р. згідно з даними веб-порталу Ради національної безпеки і оборони України.
[775] Ч. 10 ст. 5^4 Закону України «Про санкції» № 1644-VII від 14.08.2014 р.
[776] Ч. 2 ст. 5^3 Закону «Про санкції» № 1644-VII від 14.08.2014 р.
[777] П. 29 Положення про Державний реєстр санкцій, затвердженого наказом Ради національної безпеки і оборони України від 29.01.2024 р.
[778] Закупівлі Групи Нафтогаз, ТОВ «Оператор ГТС України», АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», ДП «Львіввугілля», ДП «Добропіллявугілля-Видобуток».
[779] OECD policy paper: Public procurement in the post-war reconstruction of Ukraine – main challenges.

Крім того, у 2024 році КМУ схвалив Стратегію реформування системи публічних закупівель на 2024-2026 роки та затвердив операційний план її реалізації у 2024-2025 роках[780], які значною мірою враховують рекомендації ОЕСР.

- **Інформація про кінцевих бенефіціарних власників суттєвих контрагентів компаній з державною участю**

П. 2.6(e) Стандарту ІПВГ 2023 року заохочує суб'єктів господарювання з державною участю до розкриття інформації про бенефіціарних власників своїх агентів або посередників, постачальників або підрядників у суттєвих транзакціях.

Закон про ІПВГ не зобов'язує компанії з державною участю розкривати інформацію про КБВ їхніх постачальників шляхом подання звіту про платежі на користь держави.

Частково ця інформація є доступною через електронну систему публічних закупівель Prozorro, де вказані переможці торгів щодо постачання товарів, робіт та послуг компаніям з державною участю.

Водночас Закон України «Про публічні закупівлі» містить низку винятків, коли компанії з державною участю здійснюють закупівлі без Prozorro. Наприклад, юридичні особи з державною участю, які здійснюють закупівлю вуглеводнів для їх подальшої переробки та реалізації, не використовують Prozorro під час таких закупівель[781]. До таких випадків можна віднести закупівлі імпортного газу НАК «Нафтогаз України» у нерезидентів (**Таблиця 7.32**).

Відтак, за наявності інформації про переможця торгів, відомості про КБВ постачальника можна ідентифікувати в ЄДР за умови використання кваліфікованого електронного підпису, окрім випадків, коли постачальниками є нерезиденти без відокремленого підрозділу або якщо інформація про КБВ нерезидента, що має відокремлений підрозділ, ще не була внесена до ЄДР.

Рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2025 р. було погоджено форму запиту до компаній з державною участю щодо розкриття десяти найбільших постачальників.

Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит ІПВГ, погоджений рішенням БГ ІПВГ, до суттєвих підзвітних компаній з державною участю щодо розкриття інформації щодо кінцевих бенефіціарних власників суттєвих постачальників компаній з державною участю. Незалежним адміністратором було отримано інформацію від п'яти компаній з державною участю.

[780] Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024-2026 роки та затвердження операційного плану її реалізації у 2024-2025 роках» № 76-р від 02.02.2024 р.
[781] П. 4 ч.6 ст.3, п.4 ч.1 ст.2, п.1 ч.2 ст.2 Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII,

Таблиця 7.32: Інформація щодо кінцевих бенефіціарних власників суттєвих постачальників компаній з державною участю[782]

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Тип закупівлі	№	ЄДРПОУ постачальника	Найменування постачальника	Сума операцій з постачальником у 2024 році, тис. грн (без ПДВ)	Частка закупівлі у постачальника серед загального обсягу закупівель ДП за 2024 рік, %	Інформація щодо наявності КБВ постачальника в ЄДРІ	Чи здійснювалися закупівлі через Прозорро?
1	20077720	НАК «Нафтогаз України»	Закупівлі імпортного газу	1	Нерезидент	Trafigura Trading (Europe) Sarl	2 269 013,72	-	н/з[783]	Ні
				2	Нерезидент	DXT Commodities S.A.	1 595 444,04	-	н/з	Ні
				3	Нерезидент	ERU Europe GmbH	1 259 958,83	-	н/з	Ні
				4	Нерезидент	MET Gas and Energy Marketing AG	1 250 031,3	-	н/з	Ні
				5	Нерезидент	Axpo Solutions AG	1 087 055,48	-	н/з	Ні
				6	Нерезидент	RWE Supply & Trading GmbH	908 897,3	-	н/з	Ні
				7	Нерезидент	ERU Management Services LLC	635 117,11	-	н/з	Ні
				8	Нерезидент	ENGIE S.A.	352 714,73	-	н/з	Ні
				9	Нерезидент	Uniper Global Commodities SE	260 000,39	-	н/з	Ні
				10	Нерезидент	Geoplin d.o.o.Ljubljana	255 849,02	-	н/з	Ні
			Закупівлі для потреб компанії	1	31032100	ПрАТ КПМГ Аудит	194 345,00	0,47%	Так	Так
				2	0C303151	King & Spalding International LLP	52 399,88	0,11%	н/з	Так
				3	42257608	ТОВ «Нафтогаз цифрові технології»	41 738,95	0,10%	Так	Так
				4	42424948	ТОВ «Спан»	17 269,57	0,04%	Так	Так
				5	44177891	Адвокатське Об'єднання «Екво»	15 806,37	0,04%	Так	Так
				6	40109105	Управління поліції охорони з фізичної безпеки в м. Києві	13 418,00	0,03%	Державне володіння	Так
				7	36942282	ТОВ «Віннком Україна»	11 201,22	0,03%	Так	Так
				8	38419607	ТОВ «Міжнародна юридична фірма «Інтегрітес»	7 376,08	0,02%	Так	Так
				9	02497697	ПрАТ «Гіпроцивільпромбуд»	6 581,66	0,02%	Так	Так
				10	19331194	ТОВ «Технології для бізнесу»	6 024,97	0,01%	Так	Так

[782] Інформація отримана від компаній з державною участю в рамках Додаткового запиту ІПВГ.
[783] Інформація про КБВ нерезидентів, які не мають в Україні відокремленого підрозділу, відсутня в ЄДР.

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Тип закупівлі	№	ЄДРПОУ постачальника	Найменування постачальника	Сума операцій з постачальником у 2024 році, тис. грн (без ПДВ)	Частка закупівлі у постачальника серед загального обсягу закупівель ДП за 2024 рік, %	Інформація щодо наявності КБВ постачальника в ЄДРІ	Чи здійснювалися закупівлі через Прозорро?
			Закупівлі газу вітчизняного видобутку	11	30019775	АТ «Укргазвидобування»	83 803 038,61	99,33%	Державне володіння	Ні
				12	00135390	АТ «Укрнафта»	1 209 057,73	0,67%	Державне володіння	Ні
2	31570412	АТ «Укртранснафта»	Закупівлі для потреб компанії	1	43012009	ТОВ «Укранфта-постач»	13 375,00	94,04%	Державне володіння	Так
				2	44763104	ТОВ «Петрол партнер»	848,00	5,96%	Так	Так
3	36716128	АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	Закупівлі для потреб компанії	1	32984271	АТ «Енергетична компанія України»	715 088,00	0,36%	Державне володіння	Ні
				2	41604751	ТОВ «Акаба трейдінг»	37 4816,00	0,19%	Так	Ні
				3	40208915	ТОВ «Інтегрований транспортний менеджмент груп Україна»	96 460,00	0,05%	Так	Ні
				4	37968762	ТОВ «Ваго»	85 071,00	0,04%	Так	Так
				5	00100227	ПрАТ «НЕК «Укренерго»	73 235,00	0,04%	Державне володіння	Ні
				6	38489035	ТОВ «АТ Енерго Трейд»	37 987,00	0,02%	Так	Так
				7	39288133	ТОВ «Будівельна Компанія «Олімпікс»	26 313,00	0,01%	Так	Так
				8	43064445	АТ «Оператор Ринку»	23 861,00	0,01%	Державне володіння	Ні
				9	45066779	ТОВ «Український Паливний Стандарт»	23 403,00	0,01%	Так	Так
				10	23359034	АТ «ДТЕК Дніпровські Електромережі»	14 980,00	0,02%	Так	Ні
4	43895975	ДП «Добропіллявугілля -видобуток»	Закупівлі для потреб компанії	1	37434048	ТОВ «Лідер Промснаб»	144 105,00	11%	Так	Так
				2	41284960	ТОВ «ШПУ Гірник»	100 394,00	8%	Так	Так
				3	41820384	ТОВ «ГДК Наутілус»	44 974,00	4%	Так	Так
				4	39784028	ТОВ «ПК Збагачувач»	40 101,00	3%	Так	Так
				5	42506339	ТОВ «Техномайн Інвест»	39 356,00	3%	Так	Так
				6	39755437	ТОВ «Покровський машзавод»	24 630,00	2%	Так	Так

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Тип закупівлі	№	ЄДРПОУ постачальника	Найменування постачальника	Сума операцій з постачальником у 2024 році, тис. грн (без ПДВ)	Частка закупівлі у постачальника серед загального обсягу закупівель ДП за 2024 рік, %	Інформація щодо наявності КБВ постачальника в ЄДРІ	Чи здійснювалися закупівлі через Прозорро?
				7	00176472	АТ «ДТЕК Добропільська ЦЗФ»	19 939,00	2%	Так	Так
				8	33984712	ТОВ «Добропілля-автотранс»	17 729,00	1%	Так	Так
				9	30986916	ТОВ «Фірма АІР»	15 136,00	1%	Так	Так
				10	45088847	ТОВ «Енергокомпанія Атлант»	14 785,00	1%	Так	Так
5	32323256	ДП «Львіввугілля»	Закупівлі для потреб компанії	1	37434048	ТОВ «Лідер Промснаб»	18 920,00	4,80%	Так	Так
				2	43227878	ПП «Спецреммаш»	18 080,00	4,50%	Так	Так
				3	43006207	ТОВ «Мікс Трейдінг»	14 220,00	3,60%	Так	Так
				4	41803243	ТОВ ТСК «Технолоджі»	11 878,00	3%	Так	Так
				5	34399870	ТОВ «Селідовбудінвест»	9 834,00	2,50%	Так	Так
				6	30953917	Сокаль Дочірнє лісогосподарське підприємство ЛГП «Галсільліс»	8 987,00	2,30%	Комунальна власність	Так
				7	43897129	ТОВ «Техноінвест-Пром»	7 608,00	1,90%	Так	Так
				8	44967579	Філія «Радехівське лісопромислове господарство» ДП «Ліси України»	6 247,00	1,60%	Державне володіння	Так
				9	39477455	ТОВ «Промкомплект»	5 474,00	1,40%	Так	Так
				10	44437592	ПрАТ «Стальканат»	5 379,00	1,30%	Так	Так

Оскільки відомості про бенефіціарів постачальників-нерезидентів відсутні в ЄДР, Незалежний адміністратор проаналізував таку інформацію з відкритих джерел та зазначив у **Таблиці 7.33**.

Таблиця 7.33: Інформація щодо кінцевих бенефіціарних власників суттєвих постачальників-нерезидентів НАК «Нафтогаз України»

Назва компанії	Чи належить до групи компаній, акції яких торгуються на біржі ?	Чи наявна інформація про КБВ у відкритих джерелах?	Інформація щодо КБВ постачальника
Trafigura Trading (Europe) Sarl	Ні	Так	Передбуває у власності своїх поточних співробітників[784]
DXT Commodities S.A.	Ні	Так	Бруно Больфо[785]
ERU Europe GmbH	Ні	Так	Дейл Веслі Перрі[786] Мудрий Ярослав Стефанович[787]
MET Gas and Energy Marketing AG	Так[788]	Так	Лакатос Бенджамін[789]
Axpo Solutions AG	Ні	Так	Уряди та комунальні підприємства кантонів Північно-Східної Швейцарії[790]
RWE Supply & Trading GmbH	Так	Так	Суверенний фонд Катару[791]
ERU Management Services LLC	Ні	Так	Дейл Веслі Перрі Мудрий Ярослав Стефанович[792]
ENGIE S.A.	Так	Так	Уряд Франції[793], [794]
Uniper Global Commodities SE	Ні	Так	Федеральний уряд Німеччини[795]
Geoplin d.o.o. Ljubljana	Ні	Так	Уряд Словенії[796]
King & Spalding International LLP	Ні	Так	Вільям Френсіс Чарнлі Томас Кімптон Спранж Сара Ясмін Уокер та інші[797]

[784] Веб-сайт Trafigura.
[785] Звіт зі сталого розвитку Групи Duferco (сторінка 10).
[786] Веб-сайт ERU.
[787] Веб-сайт ERU. ERU Europe GmbH та ТОВ «Еру Трейдінг» належать до єдиної групи компаній. Відповідно до відомостей, що містяться в ЄДР станом на дату підготовки цього звіту, КБВ для ТОВ «Еру Трейдінг» є Дейл Веслі Перрі та Мудрий Ярослав Стефанович.
[788] За повідомленнями на веб-сайті MET 10% акцій Групи належать Keppel Infrastructure, дочірній компанії Keppel Corporation, акції якої перебувають в обігу на Сінгапурській фондовій біржі.
[789] На веб-сайті MET міститься інформація, що з 2018 року Бенджамін Лакатос є мажоритарним акціонером Групи MET. При цьому, згідно із застереженнями до структури Групи MET 90% акцій групи перебувають у власності співробітників компанії, а решта 10% належать Keppel Infrustructure, дочірній компанії Keppel Corporation.
[790] Axpo Solutions AG повністю належить Axpo Holding AG, 100% акцій якого, у свою чергу, належать кантонам та комунальним підприємствам Південно-Східної Швейцарії.
[791] Веб-сайт RWE.
[792] Як було вказано для ERU Europe GmbH, бенефіціарними власниками Групи ERU є Дейл Веслі Перрі та Мудрий Ярослав Стефанович.
[793] Веб-сайт. Engie SA: history, ownership, mission, how it works & makes money.
[794] Веб-сайт Engie.
[795] Веб-сайт Uniper.
[796] Станом на червень 2025 року 99.857% акцій Geoplin d.o.o.Ljubljana належить PETROL d.d., Ljubljana, 10.8% акцій якого належать Республіці Словенія, а також 12.7% - Slovenski Državni Holding (що повністю перебуває у державній власності Республіки Словенія).
[797] Веб-сайт Companies House.

7.7.4 Антикорупційні програми та заходи щодо антикорупційних перевірок підприємств з державної участю

Антикорупційна програма юридичної особи

Законодавством України встановлено загальне правило, згідно з яким юридичні особи, їхні керівники та засновники повинні забезпечувати розробку та вжиття[798]:

- заходів, які є необхідними та обґрунтованими для запобігання і протидії корупції у діяльності юридичної особи;
- регулярне оцінювання корупційних ризиків у діяльності юридичної особи.

Водночас встановлено випадки, коли затвердження антикорупційної програми є обов'язковим, а саме[799]:

- у державних, комунальних підприємствах, господарських товариствах (у яких державна або комунальна частка перевищує 50 відсотків), де середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період перевищує сімдесят мільйонів гривень;
- в юридичних осіб, які є учасниками процедури закупівлі відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», якщо вартість закупівлі товару (товарів), послуги (послуг), робіт дорівнює або перевищує 20 мільйонів гривень.

Крім того, до повноважень Міненерго віднесено забезпечення здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль їх реалізації у підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери його управління, та господарських товариствах, щодо яких Міненерго здійснює управління корпоративними правами держави[800]. Так, наприклад, антикорупційна програма таких юридичних осіб підлягає погодженню з Міненерго[801].

Для реалізації антикорупційної програми керівник юридичної особи або її учасники (засновники) призначають уповноважену особу[802].

Законодавчо визначено перелік положень, які може містити антикорупційна програма юридичної особи, зокрема[803]:

- вичерпний перелік та опис антикорупційних заходів, стандартів, процедур та порядок їх виконання (застосування), зокрема порядок проведення періодичного оцінювання корупційних ризиків у діяльності юридичної особи;
- норми професійної етики, права і обов'язки працівників та засновників (учасників) у зв'язку із запобіганням і протидією корупції;
- права і обов'язки, порядок звітування уповноваженого як посадової особи, відповідальної за запобігання корупції;

---

[798] Ч. 1 ст. 61 Закону України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014 р.
[799] Ч. 1 ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014 р.
[800] Положення про Міністерство енергетики України, затверджене постановою КМУ № 507 від 17.06.2020 р.
[801] Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України (Міненерговугілля) «Про затвердження Порядку погодження антикорупційних програм державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, що належать до сфери управління Міненерговугілля, та господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави» № 158 від 11.03.2016 р. У 2019 році згідно з постановою КМУ «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» № 829 від 02.09.2019 р. Міненерговугілля приєднано до Міністерство енергетики та захисту довкілля, яке визначено правонаступником його майна, прав і обов'язків. У 2020 році відповідно до постанови КМУ «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» № 425 від 27.05.2020 р. Міністерство енергетики та захисту довкілля України перейменовано на Міненерго.
[802] Ч. 1 ст. 64 Закону України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014 р.
[803] Ч. 1 ст. 63 Закону України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014 р.

- порядок здійснення належного нагляду, контролю та моніторингу дотримання антикорупційної програми, а також оцінювання результатів здійснення передбачених нею заходів;
- застосування заходів дисциплінарної відповідальності до працівників, які порушують положення антикорупційної програми;
- порядок вжиття заходів реагування щодо виявлених фактів корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, зокрема інформування уповноважених державних органів, проведення внутрішніх розслідувань.

НАЗК затвердило Типову антикорупційну програму юридичної особи[804]. Ця Типова антикорупційна програма містила правила здійснення перевірок кандидатів на посади, перевірок ділових партнерів та перевірок під час укладення правочинів про злиття або поглинання, зокрема:

- перевірка кандидатів на посади проводиться з метою: (i) встановити, чи не спричиняє укладення трудового договору з кандидатом корупційні ризики; (ii) встановити, чи не призведе укладення трудового договору з кандидатом до порушення антикорупційного законодавства; (iii) переконатися у тому, що кандидат зобов'язується дотримуватися правил антикорупційної програми;
- перевірка здійснюється щодо потенційних ділових партнерів (до дати укладення правочинів) і наявних ділових партнерів (після встановлення правовідносин з ними);
- критерії, підстави, процедура та періодичність здійснення перевірки ділових партнерів визначаються у внутрішніх документах, які розробляє уповноважена особа (особа, відповідальна за реалізацію антикорупційної політики) та затверджує керівник (виконавчий орган);
- процедури перевірки, періодичність здійснення перевірок та критерії відбору ділових партнерів визначаються залежно від сфери та місця здійснення діяльності, структури компанії, характеру та рівня корупційних ризиків, які можуть виникнути у відносинах із діловим партнером;
- перевірка під час укладення правочинів про злиття або поглинання відбувається до укладення відповідного правочину (включає, зокрема, вивчення історії та діяльності об'єкта злиття або поглинання, структури його засновників/учасників /КБВ, можливих зв'язків з офіційними особами, виявлення випадків корупції; перевірку наявності діючих санкцій; встановлення кола контрагентів об'єкта злиття або поглинання (з високими корупційними ризиками тощо) та після (виявлення невідповідностей у системі антикорупційних заходів об'єкта злиття або поглинання, забезпечення відповідності та визначення коригувальних заходів).

У січні 2024 року було затверджено нову Типову антикорупційну програму юридичної особи[805], що повинна була набрати чинності у серпні, однак відповідний наказ був скасований[806].

Публікування антикорупційної програми на вебсайтах підзвітних компаній з державною участю у видобувній галузі прямо не вимагається законом, але є досить поширеною практикою. Опубліковані на вебсайтах антикорупційні програми містять правила перевірки

[804] Типова антикорупційна програма юридичної особи, затверджена наказом НАЗК № 794/21 від 10.12.2021 р.
[805] Типова антикорупційна програма юридичної особи, затверджена наказом НАЗК № 22/24 від 15.01.2024 р.
[806] Наказ НАЗК «Про скасування наказу Національного агентства з питань запобігання корупції від 15 січня 2024 року № 22/24» № 239/24 від 14.08.2024 р.

контрагентів. Докладніша інформація щодо наявності у відкритому доступі антикорупційних програм суттєвих підзвітних підприємств з державною участю розміщена у **Розділі 10.1.2.**

7.7.5 Розкриття підприємствами з державною участю інформації про інвестиції у видобувні галузі та про те, як їхні інвестиційні рішення узгоджуються з енергетичним переходом та кліматичними ризиками

Вимога 2.6 d Стандарту ІПВГ заохочує розкриття видобувними підприємствами з державною участю інвестицій у видобувні галузі та про те, як їхні інвестиційні рішення узгоджуються з енергетичним переходом та кліматичними ризиками.

Інформація про інвестиції у видобувні галузі (включаючи активи та зобов'язання) підприємств з державної участю може бути відображена у фінансовій звітності. При цьому фінансова звітність не містить детальної інформації про інвестиції у видобувні галузі, дезагрегованої попроєктно, а відображає загальні дані щодо інвестицій у видобувні галузі (наприклад, інвестиції в активи розвідки та оцінювання запасів корисних копалин) або щодо інвестиційної діяльності загалом.

Законодавством прямо не передбачено обов'язку компаній з державною участю розкривати інформацію про те, яким чином міркування енергетичного переходу та кліматичних ризиків впливали на їхні інвестиційні рішення.

Однак інвестиційні рішення у видобувній галузі з великою ймовірністю передбачатимуть здійснення діяльності, що потребуватиме проведення оцінювання впливу на довкілля (зокрема, здійснення оцінки кліматичних ризиків).

Окремі суттєві компанії з державною участю мають на своїх вебсайтах присвячені діяльності в сфері екології розділи, де розміщують екологічні політики інформують про заходи, що вживаються для екологізації виробництва та скорочення викидів. В опублікованих екологічних політиках підвищення енергоефективності процесів виробництва, протистояння змінам клімату, відкритість інформації та прозорість діяльності визначаються як основні принципи та зобов'язання підприємств[807].

Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит ІПВГ до суттєвих підзвітних компаній з державною участю щодо розкриття інформації про інвестиції у видобувні проєкти в 2024 році в розрізі проєктів. Інформація, отримана від суттєвих підзвітних компаній з державною участю наведена у **Таблиця 7.34.**

Таблиця 7.34 Інвестиції у видобувні проєкти суттєвих підзвітних компаній з державною участю[808]

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Загальна сума інвестицій у видобувні проєкти у 2024 році, тис. грн.	Номер спеціального дозволу на користування надрами	Сума фактично понесених інвестиційних витрат у 2024 році окремо по кожному спецдозволу тис. грн
1	[redacted]	АТ «Укрнафта»	[redacted]	№1714 від 25.12.1998	[redacted]
				№1857 від 26.04.1999	
				№2268 від 10.10.2000	

[807] Вебсайт ТОВ «Оператор ГТС України», вебсайт АТ «НАК «Нафтогаз», Екологічна політика АТ «Укрнафта», Екологічна політика АТ «Укргазвидобування».
[808] Інформація отримана від компаній з державною участю в рамках Додаткового запиту ІПВГ.

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Загальна сума інвестицій у видобувні проєкти у 2024 році, тис. грн.	Номер спеціального дозволу на користування надрами	Сума фактично понесених інвестиційних витрат у 2024 році окремо по кожному спецдозволу тис. грн
				№1278 від 26.03.1998	
				№5747 від 03.12.2024	
				№ 1362 від 13.05.1998	
2		ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»		№ 310 від 27.07.1995	
3		АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»		6027 від 11.02.2015	
				6028 від 20.02.2015	
				5269 від 27.08.2021	
4		ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»		№3037 від 11.07.2003	
				№3034 від 11.07.2003	
				№3038 від 11.07.2003	

7.8. Роль держави у допомозі забезпечення потреб енергетичного сектору

У результаті військових дій та обстрілів майно багатьох видобувних компаній було знищене або пошкоджене. З огляду на суттєві руйнування енергетичної інфраструктури України було запроваджено механізми запитів щодо екстреного відновлення. У 2022 році на базі Міненерго створено Робочу групу з питань організації гуманітарної допомоги в енергетичній галузі[809], яка обробляє запити компаній, зокрема у гірничодобувній промисловості. Допомога надходить від спонсорів державного та приватного секторів з різних держав та розподіляється через Фонд підтримки енергетики України.

Незалежний адміністратор звернувся до Міненерго із запитом щодо обсягу гуманітарної допомоги на потреби енергетичного сектору, спрямованої суттєвим підзвітним компаніям упродовж 2024 року. Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції надав узагальнену інформацію щодо допомоги у розрізі компаній (**Таблиця 7.35**).

Таблиця 7.35: Об'єм переданої допомоги на забезпечення потреб енергетичного сектору в 2024 році[810]

№	Назва платника	Об'єм наданої допомоги, тис. тонн
Галузь видобування природного газу		
[redacted]		
Галузь видобування кам'яного вугілля		
[redacted]		
Усього суттєвим компаніям видобувного сектору		[redacted]

[809] Наказ Міненерго №142 від 31.03.2022, https://www.mev.gov.ua/file/2022-04/2031.03.2022.pdf.

[810] Таблицю створено Незалежним адміністратором за даними, отриманими від Міненерго у відповідь на запит про розподіл допомоги на забезпечення потреб енергетичного сектору.

7.9. Квазіфіскальні операції

Вимога 6.2 Стандарту ІПВГ передбачає розкриття квазіфіскальних витрат підприємств з державною участю. До квазіфіскальних операцій підприємств з державною участю віднесено операції зі здійснення публічних соціальних витрат (наприклад, платежі за соціальні послуги, публічну інфраструктуру, паливні субсидії та обслуговування національного боргу тощо), поза межами національного бюджетного процесу.

Згідно з рішенням БГ ІПВГ для розкриття інформації про квазіфіскальні операції береться до уваги визначення, передбачене бюджетним законодавством України[811].

Квазіфіскальними операціями вважаються операції органів державної влади і місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100%, що не відображаються у показниках бюджету, але можуть призвести до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету в майбутньому.

Відповідно до коригувального заходу за результатами Валідації до Вимоги 6.2, Україна зобов'язана надавати інформацію про квазіфіскальні витрати в більш деталізованому вигляді для досягнення рівня прозорості, співмірного з іншими платежами та доходами.

Перелік квазіфіскальних операцій затверджено КМУ в 2012 році[812]. Основні квазіфіскальні операції, що стосуються видобувного сектору та відповідають визначенню Стандарту ІПВГ, включають:

- здійснення НАК «Нафтогаз України» та іншими суб'єктами господарювання державного сектору економіки запозичень, за якими у разі зміни власника та з інших причин, встановлених у кредитному договорі (проспекті емісії облігацій), виникають зобов'язання щодо дострокового погашення запозичень;
- постачання природного газу за пільговими цінами підприємствам теплоенергетики для виробництва теплової енергії, яка споживається населенням;
- накопичення дебіторської заборгованості НАК «Нафтогаз України» за продаж природного газу населенню і підприємствам теплоенергетики.

Квазіфіскальні витрати також можуть здійснюватися видобувними підприємствами інших галузей, ніж видобування нафти та газу.

Перелік квазіфіскальних операцій не адаптований під чинне правове регулювання, оскільки не оновлювався з 2012 року.

Наразі постачання природного газу за встановленими цінами здійснюється в межах виконання спеціальних обов'язків. У зв'язку з воєнним станом у 2024 році на окремі компанії державної Групи Нафтогаз покладено спеціальні зобов'язання щодо постачання газу за встановленими цінами для забезпечення загальносуспільних інтересів[813]. Серед компаній Групи Нафтогаз інформація була отримана від «НАК «Нафтогаз України» та

[811] П. 26[1] ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу.
[812] Розпорядження КМУ «Про затвердження переліку квазіфіскальних операцій і органів влади (управління), відповідальних за проведення оцінки можливого впливу таких операцій на показники бюджету» № 692-р від 01.08.2012 р.
[813] Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, затверджене постановою КМУ №222 від 06.03.2022 р. Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам, затверджене постановою КМУ № 812 від 19.07.2022 р.

АТ «Укргазвидобування», в розрізі договорів. Механізм покладення спеціальних обов'язків докладно описаний у **Розділі 7.5.5.**

Станом на 31.12.2024 р. підприємство не здійснює постачання газу споживачам у розумінні Закону України «Про ринок природного газу» та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність на ринку природного газу України, однак забезпечує формування ресурсу природного газу для ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг», яке, в свою чергу, здійснює постачання природного газу.

Таблиця 7.36: Квазіфіскальні операції компаній з державною участю у газовидобувній галузі у 2024 році

Вид квазіфіскальних операцій	Сума, тис. грн	Накопичена заборгованість на кінець звітного періоду тис. грн	Договір, яким передбачено здійснення операції, тис. грн
Здійснення АТ «Укргазвидобування» продажу природного газу на користь НАК «Нафтогаз України» за цінами та на умовах, визначених постановою КМУ №222 від 06.03.2022 року	24 328 427,99	-	Договір купівлі-продажу природного газу від 01.05.2023 № УГВ257/52-23
	31 439 771,64	190 311,86	Договір купівлі-продажу природного газу від 16.04.2024 № УГВ181/52-24
	28 034 838,99	28 034 838,99	Договір купівлі-продажу природного газу від 30.08.2024 № УГВ1282/52-24
Накопичення дебіторської заборгованості НАК «Нафтогаз України» за продаж природного газу населенню, бюджетним установам, установам, які забезпечують обороноздатність, і підприємствам теплоенергетики	-	23 293 529,93	-
Сума невідшкодованої компенсації, що має бути виплачена на користь НАК «Нафтогаз України» в частині не покритих доходами витрат, здійснених з метою виконання спеціальних обов'язків відповідно до постанови КМУ №222 від 06.03.2022 року та постанови КМУ №812 від 19.07.2022 року	5 853 462,87	13 577 668,31[814]	Обсяг природного газу 947 405,29 тис. м³ № 02/2023-ВТВ від 01.05.2023 №01/2023-ГПК/Г від 16.01.2023 №04/2024-ГПК/Г від 16.04.2024
Обсяг та вартість природного газу, який був реалізований НАК «Нафтогаз України» на користь ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» в межах виконання спеціальних обов'язків відповідно до постанови КМУ №222 від 06.03.2022 року та постанови КМУ №812 від 19.07.2022 року	109 050 549,64	113 017 056,35[815]	Обсяг природного газу 14 801 473,67 тис. м³ 02-ПС-23/24 від 30.08.2023 02ПСО-БТЗ-23/24 від 28.08. 2023 02-Т1-23/24 від 28.08.2023 03-ТЕЦ-23/24 від 30.08.2023 04Т1-24 від 15.04.2024 04-ПС-24 від 15.04.2024 04-БТЗ-24 від 15.04.2024 04-ТЕЦ 24 від 15.04.2024 04-ТЕЦ-24/8 від 11.07.2024 09-Т1-24 від 29.08.2024 09-ПС-24 від 29.08.2024 09-ТЕЦ 24 від 29.08.2024 09-БТР-24 від 29.08.2024

[814] Згідно з відповіддю АТ «НАК «Нафтогаз України» надається дебіторська заборгованість підприємств ТКЕ станом на 31.12.2024. Компанія не постачає природний газ населенню. У 2024 році НАК «Нафтогаз України» не постачала газ підприємствам ТКЕ.

[815] Згідно з відповіддю АТ «НАК «Нафтогаз України» надається дебіторська заборгованість підприємств ТКЕ станом на 31.12.2024. Компанія не постачає природний газ населенню. У 2024 році НАК «Нафтогаз України» не постачала газ підприємствам ТКЕ.

Вид квазіфіскальних операцій	Сума, тис. грн	Накопичена заборгованість на кінець звітного періоду тис. грн	Договір, яким передбачено здійснення операції, тис. грн
Здійснення НАК «Нафтогаз України» та іншими суб'єктами господарювання державного сектору економіки запозичень, за якими у разі зміни власника та з інших причин, встановлених у кредитному договорі (проспекті емісії облігацій), виникають зобов'язання щодо дострокового погашення запозичень	1 971 756,53	1 971 756,53	№274/31/2 від 05.06.2009[816]
	12 656 232,23	-	№б/н від 14.06.2022[817]
Залучення кредитів під державні гарантії суб'єктами господарювання – резидентами, реструктуризація боргів таких суб'єктів під державні гарантії	8 777 600,78	8 777 600,78	№б/н від 22.11.2023

Інформація щодо квазіфіскальних операцій була також розкрита АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» та АТ «Криворізький залізорудний комбінат».

Таблиця 7.37: Квазіфіскальні операції приватних суттєвих підзвітних компаній у галузі видобування руд заліза, марганцю та титану у 2024 р.

Назва компанії	Вид квазіфіскальних операцій	Накопичена заборгованість на кінець звітного періоду, тис. грн
АТ «Південний ГЗК»	Відображення помилково та/або надміру сплачених грошових зобов'язань, у тому числі сум податків і зборів (обов'язкових платежів), до бюджету	187 584,67
АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	Накопичення заборгованості з відшкодування податку на додану вартість	158 802,92

Природа зазначених квазіфіскальних витрат не передбачає їх розкриття на рівні проєктів, оскільки зазначені податки стягуються відповідно до законодавства на рівні компанії.

Окрім квазіфіскальних операцій, згідно з рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2024 р.[818], додатково розкриваються суми нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу щодо обсягів газу видобутого, але не реалізованого в поточному звітному періоді.

Ця інформація розкривається у зв'язку зі спеціальними правилами Податкового кодексу, запровадженими Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей визначення рентної плати за користування надрами для видобування природного газу на період дії воєнного стану»[819], що дозволяють видобувним компаніям сплачувати ренту в періоді реалізації. У 2024 році отримано інформацію від двох суттєвих підзвітних компаній з державною участю та шістьох підзвітних компаній приватного сектору про наявність та накопичені суми на кінець звітного періоду. Незважаючи на відсутність

[816] Постанова КМУ від 03.06.2009 №550-ДСК.
[817] Постанова КМУ «Про надання у 2022 році державної гарантії за зобов'язаннями акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»» від 07.07.2022 №760.
[818] Протокол засідання БГ ІПВГ від 23.09.2024р., https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.
[819] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей визначення рентної плати за користування надрами для видобування природного газу на період дії воєнного стану» № 2261-IX від 12.05.2022 р.

законодавчої вимоги, дві компанії надали інформацію в розрізі проєктів. Незалежним адміністратором було надіслано запит на ДПС для з'ясування причин розбіжностей.

Таблиця 7.38: Інформація про суму нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу станом на 01.01.2025 р.

Назва компанії	Накопичена сума на кінець звітного періоду за даними ДПС, тис. грн	Накопичена сума на кінець звітного періоду за даними компаній, тис. грн	Спеціальний дозвіл на користування надрами	Розбіжність, тис.грн
АТ «Укрнафта»	2 132 816,4	2 584 780,0		-451 963,6
ТОВ «Еско-північ»	13 042,0	23 198,3	№ 5318	-10 156,3
ТОВ «Східний геологічний союз»	9 695,6	9 709,6	№ 5973	-14,0
ТОВ «Парі»	47 064,6	-	-	-
ТОВ «Перша українська газонафтова компанія»	285 071,3	-	-	-
ТОВ «Системойлінженерінг»	44 417,4	24,324,0	-	20 093,4
ТОВ «Стрийнафтогаз»	15 028,9	-	-	-
ПрАТ «Нафтогазвидобування»	2 803,2	-	-	-
ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	67 082,0	25 175,0	-	41 907,0
ТОВ «Енергія-95»	183 865,6	175 307,8	-	8 557,8
ПрАТ «Природні ресурси»	3 673,2	1 124,5	-	2 548,7
ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння»	893 327,1	684 086,9	-	209 240,2

Серед усіх суттєвих підзвітних компаній, лише АТ «Укрнафта» розкрило значний обсяг інформації у попроєктному розрізі щодо сум нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами у 2024 році.

Таблиця 7.39: Інформація про суму нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами АТ «Укрнафта» станом на 01.01.2025 р.

Спеціальний дозвіл на користування надрами	Суми нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами
№ 832	2 331,20
№ 914	47 063,80
№ 944	108 098,40
№ 945	12 626,10
№ 946	2 490,40
№ 947	76 940,80
№ 1038	6 900,80
№ 1074	3 669,70
№ 1222	23 284,90
№ 1266	1,00
№ 1268	1 487,90
№ 1269	22 478,00
№ 1273	8 393,70
№ 1277	75 743,80
№ 1278	11 051,20
№ 1347	218 136,50
№ 1362	40 788,80

Спеціальний дозвіл на користування надрами	Суми нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами
№ 1388	21 059,60
№ 1434	28 751,70
№ 1511	46 799,10
№ 1562	49 360,90
№ 1563	913,00
№ 1596	3 442,20
№ 1597	82 943,20
№ 1621	80,00
№ 1622	53 397,60
№ 1643	68 127,80
№ 1669	140 915,00
№ 1670	80,90
№ 1671	7 647,70
№ 1685	43 396,80
№ 1714	7 727,20
№ 1736	2 121,40
№ 1757	36 067,90
№ 1773	45 102,90
№ 1825	2,50
№ 1826	7,00
№ 1857	914,00
№ 1859	709,80
№ 1869	15 830,60
№ 2031	16 776,30
№ 2032	20 770,60
№ 2033	10 904,20
№ 2034	2 204,20
№ 2060	71,00
№ 2061	100,80
№ 2075	213,70
№ 2086	2 677,00
№ 2088	55 996,90
№ 2089	88,30
№ 2090	3 775,70
№ 2139	125 088,20
№ 2142	296,10
№ 2177	95 273,66
№ 2181	1 409,30
№ 2224	10 530,40
№ 2225	10 936,50
№ 2238	24 899,40
№ 2268	698,70
№ 2308	24 018,50
№ 2397	1 573,80
№ 2727	3 235,00
№ 2729	941,70
№ 2794	205,80
№ 2795	2 048,50
№ 3347	43 525,20
№ 3348	617 261,20
№ 4049	732,00
№ 4255	44 799,90
№ 4387	23 262,30
№ 5243	41 180,40
№ 5246	77 305,20
№ 5247	101,30
№ 6444	4 992,50

8. Управління доходами держави від видобувних галузей

8.1. Розподіл доходів держави від видобувних галузей

В Україні у 2024 році не було окремих правил розподілу доходів від видобувних галузей, застосовувалися загальні правила, визначені Бюджетним кодексом та іншими нормативно-правовими актами[820].

Малюнок 8.1: Розподіл доходів та інших надходжень державного бюджету[821]

Бюджетна класифікація є єдиним систематизованим згрупуванням доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів та є обов'язковою для застосування всіма учасниками бюджетного процесу в межах бюджетних повноважень[822]. Отримані податкові й неподаткові платежі мають відображатися згідно з кодами бюджетної класифікації, які затверджуються Мінфіном[823].

У 2024 році суттєві платежі видобувних компаній відображалися в доходах бюджетів відповідних рівнів, за винятком ЄСВ, який не підлягає зарахуванню до бюджету.

Таблиця 8.1: Додаткові ресурси, які містять інформацію про виконання бюджетів:

Інтегрована інформаційно-аналітична система «Прозорий бюджет»[824]
Надає доступ до інформації про публічні кошти на всіх стадіях планування та використання, зокрема про основні бюджетні показники, для інформування широкого кола громадськості в доступній формі про основні цілі, завдання та пріоритети бюджетної політики, джерела наповнення бюджету, обґрунтування бюджетних витрат, планові й досягнуті результати використання бюджетних коштів.
Державний вебпортал бюджету для громадян[825]
Надає можливість аналізувати структуру доходів та видатків державного та обласного бюджетів за категоріями, у динаміці, у розрізі фондів та розпорядників, а також стан виконання річного плану конкретного бюджету. Наприклад, можна отримати загальні дані щодо видатків державного бюджету або конкретного обласного бюджету на довкілля, в тому числі на запобігання та

[820] Зокрема, Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-IX від 09.11.2023 року, Постановою КМУ «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 675 від 26.11.2014 року та іншими.
[821] Відповідно п. 2.2 Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету, затвердженого Наказом Мінфіну «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету» № 43 від 29.01.2013 р.
[822] П. 1 ст. 8 Бюджетного кодексу.
[823] П. 2 ст. 8 Бюджетного кодексу, Наказ Мінфіну «Про бюджетну класифікацію» № 11 від 14.01.2011 р.
[824] Концепція була ухвалена Розпорядженням КМУ № 92-р від 11.02.2016 р., режим доступу до ресурсу: Є-data (edata.gov.ua).
[825] Режим доступу: https://openbudget.gov.ua/.

ліквідацію забруднення довкілля, збереження природно-заповідного фонду, фундаментальні й прикладні дослідження і розробки у сфері охорони довкілля.

Наведена інформація не надає можливості встановити, які кошти надійшли від видобувних компаній.

Єдиний веб-портал використання публічних коштів[826]

Надає можливість відстежувати витрати державного бюджету в режимі реального часу (можливий пошук за розпорядниками бюджетних коштів, конкретними транзакціями, регіонами тощо).

Інтерактивна податкова карта України[827]

Функціонує з 2021 року на сайті Державної податкової служби України, на якій можна бачити податкові надходження до державного та місцевих бюджетів за різними податками та видами діяльності. Потенційно, розвиток цього ресурсу може дозволити різним зацікавленим сторонам у зручній формі відстежувати обсяги податкових надходжень від компаній видобувних галузей до бюджетів, оскільки дозволяє фільтрацію за КВЕДами платників податків. Ресурс містить інформацію щодо періодів з січня 2023 року.

Правила розподілу суттєвих податкових та неподаткових платежів між бюджетами

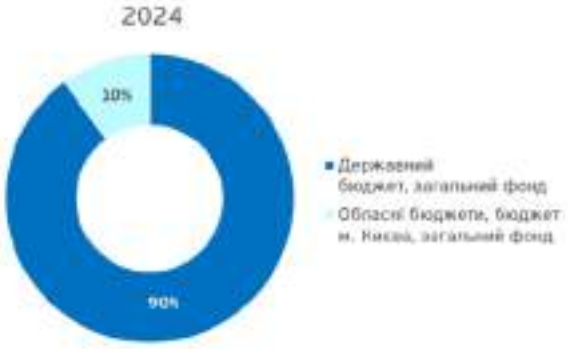

Податкові платежі

Податок на прибуток

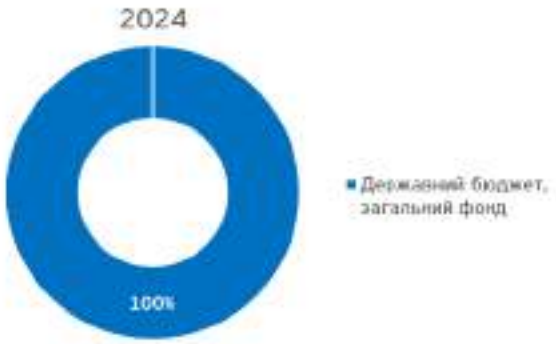
Бюджетний кодекс передбачав такі правила розподілу:

- із суми, сплаченої приватними підприємствами, 90% спрямовувалися до загального фонду Державного бюджету України, 10% – до загального фонду обласних бюджетів та бюджету міста Києва[828];
- сплачений підприємствами державної власності платіж повністю зараховувався до складу загального фонду Державного бюджету України[829].

Малюнок 8.2: Розподіл податку на прибуток підприємств (сплаченого приватними компаніями) між бюджетами різних рівнів

[826] Режим доступу: https://spending.gov.ua/new.
[827] Режим доступу: https://map.tax.gov.ua/main.
[828] П. 1-1) ч.1 ст. 66 Бюджетного кодексу, п. 17) ч. 1 ст. 64 Бюджетного кодексу.
[829] П. 2) ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу.

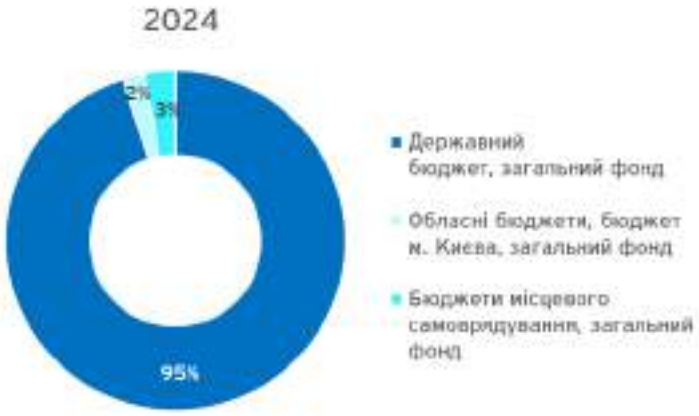

Малюнок 8.3: Розподіл податку на прибуток підприємств (сплаченого підприємствами державної власності) між бюджетами різних рівнів

ДПС також контролювала та адмініструвала сплату дивідендів і частини чистого прибутку, що припадають на державну частку[830]. Такі платежі повністю спрямовувалися до загального фонду Державного бюджету (докладніше про це зазначено в **Розділі 7.4** цього Звіту).

Рентна плата за користування надрами для видобування вуглеводнів

У 2024 р. 5% рентної плати за видобування вуглеводнів зараховувалися до загального фонду місцевих бюджетів і розподілялися залежно від місцезнаходження (місця видобутку) відповідних природних ресурсів (2% – до обласних бюджетів/бюджету м. Київ, 3% – до бюджетів місцевого самоврядування) і 95% – до загального фонду Державного бюджету, крім рентної плати за користування надрами в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України, яка зараховувалася до загального фонду Державного бюджету в повному обсязі[831].

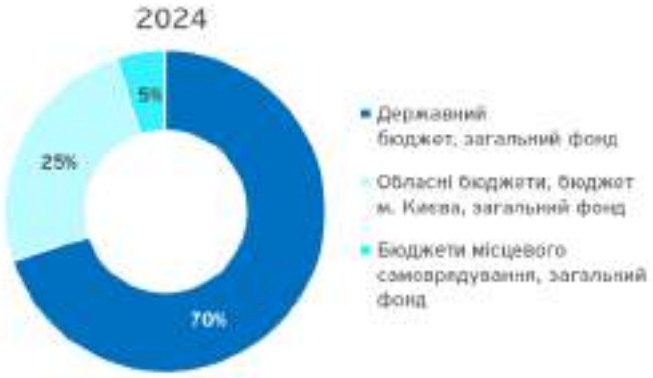
Малюнок 8.4: Розподіл рентної плати за користування надрами для видобування вуглеводнів (крім користування надрами в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України) між бюджетами різних рівнів

[830] П. 19[-1].1.52, п. 46.1 Податкового кодексу.
[831] П. 5-1) ч.2 ст.29 Бюджетного кодексу.

Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин, інших ніж вуглеводні

Рентна плата за видобування корисних копалин (крім вуглеводнів) загальнодержавного значення розподілялася між загальними фондами бюджетів таким чином[832]:

- 70% перераховувалося до загального фонду Державного бюджету України;
- 25% – до загального фонду обласних бюджетів/бюджету м. Київ;
- 5% – до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування.

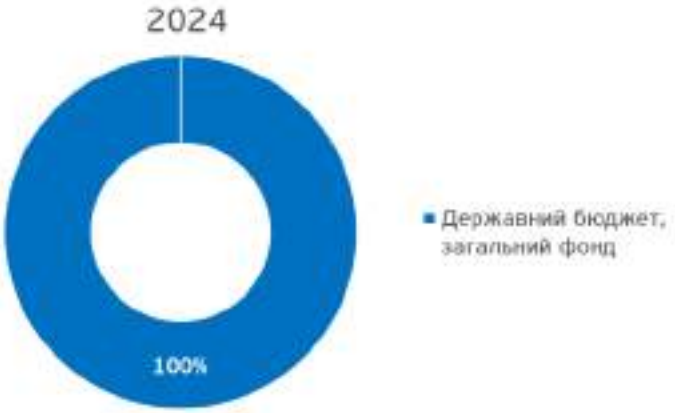

Малюнок 8.5: Розподіл рентної плати за користування надрами для видобування інших корисних копалин загальнодержавного значення між бюджетами різних рівнів

Рентна плата за видобування корисних копалин місцевого значення надходила до бюджету місцевого самоврядування за місцезнаходженням (місцем розташування) відповідних природних ресурсів у повному обсязі[833].

Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними трубопроводами та нафтопродуктопроводами

У 2024 році платежі за цим видом ренти повністю зараховувалися до загального фонду Державного бюджету[834].

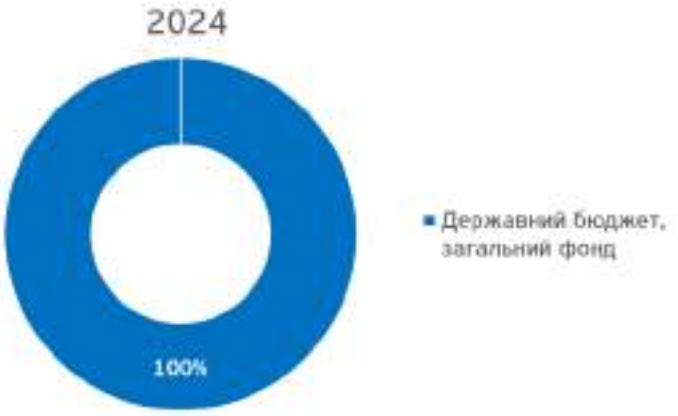

Малюнок 8.6: Розподіл рентної плати за транспортування між бюджетами різних рівнів

[832] п. 5) ч.2 ст. 29 Бюджетного кодексу.
[833] п. 30) ч. 1 ст. 64 Бюджетного кодексу.
[834] п. 12) ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу.

Податок на додану вартість (ПДВ)

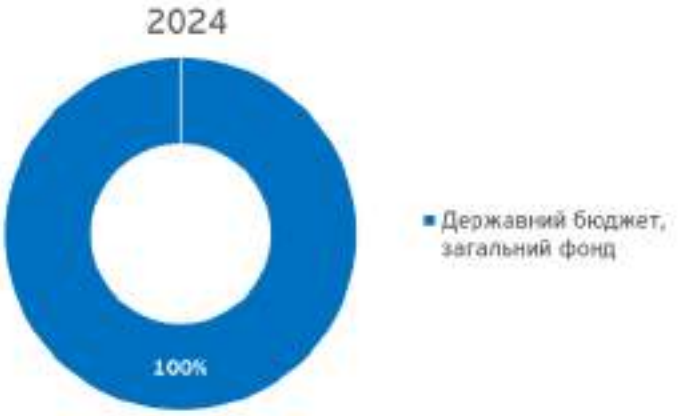
У 2024 р. ПДВ надходив до загального фонду Державного бюджету в повному обсязі[835].

Малюнок 8.7: Розподіл ПДВ між бюджетами різних рівнів

Мито

У 2024 р. ввізне та вивізне мито зараховувалося до загального фонду Державного бюджету в повному обсязі[836]. Ввізне мито на нафтопродукти зараховувалося в повному обсязі до спеціального фонду Державного бюджету[837] і спрямовувалося до Державного дорожнього фонду[838].

Малюнок 8.8: Розподіл мита між бюджетами різних рівнів

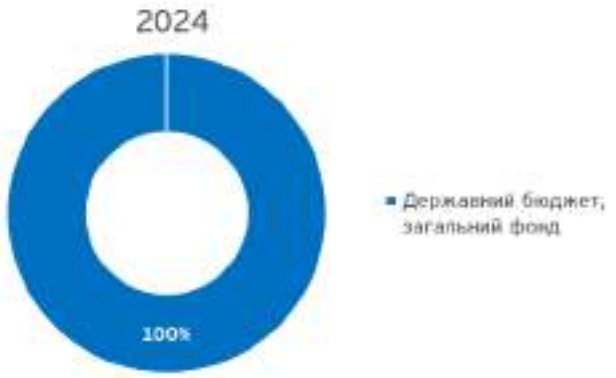
Акциз

Акцизний податок з вироблених в Україні та ввезених на митну територію України підакцизних товарів сплачувався **до загального фонду Державного бюджету в повному обсязі**[839], з урахуванням винятків, зокрема:

акцизний податок з виробленого в Україні пального зараховувався до спеціального фонду Державного бюджету, крім 13,44% акцизного податку з виробленого в Україні та з ввезеного

[835] П. 6) ч. 2 29 Бюджетного кодексу.
[836] Пп. 9-10) ч. 2. ст. 29 Бюджетного кодексу.
[837] П. 3) ч. 3 ст. 29 Бюджетного кодексу.
[838] Ст. 24[2] Бюджетного кодексу.
[839] П. 7) ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу.

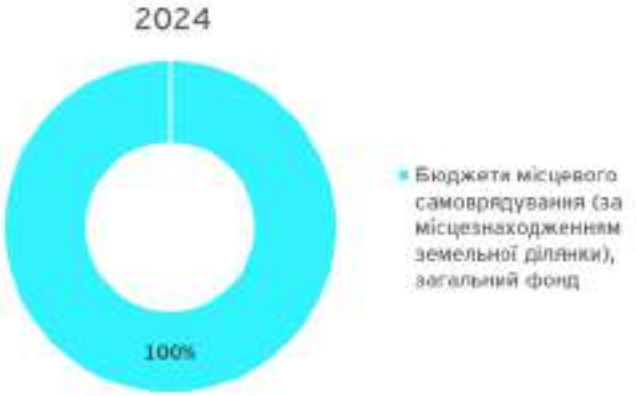
на митну територію України пального у порядку, визначеному КМУ[840], які зараховувалися до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування[841].

Малюнок 8.9: Розподіл акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (загальне правило)

Плата за землю

У 2024 р. плата за землю надходила до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування[842] за місцезнаходженням земельної ділянки в повному обсязі[843].

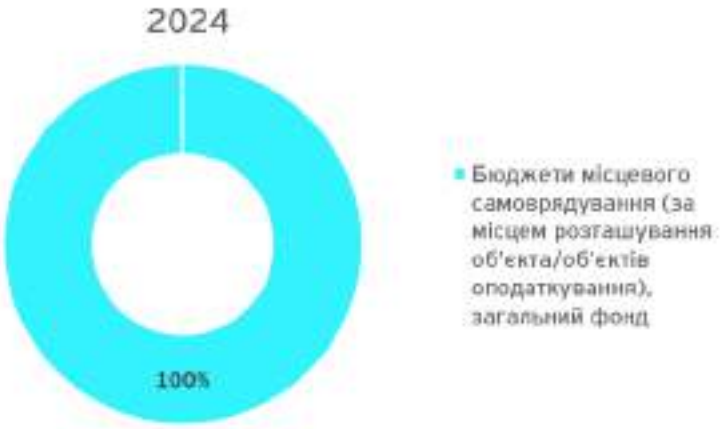
Малюнок 8.10: Розподіл плати за землю між бюджетами різних рівнів

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

У 2024 р. податок надходив до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування[844] за місцем розташування об'єкта/об'єктів оподаткування у повному обсязі[845].

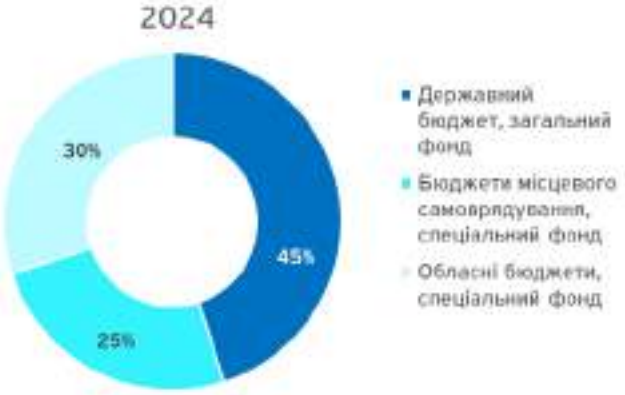
[840] Постанова КМУ «Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та з ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування» № 1427 від 13.12.2022 р.
[841] П. 16-1) ч.1 ст. 64 Бюджетного кодексу.
[842] Тобто до бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад чи бюджетів районів у містах у разі створення районних у місті рад (відповідно до п. 1. ст 2 Бюджетного кодексу).
[843] П. 19) ч. 1 ст. 64 Бюджетного кодексу.
[844] Тобто до бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад чи бюджетів районів у містах у разі створення районних у місті рад (відповідно до п. 1. ст 2 Бюджетного кодексу).
[845] П. 19) ч. 1 ст. 64 Бюджетного кодексу.

Малюнок 8.11: Розподіл податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, між бюджетами різних рівнів

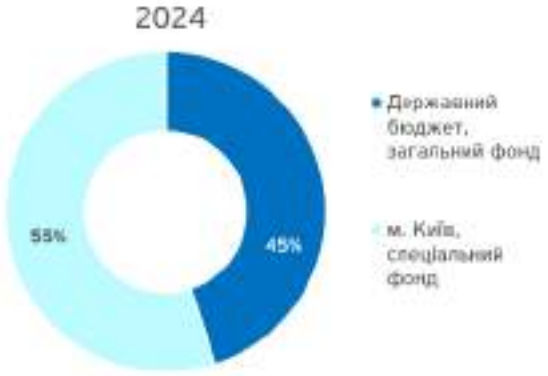
Екологічний податок

За загальним правилом, 45% сплаченого екологічного податку спрямовувалося до загального фонду Державного бюджету, інші 55% розподілялися між спеціальними фондами місцевих бюджетів різних рівнів[846] (крім екологічного податку, що справляється за викиди в атмосферне повітря діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами забруднення, який у 2024 р. спрямовувався до Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації).

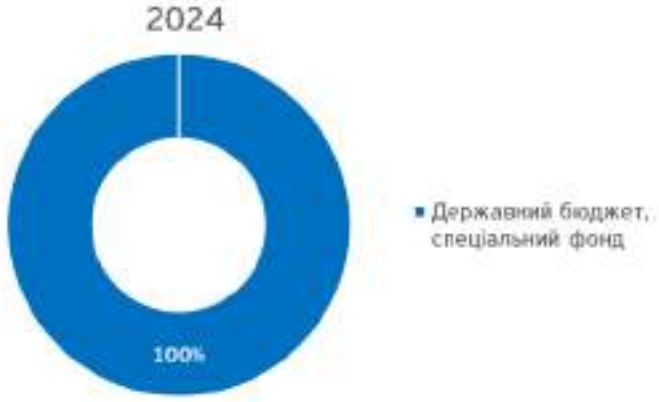

Малюнок 8.12: Розподіл екологічного податку між бюджетами різних рівнів (загальне правило)

[846] п. 16-1) ч. 2 ст. 29 та п. 4-1) ч. 1 ст. 69-1 Бюджетного кодексу.

Малюнок 8.13: Розподіл екологічного податку між бюджетами різних рівнів (м. Київ)

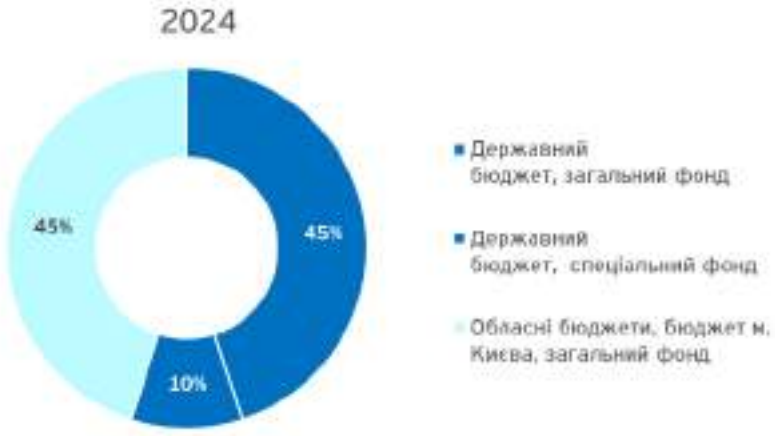

Малюнок 8.14: Розподіл екологічного податку, що справляється за викиди в атмосферне повітря діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами забруднення

Рентна плата за спеціальне використання води

За загальним правилом, 45% сплаченої рентної плати за спеціальне використання води спрямовувалося до загального фонду Державного бюджету, 10% – до спеціального фонду Державного бюджету, інші 45% – до загального фонду місцевих бюджетів за місцем її забору[847] (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення, яка зараховувалася до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування за місцем податкової реєстрації платника рентної плати[848]).

[847] П. 4) ч. 2 ст. 29, п. 13-3) ч. 3 ст. 29, п. 3 ч. 1 ст. 64 Бюджетного кодексу.
[848] П. 30) ч. 1. ст. 64 Бюджетного кодексу.

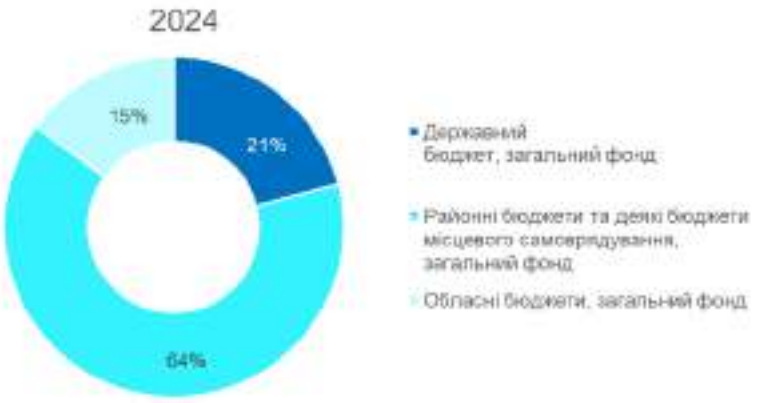
Малюнок 8.15: Розподіл збору (рентної плати) за спеціальне використання води між бюджетами різних рівнів (загальне правило)

Податок на доходи фізичних осіб

Упродовж 2024 року продовжили діяти тимчасові норми щодо розподілу ПДФО (крім податку, сплаченого на території м. Києва, та ПДФО з доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу): 21% зараховувалося до загального фонду Державного бюджету, 64% – до загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, 15% – до загального фонду обласних бюджетів[849].

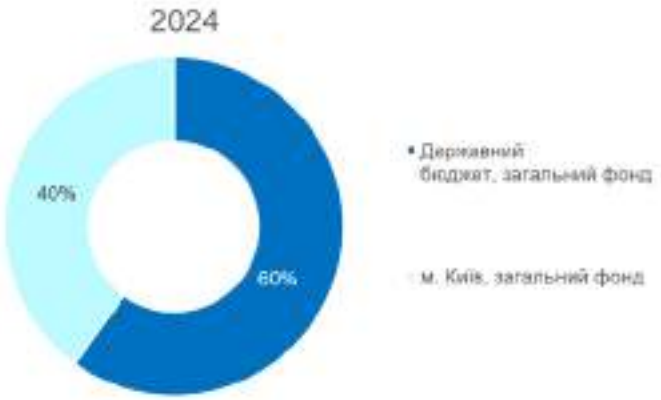
Розподіл ПДФО, сплаченого на території м. Києва, відбувався за правилами, встановленими Бюджетним кодексом: 60% зараховувалося до загального фонду Державного бюджету, 40% – до загального фонду бюджету м. Києва[850].

Як тимчасовий виняток з положень Бюджетного кодексу, окремі правила розподілу діяли для сплаченого ПДФО доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу з 01.01.2024 року по 31.12.2024 року[851].

Малюнок 8.16: Розподіл ПДФО між бюджетами різних рівнів (тимчасово протягом 2024 р.)

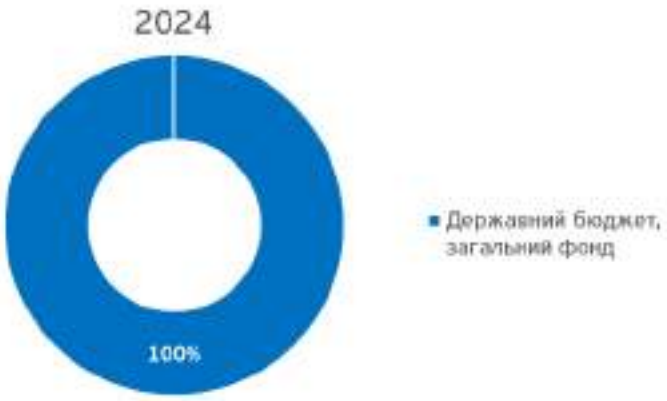
[849] ст. 42 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-IX від 09.11.2023 р.
[850] П. 1) ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу.
[851] П. 60 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу.

Малюнок 8.17: Розподіл ПДФО між бюджетами різних рівнів (м. Київ)

Військовий збір

Військовий збір у повному обсязі надходив до загального фонду Державного бюджету[852].

Малюнок 8.18: Розподіл військового збору між бюджетами різних рівнів

[852] п. 1-2) ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу.

Неподаткові платежі

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ)

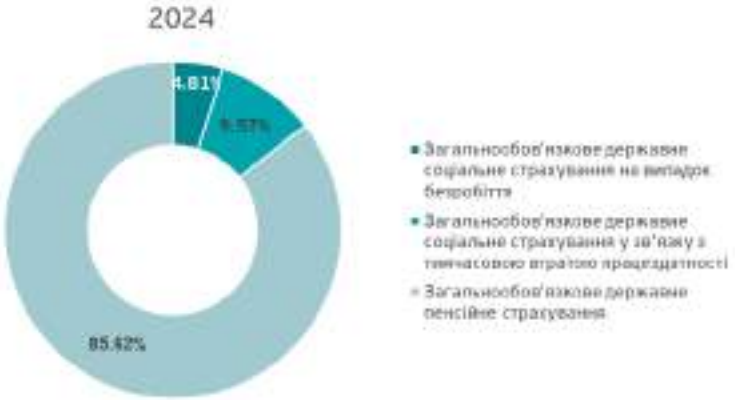
Малюнок 8.19: Розподіл ЄСВ[853]

Кошти, що надходили від сплати ЄСВ та застосування відповідних фінансових санкцій, пов'язаних з несвоєчасною сплатою/несплатою ЄСВ, **не підлягали зарахуванню до Державного бюджету України або бюджетів інших рівнів, а розподілялися на потреби загальнодержавного соціального страхування.**

Пропорції розподілу коштів від ЄСВ до фондів за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування затверджуються КМУ за погодженням зі сторонами соціального діалогу[854].

У 2024 році сплачений ЄСВ розподілявся за трьома напрямами (за деякими винятками, передбаченими відповідною постановою КМУ)[855], як визначено на малюнку нижче.

Звітність щодо отримання та використання коштів, отриманих від сплати ЄСВ, публікувалася відповідними фондами за результатами звітного року.

Малюнок 8.20: Розподіл сплаченого ЄСВ за напрямами

[853] П. 3 Розділу III Положення про рух коштів єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затвердженого Наказом Мінфіну «Про затвердження Положення про рух коштів єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 54 від 12.02.2016 р.
[854] Ст. 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464 VI від 08.07.2010 р.
[855] Постанова КМУ «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 675 від 26.11.2014 р.

Платежі Пенсійному фонду України для відшкодування витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах

До запровадження пенсійного забезпечення через професійні та корпоративні фонди особам, які працювали або працюють на підземних роботах, роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за переліком №1 та на інших роботах зі шкідливими і важкими умовами праці за переліком №2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженими КМУ[856], та за результатами атестації робочих місць, на посадах, що надають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, виплата пільгових пенсій здійснюється Пенсійним фондом України[857].

Підприємства мали відшкодувати відповідні витрати Пенсійного фонду України на виплату та доставку таких пенсій, призначених на пільгових умовах[858]:

- розмір сум до відшкодування на поточний рік визначався органами Пенсійного фонду України щорічно у розрахунках фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, які надсилалися підприємствам до 20.01 поточного року та упродовж місяця з новопризначених (перерахованих) пенсій;
- підприємства щомісяця до 25-го числа мали вносити до Пенсійного фонду зазначену в розрахунку місячну суму фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах.

Сума отриманих компенсацій від компаній відображалася Пенсійним фондом України у звіті про роботу та виконання бюджету[859]. У разі недостатності зазначених коштів фінансування суми, якої не вистачає для повного покриття витрат на виплату та доставку таких пенсій, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України[860].

Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів

За видачу спеціальних дозволів на користування надрами справляється збір[861].

Розмір збору за надання спеціального дозволу на користування надрами визначається за результатами аукціону (електронних торгів). У разі надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону справляється збір у розмірі 100% початкової ціни продажу відповідного спеціального дозволу на користування надрами на аукціоні.

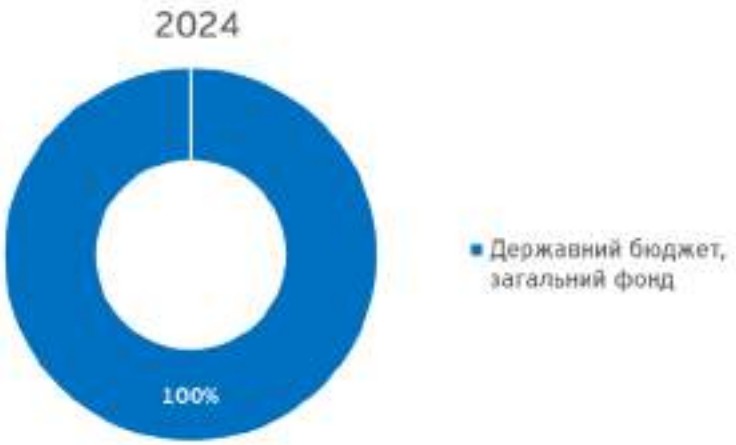
За надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону з метою виконання угоди про розподіл продукції справляється збір у розмірі 1% початкової ціни продажу такого спеціального дозволу на користування надрами на аукціоні.

Початкова ціна продажу на аукціоні (електронних торгах) спеціального дозволу на користування надрами визначається відповідно до методики, що затверджується КМУ[862].

---

[856] Постанова КМУ «Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких надає право на пенсію за віком на пільгових умовах» № 461 від 24.06.2016 р.
[857] Ст. 114, п. 2 Розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09.07.2003 р.
[858] Визначено Розділом 6 Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України, затвердженої Постановою правління Пенсійного фонду України «Про затвердження Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України» № 21-1 від 19.12.2003 р.
[859] Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/diyalnist/zvity-pro-robotu/
[860] п. 2 Розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09.07.2003 р.
[861] Ст. 28 Кодексу про надра.
[862] Ст. 34 Кодексу про надра.

Збір у повному обсязі надходив до загального фонду Державного бюджету[863].

Малюнок 8.21: Розподіл збору за надання та продовження строку дії спеціальних дозволів на користування надрами між бюджетами різних рівнів

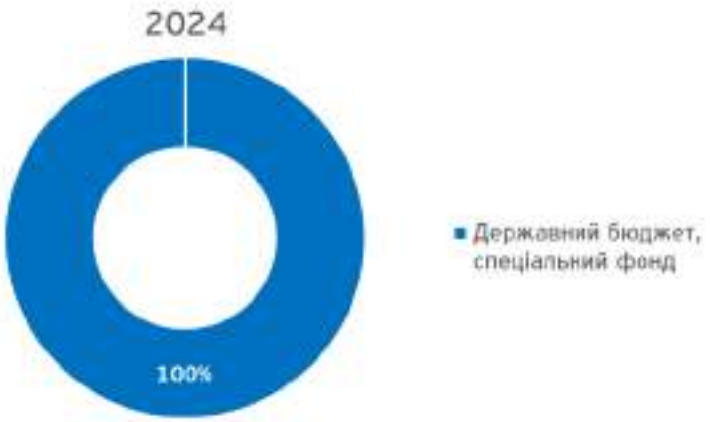
Вартість пакета аукціонної документації

Пакет аукціонної документації - це документи, підготовку яких здійснює Держгеонадра, що містять відомості про ділянку надр, дозвіл у межах якої виставляється на аукціон (назва та координати, місцезнаходження, загальна інформація про геологічну будову, початкова ціна лота, програма робіт), проєкт угоди про умови користування надрами[864].

Переможець аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами має компенсувати Держгеонадра вартість пакета аукціонної документації[865], що становить 3,12% початкової ціни лота, але не менше ніж 4500 гривень і не більше ніж 72 550 гривень[866].

Компенсація вартості пакета аукціонної документації належить до категорії «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством» за кодом бюджетної класифікації «25010100». Відповідно до положень Бюджетного кодексу, такі надходження вважаються складовими частинами спеціального фонду Державного бюджету і спрямовуються на покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг з боку Держгеонадра згідно з їхньою основною діяльністю[867].

[863] П. 28) ч. 2. ст. 29 Бюджетного кодексу.
[864] П. 2.1.15 Порядку проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами, який було затверджено Постановою КМУ «Про затвердження Порядку проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами» № 993 від 23.09.2020 р.
[865] П. 9 Порядку проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами, який було затверджено Постановою КМУ «Про затвердження Порядку проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами» № 993 від 23.09.2020 р.
[866] П. 2.1.15 Порядку проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами, який було затверджено Постановою КМУ «Про затвердження Порядку проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами» № 993 від 23.09.2020 р.
[867] П. 4. Ст. 13 Бюджетного кодексу.

Малюнок 8.22: Розподіл сум компенсацій вартості пакета аукціонної документації між бюджетами різних рівнів

Компенсація витрат держави за проведені геологорозвідувальні роботи, плата за послуги за первинну та вторинну геологічну інформацію

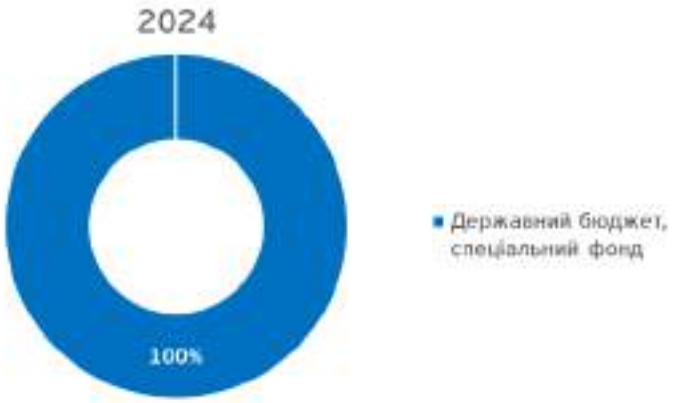
Компенсація витрат держави на проведення геологорозвідувальних робіт справляється виключно у разі отримання спеціального дозволу на користування надрами як плата (збір) за вторинну (оброблену) геологічну інформацію. Розмір такої компенсації встановлюється відповідно до методики визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету, що затверджується КМУ[868] [869].

Компенсація витрат держави на проведення геологорозвідувальних робіт не справляється у разі отримання спеціального дозволу на користування надрами з метою виконання робіт за рахунок коштів державного бюджету.

Компенсація витрат держави за проведені геологорозвідувальні роботи належить до категорії «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством» за кодом бюджетної класифікації «25010100». Відповідно до положень Бюджетного кодексу, такі надходження вважаються складовими частинами спеціального фонду Державного бюджету і спрямовуються на покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг з боку Держгеонадра згідно з їхньою основною діяльністю[870].

У 2024 і 2025 роках КМУ дозволив спрямувати залишки коштів станом на 01.01.2024 року від отриманого збору за вторинну (оброблену) геологічну інформацію при оформленні спеціального дозволу на користування надрами, на здійснення заходів у сфері оборони[871].

[868] Ст. 39 Кодексу про надра.
[869] Постанова КМУ «Про затвердження Методики визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету» № 1075 від 10.12.2008 р.
[870] П. 4, Ст. 13 Бюджетного кодексу.
[871] Ст. 38 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-IX від 09.11.2023 року, ст. 33 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» № 4059-IX від 19.11.2024 р.

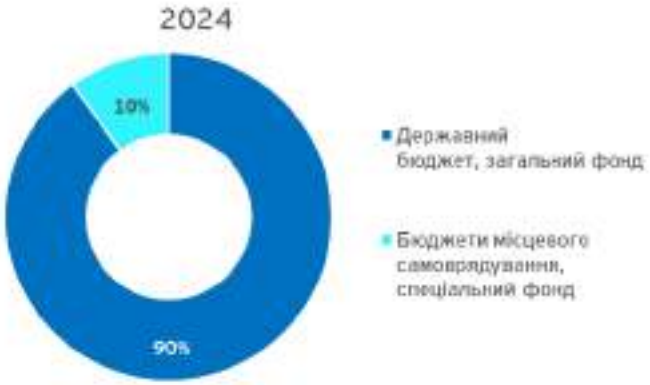
Малюнок 8.23: Розподіл компенсації витрат держави за проведені геологорозвідувальні роботи між бюджетами різних рівнів

Кошти від використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до УРП

ДП «Газ України» до 25 числа місяця, наступного за місяцем реалізації державної частки прибуткової продукції-вуглеводнів, розподілених за УРП у натуральній формі, перераховує суму грошового еквівалента від реалізації такої продукції на відповідний бюджетний рахунок, відкритий у Казначействі[872].

Зарахування таких коштів до бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України[873]: 90% спрямовується до загального фонду Державного бюджету, 10% - до фонду розвитку місцевих бюджетів, який є складовою частиною спеціального фонду місцевих бюджетів[874].

Якщо ділянка надр була розташована на території кількох адміністративно-територіальних одиниць, порядок розподілу коштів встановлювався КМУ[875].

Малюнок 8.24: Розподіл коштів від використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до УРП

[872] Постанова КМУ «Деякі питання використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угоди про розподіл продукції (природного газу)» № 169 від 09.02.2024 р.
[873] (п. 55) ч. 2 ст. 29, п. 4-2) ч. 1, ст. 71 Бюджетного кодексу.
[874] Ч. 4 ст. 71 Бюджетного кодексу.
[875] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розподілу коштів від використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угод про розподіл продукції, та/або коштів у вигляді грошового еквівалента такої державної частини продукції між місцевими бюджетами, якщо ділянка надр розташована на території кількох адміністративно-територіальних одиниць» № 792 від 09.11.2016 року.

8.2. Управління доходами держави від видобувних галузей

8.2.1 Доходи від видобувних галузей, призначені для конкретних цілей, включаючи гендерні та регіональні

Для бюджетного процесу у 2024 р. залишалися притаманними централізація ухвалення рішень у ході бюджетного процесу (крім особливих норм, введених на час дії воєнного стану), складність довгострокового прогнозування та неможливість відстеження спрямування конкретних платежів від видобувних компаній після їх зарахування до бюджетів.

Кошти, які спрямовуються до загального фонду державного чи місцевих бюджетів, не мають визначених напрямів використання[876]. Водночас окремі види платежів у 2024 році, які зараховувалися до спеціальних фондів бюджетів, мали визначене спрямування (див. нижче).

Частина екологічного податку:

Сплачений екологічний податок у розмірі 55% розподілявся між спеціальними фондами місцевих бюджетів різних рівнів[877].

Кошти, які зараховувалися до спеціальних фондів місцевих бюджетів, мали використовуватися за цільовим призначенням, спрямовувалися на фінансування природоохоронних заходів, а також витрачатися на заходи, передбачені рішенням про місцевий бюджет відповідно до вимог законодавства[878]. Орієнтовний перелік природоохоронних заходів затверджувався КМУ[879], тоді як конкретні заходи визначалися у відповідному місцевому бюджеті.

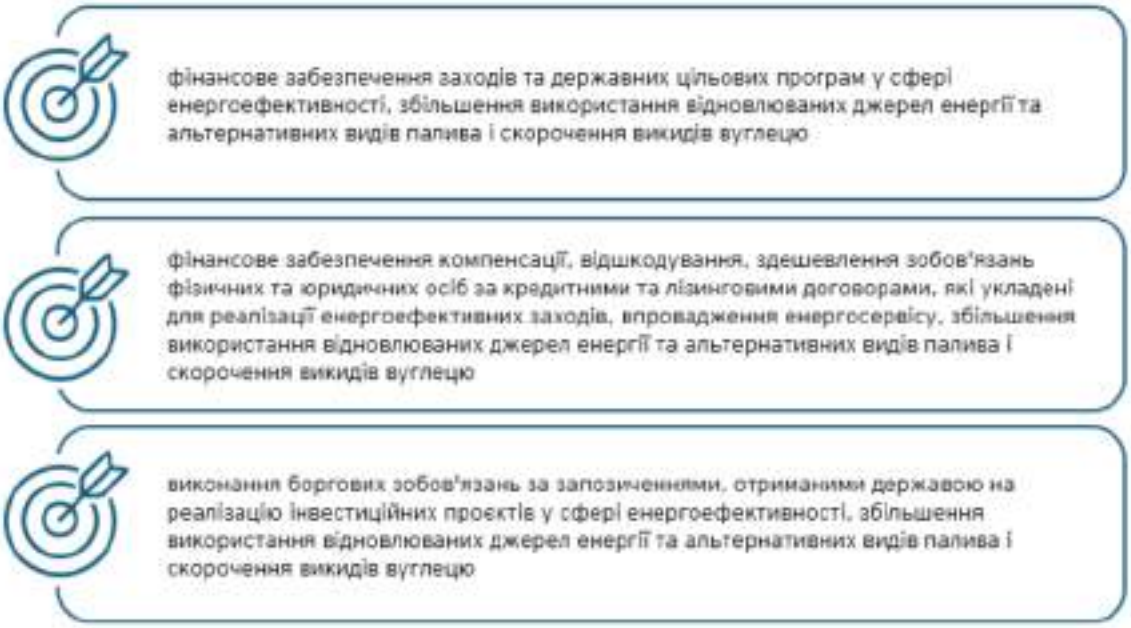
Звіти про виконання паспортів бюджетних програм за звітний бюджетний період мали публікуватися відповідними головними розпорядниками бюджетних коштів шляхом розміщення на своїх офіційних сайтах (або в інший спосіб відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»)[880].

З початку 2024 року екологічний податок, що справляється за викиди в атмосферне повітря діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами забруднення, у повному обсязі зараховувався до спеціального фонду Державного бюджету і спрямовувався до Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації (раніше він повністю зараховувався до загального фонду Державного бюджету).

Кошти Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації спрямовуються на конкретні цілі, визначені Бюджетним кодексом[881].

---

[876] Ст. 13 Бюджетного кодексу.
[877] П. 16-1) ч. 2 ст. 29 та п. 4-1) ч. 1 ст. 69-1 Бюджетного кодексу, 55% зараховувалося до спеціального фонду бюджету м. Києва.
[878] Ст. 70 Бюджетного кодексу.
[879] Постанова КМУ «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» № 1147 від 17.09.1996 р.
[880] Ч. 5 ст.28 Бюджетного кодексу.
[881] Ст. 24-6 Бюджетного кодексу.

Малюнок 8.25: Цілі використання коштів Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації

У державному бюджеті на 2024 рік було виділено 759 204,5 тис. грн для цілей реалізації програми КПКВК 3101320 «Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації». Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», постанови Кабінету Міністрів України від 06 вересня 2024 року № 1040 «Деякі питання спрямування та використання коштів проєкту міжнародної технічної допомоги «Усунення бар'єрів для сприяння інвестиціям в енергоефективність громадських будівель в малих та середніх містах України шляхом застосування механізму ЕСКО»[882], наданих у рамках Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй», були внесені зміни до паспорта бюджетної програми. Було затверджено додаткове використання коштів АТ «Фонд декарбонізації України» у сумі 13 475,0 тис. грн

Порядок використання коштів Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації був затверджений 21.06.2024 Постановою КМУ № 761[883]. Фактично реалізація бюджетної програми розпочала свою дію з липня 2024 року. Станом на грудень 2024 року було виконано 50.87% річного плану[884]. Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми у 2024 році було Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Основною метою програми є підвищення рівня декарбонізації та енергонезалежності національної економіки, зменшення споживання енергії, збільшення частки використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю.

Згідно з паспортом бюджетної програми основними напрямками використання коштів були:

- фінансове забезпечення заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів

[882] Постанова № 1040 «Деякі питання спрямування та використання коштів проєкту міжнародної технічної допомоги «Усунення бар'єрів для сприяння інвестиціям в енергоефективність громадських будівель в малих та середніх містах України шляхом застосування механізму ЕСКО», наданих Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй».
[883] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації» № 761 від 21.06.2024 року.
[884] Згідно з даними державного веб-порталу Open budget, створеного відповідно до Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет», схваленої розпорядженням КМУ № 92-р від 11.02.2016 р.

вуглецю акціонерним товариством «Фонд декарбонізації України» з використанням механізму кредитування шляхом формування статутного капіталу цього товариства;

- фінансове забезпечення компенсації, відшкодування, здешевлення зобов'язань суб'єктам господарювання за кредитними договорами, які укладені для здійснення енергоефективних заходів, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю.

Таблиця 8.2: Напрями використання коштів у рамках Програми бюджетної підтримки

Напрями використання бюджетних коштів	Спеціальний фонд, тис. грн	
	план з урахуванням внесених змін	касове виконання за 2024 рік
Фінансове забезпечення заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю акціонерним товариством «Фонд декарбонізації України» з використанням механізму кредитування шляхом формування статутного капіталу цього товариства	393 077,3	393 077,3
Фінансове забезпечення компенсації, відшкодування, здешевлення зобов'язань суб'єктам господарювання за кредитними договорами, які укладені для здійснення енергоефективних заходів, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю	379 602,2	-
Усього:	772 679,5	393 077,3

У Звіті про виконання паспорта бюджетної програми на 2024 рік наведено інформацію щодо виконання показників бюджетної програми[885]. Паспортом бюджетної програми КПКВК 3101320 «Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації» було затверджено 22 результативних показники, які характеризують перебіг її виконання, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань, з них:

- 14 - мають негативний результат;
- 2 - відповідають запланованим показникам;
- 6 - фактично збільшилися.

Обсяг фінансового забезпечення заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю акціонерним товариством «Фонд декарбонізації України» з використанням механізму кредитування шляхом формування статутного капіталу цього товариства за 2024 рік становив 393 077,3 тис. грн. Із зазначених коштів відповідно до постанови № 761 надано 16 кредитів на загальну суму 178 927,7 тис. грн (з них реалізовано 6 проєктів) та відповідно до постанови № 1040 фактично використано 3 468,9 тис. грн, та спрямовано на:

- кредит - 1 966,0 тис. грн;
- придбання програмного забезпечення - 1 178,1 тис. грн;
- закупівлю аудиторських та консультаційно - інформаційних послуг - 110,5 тис. грн;
- створення робочих місць, закупівлю програмного та технічного забезпечення, видатки на навчання та сертифікацію - 214,3 тис. грн.

[885] Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2024 рік, https://mtu.gov.ua/files/%D0%9A%D0%9F%D0%9A%D0%92%D0%9A%203101320_2024.rtf.

Кошти у сумі 379 602,2 тис. грн, передбачені на фінансове забезпечення компенсації зобов'язань суб'єктам господарювання за кредитними договорами, які укладені для здійснення енергоефективних заходів, збільшення використання відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю, у 2024 році не використані через неготовність уповноважених банків надавати кредити у зв'язку із стислими термінами для визначення кредитних умов та обов'язків, що призвело до не укладення договорів про співпрацю між Держенергоефективності та уповноваженими банками.

Частина рентної плати за спеціальне використання води:

До спеціального фонду Державного бюджету спрямовується 10% рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення), а саме - до Державного фонду розвитку водного господарства.

Кошти Державного фонду розвитку водного господарства спрямовувалися на фінансове забезпечення заходів з[886]:

- експлуатації водогосподарського комплексу;
- будівництва та реконструкції меліоративних систем;
- захисту від шкідливого впливу вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;
- централізованого водопостачання сільських населених пунктів, які користуються привізною водою;
- модернізації та розвитку водогосподарського комплексу.

Порядок використання коштів Державного фонду розвитку водного господарства визначався КМУ[887].

ЄСВ:

Надходження від ЄСВ використовувалися на цілі, передбачені законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування[888], що охоплює пенсійне страхування, страхування на випадок безробіття та страхування на випадок втрати працездатності.

Звітність щодо отримання та використання коштів, отриманих від сплати ЄСВ, публікувалася відповідними фондами за результатами звітного року:

- Пенсійний фонд України публікував звіти[889] щодо отриманих сум за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням та загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності (загальні суми без розподілу на компанії та галузі).

- Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття також склав звіт щодо виконання бюджету фонду за результатами 2024 року (загальні суми без розподілу на компанії та галузі), який публікувався на вебсайті Державного центру зайнятості[890].

[886] Ст. 24-4 Бюджетного кодексу.
[887] Постанова КМУ «Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами» № 401 від 23.05.2018 року
[888] Ст. 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від № 2464-VI 08.07.2010 р.
[889] Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/diyalnist/zvity-pro-robotu/.
[890] Режим доступу: https://old.dcz.gov.ua/sites/default/files/postanova_75.pdf.

Кошти від використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до УРП

Надходження за цим напрямом мають спрямовуватися до бюджету розвитку місцевих бюджетів, який може розподілятися, зокрема, за такими визначеними напрямами[891]:

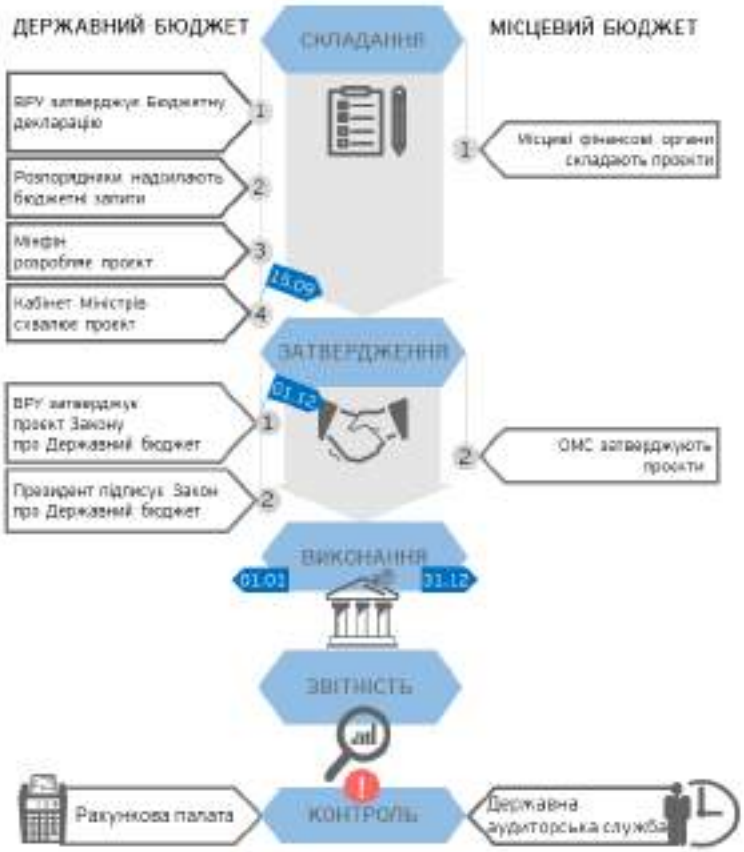
- погашення місцевого боргу, в тому числі за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах;
- капітальні видатки, включаючи капітальні трансферти іншим бюджетам (за окремими винятками);
- внески органів місцевого самоврядування до статутного капіталу суб'єктів господарювання;
- платежі, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань обласної ради чи територіальних громад;
- видатки на підготовку проєктів державно-приватного партнерства, виконання довгострокових зобов'язань у рамках державно-приватного партнерства щодо об'єктів комунальної власності;
- розроблення містобудівної документації на місцевому та регіональному рівнях.

8.2.2 Бюджетний процес і аудит державних доходів

Усталений порядок формування, затвердження, виконання, реалізації та звітування про виконання Державного та місцевих бюджетів та контролю дотримання бюджетного законодавства («**Бюджетний процес**») детально регламентований Бюджетним кодексом.

Відповідно до Бюджетного кодексу Бюджетний складається з п'ять етапів[892].

[891] П. 55) ч. 2 ст. 29, п. 4-2) ч. 1, ст. 71 Бюджетного кодексу.
[892] Ст. 19 Бюджетного кодексу.

Малюнок 8.26: Бюджетний процес в Україні

Внаслідок повномасштабного вторгнення росії на територію України 24.02.2022 року та введення Указом Президента України воєнного стану 24.02.2022 року[893] було ухвалено низку нормативно-правових актів, якими тимчасово змінено порядок виконання окремих етапів Бюджетного процесу на час воєнного стану[894].

Нижче наведено основні особливості Бюджетного процесу в Україні упродовж 2024 року:

Таблиця 8.3: Особливості окремих етапів Бюджетного процесу у 2024 році

Етапи бюджетного процесу	Особливості виконання упродовж 2024 року
Формування та затвердження бюджетів	
Схвалення Бюджетної декларації, складеної Мінфіном спільно з іншими головними розпорядниками коштів державного бюджету (прийняття відповідної постанови КМУ) **Відповідальний орган:** КМУ **Термін:** не пізніше 01.06 року, що передує плановому	Проєкт Бюджетної декларації на 2022-2024 роки був поданий Мінфіном та схвалений КМУ у законодавчо передбачений строк ще в 01.06.2021 року [895]. При цьому, у зв'язку з російським вторгненням та відповідними законодавчими змінами у 2022 році, КМУ не схвалював Бюджетні декларації на 2023-2025 роки та 2024-2026 роки, і, відповідно, не подавав її до ВРУ.
Розгляд ВРУ питання щодо Бюджетної декларації **Відповідальний орган:** ВРУ	ВРУ взяла до відома Бюджетну декларацію на 2022-2024 роки, схвалену Постановою КМУ «Про схвалення Бюджетної декларації на 2022-2024 роки» № 548 від

[893] Указ Президента України «Про введення воєнного стану» № 64/2022 від 24.02.2022 р.
[894] Закон України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України» № 2134-IX від 15.03.2022 року, Указ Президента України «Про утворення військових адміністрацій» № 68/2022 від 24.02.2022 року, Постанова КМУ «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» № 252 від 11.03.2022 р.
[895] Повідомлення від 01.06.2021 року на офіційному сайті Мінфіну.

Етапи бюджетного процесу	Особливості виконання упродовж 2024 року
Термін: не пізніше 15.07 року, що передує плановому	31.05.2021 року та схвалила рекомендації Верховної Ради України щодо бюджетної політики. Бюджетні декларації на 2023-2025 роки та 2024-2026 роки не розглядалися.
Схвалення проєкту закону про Державний бюджет України та подання його ВРУ **Відповідальний орган:** КМУ **Термін:** не пізніше 15.09 поточного року	КМУ 15.09.2023 року схвалив проєкт Державного бюджету[896] та подав із відповідними супровідними документами ВРУ та Президенту України.
Прийняття закону про Державний бюджет України на наступний рік **Відповідальний орган:** ВРУ **Термін:** до 01.12 року, що передує плановому	ВРУ розглянула та затвердила Закон про Державний бюджет України 09.11.2023 року[897]. Закон був підписаний Президентом України 28.11.2023 року.
Затвердження місцевих бюджетів **Відповідальний орган:** Відповідні місцеві ради **Термін:** до 25.12 (включно) року, що передує плановому	Станом на 29.12.2023 року, відповідно до інформації Міністерства фінансів України, затверджено 1545 місцевих бюджетів із 1597, що становить 96,6% від загальної кількості. Станом на 08.02.2024 року залишалося не затвердженими 30 місцевих бюджетів [898]. із них 29 – це бюджети територіальних громад, 1 – районні бюджети. Відповідно до положень Бюджетного Кодексу, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних місцевих рад забезпечують оприлюднення тексту прийнятого рішення про місцевий бюджет на своїх офіційних сайтах або в інший спосіб відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»[899] у 10-денний строк з дня його прийняття[900]. Також рішення про місцеві бюджети можуть розміщуватися органами місцевого самоврядування на своїх вебсайтах та на Порталі відкритих даних[901].
Внесення змін	
Внесення змін до закону про Державний бюджет[902] **Відповідальний орган:** ВРУ **Термін:** упродовж бюджетного періоду	Зміни до закону про Державний бюджет України мають вноситися виключно законами про внесення змін до закону про Державний бюджет України. Упродовж 2024 року зміни до Державного бюджету приймалися один раз і були спрямовані на посилення фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони[903].
Внесення змін до рішення про місцевий бюджет[904] **Відповідальний орган:** Відповідні місцеві ради (на підставі офіційного висновку місцевого фінансового органу)	Рішення про внесення змін до місцевих бюджетів має ухвалюватися відповідними місцевими радами на підставі офіційного висновку місцевого фінансового органу. Упродовж двох тижнів після офіційного опублікування закону про Державний бюджет, здійснювалося

[896] Інформаційне повідомлення КМУ.
[897] Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-IX від 09.11.2023 р.
[898] Інформація про стан затвердження місцевих бюджетів на сайті Мінфіну.
[899] Закон України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI від 13.01.2011 р.
[900] Ч. 4 статті 28 Бюджетного кодексу.
[901] Режим доступу: https://data.gov.ua/.
[902] Ст. 160 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» № 1861-VI від 10.02.2010 р., ст. 52 Бюджетного кодексу.
[903] Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2024 рік" щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони» №3978-IX від 18.09.2024 р.
[904] Ст. 78 Бюджетного кодексу.

Етапи бюджетного процесу	Особливості виконання упродовж 2024 року
Термін: упродовж бюджетного періоду	коригування обсягів міжбюджетних трансфертів відповідно до затвердженого державного бюджету.
Звітність	
Звітність про виконання бюджетів **Відповідальний орган:** Мінфін **Термін:** Звітність про виконання державного та місцевого бюджетів поділяється, зокрема, на оперативну, місячну, квартальну та річну. Особливості подання кожного виду звітності встановлювалися бюджетним законодавством.	Мінфін публікує звітність про виконання Державного бюджету за 2024 рік на своєму сайті[905]. За загальною процедурою, річний звіт про виконання закону про Державний бюджет має подаватися КМУ Президенту України, ВРУ та Рахунковій палаті не пізніше 01.04 року, наступного за звітним. Рахункова палата України упродовж двох тижнів готує та подає ВРУ висновки про використання коштів Державного бюджету з оцінкою ефективності такого використання, а також пропозиції щодо усунення виявлених порушень. КМУ затвердило 08.04.2025 року Постанову «Про схвалення звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 321-р[906]. Проєкт Постанови «Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» був одержаний ВРУ 13.05.2025 року, але не був затверджений[907]. **Таким чином, для 2024 року цей етап не виконаний повністю.**
Публікування інформації про виконання місцевих бюджетів (крім бюджетів сіл і селищ) у газетах, визначених відповідними місцевими радами Оприлюднення, шляхом розміщення на своїх офіційних сайтах (або в інший спосіб відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації») **Відповідальний орган:** Місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, головні розпорядники коштів місцевих бюджетів **Термін:** не пізніше 1 березня року, що настає за роком звіту	Звіти про виконання бюджету могли розміщуватися органами місцевого самоврядування на своїх вебсайтах та Порталі відкритих даних[908].
Контроль	
Контроль за виконанням бюджету **Відповідальний орган:** Рахункова палата України **Термін:** упродовж і після закінчення всіх етапів бюджетного процесу	На всіх стадіях бюджетного процесу (які були виконані для 2024 року) мали здійснюватися аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами, а також контроль за дотриманням бюджетного законодавства. Функцію контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснювала Рахункова палата України, що публікувала відповідні звіти на своєму вебсайті[909]. Висновки про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет

[905] Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/budget_of_2024-698.
[906] Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2025-%D1%80#Text.
[907] Режим доступу: https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56407.
[908] Режим доступу: https://data.gov.ua/.
[909] Звіт Рахункової Палати за 2024 рік містить інформацію щодо виконання Державного бюджету. Режим доступу: https://rp.gov.ua/Reports/?id=2524.

Етапи бюджетного процесу	Особливості виконання упродовж 2024 року
	України на 2024 рік» були опубліковані Рахунковою палатою України на сайті 18.04.2025 року[910].
Проведення щорічних оглядів витрат[911] **Відповідальний орган:** КМУ **Термін:** строк подання звітів по визначеним напрямкам зазначається у відповідному розпорядженні КМУ	Організаційно-методологічні засади проведення оглядів витрат державного бюджету визначаються Мінфіном. Для 2024 року КМУ затвердило Розпорядження «Про проведення у 2024 році оглядів витрат державного бюджету в окремих сферах» № 348-р від 23.04.2024 року[912] з визначенням сфери та цілі оглядів витрат, відповідальних за їх проведення головних розпорядників коштів (20 сфер та 16 головних розпорядників коштів).

Упродовж 2024 року продовжувала діяти низка нормативно-правових актів, за якими етапи Бюджетного процесу виконувалися зі змінами на час дії воєнного стану в Україні, основними з яких були:

1) Закон України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України» № 2134-IX від 15.03.2022 року[913], який, зокрема закріпив наведені нижче зміни до бюджетного процесу, які діють в умовах воєнного стану:

Таблиця 8.4: Бюджетний процес на час воєнного стану, 2024 рік

Стандартні норми згідно з положеннями Бюджетного кодексу	Тимчасові норми на час воєнного стану за Законом 2134-IX
Виключно законом про Державний бюджет України визначаються надходження та витрати Державного бюджету України.	Не застосовується
Передача коштів між загальним та спеціальним фондами бюджету дозволяється лише в межах бюджетних призначень шляхом внесення змін до закону про Державний бюджет України, прийняття рішення про місцевий бюджет або про внесення змін до нього (крім випадку, передбаченого ч. 2 ст. 57 Бюджетного кодексу).	Не застосовується
Обов'язковість погодження з Комітетом ВРУ з питань бюджету (відповідною комісією Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевої ради) рішення КМУ (Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації, виконавчого комітету відповідної місцевої ради) про перерозподіл видатків бюджету і надання кредитів з бюджету, передачу бюджетних призначень, а також норми закону про Державний бюджет в частині обов'язковості погодження з Комітетом ВРУ з питань бюджету рішень КМУ.	Не застосовується
Закони України або їхні окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету), приймаються: - не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду - після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим	Не застосовується
Терміни публікування звітів про виконання бюджету, що, зокрема, включає: - Обов'язкове публікування звітів місцевих бюджетів не пізніше 01.03 року, що настає за звітним роком	Не застосовується

[910] Режим доступу: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2025/8-1_2025/Zvit_8-1_2025.pdf.
[911] Такі огляди передбачають здійснення аналізу ефективності реалізації державної політики у відповідній сфері діяльності за рахунок коштів державного бюджету в межах визначених бюджетних програм, а також оцінки ефективності, результативності та економічної доцільності відповідних витрат державного бюджету.
[912] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2024-%D1%80#Text.
[913] Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2134-%D0%86%D0%A5.

Стандартні норми згідно з положеннями Бюджетного кодексу	Тимчасові норми на час воєнного стану за Законом 2134-IX
- Подання річного звіту про виконання закону про Державний бюджет КМУ до ВРУ, Президента України та Рахункової палати не пізніше 01.04 року, наступного за звітним - Публічне подання інформації про виконання бюджетних програм головними розпорядниками бюджетних коштів публічного представлення до 15.03 року, що настає за звітним	
Зміни до закону про Державний бюджет України можуть вноситися виключно законами про внесення змін до закону про Державний бюджет України у визначених Бюджетним кодексом випадках	Не застосовується
Дотримання термінів подання звітності про виконання Державного бюджету	Не застосовується
Обов'язковість погодження з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету рішень Кабінету Міністрів України про розподіл та перерозподіл обсягів субвенцій та додаткових дотацій з державного бюджету місцевим бюджетам між місцевими бюджетами	Не застосовується

2) Указ Президента України «Про утворення військових адміністрацій» № 68/2022 від 24.02.2022[914] року, яким було створено обласні й районні військові адміністрації на базі державних адміністрацій, які, зокрема, мали права здійснення повноважень зі складення та затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього, забезпечення виконання відповідного бюджету[915].

3) Постанова КМУ «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» № 252 від 11 березня 2022 року[916], яка передбачала виконання та формування місцевих бюджетів відповідно до бюджетного законодавства з урахуванням таких особливостей:
   - внесення змін до місцевого бюджету здійснюється без ухвалення відповідного рішення місцевою радою;
   - перерозподіл видатків бюджету та надання кредитів з бюджету за бюджетними програмами, включаючи резервний фонд бюджету, додаткові дотації та субвенції, у межах загального обсягу бюджетних призначень головного розпорядника бюджетних коштів, а також збільшення видатків розвитку за рахунок зменшення інших видатків здійснюється без погодження відповідною комісією місцевої ради;
   - виконавчі комітети відповідних місцевих рад, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації або військові адміністрації можуть приймати рішення про перерахування коштів з місцевого бюджету державному бюджету з метою відсічі збройної агресії росії проти України.

8.2.3 Прогнози доходів держави від видобувних галузей, включаючи прогнози рівня видобування, витрат та цін на продукцію

Бюджетне прогнозування доходів тісно пов'язане з прогнозними макроекономічними показниками економічного та соціального розвитку країни, податковою політикою, динамікою бази оподаткування та ефективністю податкового адміністрування.

[914] Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022.
[915] Повноваження військових адміністрацій визначені ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» № 389-VIII від 12.05.2015 р.
[916] Постанова КМУ «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» № 252 від 11 березня 2022 року, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text.

Згідно з принципом обґрунтованості, визначеним у Бюджетному кодексі України, бюджет формується на підставі реалістичних макропоказників та розрахунків надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до чинного законодавства.

Міністерство фінансів України звертається з листами до центральних органів виконавчої влади, зокрема тих, які забезпечують формування та реалізацію державної політики економічного та соціального розвитку, державної політики в паливно-енергетичному комплексі, щодо розвитку на середньостроковий період відповідної галузі, в тому числі прогнозних обсягів видобутку корисних копалин, динаміки їхніх цін, що є базою для справляння податків.

Постановою № 751 від 28 червня 2024 р. «Про схвалення Бюджетної декларації на 2025-2027 роки»[917] передбачено планування прогнозів державних доходів. Бюджетна декларація на 2025-2027 роки не містить інформації про доходи від видобувної галузі у розрізі її складових. Здійснюється збирання даних стосовно прогнозованих обсягів виробництва та цін на сировинні товари, однак такі дані відсутні у відкритому доступі.

Згідно з інфляційним звітом Національного банку України[918] за жовтень 2024 року очікується зниження ціни на нафту марки Brent на 8,9 дол./бар у 2025 році та 2,1 дол./бар у 2026 рік. У 2025 році ціна на природний газ на нідерландському ринку збільшиться на 3,9 дол./тис. м^3, а у 2026 році прогнозується встановлення ціни на нафту на рівні 73,1 дол./бар та 336,5 дол./тис. м^3.

8.2.3.1. Відсоток запланованих податкових надходжень від видобувних галузей у загальних прогнозованих доходах держави

За прогнозними даними згідно з додатком № 1 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» заплановані податкові надходження у розмірі 2 111 139,60 млн грн. Очікуються надходження у вигляді рентних платежів у розмірі 53 671,44 млн грн, що становить 2,54% прогнозованих податкових надходжень до державного бюджету на 2025 рік [919].

Упродовж року в рамках інформаційного обміну ДПС подає Мінфіну інформацію про очікувані надходження до загального та спеціального фондів Державного та місцевих бюджетів за надходженнями, що контролюються ДПС, надходження від ЄСВ, а також обсяги бюджетного відшкодування ПДВ[920].

Таблиця 8.5: Прогнозні доходи від рентних платежів до Державного бюджету України на 2025 рік

Код	Найменування згідно з класифікацією доходів бюджету	Всього, тис. грн
13030100	Рентна плата за користування надрами для видобування інших корисних копалин загальнодержавного значення	1 227 400,0
13030700	Рентна плата за користування надрами для видобування нафти	11 009 873,8
13030800	Рентна плата за користування надрами для видобування природного газу	31 539 845,9
13030900	Рентна плата за користування надрами для видобування газового конденсату	3 787 319,1
13031000	Рентна плата за користування надрами для видобування бурштину	28 200,0

[917] Бюджетна декларація на 2025-2027, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2024-%D0%BF#Text.
[918] Інфляційний звіт НБУ за жовтень 2024 р., https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-jovten-2024-roku.
[919] Закон України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» від 19.11.2024 року №4059-IX (в редакції від 23.10.2025), https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20/ed20251023#Text.
[920] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку подання інформації розпорядниками, одержувачами бюджетних коштів, іншими клієнтами Державної казначейської служби Міністерству фінансів для цілей управління ліквідністю єдиного казначейського рахунка та валютних рахунків Державної казначейської служби» № 970 від 30.08.2022 р.

Код	Найменування згідно з класифікацією доходів бюджету	Всього, тис. грн
13031500	Рентна плата за користування надрами для видобування кам'яного вугілля коксівного та енергетичного	481 800,0
13031600	Рентна плата за користування надрами для видобування залізних руд	5 597 000,0
13030000	Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	53 671 438,8

8.2.3.2. Вплив енергетичного переходу та кліматичних ризиків на бюджетне планування

Незалежним адміністратором було надіслано запит до Мінфіну на отримання інформації чи здійснюється прогнозування доходів бюджету з урахуванням ризиків зміни клімату та впливу енергетичного переходу на доходи бюджету. Мінфін у своїй відповіді зазначило, що основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на середньостроковий період розробляються Мінекономіки і затверджуються постановами КМУ, проте вплив ризиків зміни клімату та вплив енергетичного переходу окремо у прогнозі не виокремлюється.

Відповідно до Положення про Мінекономіки, затвердженого постановою КМУ від 21.07.2025 № 903, основними завданнями Мінекономіки, зокрема, є забезпечення формування та реалізація державної політики економічного і соціального розвитку; державної політики у сфері охорони атмосферного повітря, моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів з установок, розташованих на території України, а також регулювання озоноруйнівних речовин і фторованих парникових газів, охорони озонового шару та запобігання підвищенню рівня глобального потепління, зміни клімату і виконання вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, Кіотського протоколу до неї та Паризької угоди.

Згідно зі ст 24 Закону України «Про основні засади державної кліматичної політики» встановлено, що з метою забезпечення ефективного управління та адаптації до змін клімату в Україні Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару здійснює прогнозування у сфері зміни клімату. Прогнозування у сфері зміни клімату передбачає, зокрема, визначення можливих наслідків зміни клімату для різних секторів економіки та територій.

Згідно з Бюджетною декларацією на 2025-2027 роки, у середньостроковому періоді очікується прискорення економічного зростання валового внутрішнього продукту з 2,7 відсотка у 2025 році до 6,2 відсотка в 2027 році[921]. Основним стримуючим фактором економічного розвитку є руйнація енергетичних потужностей України, відновлення яких потребує значних ресурсів та часу.

Враховуючи важливість посилення енергонезалежності, продовжиться державна підтримка здійснення заходів з енергоефективності за рахунок державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації.

У 2025-2027 роках передбачено зростання обсягу видатків на заходи з енергоефективності за рахунок прогнозного зростання надходжень до спеціального фонду державного бюджету екологічного податку, що справляється за викиди в атмосферне повітря діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами забруднення, який є джерелом формування державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації, а саме:

[921] Постанова КМУ «Про схвалення Бюджетної декларації на 2025-2027 роки» 28.06.2024 № 751, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2024-%D0%BF#Text.

- у 2025 році – 1 750 млн грн.;
- у 2026 році – 1 867,2 млн грн;
- у 2027 році – 1 867,2 млн грн.

У Державний бюджет на 2025 рік було закладено 1 750 000,00 тис. грн для цілей реалізації програми КПКВК 0415020 «Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації».

Наразі в Україні наразі відсутній механізм торгівлі викидами парникових газів, однак здійснюється оподаткування викидів діоксиду вуглецю від стаціонарних установок. У липні 2024 року через відповідних членів КМУ внесено зміни до Схеми спрямування і координації діяльності центральних органів виконавчої влади та до Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України визначено центральним органом виконавчої влади, діяльність якого регулюється і координується КМУ[922].

8.2.3.3. Прогнози видобутку видобувних компаній та очікувані строки окупності проєктів

Відповідно до вимоги 5.3 (c) компанії сектору заохочуються розкривати прогнози видобутку та очікувані строки окупності проєктів. Законодавством України не передбачено обов'язку для видобувних компаній розкривати таку інформацію.

Незалежним адміністратором був направлений запит до Державної служби геології та надр України надати інформацію щодо здійснення аналізу прогнозованого видобутку корисних копалин. Держгеонадра у своїй відповіді зазначили, що чинними формами звітності щодо обліку запасів корисних копалин не передбачено збір такої інформації[923].

Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит до 55 суттєвих підзвітних компаній щодо можливості розкриття інформації про прогнозні обсяги видобутку на 2025-2026 роки. Інформацію щодо прогнозного видобутку на 2025-2026 роки розкрили 13 компаній нафтогазового сектору, п'ять компаній галузі видобування руд металів та чотири компанії галузі видобування кам'яного вугілля.

НАК «Нафтогаз України» у своїй відповіді зазначила, що спеціальні дозволи на користування надрами, якими володіє підприємство, перебувають на початковій стадії геологорозвідки. У зв'язку з форс-мажорними обставинами НАК «Нафтогаз України» не здійснює діяльність на відповідних ділянках.

Таблиця 8.6: Прогнозні обсяги видобутку компаній у галузі видобування нафти та газу

Назва платника	Номер спеціального дозволу	Корисна копалина	Одиниця вимірювання	Прогнозний рівень видобутку на 2025 рік	Прогнозний рівень видобутку на 2026 рік
ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ»	5318	Газ природний	млн м³		
		Конденсат	тис. т		
		Нафта	тис. т		
	5360	Газ природний	млн м³		
		Конденсат	тис. т		
	4096	Газ природний	млн м³		
		Конденсат	тис. т		
	5443	Газ природний	млн м³		
		Конденсат	тис. т		
	4177	Газ природний	млн м³		
ТОВ «Надра-Геоінвест»	6725	Газ природний	млн м³		

[922] Постанова КМУ «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 і від 26 листопада 2014 р. № 676» від 04.06.2024 року, № 671, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2024-%D0%BF#Text

[923] Лист-відповідь Держгеонадр від 18.09.2025.

Назва платника	Номер спеціального дозволу	Корисна копалина	Одиниця вимірювання	Прогнозний рівень видобутку на 2025 рік	Прогнозний рівень видобутку на 2026 рік
		Конденсат	тис. т		
	4271	Нафта	тис. т		
		Газ, розчинений у нафті	млн м^3		
ПрАТ «Природні ресурси»	5745	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
ТОВ «Системойлінженерінг»	4212	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
		Нафта	тис. т		
	5396	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
		Нафта	тис. т		
	4662	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
		Нафта	тис. т		
ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	310	Нафта	тис. т		
		Газ, розчинений у нафті	млн м^3		
ТОВ «Перша українська газонафтова компанія»	6438	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
	5450	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
	5449	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
	5400	Нафта	тис. т		
	6114	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	6349	Нафта	тис. т		
		Газ, розчинений у нафті	млн м^3		
		Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
ТОВ «Стрийнафтогаз»	6740	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
	4956	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
	5733	Газ природний	млн м^3		
ТОВ «Горизонти»	6551	Газ природний	млн м^3		
	6036	Газ природний	млн м^3		
	5351	Газ природний	млн м^3		
	4688	Газ природний	млн м^3		
	5732	Газ природний	млн м^3		
	5311	Газ природний	млн м^3		
ТОВ «Східний геологічний союз»	5973	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
	5897	Нафта	тис. т		
		Газ, розчинений у нафті	млн м^3		
	5896	Нафта	тис. т		
		Газ, розчинений у нафті	млн м^3		
ТОВ «ВЕЛЛ КО»	5217	Газ природний	млн м^3		
ТОВ «Енергія-96»	5640	Газ природний	млн м^3		
		Конденсат	тис. т		
ТОВ «Парі»	5384	Газ природний	млн м^3		
	5387	Газ природний	млн м^3		
	5386	Газ природний	млн м^3		
	5399	Газ природний	млн м^3		
	6142	Газ природний	млн м^3		

Таблиця 8.7: Прогнозні обсяги видобутку компаній у галузі видобування руд металів

Назва платника	Номер спеціального дозволу	Корисна копалина	Одиниця вимірювання	Прогнозний рівень видобутку на 2025 рік	Прогнозний рівень видобутку на 2026 рік
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	4451	Руди залізні багаті	тис. т	[redacted]	[redacted]
	4482	Кварцити залізисті магнетитові	тис. т		
	4483	Кварцити залізисті магнетитові	тис. т		
	4483	Окислені (гематитові) залізисті кварцити	тис. т		
АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	2556	Руди залізні	тис. т		
	2557	Руди залізні	тис. т		
	2558	Руди залізні	тис. т		
	2559	Руди залізні	тис. т		
ПрАТ «Суха Балка»	592	Руди залізні багаті	тис. т		
	599	Руди залізні багаті	тис. т		
АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	597	Руди марганцеві	тис. т		
	5125	Руди марганцеві	тис. т		
ТОВ «Рудомайн»	6511	Руди залізні	тис. т		

Таблиця 8.8: Прогнозні обсяги видобутку компаній у галузі видобування кам'яного вугілля

Назва платника	Номер спеціального дозволу	Корисна копалина	Одиниця вимірювання	Прогнозний рівень видобутку на 2025 рік	Прогнозний рівень видобутку на 2026 рік
ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	3561	Кам'яне вугілля	тис. т	[redacted]	[redacted]
	6577	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3563	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3688	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3560	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3691	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3692	Кам'яне вугілля	тис. т		
ТДВ «Шахта «Білозерська»	4855	Кам'яне вугілля	тис. т		
ДП «Львіввугілля»	2968	Кам'яне вугілля	тис. т		
	2971	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3685	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3686	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3687	Кам'яне вугілля	тис. т		
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	4855	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3034	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3035	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3037	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3038	Кам'яне вугілля	тис. т		
	3039	Кам'яне вугілля	тис. т		

Узагальнені дані наданих прогнозів свідчать про те, що більшість компаній очікують на збереження або незначне зростання обсягів видобутку на тлі поступового відновлення виробничої активності.

Висновки до розділу

Для бюджетного процесу у 2024 р. залишалися притаманними централізація ухвалення рішень у ході бюджетного процесу (крім особливих норм, введених на час дії воєнного стану), складність довгострокового прогнозування та неможливість відстеження спрямування конкретних платежів від видобувних компаній після їх зарахування до бюджетів.

Більшість надходжень від компаній видобувної галузі (податкових і неподаткових) не спрямовуються на будь-які конкретні програми або інвестиції на субнаціональному рівні, які б, зокрема, враховували інтереси певних географічних регіонів або жінок та маргіналізованих груп населення, а перераховуються до загальних фондів бюджетів (державного чи місцевого), за винятком певних видів платежів (частини екологічного

податку, збору за спеціальне водокористування та окремих суттєвих неподаткових платежів).

Прогнозування доходів держави здійснюється в межах рентних платежів видобувних компаній, проте не охоплює всієї видобувної галузі. Також, наразі вплив енергетичного переходу та зміни клімату на бюджетне планування не є суттєвим.

9. Витрати на реалізацію видобувних проєктів

9.1. Політики та практики щодо моніторингу витрат видобувних компаній та управління ризиками втрати доходів

Загальні правила моніторингу витрат на видобувні проєкти

Відповідно до вимоги 4.10 А Стандарту ІПВГ країни, що впроваджують ІПВГ, зобов'язані розкривати державну політику і практику моніторингу витрат на нафтові, газові та видобувні проєкти та управління ризиками втрати доходів. Цей обов'язок охоплює розкриття відповідних законів нормативно-правових актів і політик, а також заходів, вжитих для моніторингу витрат.

Видобувні компанії розкривають інформацію про свої витрати у фінансовій звітності, зокрема у звіті про фінансові результати, відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Фінансова звітність разом із декларацію з податку на прибуток підприємств подається до органів Державної податкової служби та підлягає оприлюдненню.

Законодавство не передбачає спеціальних норм щодо моніторингу витрат для видобувних компаній.

Подана видобувними компаніями звітність щодо обліку запасів корисних копалин, що подається видобувними компаніями включає деякі показники, що стосуються витрат. Зокрема, звітний баланс запасів корисних копалин (форма 5-ГР) містить відомості про собівартість одиниці товарної продукції. Міненерго звернулося до Держгеонадра із запитом щодо надання інформації про державний баланс запасів корисних копалин України за 2024 рік. Однак станом на дату підготовки цього Звіту відповідь не було отримано.

Також видобувні компанії подають статистичну звітність про витрати на охорону навколишнього природного середовища[924].

Особливості моніторингу витрат компаній з державною участю

Законодавство України встановлює низку вимог щодо перевірки витрат підприємств з державною участю. Зазначені перевірки не охоплюють аналіз перевірку витрат на реалізацію видобувних проєктів в розрізі окремих проєктів, а стосуються діяльності підприємств загалом.

Функції державного фінансового контролю покладено на Державну аудиторську службу України (Держаудитслужба), яка реалізує їх через державний фінансовий аудит, інспектування та перевірки у сфері закупівель і моніторингу закупівель[925].

Державний фінансовий аудит

Державний фінансовий аудит полягає у перевірці та аналізі стану справ щодо законного та ефективного використання державних та/або комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, стану внутрішнього контролю у суб'єктів господарювання[926].

---

[924] Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 1-екологічні витрати (річна) «Звіт про витрати на охорону навколишнього природного середовища» № 81 від 04.04.2024 р.
[925] Ч. 2 ст. 2 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» № 2939-XII від 26.01.1993 р.
[926] П. 3 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання, затвердженого постановою КМУ № 252 від 27.03.2019 р.

Об'єктами державного фінансового аудиту є, зокрема, суб'єкти господарювання державної власності, у тому числі державні підприємства та господарські товариства, у статутному капіталі яких державна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50%, їхні дочірні підприємства, а також підприємства та господарські товариства, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків належать державним підприємствам та господарським товариствам, у статутному капіталі яких державна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50% та об'єднання таких підприємств[927].

Аудит проводиться згідно із затвердженим планом проведення заходів державного фінансового контролю, що розміщується на офіційному вебсайті Держаудитслужби[928].

У межах проведення державного фінансового аудиту основними завданнями є, зокрема, проведення аналізу та перевірки:

- ефективності фінансово-господарської діяльності об'єкта аудиту, яка визначається як співвідношення отриманих результатів до запланованих з урахуванням використаних для їх досягнення ресурсів;
- законного (цільового) та ефективного використання активів об'єкта аудиту та стану їх збереження;
- правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової звітності;
- інвестиційної діяльності об'єкта аудиту[929].

Оформлення результатів аудиту здійснюється шляхом підготовки та узгодження проєкту звіту про результати аудиту, який подається об'єкту аудиту разом із супровідним листом із зазначенням строку інформування про виконання пропозицій, рекомендацій та результати їх впровадження[930].

З метою інформування громадськості відповідний орган Держаудитслужби розміщує звіт на офіційному вебсайті Держаудитслужби[931]. Однак під час дії воєнного стану такі звіти не оприлюднюються.

Міненерго звернулося до Держаудитслужби із запитом про надання копій звітів з результатами державного фінансового аудиту, проведеного у 2024 році щодо суттєвих видобувних компаній з державною участю. Держаудитслужба повідомила про проведення у 2024 році державного фінансового аудиту діяльності АТ «НАК «Нафтогаз України» за період з 01.01.2020 р. по 30.06.2023 р. та державного фінансового аудиту і ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності ДП «Львіввугілля» за період з 01.07.2021 р. по 30.06.2024 р.[932] Водночас звіти, складені за результатами цих аудитів, були долучені до матеріалів кримінальних проваджень. У зв'язку з цим вони не підлягають розголошенню без письмового дозволу слідчих або прокурорів і лише в тому обсязі, який вони визнають можливим[933].

---

[927] П. 4 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання, затвердженого постановою КМУ № 252 від 27.03.2019 р.
[928] П. 9 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання, затвердженого постановою КМУ № 252 від 27.03.2019 р.
[929] П. 5 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання, затвердженого постановою КМУ № 252 від 27.03.2019 р.
[930] П. 6, п. 28 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання, затвердженого постановою КМУ № 252 від 27.03.2019 р.
[931] П. 32 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання, затвердженого постановою КМУ № 252 від 27.03.2019 р.
[932] Лист Держаудитслужби від 19.11.2025 р. №000500-14/14173-2025.
[933] Ст. 222 Кримінального процесуального кодексу України.

Операційний аудит

Крім того, з метою сприяння запобіганню незаконному, неефективному та нецільовому використанню державних коштів та/або майна, інших активів держави, здійснення контролю цільового використання і своєчасного повернення кредитів (позик), залучених під державні гарантії, Держаудитслужба може проводити операційний аудит, тобто державний фінансовий аудит окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки[934]. Суб'єкти господарювання державного сектору економіки, щодо яких проводиться операційний аудит, та строки його проведення визначаються за рішенням КМУ або за дорученням Прем'єр-міністра України[935]. Операційний аудит, зокрема, передбачає такі заходи:

- здійснення моніторингу господарських операцій, що проводиться суб'єктами господарювання, вартість яких дорівнює або перевищує 100 тис. грн, за винятком господарських операцій, пов'язаних з цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), залучених під державні гарантії, які підлягають безперервному моніторингу, а також проведення перевірки ризикових операцій на предмет законності та ефективності використання коштів та/або майна, інших активів, дотримання принципів корпоративного управління, правильності ведення, достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- проведення перевірки ризикових операцій на предмет законності та ефективності використання коштів та/або майна, інших активів, дотримання принципів корпоративного управління, правильності ведення, достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності

За результатами операційного аудиту складається аудиторський звіт в електронному вигляді або у трьох примірниках у паперовій формі, які надаються Держаудитслужбі, керівнику суб'єкта господарювання та відповідному органу управління[936].

Міненерго звернулося до Держаудитслужби із запитом про надання копій аудиторських звітів з результатами операційних аудитів, проведених у 2024 році щодо суттєвих видобувних компаній з державною участю. У відповіді Держаудитслужба не повідомила про проведення операційних аудитів у 2024 році[937].

Інспектування

Держаудитслужба проводить інспектування, зокрема, у суб'єктів господарювання державного сектору економіки, в тому числі суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать суб'єктам господарювання державного сектору економіки, а також у підприємствах, установах та організаціях, які отримували кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують державне чи комунальне майно.

---

[934] П. 2 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки, затвердженого постановою КМУ № 1119 від 27.09.2022 р.

[935] П. 1 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки, затвердженого постановою КМУ № 1119 від 27.09.2022 р.

[936] П. 12, п. 13 Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки, затвердженого постановою КМУ № 1119 від 27.09.2022 р.

[937] Лист Держаудитслужби від 19.11.2025 р. №000500-14/14173-2025.

Інспектування проводиться у формі планових та позапланових виїзних ревізій та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю[938].

У 2024 році було заплановано проведення ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності АТ «Укрнафта» і АТ «НАК «Нафтогаз України»[939].

Про результати ревізії складається акт, в якому фіксуються виявлені допущені об'єктом контролю порушення законодавства. Про результати ревізії, під час якої було виявлено порушення законів та інших нормативно-правових актів, повідомляють органам управління об'єкта контролю та за необхідності відповідним органам державної влади і органам місцевого самоврядування. Відомості про результати ревізії можуть оприлюднюватися через засоби масової інформації[940].

За результатами ревізії органи фінансового контролю уповноважені, зокрема[941]:

- вживати заходів для забезпечення притягнення до адміністративної, дисциплінарної та матеріальної відповідальності винних у допущенні порушень працівників об'єктів контролю;
- порушувати перед відповідними державними органами питання про визнання недійсними договорів, укладених із порушенням законодавства;
- звертатися до суду в інтересах держави щодо усунення виявлених у ході ревізій порушень законодавства з питань збереження і використання активів, а також стягнення у дохід держави коштів, одержаних за незаконними договорами, без встановлених законом підстав або з порушенням вимог законодавства;
- застосовувати заходи впливу за порушення бюджетного законодавства;
- передавати акти таких ревізій з додатками до правоохоронних органів у разі, якщо під час їх проведення виявлено порушення, за які передбачено кримінальну відповідальність або які містять ознаки корупційних правопорушень.

Міненерго звернулося до Держаудитслужби із запитом про надання копій актів про результати інспектування у формі планових та позапланових виїзних ревізій, які відбулися у 2024 році відносно суттєвих видобувних компаній з державною участю. Держаудитслужба повідомила про проведення у 2024 році ревізії фінансово-господарської діяльності АТ «Укрнафта» та його філій за період з 01.01.2023 р. по 31.03.2024 р.[942] Водночас акт, складений за результатом ревізій, був долучений до матеріалів кримінального провадження і не підлягає розголошенню[943].

Також Держаудитслужба надала копію акта ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності АТ «НАК «Нафтогаз України». Зазначена ревізія не охоплює витрати видобувних компаній.

---

[938] П. 2 Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, затвердженого постановою КМУ № 550 від 20.04.2006 р.
[939] План проведення заходів державного фінансового контролю Державної аудиторської служби України на II квартал 2024 р.
[940] П.35, п.47, п.51 Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, затвердженого постановою КМУ № 550 від 20.04.2006 р.
[941] П. 45, п. 48, п. 49, п. 50 Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, затвердженого постановою КМУ № 550 від 20.04.2006 р.
[942] Лист Держаудитслужби від 19.11.2025 р. №000500-14/14173-2025.
[943] Ст. 222 Кримінального процесуального кодексу України.

Перевірки витрат за угодою про розподіл продукції (УРП)

Законодавством передбачена перевірка витрат, понесених інвестором за УРП, по кожному проєкту окремо. У межах УРП інвестор має право на компенсацію витрат, пов'язаних з її виконанням, за рахунок частини видобутої продукції.

Сторони УРП погоджують програму робіт та бюджет, що включають інформацію про заплановані витрати на виконання УРП[944]. Проте такі програми робіт відсутні у публічному доступі.

Державний контроль виконання УРП здійснюють КМУ в межах комплексної перевірки раз на п'ять років та уповноважений КМУ центральний орган виконавчої влади в порядку та на умовах, визначених угодою[945]. Щодо більшості укладених УРП таким органом є Держгеонадра[946].

Законодавство не передбачає вимоги оприлюднення результатів перевірок.

За даними Звіту Держгеонадра за 2024 рік, у I-III кварталах 2024 року інвесторам було надано звіти за результатами проведених у 2023 році перевірок, отримано їхні заперечення, проведено узгоджувальні наради та поінформовано КМУ про результати перевірок:

- АТ «Укргазвидобування» (ділянки Балаклійська, Бузівська, Берестянська, Іванівська);
- ТОВ «Надра Юзівська» (ділянка Юзівська).

У 2024 році також були проведені перевірки:

- АТ «Укргазвидобування» (ділянки Балаклійська, Бузівська, Берестянська, Іванівська)[947];
- ТОВ «ВЕЛЛ КО» (ділянка Угнівська).

Міненерго звернулося до Держгеонадра із запитом щодо надання копій звітів (актів) за результатами проведених перевірок щодо питань, пов'язаних з реалізацією УРП, складених у 2024 році, а також інформації про суми нарахованих та сплачених донарахувань та штрафних санкцій, застосованих до інвесторів УРП у 2024 році за результатами проведених перевірок. Держгеонадра повідомила, що інформація про УРП не підлягає розголошенню.

Податкові перевірки

Податкові органи проводять перевірки щодо своєчасності, повноти нарахування та сплати передбачених ПКУ податків та зборів[948], зокрема податку на прибуток.

Оскільки в основі розрахунку об'єкта податку на прибуток лежить фінансовий результат до оподаткування, визначений у фінансовій звітності видобувних підприємств, підготовленій відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, податкові органи також перевіряють правильність відображення витрат у бухгалтерському обліку і повноту формування такого фінансового результату до оподаткування згідно з бухгалтерським обліком відповідно до МСФЗ[949].

---

[944] П. 9 ч. 2 ст. 8 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» від 14.09.1999 № 1039-XIV.
[945] Ч. 1 ст. 28 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» від 14.09.1999 № 1039-XIV.
[946] Уповноважений орган щодо кожної УРП визначений окремими розпорядженнями КМУ. Наприклад, таким органом щодо УРП по ділянці Угнівська призначений Розпорядженням КМУ від 28.12.2020 р. № 1657-р, по ділянці Балаклійська - Розпорядження КМУ від 28.12.2020 р. № 1655-р.
[947] П. 30 Звіту Держгеонадра за 2024 рік.
[948] П. 75.1.2 ст.75 ПКУ.
[949] П. 20.1.44 ст. 20 ПКУ.

Перевірка правильності формування витрат не здійснюється податковими органами попроєктно, оскільки нарахування податку на прибуток не прив'язане до спецдозволів, а залежить від результатів усієї діяльності платника податків.

ДПС повідомила, що за 2024 рік було проведено 43 документальні податкові перевірки щодо 13 суттєвих компаній та 284 камеральні перевірки щодо 51 суттєвої компанії.[950]

Таблиця 9.1: Кількість суттєвих компаній, щодо яких були проведені перевірки в розрізі галузей та суми донарахованих і сплачених зобов'язань у 2024 році[951]

Галузь	Кількість компаній, щодо яких проведено камеральні перевірки	Кількість компаній, щодо яких проведено документальні перевірки	Донараховано, тис. грн	Сплачено, тис. грн
Нафта та газ	28	7	367 224,82	21 332,69
Транспортування	1	1	1 963,01	1 570,41
Кам'яне вугілля	9	1	298 267,85	-
Руди металів	13	4	1 629 035,15	2 690,08
Усього	51	13	2 296 490,83	25 593,18

Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит до суттєвих підзвітних компаній, за результатами якого 15 суттєвих підзвітних компаній надали інформацію про те, що у 2024 році щодо них проводилися податкові перевірки.

Таблиця 9.2: Перелік суттєвих підзвітних компаній, що розкрили інформацію про проведення перевірок, у розрізі галузей у 2024 році[952]

Видобувна галузь			
Нафта та газ	**Транспортування**	**Кам'яне вугілля**	**Руди металів**
НАК «Нафтогаз України» ПрАТ «Нафтогазвидобування» ТОВ «Системойлінженерінг» ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД» ТОВ «Косул» ТОВ «Нафтогаздія» ТОВ «Енергія-95» ТОВ «Парі»	АТ «Укртранснафта»	ДП «Львіввугілля» ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» АТ «Криворізький залізорудний комбінат» ПрАТ «Суха Балка» ТОВ «Рудомайн»

9.2. Розкриття звітів податкових перевірок та перевірок витрат, що підлягають відшкодуванню, включаючи донарахування та витрати, визначені неподатковими та такими, що не підлягають відшкодуванню

Згідно з пунктом 4.10(b) Стандарту ІПВГ очікується розкриття звітів податкових перевірок, перевірок витрат, що підлягають відшкодуванню (або резюме таких звітів), включаючи донарахування та витрати, визначені неподатковими та такими, що не підлягають відшкодуванню.

9.2.1 Податкові перевірки

Законодавство України не передбачає публічного розкриття актів податкових перевірок чи податкових повідомлень-рішень.

[950] Лист ДПС № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.
[951] Згідно даними ДПС у листі № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.
[952] Інформація отримана від суттєвих підзвітних компаній в рамках Додаткового запиту ІПВГ.

Інформація про результати податкових перевірок, в тому числі щодо донарахувань, належать до відкритих даних, які мають публікуватися на Порталі відкритих даних. Однак на порталі ця інформація наведена у без деталізації, що не дозволяє проаналізувати дані про донарахування за конкретними суб'єктами господарювання.

Міненерго звернулося до ДПС з запитом про надання копії актів перевірок суттєвих компаній за 2024 рік та про суми грошових зобов'язань, нарахованих та сплачених за результатами таких перевірок.

ДПС повідомило, що копії актів перевірок та дані щодо донарахування податку на прибуток в розрізі компаній не можуть бути розкриті через законодавчу заборону розкриття конфіденційної податкової інформації платників податків.

Нижче наведено узагальнену інформацію щодо сум донарахувань з податку на прибуток, нарахованого та сплаченого суттєвими видобувними компаніями в 2024 році за результатами перевірок, у розрізі галузей, за даними ДПС (Таблиці 9.3 та 9.4).

Таблиця 9.3: Інформація щодо сум зобов'язань з податку на прибуток, нарахованих та сплачених суттєвими видобувними компаніями за результатами документальних перевірок у 2024 році, у розрізі галузей [953]

Галузь	Кількість компаній	Нараховано, тис. грн	Зменшено від'ємне значення об'єкта оподаткування податком на прибуток, тис. грн	Сплачено, тис. грн
Нафта та газ	2	219 551,34	3 593,36	14 608,91
Руди металів	1	19 874,00	-	-
Усього		239 425,34	3 593,36	14 608,91

Таблиця 9.4: Інформація про нараховані за результатами камеральних перевірок грошові зобов'язання, штрафні (фінансові) санкції щодо податку на прибуток, у розрізі галузей[954]

Галузь	Кількість компаній	Фінансова санкція, тис грн
Нафта та газ	1	69 373,96
Кам'яне вугілля	1	2 114,90
Руди металів	1	0,34
Усього	3	71 489,21

В рамках додаткового запиту до суттєвих видобувних компаній Незалежний адміністратор звернувся із запитом щодо інформації про податкові перевірки в 2024 році з уточненням, чи стосувалися донарахування з податку на прибуток видобувної діяльності та витрат на здійснення видобувних проєктів. Відповідь на запит у розрізі інформації про податок на прибуток було надано двома компаніями.

Таблиця 9.5: Інформація про податкові перевірки, проведені в 2024 році щодо суттєвих видобувних компаній, у розрізі нарахувань з податку на прибуток[955]

Компанія	Інформація щодо перевірки
АТ «Укртранснафта»	Упродовж 2023-2024 років проведено документальну планову виїзну перевірку, за результатами якої донараховано податок на прибуток у розмірі 7 730,4 тис. грн. Результати перевірки оскаржуються в суді. Донарахування не пов'язані з видобувною галуззю.

[953] Згідно даними ДПС у листі № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.
[954] Згідно даними ДПС у листі № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.
[955] Інформація отримана від суттєвих підзвітних компаній в рамках Додаткового запиту ІПВГ.

ТОВ «Системойлінженерінг»	За період з 01.01.2019 по 30.06.2023 у 2024 році проведено позапланову перевірку, за результатами якої нараховано податок на прибуток у розмірі 14 608,9 тис. грн. Результати перевірки оскаржуються в суді.

9.2.2 Перевірки витрат, що підлягають відшкодуванню, за УРП

Законодавство не передбачає публічного розкриття актів перевірок витрат, що підлягають відшкодуванню за угодами про розподіл продукції.

Міненерго надіслало у Держгеонадра запит про надання копій звітів (актів) за результатами проведених у 2024 році перевірок щодо питань, пов'язаних з реалізацією УРП, та про суми нарахованих і сплачених донарахувань та штрафних санкцій, застосованих до інвесторів УРП у 2024 році за результатами таких перевірок. Держгеонадра повідомила, що інформація про УРП не підлягає розголошенню.

9.3. Задекларовані витрати на реалізацію проєкту, включаючи операційні та капітальні витрати, з урахуванням витрат з початку реалізації проєкту

Видобувні компанії відображають витрати на реалізацію видобувних проєктів у своїй фінансовій звітності.

Формати звітів щодо розкриття витрат у фінансовій звітності в МСБО 1 не встановлено, але передбачено мінімальний перелік статей витрат, що підлягають розкриттю у звіті про фінансові результати, та звіті про сукупний дохід.

Відповідно до МСБО 1 суб'єкт господарювання повинен подавати аналіз витрат, визнаних у прибутку чи збитку, із застосуванням класифікації, яка базується або на характері витрат або на їхній функції суб'єкта господарювання, залежно від того, який аналіз забезпечує надійну та більш доречну інформацію. Цей Стандарт вимагає від управлінського персоналу обирати подання, яке є достовірним і більш доречним.

МСБО 1 зобов'язує суб'єкта господарювання при здійсненні класифікації витрат за функцією, розкривати додаткову інформацію про характер витрат, зокрема витрати на амортизацію та витрати на виплати працівникам. Загалом ця вимога врахована у діючому в Україні форматі «Звіту про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід)» (далі – «Звіт»). Зокрема, в Звіті у Розділі I «Фінансові результати» розкривається інформація про витрати відповідно до їхньої функції (в розрізі собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг), адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат, фінансових витрат, втрат від участі в капіталі, інших витрат). При цьому в Розділі III «Елементи операційних витрат» розкривається інформація про операційні витрати за їхнім характером (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) також вимагають розкриття інформації про капітальні витрати у складі фінансової звітності компанії. Розкриття капітальних витрат зазвичай здійснюється відповідно до вимог різних стандартів МСФЗ.

Таким чином, МСФЗ не вимагають від компаній розкривати деталізовану інформацію на рівні окремих проєктів, а лише узагальнену інформацію про найбільш суттєві статті витрат, що забезпечить відповідність та порівнянність інформації для користувачів фінансової звітності.

Окрім цього, фінансова звітність компанії складається за один рік, тому розкриття інформації про всі витрати з початку реалізації проєкту не вимагається.

З огляду на це, Незалежний адміністратор підготував додатковий запит до суттєвих підзвітних компаній щодо розкриття інформації про проєктні витрати, пов'язані з видобувною діяльністю в розрізі проєктів, за 2024 рік. Незважаючи на відсутність законодавчої вимоги, 25 суттєвих підзвітних компаній надали зазначену інформацію.

Детальніша інформація, отримана від суттєвих підзвітних компаній, наведена у **Таблиця 9.6.**

Таблиця 9.6: Проєктні витрати суттєвих підзвітних компаній пов'язані з видобувною діяльністю[956]

Назва компанії	Витрати, пов'язані з видобувною діяльністю		
	Спеціальний дозвіл на користування надрами	Операційні витрати, тис. грн	Капітальні витрати, тис. грн
Компанії галузі видобування нафти та газу			
ПрАТ «Нафтогазвидобування»	3333	[redacted]	
	5965		
ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ»	5395		
	5318		
	5360		
	4096		
	5443		
	4177		
ТОВ «Надра-Геоінвест»	4271		
	6725		
ПрАТ «Природні ресурси»	5745		
ТОВ «Системойлінженерінг»	4212		
	4662		
	5396		
ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	310		
ТОВ «Перша українська газонафтова компанія»	5450		
	5449		
	5400		
	6438		
	6114		
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	6349		
ТОВ «Косул»	4196		
ТОВ «Нафтогазділ»	5464		
ТОВ «Стрийнафтогаз»	6740		
	6740		
	4956		
	6740		
	6740		
	6740		
	4956		
	4956		
	4956		
	6740		
	6740		
	5733		
ТОВ «Горизонти»	6036		
	5351		
	6551		
	5311		
ТОВ «Східний геологічний союз»	5896		
	5872		
	5973		
	5155		
	5483		
	5897		
ТОВ «ВЕЛЛ КО»	5217		
ТОВ «Енергія-95»	5640		

[956] Інформація отримана в рамках Додаткового запиту ІПВГ.

Назва компанії	Витрати, пов'язані з видобувною діяльністю		
	Спеціальний дозвіл на користування надрами	Операційні витрати, тис. грн	Капітальні витрати, тис. грн
ТОВ «Нафтогазгеорозвідка»	5510	[redacted]	
ТОВ «Парі»	5384		
	5387		
	5386		
	5399		
	6142		
Компанії галузі видобування кам'яного вугілля			
ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	3561	[redacted]	
	6577		
	3563		
	3688		
	3560		
	3691		
	3692		
ДП «Львіввугілля»	2968		
	2971		
	3685		
	3686		
	3687		
ТДВ «Шахта «Білозерська»	4855		
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	3037		
	3034		
	3038		
Компанії галузі видобування руд металів			
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» [957]	4451	[redacted]	
	4482		
	4483		
АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	2556		
	2557		
	2558		
	2559		
АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	597		
	5125		
ТОВ «Рудомайн»	6511		

9.4. Розкриття податкових витрат і пільг

Відповідно до вимоги Стандарту ІПВГ 4.1(e) компаніям рекомендується розкривати інформацію про податкові витрати та пільги у звітному періоді.

Слід зазначити, що податкове законодавство з 2015 року не містить поняття «податкові витрати».

З 2015 року під час розрахунку об'єкта податку на прибуток враховується фінансовий результат до оподаткування, визначений відповідно до правил бухгалтерського обліку, який зменшується або збільшується на спеціальні податкові різниці, перелік яких визначений у ПКУ. Відповідно декларації з податку на прибуток не містять переліку витрат, а лише фінансовий результат та податкові різниці, що зменшують або збільшують його.

[957] Наведена загальна сума операційних та капітальних витрат що відносяться до видобувного сегменту.
[958] Горизонт 1350-1500 м шахти «Тернівська» - 54 337 тис.грн та Горизонт 1575 м та 1650 м шахта «Тернівська» - 7 тис.грн.
[959] Горизонт 1340-1415 м та 1490 м шахти «Покровська».
[960] Горизонт 1430-1510 м шахти «Козацька».
[961] Горизонт 1390-1465 м шахти «Криворізька».

Інформація про податкові пільги зазначається у податкових деклараціях з податку на прибуток підприємств. Однак, податкові декларації не підлягають оприлюдненню.

Інформація про втрати бюджету від надання податкових пільг (за видами податків та зборів) наявна в переліку наборів даних, що публікуються у форматі відкритих даних[962] та оприлюднюється на порталі відкритих даних data.gov.ua[963]. Водночас ця інформація є узагальненою і не надає можливості визначити суми та види податкових пільг, що застосовувалися видобувними підприємствами.

Міненерго надіслало запит до ДПС з проханням надати таку інформацію про суттєві компанії за 2024 рік:

- суми задекларованих податкових пільг;
- суми податкових коригувань, що зменшили фінансовий результат.

У відповідь ДПС надала інформацію щодо сум задекларованих податкових пільг та податкових коригувань, що зменшили фінансовий результат, за 2024 рік[964]. Загальна сума податкових пільг, задекларованих суттєвими підзвітними компаніями станом на 01.01.2025 р., склала 11 193 572,88 тис. грн (**Таблиця 9.7**). Незалежним адміністратором було здійснено додатковий аналіз у розрізі видів пільг (**Таблиця 9.8**).

Таблиця 9.7: Інформація щодо податкових пільг, задекларованих суттєвими видобувними компаніями, за 2024 рік у розрізі галузей[965]

Галузь	Сума податкової пільги, тис. грн	Кількість компаній
Нафта та газ	[redacted]	
Транспортування		
Кам'яне вугілля		
Руди металів		
Усього		

Історично ДПС здійснює класифікацію податкових пільг, розподіляючи їх на ті, що є втратами доходів бюджету, та інші податкові пільги. У разі змін до ПКУ щодо змісту податкових пільг, ДПС на своєму веб-сайті оновлює такі класифікатори[966]. Нижче наведено зведену інформацію про податкові пільги, які було надано податковими органами суттєвим видобувним компаніям у 2024 році.

Таблиця 9.8: Інформація щодо сум податкових пільг, наданих суттєвим видобувним компаніям у 2024 році у розрізі видів пільг[967]

Види пільг	Сума податкової пільги, тис. грн
Податкові пільги, що є втратами доходів бюджету[968]	
Пільги з податку на прибуток	1 217 197,85
Пільги податку на додану вартість	754,85
Пільги по платі за землю	30,31
Пільги з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	0,98
Загальна сума податкових пільг, що є втратами доходів бюджету	**1 217 983,99**

[962] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» № 835 від 21.10.2015 р.
[963] Інформація про квартальні відомості про втрати бюджету від надання податкових пільг (за видами податків та зборів) доступна за посиланням.
[964] Лист ДПС № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.
[965] Згідно даними ДПС у листі № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.
[966] Доступ до всіх редакцій класифікаторів податкових пільг за посиланням.
[967] Згідно даними ДПС у листі № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.
[968] Згідно з чинним Довідником № 131/1 податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, станом на 01.10.2025, затвердженим.

Види пільг	Сума податкової пільги, тис. грн
Інші податкові пільги[969]	
Пільги з податку на прибуток:	7 912 214,68
Звільнення від сплати податку на підставі міжнародних договорів[970]	3 929 075,45
Інші пільги з податку на прибуток підприємств	3 983 139,23
Пільги податку на додану вартість	2 063 374,21
Пільги по акцизному податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) (звільнення від сплати податку учасників Угод)	-
Загальна сума інших податкових пільг	**9 975 588,89**
Усього	**11 193 572,88**

На виконання вимог Стандарту Міненерго звернулося до ДПС із запитом щодо інформації про суми податкових витрат, які були задекларовані підзвітними суттєвими компаніями. Від ДПС отримано відповідь, що податкова звітність з податку на прибуток не передбачає відображення сум витрат, які формують суб'єкти господарювання в бухгалтерському обліку. У зв'язку з цим у ДПС відсутня інформація щодо сум задекларованих податкових витрат суттєвими компаніями.

Натомість, загальна сума податкових коригувань, що зменшили фінансовий результат суттєвих підзвітних компаній, становила 287 367,12 тис. грн.

Таблиця 9.9: Інформація щодо сум податкових коригувань, які зменшують фінансовий результат до оподаткування, у розрізі галузей, які було задекларовано суттєвими підзвітними компаніями за 2024 рік[971]

Галузь	Кількість компаній, які задекларували коригування	Суми коригувань, що зменшують фінансовий результат до оподаткування, задекларовані у податкових деклараціях з податку на прибуток підприємств за 2024 рік суттєвими підзвітними компаніями, тис. грн
Нафта та газ		
Транспортування		
Кам'яне вугілля		
Руди металів		
Усього		

Законодавство не передбачає спеціальних правил моніторингу витрат для видобувних компаній. Інформацію про витрати видобувні компанії розкривають у фінансовій звітності та статистичній звітності, а також у звітному балансі запасів корисних копалин.

Фінансова звітність видобувних компаній складається відповідно до МСФЗ. МСФЗ не вимагають від компаній розкривати деталізовану інформацію про витрати на рівні окремих проєктів, а лише узагальнену інформацію про найбільш суттєві статей витрат, що забезпечить відповідність та порівнянність інформації для користувачів фінансової звітності. Окрім цього, фінансова звітність компанії складається за один рік, тому розкриття інформації про всі витрати з початку проєкту не вимагається правилами складання фінансової звітності. На додатковий запит деякі суттєві підзвітні компанії надали інформацію про суми операційних та капітальних витрат щодо своєї проєктної діяльності у 2024 році.

Перевірка витрат видобувних компаній здійснюється податковими органами у межах контролю правомірності їх нарахування. Стосовно підприємств з державною участю перевірку витрат також здійснює Держаудитслужба. Водночас такі перевірки не

[969] Згідно з чинним Довідником № 131/2 інших податкових пільг станом на 01.10.2025 р.
[970] Напр., суми доходів з джерелом походження з України, що не підлягають оподаткуванню згідно із міжнародними договорами України.
[971] Згідно даними ДПС у листі № 15460/5/99-00-07-07-05 від 06.10.2025 р.

передбачають контроль витрат на реалізацію видобувних проєктів, а охоплюють усю діяльність компаній в цілому.

Перевірку компенсаційних витрат, понесених під час виконання УРП, здійснюють КМУ в межах комплексної перевірки раз на п'ять років або уповноважений КМУ орган відповідно до положень УРП. Для більшості чинних УРП таким органом є Держгеонадра. У 2024 році перевірки здійснювалися щодо п'яти УРП, але акти не можуть бути оприлюднені з огляду на конфіденційність.

Законодавством не передбачено розкриття актів перевірок чи податкових повідомлень-рішень. Інформація про результати податкових перевірок належить до відкритих даних, але на Порталі відкритих даних розміщено лише узагальнену інформацію. За інформацією, отриманою від ДПС, загальна сума донарахувань за результатами камеральних перевірок за 2024 рік склала 71 489,21тис. грн; за результатами документальних перевірок нараховано 14 608,91 тис. грн.

Розкриття податкових витрат видобувних підприємств не є можливим, оскільки поняття «податкові витрати» не застосовується у законодавстві України з 2015 року, тому витрати відображаються у фінансовій звітності. У деклараціях з податку на прибуток розкривається інформація про податкові різниці, що зменшують фінансовий результат до оподаткування та про податкові пільги. Відповідно до відомостей ДПС, загальна сума зменшуючих податкових коригувань підзвітних суттєвих компаній склала 287 367,12 тис. грн.

Інформація про втрати бюджету від наданих податкових пільг оприлюднюється на Порталі відкритих даних, але вона є загальною і не дозволяє встановити суми податкових пільг, якими скористалися видобувні компанії. Згідно з даними ДПС, загальна сума податкових пільг, наданих суттєвим підзвітним компаніям, склала 11 193 572,88 тис. грн.

10. Антикорупційна політика видобувного сектору

10.1. Опис антикорупційного законодавства

Корупція в Україні є однією з проблем, що стоїть на перешкоді її економічного розвитку та благополуччя. Існування такого явища є несумісним з євроінтеграційними зобов'язаннями України.

Правові засади регулювання, запобігання та протидії корупції передбачено в таких нормативно-правових актах:

- **Закон України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014 (далі - «Закон про запобігання корупції»)**[972]

Цей закон визначає загальні правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень, основні з яких окреслено нижче.

- **Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів.** До превентивних механізмів належать антикорупційна експертиза, що проводиться з метою виявлення в чинних нормативно-правових актах та проєктах нормативно-правових актів факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, розроблення рекомендацій стосовно їх усунення.[973]

  Результати антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів у разі виявлення факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, підлягають обов'язковому оприлюдненню на офіційному вебсайті органу, який проводив відповідну експертизу.[974]

  Спеціальна перевірка. Одне з центральних місць серед антикорупційних заходів займає спеціальна перевірка[975]. Її проведення є обов'язковим стосовно осіб, що претендують на обіймання посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, перелік яких затверджується Національним агентством запобігання корупції[976]. Спеціальній перевірці підлягають відомості про особу, зокрема щодо достовірності інформації, зазначеної в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

- **Обов'язок декларування.** Закон регламентує обов'язкове декларування активів, доходів та видатків державних посадових осіб. У контексті видобувної галузі такі заходи вживаються щодо осіб, які приймають рішення про надання спеціальних дозволів на користування надрами[977].

- **Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.** Особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняним до них особам забороняється використовувати свої службові

[972] Закон України «Про запобігання корупції» №1700-VII від 14.10.2014.
[973] Ст. 55 Закону про запобігання корупції.
[974] Ч. 6 ст. 55 Закону про запобігання корупції.
[975] Ст. 56 Закону про запобігання корупції.
[976] Наказ НАЗК «Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків» № 249/23 від 06.11.2023 р.
[977] Ст. 45 Закону про запобігання корупції.

повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах.[978]

- **Обмеження щодо одержання подарунків.** Таким особам забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб: у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи.[979]

- **Антикорупційна стратегія та антикорупційні програми.** Закон про запобігання корупції передбачає, що засади державної антикорупційної політики на відповідний період визначаються Верховною Радою України в Антикорупційній стратегії. Заходи, спрямовані на реалізацію цієї стратегії, визначаються державною антикорупційною програмою.

Також Законом встановлюється прийняття антикорупційних програм визначеними публічними суб'єктами, включаючи міністерства, інші центральні органи виконавчої влади тощо).

Закон також встановлює правові засади відповідальності за порушення в сфері запобігання корупції.

- **Правовий статус НАЗК.** Закон є правовою основою діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції («НАЗК»), що є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику. НАЗК є відповідальним перед Верховною Радою України і підконтрольним їй та підзвітний Кабінету Міністрів України.[980]

До повноважень НАЗК, зокрема, належать:

- проведення аналізу: стану запобігання та протидії корупції в Україні, діяльності державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії корупції; статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації стосовно ситуації щодо корупції;
- розроблення проєктів Антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми з виконання Антикорупційної стратегії;
- формування та реалізація антикорупційної політики, розроблення проєктів нормативно-правових актів з цих питань;
- забезпечення ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів, Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;
- погодження антикорупційних програм державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, розроблення типової антикорупційної програми юридичної особи;

[978] Ст. 22 Закону про запобігання корупції.
[979] Ч. 1 ст. 23 Закону про запобігання корупції.
[980] Ч.2 ст. 4 Закону про запобігання корупції.

- залучення громадськості до формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики;
- координація виконання міжнародних зобов'язань у сфері формування та реалізації антикорупційної політики, співпраця з державними органами, неурядовими організаціями іноземних держав та міжнародними організаціями в межах своєї компетенції тощо.

Кодекс про надра та профільні підзаконні акти

Кодекс про надра не містить загальних правил щодо запобігання корупції у видобувних галузях. Водночас він передбачає окремі антикорупційні за своєю суттю механізми, зокрема:

- проведення електронних аукціонів для придбання спеціальних дозволів на користування надрами з метою запобігання корупційним правопорушенням;
- закріплення правил видачі спеціальних дозволів на рівні закону, а не підзаконних актів;
- запровадження Єдиної державної електронної геоінформаційної системи користування надрами та електронного кабінету надрокористувача;
- подання документів на продовження строку чи внесення змін до спеціального дозволу через електронний кабінет надрокористувача на державному геологічному порталі, що спрямовані на взаємодію надрокористувачів з Держгеонадра в електронній формі;
- продовження цифровізації геологічної інформації тощо.

Такі галузеві правила є важливими з позиції мінімізації корупційних ризиків. Обумовленість надання публічних послуг особистою взаємодією з посадовими особами відповідних органів є фактором, який створює можливість використання уповноваженим суб'єктом свого становища з метою отримання неправомірної вигоди.

Нормативні зміни, спрямовані на впровадження наскрізної діджиталізації видобувної галузі, окрім цілей спрощення та пришвидшення здійснення регуляторних процедур, мають на меті мінімізацію залежності прийняття владних рішень від розсуду конкретної посадової особи, підвищення прозорості діяльності публічних органів, надання громадськості доступу до інформації та стимулювання здійснення нею заходів контролю.

У 2024 та 2025 роках було прийнято низку підзаконних актів та вжито кроків з метою реалізації зазначених вище механізмів. Зокрема, у листопаді 2024 року КМУ вніс зміни до порядків ведення державних реєстрів спеціальних дозволів і артезіанських свердловин. Цими змінами уточнено функціональні завдання реєстрів, розмежовано повноваження адміністратора та публічного реєстратора, а також урегульовано порядок внесення і оновлення інформації, що підвищує прозорість і автоматизацію процесів[981].

Крім того, з квітня 2025 року[982] спеціальні дозволи надаються у вигляді електронного витягу з Реєстру спеціальних дозволів на користування надрами, який формується через електронний кабінет Єдиної геоінформаційної системи, електронний кабінет надрокористувача, а також кабінети Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема». Також розпочато розроблення функціоналу з автоматизації вводу протоколів ДКЗ до баз даних для автоматизації процесу ведення державних балансів запасів корисних копалин.

[981] Постанова КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо користування надрами» № 1314 від 15.11.2024 р.
[982] Наказ Держгеонадр «Про введення в промислову експлуатацію Державного реєстру спеціальних дозволів на користування надрами» № 109 від 01.04.2025 р.

- **Антикорупційні стратегії та програми**

Антикорупційна стратегія.

Чинну Антикорупційну стратегію затверджено Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки». Метою стратегії є досягнення прогресу в запобіганні та протидії корупції, а також забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Стратегія зосереджується на запобіганні корупції у пріоритетних сферах, зокрема, таких як: справедливий суд, прокуратура та органи правопорядку, державне регулювання економіки, митна справа та оподаткування, державний та приватний сектори економіки, будівництво, земельні відносини та інфраструктура, сектор оборони, охорона здоров'я, освіта і наука та соціальний захист. Видобувні галузі не зазначені в переліку пріоритетних сфер.

У кожній із пріоритетних сфер Антикорупційна стратегія визначає ключові проблеми та формулює стратегічні результати, яких слід досягти для їх вирішення.

Державна антикорупційна програма: у 2024 році діяла Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки, яка була затверджена на виконання Антикорупційної стратегії та передбачає комплекс антикорупційних заходів для досягнення цілей у вищезгаданих пріоритетних сферах[983].

В основу розробки Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки було покладено такі основні принципи антикорупційної політики:

- **оптимізація функцій держави та місцевого самоврядування,** реалізація чого передусім передбачає: усунення дублювання повноважень різними органами;
- **тимчасове припинення** реалізації малоефективних повноважень, що супроводжуються високим рівнем корупції, до запровадження належних процедур, які мінімізуватимуть відповідні корупційні ризики;
- усунення випадків реалізації одним і тим самим органом повноважень, поєднання яких створює додаткові корупційні ризики;
- **цифрова трансформація** реалізації повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування;
- **прозорість діяльності та відкриття даних** як основа для мінімізації корупційних ризиків у діяльності зазначених органів;
- створення на противагу існуючим корупційним практикам **більш зручних та законних способів задоволення потреб фізичних і юридичних осіб;**
- забезпечення **невідворотності юридичної відповідальності** за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, що також створює додатковий превентивний ефект;
- формування суспільної нетерпимості до корупції, зміцнення **культури доброчесності** та поваги до **верховенства права.**[984]

Державною антикорупційною програмою у сфері державного регулювання економіки передбачається здійснення заходів, спрямованих на запобігання вибірковому застосуванню обов'язкових правил для бізнесу, надмірному та необґрунтованому регуляторному

[983] Постанова КМУ «Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023 - 2025 роки» № 220-2023-п від 04.03.2023 р.
[984] Вебсайт НАЗК. Загальна інформація про Антикорупційну стратегію та Державну антикорупційну програму.

навантаженню на бізнес, неефективному державному регулюванню, які у комплексі та окремо обумовлюють корупційні практики.

У сфері державного та приватного сектору економіки очікується (1) законодавче визначення вимог щодо запровадження дієвих систем внутрішнього контролю та управління корупційними ризиками у діяльності підприємств державної форми власності; (2) підвищення обсягу публічно доступної інформації (фінансової та нефінансової) про суб'єктів господарювання, в яких держава має частку власності; (3) розвиток інституту антикорупційного комплаєнсу у приватному секторі в Україні.

18.10.2024 р. КМУ ухвалив Постанову № 1194, якою внесено комплексні зміни до Державної антикорупційної програми на 2023 - 2025 роки. Зміни обумовлені необхідністю коригування пріоритетів державної політики через воєнний стан, перерозподілом повноважень органів влади, а також скороченим періодом реалізації програми. У 2024 році КМУ опублікував Інформацію щодо виконання міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади заходів Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки, строк виконання яких визначено у 2023, 2024 роках.

Як зазначається в інформаційних матеріалах НАЗК, з набранням чинності Антикорупційною стратегією на 2021-2025 роки та Державною антикорупційною програмою на 2023-2025 роки в Україні відбулася суттєва зміна концептуального підходу до формування державної антикорупційної політики. Попередня Антикорупційна стратегія та Державна програма з її реалізації (2014-2020 роки) зосереджувалася на пріоритетах, пов'язаних зі створенням системи сучасних антикорупційних інструментів (правових інститутів), та розбудові системи антикорупційних органів, що мали забезпечити ефективну реалізацію цих інструментів.

При цьому мінімізація корупції в окремих секторах/сферах суспільного життя відбувалося через проведення галузевих реформ, які здійснювалися шляхом реалізації положень інших програмних документів держави (Програми дій Уряду, щорічних Планів пріоритетних дій Уряду тощо).

Водночас Концепція Антикорупційної стратегії на 2021-2025 роки та Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки ґрунтується на поєднанні обох зазначених підходів, адже у розділах 2 і 4 цих документів визначено напрями подальшого удосконалення загальної системи запобігання та протидії корупції, а у розділі 3 - найбільш пріоритетні сфери з точки зору подолання корупції.

Збалансоване поєднання цих підходів надасть змогу не лише знизити рівень корупції, підвищити довіру громадян до органів влади, але й суттєво підвищити темпи соціально-економічного зростання України.[985]

У 2025 році було розпочато підготовку наступного етапу державної політики у цій сфері - вже оприлюднено для обговорення проєкт Антикорупційної стратегії на 2026-2030 роки, який має забезпечити спадковість та посилення реформ, зокрема з урахуванням досвіду виконання чинної програми[986].

Антикорупційні програми державних органів: Антикорупційні програми повинні затверджуватися також у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади та інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України.

[985] Вебсайт НАЗК. Загальна інформація про Антикорупційну стратегію та Державну антикорупційну програму.
[986] Проєкт Антикорупційної стратегії на 2026-2030 роки опублікований на вебсайті НАЗК.

Так, наприклад, у березні 2024 року Наказом Голови Держгеонадра було затверджено Антикорупційну програму Держгеонадра на 2023-2025 роки, яка, серед іншого, передбачає такі індикатори її виконання[987]:

- відкриття доступу до актуальної інформації про природні ресурси та її оцифрування, створення функції обліку та контролю природних ресурсів;
- створення інтерактивних віртуальних кімнат даних за всіма об'єктами, які можна отримати у користування;
- розміщення інформації щодо проведення електронних аукціонів;
- забезпечення надання електронних послуг на Єдиній екологічній платформі «ЕкоСистема»;
- електронне звітування через функціонал Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема».

На вебсайті НАЗК[988] опубліковано Звіт Держгеонадра за перше півріччя 2024 року щодо Заходів з реалізації засад загальної відомчої політики, виконання антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми. Звітування за друге півріччя 2024 року розпочалося у січні 2025 року, проте станом на дату підготовки цього Звіту НАЗК ще не оприлюднило відповідний звіт Держгеонадра.

Антикорупційні програми суб'єктів господарювання: серед механізмів запобігання корупції у діяльності юридичних осіб закон закріплює обов'язок затвердження антикорупційних програм - комплексу правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності юридичної особи[989].

Малюнок 10.1. Антикорупційні програми

Текст антикорупційної програми повинен перебувати у постійному відкритому доступі для працівників юридичної особи, проте чинною редакцією закону не передбачено вимоги щодо публікування такої програми на вебсайтах для публічного доступу.

[987] Наказ Держгеонадр «Про затвердження Антикорупційної програми Держгеонадр на 2023-2025 роки» № 129 від 22.03.2024 р.
[988] https://antycorportal.nazk.gov.ua/uploads/uo/37536031/report-912/nacp-report-912.pdf.
[989] Ст. 62 Закону про запобігання корупції.

Інші видобувні компанії не зобов'язані затверджувати антикорупційні програми. Проте закон вимагає від усіх без винятку юридичних осіб вживати заходів щодо запобігання корупції у своїй діяльності, регулярно оцінювати корупційні ризики й усувати їх.

Детальніше про антикорупційні програми підприємств з державною участю дивіться у **Розділі 7.7.5.**

- **Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 2545-VIII від 18.09.2018**[990]

Закон визначає правові засади регулювання та організації збирання, розкриття та поширення інформації з метою забезпечення прозорості та запобігання корупції у видобувних галузях в Україні.

Зокрема, з метою забезпечення прозорості та запобігання корупції у видобувних галузях закон встановлює обов'язок для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, регулярно розкривати дані у формі звітів про платежі на користь держави, включаючи деталізовану інформацію про податки і збори, інші платежі, сплачені або належні до сплати отримувачам платежів[991].

У 2025 році з метою підвищення прозорості, підзвітності та сприяння боротьбі з корупцією у видобувному секторі вищезгадані форми звітності були оновлені. Зокрема, відтепер форми звітів про платежі на користь держави передбачають розкриття додаткової інформації: про бенефіціарних власників, обсяги видобутку за регіонами, платежі у натуральній формі, розподіл платежів за територіальними громадами, звіт про прибуткову продукцію, а також окрему форму звіту для Держгеонадра.

Отримувачі платежів, у свою чергу, також зобов'язані публікувати узагальнену інформацію про отримані платежі від таких суб'єктів господарювання на своєму вебсайті або, за наявності, в загальнодоступній електронній системі подання та аналізу звітності[992].

- **Закон України «Про державну службу» № 889-VIII від 10.12.2015 р.**[993]

Цей закон встановлює правила етичної поведінки та закріплює зобов'язання дотримуватися вимог законодавства у сфері запобігання і протидії корупції, запобігати виникненню реального, потенційного конфлікту інтересів під час проходження державної служби для державних службовців, які здійснюють повноваження, в тому числі у видобувній галузі.

Закон також передбачає проведення спеціальної перевірки у випадках та порядку, що передбачені Законом про запобігання корупції, при прийнятті рішення про призначення особи на посаду державної служби[994], а також оцінювання результатів службової діяльності державних службовців щороку на предмет дотримання ними правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції[995].

Крім цього, закон також передбачає відповідальність для державних службовців у вигляді відсторонення останніх від виконання посадових обов'язків, а також припинення державної служби у разі вчинення ним корупційного правопорушення[996].

---

[990] Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 2545-VIII від 18.09.2018 р.
[991] Ст. 6 Закону про ІПВГ.
[992] Ст. 7 Закону про ІПВГ.
[993] Закон України «Про державну службу» № 889-VIII від 10.12.2015 р.
[994] Ч. 3 ст. 31 Закону про державну службу.
[995] Ч. 2 ст. 44 Закону про державну службу.
[996] Ч. 6 ст. 72 Закону про державну службу.

10.2. Доступність антикорупційних політик

10.2.1 Антикорупційні програми суттєвих підзвітних підприємств з державною участю

На підставі публічних джерел, було проаналізовано доступність антикорупційних програм суттєвих підзвітних підприємств з державною участю. За результатами аналізу встановлено, що дев'ять з 12-ти компаній публічно розкривають інформацію щодо своїх антикорупційних програм, незважаючи на відсутність законодавчої вимоги щодо їхньої публікації. Варто зазначити, що окремі компанії використовують застарілі програми, які можуть не повністю відповідати вимогам поточної редакції Закону України «Про запобігання корупції».

Таблиця 10.1: Перелік антикорупційних програм суттєвих підзвітних компаній з державною участю, які доступні у відкритому доступі

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Наявність антикорупційної програми у відкритому доступі	Рік прийняття антикорупційної програми	Посилання на відкритий доступ
1	[redacted]	АТ «Укргазвидобування»	Так	2023	Посилання
2		АТ «Укрнафта»	Так	2023	Посилання
3		НАК «Нафтогаз України»	Так	2023	Посилання
4		ТОВ «Оператор ГТС України»	Так	2025	Посилання
5		АТ «Укртранснафта»	Ні[997]	2023	-
6		ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	Ні	-	-
7		ДП «Львіввугілля»	Так	2023	Посилання
8		ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння» [998]	Ні	-	-
9		АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	Так	2024	Посилання
10		ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	Так	2023	Посилання
11		ДП «Селидіввугілля»	Так	2017	Посилання
12		ДП «Мирноградвугілля»	Так	2019	Посилання

10.2.2 Антикорупційні програми інших суттєвих підзвітних підприємств

Законодавство не містить прямого зобов'язання, що підприємства приватного сектору повинні розробляти антикорупційну програму, попри це деякі суттєві підзвітні компанії розкрили інформацію про Антикорупційні програми та політики.

Деякі приватні компанії не мають антикорупційної програми, натомість відображають принципи управління корупційними ризиками та протидії корупції в окремих документах, таких як Кодекси етичної поведінки, Кодекси ділового партнерства, Процедури антикорупційної перевірки тощо.

Також одна антикорупційна програма може поширюватися на низку компаній групи, у зв'язку з чим у самих компаніях можуть бути відсутні антикорупційні програми (наприклад компанії групи ДТЕК чи Метінвест).

[997] На період дії воєнного стану в Україні, АТ «Укртранснафта» прийняло рішення обмежити доступ до офіційного сайту стороннім користувачам для уникнення хакерських атак.

[998] Компанія ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння» була включена до переліку компаній з державною участю для цілей звітування за рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, але формально вона не є підприємством з державною участю, і на неї не поширюється законодавча вимога мати антикорупційну програму.

Таблиця 10.2: Антикорупційні програми суттєвих підзвітних компаній

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Наявність антикорупційної програми у відкритому доступі	Рік прийняття антикорупційної програми	Посилання на відкритий доступ
1	[redacted]	ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	Так	2022	Посилання
2		ПрАТ «Нафтогазвидобування»	Так	2022	Посилання
3		ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	Так	2015	Посилання
4		ТОВ «Енерго-Сервісна Компанія «Еско-Північ»	Ні	-	-
5		АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат»	Так	2013	Посилання
6		ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське»	Так	2013	Посилання
7		ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»	Так	2013	Посилання
8		ТОВ «Надра-Геоінвест»	Ні	-	-
9		ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат»	Ні	-	Посилання
10		ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат»	Так	2013	Посилання
11		СП «Полтавська Газонафтова Компанія»	Так	2022	Посилання
12		ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»	Так	2013	Посилання
13		ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат»	Так	-	Посилання
14		ПрАТ «Природні Ресурси»	Ні	-	-
15		АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	Ні	-	-
16		ТОВ «Системойлінженерінг»	Ні	-	-
17		ТОВ «Перша Українська Газонафтова Компанія»	Ні	-	-
18		ТДВ «Шахта «Білозерська»	Так	2022	Посилання
19		Представництво «Регал Петролеум Корпорейшн Лімітед» (Без права юридичної особи)	Так	-	Посилання
20		ТОВ «Косул»	Так	2022	Посилання
21		ТОВ «Нафтогаздія»	Так	2022	Посилання
22		СП «Бориславська Нафтова Компанія» в формі ТОВ	Ні	-	-
23		ТОВ «Стрийнафтогаз»	Ні	-	-
24		ПрАТ «Суха Балка»	Ні	-	-
25		АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	Ні	-	-
26		ТОВ «Краснолиманське»	Ні	-	-
27		ТОВ «Горизонти»	Ні	-	-
28		ПП «Проект-Буд»	Ні	-	-
29		ПП «Нордік»	Ні	-	-
30		ТОВ «Рудомайн»	Ні	-	-
31		ТОВ «Східний Геологічний Союз»	Ні	-	-
32		ТОВ «Велл КО»	Ні	-	-
33		ТОВ «Енергія-95»	Ні	-	-
34		АТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат»	Ні	-	-
35		ТОВ «Юсенко Надра»	Ні	-	-
36		ТОВ «Шахта 1-3 «Новогродівська»	Ні	-	-
37		ТОВ «Західнадрасервіс»	Ні	-	-
38		ТОВ «Нафтогазгеорозвідка»	Так	2022	Посилання
39		ТОВ Виробничо-комерційна фірма «Велта»	Ні	-	-
40		ТОВ «Гео-Надра-Інвест»	Ні	-	-

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Наявність антикорупційної програми у відкритому доступі	Рік прийняття антикорупційної програми	Посилання на відкритий доступ
41	[redacted]	ТОВ «Євро-Промпостач»	Ні	-	-
42		ТОВ «Українська гірничодобувна компанія»	Ні	-	-
43		ТОВ «Парі»	Ні	-	-

Також Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит ІПВГ, який стосувався дезагрегованих даних щодо проведення антикорупційних навчань у звітному періоді, кількості працівників, що пройшли його тощо. П'ять суттєвих підзвітних компаній з державною участю розкрили інформацію щодо антикорупційних навчань, незважаючи на відсутність законодавчої вимоги щодо розкриття відповідної інформації.

Таблиця 10.3: Проведення антикорупційного навчання для працівників у суттєвих підзвітних компаніях з державною участю

Назва компанії	Антикорупційне навчання				Ознайомлення з антикорупційною політикою		
	Кількість антикорупційних навчань проведених у звітному періоді	Кількість працівників, які пройшли антикорупційне навчання у звітному періоді		Відсоток працівників, які пройшли навчання від загальної кількості працівників у компанії	Загальна кількість працівників, які були ознайомлені з антикорупційною політикою		
		Усього, осіб	У тому числі жінки		керівники вищої ланки	Керівники середньої ланки	Усього
ТОВ «Оператор ГТС України»	1[999]	98	33	48%[1000]	0	0	98
АТ «Укртранснафта»	13	2 733[1001]	531	100 %[1002]	27	496	2 733[1003]
АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	1	4 485	1 576	100%	139	310	4 667
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	4	28	10	0.82%	9	19	28
ДП «Львіввугілля»	2	478	97	8.40%	68	776	844

Інформація щодо антикорупційного навчання серед приватних компаній була розкрита лише ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Працівники ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» проходять онлайн-навчання з боротьби з корупцією з періодичністю один раз на 3 роки. Необхідність проходження навчання конкретним працівником визначається відповідно до матриці комплаєнсу тренінгів та з урахуванням категорії посади, підрозділу та посадових обов'язків працівника. Станом на 15.01.2025 року 394 працівники ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» пройшли онлайн-навчання у 2024 році. У період з 2022 по 2024 рік навчання пройшли 660 працівників, що становить 4,21% загальної чисельності персоналу.

10.2.3 Комплексна перевірка контрагента

Вимога 1.2 b Стандарту ІПВГ заохочує компанії, що входять до складу багатосторонньої групи зацікавлених сторін, залучатися до ретельних процесів комплексної перевірки. Іншим

[999] Антикорупційна тематика включена до одного з онлайн-курсів, що існують в Товаристві й призначаються новопризначеним працівникам. Таким чином, курс один, проте кожен працівник проходить його в індивідуальний момент часу, залежно від часу призначення на посаду.

[1000] Відсоток вказаний від загальної кількості тих, кому призначається навчання на антикорупційну тематику (тобто, новопризначеним працівникам) за 2024 р.

[1001] Окрім осіб, які перебувають в декретній відпустці / мобілізовані / призупинено трудову діяльність/ простій, відпустки без збереження та інше.

[1002] Окрім осіб, які перебувають в декретній відпустці / мобілізовані / призупинено трудову діяльність/ простій, відпустки без збереження та інше.

[1003] Окрім осіб, які перебувають в декретній відпустці / мобілізовані / призупинено трудову діяльність/ простій, відпустки без збереження та інше.

компаніям, що звітують, також рекомендується брати участь у ретельних процесах належної перевірки. Разом із загально-правовою перевіркою документації та історії діяльності такого суб'єкта у сучасних реаліях виникає необхідність комплексної перевірки контрагента - due diligence (дью діліджанс), яка передбачає всебічний аналіз внутрішніх процесів партнера щодо:

- наявності антикорупційних політик та ефективності організації роботи з управління корупційними ризиками;
- заходів мінімізації корупційних ризиків;
- доброчесності контрагента;
- відгуків та результатів виконання попередніх робіт.

Здійснення перевірки контрагентів перед укладенням договору допоможе виявити потенційній ризики у співпраці. На підставі результатів проведеного аналізу антикорупційних програм доступних у відкритому доступі, Незалежний адміністратор встановив наявність комплексної перевірки у переважної більшості суттєвих підзвітних компаніях, які є членами БГ ІПВГ

Таблиця 10.4: Перелік суттєвих підзвітних компаній з наявною антикорупційною політикою/програмою та наявності у ній комплексної перевірки контрагентів

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Наявність антикорупційної програми	Наявність комплексної перевірки в компанії
1	[redacted]	АТ «Укргазвидобування»	Посилання	Так
2		НАК «Нафтогаз України»	Посилання	Так
3		АТ «Укрнафта»	Посилання	Так
4		ПрАТ «Природні Ресурси»	-	Ні
5		ТОВ «ДТЕК Нафтогаз»	Посилання	Так

Незалежним адміністратором було проаналізовано наявність такої перевірки у антикорупційних програмах суттєвих видобувних компаній державного сектору.

Таблиця 10.5: Перелік суттєвих підзвітних компаній з державною участю з наявною антикорупційною політикою/програмою та наявності у ній комплексної перевірки контрагентів

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Наявність антикорупційної програми	Наявність комплексної перевірки в компанії
1	[redacted]	АТ «Укргазвидобування»	Посилання	Так
2		АТ «Укрнафта»	Посилання	Так
3		НАК «Нафтогаз України»	Посилання	Так
4		ТОВ «Оператор ГТС України»	Посилання	Так
5		ДП «Львіввугілля»	Посилання	Так
6		АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	Посилання	Так
7		ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	Посилання	Так
8		ДП «Селидіввугілля»	Посилання	Так
9		ДП «Мирноградвугілля»	Посилання	Так
10		АТ «Укртранснафта»	Ні	-
11		ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	Ні	-
12		ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	Ні	-

11. Гендерні аспекти видобувного сектору

11.1. Забезпечення гендерної рівності

Виконання вимог Стандарту ІПВГ пов'язане із забезпеченням інтересів різноманітних соціальних груп, у тому числі з дотриманням гендерної рівності. У своїй нормативній діяльності Україна дотримується міжнародних тенденцій та впроваджує відповідні заходи для утвердження гендерного паритету.

Основними нормативно-правовими актами у сфері протидії дискримінації та забезпечення гендерної рівності є:

- Конституція України;
- Кодекс законів про працю;
- Сімейний кодекс України;
- Виборчий кодекс України (зокрема, у частині впровадження гендерних квот);
- Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
- Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- Закон України «Про рекламу»;
- Постанова КМУ «Питання проведення гендерно-правової експертизи» № 997 від 28.11.2018 р.;
- Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» № 930 від 09.10.2020 р.
- Розпорядження КМУ «Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року» № 1544-р від 28.10.2022 р.;
- Концепція комунікації у сфері гендерної рівності, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1128-р[1004], тощо.

Відповідно до статті 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці й здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які надають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.[1005]

Національна стратегія у сфері прав людини[1006] визначає стратегічною метою рівні права та можливості жінок та чоловіків у всіх сферах діяльності, що має бути досягнута шляхом виконання таких завдань:

- забезпечення врахування потреб різних груп жінок і чоловіків під час розроблення проєктів нормативно-правових актів, загальнодержавних стратегій розвитку, стратегій розвитку областей, міст, об'єднаних територіальних громад;

[1004] На виконання Концепції прийнято Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності» № 79-р від 27.01.2023 р.
[1005] Стаття 24 Конституції України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р.
[1006] Указ Президента України «Про Національну стратегію у сфері прав людини» № 119/2021 від 24.03.2021 р.

- забезпечення застосування комплексного гендерного підходу до формування, моніторингу та оцінки державної політики у всіх сферах життя суспільства;
- запровадження комплексних заходів щодо подолання дискримінації за ознакою статі, зокрема гендерних стереотипів;
- створення умов для розширення економічних можливостей жінок, запровадження комплексних заходів з протидії всім формам професійної сегрегації за ознакою статі, зменшення розриву в оплаті праці жінок і чоловіків, нерівності у розподілі сімейних обов'язків.

На виконання Національної стратегії у сфері прав людини розроблено План дій на 2021 - 2023 роки[1007], що передбачає низку відповідних заходів (станом на дату підготовки цього Звіту більшість таких заходів виконано).

У серпні 2025 року було представлено концепцію першого проєкту оновленої Національної стратегії у сфері прав людини до 2035 року[1008].

Однією з **Цілей сталого розвитку України до 2030 року (ЦСР)** є забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат[1009]. Моніторинг реалізації Цілей провадиться на основі індикаторів, у розрізі яких здійснюється збирання даних Держстатом[1010]. Передбачаються такі завдання з реалізації цілі 5 «Гендерна рівність»[1011]:

- забезпечення реалізації ефективної державної політики в усіх сферах життєдіяльності суспільства для зменшення проявів нерівності жінок та чоловіків і недопущення дискримінації;
- зниження рівня насильства за ознакою статі та домашнього насильства, забезпечення ефективного запобігання його проявам та надання своєчасної допомоги постраждалим;
- розширення доступу населення до послуг із планування сім'ї та зниження рівня підліткової народжуваності;
- забезпечення надання державної підтримки, розвитку інфраструктури дошкільної освіти і догляду за дітьми та членами сім'ї, які потребують сторонньої допомоги, а також заохочення до рівного розподілу домашньої роботи та догляду;
- забезпечення рівних можливостей представництва жінок і чоловіків на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті;
- розширення економічних можливостей жінок;
- забезпечення наскрізності принципів гендерної рівності в освіті.[1012]

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»[1013] спрямований на досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України.

[1007] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки» № 756-р від 23.06.2021 р.
[1008] Урядовий Кур'єр: Мін'юст розробляє нову редакцію Національної стратегії у сфері прав людини.
[1009] Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» № 722/2019 від 30.09.2019 р.
[1010] Протягом 2024 року дане питання врегульовувалось Розпорядженням КМУ «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку» № 686-р від 21 серпня 2019 р (1 січня 2025 року втратило чинність). Станом на дату підготовки цього Звіту завдання щодо досягнення Цілей сталого розвитку та індикатори для проведення моніторингу досягнення Цілей сталого розвитку встановлюються Розпорядженням КМУ «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні» від 29 листопада 2024 р. № 1190-р.
[1011] Вебсайт Урядового Порталу.
[1012] Додаток до проєкту розпорядження КМУ «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні».
[1013] Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» № 2866-IV від 08.09.2005 р.

Законом передбачена гендерно-правова експертиза - аналіз чинного законодавства, проєктів нормативно-правових актів, результатом якого є надання висновку щодо їх відповідності принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Гендерно-правова експертиза проводиться в порядку, визначеному КМУ.[1014]

Так, згідно зі ст. 4 Закону, у разі встановлення невідповідності нормативно-правового акта принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків висновок гендерно-правової експертизи надсилається до органу, який прийняв такий нормативно-правовий акт; а також висновок гендерно-правової експертизи є обов'язковою складовою пакета документів, що подаються разом з проєктом нормативно-правового акта до розгляду.[1015]

Забезпечення рівних прав чоловіків та жінок здійснюється шляхом реалізації повноважень широкого кола суб'єктів, а саме Верховної Ради України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, КМУ[1016], Мінсоцполітики[1017], інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування[1018], центрів з надання безоплатної правничої допомоги, загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, громадських об'єднань, іноземних неурядові організацій, роботодавців тощо.

Складові цього механізму поширюються на низку відносин - від нормопроєктування та нормотворчого процесу до здійснення контролю дотримання принципу недискримінації, реагування на порушення та притягнення винних осіб до відповідальності. Законом передбачено здійснення заходів щодо забезпечення рівних прав жінок та чоловіків у:

- громадсько-політичній сфері (у виборчому процесі, у сфері державної служби та служби в органах місцевого самоврядування);
- соціально-економічній сфері (рівні права та можливості у працевлаштуванні, просуванні по роботі, підвищенні кваліфікації та перепідготовці; під час укладення колективних договорів та угод, у здійсненні підприємницької діяльності, у сфері соціального захисту);
- сфері освіти та в медіа;
- запобіганні та протидії насильству за ознакою статі.

Гендерний паритет в органах виконавчої влади забезпечується шляхом створення відповідальних підрозділів з питань дотримання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, основними завданнями якого є[1019]:

1) забезпечення надання жінкам і чоловікам рівних прав та можливостей (відповідно до компетенції органу влади);

2) координація роботи інших структурних підрозділів органу влади з питань застосування гендерних підходів під час проведення аналізу та оцінювання впливу

[1014] Порядок проведення гендерно-правової експертизи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 997 від 28.11.2018 р.

[1015] Стаття 4 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» № 2866-IV від 08.09.2005 р.

[1016] Урядовий уповноважений з питань гендерної політики є уповноваженою КМУ посадовою особою, на яку покладено функцію з організації здійснення КМУ повноважень у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства (детальніше - Положення про Урядового уповноваженого з питань гендерної політики, затверджене постановою КМУ № 390 від 7 червня 2017 р.).

[1017] Відповідно до п.1 Положення про Мінсоцполітики, затвердженого постановою КМУ від 17.06.2015 № 423, Мінсоцполітики є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. 21 липня 2025 року до Мінсоцполітики було приєднано Міністерство національної єдності та Постановою КМУ № 904 від 21 липня 2025 р. затверджено нове Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України (Мінсоцполітики). За цим Положенням Мінсоцполітики зберегло за собою статус центрального органу виконавчої влади який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

[1018] Відповідно до ч. 2. ст. 12 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування визначається уповноважена особа (координатор) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

[1019] Типове положення про відповідальний підрозділ з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, затверджене постановою КМУ № 930 від 09.10.2020 р.

державної/регіональної політики на жінок і чоловіків, стратегічного планування, організації та моніторингу діяльності (відповідно до компетенції органу влади).

Також у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських, районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністраціях призначаються радники з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі[1020].

Гендерний аудит

У рамках виконання Національної стратегії у сфері прав людини на 2021 - 2023 роки, з метою оцінювання стану забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, виявлення існуючих проблем, визначення шляхів скорочення гендерної нерівності, аналізу змін у цій сфері, а також підвищення рівня обізнаності працівників щодо застосування комплексного гендерного підходу в їхній діяльності, установам, підприємствам та організаціям рекомендується проводити гендерний аудит.

Мінсоцполітики розробило відповідні методичні рекомендації щодо проведення гендерного аудиту[1021].

Гендерний аудит надає можливість проаналізувати, як принципи забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків враховуються у кадровій політиці та діяльності підприємства, установи, організації (в тому числі через можливе включення гендерної складової до стратегічних, програмних, проєктних, фінансових документів, планів та документів поточної діяльності підприємства, установи, організації), а також розробити механізми: підвищення ефективності управління людськими ресурсами та розвитку потенціалу жінок і чоловіків з урахуванням їхніх ціннісних орієнтирів тощо.

Відповідно до Методичних рекомендацій гендерний аудит проводиться робочою групою, що формується з дотриманням гендерного балансу (не менше 30% представництва однієї статі). Окрім представників різних структурних підрозділів підприємства, рекомендується залучати до складу групи й зовнішніх фахівців, у тому числі представників міжнародних організацій, які працюють у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

За загальним правилом, тривалість гендерного аудиту не має перевищувати 14 днів, упродовж яких робочій групі рекомендується провести опитування та співбесіди з працівниками підприємства, установи, організації, зустрічі з партнерськими організаціями та в останній день проведення гендерного аудиту організувати обговорення проєкту рекомендацій за результатами процедури і проєкту плану заходів для усунення виявлених проблем у сфері забезпечення гендерної рівності з усіма працівниками.[1022]

Паралельно з взаємодією робочої групи з колективом підприємства, установи, організації чи іншими заінтересованими особами здійснюється аналіз документації та матеріалів відповідного суб'єкта, оцінювання наявності в них гендерної складової. Документи та матеріали, що підлягають розгляду, можуть бути згруповані за такими напрямами:

- політика підприємства, установи, організації щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (установчі документи, штатний розклад, посадові інструкції тощо);

[1020] Типове положення про радника з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі, затверджене постановою КМУ № 930 від 09.10.2020 р.
[1021] Методичні рекомендації щодо проведення гендерного аудиту підприємствами, установами та організаціями, затверджені наказом Мінсоцполітики № 448 від 09.08.2021 р.
[1022] П.1.4 Методичних рекомендацій щодо проведення гендерного аудиту підприємствами, установами та організаціями, затверджених Наказом Мінсоцполітики № 448 від 09.08.2021 р.

- інформування (статистична, фінансова, адміністративна та інша звітність; плани діяльності; річні звіти, дослідження тощо);
- кадровий потенціал та людські ресурси (накази про призначення, звільнення та переведення; порядок проведення конкурсу на обіймання посад; порядок направлення на курси підвищення кваліфікації, семінари, інші види професійного навчання працівників тощо);
- корпоративна та організаційна культура (колективна угода (договір), правила корпоративної етики тощо);
- умови праці, в тому числі створення інклюзивного та доступного середовища (документи з охорони праці; колективна угода (договір).

Результати аналізу документів та матеріалів, а також висновки, отримані під час проведення опитувань та співбесід викладаються у звіті про проведення гендерного аудиту.

Також План для реалізації Ukraine Facility визнає центральну роль відновлення внутрішніх зв'язків у суспільстві та зміцнення соціальної згуртованості, необхідної для відновлення та відбудови країни. Зокрема, принципи гендерної рівності простежуються в кожному пункті Плану. Додатково приділяється увага реформі публічних закупівель з дотриманням принципів гендерної рівності (зокрема, відповідно до Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2018/1046 від 18 липня 2018 року).[1023]

У 2024 році продовжували діяти Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та операційний план заходів на 2022-2024 роки з її реалізації[1024]. Одним із завдань Стратегії для досягнення цілей є проведення кампаній для інформування та мотивації дівчат і жінок щодо вибору нестереотипної кар'єри.

З метою економічного уповноваження жінок 15.09.2023 року Уряд ухвалив Національну стратегію подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року та затвердив операційний план заходів на 2023-2025 роки. Мета – досягти до 2030 року скорочення гендерного розриву в оплаті праці з 18,6 % до 13,6 %.[1025] Операційним планом серед заходів передбачено створення умов для жінок та чоловіків для здобуття освіти та вибору професії у сферах, де вони традиційно недостатньої представлені.

У 2025 році в Україні було вперше представлено Індекс гендерної рівності, що характеризує ситуацію станом на 2023 рік у шести ключових сферах життя: робота, гроші, знання, час, вплив і здоров'я[1026]. Результати розрахунків продемонстрували, що станом на 2024 рік Індекс гендерної рівності України становив 61,4 бали зі 100 можливих.

Забезпечення гендерної рівності у видобувній галузі

Реалізація Ініціативи прозорості видобувної галузі в Україні, так само, як і функціонування інших сфер суспільного життя, здійснюється з дотриманням принципів недискримінації та забезпечення гендерної рівності відповідно до нормативно встановлених засад і вимог.

Проєкти нормативно-правових актів, що розробляються на виконання вимог Стандарту ІПВГ, мають відповідати встановленим у програмних документах цілям та пріоритетам, а також проходять обов'язкову гендерно-правову експертизу (у складі правової експертизи, що здійснюється Мін'юстом) з метою запобігання прийняттю нормативно-правових актів,

[1023] С. 10 Плану для реалізації Ukraine Facility, 2024-2027.
[1024] Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації» № 1163-р від 20 грудня 2022 р.; с. 47 Індекс гендерної рівності в Україні. Київ 2025.
[1025] Вебсайт Міністерства економіки України. Скорочення гендерного розриву в оплаті праці з 18,6 % до 13,6 % та старт національної кампанії «Звісно, зможеш!» – як Україна рухається до економічного уповноваження жінок у часи великої війни?
[1026] Вебсайт Жінки в медіа: В Україні презентували Індекс гендерної рівності та обговорили необхідність гендерно чутливих реформ.

положення яких не відповідатимуть принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.[1027]

Під час формування персонального складу Багатосторонньої групи забезпечується дотримання принципу представництва однієї статі, що має становити не менше 30 відсотків складу від кожної групи заінтересованих осіб Багатосторонньої групи. Суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність у видобувних галузях, громадське об'єднання можуть запропонувати не більше одного представника для участі в зборах та не більше двох кандидатів різної статі до складу Багатосторонньої групи, з яких, за рішенням зборів, обирається один член Багатосторонньої групи з огляду на необхідність забезпечення гендерного балансу під час формування складу Багатосторонньої групи.[1028]

Сформований склад Багатосторонньої групи демонструє дотримання вимог щодо гендерного паритету. Зокрема, до її складу входять сім жінок та вісім чоловіків. При цьому у 2024 році головою БГ ІПВГ була жінка).[1029] У березні 2025 року було внесено зміни до складу Багатосторонньої групи і головою БГ ІПВГ призначено чоловіка, а в її складі перебувають шість жінок та дев'ять чоловіків[1030].

Відповідно до змісту вищенаведених нормативних положень суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність у видобувній сфері, рекомендовано проводити гендерний аудит з метою виявлення та нівелювання проблем, пов'язаних із забезпеченням рівності жінок та чоловіків.

Сприяння гендерній рівності в енергетичній сфері значною мірою здійснюється завдяки громадській діяльності. Організація Жіночий Енергетичний клуб України[1031] провадить діяльність, спрямовану на подолання галузевих стереотипів, підтримку жінок, що будують кар'єру у сфері енергетики, та визнання їхніх досягнень.

Жіночим Енергетичним клубом України було проведено дослідження «Роль жінок в енергетичному секторі України в умовах війни: до стійкості і рівності» в рамках Німецько-українського енергетичного партнерства за дорученням Федерального міністерства з питань економіки та клімату Німеччини.

У 2024 році у Звіті «Роль жінок в енергетичному секторі України в умовах війни: до стійкості і рівності» Німецьким енергетичним агентством було визначено, що через масову мобілізацію чоловіків вперше в історії української вугільної галузі на одній із шахт компанії ДТЕК дозволили працювати під землею жінкам: майже 3 тис. осіб із 20 тис. шахтарів цієї шахти воюють на фронті[1032].

11.2. Внесок у зайнятість та гендерна структура зайнятості у видобувних галузях

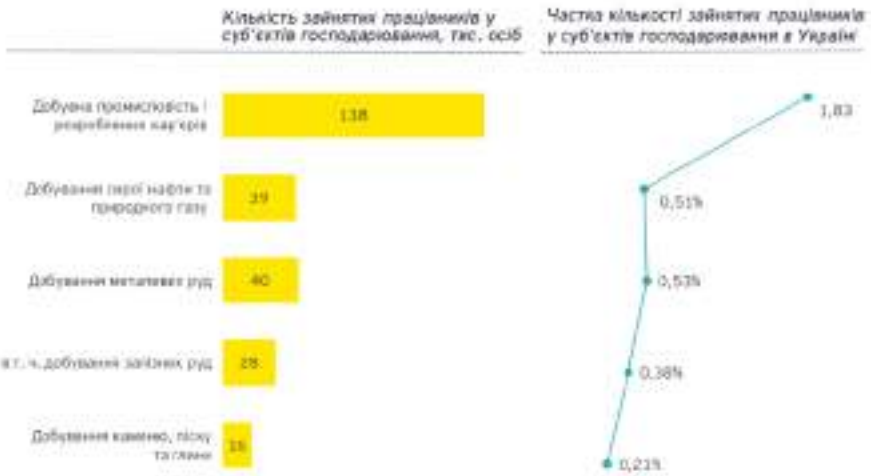
11.2.1 Загальні показники зайнятості у видобувній промисловості

До повномасштабного вторгнення у Звітах ІПВГ наводилися дані щодо середньооблікової кількості штатних працівників (в т. ч. у розподілі за статтю) у видобувних галузях, отримані

[1027] Постанова КМУ «Питання проведення гендерно-правової експертизи» № 997 від 28.11.2018 р.
[1028] Наказ Міненерго «Про затвердження Положення про багатосторонню групу з імплементації Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 580 від 08.09.2020 р.
[1029] Наказ Міненерго «Про внесення змін до складу багатосторонньої групи з імплементації Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 356 від 14.11.2023 р.
[1030] Наказ Міненерго «Про внесення змін до наказу Міністерства енергетики України від 04 грудня 2020 року № 794» від 19.03.2025 р.
[1031] Вебсайт. Жіночий Енергетичний клуб України.
[1032] С. 9 Німецьке енергетичне агентство GmbH (видавець) (dena, 2024) «Роль жінок в енергетичному секторі України в умовах війни: до стійкості і рівності».

від Держстату у відповідь на запит Незалежного адміністратора. Отримання зазначених даних за 2024 рік виявилося неможливим згідно із Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», оскільки фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи під час воєнного стану мають право не подавати статистичну звітність. Це унеможливило формування органами державної статистики об'єктивної статистичної інформації.

З 5 липня 2025 року відновлено обов'язкове подання статистичної та фінансової звітності. Суб'єкти господарювання, які не подавали звітність за минулі періоди (у 2022-2025 роках) зобов'язані подати її протягом трьох місяців, а саме до 5 жовтня 2025 року[1033]. Відновлення статистичної звітності може призвести до коригування попередньо зібраних даних.

Малюнок 11.1: Кількість і частка зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2024 році[1034],[1035],[1036]

Відповідно до фактично поданих підприємствами звітів та результатів проведеного додаткового оцінювання показників Держстату, кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання добувної промисловості і розроблення кар'єрів становила 138 тис. осіб, що складає 1,83% цього показника загалом по Україні. Натомість у галузі добування металевих руд працювали 40 тис. осіб, серед яких 28 тис. осіб припадало на галузь добування залізних руд. У суб'єктах господарювання галузі добування сирої нафти та природного газу працювало 39 тис. осіб, що становить 0,51% працівників суб'єктів господарювання України. У галузі добування каменю, піску та глини працювало 16 тис. осіб (0,21% працівників України). Інформація буде уточнена після оновлення статистичних даних.

Окремо, в рамках подання Звіту про платежі на користь держави, підзвітні компанії розкривають інформацію про загальну кількість працівників із дезагрегацією за гендером та рівнем посади. Докладнішу інформацію наведено на Порталі ІПВГ[1037].

[1033] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо розширення доступу пацієнтів до лікарських засобів, що підлягають закупівлі особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, шляхом укладення договорів керованого доступу» № 4505-IX від 18.06.2025.

[1034] Держстат, кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2010-2024), Структурні зміни в економіці.

[1035] Інформація за 2023-2024 роки сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів та проведених дооцінок показників. Дані за 2024 рік наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

[1036] Дані за галуззю видобування кам'яного та бурого вугілля не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо забезпечення гарантій органів державної статистики стосовно статистичної конфіденційності

[1037] Портал ІПВГ в розділі «Працівників», https://eiti.gov.ua/ekonomichni-ta-socialni-efekti/pracivniki/.

11.2.2 Зайнятість іноземних громадян у видобувній галузі

Відповідно до даних, наданих Державним центром зайнятості, у 2024 році в Україні було видано 4720 дозволів на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, з яких 537 – жінкам. Станом на 2024 рік загальна кількість чинних дозволів становила 13 582, у тому числі 1492 – жінкам. У 2024 році кількість виданих дозволів на застосування праці іноземців та осіб без громадянства зросла на 56,55% порівняно з 2023 роком.

Результати аналізу за видами економічної діяльності КВЕД демонструють протилежні тенденції. У добувній промисловості (секція B) кількість виданих дозволів у 2024 році зменшилася на 73,43% порівняно з попереднім роком і становила лише 13, з яких один – жінці. Натомість у транспортній сфері (секція H) спостерігається зростання на 65,12%, що дорівнює 284 дозволам, серед яких 19 – жінкам.

[redacted]

Малюнок 11.2: Кількість виданих дозволів на застосування праці іноземців або осіб без громадянства за всіма видами економічної діяльності та в розрізі видів економічної діяльності КВЕД у період з 2023 по 2024 рр.[1038]

Станом на 2024 рік у суттєвих підзвітних компаніях діяли 44 дозволи на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, з яких чотири були видані упродовж року. Деталізовані дані наведено у таблиці нижче.

Таблиця 11.1: Кількість діючих та виданих у 2024 році дозволів на застосування праці іноземців або осіб без громадянства у розрізі суттєвих підзвітних компаній[1039]

ЄДРПОУ	Назва компанії	Усього діючих дозволів	з них видано у 2024 році
[redacted]			
Всього:		44	4

Збирання відомостей щодо кількості виданих дозволів у розрізі статі не здійснюється, оскільки чинним законодавством не передбачено такої вимоги.

11.2.3 Гендерний розрив в оплаті праці

Відповідно до вимоги 6.3 A (IV) Стандарту ІПВГ компанії заохочуються розкривати інформацію про гендерний розрив в оплаті праці. Водночас чинна редакція Закону про ІПВГ

[1038] Інформація надана Державним центром зайнятості у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.
[1039] Інформація надана Державним центром зайнятості у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

не містить прямої вимоги до підзвітних компаній щодо такого розкриття. З огляду на це, Незалежний адміністратор здійснив додатковий запит до суттєвих підзвітних компаній щодо розкриття інформації про гендерний розрив в оплаті праці. Більш детальна інформація отримана від суттєвих підзвітних компаній наведена у **Таблиця 11.2.**

Таблиця 11.2: Інформація щодо гендерного розриву в оплаті праці[1040]

№	Назва компанії	Інформація щодо наявності гендерного розриву
1	АТ «Укргазвидобування»	Середній оклад жінок вищий на 6,4% або на 2 597,05 грн за місяць. Середній рівень оплати праці чоловіків вищий на 3,3% або на 1 366,2 грн за місяць (за рахунок доплат і надбавок до окладів за умови праці, суміщення професій та більшої кількості чоловіків робітничих професій, які отримують премію за виконання виробничих показників).
2	АТ «Укрнафта»	Середньомісячна заробітна плата станом на 2024 рік у чоловіків – 33 473,16 грн, у жінок - 28 984,26 грн. Заробітна плата жінок на 13,41% нижча від заробітної плати чоловіків.
3	НАК «Нафтогаз України»	Система звітності Компанії не передбачає проведення аналізу чи порівняння рівня оплати праці працівників залежно від статі. У Компанії немає затверджених підходів та показників, на підставі яких можна здійснити такий аналіз. Оплата праці працівників Компанії визначається виключно на основі посадових обов'язків, кваліфікаційних вимог, рівня відповідальності, професійного досвіду, а також результатів виконання службових завдань. Таким чином, підхід до формування заробітної плати є уніфікованим та не залежить від гендерної приналежності працівника.
4	ТОВ «Оператор ГТС України»	Гендерний розрив в оплаті праці чоловіків та жінок в Товаристві відсутній.
5	ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	Станом на 2024 рік середня оплата праці жінок на 26% менше оплати праці чоловіків.
6	АТ «Укртранснафта»	Гендерний розрив в оплаті праці чоловіків та жінок у Товаристві відсутній.
7	ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	Гендерний розрив в оплаті праці становить 1%.
8	ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	Станом на 2024 рік середня заробітна плата жінок на 27,52% більше за середню заробітну плату чоловіків.
9	ТОВ «Стрийнафтогаз»	Гендерний розрив у оплаті праці чоловіків та жінок у Товаристві відсутній.
10	АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	Середня заробітна плата чоловіків - 8 036 грн, жінок - 7 323 грн. Отже, заробітна плата у жінок на 8,87% менше порівняно з чоловіками.
11	ТОВ «Горизонти»	На підприємстві працює 35 чоловіків та 10 жінок. Середня заробітна плата жінок в 1,53 рази вища за заробітну плату чоловіків.
12	ТОВ «Східний геологічний союз»	У середньому оплата праці жінок була на 69 % вище порівняно з чоловіками.
13	ДП «Львіввугілля»	Гендерний розрив в оплаті праці становить 156%. Значна різниця в оплаті праці пояснюється наявністю надбавок підземним працівникам за шкідливі умови роботи, на яких в основному зайняті чоловіки.
14	ПрАТ «Суха Балка»	Гендерний розрив у оплаті праці чоловіків та жінок у Товаристві відсутній.

Питання гендерного розриву в оплаті праці потребує подальшої уваги з боку всіх зацікавлених сторін з метою ідентифікації можливих диспропорцій у певних видобувних галузях. Проведення такого аналізу дозволить виявити потенційні структурні нерівності, сприятиме більш інклюзивному розвитку видобувного сектору та забезпечить відповідність міжнародним стандартам прозорості та сталого розвитку.

У цьому контексті показовим є досвід компанії Ferrexpo, яка впровадила гендерний аудит як інструмент оцінювання рівня інклюзивності та рівних можливостей у гірничодобувній галузі. Останніми роками Ferrexpo цілеспрямовано працює над розвитком лідерського потенціалу

[1040] Інформація отримана Незалежним адміністратором в рамках додаткового запиту ІПВГ.

жінок у колективі. Такий підхід сприяв зростанню частки жінок на керівних посадах на 20%. Окремим внеском Ferrexpo є заснування навчального центру «Femunity». Наразі Ferrexpo регулярно проводить внутрішнє самооцінювання та має затверджений план дій із досягнення гендерної рівності.[1041]

11.2.4 Міжнародні індекси гендерної рівності та їх значення для України

У межах проєкту «Мережа гендерних аналітичних центрів», що реалізується за фінансової підтримки Європейського Союзу, Український Жіночий Фонд розробив Індекс гендерної рівності для України. Ініціатива здійснювалася за сприяння Офісу Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України та Урядової уповноваженої з питань гендерної політики. Звіт, що презентує результати цього дослідження, є першим комплексним виміром гендерної рівності в Україні, підготовленим відповідно до європейських стандартів.

За даними Звіту «Індекс гендерної рівності в Україні», у 2024 році Україна отримала 61,4 бали зі 100 можливих (де 100 означає повний гендерний паритет) та посіла 20-те місце серед 28-ми країн (27 країн ЄС та Україна) [1042]. Це свідчить про значний, але неповний прогрес у напрямку гендерної рівності.[1043]

Згідно зі Звітом ПРООН, Індекс розвитку з урахуванням гендерних факторів для жінок становив 1,021 (індекс людського розвитку для жінок – 0,741, а для чоловіків – 0,726, на основі яких розраховується цей показник). За Індексом гендерної нерівності (ІГН) Україна отримала значення 0,188, що забезпечило їй 48-ме місце серед 166 країн світу. [1044]

На основі наведених статистичних даних можна зробити висновок про суттєве погіршення прогресу в просуванні принципів гендерної рівності та розширенні прав і можливостей жінок внаслідок повномасштабного російського вторгнення. Вже до початку війни в Україні фіксувався високий рівень насильства щодо жінок, а після 2022 року спостерігається стрімке зростання випадків домашнього насильства. Це зумовлено комплексом соціальних, економічних та психологічних чинників, а також обмеженим доступом до підтримки через пошкодження або переміщення відповідних служб, нестачу фахівців і перевантаження приймаючих регіонів. Така ситуація поглиблює вже наявну гендерну нерівність і потребує посиленої уваги з боку держави та громадянського суспільства для забезпечення рівного залучення жінок і чоловіків до процесів післявоєнного відновлення та справедливого розподілу його переваг.[1045]

[1041] Вебсайт Порталу Гурт з інформацією щодо перегляду гендерних ролей у гірничодобувній галузі в контексті повномасштабної війни на прикладі Ferrexpo.

[1042] Звіт «Індекс гендерної рівності в Україні», підготовлений коштом Європейського Союзу в рамках проєкту «Мережа гендерних аналітичних центрів: посилення спроможності задля розробки передових політик, оцінки впливу, стратегічної адвокації та сфокусованих комунікацій щодо політик» у березні 2025 року.

[1043] С. 8 Звіту «Індекс гендерної рівності в Україні», підготовлений коштом Європейського Союзу в рамках проєкту «Мережа гендерних аналітичних центрів: посилення спроможності задля розробки передових політик, оцінки впливу, стратегічної адвокації та сфокусованих комунікацій щодо політик» у березні 2025 року.

[1044] Україна залишається країною з високим Індексом людського розвитку – звіт UNDP | United Nations Development Programme.

[1045] С. 39-40 Звіту «Індекс гендерної рівності в Україні», підготовлений коштом Європейського Союзу в рамках проєкту «Мережа гендерних аналітичних центрів: посилення спроможності задля розробки передових політик, оцінки впливу, стратегічної адвокації та сфокусованих комунікацій щодо політик» у березні 2025 року.

12. Енергетичний перехід та викиди парникових газів

12.1. Зобов'язання, плани та реформи щодо енергетичного переходу в Україні (2.1 b і 2.1 c)

Наміри України здійснити «зелений» енергетичний перехід знайшли відображення у стратегічних документах, що визначають плани розвитку країни.

На загальнонаціональному рівні Національна економічна стратегія України на період до 2030 року[1046] одним з ключових орієнтирів в економічній політиці України визначає декарбонізацію економіки (підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваних джерел енергії, розвиток циркулярної економіки та синхронізація з ініціативою «Європейський зелений курс»). У Стратегії йдеться про необхідність створення можливостей для досягнення кліматичної нейтральності (для економіки в цілому) до 2060 року.

12.1.1 Документи державного планування енергетичної сфери, що визначають вектор розвитку, спрямований на декарбонізацію енергетичного сектору, та їхні основні вимоги

Як сторона договору про заснування Енергетичного Співтовариства Україна, зокрема, керується рішеннями Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства. Рішенням 2022/02/MC-EnC від 15.12.2022 року Рада Міністрів Енергетичного Співтовариства прийняла спільні енергетичні та кліматичні цілі Договірних сторін до 2030 року. У цьому рішенні для України зафіксовано такі цілі для зниження вуглецеємності економіки:

- скорочення викидів парникових газів на 65% порівняно з рівнем 1990 року до 309 млн т CO2-екв.;
- частка відновлюваних джерел енергії у структурі валового кінцевого енергоспоживання не менше 27%;
- первинне споживання енергії не більше 91,47 млн т н.е., кінцеве споживання енергії - 50,45 млн т н.е.

Шляхи та методи досягнення індикаторів, визначених у рішенні Ради Міністрів знайшли своє відображення, зокрема, в таких документах державного планування енергетичного сектору:

Розпорядженням КМУ було схвалено Енергетичну стратегію України на період до 2050 року[1047]. Стратегія визначає основні напрями розвитку всіх галузей енергетичного сектору, з особливим акцентом на розвиток низьковуглецевої генерації та відмову від використання вугілля для виробництва електроенергії.

Розпорядженням КМУ також було схвалено Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року[1048], до якого також імплементовано цілі ініціативи Global Methane Pledge. У Національному план описано всі наявні на час його розроблення стратегічні документи в енергетичній та кліматичній сферах та зроблено припущення щодо розвитку країни за різних сценаріїв.

[1046] Постанова КМУ «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» № 179 від 03.03.2021 р.
[1047] Розпорядження КМУ «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року» № 373-р від 21.04.2023 р.
[1048] Розпорядження КМУ «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року» № 587-р від 25.06.2024 р.

Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та план заходів з його виконання затверджено розпорядженням КМУ в серпні 2024 року[1049]. Зокрема, вказаний Національний план ставить за мету збільшити частку енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, у структурі валового кінцевого споживання енергії України у 2030 році. У документі здійснено аналіз загального внеску, очікуваного за кожним джерелом відновлюваної енергії, для виконання обов'язкових індикативних цілей на 2030 рік та індикативної проміжної траєкторії досягнення частки енергії з відновлюваних джерел енергії на 2025-2030 роки.

Постанова КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року»[1050] визначила старт комплексної реформи вугільних регіонів. У розумінні Концепції, вугільні регіони визначаються як регіони, на території яких розташовані вугледобувні та вуглепереробні підприємства, в тому числі ті, які перебувають у стадії ліквідації, консервації або переорієнтації на інші види економічної діяльності, та підприємства вугільної теплової генерації незалежно від форми власності.

Для стимулювання виробництва тепла з відновлюваних джерел енергії Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про теплопостачання» щодо стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії»[1051], яким передбачено встановлення стимулюючого тарифу на теплову енергію з альтернативних джерел. Тариф на теплову енергію з альтернативних джерел встановлюється на рівні 90 відсотків діючого тарифу на теплову енергію з газу (а за його відсутності - на рівні середньозваженого тарифу на теплову енергію з газу в розрізі регіонів).

У контексті реалізації завдань з декарбонізації енергетичного сектору варто звернути увагу на Закон України № 4213-IX[1052], яким внесено зміни до Закону України «Про альтернативні джерела енергії». Зміни спрямовані на стимулювання розвитку малої розподіленої генерації з відновлюваних джерел та впровадження механізму самовиробництва електроенергії підприємствами, установами, організаціями, що засновані та діють на основі державної або комунальної власності, органами державної влади, органами місцевого самоврядування. Останнім надано право ухвалювати власні цільові економічні програми стимулювання розвитку малої розподіленої генерації на відповідній території.

Індикативні цілі, визначені Національним планом з енергетики та клімату, а також іншими документами державного планування:

- скорочення викидів ПГ на 65% порівняно з рівнем 1990 р. до 2030 року;
- кліматична нейтральність енергетичного сектору України до 2050 року;
- кліматична нейтральність (для економіки в цілому) до 2060 року;
- виведення з експлуатації державної вугільної генерації до 2035 року;
- скорочення викидів метану на 30% до 2030 р. від рівня 2020 року;
- частка відновлюваних джерел енергії у структурі загального кінцевого енергоспоживання має становити не менше 27% у 2030 році;

[1049] Розпорядження КМУ «Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання» № 761-р від 13.08.2024 р.
[1050] Постанова КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року» № 1024 від 22.09.2021 р.
[1051] Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про теплопостачання» щодо стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії» № 1959-VIII від 21.03.2017 р.
[1052] Закон України «Про внесення змін до деяких законів України у сферах енергетики і теплопостачання щодо удосконалення окремих положень, пов'язаних із веденням господарської діяльності та дією воєнного стану в Україні» № 4213-IX від 14.01.2025 р.

- первинне споживання енергії у 2030 році не повинне перевищувати 72 224 тис. т н.е., а кінцеве споживання енергії - 42 168 тис. т н.е.;
- сукупний обсяг заощадженої енергії при кінцевому використанні за 2021- 2030 роки повинен становити не менше 16 405 тис. т н.е.;
- очікувана економія енергії у будівлях органів державної влади становить не менше 24,9 ГВт·год/рік. [1053]

В Україні також прийнято план заходів з реалізації кліматичної політики України в рамках участі в глобальній ініціативі з скорочення викидів метану «Global Methane Pledge»[1054]. У цьому плані визначено чіткі завдання, відповідальних та строки виконання завдань у процесі реалізації кліматичної політики в частині моніторингу викидів метану, досягнення цілей щодо їх зменшення та конкретних дій, що покликані стимулювати модернізацію обладнання та впровадження сучасних технологій.

12.1.2 Документи державного планування кліматичної сфери та їхні основні цілі

Україна ратифікувала Паризьку угоду[1055] однією з перших (14.07.2016 року). Угода набрала чинності 04.11.2016 року. На виконання вимог Паризької угоди країни-підписанти розробляють та подають до секретаріату РКЗК ООН національно визначені внески, що окреслюють зобов'язання сторін зі скорочення викидів парникових газів. Оновлений національно визначений внесок України було затверджено Розпорядженням КМУ «Про схвалення Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди»[1056]; документ передбачає скорочення загальних викидів парникових газів України до 2030 року на 65 % порівняно з рівнем викидів 1990 року. Ця сама мета зафіксована у Рішенні Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства 2022/02/MC-EnC.

Загальна мета політик з адаптації до змін клімату полягає у зменшенні уразливості до їхніх наслідків і зниженні викидів парникових газів, що призводять до таких змін. Політики розробляються на основі оцінки уразливостей країни до зміни клімату та національних стратегій адаптації. З цією метою на національному рівні розроблено низку стратегічних документів.

Стратегію низьковуглецевого розвитку України до 2050 року[1057] розроблено на виконання міжнародних зобов'язань України згідно з пунктом 19 Статті 4 Паризької угоди, пунктом 35 Рішення 1/CP.21 Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Стратегія окреслює національне бачення відокремлення подальшого економічного зростання та соціального розвитку держави від збільшення обсягу викидів парникових газів. Протокольним рішенням засідання КМУ від 18.07.2018 року підтримано та схвалено пропозицію Мінприроди щодо направлення Стратегії до Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.

Розпорядженням КМУ № 483-р було схвалено Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року[1058] і операційний план

[1053] Підпункт iii пункту 1.1 розділу 1 секції А Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 р.
[1054] Розпорядження КМУ № 607-р від 7 липня 2023 р. «Про затвердження плану заходів з реалізації кліматичної політики України в рамках участі в глобальній ініціативі із скорочення викидів метану «Global Methane Pledge», https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2023-%D1%80#Text.
[1055] Паризька угода.
[1056] Розпорядження КМУ «Про схвалення Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди» № 868-р від 30 липня 2021 р.
[1057] Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 р.
[1058] Розпорядження КМУ № 483-р від 30 травня 2024 р. «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках».

заходів з її реалізації у 2024-2026 роках. Крос-секторальний характер Стратегії має забезпечити системний підхід до вирішення питання адаптації до зміни клімату.

Новий поштовх до розвитку кліматична сфера отримала після ухвалення 08.11.2024 року Закону України «Про основні засади державної кліматичної політики»[1059]. Закон встановлює основні засади державної кліматичної політики, спрямованої на забезпечення низьковуглецевого розвитку України, адаптації до зміни клімату, визначає 2050 рік роком досягнення кліматичної нейтральності, наближаючи українське законодавство до *acquis* ЄС у цій сфері. Також Законом передбачено створення Науково-експертної ради з питань зміни клімату та збереження озонового шару.

12.1.3 Плани України щодо розкриття інформації про викиди ПГ

Кабінетом Міністрів України схвалено Стратегію впровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку[1060], яка передбачає складення звітності зі сталого розвитку (ESRS) згідно з європейськими стандартами, подання та оприлюднення підприємствами звіту[1061]. У свою чергу, ESRS E1[1062] вимагає розкриття:

- валових обсягів викидів парникових газів за Scope 1 (прямі викиди з власних контрольованих джерел)[1063];
- валових обсягів викидів парникових газів за Scope 2 (непрямі викиди від генерації закупленої електроенергії, пари, опалення та охолодження, які споживає компанія);
- валових обсягів викидів парникових газів за Scope 3 (охоплює всі інші непрямі викиди, що виникають у ланцюгу створення вартості компанії);
- загального обсягу викидів парникових газів.

Реалізація цієї Стратегії сприятиме отриманню користувачами звітності зі сталого розвитку достовірної та об'єктивної інформації, необхідної для оцінювання екологічних і соціальних аспектів діяльності підприємств та їхнього впливу на довкілля. Вимоги Стратегії щодо зобов'язання українських підприємств формувати звітність зі сталого розвитку деталізує проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо впровадження звітності зі сталого розвитку, який на дату підготовки цього Звіту одержано Верховною Радою України[1064].

У жовтні 2025 року набрав чинності Закон України «Про Національну установу розвитку», який передбачає створення на базі Фонду розвитку підприємництва Національної установи розвитку (НУР) - фінансової установи з особливим статусом. Метою діяльності НУР визначено сприяння економічному та соціальному розвитку України, зокрема через підтримку суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва, а також розроблення, реалізацію та аналіз програм і проєктів розвитку[1065].

[1059] Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики» № 3991-IX від 08.10.2024 р.
[1060] Розпорядження КМУ «Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку» від 18.10.2024 № 1015-р, https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-zaprovadzhennia-pidpryiemstvamy-zvitnosti-iz-stalo-a1015r.
[1061] Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку, https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/671/61d/a12/67161da12a762397519610.pdf.
[1062] Draft European Sustainability Reporting Standards ESRS E1 Climate change, https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/08%20Draft%20ESRS%20E1%20Climate%20Change%20November%202022.pdf.
[1063] Technical Guidance for Calculating Scope 3 Emissions, https://ghgprotocol.org/sites/default/files/202303/Scope3_Calculation_Guidance_0%5B1%5D.pdf.
[1064] Проєкт Закону про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо запровадження звітності із сталого розвитку від 04.08.2025 № 13598, https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56996.
[1065] Закон України «Про Національну установу розвитку» від 08.10.2025 №4622-IX, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4622-IX#Text.

12.1.4 Порядок подання інформації про нарахування податку на викиди двоокису вуглецю

Екологічний податок за викиди діоксиду вуглецю не сплачується за обсяги викидів, що не перевищують 500 т за рік.

У разі якщо річний обсяг викидів діоксиду вуглецю перевищує 500 т за рік, суб'єкти зобов'язані зареєструватися платниками податку у податковому (звітному) періоді, в якому відбулося таке перевищення. Ці платники зобов'язані скласти та подати податкову звітність, нарахувати та сплатити податок за той період, у якому відбулося таке перевищення.

Форма Податкової декларації екологічного податку затверджена наказом Мінфіну[1066]. Невід'ємною частиною цієї декларації є додатки (розрахунки), зокрема, розрахунок за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення (Додаток 1 до декларації).

Факт перевищення граничного обсягу викидів діоксиду вуглецю встановлюється шляхом інвентаризації, загальні принципи якої визначені Інструкцією про вимоги до оформлення документів, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами[1067]. Зокрема, інвентаризація викидів забруднюючих речовин, які не визначені за безпосередніми інструментальними вимірами, наприклад, діоксиду вуглецю, виконується за матеріалами технологічного регламенту або розрахунковим методом.

Упродовж 2024 року діяла пільга, яка дозволяла не нараховувати та не сплачувати екологічний податок[1068] за об'єктами оподаткування, що були розташовані:

- на територіях, на яких ведуться або велися бойові дії або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями росії[1069].

- за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, за утворення радіоактивних відходів та тимчасове зберігання радіоактивних відходів на земельних ділянках, забруднених вибухонебезпечними предметами.

Ненарахування та несплата екологічного податку у визначених вище випадках відбувається у разі обов'язкового виконання таких умов:

- подання до органу місцевого самоврядування заяви про потенційне забруднення земельної ділянки вибухонебезпечними предметами.
- прийняття таким органом місцевого самоврядування рішення про звільнення від справляння плати за землю за земельну ділянку, зазначену у такій заяві.

Право не нараховувати та не сплачувати екологічний податок припиняється з першого числа місяця, що настає після дати, зазначеної у колонці «Дата завершення бойових дій» відповідного переліку територій.

[1066] Наказ «Про затвердження форми Податкової декларації екологічного податку» № 715 від 17.08.2015 р.
[1067] Наказ «Про затвердження Інструкції про вимоги до оформлення документів, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» № 448 від 27.06.2023 р.
[1068] П. 69.16 Підрозділу 10 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу.
[1069] У 2024 році перелік таких територій визначався Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» №309 від 22.12.2022 року (втратив чинність 20.03.2025 року). З 20.03.2025 року набрав чинності Наказ Міністерства розвитку громад та територій України «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» № 376 від 28.02.2025 р.

12.2. Енергетичний перехід

12.2.1 Енергетичний баланс у розрізі джерел енергії, що використовується для виробництва електроенергії

Відповідно до постанови НКРЕКП № 642 від 26 квітня 2019 року[1070], постачальники електричної енергії зобов'язані інформувати споживачів про частку кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, реалізованої на ринку. Такі дані, як правило, оприлюднюються на офіційних вебсайтах компаній або у відкритих звітах про діяльність постачальників.

У **Таблиця 12.1** представлено дані про частки джерел електроенергії, розраховані на основі даних ДП «Оператор ринку», який здійснює організацію та адміністрування торгівлі електричною енергією на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку.

Таблиця 12.1: Розподіл часток джерел енергії для виробництва електроенергії, проданої на РДН[1071] та ВДР[1072], %[1073]

Джерело енергії, що використовується для виробництва електроенергії	Рік			
	2021	2022	2023	2024
Ядерне паливо				
Вугілля				
Природний газ				
Мазут				
Газ промисловий				
Біомаса				
Біогаз				
Енергія сонячного випромінювання				
Енергія вітру				
Геотермальна енергія				
Енергія хвиль та припливів, гідроенергія				
Інші види палива/енергії				
Імпорт				
Балансуючий ринок				
Інформація щодо джерела походження не надана				

Частка вуглецевих джерел енергії, до яких належать вугілля, природний газ, мазут і промисловий газ, у 2024 році становила близько 23,51%. Водночас безвуглецева ядерна енергія разом з усіма відновлюваними - джерелами забезпечила 61,23 % виробленої електроенергії, з яких близько 39,63 % припадає саме на відновлювані джерела. Частка невизначених або інших джерел, зокрема імпорту та балансуючого ринку, становила 15,23%.

Упродовж 2021-2024 років спостерігаються суттєві зміни в структурі використання різних джерел для виробництва електроенергії. Якщо у 2021 році частка вуглецевих джерел становила близько 37,25%, то у 2024 році - менше 23,51%. Найбільше скорочення

[1070] Постанова НКРЕКП № 642 від 26 квітня 2019 року «Про затвердження Порядку оприлюднення інформації про частку кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, та вплив на навколишнє природне середовище, спричинений виробництвом електричної енергії», https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0642874-19#Text.

[1071] РДН, ринок електричної енергії «на добу наперед» - сегмент ринку електричної енергії, на якому здійснюється купівля-продаж електричної енергії на наступну за днем проведення торгів добу.

[1072] ВДР, внутрішньодобовий ринок електричної енергії - сегмент ринку електричної енергії, на якому купівля-продаж електричної енергії здійснюється безперервно після завершення торгів на ринку «на добу наперед» та впродовж доби фізичного постачання електричної енергії.

[1073] Дані ДП «Оператор ринку» оприлюднені на платформі EnergyMap (https://energy-map.info/uk), що агрегує офіційну інформацію про обсяги реалізації електроенергії за видами генерації. Дані подано у відкритому доступі після реєстрації користувача. Частки визначено шляхом агрегування щомісячних обсягів реалізації електроенергії за джерелами генерації та подальшого обчислення їхньої питомої ваги у загальному обсязі продажу. Для 2024 року розрахунок здійснено за період січень - листопад, оскільки з грудня 2024 року публікація оновлених наборів даних ДП «Оператор ринку» була призупинена.

відбулося у секторі вугільної генерації: її частка зменшилася з майже 28% до 8,04%. Водночас газова генерація, яка тимчасово зросла у 2022-2023 роках, у 2024 році знизилася до 14,60%. Серед відновлюваних джерел енергії найбільше зростання у 2021 - 2024 роках було у біоенергетиці (біомаса та біогаз). Частка біомаси зросла з 0,47% у 2021 році до 3,54% у 2024 році, а біогазу - з 0,58% до 1,08. Водночас частка гідроенергетики, яка традиційно залишається найбільшою серед відновлюваних джерел, зросла з 17,17% до 23,02%. На відміну від цього, обсяги виробництва електроенергії з енергії вітру скоротилися більш ніж у двічі порівняно з 2021 роком.

12.2.2 Роль видобувних компаній в енергетичному переході

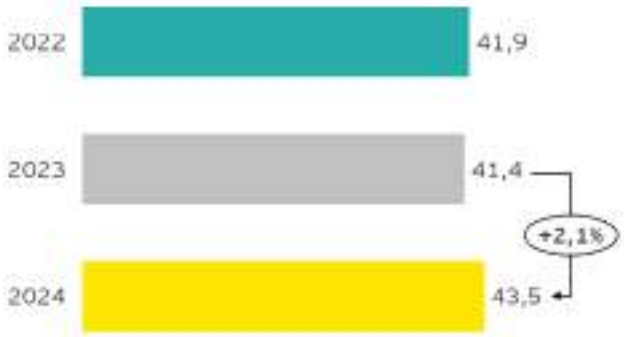
У межах підготовки Звіту ІПВГ Незалежним адміністратором надіслано додатковий запит 55 суттєвим підзвітним видобувним компаніям щодо наявності плану енергетичного переходу та інвестицій, пов'язаних з енергетичним переходом[1074]. З 35 компаній, які надали відповідь, жодна не має затверджених на рівні компанії планів та стратегій енергетичного переходу.

Водночас ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат» надали інформацію про інвестиційні проєкти пов'язані з енергетичним переходом. ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» реалізовує інвестиційний проєкт зі спорудження нового відділення коксових печей на території підприємства у місті Кривий Ріг, Дніпропетровська область. Проєкт передбачає модернізацію та часткову заміну застарілого коксового виробництва із впровадженням більш сучасних технологічних рішень, що сприятимуть зниженню обсягів викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря, підвищенню енергоефективності процесів та оптимізації споживання енергоресурсів. Орієнтовна вартість проєкту становить 340 000 тис. грн, витрати у звітному періоді - 60 971 тис. грн, а завершення робіт заплановане на 2026 рік. Інвестиційний проєкт АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат» передбачає будівництво СЕС потужністю 0,9 МВт з обсягом капітальних витрат 20 122,50 тис. грн.

Основна мета переходу видобувного сектору на чисту енергію полягає в зниженні викидів парникових газів, що допоможе уповільнити темпи глобального потепління. Однією з основних рушійних сил переходу до стійкої енергетики є широке використання відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова[1075]. Наразі практика розкриття даних щодо часток відновлювальної енергії та обсягів споживання енергії видобувними компаніями в цілому досить розрізнена.

У загальнокорпоративних звітах компанії ArcelorMittal за 2023 - 2024 роки представлено дані щодо частки електроенергії з відновлювальних джерел. На **Малюнок 12.1** зображено інформацію про частку електроенергії з відновлюваних джерел у діяльності Групи ArcelorMittal, включно дочірні компанії у видобувній галузі.

[1074] Відповідь суттєвих підзвітних компаній на додатковий запит ІПВГ.
[1075] What the energy transition means for our business, What the energy transition means for our business (riotinto.com).

Малюнок 12.1: Частка електроенергії з відновлюваних джерел ArcelorMittal,%[1076,1077]

Група компаній Метінвест, до складу якої входять суттєві підзвітні видобувні компанії ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат», ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат», ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» та АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат», у річних звітах оприлюднює дані щодо прямого споживання енергії.

Таблиця 12.2: Пряме споживання енергії Групою Метінвест, ТДж[1078,1079]

Тип палива	Звітний період			
	2021	2022[1080]	2023	2024
Кокс	110 794	41 291	28 258	27 679
Металургійне вугілля	43 650	10 558	2 568	3 976
Природний газ	43 098	12 503	11 865	10 123
Електроенергія	33 093	14 314	13 298	14 471
Дизельне пальне	6 207	3 454	3 064	3 336
Бензин	67	48	45	43
Загалом (паливо)	**203 817**	**67 854**	**45 801**	**45 157**
Загалом	**236 910**	**82 168**	**59 099**	**59 627**

Суттєве скорочення прямого споживання енергії у 2022-2024 рр. порівняно з 2021 роком пов'язане із повномасштабним вторгненням росії і, як наслідок, зупиненням роботи підприємств у Маріуполі та Авдіївці. У звітах Групи компаній Метінвест інформація щодо споживання енергії за окремими активам відсутня, що обумовлено відсутністю нормативних вимог чинного законодавства.

У 2024 році Кабінетом Міністрів України було схвалено Стратегію впровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку[1081], яка передбачає складення нефінансових звітів відповідно до вимог ESRS, зокрема розкриття підприємствами даних щодо споживання енергії згідно з вимогою ESRS E1-5[1082].

[1076] Fact Book 2023, https://corporate-cm-prod.arcelormittal.com/media/shgb4sw5/arcelor-mittal-fact-book-2023.pdf.
[1077] Fact Book 2024, https://corporate.arcelormittal.com/media/ckmb2xti/arcelormittal-factbook-2024.pdf.
[1078] Annual report Metinvest 2023, https://metinvestholding.com/ar2023/pdf/en/Metinvest%20Annual%20Report%202023.pdf.
[1079] Annual report Metinvest 2024, https://metinvestholding.com/ar2024/uploads/2025/07/metinvest-annual-report-2024_en.pdf.
[1080] Оскільки обсяги споживання окремих типів енергії за 2022 та 2023 роки у звітах за 2023 та 2024 року відрізняються, інформацію було оновлено відповідно до звіту 2024 року.
[1081] Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку, https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/671/61d/a12/67161da12a762397519610.pdf.
[1082] Draft European Sustainability Reporting Standards ESRS E1 Climate change, https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/OB%20Draft%20ESRS%20E1%20Climate%20Change%20November%202022.pdf.

12.3. Практика розкриття даних про викиди парникових газів компаніями видобувних галузей

Як і в практиці розкриття даних у рамках енергетичного переходу, видобувні компанії мають розрізнену практику щодо розкриття інформації про викиди парникових газів. Окремі суттєві видобувні компанії розкривають інформацію про обсяги викидів парникових газів у своїх нефінансових звітах або звітах зі сталого розвитку. Така практика переважно характерна для підприємств, що входять до міжнародних груп або здійснюють діяльність на ринках ЄС, де діють вимоги щодо обов'язкового розкриття нефінансової інформації відповідно до європейського законодавства[1083]. Водночас більшість українських видобувних компаній не публікує дані про викиди парникових газів у відкритому доступі, що зумовлено відсутністю аналогічних регуляторних вимог на національному рівні.

Відповідно до вимоги 3.4 Стандарту ІПВГ, компанії заохочуються до розкриття своїх викидів парникових газів відповідно до провідних міжнародних стандартів. Це сприяє прозорості та підвищує відповідальність компаній перед суспільством. Багатосторонній групі зацікавлених сторін рекомендується вимагати від компаній розкриття дезагрегованої інформації про викиди.

12.3.1 Методологія збирання статистичної інформації про викиди парникових газів

Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів»»[1084] регулює щорічне подання показників викидів за категоріями джерел викидів для видобувної галузі, які включають процеси видобутку, переробки, транспортування та обробки корисних копалин, зокрема:

- неорганізовані викиди, що утворюються в процесі видобутку та переробки вугілля;
- неорганізовані викиди, що утворюються в процесі пошуку родовищ, видобутку і транспортування нафти і природного газу;
- кар'єрні розробки та видобування корисних копалин за винятком вугілля;
- зберігання, обробка та транспортування корисних копалин;
- інше використання корисних копалин.

Метою державного статистичного спостереження є створення інформації про обсяги забруднюючих речовин та парникових газів, які викидаються в атмосферу в результаті діяльності резидентів на економічній території країни, що використовується для проведення екологічного та економічного аналізу. Методологічні положення державного статистичного спостереження «Рахунок викидів в атмосферне повітря»[1085] визначають методику обрахунку даних для щорічних звітів. Усі підприємства, що здійснюють викиди в атмосферне повітря, повинні здавати звіти. З початком збройної агресії суб'єкти господарювання були

[1083] Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2464.
[1084] Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів» від 04.04.2024 №84, https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0084832-24#n11.
[1085] Методологічні положення державного статистичного спостереження «Рахунок викидів в атмосферне повітря» №129 від 30.03.2023, https://stat.gov.ua/sites/default/files/2023-10/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%.

звільнені від відповідальності за неподання статистичної звітності. У липні 2025 року подання статистичної звітності було відновлено[1086].

12.3.2 Фактичні показники викидів діоксиду вуглецю у галузі видобувної промисловості

Згідно з даними, отриманими від Держстату, у 2024 році загальний обсяг викидів діоксиду вуглецю (CO_2) у галузі видобувної промисловості склав 1 444, 66 тис. т, що на 0,4 тис. т більше порівняно з 2023 року. Найбільший обсяг викидів діоксиду вуглецю у галузі добувної промисловості у 2024 році припадає на видобування сирої нафти та природного газу, що становить 54,27% загального обсягу. У секторі видобування кам'яного вугілля у 2024 році спостерігається значне скорочення (на 43,35%) порівняно з попереднім роком та на 52,44% порівняно з 2022 роком. Обсяг викидів діоксиду вуглецю від видобування металевих руд збільшився на 46,73%.

Таблиця 12.3: Обсяг викидів діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів за категоріями КВЕД-2010 видобувної промисловості у 2022 - 2024 рр. [1087]

Галузь добувної промисловості (за КВЕД-2010)	Обсяг викидів діоксиду вуглецю, тис. т		
	2022	2023	2024
Добувна промисловість і розробка кар'єрів (код КВЕД - B), в тому числі:	**1 489,04**	**1 444,26**	**1 444,66**
Добування кам'яного вугілля (код КВЕД - B05)	211,85	177,86	100,77
Добування сирої нафти та природного газу (код КВЕД - B06)	866,43	867,19	784,03
Добування металевих руд (код КВЕД - B07), включаючи добування залізних руд та руд кольорових металів	358,80	340,95	500,28
Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів (код КВЕД - B08)	29,73	30,92	35,80
Надання допоміжних послуг у сфері добувної промисловості та розроблення кар'єрів (код КВЕД - B09	22,23	27,34	23,79

12.3.3 Аналіз звітності суттєвих підзвітних компаній видобувної галузі щодо розкриття викидів парникових газів

Для аналізу поточної ситуації щодо викидів парникових газів Незалежним адміністратором було надіслано додатковий запит до суттєвих підзвітних компаній щодо обсягу викидів діоксиду вуглецю від стаціонарних та пересувних джерел. Інформацію щодо викидів парникових газів було отримано від 24 компаній.

[1086] Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо розширення доступу пацієнтів до лікарських засобів, що підлягають закупівлі особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, шляхом укладення договорів керованого доступу» від 18 червня 2025 р. № 4505-IX, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4505-20#n94.

[1087] Інформація надана Держстатом у відповідь на запит Незалежного адміністратора у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2022 - 2024 роки.

Таблиця 12.4: Загальний обсяг викидів діоксиду вуглецю суттєвими підзвітними компаніями у 2024 році[1088]

Назва підприємства	Обсяг викидів діоксиду вуглецю від стаціонарних джерел, т		Обсяг викидів діоксиду вуглецю від пересувних джерел, т	
	Усього по підприємству	в тому числі по діяльності пов'язаної з видобутком корисних копалин	Усього по підприємству	в тому числі по діяльності пов'язаної з видобутком корисних копалин
АТ «Укргазвидобування»	1 171 834,70	1 171 834,70	-	-
АТ «Укрнафта»	491 097,50	112 423,00	36 564,10	-
НАК «Нафтогаз України»	0,32	-	-	-
ТОВ «Оператор ГТС України»	370,93	-	-	-
ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	96 426,68	2 467,88	-	-
ПрАТ «Нафтогазвидобування»	17 994,00	17 994,00	-	-
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	5 532 565,00	-	-	-
ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ»	15 324,45	15 324,45	-	-
АТ «Укртранснафта»	1 120,35	-	-	-
ПрАТ «Природні ресурси»	99,68	99,68	-	-
АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	5,74	-	-	-
ТОВ «Системойлінженерінг»	2 728,23	2 728,23	-	-
ТОВ «Перша українська газонафтова компанія»	0,00	33,68	-	-
ДП «Львіввугілля»	15 860,15	15 860,15	-	-
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	322,17	322,17	75,77	75,77
ТДВ «Шахта «Білозерська»	12 997,28	12 997,28	-	-
ТОВ «Нафтогаздія»	520,21	520,21	-	-
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	17 391,01	17 391,01	-	-
АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	418,66	-	-	-
ТОВ «Горизонти»	0,0031	-	-	-
ТОВ «Східний геологічний союз»	694,86	694,86	-	-
АТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат»[1089]	290 247,00	-	-	-
ТОВ «Нафтогазгеорозвідка»	287,97	287,97	-	-
ПрАТ «Суха Балка»	2 789,04	2 789,04	-	-

Згідно з поданими статистичними даними найбільші обсяги викидів діоксиду вуглецю від стаціонарних джерел серед суттєвих підзвітних компаній припадають на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» - 5 532,57 тис. т, що суттєво перевищує показники інших підприємств. Варто зазначити, що компанія здійснює діяльність не лише у галузі видобування, але й у металургійному виробництві, що зумовлює високі обсяги викидів. При цьому підприємство не розкриває окремих показників, пов'язаних саме з видобувною діяльністю.

Суттєві обсяги викидів також припадають на АТ «Укргазвидобування» - 1 171,83 тис. т, а також на АТ «Укрнафта» - 491,1 тис. т, з яких 112,42 тис. т (22,89%) пов'язані з видобутком корисних копалин. До групи підприємств із значними обсягами викидів належать ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» (96,43 тис. т) та ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ» (15,32 тис. т). Більшість підприємств декларують обсяги менше 10 тис. т, а у кількох випадках - менше 1 тис. т CO_2.

[1088] Відповідь суттєвих підзвітних компаній на додатковий запит ІПВГ.
[1089] У 2024 році викиди діоксиду вуглецю здійснювалися під час роботи споруд з очистки стічних вод, а також під час роботи твердопаливного котла в опалювальний період.

Для окремих компаній, зокрема АТ «Укргазвидобування», ПрАТ «Нафтогазвидобування», ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ» тощо, увесь обсяг викидів пов'язаний з видобувною діяльністю. Водночас такі підприємства, як ТОВ «Оператор ГТС України», АТ «Укртранснафта» та деякі інші компанії, не виокремлюють дані за видобувною галуззю, подаючи сукупні показники за всіма видами діяльності.

Основна частина викидів формується стаціонарними джерелами, звітність щодо яких подається відповідно до форми державного статистичного спостереження № 2-ТП (повітря) (річна)[1090]. Подання даних про викиди від пересувних джерел чинним законодавством не вимагається.

Окремі компанії розкривають інформацію про обсяги викидів парникових газів у власних звітах (зокрема, у звітах зі сталого розвитку, інтегрованих чи річних звітах). Серед таких компаній можна виділити Групи компаній Ferrexpo, Метінвест та ArcelorMittal, які оприлюднюють дані про викиди парникових газів (CO_2 eq) [1091]у відкритому доступі.

У своєму загальнокорпоративному звіті за 2024 рік компанія Ferrexpo розкрила консолідовані дані щодо викидів парникових газів за Scope 1, Scope 2 та Scope 3, без виокремлення показників за окремими активами або видами діяльності (зокрема, видобувною та переробною). До складу Групи Ferrexpo входять такі суттєві видобувні підприємства: ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» та ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат».

Таблиця 12.5: Загальний обсяг викидів парникових газів Групи Ferrexpo у 2023 та 2024 роках[1092]

Категорія	2024		2023		Зміна, абсолютна	Зміна, у питомих одиницях
	Абсолютний показник, (тис. т CO_2e)	Умовна одиниця, (кг CO_2e на т)	Абсолютний показник, (тис. т CO_2e)	Умовна одиниця, (кг CO_2e на т)		
Викиди Scope 1	352	52	247	57	42%	-9%
Викиди Scope 2	277	41	137	32	102%	29%
Викиди Scope 3	8 856	1 299	5 698	1 324	55%	-2%
Загальні викиди	**9 485**	**1 392**	**6 082**	**1 413**	**56%**	**-1%**

У 2024 році загальний обсяг викидів парникових газів (Scope 1-3) становив 9 485 тис. т CO_2e, що на 56% вище показника 2023 року (6 082 тис. т CO_2e). Водночас питомий показник викидів зменшився на 1%. Викиди Scope 1 (прямі викиди від власних джерел) зросли на 42% - до 352 тис. т CO_2e, тоді як викиди Scope 2 (непрямі викиди від споживання електроенергії, тепла або пари) збільшилися більш ніж удвічі - до 277 тис. т CO_2e. Сумарні викиди Scope 1 та Scope 2 становили 629 тис. т CO_2e, що на 64% порівняно з попереднім роком, при зростанні питомого показника на 5%. Основна частина викидів припадає на Scope 3 (непрямі викиди в ланцюгу постачання), які у 2024 році досягли 8 856 тис. т CO_2e, що на 55% порівняно з 2023 роком.

ArcelorMittal розкриває узагальнені дані про викиди парникових газів у межах глобальної корпоративної звітності, без виокремлення показників за окремими країнами чи виробничими майданчиками.

[1090] Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів» від 04.04.2024 року №84, https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0084832-24#n11.

[1091] CO_2-еквівалент (CO_2 eq) - це стандартизований показник, який використовується для вираження сукупного впливу різних парникових газів на зміну клімату шляхом перерахунку їх маси з урахуванням глобального потенціалу потепління (GWP) у кількість викидів, еквівалентну вуглекислому газу.

[1092] Ferrexpo Annual Report and Accounts (2024), https://www.ferrexpo.com/media/ilwbrchf/46518_fxpo_ar24-int.pdf.

Таблиця 12.6: Загальний обсяг викидів парникових газів Групи ArcelorMittal, млн т CO_2e [1093][1094]

Показник	Рік			
	2018	2022	2023	2024
Абсолютний вуглецевий слід Групи (історичний портфель)	188	119	115	102
Абсолютний вуглецевий слід (скоригований до портфеля 2024 року)	136	106	99	102

Згідно зі звітністю компанії, у 2024 році абсолютний вуглецевий слід Групи (історичний портфель) становив 102 млн т CO_2e, що на 13 млн т менше, порівняно з 2023 роком (115 млн т CO_2e) і на 86 млн т менше порівняно з 2018 роком (188 млн т CO_2e). За скоригованим до портфеля 2024 року показником, який враховує зміни у структурі активів компанії, - тобто виключає підприємства, продані або виведені зі складу Групи станом на кінець 2024 року, - обсяг викидів також становив 102 млн т CO_2e. Порівняно з 2023 роком (99 млн т CO_2e) спостерігається незначне зростання приблизно на 3%, тоді як відносно 2018 року (136 млн т CO_2e) зафіксовано загальне скорочення більш ніж на чверть.

Група Метінвест у своїй корпоративній звітності за 2024 рік розкрила інформацію про прямі викиди парникових газів, що включають викиди діоксиду вуглецю (CO_2) та метану (CH_4) від стаціонарних і пересувних джерел[1095]. Показники прямих викидів CO_2 від стаціонарних джерел за 2022 рік охоплюють сталеливарні активи в Маріуполі лише за січень 2022 року, а прямі викиди CO_2 від пересувних джерел не включають активи в Маріуполі. Річні дані за 2024 рік для ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське» було оцінено та скориговано з урахуванням обсягів виробництва та результатів діяльності у попередні періоди 2024 року у зв'язку з призупиненням його роботи.

Таблиця 12.7: Загальний обсяг викидів парникових газів Групи Метінвест, млн т CO_2e[1096]

Показник	Звітний період		
	2022	2023	2024
Діоксид вуглецю (CO_2), зокрема:	6,7	5,4	5,6
від стаціонарних джерел	6,4	5,2	5,3
від мобільних джерел	0,3	0,3	0,3
Викиди метану (CH_4)	2,1	1,7	2,0
Загалом	**8,8**	**7,1**	**7,6**

Згідно з корпоративною звітністю Групи Метінвест у 2024 році загальний обсяг прямих викидів парникових газів становив 7,6 млн т CO_2e, що на 0,5 млн т більше, порівняно з 2023 роком та на 1,2 млн т менше, порівняно з 2022 роком. Обсяг викидів діоксиду вуглецю (CO_2) у 2024 році становив 5,6 млн т CO_2e, з яких 5,3 млн т припадало на стаціонарні джерела. Порівняно з 2023 роком цей показник збільшився на 0,2 млн т CO_2e. Викиди метану (CH_4) у 2024 році становили 2,0 млн т CO_2e, що на 0,3 млн т більше, порівняно з 2023 роком.

Викиди оксиду азоту (N_2O) становили менше ніж 0,007 млн т CO_2e у 2024 році, менше ніж 0,005 млн т CO_2e у 2023 році та менше ніж 0,003 млн т CO_2e у 2022 році, і включені до загального показника, проте не включені до зведеної таблиці.

Наразі існує невизначеність щодо розкриття інформації про викиди парникових газів у рамках договору про спільну діяльність або угоди про розподіл продукції, за якими безпосередньо не передбачено розкриття показників.

[1093] Fact Book 2023, https://corporate-cm-prod.arcelormittal.com/media/shgb4sw5/arcelor-mittal-fact-book-2023.pdf.
[1094] Fact Book 2024, https://corporate.arcelormittal.com/media/ckmb2xti/arcelormittal-factbook-2024.pdf.
[1095] Annual report Metinvest 2024, https://metinvestholding.com/ar2024/uploads/2025/07/metinvest-annual-report-2024_en.pdf.
[1096] Annual report Metinvest 2024, https://metinvestholding.com/ar2024/uploads/2025/07/metinvest-annual-report-2024_en.pdf.

12.3.4 Скорочення викидів метану видобувними компаніями

Затверджена Державною службою статистики України форма № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів»[1097] передбачає надання інформації територіальному органу Держстату щодо викидів парникових газів, зокрема обсягів викидів метану.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджено план заходів з реалізації кліматичної політики України в рамках участі в глобальній ініціативі зі скорочення викидів метану «Global Methane Pledge»[1098]. Завдання щодо зменшення обсягу витоків та викидів метану під час видобування, переробки і транспортування природного газу та нафти включає такі заходи:

- проведення повного відстеження обсягів витоків метану під час видобування, переробки та транспортування природного газу та нафти;
- впровадження дієвої системи обліку обсягів витоків метану на підприємствах енергетичного сектору відповідно до ініціативи OGMP 2.0;
- розроблення та затвердження секторального плану дій зі скорочення витоків метану та передбачення таких заходів в інвестиційних програмах на державних підприємствах нафтогазового сектору;
- включення до інвестиційних програм на державних підприємствах нафтогазового сектору заходів з модернізації джерел витоків метану;
- розроблення та затвердження вимог до оператора газотранспортної системи та операторів газорозподільних систем щодо регулярних практик виявлення та усунення витоків з газових мереж (LDAR);
- впровадження додаткових економічних та регуляторних заходів, що стимулюватимуть скорочення викидів метану;
- розроблення та затвердження Національної настанови з обліку викидів парникових газів для нафтогазової галузі України з урахуванням кращих міжнародних практик та правового регулювання Європейського Союзу.

Відповідальним за реалізацію заходів зі скорочення викидів метану, окрім центральних органів виконавчої влади, також визначено окремі суттєві видобувні компанії (за згодою) – зокрема, НАК «Нафтогаз України» АТ «Укргазвидобування» та ТОВ «Оператор ГТС України».

НАК «Нафтогаз України» задекларував мету досягнення операційної кліматичної нейтральності (net-zero) до 2040 року та реалізовує Дорожню карту скорочення викидів метану, розроблену в межах ініціативи OGMP 2.0[1099]. АТ «Укргазвидобування», як частина Групи Нафтогаз, впроваджує заходи з контролю метанових викидів і бере участь у проєктах з енергомодернізації та розвитку відновлюваної енергетики в межах групової декарбонізаційної стратегії Нафтогазу. ТОВ «Оператор ГТС України» впроваджує систему обліку і моніторингу витоків метану відповідно до міжнародних стандартів[1100].

Водночас у звітах та на офіційних вебресурсах зазначених компаній наразі відсутня деталізована інформація щодо обсягів витоків метану. Це пов'язано з відсутністю у чинному

[1097] Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 2-ТП (повітря) (річна) «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів» від 04.04.2024 року, №84, https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0084832-24#n11.
[1098] Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів з реалізації кліматичної політики України в рамках участі в глобальній ініціативі із скорочення викидів метану «Global Methane Pledge»» від 07.07.2023 року № 607-р, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2023-%D1%80#Text.
[1099] Сайт Група Нафтогаз, Захист довкілля та клімат, https://www.naftogaz.com/emission-reductions.
[1100] Сайт ОГТСУ, ОГТСУ працює над зниженням викидів метану, https://tsoua.com/news/ogtsu-praczuye-nad-znyzhennyam-vykydiv-metanu/.

законодавстві вимог до розкриття таких даних, однак окремі підприємства вже здійснюють підготовчі заходи для впровадження відповідної системи звітування у межах своїх декарбонізаційних стратегій.

Для аналізу поточної ситуації щодо викидів метану Незалежним адміністратором надіслано додатковий запит щодо розкриття інформації про обсяг викидів метану. Незалежним адміністратором було отримано відповіді від 23 компаній.

Таблиця 12.8: Загальний обсяг викидів метану суттєвими підзвітними компаніями у 2024 році, т[1101]

Назва підприємства	Обсяг викидів метану від стаціонарних джерел, т	
	Усього по підприємству	в тому числі по діяльності пов'язаної з видобутком корисних копалин
АТ «Укргазвидобування»	7 608,29	7 608,29
АТ «Укрнафта»	3 264,60	2 736,10
ТОВ «Оператор ГТС України»	15,92	-
ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	128 468,13	128 468,13
ПрАТ «Нафтогазвидобування»	22,87	22,87
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	92,00	-
ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ»	12,95	12,95
АТ «Укртранснафта»	81,08	-
ПрАТ «Природні ресурси»	2,68	2,68
АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	0,004	-
ТОВ «Системойлінженерінг»	0,24	0,24
ТОВ «Перша українська газонафтова компанія»	1,08	1,08
ДП «Львіввугілля»	21 933,23	21 933,23
ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	90,63	90,63
ТДВ «Шахта «Білозерська»	6 641,40	6 641,40
ТОВ «Нафтогаздія»	0,05	0,05
ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	8 075,90	8 075,90
АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	0,01	-
ТОВ «Горизонти»	3,64	3,64
ТОВ «Східний геологічний союз»	1,40	1,40
АТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат»[1102]	2 981,00	-
ТОВ «Нафтогазгеорозвідка»	0,058	0,058
ПрАТ «Суха Балка»	0,047	0,047

За наданими компаніями даними, найбільші обсяги викидів метану серед суттєвих підзвітних підприємств припадають на ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» - 128,47 тис. т, що становить переважну частку загального обсягу викидів серед наведених компаній. Суттєві обсяги викидів метану також задекларували ДП «Львіввугілля» (21,93 тис. т), ДП «Добропіллявугілля-Видобуток» (8,08 тис. т), АТ «Укргазвидобування» (7,61 тис. т) та ТДВ «Шахта «Білозерська» (6,64 тис. т). Згідно з отриманою інформацією, деякі компанії не виокремлюють обсяги викидів метану за видами діяльності.

Висновки до розділу

Упродовж 2021-2024 років в енергетичному секторі України спостерігається стійка тенденція до зменшення частки викопних джерел у виробництві електроенергії та посилення ролі безвуглецевої та відновлюваної генерації. Частка вуглецевих джерел скоротилася до 23,51% у 2024 році, тоді як сукупний внесок атомної та відновлюваної

[1101] Відповідь суттєвих підзвітних компаній на додатковий запит ІПВГ.
[1102] У 2024 році викиди метану здійснювалися під час роботи споруд з очистки стічних вод, а також під час роботи твердопаливного котла в опалювальний період.

енергії досяг 61,23%. Найбільше скорочення відбулося у вугільній генерації, частка якої зменшилася більш ніж утричі порівняно з 2021 роком.

У видобувній промисловості загальний обсяг викидів CO_2 у 2024 році становив 1 444,66 тис. т, понад половину обсягу цих викидів сформували підприємства з видобування сирої нафти та природного газу, тоді як для сектору видобування кам'яного вугілля характерно суттєве скорочення викидів.

У видобувному секторі практика розкриття даних про споживання енергії та викиди парникових газів окремими компаніями є фрагментованою. Найвищий рівень прозорості демонструють компанії, що входять до міжнародних груп або працюють у регуляторному полі ЄС, де вимоги щодо звітування є обов'язковими. Серед них можна виділити Групи компаній Ferrexpo, Метінвест та ArcelorMittal. Реалізація «Стратегії впровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку» у 2024 році стане важливим кроком до переходу українських видобувних підприємств до системного та стандартизованого розкриття даних. Це сприятиме підвищенню прозорості сектору та впровадженню єдиних стандартів звітності, яких раніше не передбачало національне регулювання.

У відповідь на запити Незалежним адміністратором було отримано інформацію від 24 суттєвих підзвітних компаній щодо обсягів викидів діоксиду вуглецю від стаціонарних та пересувних джерел. Найбільші обсяги викидів припали на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» (5 532,57 тис. т), що зумовлено масштабами металургійного виробництва, при цьому дані за видобувною діяльністю не виокремлюються. Суттєвими є обсяги викидів АТ «Укргазвидобування» – 1 171,83 тис. т, а також АТ «Укрнафта» – 491,1 тис. т, з яких 112,42 тис. т (22,89%) пов'язані з видобутком корисних копалин.

Інформацію щодо обсягів викидів метану було отримано від 23 компаній, найбільші обсяги викидів метану серед суттєвих підзвітних підприємств припали на ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» – 128,47 тис. т, що становить переважну частку загального обсягу викидів серед наведених компаній.

13. Вплив видобувних галузей на навколишнє природне середовище

13.1. Нормативно-правове регулювання в сфері впливу видобувних галузей на навколишнє природне середовище

13.1.1 Регулювання правовідносин щодо охорони навколишнього природного середовища

Ієрархія нормативно-правових актів, які застосовуються для екологічного регулювання, визначається у чинному законодавстві України, яке наявне у відкритому доступі[1103].

Таблиця 13.1: Нормативне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища

Нормативно-правовий акт	Сфера регулювання
Конституція України[1104]	Містить загальні положення щодо охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів.
Міжнародні договори, до яких приєдналася Україна: ▸ Рамкова конвенція ООН про зміну клімату[1105] ▸ Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті[1106] ▸ Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція)[1107] ▸ Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства[1108] ▸ Угода про асоціацію між Україною та ЄС (містить положення щодо захисту довкілля)[1109] ▸ Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті[1110] ▸ Протокол про реєстри викидів та перенесення забруднювачів[1111] ▸ Паризька угода[1112]	Є частиною національного екологічного законодавства України і мають пріоритет над нормами законодавства України за винятком Конституції[1113].

[1103] Ст. 19 Закону України «Про правотворчу діяльність» № 3354-IX від 24.08.2023 р.
[1104] Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р.
[1105] Закон України «Про ратифікацію Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» № 435/96-ВР від 29.10.1996 р.
[1106] Закон України «Про ратифікацію Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті» № 534-XIV від 19.03.1999 р.
[1107] Закон України «Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» № 832-XIV від 06.07.1999 р.
[1108] Закон України «Про ратифікацію Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a27 № 2787-VI від 15.12.2010 р.
[1109] Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» № 1678-VII від 16.09.2014 р.
[1110] Закон України «Про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті» № 562-VIII від 01.07.2015 р.
[1111] Закон України «Про ратифікацію Протоколу про реєстри викидів та перенесення забруднювачів» № 980-VIII від 03.02.2016 р.
[1112] Закон України «Про ратифікацію Паризької угоди» № 1469-VIII від 14.07.2016 р.
[1113] Ст. 71 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 25.06.1991 р.

Нормативно-правовий акт	Сфера регулювання
Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (**«Закон про охорону НПС»**)[1114]	Регулює, серед іншого охорону, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідацію негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів.
Природоресурсні кодекси: ► Земельний кодекс України[1115] ► Кодекс про надра[1116] ► Лісовий кодекс України[1117] ► Водний кодекс України[1118]	Визначають правові засади власності та користування природними ресурсами.
Закони України: ► Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»[1119] («Закон про ОВД») ► Закон України «Про екологічний аудит»[1120] («Закон про ЕА») ► Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»[1121] («Закон про СЕО») ► Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»[1122] ► Закон України «Про нафту і газ»[1123] ► Гірничий закон України1124 ► Закон України «Про охорону атмосферного повітря»[1125] ► Закон України «Про управління відходами»[1126] ► Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»[1127] ► Закон України «Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів»[1128] ► Закон України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення»[1129]	Визначають основні принципи державної політики та регулювання окремих природоохоронних і природоресурсних питань.
Закони України: ► Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»[1130] ► Закон України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»[1131]	Регулюють порядок отримання дозволів та контроль дотримання вимог екологічного законодавства.

[1114] Ст. 1 Закону України про охорону НПС.
[1115] Земельний кодекс України.
[1116] Кодекс про надра.
[1117] Лісовий кодекс України.
[1118] Водний кодекс України.
[1119] Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» № 2059-VIII від 23.05.2017 р.
[1120] Закон України «Про екологічний аудит» № 1862-IV від 24.06.2004 р.
[1121] Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» № 2354-VIII від 20.03.2018 р.
[1122] Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» № 2806-IV від 06.09.2005 р.
[1123] Закон України «Про нафту і газ» № 2665-III від 12.07.2001 р.
[1124] Закон України «Гірничий закон України» № 112?-XIV від 06.10.1999 р.
[1125] Закон України «Про охорону атмосферного повітря» № 2707-XII від 16.10.1992 р.
[1126] Закон України «Про управління відходами» № 2320-IX від 20.06.2022 р.
[1127] Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» № 2697-VIII від 28.02.2019 р.
[1128] Закон України «Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів» № 2614-IX від 20.09.2022 р.
[1129] Закон України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» № 3855-IX від 16.07.2024 р.
[1130] Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» № 877-V від 05.04.2007 р.
[1131] Закон України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» № 3392-VI від 19.05.2011 р.

Нормативно-правовий акт	Сфера регулювання
▸ Закон України «Про доступ до публічної інформації»[1132]	
Постанови ВРУ[1133], постанови та розпорядження КМУ[1134], укази Президента України, накази міністерств та інші підзаконні нормативно-правові акти.	Регулюють специфічні відносини у сфері охорони навколишнього природного середовища та користування природними ресурсами.

Правове регулювання у сфері охорони, використання і відтворення природних ресурсів закріплюється також адміністративним, податковим і земельним законодавством.

13.1.2 Право природокористування та обов'язки щодо охорони і відновлення навколишнього середовища

Використання природних ресурсів та здійснення окремих видів викидів у господарській діяльності здійснюється на підставі спеціальних дозволів[1135]:

- спеціальний дозвіл на користування надрами (дозвіл платний)[1136];
- дозвіл на спеціальне водокористування (дозвіл безоплатний)[1137];
- спеціальний дозвіл на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток; видається безоплатно)[1138];
- дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (за наявності викидів; дозвіл надається безоплатно)[1139].

Особи, які отримують дозволи щодо реалізації права природокористування, зобов'язані дотримуватися обов'язку щодо дотримання раціональних умов використання природних ресурсів та запобігання негативним екологічним наслідкам. Порушення норм законодавства, що встановлюють обов'язки, тягне за собою юридичну відповідальність. Нижче стисло проаналізовано деякі з найважливіших екологічних обов'язків у видобувній галузі.

Обов'язок вести діяльність з дотриманням вимог екологічної безпеки, інших екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів

Використання природних ресурсів видобувними компаніями здійснюється з дотриманням екологічних вимог[1140]. Порядок видобування корисних копалин, зокрема з метою запобігання негативним екологічним наслідкам і гарантування безпеки забудованих територій, включено до особливих умов надрокористування, що є невід'ємною частиною спеціального дозволу на користування надрами[1141].

[1132] Закон України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI від 13.01.2011 р.
[1133] Наприклад, Постанова ВРУ «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» № 188/98-ВР1 від 05.03.1998 р.
[1134] Наприклад, Розпорядження КМУ «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року» № 443-р від 21.04.2021 р.
[1135] Ст. 38 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 25.06.1991 р.
[1136] Ст. 34 Кодексу про надра.
[1137] П. 7 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459» № 321 від 13.03.2002 р.
[1138] П. 24 Постанови КМУ «Про реалізацію експериментального проєкту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів в електронній формі» № 483 від 12.05.2023; Ст. 69 Лісового кодексу України.
[1139] П. 1 Постанова КМУ «Про затвердження Порядку подання та розміщення звіту суб'єкта господарювання про дотримання умов дозволу на викиди та виконання заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин» № 58 від 20.01.2023 року, Ст. 11-1 Закону про охорону атмосферного повітря.
[1140] Ст. 40 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 25.06.1991 р.
[1141] Ч. 8 ст. 16[1] Кодексу про надра.

Обов'язок щодо здійснення платежів, пов'язаних з отриманням права на природокористування, та податкових платежів

У зв'язку з природокористуванням та залежно від видів природних ресурсів, обсягу прав та обмежень, встановлених відповідними спеціальними дозволами на користування природними ресурсами, видобувні компанії-власники цих дозволів можуть сплачувати рентну плату за використання природних ресурсів[1142] і екологічний податок як компенсацію збитків, завданих навколишньому природному середовищу внаслідок його забруднення[1143].

Правила оподаткування рентною платою та екологічним податком, а також їх розподіл між бюджетами різних рівнів викладено в **Розділі 6.5** та **Розділі 8.2** цього Звіту.

Обов'язок з відновлення навколишнього природного середовища

Окремі дозволи на користування природними ресурсами можуть містити спеціальні обов'язки щодо відновлення навколишнього середовища. Наприклад:

- примірні угоди про умови користування надрами зобов'язують надрокористувачів у разі зупинення дії дозволу (1) проводити на ділянці надр роботи із запобігання виникненню аварійної ситуації або усунення її наслідків, (2) виконувати заходи, спрямовані на усунення порушень, що стали підставою для зупинення дії дозволу; (3) здійснювати рекультивацію порушених земель[1144];
- дозволи на спеціальне водокористування містять відомості щодо природоохоронних заходів, що спрямовані на охорону вод, зменшення рівня забруднення та забезпечення раціонального використання водних та інших природних ресурсів, із зазначенням строків їх реалізації[1145].

Рекультивація порушених земель – це комплекс організаційних, технічних і біотехнологічних заходів, спрямованих на відновлення ґрунтового покриву, поліпшення стану та продуктивності порушених земель, що здійснюється за рахунок фізичних та юридичних осіб, за ініціативою або з вини яких порушено ґрунтовий покрив[1146].

Обов'язок щодо рекультивації земель встановлюється різними законами[1147]. Відповідні заходи з рекультивації передбачено робочим проєктом землеустрою,[1148] та проєктами будівництва гірничодобувних об'єктів.

Також проєкт рекультивації земель, порушених під час проведення пошуку, розвідки та видобування корисних копалин, є істотною умовою УРП[1149].

Кодекс про надра передбачає аналогічний обов'язок відновлювати земельні ділянки, порушені при користуванні надрами, до стану, придатного для подальшого їх використання

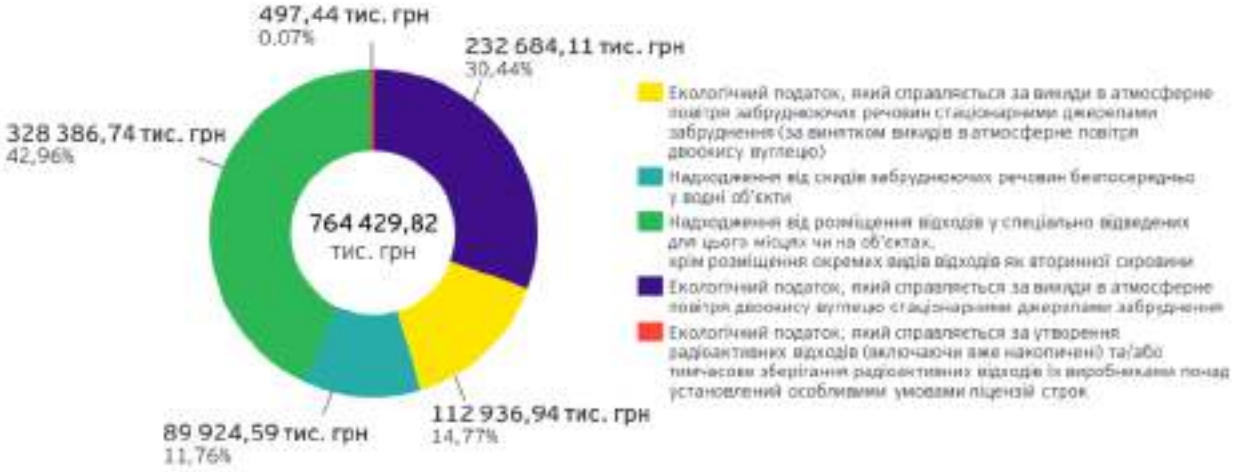
[1142] Податкового кодексу України.
[1143] Ст. 242 Податкового кодексу України.
[1144] Примірні угоди на користування надрами, які доступні за посиланням на вебсайті Держгеонадра.
[1145] Наказ Мінекології України «Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення» № 234 від 23.06.2017 р.
[1146] Ст. 52 Закону України «Про охорону земель» № 962-IV від 19.06.2003 р.
[1147] Ст. 50 Кодексу про надра, ст. 166 Земельного кодексу України, ст. 18, 46, 52, 55, Закону України «Про охорону земель», ст. 54 Закону України «Про землеустрій» № 858-IV від 22.05.2003 року, Закон України «Про охорону земель» № 962-IV від 19.06.2003 р.
[1148] Робочі проєкти землеустрою розробляються з метою здійснення заходів, серед іншого, з рекультивації порушених земель, зняття та перенесення родючого шару ґрунту, консервації деградованих та малопродуктивних угідь, і передбачають, серед іншого, проєктні рішення з визначення комплексу заходів та обсягу робіт з охорони земель; перелік обмежень у використанні земельної ділянки (Ст. 54 Закон України «Про землеустрій» № 858-IV від 22.05.2003 року).
[1149] Ст. 8 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» № 1039-XIV від 14.09.1999 р.

у суспільному виробництві[1150]. Державний контроль за належним виконанням обов'язків з рекультивації земель здійснює Держгеокадастр[1151].

13.1.2.1. Витрати видобувних галузей на охорону навколишнього природного середовища

Згідно з даними Державної податкової служби у 2024 році загальний обсяг екологічного податку від суттєвих підзвітних видобувних галузей на користь держави становив 764 429,82 тис. грн. Основну частку надходжень забезпечили платежі за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, обсяг яких становив 328 386,74 тис. грн, або 42,96 % загального обсягу екологічного податку. Значну частку надходжень сформували платежі за викиди двоокису (діоксиду) вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, що становили 232 684,11 тис. грн (30,42 %).

Суттєву частку сформували платежі за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти – 112 936,94 тис. грн (14,77 %) і розміщення відходів у спеціально відведених місцях – 89 924,59 тис. грн (11,76 %). Обсяг надходжень екологічного податку від суттєвих підзвітних видобувних галузей на користь держави за утворення радіоактивних відходів становив лише 0,07 % загальної суми.

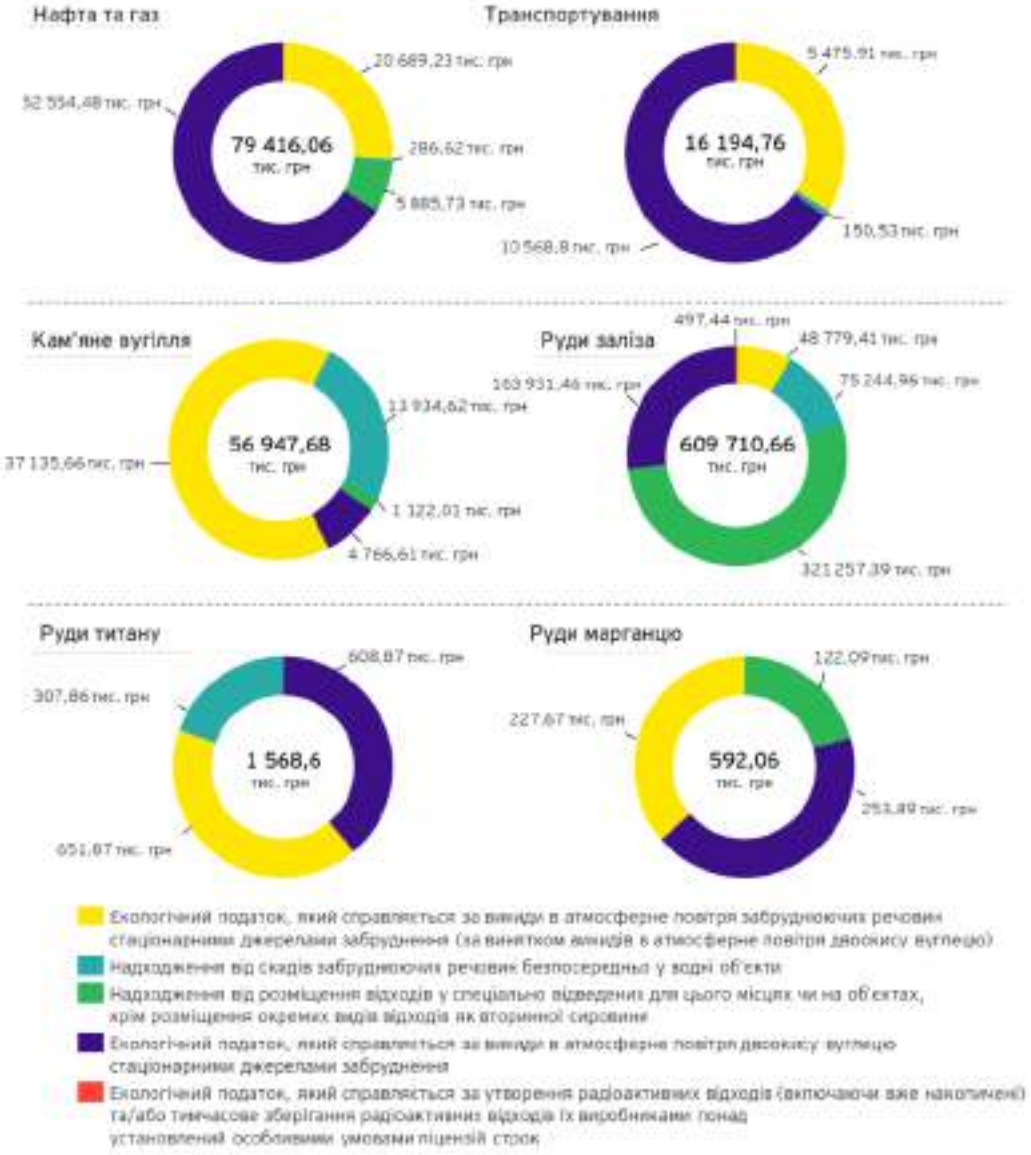
Малюнок 13.1: Структура надходжень екологічного податку від суттєвих підзвітних видобувних галузей на користь держави у 2024 році[1152]

Серед суттєвих видобувних галузей провідне місце за обсягом сплаченого екологічного податку посідають підприємства з видобутку руд заліза. Загальна сума надходжень від цієї галузі становить 609 710,66 тис. грн, що суттєво перевищує показники інших груп. Ця галузь є єдиною, в межах якої нараховано екологічний податок за утворення радіоактивних відходів.

Обсяг екологічного податку з видобутку нафти й газу становив 79 416,06 тис. грн, основна частка платежів припала на викиди двоокису вуглецю в атмосферне повітря (66,18 %). Для галузі видобування кам'яного вугілля загальна сума сплаченого податку у 2024 році становила 56 947,68 тис. грн, основна частина – 65,19 % – платежі за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, ще 24,47 % – за скиди забруднюючих речовин у водні

[1150] Ст. 24 Кодексу про надра; ст. 34 Гірничого закону України, ст. 91, ст. 96, ст. 97 Земельного кодексу України.
[1151] Абз. 10 підпункт 33 п. 4 Постанови КМУ «Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру» № 15 від 14 січня 2015 р.
[1152] Дані ДПС, отримані в рамках інформаційного співробітництва між ДПС та Мінекерго.

об'єкти. У структурі надходжень від галузі руд титану переважають платежі за викиди забруднюючих речовин (41,56%) та двоокису вуглецю (38,82%) в атмосферне повітря. Найменший обсяг екологічного податку сплатили підприємства галузі руд марганцю – 592,06 тис. грн., що становить 0,08% загального обсягу надходжень від суттєвих підзвітних видобувних галузей.

Малюнок 13.2: Структура надходжень екологічного податку на користь держави у 2024 році у розрізі суттєвих підзвітних галузей[1153]

Згідно з даними Держстату[1154], у **Таблиця 13.2** та **Таблиця 13.3** представлено динаміку сумарних витрат на охорону навколишнього природного середовища в галузі добувної промисловості і розробки кар'єрів (код КВЕД - B) у 2023 та 2024 роках.

Загальний обсяг витрат формується за рахунок капітальних інвестицій, поточних витрат та інвестицій у капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення. У складі капітальних інвестицій додатково виокремлюються такі напрями, як охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату, очищення зворотних вод, поводження з

[1153] Дані ДПС, отримані в рамках інформаційного співробітництва між ДПС та Міненерго.
[1154] Держстат, Витрати на охорону навколишнього природного середовища. Інформація доступна за посиланням: https://stat.gov.ua/uk/datasets/vytraty-na-okhoronu-navkolyshnoho-pryrodnoho-seredovyshcha.

відходами, захист і реабілітація ґрунтів, підземних і поверхневих вод, а також інші види природоохоронної діяльності.

У 2024 році загальний обсяг витрат за видами економічної діяльності видобувних галузей становив 9 004 794,00 тис. грн, що майже на чверть (24,7%) більше порівняно з 2023 роком. Поточні витрати у 2024 році становили найбільшу частку у загальній структурі витрат, як і у попередньому році. Порівняно з 2023 роком їхній обсяг зріс на 28,68% і досяг 7 134 633,60 тис. грн.

У структурі капітальних інвестицій у 2024 році найбільший обсяг припав на захист і реабілітацію ґрунтів, підземних і поверхневих вод, однак цей показник скоротився на 6,61% порівняно з 2023 роком. Витрати за статтею «інші напрями природоохоронної діяльності» зменшилися на 16,21%. Водночас за напрямом «охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату» обсяг капітальних інвестицій зріс на 217,38%, що стало найвищим приростом серед усіх статей.

Інвестиції у капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення збільшилися майже утричі порівняно з 2023 роком і становив 163 314,40 тис. грн.

За видами економічної діяльності основна частка витрат у 2024 році припала на добування металевих руд (КВЕД B07), включаючи добування залізних руд та руд кольорових металів – понад 91%. Найменшим є обсяг витрат у галузі добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів (КВЕД B08), де частка становила менше 1%.

Таблиця 13.2 Капітальні інвестиції та витрати на охорону навколишнього природного середовища за видами економічної діяльності у 2023 році[1155]

Галузь (за КВЕД-2010)	Усього в 2023 р., тис. грн	в тому числі:							
		капітальні інвестиції, з них:						поточні витрати	інвестиції у капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення
		усього	охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	очищення зворотних вод	поводження з відходами	захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	інші напрями природоохоронної діяльності		
Добувна промисловість та розроблення кар'єрів (код КВЕД - В), в тому числі:	**7 221 309,40**	**1 622 102,60**	**38 417,50**	**12 033,00**	**691 864,00**	**874 773,80**	**5 014,30**	**5 544 527,2**	**54 679,60**
Добування кам'яного та бурого вугілля (код КВЕД - В05)	453 534,80	15 613,70	927,40	9 392,10	2 745,10	137,60	2 411,50	437 921,10	-
Добування сирої нафти та природного газу (код КВЕД - В06)	270 461,30	49 151,70	109,50	-	1 338,70	46 417,80	1 285,70	221 309,60	-
Добування металевих руд (код КВЕД - В07), включаючи добування залізних руд та руд кольорових металів	6 475 844,10	1 555 701,80	37 116,90	2 420,40	687 780,20	828 206,10	178,20	4 865 529,00	54 613,30
Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів (код КВЕД - В08)	21 469,20	1 635,40	263,70	220,50	-	12,30	1 138,90	19 767,50	66,30

[1155] Держстат, Витрати на охорону навколишнього природного середовища. Інформація доступна за посиланням: https://stat.gov.ua/uk/datasets/vytraty-na-okhoronu-navkolyshnoho-pryrodnoho-seredovyshcha.

Таблиця 13.3: Капітальні інвестиції та витрати на охорону навколишнього природного середовища за видами економічної діяльності у 2024 році[1156]

Галузь (за КВЕД-2010)	Усього в 2024 р., тис. грн	в тому числі							
		капітальні інвестиції, з них:						поточні витрати	інвестиції у капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення
		усього	охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	очищення зворотних вод	поводження з відходами	захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	інші напрями природоохоронної діяльності		
Добувна промисловість та розроблення кар'єрів (код КВЕД - В), в тому числі:	**9 004 794,00**	**1 706 846,00**	**121 930,50**	**13 309,30**	**750 437,00**	**816 967,70**	**4 201,50**	**7 134 633,60**	**163 314,40**
Добування кам'яного та бурого вугілля (код КВЕД - В05)	434 789,40	10 960,40	-	7 697,20	-	774,40	2 488,80	423 829,00	-
Добування сирої нафти та природного газу (код КВЕД - В06)	301 030,90	84 436,50	389,60	16,00	12,50	83 601,40	417,00	216 594,40	-
Добування металевих руд (код КВЕД - В07), включаючи добування залізних руд та руд кольорових металів	8 221 916,20	1 610 928,00	121 314,60	5 540,9	750 406,20	732 448,50	1 217,80	6 447 673,80	163 314,40
Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів (код КВЕД - В08)	47 057,50	521,10	226,30	55,20	18,30	143,40	77,90	46 536,40	-

[1156] Держстат, Витрати на охорону навколишнього природного середовища. Інформація доступна за посиланням: https://stat.gov.ua/uk/datasets/vytraty-na-okhoronu-navkolyshnoho-pryrodnoho-seredovyshcha.

У 2024 році фінансування поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища у видобувній промисловості переважно здійснювалося за рахунок власних коштів підприємств, кредитів банків та позик. Частка коштів державного та місцевих бюджетів у структурі поточних витрат була незначною – менше 1%. Капітальні інвестиції у природоохоронну діяльність, у тому числі інвестиції у капітальний ремонт, також фінансувалися переважно за рахунок власних ресурсів підприємств. Частка інших джерел фінансування становила менше 1%, тоді як фінансування за рахунок державного та місцевих бюджетів не здійснювалося. Кошти міжнародних фондів і програм технічної допомоги у звітному році не використовувалися.

Таблиця 13.4: Структура капітальних інвестицій та витрат на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування у 2024 р.[1157]

Категорія витрат	Капітальні інвестиції та витрати, тис. грн				Усього, тис. грн
	За рахунок власних коштів підприємств, кредитів банків, позик	За рахунок коштів Державного та місцевого бюджетів	За рахунок міжнародних фондів, невідплатної міжнародної допомоги	За рахунок інших джерел фінансування	
Капітальні інвестиції	1 706 833,50	-	-	12,50	1 706 846,00
Поточні витрати	7 137 243,10	429,00	-	-	7 137 672,10
Усього	**8 844 076,60**	**429,00**	**-**	**12,50**	**8 844 518,10**

У межах угоди щодо взаємообміну інформаційними ресурсами Державною службою статистики України надано інформацію щодо капітальних інвестицій та витрат на охорону навколишнього природного середовища для 36 суттєвих підзвітних компаній. Серед них найбільші витрати припадають на ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат», загальний обсяг яких у 2024 році становив 3 733,4 млн грн; ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» із показником 1 741,3 млн грн, далі – ПрАТ «Інгулецький ГЗК» (1 164,7 млн грн), АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» (1 547,9 млн грн) та ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» (913,6 млн грн). Сукупно на ці п'ять підприємств припадає 88,3% загального обсягу капітальних інвестицій та поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища. Водночас слід зауважити, що окремі з перелічених підприємств, зокрема ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», здійснюють діяльність не лише у видобувній галузі. Тому наведені обсяги витрат відображають загальні екологічні інвестиції підприємства, а не виключно ті, що пов'язані з видобувною галуззю.

Для більшості підприємств (24 із 36) частка поточних витрат становить 100% загального обсягу витрат на охорону навколишнього природного середовища, ще для 11 підприємств понад 50%, тоді як лише у двох переважають капітальні інвестиції. Загалом поточні витрати становлять 69,61%, тоді як капітальні інвестиції – 30,39%, з яких близько 5% припадає на інвестиції у капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення.

[1157] Угода щодо взаємообміну інформаційними ресурсами від 11 вересня 2024 року № 23 між Державною службою статистики України й Міністерством енергетики України.

Таблиця 13.5: Капітальні інвестиції та поточні витрати суттєвих підзвітних компаній на охорону навколишнього природного середовища у 2024 р.[1158]

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища, тис. грн	з них інвестиції у капітальний ремонт, тис. грн	Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища, тис. грн	Всього по підприємству, тис. грн
1	30019775	АТ «Укргазвидобування»	0,00	0,00	54 909,00	54 909,00
2	00135390	АТ «Укрнафта»	83 601,40	0,00	146 066,90	229 668,30
3	20077720	НАК «Нафтогаз України»	123,10	0,00	3 681,00	3 804,10
4	42795490	ТОВ «Оператор ГТС України»	0,00	0,00	42 004,20	42 004,20
5	00178353	ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	10 960,40	0,00	323 960,10	334 920,50
6	32377038	ПрАТ «Нафтогазвидобування»	0,00	0,00	6 340,10	6 340,10
7	24432974	ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	1 452 480,10	0,00	288 851,30	1 741 331,40
8	30732144	ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ»	0,00	0,00	3 226,70	3 226,70
9	00191000	АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат»	260 652,60	0,00	1 287 287,00	1 547 939,60
10	00191023	ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»	687 172,20	0,00	3 046 217,10	3 733 389,30
11	35602704	ТОВ «Надра-Геоінвест»	0,00	0,00	635,10	635,10
12	31570412	АТ «Укртранснафта»	875,30	0,00	7 070,90	7 946,20
13	00191282	ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат»	103 346,60	103 346,60	34 329,30	137 675,90
14	00190905	ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат»	470 988,00	0,00	693 755,30	1 164 743,30
15	20041662	СП «Полтавська газонафтова компанія»	187,90	0,00	1 042,00	1 229,90
16	00190977	ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»	61 167,80	59 967,80	852 428,00	913 595,80
17	35713283	ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат»	0,00	0,00	8 698,60	8 698,60
18	33100376	ПрАТ «Природні ресурси»	0,00	0,00	907,30	907,30
19	00191307	АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	0,00	0,00	258 586,50	258 586,50
20	32323256	ДП «Львіввугілля»	0,00	0,00	16 970,10	16 970,10
21	33152471	ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	0,00	0,00	608,10	608,10
22	36028628	ТДВ «Шахта «Білозерська»	0,00	0,00	940,30	940,30
23	36716128	АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	0,00	0,00	19 300,50	19 300,50
24	22402928	СП «Бориславська нафтова компанія» в формі ТОВ	360.00	0,00	463,40	823,40
25	43895975	ДП «Добропіллявугілля-видобуток»	0,00	0,00	9 608,40	9 608,40
26	00191329	ПрАТ «Суха Балка»	0,00	0,00	35641,10	35 641,10
27	00190928	АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	0,00	0,00	16 839,70	16 839,70
28	35612749	ПП «Проект-Буд»	0,00	0,00	139,60	139,60
29	33862865	ПП «Нордік»	0,00	0,00	149,00	149,00
30	37064892	ТОВ «Рудомайн»	0,00	0,00	6 668,40	6 668,40
31	32426289	ТОВ «Східний геологічний союз»	0,00	0,00	694,80	694,80
32	24186185	ТОВ «Енергія-95»	0,00	0,00	68,50	68,50
33	36282935	ТОВ «Західнадрасервіс»	0,00	0,00	89,60	89,60
34	43027125	ТОВ «Нафтогазгеорозвідка»	0,00	0,00	2 989,80	2 989,80
35	30912734	ТОВ ВКФ «Велта»	0,00	0,00	642,10	642,10
36	42952267	ТОВ «Українська гірничодобувна компанія»	0,00	0,00	338,60	338,60
Усього:			**3 131 915,40**	**163 314,40**	**7 172 148,40**	**10 304 063,80**

[1158] Угода щодо взаємообміну інформаційними ресурсами від 11 вересня 2024 року № 23 між Державною службою статистики України й Міністерством енергетики України.

13.1.3 Екологічний моніторинг, інформаційне забезпечення та ліцензування видобувної галузі

13.1.3.1. Екологічний моніторинг

Нормативне регулювання системи моніторингу довкілля з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану. Доступ громадськості.

Спостереження за станом довкілля здійснюють спеціально уповноважені державні органи в межах їхньої компетенції[1159]. Підприємства, установи та організації, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану довкілля, також зобов'язані здійснювати такі спостереження та безоплатно надавати відповідним державним органам аналітичні матеріали своїх спостережень[1160].

Таблиця 13.6: Суб'єкти владних повноважень, які забезпечують управління охороною, моніторинг, нагляд (контроль) щодо охорони навколишнього природного середовища в 2024 році[1161]

Управління у сфері охорони навколишнього природного середовища	Моніторинг навколишнього природного середовища	Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища
КМУ, Рада міністрів АР Крим, ОМС, Міндовкілля[1162], Держекоінспекція, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, орган виконавчої влади АР Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та інші державні органи	Держекоінспекція, інші спеціально уповноважені державні органи	Держекоінспекція, виконавчі органи ОМС

Станом на кінець 2024 року, дані державної системи моніторингу довкілля є неповними[1163]. Інформація щодо результатів моніторингу окремих компонентів довкілля за 2024 рік є частково доступною через Портал відкритих даних, однак під час дії воєнного стані її оновлення може здійснюватися не в повному обсязі або несвоєчасно[1164].

На вебсайті Міндовкілля у розділі «Екологічний моніторинг» розміщується інформація про стан довкілля[1165], яка, однак, не завжди є актуальною чи повною.

Платформа «ЕкоСистема» є екологічною автоматизованою інформаційною системою доступу до екологічної інформації, яка також забезпечує взаємодію між суб'єктами владних повноважень та заявниками і має на меті надати централізований доступ до екологічної інформації, опублікованої різними органами державної влади та місцевого самоврядування[1166]. Держателем платформи є Міндовкілля[1167]. На платформі розміщено 38

[1159] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля» № 391 від 30.03.1998, Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод» № 758 від 19.09.2018, Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод» № 758 від 19.09.2018, Постанова КМУ «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» № 827 від 14.08.2019, Постанова КМУ «Про затвердження Положення про моніторинг земель» № 661 від 20.08.1993, Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Положення про моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення» № 51 від 26.02.2004 р.

[1160] Ч. 2 ст. 22 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 25.06.1991 р.

[1161] Ст. 16, 22, 35 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 25.06.1991 р.

[1162] Мінекономіки з 2025 р.

[1163] Портал відкритих даних, набір даних «Дані державної системи моніторингу довкілля».

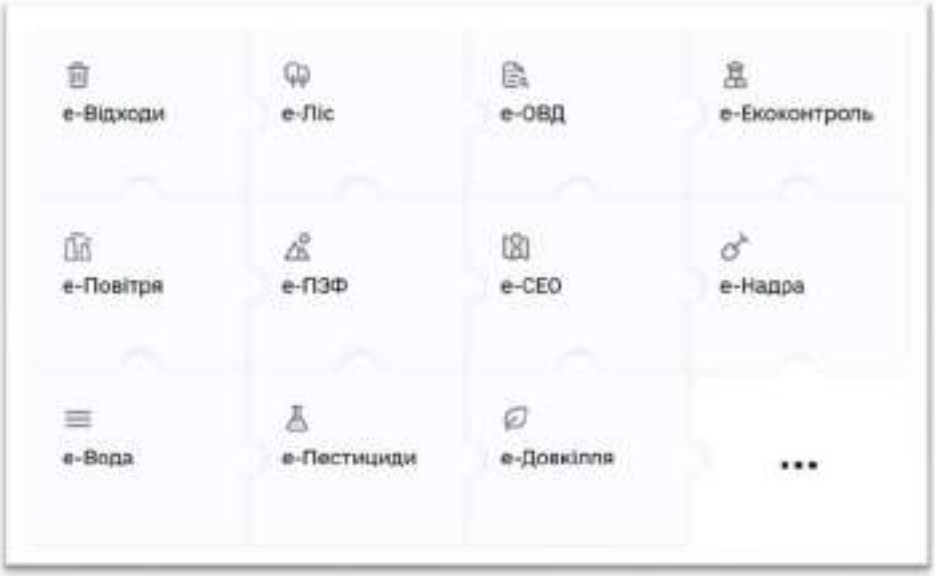
[1164] Набори даних, інформація доступна за посиланням: Щоденні спостереження за забрудненням атмосферного повітря, Частка скидів забруднених стічних вод у загальному обсязі скидів до морського середовища.

[1165] Інформація доступна на вебсайті Міндовкілля.

[1166] Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема»; Постанова КМУ «Про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема»» № 1065 від 11.10.2021 р.

[1167] Мінекономіки з 2025 року: Підпункт 1 п. 2 Постанови КМУ «Про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема»» № 1065 від 11.10.2021 року; Підпункт 451 п. 4 Постанови КМУ «Деякі питання Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства» № 903 від 21.07.2025 р.

активних реєстрів, зокрема реєстри спеціальних дозволів на користування природними ресурсами, інформація про видані ліцензії, Єдиний реєстр з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів. Водночас, платформа потребує подальшого наповнення[1168].

Малюнок 13.3: Огляд інформації, яка міститься на платформі «ЕкоСистема» станом на дату підготовки цього Звіту

На Єдиній екологічній платформі «ЕкоСистема» наразі недоступні дані моніторингу довкілля: у червні 2024 року внесено зміни щодо публікації цих даних на платформі, але вони наберуть чинності лише через шість місяців з дня скасування/припинення воєнного стану[1169].

Електронний кабінет надрокористувача є складовою платформи «ЕкоСистема»[1170].

13.1.3.2. Екологічне інформаційне забезпечення

Законодавство України встановлює вимоги щодо збирання та надання у вільний доступ громадянам інформації щодо природних ресурсів та екологічного стану довкілля. Також існують приватні сервіси, які відкрито надають екологічні дані.

Доступ до багатьох публічних ресурсів було обмежено у зв'язку з воєнним станом. Незважаючи на законодавче закріплення вимоги щодо оприлюднення та регулярне оновлення наборів даних Міндовкілля на Порталі відкритих даних у 2023 році[1171], деякі набори даних можуть оновлюватися не повністю або несвоєчасно під час воєнного стану (наприклад, перелік об'єктів, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища зі скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти[1172]).

[1168] Наприклад, 17 реєстрів станом на дату підготовки цього Звіту досі перебувають в розробці.
[1169] Постанова КМУ «Деякі питання функціонування державної системи моніторингу довкілля та її підсистем» № 684 від 13.06.2024 р.
[1170] П. 14 Наказ Міндовкілля України «Про затвердження Положення про електронний кабінет надрокористувача» № 177 від 28.08.2023 р.
[1171] Наказ Міндовкілля України «Про деякі питання оприлюднення відкритих даних Міндовкілля» № 290 від 03.05.2023 (який втратив чинність через прийняття нового Наказ Міндовкілля «Про деякі питання оприлюднення відкритих даних Міндовкілля» № 1278 від 20.06.2025 року).
[1172] Інформація з порталу відкритих даних за доступна посиланням.

17.05.2024 КМУ затвердив зміни щодо оприлюднення переліку наборів екологічних даних, приведеного у відповідність до Закону про управління відходами[1173].

Також з метою забезпечення доступу громадськості до повних, узгоджених і достовірних даних про викиди в атмосферне повітря, воду або землю та перенесення забруднювачів і відходів функціонує Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів («НРВПЗ»)[1174]. Контролюючим органом у сфері реєстрації викидів та перенесення забруднювачів і відходів є Держекоінспекція[1175].

Реєстр є функціональним модулем платформи ЕкоСистема[1176]. Інформація з НРВПЗ доступна, однак для її перегляду необхідно авторизуватися.

В Україні існують державні та приватні електронні сервіси, які допомагають отримати доступ до даних державних органів та приватних осіб щодо моніторингу довкілля, зокрема:

Таблиця 13.7: Приватні сервіси моніторингу безпеки довкілля

Об'єкт моніторингу	Електронні сервіси
Моніторинг якості повітря	► SaveEcoBot ► CityScale ► EcoCity ► ПУН Місто Air ► Київ Цифровий (додаток) ► The World Air Quality Index ► ЕкоЗагроза
Моніторинг якості води	► SaveEcoBot ► ЕкоЗагроза

Отже, законодавством України встановлює вимоги щодо збирання та надання у вільний доступ громадянам інформації щодо природних ресурсів та екологічного стану довкілля. Також існують приватні сервіси, які відкрито надають екологічні дані.

Таблиця 13.8: Бази даних природних ресурсів

База даних	Опис	Доступ до інформації
Державний земельний кадастр[1177]	Єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, їхнє цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їхню оцінку та розподіл земель між власниками і користувачами. Є основою для ведення кадастрів інших видів природних ресурсів[1178].	Через воєнний стан обмежено публічний доступ громадськості до даних[1179].
Національна	Взаємопов'язана сукупність організаційної	З 24.02.2022 року до завершення

[1173] Постанова КМУ «Про внесення змін у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» № 578 від 17.05.2024 р.
[1174] Ст. 1 Закону України «Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів» № 2614-IX від 20.09.2022 р.
[1175] П. 4 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку ведення Національного реєстру викидів та перенесення забруднювачів» № 560 від 2.06.2023 р.
[1176] П. 5 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку ведення Національного реєстру викидів та перенесення забруднювачів» № 560 від 02.06.2023 р.
[1177] Інформація доступна за посиланням: Публічна кадастрова карта.
[1178] Ст. 193 Земельного кодексу України.
[1179] Пп. 4. п. 1 Постанови КМУ «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану» № 564 від 07.05.2022 р.

База даних	Опис	Доступ до інформації
Інфраструктура геопросторових даних (НІГД)	структури, технічних і програмних засобів, базових та тематичних наборів геопросторових даних, метаданих, сервісів, технічних регламентів, стандартів, технічних специфікацій, необхідних для виробництва, оновлення, оброблення, зберігання, оприлюднення, використання геопросторових даних та метаданих, а також інших видів діяльності з такими даними[1180]. НІГД містить, серед іншого, • банк геодезичних даних; • бази наборів базових геопросторових даних; • бази наборів тематичних геопросторових даних; • бази геопросторових даних у складі інформаційних систем кадастрів та реєстрів; • дані дистанційного зондування Землі; • цифрові моделі рельєфу.	воєнного стану доступ до публічної частини системи є обмеженим[1181].
Єдина державна електронна геоінформаційна система користування надрами[1182]	Єдина державна електронна геоінформаційна система користування надрами включає, зокрема, такі складові: • Державний фонд надр України, у тому числі Державний фонд родовищ корисних копалин та резерв цього фонду; • Державний реєстр спеціальних дозволів на користування надрами; • Державний реєстр нафтових та газових свердловин; • Державний реєстр артезіанських свердловин; • Державний водний кадастр (розділ «Підземні води»); • Державний геологічний веб-портал; • Електронний кабінет єдиної державної електронної геоінформаційної системи користування надрами та електронний кабінет надрокористувача; • Форми звітності щодо обліку запасів корисних копалин, що подаються користувачами надр; • Інформація про ділянки надр, запропоновані для отримання спеціальних дозволів на користування надрами шляхом проведення аукціону (електронних торгів).	Частина реєстрів ЄДЕГС була введена в промислову експлуатацію в 2025 році[1183], але доступ на час дії воєнного стану відкритий лише в частині статистики
Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин	Містить відомості про кожне родовище, включене до Державного фонду родовищ корисних копалин, про кількість та якість запасів корисних копалин і наявних у них	Інформація доступна на Порталі відкритих даних[1184]. Публічна кадастрова карта містить частину інформації про родовища:

[1180] Ст. 1 Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» № 554-IX від 13.04.2020 р.
[1181] Інформація доступна за посиланням: Національна інфраструктура геопросторових даних.
[1182] Інформація доступна за посиланням: Єдина державна електронна геоінформаційної системи користування надрами.
[1183] Прес-реліз від 02.04.2025 р., прес-реліз від 09.09.2025 р. доступні на сайті Держгеонадра.
[1184] Інформація доступна за посиланням: Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин.

База даних	Опис	Доступ до інформації
	компонентів, про гірничо-технічні, гідрогеологічні та інші умови розроблення родовища та його геолого-економічну оцінку, а також відомості про кожен прояв корисних копалин.	спеціальні дозволи, місця скупчення корисних копалин та нафтогазових свердловин, однак наразі через воєнний стан публічний доступ громадськості до даних є обмеженим.[1185]
Державний баланс запасів корисних копалин	Містить відомості про якість, кількість та ступінь вивченості корисних копалин на родовищах, що мають промислове значення, їх розміщення, рівень промислового освоєння, а також відомості про видобуток, втрати і забезпеченість суспільного виробництва розвіданими запасами корисних копалин.	Інформація доступна на Порталі відкритих даних: https://data.gov.ua/dataset/75c401c9-a673-4cef-88f8-e5cfb1086f63[1186] (станом на 11.10.2024 року)
Державний водний кадастр	Ведеться з метою систематизації даних державного обліку вод та визначення наявних для використання водних ресурсів.	Дані доступні на Порталі відкритих даних[1187]
Регіональні кадастри природних ресурсів	Систематизоване зведення відомостей про кількісні, якісні та інші характеристики усіх природних ресурсів, виявлених на території Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, а також про обсяг, характер і режим їх використання.	Інформація кадастрів відсутня в публічному доступі.
Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів	Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів – єдина державна інформаційно-комунікаційна система даних, що забезпечує створення, збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення та надання даних про викиди та перенесення забруднювачів і відходів.	Інформація доступна[1188]

13.1.3.3. Екологічне ліцензування та дозвільна система

Викиди в атмосферне повітря

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися на підставі дозволу на викиди, який видається Міндовкілля (для об'єктів групи 1[1189] строком на 7 років) або міські державні адміністрації, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища або центри надання адміністративних послуг (для об'єктів групи 2 строком на 10 років та групи 3[1190] – на необмежений строк).

Такі дозволи на викиди видаються за умови дотримання встановлених нормативів та вимог до технологічних процесів з обов'язком щорічного подання звіту про дотримання умов

[1185] Пп. 4. п. 1 Постанови КМУ «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану» № 564 від 07.05.2022 р.
[1186] Інформація доступна за посиланням: Набір даних «Дані державного балансу запасів корисних копалин України».
[1187] Набори даних, інформація доступна за посиланням: Державний водний кадастр (розділ «Підземні води»), Державний водний кадастр за розділом: «Водокористування», Державний водний кадастр за розділом: «Поверхневі води» у частині обліку поверхневих водних об'єктів.
[1188] Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів.
[1189] До першої групи належать об'єкти, які взяті на державний облік і мають виробництва або технологічне устаткування, на яких повинні впроваджуватися екологічно безпечні технології та методи управління.
[1190] До другої групи належать об'єкти, які взяті на державний облік і не мають виробництв або технологічного устаткування, на яких повинні впроваджуватися екологічно безпечні технології та методи керування. До третьої групи належать об'єкти, які не належать до першої і другої груп.

дозволу на викиди та виконання заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин[1191].

Користувач надр має подавати звіт оператора про викиди, що потрапляють в атмосферне повітря, води або землю, та перенесення забруднювачів і відходів, якщо значення викидів перевищують встановлені порогові[1192].

Міндовкілля публікувало на Порталі відкритих даних перелік дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами об'єктів 1, 2, 3 груп із зазначенням номера та строку дії[1193].

Викиди забруднюючих речовин в атмосферу

За даними Держстату[1194], у 2024 році загальний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за категоріями джерел викидів становив 18 289,91 т (**Таблиця 13.9**). Найбільшу частку у структурі цих викидів становили неорганізовані викиди під час пошуку, видобутку та транспортування нафти й природного газу – 8 033,55 т (43,92%). Суттєвим є обсяг викидів від кар'єрних розробок і добування інших корисних копалин - 5 059,35 т (27,66%) та від добування кам'яного і бурого вугілля – 2 783,13 т (15,23%).

У розрізі категорій забруднювачів найбільші обсяги у 2024 році припадали на:

- тверді частинки – 34,00% (або 6 219,36 т), зокрема частинки Тч2.5 і Тч10;
- неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС) – 33,27% (або 6 084,53 т);
- оксид вуглецю - 22,82% (або 4 173,67 т);
- діоксид азоту – 8,62% (або 1 577,38 т);
- діоксид сірки – 1,23% (або 225,15 т).

Інші речовини, зокрема аміак і метали, становили менше 1% загального обсягу.

Неорганізовані викиди у процесі пошуку родовищ, видобутку і транспортування нафти та природного газу супроводжувалися найбільшими обсягами викидів НМЛОС (4 141,94 т), оксиду вуглецю (2 701,12 т) та діоксиду азоту (1 152,03 т). Під час кар'єрних розробок та видобування інших корисних копалин (за винятком вугілля) основним джерелом забруднення залишалися тверді частинки.

Державною службою статистики України надано інформацію щодо викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у розрізі компаній[1195]. У **Таблиця 13.10** представлено дані щодо викидів суттєвими підзвітними компаніями за основними групами забруднюючих речовин, дані наведено для підприємств, класифікованих за кодами видобувної галузі (КВЕД 05 – 09).

На рівні окремих суттєвих підзвітних компаній видобувної галузі найбільший обсяг викидів у 2024 році припадав на АТ «Укрнафта» - 8 858,35 т, що становило 23,50 % загального обсягу за зазначеними підприємствами. Суттєву частку в загальній структурі викидів мали також ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» – 14,15 % (5 334,26 т) та АТ «Укргазвидобування» - 12,50 % (4 712,43 т).

[1191] Ст. 11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» №2707-XII від 16.10.1992 р.
[1192] Ст. 17 Закону про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів;
Наказ Міндовкілля «Про затвердження форми Звіту оператора про викиди та перенесення забруднювачів і відходів та інструкції щодо її заповнення» № 221 від 13.04.2023 р.
[1193] Набір даних «Перелік дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами об'єктів 1, 2, 3 груп із зазначенням номеру та строку дії».
[1194] Держстат, Викиди забруднюючих речовин і діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів за видами економічної діяльності у 2024 році, https://www.ukrstat.gov.ua/.
[1195] Інформація надана Держстатом у відповідь на запит Незалежного адміністратора у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

За групами забруднюючих речовин найбільшу частку становили суспендовані тверді частинки – 40,38 % (15 218,47 т), що переважно припадали на ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» (2 567,24 т), ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» (2 540,15 т) та ПрАТ та «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» (2 137,48 т). Викиди оксиду вуглецю - 8 444, 49 т (22,41 %) – переважно формувалися підприємствами нафтогазовидобувного сектору, зокрема АТ «Укрнафта» (3 505,60 т) та АТ «Укргазвидобування» (2 155,17 т). Найменшу частку мали інші групи забруднювальних речовин із загальним обсягом 29,05 т, до складу яких входили метали та їхні сполуки, стійкі органічні забруднювачі (СОЗ), хлор і його сполуки, а також ціаніди.

Окремі підприємства видобувної галузі здійснюють відкритий моніторинг викидів забруднюючих речовин та розміщують відповідну інформацію на власних офіційних вебсайтах. Можна виділити дві основні групи за форматом подання інформації:

- підприємства, які здійснюють оперативний моніторинг і публікують поточні дані про обсяги викидів у відкритому доступі. Зазвичай така інформація оновлюється в реальному часі або з коротким інтервалом і охоплює основні забруднюючі речовини, що утворюються під час виробничих процесів. Серед суттєвих підзвітних компаній можна виділити:
  - ПрАТ «Суха Балка» (дві системи екомоніторингу повітря установлено на кордоні санітарної зони рудника)[1196];
  - АТ «Криворізький залізорудний комбінат» (установлено чотири системи екомоніторингу повітря)[1197];
  - ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» (дані представлено для агломераційного виробництва)[1198].
- компанії, які проводять періодичний моніторинг і оприлюднюють звітні матеріали з результатами спостережень за станом атмосферного повітря. Прикладом є ТОВ «Рудомайн», підприємство проводить періодичний моніторинг якості атмосферного повітря та оприлюднює протоколи лабораторних досліджень[1199].

[1196] Сайт ПрАТ «Суха Балка», Моніторинг стану атмосферного повітря. Інформація доступна за посиланням: https://sukhabalka.com/ru/monitoring_sostoyaniya_atmosfernogo_vozdukha.html.
[1197] Сайт АТ «Криворізький залізорудний комбінат», Екомоніторинг. Інформація доступна за посиланням: http://eco.krruda.dp.ua/.
[1198] Сайт ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», Екомоніторинг. Інформація доступна за посиланням: https://ukraine.arcelormittal.com/corporate-responsibility/ecology/ecomonitoring.
[1199] Сайт ТОВ «Рудомайн», Оцінка впливу на довкілля. Інформація доступна за посиланням: https://rudomain.com.ua/.

Таблиця 13.9: Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за категоріями джерел викидів у 2024 році, т[1200]

Категорія джерел викидів	Кількість викинутих в атмосферне повітря забруднюючих речовин, т									Всього за зазначеними категоріями
	Діоксид сірки	Діоксид азоту	Оксид вуглецю	Неметанові леткі органічні сполуки	Поліаромати-чні вуглеводні	Тверді частинки Тч2,5	Тверді частинки Тч10	Аміак	Метали та їхні сполуки	
Неорганізовані викиди, що утворюються в процесі видобутку та переробки вугілля	117,71	27,03	385,35	3,98	0,01	2,17	217,97	-	0,08	754,30
Неорганізовані викиди, що утворюються в процесі пошуку родовищ, видобутку і транспортування нафти і природного газу	17,39	1 152,03	2 701,12	4 141,94	-	19,95	1,07	0,06	-	8 033,55
Неорганізовані викиди від поширення (розподілу) нафтопродуктів	2,47	10,77	55,63	1 126,75	8,86	0,67	10,68	0,03	-	1 215,85
Неорганізовані викиди від переробки та зберігання нафти	6,92	17,78	10,34	405,26	0,01	0,31	0,83	0,11	-	441,55
Кар'єрні розробки та видобування корисних копалин, за винятком вугілля	74,52	287,35	863,00	56,54	0,04	419,96	3 357,82	0,10	0,02	5 059,35
Зберігання, обробка та транспортування корисних копалин	6,15	82,43	158,23	350,06	-	32,32	2 155,61	0,52	0,01	2 785,31
Всього забруднюючих речовин	**225,15**	**1 577,38**	**4 173,67**	**6 084,53**	**8,92**	**475,37**	**5 743,99**	**0,81**	**0,11**	**18 289,91**

[1200] Держстат. Викиди забруднюючих речовин і діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів за видами економічної діяльності у 2024 році. Інформація доступна за посиланням: https://www.ukrstat.gov.ua/.

Таблиця 13.10: Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря суттєвими підзвітними компаніями у 2024 році, т[1201]

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Обсяг викидів по групах забруднюючих речовин, т					Інші групи забруднювальних речовин	Всього по компанії
			Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок	Сполуки азоту	Діоксид та інші сполуки сірки	Оксид вуглецю	Неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)		
			03000	04000	05000	06000	11000		
1	[redacted]	АТ «Укргазвидобування»	65,78	1 576,15	18,42	2 155,17	894,17	2,73	4 712,43
2		АТ «Укрнафта»	327,73	1 515,68	29,42	3 505,60	3 478,81	1,10	8 858,35
3		ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	2 540,15	71,84	869,97	9,26	3,97	4,52	3499,70
4		ПрАТ «Нафтогазвидобування»	3,65	45,84	0,69	65,93	78,14	0,02	194,26
5		ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-північ»	2,98	23,64	0,06	30,80	57,66	0,00	115,14
6		АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат»	881,69	4,21	0,00	7,85	2,59	0,36	896,70
7		ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»	2 137,48	475,31	502,24	465,56	10,14	4,07	3 594,80
8		ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат»	972,56	2 246,71	1 106,83	970,94	35,67	1,55	5 334,26
9		ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат»	711,22	5,25	0,74	11,50	11,04	2,40	742,15
10		СП «Полтавська газонафтова компанія»	0,78	57,46	0,30	53,63	51,27	0,00	163,43
11		ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»	2 567,24	96,47	16,30	188,91	31,89	0,73	2 901,54
12		ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат»	1 072,17	10,35	12,40	51,91	6,16	1,92	1 154,90
13		ПрАТ «Природні ресурси»	2,67	1,83	0,00	24,69	2,70	0,00	31,89
14		АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	79,47	11,57	0,22	22,53	0,51	0,25	114,55
15		ТОВ «Системойлінженерінг»	0,09	5,75	0,10	8,68	2,76	0,00	17,38
16		ДП «Львіввугілля»	1 298,29	10,33	53,74	19,19	80,35	0,42	1 462,32
17		ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	11,12	8,88	1,48	97,66	15,32	0,00	134,46
18		ТДВ «Шахта «Білозерська»	414,96	12,11	110,00	58,47	0,69	0,24	596,47
19		АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	238,83	56,27	39,65	79,27	23,89	8,36	446,27

[1201] Інформація надана Держстатом у відповідь на запит Незалежного адміністратора у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

№	ЄДРПОУ	Назва компанії	Обсяг викидів по групах забруднюючих речовин, т					Інші групи забруднювальних речовин	Всього по компанії
			Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок	Сполуки азоту	Діоксид та інші сполуки сірки	Оксид вуглецю	Неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)		
			03000	04000	05000	06000	11000		
20	[redacted]	СП «Бориславська нафтова компанія» в формі ТОВ	0,01	0,00	0,00	0,00	0,19	0,00	0,21
21		ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	273,92	1,66	114,26	388,55	12,98	0,11	791,48
22		ПрАТ «Суха Балка»	19,01	2,61	0,04	32,94	0,87	0,10	55,56
23		АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	463,96	0,42	0,00	0,72	0,09	0,12	465,31
24		ТОВ «Рудомайн»	410,20	0,55	0,08	9,20	0,34	0,02	420,39
25		ТОВ «Східний геологічний союз»	10,76	2,51	0,03	89,72	11,28	0,00	114,29
26		ТОВ ВКФ «Велта»	32,24	42,43	9,60	81,03	4,24	0,04	169,59
27		ТОВ «Українська гірничодобувна компанія»	679,52	6,19	0,00	14,77	0,00	0,00	700,48
Всього по групах викидів			**15 218,47**	**6 292,00**	**2 886,59**	**8 444,49**	**4 817,71**	**29,05**	**37 688,30**

Відходи

Для отримання дозволу на здійснення операцій (збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів) з оброблення відходів було створено Інформаційну систему управління відходами (функціональний модуль Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема»)[1202], яка, зокрема, забезпечує можливість подання документів суб'єктом господарювання в електронній формі з метою одержання дозвільних документів.

Заява про отримання дозволу та документи до неї можуть бути подані до Міндовкілля або до центру надання адміністративних послуг у паперовій або електронній формі шляхом використання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг[1203]. Видача, відмова у видачі та анулювання такого дозволу здійснюються виключно в електронній формі через інформаційну систему управління відходами.

Користувач надр, який є утворювачем відходів, зобов'язання подавати декларацію про відходи, якщо такі відходи небезпечні або річний обсяг утворення відходів, що не належать до небезпечних, перевищує 50 тонн[1204]. З 25.10.2024 року на користувача надр, який подає декларацію про відходи, також покладається обов'язок щодо розроблення Плану управління відходами строком на 5 років[1205].

Інформація щодо наданих дозволів наявна у відкритому доступі, однак для перегляду необхідно здійснити авторизацію[1206].

Інформація щодо декларацій про відходи має публікуватися на Порталі відкритих даних, але за 2024 рік вона не оновлювалася[1207].

Дані щодо відходів

Відповідно до наданої Держстатом статистичної інформації[1208], обсяг відходів, що утворюються під час розвідки, видобування корисних копалин і розроблення кар'єрів та їх фізичного і хімічного оброблення, у 2024 році становив 218 094,63 тис. т. Найбільша частка припадає на відходи від видобування корисних копалин (код 01.01) - 163 213,28 тис. т, або 74,84 % загального обсягу. До цієї групи входять, зокрема, відходи від видобування металічних корисних копалин (код 01.01.01) - 155 240,79 тис. т, що становить понад 71,18 % усіх відходів галузі, а також відходи від видобування неметалічних корисних копалин (код 01.01.02) - 7 972,49 тис. т (3,66 %).

Другою за обсягом групою є відходи від фізичної та хімічної переробки металевих корисних копалин (код 01.03) - 51 530,08 тис. т, або 23,63 %. Основну масу в цій категорії становлять хвости, крім зазначених за кодами 01.03.04-01.03.05 (51 098,88 тис. т).

Відходи від видобування неметалічних корисних копалин (код 01.04) становив 3 048,23 тис. т (1,40 %), а відходи буріння (код 01.05) - близько 327 тис. т (менше 0,2 %). Частка інших категорій у структурі не перевищує менше 1 %.

[1202] Постанова КМУ «Про затвердження Порядку створення та адміністрування інформаційної системи управління відходами» № 1279 від 05.12.2023 р.
[1203] П. 6 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку видачі, відмови у видачі, анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів» № 1328 від 19.12. 2023 р.
[1204] П. 2 Постанова КМУ «Деякі питання подання декларації про відходи» № 556 від 07.05.2022 р.
[1205] Наказ Міндовкілля «Про затвердження Порядку розроблення планів управління відходами підприємств, установ та організацій» № 1003 від 09.08.2024 р.
[1206] Інформація доступна на Єдиній екологічній платформі «ЕкоСистема»: https://eco.gov.ua/registers/deklaratsii-pro-provadzhennia-hospodarskoi-diialnosti-dozvil-na-zdiisnennia-operatsii-z-obroblennia-vidkhodiv.
[1207] Інформація доступна за посиланням: Набір даних «Перелік декларацій про відходи».
[1208] Інформація надана Держстатом у відповідь на запит Незалежного адміністратора у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

Обсяг небезпечних відходів становив 8,39 тис. т (менше 0,01 % загального обсягу утворених відходів). Вони утворюються переважно під час фізико-хімічної переробки металевих корисних копалин, а також у результаті бурових робіт.

Таблиця 13.11: Обсяг утворених відходів видобувної промисловості за групами, підгрупами та джерелами у 2024 р. [1209]

Найменування групи, підгрупи, виду відходів	Код відходів	Обсяг утворених відходів, тис. т
Відходи, що утворюються під час розвідки, видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, їх фізичного та хімічного оброблення	**01**	**218 094,63**
Відходи видобування корисних копалин	**01 01**	**163 213,28**
Відходи видобування металічних корисних копалин (рудні)	01 01 01	155 240,79
Відходи видобування неметалічних корисних копалин (нерудні)	01 01 02	7 972,49
Відходи фізичної та хімічної переробки металічних корисних копалин	**01 03**	**51 530,08**
Хвости інші, ніж зазначені за кодами 01 03 04 і 01 03 05	01 03 06	51 098,88
Пилоподібні та порошкоподібні відходи інші, ніж зазначені за кодом 01 03 07	01 03 08	0,66
Інші відходи цієї підгрупи	01 03 99	430,53
Відходи, що утворюються у процесі фізичної та хімічної переробки неметалічних корисних копалин	**01 04**	**3 048,23**
Відходи, що утворюються у процесі фізичної та хімічної переробки неметалічних корисних копалин і містять небезпечні речовини	01 04 07[1210]	0,01
Відходи гравію та подрібнених гірських порід інші, ніж зазначені за кодом 01 04 07	01 04 08	411,32
Відходи піску та глини	01 04 09	0,95
Пило- та порошкоподібні відходи інші, ніж зазначені за кодом 01 04 07	01 04 10	0,38
Хвости та інші відходи від промивання та очищення корисних копалин інші, ніж зазначені за кодами 01 04 07 і 01 04 11	01 04 12	2 342,02
Відходи від різання та розпилювання каменю інші, ніж зазначені за кодом 01 04 07	01 04 13	97,81
Інші відходи цієї підгрупи	01 04 99	195,74
Бурові розчини та інші відходи буріння	**01 05**	**303,05**
Прісноводні бурові розчини та відходи	01 05 04	11,45
Бурові розчини та відходи, що містять нафтопродукти	01 05 05[1211]	8,38
Бурові розчини та відходи, що містять барит, інші, ніж зазначені за кодами 01 05 05 і 01 05 06	01 05 07	0,88
Бурові шлами та відходи, що містять хлориди, інші, ніж зазначені за кодами 01 05 05 та 01 05 06	01 05 08	14,36
Інші відходи цієї підгрупи	01 05 99	267,98

У 2024 році обсяг утворених відходів у добувній промисловості (секція КВЕД B) суттєво зріс і становив 200 892,22 тис. т, що на 30,01 % більше порівняно з 2023 роком. Зростання обсягів відходів спостерігалося майже в усіх основних видах діяльності добувної галузі. Найбільший внесок у загальний обсяг припадає на добування металевих руд (КВЕД - B07) – 189 636,07 тис. т, або 94,4 % усіх відходів галузі, порівняно з 2023 роком цей показник

[1209] Інформація надана Держстатом у відповідь на запит Незалежного адміністратора у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.
[1210] Небезпечні відходи.
[1211] Небезпечні відходи.

збільшився більш ніж на 32,36%. Водночас добування кам'яного та бурого вугілля (КВЕД - B05) продемонструвало зниження утворення відходів на 4,89 % – до 10 504,35 тис. т порівняно з 11 044,61 тис. т у 2023 році. Обсяг відходів від видобування сирої нафти та природного газу (КВЕД - B06) збільшився з 27,97 тис. т у 2023 році до 326,88 тис т у 2024. Найнижчі показники обсягу утворених відходів у діяльності, пов'язаній з наданням допоміжних послуг у сфері добувної промисловості (КВЕД -B09), – 13,34 тис. т, що становить менше 0,01 % загального обсягу.

Таблиця 13.12: Обсяг утворених відходів у галузях видобувної промисловості за видами економічної діяльності у 2023-2024 рр[1212]

Галузь добувної промисловості (за КВЕД-2010)	Обсяг утворення відходів усіх класів небезпеки за 2023 р., тис. т	Обсяг утворення відходів усіх класів небезпеки за 2024 р., тис. т
Добувна промисловість та розроблення кар'єрів (код КВЕД - B), в тому числі:	**154 525,00**	**200 892,22**
Добування кам'яного вугілля (код КВЕД - B05)	11 044,61	10 504,35
Добування сирої нафти та природного газу (код КВЕД - B06)	27,97	326,88
Добування металевих руд (код КВЕД - B07), включаючи добування залізних руд та руд кольорових металів	143 275,97	189 636,07
Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів (код КВЕД - B08)	155,64	411,58
Надання допоміжних послуг у сфері добувної промисловості та розроблення кар'єрів (код КВЕД - B09)	20,81	13,34

Дані щодо використання водних ресурсів

За даними Держводагентства[1213], у 2024 році в сфері економічної діяльності «Добувна промисловість та розроблення кар'єрів» було зареєстровано 373 водокористувачі, які здійснювали забір і використання води з природних джерел для виробничих, технологічних та господарсько-побутових потреб. Загальний обсяг забраної води з природних водних об'єктів становив 182,84 млн м³, що свідчить про незначне зростання обсягів водозабору порівняно з попереднім роком. Основну частку забезпечували підземні водні об'єкти – 169,27 млн м³, або 92,6 % загального забору.

Основна частка обсягу використаної свіжої води припадає на виробничі потреби – 43,15 млн м³ (з 59,92 млн м³), ще 3,70 млн м³ використано на питні та санітарні потреби, а 12,07 млн м³ – для інших цілей. Серед видів видобувної промисловості найбільші обсяги використання свіжої води припадають на:

- добування металевих руд – 39,83 млн м³ (67,60%);
- добування кам'яного та бурого вугілля – 8,57 млн м³ (14,55%).
- добування сирої нафти та природного газу – 5,69 млн м³ (9,66%);
- добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів – 4,78 млн м³ (8,12%).

У 2024 році підприємства галузі скинули до поверхневих водних об'єктів 99,82 млн м³ зворотних вод, з яких 40,30 млн м³ становили нормативно чисті води (без очистки), а 32,48 млн м³ (6,9%) – забруднені. Підприємства галузі традиційно застосовують водооборотні системи, що дозволяють зменшити обсяг свіжої води, необхідної для виробничих процесів. У 2024 році обсяг оборотного водопостачання становив 1 919,83 млн м³, повторного використання води – 7,78 млн м³, а послідовного використання

[1212] Інформація надана Держстатом у відповідь на запит Незалежного адміністратора у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.
[1213] Інформація Державного агентства водних ресурсів надана у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік, також доступна за посиланням: https://e-services.davr.gov.ua/parlor/p-report-genn-advanced/generate?type=1&year=2024.

– 0,89 млн м³. Таким чином, на один кубічний метр свіжої води припадає понад 60 м³ оборотних і повторно використаних вод.

Таблиця 13.13: Обсяги використання водних ресурсів за категоріями видів економічної діяльності у 2024 р., млн куб. м[1214]

Показник	Видобувна промисловість і розроблення кар'єрів	У тому числі:				
		Добування кам'яного і бурого вугілля	Добування сирої нафти та природного газу	Добування металевих руд	Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів	Надання допоміжних послуг у сфері добувної промисловості та розроблення кар'єрів
Кількість водокористувачів	**373**	20	36	27	275	15
Забрано із природних водних об'єктів	**182,84**	**59,73**	**9,47**	**84,83**	**28,79**	**0,02**
у т.ч. із підземних водних об'єктів	169,27	59,66	7,45	73,87	28,27	0,02
Використано свіжої води	58,92	8,57	5,69	39,83	4.78	0,05
у т.ч. на питні та санітарні потреби	3,70	0,76	0,40	2,29	0,24	0,02
у т.ч. на виробничі потреби	43,15	2,73	2,63	35,41	2,35	0,03
у т.ч. на інші потреби	12,07	5,08	2,66	2,13	2,20	0,00
Скинуто в поверхневі води об'єкти зворотних (стічних) вод: всього	**99,82**	**34,49**	**0,11**	**37,47**	**27,73**	**0,02**
Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод: забруднених	32,48	18,35	-	12,16	1,97	-
Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод: нормативно чистих без очистки	40,30	2,21	-	22,58	15,51	-
Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод: нормативно-чищених на спорудах	27,05	13,93	0,11	2,74	10,25	0,02
Оборотне, повторне та послідовне водозабезпечення: всього	**1 919,83**	**55,48**	**50,76**	**1 805,67**	**7,93**	**0,005**
Оборотне використання	1 911,16	55,34	43,89	1 804,96	6,96	0,004
Повторне використання	7,78	0,01	6,86	0,01	0,92	0,001
Послідовне використання	0,89	0,13	0,01	0,70	0,05	-

Держводагентством[1215] надано інформацію щодо обсягів водокористування та водовідведення для 16 суттєвих підзвітних підприємств видобувної галузі. Загальний обсяг забору води серед зазначених підприємств у 2024 році становив 99,27 млн м³, з яких понад 97,69% припадало на підземні джерела водопостачання. Основними водокористувачами у

[1214] Інформація Державного агентства водних ресурсів надана у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік, також доступна за посиланням: https://e-services.davr.gov.ua/parlor/p-report-genn-advanced/generate?type=1&year=2024

[1215] Інформація Державного агентства водних ресурсів надана у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік

звітному періоді були ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» (36,08 млн м³), ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат» (20,50 млн м³), ДП «Добропіллявугілля-Видобуток» (15,42 млн м³) та ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» (12,48 млн м³), частка яких у загальному обсязі водозабору становила 85,52%.

Серед зазначених підприємств є відмінності у структурі скинутих стічних вод. Для ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» весь обсяг скинутих вод становили забруднені стічні води – 14,24 млн м³ (що дорівнює 63,98% загального обсягу забруднених вод). Для ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат» увесь обсяг становили нормативно чисті води – 20,23 млн м³ (100% загального обсягу цієї категорії). Натомість 99,09% від загального обсягу нормативно очищених вод було скинуто ДП «Добропіллявугілля-Видобуток» (13,93 млн м³). Загальний обсяг скинутих вод у поверхневі водні об'єкти підприємством ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» становив 4,03 млн м³, тоді як обсяг оборотного, повторного та послідовного використання води цього підприємства – 459,73 млн м³

Таблиця 13.14: Обсяги використання водних ресурсів суттєвими підзвітними видобувними компаніями у 2024 р., млн куб. м[1216]

№	Назва суттєвої підзвітної компанії (водокористувача)	Забрано		Використано					Загальне водовідведення	Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод				Оборотне, повторне та послідовне використання
		із природних водних об'єктів	В т.ч. із підземних водних об'єктів	Свіжої води всього	В тому числі на потреби					Всього	Забруднених	Нормативно чистих	Нормативно очищених	
					Питні і санітарно-гігієнічні	Виробничі	Зрошення	Інші						
1	АТ «Укргазвидобування»	0,65	0,22	0,59	0,16	0,43	0,00	0,00	0,19	0,09	0,00	0,00	0,09	8,25
2	АТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат»	0,34	0,34	0,34	0,00	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	4,01	4,01	3,42	0,03	3,39	0,00	0,00	0,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ПрАТ «Суха Балка»	1,18	1,18	0,34	0,11	0,03	0,00	0,20	0,98	0,98	0,98	0,00	0,00	1,07
5	АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	5,46	5,46	0,70	0,19	0,25	0,00	0,26	5,20	3,05	3,05	0,00	0,001	5,66
6	ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	36,08	36,08	6,29	0,50	1,16	0,00	4,62	14,24	14,24	14,24	0,00	0,00	0,91
7	ТОВ «Рудомайн»	0,00	0,00	0,124	0,003	0,010	0,00	0,111	0,003	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	15,415	15,415	0,231	0,06	0,011	0,00	0,164	13,93	13,93	0,00	0,00	13,93	0,002
9	ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат»	12,90	12,48	9,51	0,28	8,83	0,00	0,39	6,60	4,03	3,99	0,00	0,04	459,73
10	АТ «Укрнафта»	1,27	0,62	0,81	0,13	0,68	0,00	0,002	1,258	0,00	0,00	0,00	0,00	25,987
11	ТОВ ВКФ «Велта»	1,42	0,61	1,42	0,001	1,42	0,00	0,00	0,001	0,00	0,00	0,00	0,00	17,312
12	ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат»	20,501	20,501	0,275	0,014	0,021	0,00	0,24	20,23	20,23	0,00	20,23	0,00	0,00
13	ПрАТ «Нафтогазвидобування»	0,05	0,05	0,01	0,007	0,003	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ТОВ «Надра-геоінвест»	0,006	0,006	0,006	0,00	0,006	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	ТОВ «Нафтогазгеророзвідка»	0,003	0,003	0,003	0,001	0,002	0,00	0,00	0,001	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобурінння»	0,001	0,001	0,001	0,00	0,001	0,00	0,00	0,001	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Усього	99,27	96,97	24,06	1,47	16,58	0,00	5,98	63,30	56,53	22,25	20,23	14,06	518,94

[1216] Інформація Державного агентства водних ресурсів надана у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

13.1.3.4. Заходи з оцінки, які мають на меті зменшення негативного впливу на довкілля

Оцінка впливу на довкілля (ОВД)[1217]

ОВД здійснюється для запобігання шкоди довкіллю від провадження господарської діяльності, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

У 2024 році процедура ОВД зазнала змін, зокрема:

- Скасовано обов'язок подання суб'єктами господарювання матеріалів з ОВД в паперовому вигляді;
- змінено способи інформування громадськості про плановану діяльність;
- скорочено строки здійснення процедури ОВД;
- передбачено підстави для надання висновку з ОВД, в якому встановлюється недопустимість провадження планованої діяльності.

З 29.12.2023 розпочато функціонування нового Єдиного реєстру з ОВД, який розміщений на порталі Екосистема (доступ можливий після авторизації[1218])[1219].

Здійснення планованої діяльності за УРП відбувається лише після проведення ОВД (якщо планова діяльність потребує проведення ОВД)[1220].

Об'єкти та суб'єкти ОВД

Суб'єктами ОВД є:

- суб'єкти господарювання;
- суб'єкти владних повноважень: уповноважений центральний орган, уповноважені територіальні органи, інші органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування;
- громадськість;
- держава походження та зачеплена держава.

До діяльності та об'єктів (1-ї та 2-ї категорії планованої діяльності, яка може мати негативний вплив на стан довкілля), які мають здійснювати ОВД та стосуються видобувної діяльності й екологічного менеджменту, належать, серед іншого:

1-ша категорія:

- видобування нафти та природного газу на континентальному шельфі;
- трубопроводи для транспортування газу, нафти, хімічних речовин діаметром понад 800 міліметрів і довжиною понад 40 кілометрів;
- управління відходами (об'єкти оброблення небезпечних відходів, об'єкти оброблення відходів, що не є небезпечними, потужністю 100 тонн на добу або більше);
- установки для очищення стічних вод продуктивністю, що перевищує еквівалент чисельності населення в розмірі 150 тисяч осіб.

2-га категорія:

- глибоке буріння, у тому числі геотермальне буріння, буріння з метою зберігання радіоактивних відходів, буріння з метою водопостачання (крім буріння для дослідження стійкості ґрунтів);

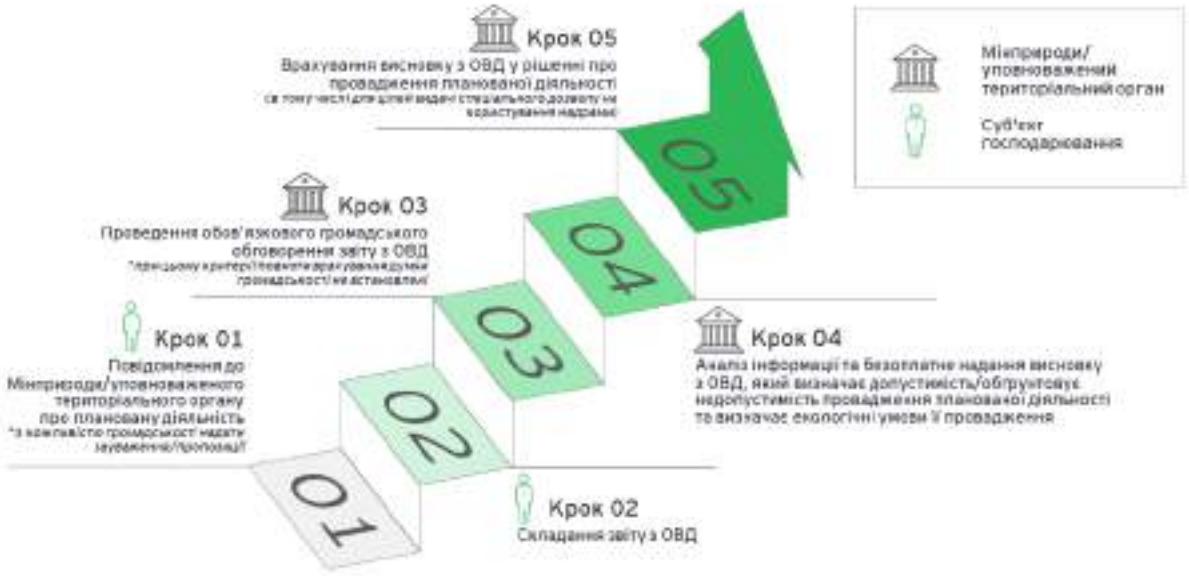
[1217] Загальні умови визначені Законом про ОВД.
[1218] Розділ е-ОВД, доступний на вебсайті «ЕкоСистема».
[1219] Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення та цифровізації процедури оцінки впливу на довкілля» № 3227-IX від 13.07.2023 р.
[1220] Ч. 2 ст. 11 Закону про УРП.

- видобувна промисловість (видобування корисних копалин, крім корисних копалин місцевого значення, які видобуваються землевласниками чи землекористувачами в межах наданих їм земельних ділянок з відповідним цільовим використанням, перероблення корисних копалин, у тому числі збагачення);
- господарська діяльність, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, та забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 кубічних метрів на добу.

Для визначення необхідності проведення ОВД, враховуються критерії, що стосуються планованої діяльності, розширень і змін такої діяльності та об'єктів, які не підлягають ОВД[1221].

Етапи ОВД

Етапи ОВД прямо не визначені законодавством. Їх можна встановити на основі положень, що закріплюють обов'язкові послідовні дії суб'єктів господарювання та суб'єктів владних повноважень[1222].

Малюнок 13.4: Процедура ОВД

Відповідальність за порушення вимог законодавства щодо ОВД

За невиконання екологічних умов висновку з ОВД для суб'єкта господарювання встановлено дисциплінарну, адміністративну, цивільну та кримінальну відповідальність. Діяльність, що провадиться з порушенням законодавства про ОВД, може бути:

- тимчасово заборонена: до виконання встановлених у висновку з ОВД екологічних умов зупиняється експлуатація підприємства чи його окремих цехів/одиниць обладнання;
- припинена: повністю припиняється експлуатація підприємства чи його окремих цехів (дільниць) і одиниць обладнання.

Рішення про тимчасову заборону (зупинення) або припинення діяльності у зв'язку з порушенням законодавства про ОВД приймається судом за позовом Держекоінспекції, її територіальних органів або за позовом інших осіб, права та інтереси яких порушено[1223].

[1221] Постанова КМУ «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля» № 1010 від 13.12.2017 р.
[1222] Статті 5-9 Закону про ОВД.
[1223] Ст. 16 Закону про ОВД.

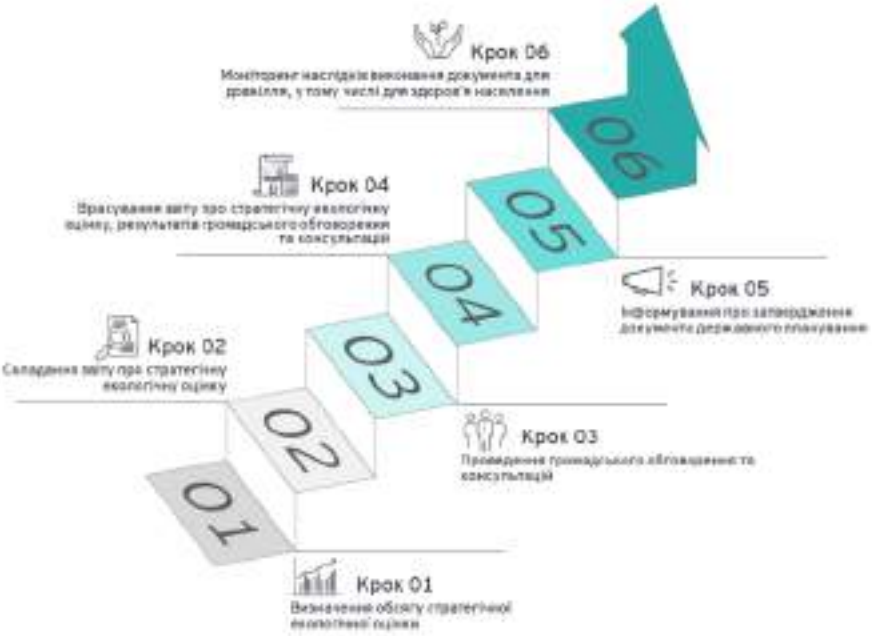
Стратегічна екологічна оцінка (СЕО)[1224]

Об'єктами СЕО є документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади та органом місцевого самоврядування.

СЕО здійснюється у процесі розроблення документа державного планування, до його подання для затвердження, а здійснення такої оцінки забезпечує замовник (як правило, суб'єкт владних повноважень, який є відповідальним за розроблення документів державного планування).

Етапи проведення СЕО

Законодавство визначає етапи СЕО.

Малюнок 13.5: Етапи здійснення СЕО

Участь громадськості в СЕО

Замовник своєчасно забезпечує можливості для участі громадськості у СЕО проєкту документа державного планування, за умови доступності для розгляду всіх альтернативних варіантів. Проєкт документа державного планування та звіт про СЕО оприлюднюються на офіційному вебсайті замовника та вносяться ним до Єдиного реєстру СЕО з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості.

Публічний доступ до даних щодо СЕО

Єдиний реєстр СЕО функціонує для створення, обробки, обліку та надання інформації у сфері СЕО. Інформація, внесена до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки, є публічною та відкритою. Доступ до даних реєстру надається після авторизації[1225].

[1224] Загальні умови визначені Законом про СЕО.
[1225] Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема», інформація доступна за посиланням: Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки | ЕкоСистема (eco.gov.ua)

Оцінка соціального впливу під час СЕО

Соціальні наслідки (ефекти) під час здійснення СЕО документа державного планування рекомендовано аналізувати та враховувати[1226].

Відповідальність за порушення вимог законодавства щодо СЕО

За порушення законодавства, яке регулює СЕО, передбачено дисциплінарну, цивільну та адміністративну відповідальність. Правопорушеннями у сфері СЕО є: (1) нездійснення СЕО, (2) порушення процедури СЕО та (3) неврахування результатів СЕО під час затвердження документів державного планування.

Нездійснення СЕО та порушення процедури екологічної оцінки є підставою для, серед іншого:

- скасування рішень органів державної влади та ОМС про затвердження документів державного планування, визнання документів державного планування недійсними;
- відмови у погодженні та затвердженні проєктів документів державного планування;
- відмови у погодженні встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок, що здійснюються на підставі або з урахуванням відповідних документів державного планування.

Екологічний аудит[1227]

Екологічний аудит (як спеціальний вид екологічного контролю) – це незалежний процес оцінювання для встановлення відповідності визначених видів діяльності, заходів, умов, системи екологічного управління та інформації з цих питань вимогам законодавства та іншим критеріям екологічного аудиту (ЕА).

ЕА може бути обов'язковим або добровільним з метою врахування екологічних вимог у процесі приватизації чи корпоратизації об'єктів права державної власності, іншої зміни форми власності чи зміни суб'єктів права власності на об'єкти, а також для потреб екологічного страхування, оренди майна, набуття права власності на майно та земельні ділянки, створення, функціонування і сертифікації систем екологічного управління.

Об'єкти та суб'єкти ЕА

Об'єктами ЕА можуть бути:

- підприємства, установи та організації, їхні філії та представництва чи об'єднання, окремі виробництва та інші господарські об'єкти;
- системи екологічного управління;
- інші об'єкти, передбачені законом.

Суб'єктами екологічного аудиту є: замовники (суб'єкти владних повноважень, інші юридичні, а також фізичні особи), виконавці екологічного аудиту (сертифіковані виконавці ЕА[1228]), керівники чи власники ЕА.

Результати ЕА оформлюються у звіті, який містить, зокрема, висновки щодо виявлених невідповідностей екологічних характеристик об'єкта аудиту вимогам законодавства. Методичні рекомендації щодо підготовки, здійснення та оформлення звіту про екологічний аудит визначені Міндовкіллям[1229].

[1226] Наказ Мінприроди України «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» № 296 від 10.08.2018 р.
[1227] Загальні умови визначені Законом про ЕА.
[1228] Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Положення про сертифікацію екологічних аудиторів» № 27 від 29.01.2007 р.
[1229] Вебсайт Міндовкілля: Методичні рекомендації щодо підготовки, здійснення та оформлення звіту про екологічний аудит.

Етапи ЕА

Етапи ЕА прямо не визначені. На основі методичних рекомендацій можна визначити такі етапи процесу: (1) Підготовка до здійснення екологічного аудиту; (2) Проведення екологічного аудиту на об'єкті, (3) Оформлення звіту про екологічний аудит.

Участь громадськості у проведенні ЕА. Участь громадськості у проведенні ЕА не передбачена.

Публічний доступ до даних щодо ЕА

Обов'язкове оприлюднення звітів ЕА та висновків, що є невід'ємною частиною звітів, а також дій, передбачених для усунення виявлених порушень під час аудиту, не передбачено.

Оцінка соціального впливу під час ЕА

Обов'язок з проведення аудиту щодо соціального впливу об'єкта ЕА не передбачений. Однак замовник аудиту може узгодити обсяг робіт, що може включати оцінку соціального впливу. Аналогічно звіт про екологічний аудит може містити рекомендації щодо заходів, яких необхідно вжити для усунення виявлених невідповідностей.

Звіт про екологічний аудит є власністю його замовника і підставою для прийняття ним відповідних рішень.

Відповідальність за порушення вимог законодавства щодо ЕА

Відповідно до закону порушення правил проведення екологічного аудиту може мати наслідком притягнення до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності.

13.1.3.5. Галузеві функції екологічного управління

Держгеонадра

Надрокористування. Держгеонадра видає, зупиняє (анулює), припиняє та вносить зміни до спеціальних дозволів на користування надрами (докладніше - **в Розділі 6**)[1230].

Державне агентство водних ресурсів України

Водокористування. Дозвіл на спеціальне водокористування (забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання у водні об'єкти забруднюючих речовин) видається та анулюється територіальними органами Держводагентства[1231]. Інформацію щодо наданих дозволів викладено на Порталі відкритих даних[1232].

Державна служба України з питань праці (Держпраці)

Гірничий відвід. Держпраці видає гірничі відводи для розроблення родовищ корисних копалин, будівництва та експлуатації підземних споруд та інших цілей, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин[1233]. З 25.01.2024 внесено зміни щодо видачі гірничих відводів:

[1230] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України» №1174 від 30.12.2015 р.
[1231] П. 2 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови» № 459 від 10.08.1992
[1232] Набір даних, доступний за посиланням: «Реєстр виданих дозволів на спеціальне водокористування»
[1233] Пп. 30 п. 4 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці» № 96 від 11.02.2015 р.

- гірничі відводи для розроблення родовищ корисних копалин підземним способом надаються після погодження заявки на отримання гірничого відводу з відповідним територіальним органом Держпраці[1234];
- скасовано одержання гірничого відводу для розроблення родовищ корисних копалин відкритим способом (кар'єрами, розрізами), через свердловини (мінеральні води, вуглеводні), методом вилуговування (солі, бішофіт тощо) та для будівництва і експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі на континентальному шельфі та у виключній (морській) економічній зоні.

Інформація щодо наданих гірничих відводів для розробки родовищ корисних копалин місцевого значення була розміщена на офіційному сайті Держпраці[1235], але вона не містить нових даних за періоди після 24.02.2022 року.

Інформація щодо гірничих відводів для родовищ корисних копалин підземним способом розміщена на сайті Держпраці, однак без зазначення місцезнаходження, родовища та назви видобувача[1236].

Упродовж 2024 року Державна служба України з питань праці не видавала гірничі відводи, водночас відомство погоджувало проєкти гірничих відводів, підготовлені суб'єктами господарювання. Інформацію про їхню кількість та відповідні підприємства наведено у **Таблиці 13.15**[1237].

Таблиця 13.15: Інформація щодо погоджених проєктів гірничих відводів у 2024 році

№	Код ЄДРПОУ	Назва суб'єкта господарювання	Погоджено проєктів
1	[redacted]	АТ «Укргазвидобування»	52
2		АТ «Укрнафта»	2
3		ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	4
4		ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	1
5		АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат»	1
6		ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»	1
7		ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат»	1
8		СП «Полтавська газонафтова компанія»	3
9		ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»	7
10		ТОВ «Косул»	1
11		ТОВ «Стрийнафтогаз»	1
12		АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	1[1238]
		Всього	75

13.1.4 Програми реабілітації, виведення з експлуатації та закриття видобувних підприємств

13.1.4.1. Правове регулювання припинення діяльності гірничих підприємств

Припинення діяльності гірничих підприємств здійснюється у формі ліквідації, реорганізації або консервації[1239].

[1234] Постанова КМУ «Про внесення змін до Положення про порядок надання гірничих відводів» № 68 від 09.01.2024 р.
[1235] Доступ за посиланням: https://dsp.gov.ua/informatsiia-shchodo-hirnychykh-vidvodiv-mistsevoho-znachennia-nadanykh-dlia-rozrobky-rodovyshch-korysnykh-kopalyn-pidzemnym-sposobom/.
[1236] Доступ за посиланням: https://dsp.gov.ua/reiestr-hirnychykh-vidvodiv-dlia-shakht-ta-rudnykiv/.
[1237] Інформація отримана від Державної Служби України з питань праці у відповідь на запит у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 р.
[1238] Суб'єкт господарювання розташований на території, на якій ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованій російською федерацією (відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України № 309 від 22.12.2022 року (із змінами відповідно до Наказу Мінреінтеграції № 415 від 29.11.2024 року).
[1239] Ст. 44 Гірничого закону України.

Ліквідація або консервація гірничого підприємства здійснюється за проєктом, який включає соціально-економічне обґрунтування, технічне рішення, пропозиції про можливе відновлення гірничих робіт, використання гірничих виробок, будівель, споруд іншого призначення, заходи, спрямовані на запобігання небезпечному впливу на інші підприємства, довкілля та людей. Цей проєкт має пройти ОВД, технічну та інші види експертиз, а також отримати погодження органів гірничого нагляду, ОМС та інших зацікавлених сторін[1240].

Для здійснення ліквідації чи консервації гірничодобувного об'єкта або його ділянки підприємство, якому належить цей об'єкт, подає заяву[1241]:

- міністерству або органу виконавчої влади, який уповноважений управляти державним майном – якщо підприємство державної форми власності;
- органу місцевого самоврядування – якщо підприємство іншої форми власності.

Питання, пов'язані з ліквідацією чи консервацією гірничодобувного об'єкта або його ділянки, відпрацьовуються в проєкті, який до затвердження, підприємство-власник об'єкта подає на комплексну державну експертизу, що складається з державних експертиз з питань екологічної безпеки, охорони праці та надр, землевпорядкування, пожежної безпеки тощо.

У разі позитивного висновку комплексної державної експертизи засновник підприємства видає наказ про ліквідацію чи консервацію об'єкта.

Вилучення з користування земельних ділянок при ліквідації гірничодобувного об'єкта відбувається за рішенням відповідного ОМС після прийняття засновником рішення про ліквідацію цього об'єкта.

Порядок погодження питань ліквідації та консервації гірничодобувних об'єктів або їх ділянок містить посилання на органи державної влади, які вже не функціонують, або процедури, які вже не здійснюються, тому ці законодавчі положення потребують оновлення.

Процес ліквідації передбачає:

- фізичну ліквідацію гірничого підприємства, охорону довкілля;
- подолання негативних соціально-економічних наслідків ліквідації гірничого підприємства;
- переведення та функціонування гірничого підприємства у водовідливному режимі.

Однак подолання негативних соціально-економічних наслідків включає лише два заходи: завершення спорудження недобудованих житлових будинків, що перебували на балансі гірничого підприємства на момент прийняття рішення про його ліквідацію, та безоплатне забезпечення вугіллям визначених категорій осіб[1242].

Припинення діяльності уранових шахт здійснюється шляхом ліквідації або перепрофілювання для випуску іншої продукції, а також тимчасового зупинення (консервації). Проєкт ліквідації, перепрофілювання чи тимчасового зупинення (консервації) уранових об'єктів повинен включати соціально-економічне обґрунтування, пропозиції щодо можливого використання гірничих виробок та споруд, заходи щодо запобігання небезпечному впливу виробничої діяльності на населення і довкілля, радіаційного

[1240] Ст. 45 Гірничого закону України.
[1241] Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Порядку погодження питань ліквідації та консервації гірничодобувних об'єктів або їх ділянок» № 41 від 12.03.1999 р.
[1242] П. 18 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств» № 939 від 27.08.1997 р.

контролю, зберігання радіоактивних відходів, дезактивації і рекультивації земель, а також пройти ОВД та інші державні експертизи[1243].

Рекультивація земель

До переліку робіт та послуг з охорони довкілля під час ліквідації гірничого підприємства, зокрема, включається проведення робіт з рекультивації[1244].

Основними екологічними вимогами у сфері проведення гірничих робіт є, серед іншого, запобігання несприятливому впливу водовідведення з гірничих виробок на рівень ґрунтових вод і поверхневі водні об'єкти, зниження рівня викидів, скидів речовин, що забруднюють довкілля у процесі гірничого виробництва, своєчасне проведення рекультивації земель[1245].

Забезпечення охорони надр та довкілля в межах ділянки надр, наданої в користування, а також відновлення порушених земель до стану, придатного для використання за призначенням або для подальшого їх використання у суспільному виробництві, також передбачалося примірними угодами про умови користування надрами.

Робочі проєкти землеустрою розробляються, зокрема, з метою здійснення заходів з рекультивації порушених земель, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушування, зсувів, ущільнення, забруднення промисловими та іншими відходами. Робочий проєкт землеустрою включає, серед іншого, проєктні рішення з визначення комплексу заходів та обсягу робіт з охорони земель та перелік обмежень у використанні земельної ділянки[1246]. Робочі проєкти землеустрою відсутні у відкритому доступі.

13.1.4.2. Правове регулювання консервації та ліквідації родовищ нафти і газу

Консервація та ліквідація нафтових, газових та інших пов'язаних з видобуванням нафти і газу свердловин здійснюються відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів[1247], а також ДСТУ 7285:2012 «Нафтова і газова промисловість. Консервація свердловин. Загальні технічні вимоги та порядок проведення робіт».

Під час спорудження нафтогазових свердловин на родючих землях і землях активного господарського використання до початку монтажу бурового обладнання необхідно зняти родючий шар ґрунту для здійснення рекультивації після завершення буріння.

Проєктна документація на облаштування нафтогазового родовища повинна передбачати, серед іншого, порядок рекультивації порушених і забруднених земель[1248].

Заходи з охорони навколишнього природного середовища під час буріння нафтогазових свердловин, зокрема, мають включати[1249]:

- нейтралізацію та захоронення відпрацьованих бурових стічних вод, промивальних рідин та бурового шламу на території бурового майданчика;
- збирання, очищення і/або повторне використання бурових стічних вод та їх утилізацію після закінчення спорудження свердловини, де це є можливим;

[1243] Ст. 12 Закону України «Про видобування і переробку уранових руд» № 645/97-ВР від 19.11.1997 р.
[1244] П. 15 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств» № 939 від 27 серпня 1997 р.
[1245] Ст. 34 Гірничого закону України.
[1246] Ст. 54 Закон України «Про землеустрій» № 858-IV від 22.05.2003 р.
[1247] Наказ Мінекономіки України «Про затвердження Правил безпеки в нафтогазодобувній промисловості» № 2610 від 27.04.2023 року; Постанова Держгіртехнагляду СРСР «Положення про порядок ліквідації нафтових, газових та інших свердловин і списання витрат на їх спорудження» № 19 від 27.12.1989 р.
[1248] Наказ Мінекономіки «Про затвердження Правил безпеки в нафтогазодобувній промисловості» № 2610 від 27.04.2023 р.
[1249] П. 46 Розділу XVII Наказу Міндовкілля «Про затвердження Правил розробки нафтових і газових родовищ» № 118 від 15.03.2017 р.

- знімання та роздільне складування родючого та мінерального ґрунтів для потреб подальшої рекультивації;
- раціональне використання і обов'язкову рекультивацію землі після ліквідації свердловини;
- створення мережі контрольних пунктів для спостереження за складом поверхневих і підземних вод, приземного шару атмосфери, а також, за необхідності, ґрунтів у межах санітарно-захисних зон споруджуваних свердловин.

Типова форма угоди про умови користування нафтогазоносними надрами передбачає зобов'язання провести рекультивацію земельної ділянки (консервацію, ліквідацію).

13.1.4.3. Участь громадськості. Публічний доступ до даних

Можливість участі мешканців громади в обговорені рішень щодо закриття/консервації/ліквідації/рекультивації гірничих та нафтогазових об'єктів прямо законодавством не передбачена, однак у разі здійснення ОВД чи СЕО зацікавлені фізичні особи мають право брати участь в обговореннях та право на доступ до відповідної інформації з урахуванням обмежень правового режиму воєнного стану.

13.2. Державний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства

13.2.1 Повноваження суб'єктів владних повноважень

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (Міндовкілля)

У 2024 році Міндовкілля було головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечував формування державної політики, зокрема:

- у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів;
- у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр;
- щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів[1250].

З липня 2025 року повноваження Міндовкілля перейшли до Мінекономіки[1251].

Заходи державного нагляду (контролю) Державної екологічної інспекції України (Держекоінспекція)

Держекоінспекція здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням суб'єктами владних повноважень, підприємствами, установами та організаціями, фізичними особами вимог законодавства, серед іншого:

1) про екологічну та радіаційну безпеку, ОВД, СЕО, моніторинг, звітність та верифікацію викидів парникових газів, зокрема щодо виконання умов висновків з ОВД та висновків Держекоінспекції;

2) про охорону земель, надр, серед іншого щодо:
- виконання екологічних вимог під час надання у власність і користування, зокрема в оренду, земельних ділянок;
- дотримання екологічних нормативів з питань використання та охорони земель;

[1250] П. 1 Постанови КМУ «Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів» № 614 від 25.06.2020 р.
[1251] П. 1 Постанови КМУ «Деякі питання Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства» №903 від 21.07.2025 р.

- використання та охорони надр.

3) про охорону, раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів, зокрема щодо наявності та додержання умов дозволів, встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин, лімітів забору і використання води та скидання забруднюючих речовин.

4) про охорону атмосферного повітря, зокрема щодо:

- наявності та дотримання умов дозволів на викиди забруднюючих речовин;
- дотримання нормативів у сфері охорони атмосферного повітря.

5) з питань запобігання утворенню та управління відходами, зокрема щодо:

- подання декларацій про відходи;
- дотримання суб'єктом господарювання у сфері управління відходами умов, встановлених дозволом на здійснення операцій з оброблення відходів[1252].

На офіційному сайті Держекоінспекції розміщено перелік запитань, що ставляться до суб'єктів господарювання під час перевірки[1253], такси та методики нарахування збитків у разі виявлення порушень[1254].

У період з 01.01.2024 по 31.12.2024 територіальними органами Держекоінспекції проведено 19 477 заходів контролю[1255][1256](у тому числі перевірки органів місцевого самоврядування, в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, обстеження, а також заходи з метою попередження та виявлення фактів браконьєрства водних біоресурсів). Зокрема проведено 250 перевірок суб'єктів господарювання на підставі рішень Міндовкілля на проведення позапланових перевірок.

За перші два квартали 2025 року територіальними органами Держекоінспекції проведено 12 993 перевірок, складено 9873 протоколів, притягнуто до адміністративної відповідальності 9623 осіб, відкрито 175 кримінальних проваджень[1257]. У сфері контролю надр у вказаний період часу здійснено 241 захід контролю, складено 18 протоколів, 17 осіб притягнуто до адміністративної відповідальності, також відкрито два кримінальних провадження[1258].

Інформація про кількість усунених порушень за результатами заходів державного нагляду (контролю), відсутня оскільки немає обов'язку щодо її публікування.

[1252] П. 4 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України» № 275 від 19.04.2017 р.
[1253] Інформація доступна за посиланням: https://www.dei.gov.ua/post/744.
[1254] Інформація доступна за посиланням: https://www.dei.gov.ua/post?category_id=72&post_type_id=2.
[1255] Інформація отримана від Державної екологічної інспекції у відповідь на запит у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.
[1256] Інформація доступна на Порталі відкритих даних за посиланнями: Інформація про результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища - 2024: Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища - Data.gov.ua; Інформація про результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища - 2024: Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища - Data.gov.ua.
[1257] Портал відкритих даних. 2025: Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Інформація доступна за посиланням: Інформація про результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища - 2025: Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів - Data.gov.ua.
[1258] Портал відкритих даних. 2025: Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Інформація доступна за посиланням: Інформація про результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища - 2025: Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів - Data.gov.ua; Інформація про результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища - 2025: Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів - Data.gov.ua.

Заходи державного нагляду (контролю) Державної служби геології та надр України (Держгеонадра)

Держгеонадра здійснює державний контроль за геологічним вивченням надр (державний геологічний контроль) та їхнім раціональним і ефективним їх використанням, проводить планові та позапланові перевірки надрокористувачів, за результатами яких у разі виявлення порушень вимог законодавства складає акти, видає обов'язкові до виконання приписи, визначає строк для усунення виявлених недоліків і порушень вимог законодавства, а також контролює дотримання правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами.

Питання самовільного використання надр без отримання спеціального дозволу на користування надрами також належать до сфери перевірок, які проводить Держгеонадра[1259].

Заходи державного нагляду (контролю) Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр)

Держгеокадастр організовує та здійснює державний контроль за використанням та охороною земель усіх категорій та форм власності у частині дотримання вимог земельного законодавства щодо використання та охорони земель, зокрема за:

- розміщенням, проєктуванням, будівництвом та введенням в дію об'єктів, що негативно впливають або можуть вплинути на стан земель;
- дотриманням строків своєчасного повернення тимчасово зайнятих земельних ділянок та здійснення заходів щодо приведення їх у стан, придатний для використання за призначенням;
- виконанням умов зняття, збереження і використання родючого шару ґрунту під час проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, пов'язаних з порушенням ґрунтового покриву, своєчасного проведення рекультивації порушених земель в обсягах, передбачених робочим проєктом землеустрою[1260].

Державне агентство водних ресурсів України (Держводагентство)

Держводагентство є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів.

Держводагентство не здійснює заходів державного нагляду (контролю)[1261].

Заходи державного нагляду (контролю) Державної служби України з питань праці Держпраці

Держпраці[1262] має право, зокрема, здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері гірничих відносин на підприємствах вугільної, гірничорудної та нерудної промисловості, під час проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації, ліквідації або консервації гірничих підприємств, нагляд (контроль) за дотриманням умов спеціальних дозволів на користування надрами у частині державного гірничого нагляду[1263].

Процедура здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про працю юридичними особами (зокрема їхніми структурними та відокремленими підрозділами, які не

[1259] П.4 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України» № 1174 від 30.12.2015 р.
[1260] Постанова КМУ «Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру» № 15 від 14.01.2015 р.
[1261] П. 3 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державне агентство водних ресурсів України» № 393 від 20.08.2014 р.
[1262] П. 1 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці» №96 від 11.02.2015 р.
[1263] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці» № 96 від 11.02.2015 р.

є юридичними особами) та фізичними особами, які використовують найману працю, регулюється окремим нормативно-правовим актом[1264].

Публічний доступ до даних щодо результатів нагляду (контролю)

На період дії воєнного стану органи державного нагляду (контролю) здійснюють виключно позапланові заходи державного нагляду за наявності загрози, що може негативно вплинути на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, захист навколишнього природного середовища та гарантування безпеки держави, а також для виконання міжнародних зобов'язань України[1265].

Результати позапланових перевірок не публікуються у відкритому доступі у зв'язку з тимчасовим обмеженням доступу до Інспекційного порталу[1266]. Плани комплексних перевірок публікувалися в 2024 році, але самі перевірки не проводилися[1267]. Плани комплексних перевірок за 2024 рік наявні у відкритому доступі[1268].

Плани здійснення заходів державного нагляду (контролю) Державної екологічної інспекції України на 2024 рік наявні у відкритому доступі[1269].

13.2.2 Санкції у разі порушення правил природокористування та екологічного законодавства щодо регулювання правовідносин у сфері охорони навколишнього природного середовища

Порушення норм законодавства про охорону навколишнього природного середовища може мати негативні наслідки для користувача природних ресурсів, у тому числі позбавлення права природокористування та притягнення до юридичної відповідальності.

Закон про охорону НПС визначає, що порушення норм законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища тягне за собою дисциплінарну, цивільну, адміністративну і кримінальну відповідальність[1270].

У Законі про охорону НПС визначено перелік осіб, які несуть відповідальність за порушення норм законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища. До цього переліку належать, зокрема, особи, які перевищують ліміти та порушують інші вимоги щодо використання природних ресурсів[1271].

А. Припинення права природокористування

Надрокористування

Законодавство визначає підстави для припинення дії спеціального дозволу дозвільним органом або судом, серед яких: порушення надрокористувачем умов користування надрами, передбачених дозволом або угодою про умови користування ділянкою надр; виникнення внаслідок проведення робіт, пов'язаних з користуванням ділянкою надр,

[1264] Постанова КМУ «Деякі питання здійснення державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю» № 823 від 21.08.2019 р.
[1265] Постанова КМУ «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» № 303 від 13.03.2022 р.
[1266] Наказ ДРС «Про затвердження Порядку здійснення заходів з блокування та надання доступу до інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю)» № 220 від 27.12.2022 р.
[1267] Постанови КМУ «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» № 303 від 13.03.2022 р.
[1268] Наказ ДРС «Про затвердження Плану здійснення комплексних заходів державного нагляду (контролю) органів державного нагляду (контролю) на 2024 рік» № 183 від 14.11.2023 р.
[1269] Наказ Держекоінспекції «Про затвердження Плану здійснення заходів державного нагляду (контролю) Державної екологічної інспекції України на 2024 рік» № 153 від 29.11.2023 р.
[1270] Ст. 68 Закону про охорону НПС.
[1271] Ч. 2 ст. 68 Закону про охорону НПС.

безпосередньої загрози життю чи здоров'ю працівників або населення; невиконання умов висновків з ОВД[1272].

До переліку підстав, на яких право користування надрами надрокористувачу може бути тимчасово заборонено (зупинено) належать, зокрема, невиконання надрокористувачем приписів щодо усунення порушення вимог законодавства, відповідної угоди про умови користування надрами та передбаченої угодою програми робіт. Рішення про зупинку права користування надрами може видавати дозвільний орган або суд[1273].

Право користування надрами під час виконання УРП може бути обмежене, тимчасово заборонене (зупинене) або припинене лише з боку КМУ, у разі виникнення безпосередньої загрози життю та здоров'ю людей або довкіллю в порядку, визначеному угодою[1274].

Протягом 20 днів після зупинення дії дозволу надрокористувач зобов'язаний припинити всі роботи, передбачені цим дозволом, на наданій йому в користування ділянці надр[1275].

Надрокористувачеві може бути відмовлено у продовженні строку дії спецдозволу на користування надрами, зокрема за наявності інформації про порушення надрокористувачем умов користування надрами, передбачених спеціальним дозволом або УРП, або через відсутність інформації про усунення надрокористувачем порушень, які були виявлені під час проведення заходу державного нагляду (контролю)[1276].

Водокористування

Зупинення права спеціального водокористування здійснюється шляхом припинення дії (відкликання, визнання недійсним) дозволу на спеціальне водокористування.

Орган, що видав дозвіл на спеціальне водокористування, звертається до адміністративного суду з позовом про застосування заходу реагування у вигляді скасування дозволу, зокрема у разі порушення умов спеціального водокористування та охорони вод[1277].

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Міндовкілля, обласні, Київська, Севастопольська міські державні адміністрації припиняють дію дозволу, зокрема у разі скасування центральним (територіальним) органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, висновку щодо можливості видачі дозволу.

Дія дозволу на викиди припиняється через 10 робочих днів з дня прийняття (винесення) рішення про припинення його дії або з дати видачі нового дозволу на викиди.

Призупинення господарської діяльності суб'єкта господарювання повністю або частково, за рішенням суду здійснюється, зокрема у разі проведення господарської діяльності, на яку отримано дозвіл на викиди, з порушенням вимог законодавства[1278].

Відходи

Видобувні підприємства, які здійснюють операції з оброблення відходів, незалежно від того, чи небезпечні вони чи ні, повинні отримати дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів. Підставою для прийняття рішення про анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів є, зокрема, недотримання показників і умов дозволу[1279].

[1272] Ч. 2 ст. 26 Кодексу про надра.
[1273] Ст. 57 Кодексу про надра.
[1274] Ч. 2 ст. 17 Закону про УРП.
[1275] Ст. 57 Кодексу про надра.
[1276] Ст. 16-4 Кодексу про надра.
[1277] Ст. 55 Водного кодексу.
[1278] Ст. 11-1 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» № 2707-XII від 16.10.1992 р.
[1279] Ст. 42 Закону України «Про управління відходами» № 2320-IX від 20.06.2022 р.

Б. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення природоохоронного законодавства

Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері охорони природи передбачається Розділом II КУпАП (переважно Главою 6 «Адміністративні правопорушення, що посягають на власність»[1280] та Главою 7 «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини»)[1281]. Залежно від виду правопорушення, адміністративним стягненням може бути попередження[1282] або штраф[1283].

У Розділі VIII Кримінального кодексу України визначено 18 видів кримінальних правопорушень проти довкілля[1284], за вчинення яких передбачено відповідальність у вигляді: штрафу, обмеження волі, позбавлення волі без права обіймати певні посади/займатися певною діяльністю[1285], з конфіскацією майна[1286] або без такої.

Застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, завданої забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів. Незаконно добуті природні ресурси та виготовлена з них продукція підлягають безоплатному вилученню, а знаряддя правопорушення - конфіскації[1287].

В. Компенсація шкоди, завданої внаслідок порушення законодавства про довкілля

Якщо видобувна компанія веде господарську діяльність з порушенням природоохоронного законодавства та завдає шкоду довкіллю, вона зобов'язана компенсувати шкоду державі в повному обсязі[1288]. Компенсація здійснюється на підставі рішення суду за позовом Держекоінспекції, яка розраховує розмір завданої шкоди відповідно до встановленої методики[1289].

13.2.2.1. Перевірки та санкції за порушення видобувними компаніями екологічного законодавства

Держекоінспекція здійснює державний нагляд (контроль) за дотримання вимог законодавства про охорону земель, надр, зокрема щодо використання та охорони надр.

За порушення вимог природоохоронного законодавства у 2024 році складено 15 167 протоколів про адміністративні правопорушення та накладено штрафні санкції на 14 646 порушників природоохоронного законодавства на загальну суму 4 239,57 тис. грн. До Державного бюджету стягнуто 4 143,21 тис. грн. Загальна сума шкоди, завданої державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства, становить 1 344 248 тис. грн. Загальна сума пред'явлених претензій та позовів становить 843 565,38 тис. грн. На підставі рішень судів стягнуто збитки у добровільному та примусовому порядку на загальну суму 138 761,29 тис. грн.[1290].

[1280] Глава 6 КУпАП.
[1281] Глава 7 КУпАП.
[1282] Ст. 79 КУпАП.
[1283] Ст. 58-1 КУпАП.
[1284] Розділ VIII КК.
[1285] Ст. 241 Кримінального кодексу України.
[1286] Ст. 240-1 Кримінального кодексу України.
[1287] Ч. 5, ч. 6 ст. 68 Закону про охорону НПС, ст. 56 Закону про охорону земель, ст. 67 Кодексу про надра, ст. 111 Водного кодексу, ст. 34 Закону про охорону атмосферного повітря, ст. 58 Закону про управління відходами, ст. 107, ст. 108 Лісового кодексу.
[1288] Ст. 69 Закону про охорону НПС.
[1289] П. 4, Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України» № 275 від 19.04.2017 р.
[1290] Інформація отримана від Державної екологічної інспекції у відповідь на запит у рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 р.

Держекоінспекція не веде облік порушень у розрізі галузей або видів діяльності суб'єктів господарювання. Проте всі результати заходів державного нагляду (контролю) вносяться до Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (держатель - Державна регуляторна служба України)[1291]. Ця система надає інформацію суб'єктам господарювання, органам державної влади та органам місцевого самоврядування про плани проведення та результати здійснених заходів державного контролю[1292].

У межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік Незалежний адміністратор звернувся із запитом до Держекоінспекції щодо надання інформації про проведені заходи контролю із забезпечення дотримання екологічних норм упродовж звітного періоду в розрізі суттєвих підзвітних видобувних компаній. Відповідно до отриманої інформації, упродовж 2024 року здійснено дві позапланових перевірки, а саме: ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та ТОВ «Оператор ГТС України». Сума штрафних санкцій за порушення законодавства про охорону довкілля для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» склала 1,224 тис. грн, з яких сплачено 0,54 тис. грн, а для ТОВ «Оператор ГТС України» - 0,14 тис. грн, які повністю сплачено підприємством. Сума збитків, завданих унаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, склала для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» - 10 190,19 тис. грн, а для ТОВ «Оператор ГТС України» - 0,15 тис. грн. Обидва підприємства відшкодували зазначені суми в повному обсязі.

13.2.2.2. Здійснення державного контролю і нагляду за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною

Державний контроль та нагляд за діяльністю надрокористувачів в Україні здійснюється відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»[1293] та Кодексу про надра[1294]. Основним контролюючим органом є Держгеонадра, яка забезпечує нагляд за дотриманням суб'єктами господарювання норм щодо геологічного вивчення, видобування та раціонального використання надр[1295].

Держгеонадра затверджує річні плани перевірок[1296]. Перевірки проводяться із застосуванням ризик-орієнтованого підходу:

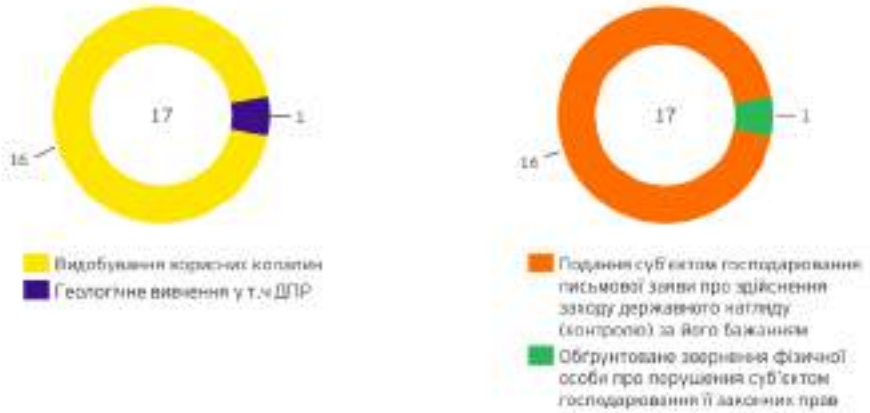
- **високий ризик** – перевірки не частіше одного разу на два роки;
- **середній ризик** – один раз на три роки;
- **низький ризик** – один раз на п'ять років[1297].

Підставою для проведення таких перевірок є оцінка потенційних ризиків для життя і здоров'я людини та довкілля, що пов'язані з різними видами надрокористування[1298].

[1291] Ч. 8 Ст. 4-1 Закону України Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» № 877-V від 05.04.2007 р.
[1292] Ч. 2 Ст. 4-1 Закону України Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» № 877-V від 05.04.2007 р.
[1293] Ст. 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» № 877-V від 05.04.2007 р.
[1294] Ст. 60 Кодексу про надра.
[1295] Ст. 61 Кодексу про надра.
[1296] Ст. 5 Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» № 877-V від 05.04.2007 р.
[1297] П. 4 Постанови КМУ «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою геології та надр» № 913 від 31.10.2018 р.
[1298] Додаток 1 Постанови КМУ «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою геології та надр» № 913 від 31.10.2018 р.

Відповідно до даних Держгеонадра[1299], у зв'язку із введенням обмежень на проведення планових перевірок внаслідок воєнного стану[1300], у 2024 році планові перевірки діяльності надрокористувачів Департаментом державного геологічного контролю не проводилися.

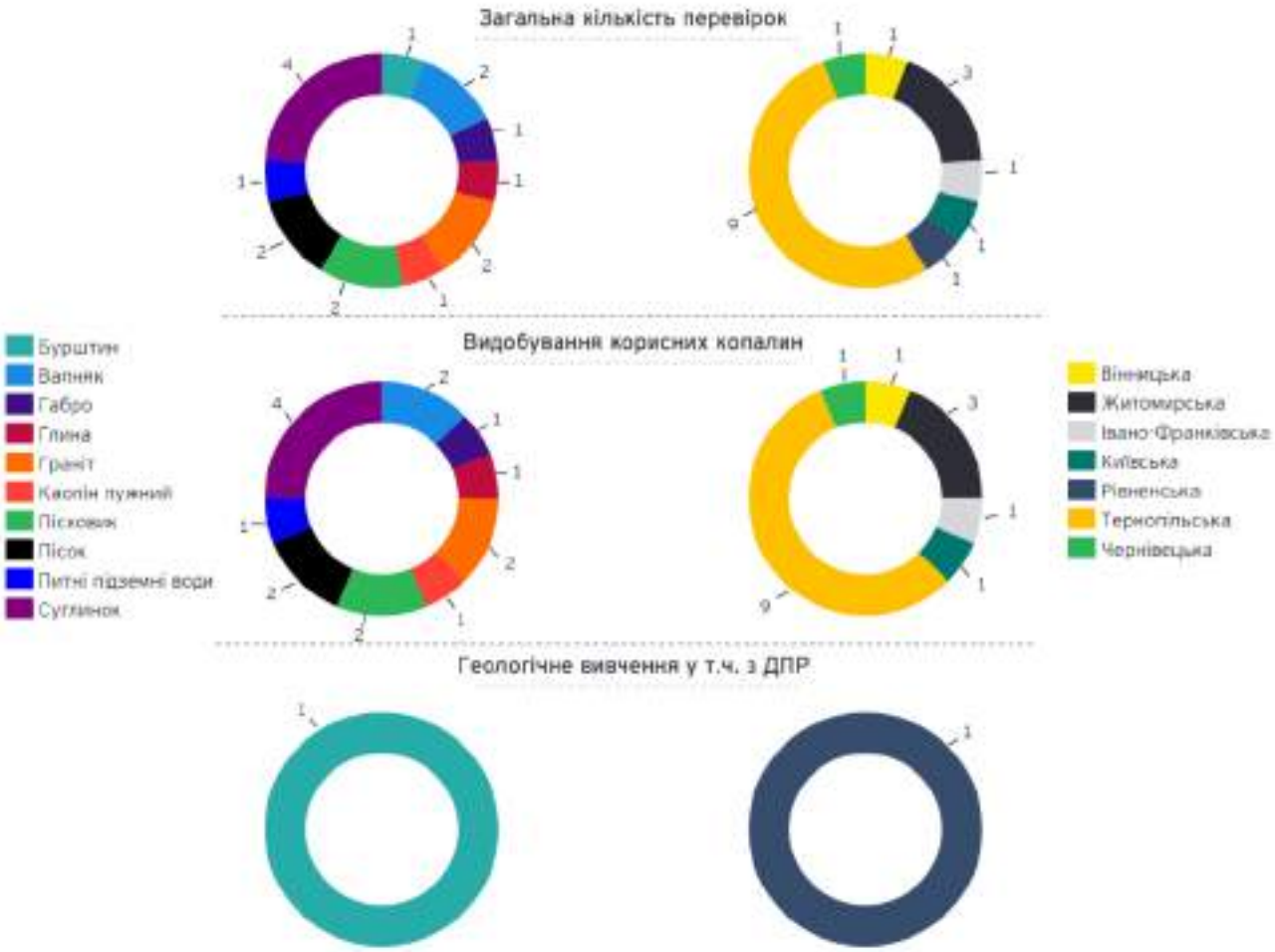
У 2024 році проведено 17 позапланових перевірок діяльності надрокористувачів, основна частка яких припадає на видобування корисних копалин (94,1%). Переважну більшість перевірок ініційовано надрокористувачами[1301].

Малюнок 13.6: Розподіл проведених перевірок за видами користування надрами та за підставами для їх проведення[1302]

Позапланові перевірки у 2024 році проводилися у семи областях України, проте у Тернопільській області їх було найбільше - 56,25%. Серед корисних копалин найбільша кількість перевірок припала на видобування суглинку - 25% від загальної кількості перевірок.

[1299] Інформація надана Державною службою геології на надр у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.
[1300] П. 1 Постанови КМУ «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» № 303 від 13.03.2022 р.
[1301] Звіт про результати роботи Департаменту державного геологічного контролю Державної служби геології та надр України за 2024 рік. Звіт надано Державною службою геології на надр України у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 р.
[1302] Звіт про результати роботи Департаменту державного геологічного контролю Державної служби геології та надр України за 2024 рік. Звіт надано Державною службою геології на надр України у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 р.

Малюнок 13.7: Узагальнені дані про кількість проведених перевірок за корисними копалинами та за адміністративно-територіальним устроєм України [1303]

Порушення вимог законодавства було виявлено під час проведення 14 перевірок, за результатами яких видано 14 приписів щодо усунення виявлених порушень та складено один протокол про адміністративні правопорушення. До адміністративної відповідальності у 2024 році притягнуто одну посадову особу, сума штрафних санкцій становила 10,2 тис. гривень.

На підставі аналізу заходів, вжитих надрокористувачами щодо усунення порушень, та в межах реалізації санкцій, застосованих до юридичних та фізичних осіб, за поданням Департаменту державного геологічного контролю Робочою групою з питань надрокористування у 2024 році прийнято 221 рішення щодо подальшої дії спеціальних дозволів на користування надрами, у тому числі щодо:

[1303] Звіт про результати роботи Департаменту державного геологічного контролю Державної служби геології та надр України за 2024 рік. Звіт надано Державною службою геології на надр України у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

Таблиця 13.16: Розподіл рішень щодо спеціальних дозволів на користування надрами у 2024 році[1304]

Вид рішення	Кількість рішень
Зупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами	11
Внесення зміни до наказів Держгеонадр в частині підстав для зупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами	4
Надання додаткових термінів для усунення порушень	135
Припинення дії спеціальних дозволів на користування надрами	30
Поновлення дії спеціальних дозволів на користування надрами	41
Всього	**221**

У 2024 році наказами Держгеонадр було прийнято рішення про припинення дії 58 спеціальних дозволів на користування надрами, зокрема[1305]:

- 27 дозволів (46,6%) - на виконання судових рішень;
- 28 дозволів (48,3%) - у зв'язку з відмовою суб'єктів господарювання від користування надрами;
- 1 дозвіл (1,7%) - через неподання заяви про внесення змін або перетворення юридичної особи;
- 2 дозволи (3,4%) - у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних санкцій.

Упродовж 2024 року Департаментом державного геологічного контролю опрацьовано отриману від обласних державних адміністрацій інформацію щодо імовірного незаконного видобування корисних копалин на 233 ділянках, інформацію про які було направлено до правоохоронних органів.

Висновки до розділу

Відповідно до даних наданих Держстатом, загальний обсяг утворених відходів у галузях видобувної промисловості за видами економічної діяльності (код КВЕД - В) у 2024 році склав 200 892,22 тис. т.

Обсяг викидів забруднюючих речовин в галузі добувної промисловості і розроблення кар'єрів (код КВЕД – В) у 2024 році становив 18 289,91 тис. т. За видами забруднюючих речовин найбільші обсяги припали на тверді частинки (Тч2.5 і Тч10) - 34,00% (або 6 219,36 т) та неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС) - 33,27% (або 6 084,53 т).

У 2024 році зареєстрованими водокористувачами відібрано з природних водних об'єктів 182,84 млн куб. м води, при цьому у поверхневі водні об'єкти скинуто 99,82 млн куб. м.

Загальний показник використання свіжої води за всіма галузями становив 58,92млн куб. м. Найбільшим споживачем свіжої води традиційно залишається галузь видобування металевих руд - 39,83 млн куб. м.

Згідно з даними ДПС загальна сума екологічного податку від підзвітних видобувних галузей на користь держави у 2024 році склала 764 429,82 тис. грн. Основну частку надходжень становили платежі за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, обсяг яких склав 328 386,74 тис. грн, або 42,96% від загального обсягу екологічного податку.

[1304] Звіт про результати роботи Департаменту державного геологічного контролю Державної служби геології та надр України за 2024 рік. Звіт надано Державною службою геології на надр України у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.
[1305] Звіт про результати роботи Департаменту державного геологічного контролю Державної служби геології та надр України за 2024 рік. Звіт надано Державною службою геології на надр України у відповідь на запит Незалежного адміністратора в рамках підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік.

Відповідно до інформації, наданої Держекоінспекцією, упродовж 2024 року проведено перевірки двох суттєвих підзвітних видобувних компаній: ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та ТОВ «Оператор ГТС України». Суми штрафних санкцій за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища склали 1 224 тис. грн (з яких сплачено 0,544 тис. грн) та 0,136 тис. грн (повністю сплачено підприємством). Сума збитків, завданих унаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, становила для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» 10 190,187 тис. грн, а для ТОВ «Оператор ГТС України» – 0,146 тис. грн.

Згідно з інформацією отриманою від Держгеонадра, у 2024 році проведено 17 позапланових перевірок діяльності надрокористувачів. За результатами перевірок, видано 14 приписів щодо усунення виявлених порушень та складено один протокол про адміністративні правопорушення. Крім того у 2024 році прийнято 221 рішення щодо подальшої дії спеціальних дозволів на користування надрами, а також про припинення дії 58 спеціальних дозволів на користування надрами.

14. Звірка даних про податки та інші платежі

14.1. Визначення сфери охоплення звіркою в Звіті ІПВГ

14.1.1 Підхід до оцінки суттєвості платежів та визначені пороги суттєвості

Відповідно до Технічного завдання, з метою визначення сфери охоплення Звіту ІПВГ України Незалежний адміністратор здійснив оцінку суттєвості надходжень на користь держави. У результаті було визначено перелік видобувних галузей та видобувних підприємств, а також видів платежів, що є суттєвими та підлягатимуть звірці в межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік. Процес оцінки суттєвості складається з послідовних кроків, що описані нижче:

1. Аналіз даних про сукупні надходження на користь держави від видобувних галузей. Визначення переліку тих галузей, надходження від яких є найбільш суттєвими (такі видобувні галузі називаються суттєвими підзвітними видобувними галузями) (докладніше у **підпункті 14.1.2**).

2. Аналіз дезагрегованих даних про надходження на користь держави від усіх попередньо визначених видобувних компаній суттєвих видобувних галузей у розрізі видів податкових та неподаткових платежів. Визначення переліку видів платежів на користь держави, обсяги яких є найбільш суттєвими (такі види платежів називаються суттєвими видами платежів) (докладніше у **підпункті 14.1.3**).

3. Аналіз дезагрегованих даних про надходження на користь держави у розрізі видобувних підприємств, що входять до переліку попередньо визначених суттєвих видобувних галузей, та у розрізі суттєвих видів платежів на користь держави. Визначення переліку видобувних компаній, суттєві платежі яких на користь держави є найбільшими (такі компанії називаються суттєвими підзвітними компаніями) (докладніше у **підпункті пункті 14.1.4**).

Таким чином, Незалежний адміністратор отримав дані від державних органів про надходження податкових та інших платежів, а також розкрив інформацію від видобувних компаній про сплачені ними платежі, за умови, якщо компанії подали такі дані в межах звітування за Законом про ІПВГ.

14.1.2 Визначення переліку суттєвих видобувних галузей у межах Звіту ІПВГ

З метою визначення переліку суттєвих підзвітних галузей Незалежний адміністратор отримав від Міненерго дані щодо надходжень податкових та інших платежів за переліком видобувних галузей за класифікацією видів економічної діяльності. Проаналізувавши цю інформацію, Незалежним адміністратором зроблено такі висновки:

- **96,48%** надходжень до Зведеного бюджету та надходжень єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) від усіх видобувних галузей у 2024 році припадало на такі галузі як (1) добування природного газу, (2) добування нафти, (3) трубопровідний транспорт, (4) видобування кам'яного вугілля, (5) добування залізних руд;
- **3,52%** припадало на всі інші видобувні галузі, в яких переважно здійснює діяльність значна кількість малих та середніх компаній, що суттєво ускладнює процес збирання та звірки даних про платежі.

З огляду на це з метою виконання вимог Стандарту ІПВГ, включаючи вимогу 4.1[1306], до сфери охоплення Звіту ІПВГ за 2024 рік включено такі суттєві підзвітні галузі:

- добування природного газу;
- добування сирої нафти;
- трубопровідний транспорт;
- добування кам'яного вугілля;
- добування залізних руд.

Згідно з рішеннями членів БГ ІПВГ (Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року[1307]), зважаючи на економічну важливість видобування руд титану та марганцю, а також плани уряду щодо приватизації ключових титанових підприємств, **додатково до визначених** за результатами техніко-економічного аналізу **суттєвих підзвітних видобувних галузей** до Звіту ІПВГ за 2024 рік **включено** (далі - «суттєві підзвітні видобувні галузі»):

- добування руд титану;
- добування руд марганцю.

Таблиця 14.1: Обсяг надходжень податкових та інших платежів на користь держави від видобувних галузей у розрізі видів економічної діяльності (КВЕД-2010) у 2024 році

Код КВЕД-2010	Вид економічної діяльності	Надходження на користь держави у 2024 р.	
		тис. грн	% від сумарних платежів
B06.20	Добування природного газу	62 625 706,34	45,54%
B06.10	Добування сирої нафти	28 960 682,35	21,06%
H49.50	Трубопровідний транспорт	20 404 459,98	14,84%
B05.10	Добування кам'яного вугілля	16 000 846,34	11,64%
B07.10	Добування залізних руд	4 685 066,26	3,41%
B08.11	Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю	1 652 345,70	1,20%
B08.12	Добування піску, гравію, глин і каоліну	1 336 790,20	0,97%
B07.29	Добування руд інших кольорових металів	1 051 533,29	0,76%
B07.21	Добування уранових і торієвих руд	508 124,04	0,37%
B08.99	Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів, н.в.і.у.	153 725,90	0,11%
B08.92	Добування торфу	117 384,13	0,09%
B08.93	Добування солі	19 143,23	0,01%
B08.91	Добування мінеральної сировини для хімічної промисловості та виробництва мінеральних добрив	271,09	0,0002%
Всього		**137 516 078,85**	**100,00%**

Крім того, згідно з рішеннями БГ ІПВГ (Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025[1308]) у Звіті ПВГ за 2024 рік розкрито **окрему контекстуальну інформацію** (за умови її доступності у відкритих джерелах) щодо таких видобувних галузей:

- добування вогнетривких глин (глин для вогнетривів);
- добування тугоплавких глин;
- добування піску кварцового (піску для скляної промисловості);

[1306] Стандарт ІПВГ, вимога 4, https://eiti.org/eiti-requirements#r4.
[1307] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.
[1308] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.

- добування каміння будівельного;
- добування уранових та торієвих руд (у частині уранових руд).

У Секції В КВЕД-2010 не передбачено такої групи видобувної галузі, як видобування води. Відсутність відповідного виду економічної діяльності ускладнює визначення кола суб'єктів господарювання, основною діяльністю яких є саме видобувна діяльність.

Основною проблемою є неоднорідність компаній, які володіють спеціальними дозволами на видобування підземних вод. Лише незначна частка цих суб'єктів господарювання здійснює видобування води як основну діяльність, тоді як для більшості це є лише супутньою або допоміжною діяльністю. Наприклад, значний внесок у податкові надходження роблять компанії, зайняті у сфері постачання електроенергії, транспорту, виробники харчових продуктів тощо.

З огляду на вищевикладене, включення до Звіту ІПВГ суб'єктів господарювання, які мають спеціальні дозволи на видобування підземних вод, може призвести до викривлення загальної картини видобувних галузей. Незалежний адміністратор рекомендував не включати перелік суб'єктів господарювання, що здійснюють видобування води, у сферу охоплення Звіту ІПВГ.

Згідно з рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2025[1309], встановлено розкриття в контекстуальній частині Звіту ІПВГ за 2024 рік загальної інформації щодо видобування підземних вод та проблем, пов'язаних з цією діяльністю. Інформація буде розкрита без дублювання, із посиланням на дані, підготовлені іншими органами влади, зокрема у Національній доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні, яку складає Міністерство розвитку громад та територій України[1310].

14.1.3 Визначення переліку суттєвих видів платежів у межах Звіту ІПВГ

З метою визначення переліку суттєвих видів податкових та інших платежів на користь держави Незалежний адміністратор склав перелік підприємств підзвітних видобувних галузей, що у звітному періоді (2024 рік) володіли спеціальними дозволами на користування надрами. Відповідно до інформації про вид корисної копалини, щодо якої підприємствам було видано спецдозволи, усі встановлені підприємства класифіковано за відповідними суттєвими видобувними галузями. Джерелом інформації щодо переліку надрокористувачів були дані з бази спецдозволів ДНВП «Геоінформ України», які Незалежний адміністратор отримав від представників Міненерго[1311].

Також для складання переліку підзвітних компаній використовували інформацію Державної податкової служби (ДПС) щодо учасників Договорів про спільну діяльність та інвесторів Угод про розподіл продукції.

Сформований перелік підприємств було включено до запиту до ДПС, Державної митної служби (ДМС), Державної служби геології та надр України (Держгеонадра), Пенсійного фонду України (ПФУ) та Мінекономіки щодо надходжень податкових та інших платежів на користь держави. Зазначена частина запиту передбачала надання ДПС, ДМС, Держгеонадра, ПФУ та Мінекономіки інформації щодо надходжень податкових та інших

[1309] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.
[1310] Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні, https://mindev.gov.ua/diialnist/napriamy/sfera-komunalnykh-posluh/tsentralizovane-vodopostachannia-ta-vodovidvedennia/natsionalna-dopovid-pro-iakist-pytnoi-vody-ta-stan-pytnoho-vodopostachannia-v-ukraini.
[1311] База даних ДНВП «Геоінформ України» про спецдозволи до початку повномасштабної війни росії проти України знаходилася у відкритому доступі. Проте після 24 лютого 2022 року, з міркувань безпеки держава обмежила доступ до деяких даних, в тому числі у сфері видобувних галузей.

платежів на користь держави в розрізі видобувних підприємств підзвітних галузей (за попередньо сформованим переліком)[1312].

У результаті Незалежний адміністратор отримав наступні дані:

- **ДПС** щодо усіх податкових та неподаткових платежів (включно з бюджетним відшкодуванням ПДВ грошовими коштами), облік та контроль за справлянням яких належать до компетенції ДПС, за видобувними підприємствами;
- **ДМС** щодо сплати податкового платежу з ККДБ 14070000 «Податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів»;
- **Держгеонадра** щодо окремих неподаткових платежів та платежу з ККДБ 22012100 «Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів»;
- **ПФУ** щодо сплати коштів з відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій призначених на пільгових умовах у 2024 році

У **Таблиця 14.2** наведено консолідовану інформацію на підставі даних, отриманих від зазначених державних органів. Дані у таблиці включають надходження на користь держави від усіх підзвітних видобувних компаній, що належать до суттєвих підзвітних галузей, визначених попередньо (докладніше у **підпункті 14.1.1.**).

Таблиця 14.2: Дані державних органів щодо надходжень податкових та інших платежів на користь держави від компаній суттєвих підзвітних видобувних галузей у 2024 році

Код платежу за бюджетною класифікацією	Назва платежу	Державний орган - отримувач	Податковий/ неподатковий платіж	Надходження у 2024 р.	
				тис. грн	%
13030000	Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	ДПС	Податковий	51 332 239,11	29,80%
14060100	Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт послуг)	ДПС	Податковий	42 610 133,51	24,74%
11020000	Податок на прибуток підприємств	ДПС	Податковий	31 103 978,98	18,06%
21010100, 21010500	Дивіденди та сплата частки чистого прибутку	ДПС	Неподатковий	23 562 725,76	13,68%
14060200	Бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами	ДПС	Податковий	-16 681 867,63	-9,69%
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	ДПС	Податковий	10 995 212,04	6,38%
-	ЄСВ	ДПС	Неподатковий	10 745 986,74	6,24%
14070000	Податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів	ДМС	Податковий	6 701 353,96	3,89%
18010500, 18010600	Плата за землю з юридичних осіб	ДПС	Податковий	3 848 375,54	2,23%

[1312] Інформація щодо платежів підзвітних компаній була отримана Міненерго у рамках інформаційного співробітництва між ДПС та Міненерго.

Код платежу за бюджетною класифікацією	Назва платежу	Державний орган - отримувач	Податковий/ неподатковий платіж	Надходження у 2024 р.	
				тис. грн	%
22012100	Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів	Держгеонадра	Неподатковий	2 755 815,86	1,60%
-	Відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій призначених на пільгових умовах	ПФУ	Неподатковий	1 755 522,20	1,02%
14020000	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	ДПС	Податковий	1 647 497,00	0,96%
13080000	Рентна плата за транспортування	ДПС	Податковий	827 641,30	0,48%
19010000	Екологічний податок	ДПС	Податковий	764 429,82	0,44%
-	Плата компенсації витрат держави за проведені геологорозвідувальні роботи	Держгеонадра	Неподатковий	121 543,93	0,07%
18010000 (без 18010500, 18010600)	Податок на майно (без земельного податку та орендної плати з юридичних осіб)	ДПС	Податковий	103 699,87	0,06%
13020000	Рентна плата за спеціальне використання води	ДПС	Податковий	17 883,12	0,01%
21080000	Інші надходження	ДПС	Податковий	14 999,78	0,01%
22010000	Плата за надання адміністративних послуг	ДПС	Неподатковий	4 621,52	0,003%
14040000	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів	ДПС	Податковий	3 206,64	0,002%
18030000	Туристичний збір	ДПС	Податковий	1 232,91	0,001%
13060000	Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України	ДПС	Податковий	857,06	0,001%
-	Вартість пакета аукціонної документації	Держгеонадра	Неподатковий	683,88	0,0004%
13040000	Рентна плата за користування надрами місцевого значення	ДПС	Податковий	286,30	0,0002%
18050000	Єдиний податок	ДПС	Податковий	9,31	0,00001%
13010000	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	ДПС	Податковий	5,72	0,000003%
Всього компанії суттєвих підзвітних галузей				**172 238 074,24**	**100,00%**

На підставі консолідованої інформації від усіх державних органів (ДПС, ДМС, ПФУ і Держгеонадра) щодо податкових та інших надходжень на користь держави було проаналізовано суттєвість платежів, сплачених видобувними компаніями у 2024 році.

Відповідно до вимог Стандарту ІПВГ, у 2024 році за рішенням БГ ІПВГ (Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року[1313]) було встановлено поріг суттєвості для надходжень за видами платежів **у розмірі 0,3%**. Враховуючи зазначений поріг суттєвості, для включення до Звіту ІПВГ за 2024 рік Незалежний адміністратор визначив такий перелік потоків доходів (платежів):

- рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення (ККДБ 13030000);
- податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ) (ККДБ 14060000 (без 14060200));
- податок на прибуток підприємств (ККДБ 11020000);
- бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами (ККДБ 14060200);
- податок та збір на доходи фізичних осіб (ККДБ 11010000);
- ЄСВ;
- податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів (ККДБ 14070000);
- плата за землю з юридичних осіб (ККДБ 18010500, 18010600);
- збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів ;
- дивіденди та сплата частки чистого прибутку (ККДБ 21010100, 21010500);
- акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);
- екологічний податок (ККДБ 19010000);
- рентна плата за транспортування (ККДБ 13080000);
- відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах.

Згідно з даними ДПС щодо податкових та неподаткових платежів, у 2024 році до бюджету України надходили значні обсяги акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), що не перевищують встановлений поріг суттєвості 0,3%. Проте цей платіж не стосується безпосередньо видобувної діяльності, а застосовується до діяльності, що не пов'язана з видобуванням корисних копалин. Таким чином, відповідно до рішення БГ ІПВГ від 26.08.2025 року[1314] з переліку суттєвих податкових платежів було виключено «Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)» як такий, що не стосується безпосередньо видобувної діяльності.

З 7 квітня 2021 року внесено зміни до додатка до постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 року № 106[1315], згідно з якими розпорядником інформації щодо платежу «Дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутному капіталі яких є державна власність» (ККДБ 21010500) є ДПС, а Мінекономіки розпоряджається даними щодо цього платежу у частині обліку нарахування та сплати пені.

Таким чином, інформацію щодо надходжень платежів за категорією «Дивіденди та сплата частки чистого прибутку» (ККДБ 21010100, 21010500) Незалежний адміністратор отримав за результатами окремих запитів, надісланих до ДПС і Мінекономіки. У результаті аналізу

[1313] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.
[1314] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.
[1315] Постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 року №106 «Деякі питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету», https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2011-%D0%BF#Text.

отриманої інформації було встановлено, що у 2024 році компаніями суттєвих підзвітних видобувних галузей не було сплачено пені за зазначеним платежем, а тому для підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік будуть використані лише дані ДПС.

Отже, рішенням БГ ІПВГ (Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року[1316]) погоджено наведений нижче перелік платежів як таких, що є суттєвими у межах Звіту ІПВГ за 2024 рік:

1. рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення (ККДБ 13030000);
2. податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ) (ККДБ 14060000 (без 14060200));
3. податок на прибуток підприємств (ККДБ 11020000);
4. бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами (ККДБ 14060200);
5. податок та збір на доходи фізичних осіб (ККДБ 11010000);
6. ЄСВ;
7. податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів (ККДБ 14070000);
8. плата за землю з юридичних осіб (ККДБ 18010500, 18010600);
9. збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів ;
10. дивіденди та сплата частки чистого прибутку (ККДБ 21010100, 21010500);
11. екологічний податок (ККДБ 19010000);
12. рентна плата за транспортування (ККДБ 13080000);
13. відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій призначених на пільгових умовах.

Усі перераховані вище види платежів (далі - «***суттєві види платежів***») становлять 98,89% усіх надходжень податкових та інших платежів на користь держави від компаній суттєвих підзвітних видобувних галузей у 2024 році.

Таблиця 14.3: Обсяг надходжень на користь держави від компаній суттєвих підзвітних видобувних галузей за суттєвими видами платежів у 2024 році

Код платежу за бюджетною класифікацією	Назва платежу	Чи підлягає сплаті попроєктно?	Державний орган - отримувач	Податковий/ неподатковий платіж	Надходження у 2024 р.	
					тис. грн	%
13030000	Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	Так	ДПС	Податковий	51 332 239,11	29,80%
14060100	Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)	Ні	ДПС	Податковий	42 610 133,51	24,74%
11020000	Податок на прибуток підприємств	Ні	ДПС	Податковий	31 103 978,98	18,06%
21010100, 21010500	Дивіденди та сплата частки чистого прибутку	Ні	ДПС	Неподатковий	23 562 725,76	13,68%
14060200	Бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами	Ні	ДПС	Податковий	-16 681 867,63	-9,69%

[1316] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.

Код платежу за бюджетною класифікацією	Назва платежу	Чи підлягає сплаті попроєктно?	Державний орган - отримувач	Податковий/ неподатковий платіж	Надходження у 2024 р.	
					тис. грн	%
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	Ні	ДПС	Податковий	10 995 212,04	6,38%
ЄСВ	Єдиний внесок	Ні	ДПС	Неподатковий	10 745 986,74	6,24%
14070000	Податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів	Ні	ДМС	Податковий	6 701 353,96	3,89%
18010500, 18010600	Плата за землю з юридичних осіб	Ні	ДПС	Податковий	3 848 375,54	2,23%
22012100	Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів	Ні	Держгеонадра	Неподатковий	2 755 815,86	1,60%
-	Відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій призначених на пільгових умовах	Ні	ПФУ	Неподатковий	1 755 522,20	1,02%
13080000	Рентна плата за транспортування	Ні	ДПС	Податковий	827 641,30	0,48%
19010000	Екологічний податок	Ні	ДПС	Податковий	764 429,82	0,44%
Всього за суттєвими видами платежів					170 321 547,19	98,89%
Несуттєві види платежів					1 916 527,04	1,11%
Всього компаній суттєвих галузей за всіма видами платежів					172 238 074,24	100%

14.1.4 Визначення переліку суттєвих підзвітних компаній у межах Звіту ІПВГ

З метою визначення переліку суттєвих підзвітних компаній у видобувних галузях, Незалежний адміністратор склав і надіслав запит до державних органів (ДПС, ДМС, ПФУ, Мінекономіки та Держгеонадра) (докладніше в **підпунктах 14.1.2 та 14.1.3**). Отримана від державних органів інформація була деталізована як за окремими видами податкових та інших платежів, так і за видобувними компаніями. Як зазначалося вище у **пункті 14.1.3**, перелік видобувних компаній було складено на основі набору даних «Перелік спеціальних дозволів на користування надрами (у тому числі на користування нафтогазоносними надрами)» за 2024 рік. Такий підхід дозволив не лише визначити суттєві види платежів на користь держави (докладніше у **підпункті 14.1.3**), але й провести оцінку суттєвості надходжень на користь держави від кожної компанії у суттєвих підзвітних видобувних галузях (видобування природного газу, нафти, кам'яного вугілля, руд заліза, руд титану та руд марганцю, а також транспортування нафти та природного газу).

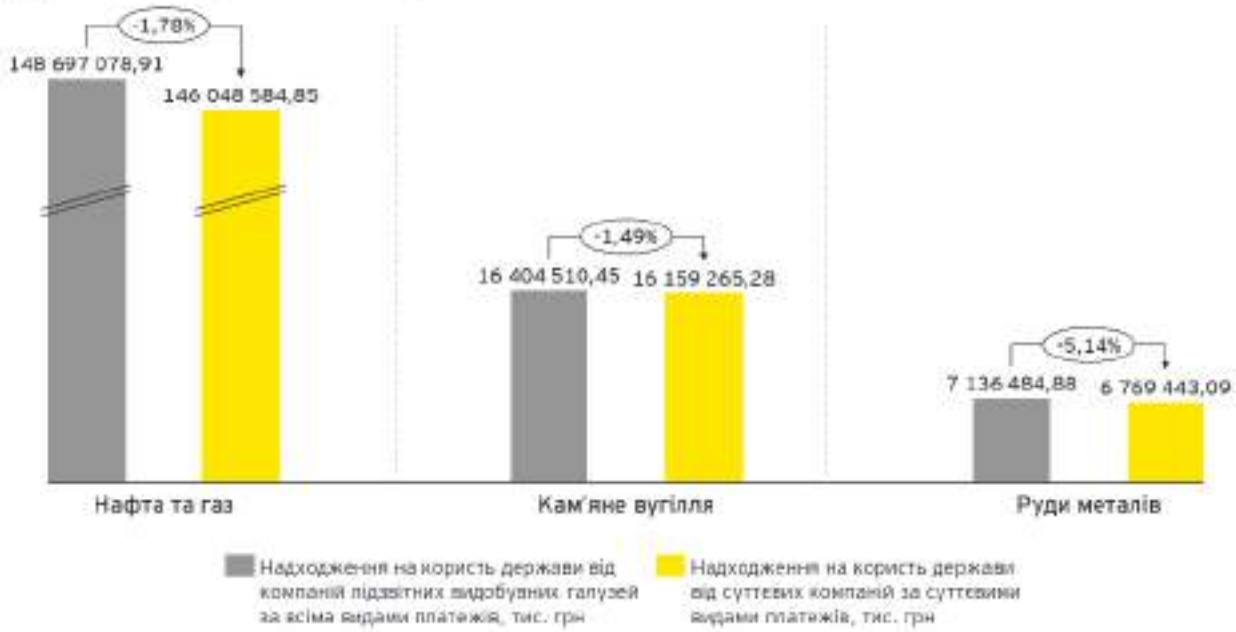
Серед переліку видів суттєвих платежів наявний платіж «Бюджетне відшкодування податку на додану вартість грошовими коштами» (ККДБ 14060200). Цей вид платежу (компенсації) обліковується як число з від'ємним значенням, а тому занижує загальний обсяг надходжень на користь держави від компаній, що отримують відшкодування ПДВ. Саме тому для коректного визначення переліку суттєвих компаній у Звіті ІПВГ за 2024 рік і дотримання вимоги 4.1 Стандарту ІПВГ оцінка суттєвості надходжень від окремих компаній здійснювалося без урахування цього платежу.

За результатами аналізу отриманої від державних органів інформації було складено перелік, до якого увійшли **55** компаній суттєвих підзвітних видобувних галузей, **3** Договори про

спільну діяльність та 1 Угода про розподіл продукції, частка яких у сумарних надходженнях на користь держави за суттєвими видами платежів (не враховуючи бюджетне відшкодування ПДВ) у 2024 році становила **99,24%**.

Згідно з даними державних органів, сумарні надходження від усіх компаній суттєвих видобувних галузей за всіма видами платежів (з урахуванням бюджетного відшкодування ПДВ) у 2024 році становили 172 238 074,24 тис. грн. З них 170 321 547,19 тис. грн (98,89%) усі видобувні компанії суттєвих галузей сплатили за 13 суттєвими видами платежів (докладніше у **підпункті 14.1.3**).

Відповідно за всіма видами платежів компаній суттєвих видобувних галузей 86,33% (148 697 078,91 тис. грн) було сплачено компаніями галузі видобування нафти та газу (в т.ч. транспортування)[1317], 9,52% (16 404 510,45 тис. грн) компаніями галузі видобування кам'яного вугілля, а 4,14% (7 137 484,88 тис. грн) припало на компанії галузі видобування руд металів[1318] (**Малюнок 14.1**).

Малюнок 14.1: Надходження на користь держави від усіх компаній суттєвих видобувних галузей за всіма видами платежів порівняно з надходженнями на користь держави від суттєвих компаній за суттєвими видами платежів у 2024 р.

[1317] Для цілей визначення суттєвості, компанії, що належали до галузі «Видобування сирої нафти», «Видобування природного газу», «Транспортування нафти та природного газу», було об'єднано в категорію - нафтогазові компанії, або компанії галузі «Нафта та газ».

[1318] Для цілей визначення суттєвості, компанії, що належали до галузі «Видобування руд заліза», «Видобування руд марганцю» та «Видобування руд титану», було об'єднано в категорію - компанії галузі «Руди металів».

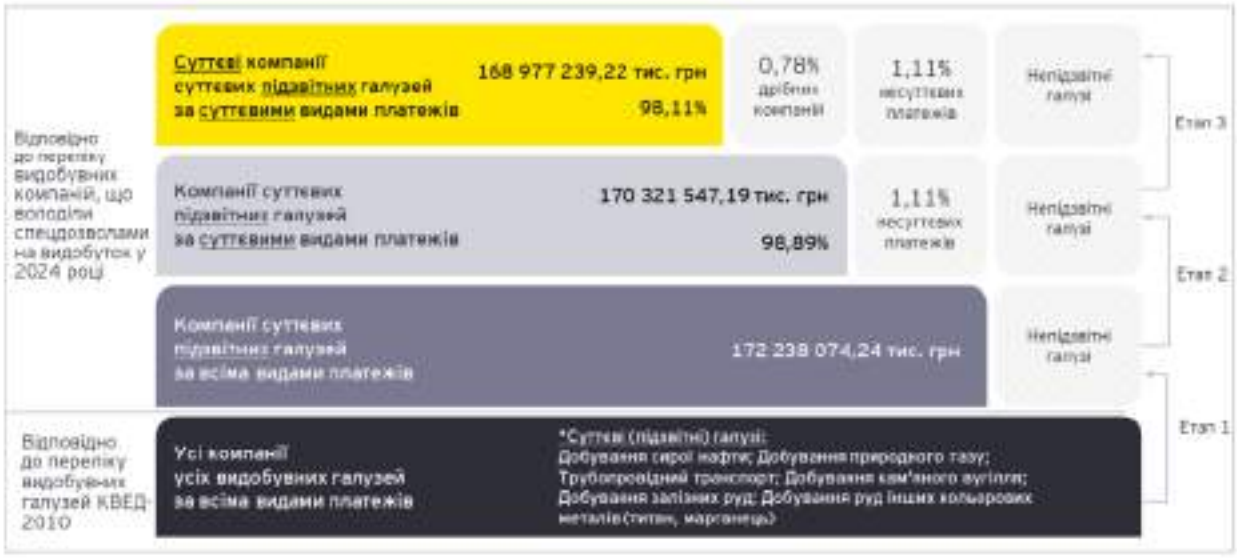
Малюнок 14.2: Обсяг надходжень на користь держави від всіх компаній суттєвих видобувних галузей у розрізі суттєвих видів платежів у 2024 р.

Згідно з рішенням БГ ІПВГ (Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року[1319]), для цілей складання переліку суттєвих видобувних компаній суттєвих видобувних галузей, а також дотримання вимоги 4.1 Стандарту ІПВГ, у 2024 році було встановлено поріг суттєвості надходжень на користь держави для ідентифікації суттєвих підзвітних компаній у розмірі **100 млн грн.** За результатами аналізу отриманої від державних органів інформації та на основі встановленого порогу було сформовано перелік, до якого увійшли 55 суттєвих підзвітних компаній, 3 Договори про спільну діяльність та 1 Угода про розподіл продукції, що у 2024 році сплатили на користь держави за суттєвими видами платежів (з урахуванням бюджетного відшкодування ПДВ) 168 977 293,22 тис. грн, або 98,11% сумарних надходжень за всіма видами платежів від усіх компаній суттєвих підзвітних видобувних галузей (**Малюнки 14.3 та 14.4**).

[1319] Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.

Малюнок 14.3: Кількість суттєвих компаній і обсяг надходжень на користь держави за суттєвими видами платежів (з урахуванням бюджетного відшкодування ПДВ) у 2024 р.

Малюнок 14.4: Схематичне зображення процесу оцінки суттєвості для Звіту ІПВГ (з урахуванням бюджетного відшкодування ПДВ) за 2024 рік

Перелік підзвітних організацій, які було визначено як суттєві у межах Звіту ІПВГ за 2024 рік (далі – «суттєві підзвітні компанії»), наведено у таблиці нижче **(Таблиця 14.4).**

Таблиця 14.4: Обсяг надходжень за суттєвими видами платежів від суттєвих підзвітних компаній у межах Звіту ІПВГ за 2024 рік

№	Код ЄДРПОУ/ податковий номер	Назва платника	Галузь	Надходження (без бюджетного відшкодування ПДВ), тис. грн		Бюджетне відшкодування ПДВ, тис. грн	Надходження за всіма суттєвими видами платежів, тис. грн
				тис. грн	%		
Нафта і газ				146 202 375,23	100%	- 153 790,38	146 048 584,85
1	[redacted]	АТ «Укргазвидобування»	Нафта та газ	[redacted]			
2		АТ «Укрнафта»	Нафта та газ				
3		НАК «Нафтогаз України»	Нафта та газ				
4		ТОВ «Оператор ГТС України»	Транспортування				
5		ПрАТ «Нафтогазвидобування»	Нафта та газ				
6		ТОВ «Енерго-сервісна компанія «Еско-Північ»	Нафта та газ				
7		ТОВ «Надра-Геоінвест»	Нафта та газ				
8		АТ «Укртранснафта»	Транспортування				
9		СП «Полтавська газонафтова компанія»	Нафта та газ				
10		ПрАТ «Природні ресурси»	Нафта та газ				
11		ТОВ «Системойлінженерінг»	Нафта та газ				
12		ТОВ «СП «Укркарпатойл ЛТД»	Нафта та газ				
13		ТОВ «Перша українська газонафтова компанія»	Нафта та газ				
14		ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»	Нафта та газ				
15		Представництво «Регал Петролеум Корпорейшн Лімітед»	Нафта та газ				
16		ТОВ «Косул»	Нафта та газ				
17		ТОВ «Нафтогаздія»	Нафта та газ				
18		СП «Бориславська нафтова компанія» в формі ТОВ	Нафта та газ				
19		ТОВ «Стрийнафтогаз»	Нафта та газ				
20		ТОВ «Горизонти»	Нафта та газ				
21		ПП «Проект-Буд»	Нафта та газ				
22		ПП «Нордік»	Нафта та газ				

№	Код ЄДРПОУ/ податковий номер	Назва платника	Галузь	Надходження (без бюджетного відшкодування ПДВ), тис. грн		Бюджетне відшкодування ПДВ, тис. грн	Надходження за всіма суттєвими видами платежів, тис. грн
				тис. грн	%		
23	[redacted]	ТОВ «Східний геологічний союз»	Нафта та газ	[redacted]			
24		Угода про розподіл продукції від 31.12.2020 №7 - інвестор (оператор) ТОВ «ВЕЛЛ КО» 43002645	Нафта та газ				
25		ТОВ «ВЕЛЛ КО»	Нафта та газ				
26		Договір про спільну діяльність від 19.01.1999 № 35/4	Нафта та газ				
27		ТОВ «Енергія-95»	Нафта та газ				
28		ТОВ «Юсенко Надра»	Нафта та газ				
29		ТОВ «Західнадрасервіс»	Нафта та газ				
30		Договір про спільну діяльність від 28.01.2008 № 35/21	Нафта та газ				
31		ТОВ «Нафтогазгеорозвідка»	Нафта та газ				
32		Договір про спільну діяльність від 20.07.2004 № 35/809	Нафта та газ				
33		ТОВ «Гео-надра-інвест»	Нафта та газ				
34		ТОВ «Євро-Промпостач»	Нафта та газ				
35		ТОВ «Парі»	Нафта та газ				
Кам'яне вугілля				**16 159 265,28**	**100%**	**0,00**	**16 159 265,28**
36	[redacted]	ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	Кам'яне вугілля	[redacted]			
37		ПрАТ «Шахтоуправління «Покровське»	Кам'яне вугілля				
38		ДП «Львіввугілля»	Кам'яне вугілля				
39		ТДВ «Шахта «Білозерська»	Кам'яне вугілля				
40		ДП «Добропіллявугілля-Видобуток»	Кам'яне вугілля				
41		ТОВ «Краснолиманське»	Кам'яне вугілля				
42		ДП «Селидіввугілля»	Кам'яне вугілля				
43		ДП «Мирноградвугілля»	Кам'яне вугілля				
44		ТОВ «Шахта 1-3 «Новогродівська»	Кам'яне вугілля				
Руди металів				**23 215 161,31**	**100%**	**-16 445 718,22**	**6 769 443,09**

№	Код ЄДРПОУ/ податковий номер	Назва платника	Галузь	Надходження (без бюджетного відшкодування ПДВ), тис. грн		Бюджетне відшкодування ПДВ, тис. грн	Надходження за всіма суттєвими видами платежів, тис. грн
				тис. грн	%		
45	[redacted]	ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	Металічні	[redacted]			
46		АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
47		ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
48		ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
49		ПрАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
50		ПрАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
51		ТОВ «Єристівський гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
52		АТ «Криворізький залізорудний комбінат»	Металічні				
53		АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія»	Металічні				
54		ПрАТ «Суха Балка»	Металічні				
55		АТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
56		ТОВ «Рудомайн»	Металічні				
57		АТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат»	Металічні				
58		ТОВ Виробничо-комерційна фірма «Велта»	Металічні				
59		ТОВ «Українська гірничодобувна компанія»	Металічні				
Всього суттєві компанії суттєвих підзвітних галузей				185 576 801,82	99,24%	-16 599 508,60	168 977 293,22
Всього Інші компанії суттєвих підзвітних галузей				1 426 613,00	0,76%	-82 359,03	1 344 253,97
Всього компанії суттєвих підзвітних галузей				187 003 414,82	100%	-16 681 867,63	170 321 547,19

14.2.Загальні результати звірки платежів

14.2.1 Повнота звірки

У 2024 році було визначено 55 компаній, 3 Договори про спільну діяльність та 1 Угоду про розподіл продукції (далі – 59 суттєвих підзвітних компаній), що підлягали звірці податкових та неподаткових платежів на користь держави. Усі підзвітні компанії, згідно з даними державних органів, сумарно за суттєвими видами платежів сплатили 168 977 293,22 тис. грн (з урахуванням бюджетного відшкодування ПДВ). У межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік від 51 з 59 підзвітних компаній було отримано інформацію про їхні платежі на користь держави[1320].

Для проведення оцінки суттєвості надходжень на користь держави і визначення суттєвих видів платежів і підзвітних компаній було складено та надіслано запити до ДПС, ДМС, Держгеонадра та ПФУ. У 2024 році усі державні органи, які є розпорядниками інформації про сплату суттєвих видів платежів на користь держави, надали необхідні дані для цілей проведення звірки податкових та інших надходжень.

Таким чином, Незалежним адміністратором було звірено дані про надходження на користь держави від 51 суттєвих компаній в обсязі 165 975 379,34 тис. грн (згідно з наданою інформацію органів державної влади). У результаті повнота звірки становила 98,22% за обсягом надходжень на користь держави. Загальний обсяг надходжень від підзвітних компаній, що не надали необхідну інформацію для звірки, становить 3 001 913,88 тис. грн або 1,78%.

Водночас для порівняння повнота звірки платежів у Звіті ІПВГ за 2023 рік становила 98,67%.

Серед підзвітних видобувних галузей, найвищого показника повноти звірки було досягнуто для компаній державного сектору економіки у галузях видобування руд металів і нафти та газу (100% і 100% відповідно).

Докладнішу інформацію щодо повноти звірки в розрізі видобувних галузей і форми власності компаній наведено у **Таблиця 14.5**.

Із загального обсягу суттєвих надходжень на користь держави від 59 підзвітних видобувних компаній в розмірі 168 977 293,22 тис. грн:

- 72,90% надходжень припадає на 36 компаній, що пройшли звірку платежів і які, згідно з наданою ними інформацією, проходили аудиторську перевірку фінансової звітності за результатами 2024 року;
- 25,32% надходжень припадає на 15 компаній, що пройшли звірку платежів і які не надали інформацію про проходження аудиторської перевірки;
- 1,78% надходжень припадає на 8 компаній, що не пройшли звірку платежів і які не надали інформацію про проходження аудиторської перевірки.

Детальнішу інформацію про наявність аудиту фінансової звітності підзвітних видобувних компаній і посилання до їх публічної фінансової звітності (за її наявності) наведено у **Додатку 10**.

[1320] Детальніше про статус надання інформації підзвітними компаніями наведена у **Додатку 10**.

Малюнок 14.5: Кількість компаній і обсяг надходжень за суттєвими видами платежів (з урахуванням бюджетного відшкодування ПДВ), щодо яких було проведено звірку у 2024 році

Таблиця 14.5: Повнота звірки надходжень на користь держави від суттєвих підзвітних видобувних компаній у 2024 році у розрізі видобувних галузей і компаній за формою власності

Галузь	У власності держави/ приватній власності[1321]	Обсяг надходжень			Кількість компаній		
		Підлягали звірці, тис. грн	Звірено, тис. грн	Повнота звірки за обсягом надходжень, %	Підлягали звірці	Звірено	Повнота звірки за кількістю компаній, %
Нафта та газ	Всього, з них:	146 048 584,85	144 020 967,56	98,61%	35	32	91,43%
	Державна	122 902 065,35	122 902 065,35	100,00%	7	7	100,00%
	Приватна	23 146 519,50	21 118 902,22	91,24%	28	25	89,29%
Руди металів	Всього, з них:	6 769 443,09	6 761 059,65	99,88%	15	14	93,33%
	Державна	239 921,75	239 921,75	100,00%	1	1	100,00%
	Приватна	6 529 521,34	6 521 137,90	99,87%	14	13	92,86%
Кам'яне вугілля	Всього, з них:	16 159 265,28	15 193 352,12	94,02%	9	5	55,56%
	Державна	1 466 949,91	1 059 104,47	72,20%	4	2	50,00%
	Приватна	14 692 315,37	14 134 247,65	96,20%	5	3	60,00%
ВСІ ГАЛУЗІ	Всього, з них:	168 977 293,22	165 975 379,34	98,22%	59	51	86,44%
	Державна	124 608 937,01	124 201 091,57	99,67%	12	10	83,33%
	Приватна	44 368 356,22	41 774 287,77	94,15%	47	41	87,23%

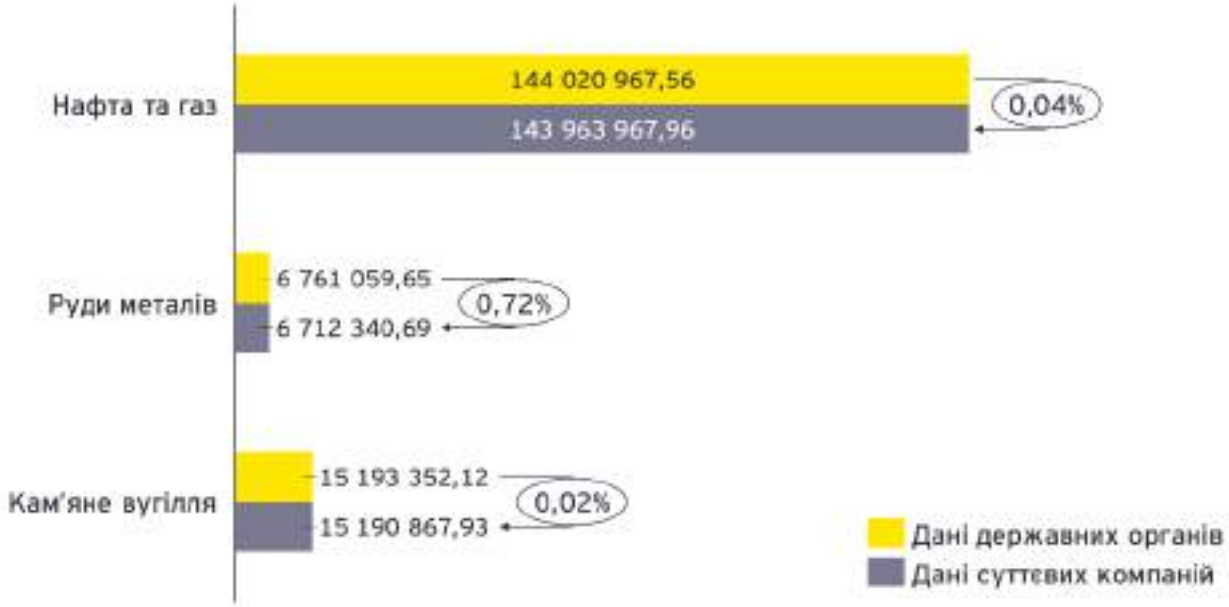
[1321] Для цілей цього звіту БГ ІПВГ прийняло рішення вважати підприємствами з державною участю (SOE) відповідно до Вимоги 2.6 Стандарту ІПВГ (1) суб'єктів господарювання державного сектора економіки та (2) підприємства, в яких держава опосередковано володіє більше ніж 50% акцій (часток).

14.2.2 Основні результати звірки

Під час звірки встановлено, що обсяг податкових та неподаткових надходжень на користь держави від 51 суттєвої підзвітної компанії, що надали інформацію для проведення звірки, за даними державних органів становив 165 975 379,34 тис. грн у 2024 році. Згідно з даними 51 суттєвої підзвітної компанії, у 2024 році вони сплатили на користь держави 165 867 176,58 тис. грн. Таким чином, за результатами проведеної звірки платежів фінальна розбіжність між даними державних органів і суттєвих підзвітних видобувних компаній становила 108 202,76 тис. грн, або 0,07%.

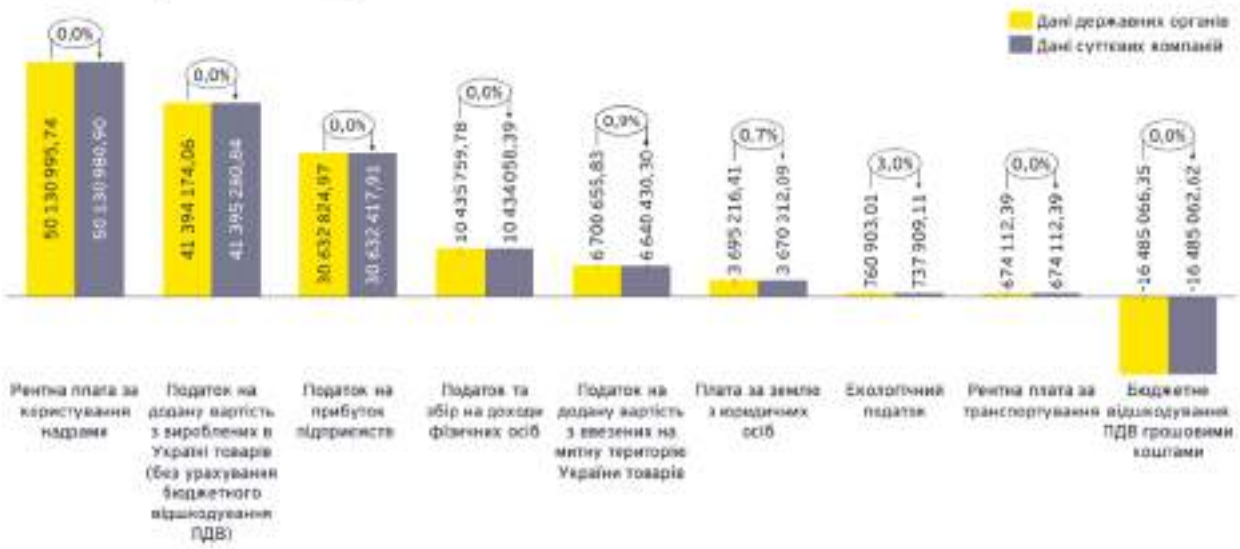
Звірку суттєвих платежів проводили у два етапи. Після первинної звірки здійснено дослідження виявлених розбіжностей і уточнено фінальні дані щодо надходжень за суттєвими видами платежів від підзвітних видобувних компаній. У результаті цього первинна розбіжність у сумі -125 620 561,12 тис. грн, або -75,69%, зменшилася до фінальної розбіжності в сумі 108 202,76 тис. грн, або 0,07%.

Після проведення звірки та уточнень щодо сплати за суттєвими видами платежів найбільша розбіжність між даними суттєвих компаній та державних органів в абсолютному вимірі залишилася в галузі видобування нафти і газу 56 999,60 тис. грн або 0,04%, а у відсотковому - в галузі видобування руд металів 48 718,96 або 0,72%. На третьому місці за обсягом розбіжностей знаходиться галузь видобування кам'яного вугілля 2 484,19 тис. грн або 0,02%.

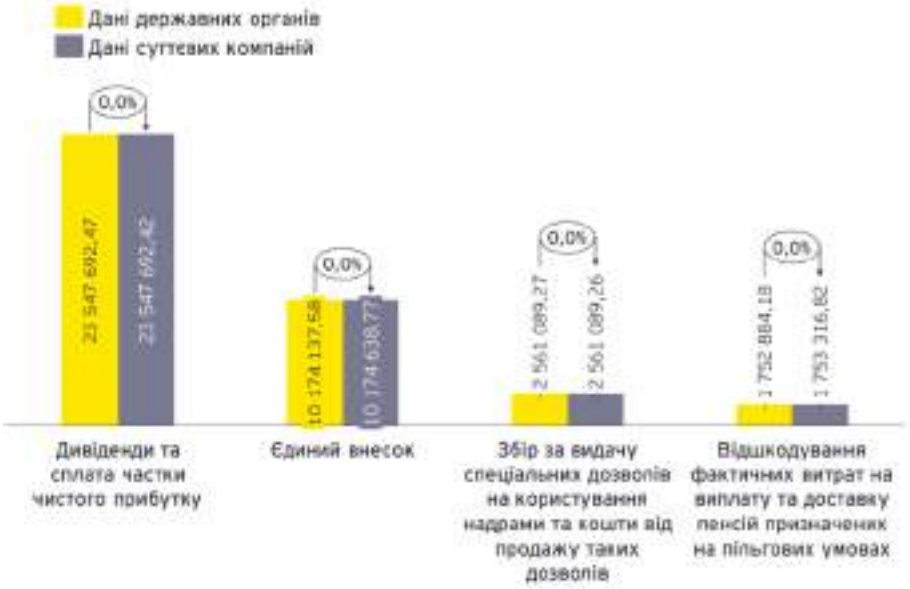

Малюнок 14.6: Результати фінальної звірки надходжень на користь держави у 2024 році у розрізі видобувних галузей, тис. грн

У розрізі суттєвих видів платежів найбільша розбіжність між даними державних органів і даними компаній у відсотковому вимірі за платежем «Екологічний податок» - фінальна розбіжність становила 22 993,91 тис. грн, або 3,02%. Друге місце посідає платіж «Податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів» 60 225,53 тис. грн, або 0,09% сумарних надходжень за зазначеним платежем від усіх суттєвих видобувних компаній.

Малюнок 14.7: Результати фінальної звірки надходжень на користь держави у 2024 році у розрізі суттєвих податкових видів платежів, тис. грн

Малюнок 14.8: Результати фінальної звірки надходжень на користь держави у 2024 році у розрізі суттєвих неподаткових видів платежів, тис. грн

У розрізі форми власності підзвітних видобувних компаній обсяг розбіжностей між даними державних органів і компаній у прямій та опосередкованій власності держави перевищував обсяг розбіжностей для компаній приватної форми власності. Зокрема розбіжність для приватних компаній становила 48 270,19 тис. грн, або 0,12%, а для компаній у прямій та опосередкованій власності держави 59 932,56 тис. грн, або 0,05%.

Підсумки дослідження розбіжностей за результатами звірки на рівні компаній

У результаті проведення первинної звірки платежів виявлено суттєві розбіжності[1322] між даними державних органів і 38 підзвітних видобувних компаній. Водночас у 13 компаній суттєвих розбіжностей з даними державних органів виявлено не було. З метою аналізу виявлених розбіжностей та коригування у разі похибок та неточностей у первинних даних було сформовано і надіслано додаткові запити для уточнення до 37 суттєвих компаній.

За результатами звірки даних, наданих державними органами та видобувними компаніями, було виявлено низку розбіжностей, більшість із яких мають **технічний або методологічний характер**. Найпоширенішими причинами їх виникнення у 2024 році були:

- **технічні помилки** – найпоширеніша причина розбіжностей, пов'язана з неточностями під час заповнення звітних форм, округленням сум, дублюванням або відсутністю даних за окремими структурними підрозділами. Також виявлено помилки у зазначені кодів класифікації доходів бюджету (ККДБ) та у відображенні сум у гривнях замість тисяч гривень;
- **методологічні особливості обліку** – подекуди компанії застосовували інші підходи до групування або відображення платежів, ніж державні органи. Це стосувалося, зокрема, включення (або невключення) до звіту сплачених штрафних санкцій, сум за договорами управління майном або платежів, адміністрованих різними органами (ДПС, ДМС, ПФУ);
- **розбіжності щодо податку на додану вартість (ПДВ)** – найбільша кількість уточнень стосувалася ПДВ з ввезених на митну територію України товарів (код 14070000). Розбіжності виникали через різницю між сумами, зазначеними в деклараціях компаній, та даними митної служби, зокрема внаслідок оплати за аркушами коригування, наявності залишків коштів на митних рахунках, та некоректного відображення державного мита у складі ПДВ. Компанії підтверджували коректність власних даних на підставі інформації з електронних кабінетів ДПС і митниці;
- **специфіка відображення податків, пов'язаних з основною діяльністю** – частина розбіжностей виникла через те, що державні органи подавали загальні суми податків (наприклад, плати за землю або екологічного податку), тоді як компанії включали лише ті частини платежів, що безпосередньо стосувалися видобувної діяльності.

Порівняно з попереднім роком структура причин розбіжностей залишилася подібною, однак зросла частка технічних та методологічних уточнень (зокрема по ПДВ і платежах до ПФУ), що свідчить про вдосконалення процесів обліку та більш детальну верифікацію даних компаніями. Значна частина розбіжностей була усунена під час звірки або підтверджена документально.

Докладну інформацію щодо аналізу виявлених суттєвих розбіжностей та коригувань даних (загальна звірка) наведено у **Додатку 14**.

[1322] Згідно з рішенням БГ ІПВГ (Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 р.) був прийнятий поріг суттєвості розбіжностей між даними державних органів і даними компаній у розмірі 5% від суми платежу. Крім цього були встановлені абсолютні рамки:

- Розбіжність не є суттєвою, якщо вона менше 1 000 грн (не зважаючи на розмір розбіжності у відсотках);
- Розбіжність є суттєвою, якщо вона більше 1 000 000 грн (не зважаючи на розмір розбіжності у відсотках).

Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, https://mev.gov.ua/sites/default/files/2025-09/protokol-bg-ipvg-26-08-2025_0.pdf.

Підсумки аналізу розбіжностей за результатами звірки на рівні проєктної діяльності

На початку проведення звірки на рівні кожної окремої проєктної діяльності (спецдозволів) було ідентифіковано та враховано основні обмеження, що можуть вплинути на обсяг та процедуру проведення звірки:

- Згідно з Податковим кодексом України, видобувні компанії зобов'язані здійснювати окремий облік витрат і доходів щодо кожного виду мінеральної сировини та за кожним об'єктом надр, на який надано спеціальний дозвіл[1323]. Водночас законодавство України не передбачає облік та декларування плати за землю з юридичних осіб та екологічного податку в розрізі окремої проєктної діяльності, що унеможливлює проведення звірки зазначених платежів на користь держави щодо кожної окремої проєктної діяльності (спеціального дозволу) через відсутність необхідних даних як у видобувних компаній, так і у відповідних органів державної влади. У зв'язку з цим звірку у розрізі спецдозволів на видобування проведено лише щодо рентної плати за користування надрами[1324]. Водночас на виконання Вимоги 4.7 Стандарту ІПВГ, звірку щодо плати за землю з юридичних осіб та екологічного податку було проведено на рівні компаній.
- На відміну від звірки на рівні компаній звірка щодо кожної окремої проєктної діяльності може бути проведена лише на основі нарахованих платежів, а не сплачених у звітному періоді. У першу чергу це пов'язано з тим, що державні органи можуть здійснити розбивку рентної плати за користування надрами за спецдозволами лише щодо нарахованих платежів на підставі даних податкових декларацій. Сплачені платежі технічно можна розбити за областями і місцевими бюджетами, а деякі спецдозволи поширюються на ділянки в межах двох і більше адміністративних областей, тобто надходження за одним спецдозволом можуть розподілятися до місцевих бюджетів кількох адміністративних областей, що унеможливлює ідентифікацію їхніх обсягів.

З огляду на це звірку щодо кожної окремої проєктної діяльності проведено лише стосовно нарахованої рентної плати за користування надрами у 2024 році. Водночас дані суттєвих видобувних компаній за платежами із плати за землю з фізичних осіб та екологічного податку щодо кожної окремої проєктної діяльності, надані під час звітування для Звіту ІПВГ за 2024 рік, представлені в односторонньому порядку у **Додатку 13**.

У квітні 2025 року внесено зміни до Форми 5.3 «Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин, плата за землю та екологічний податок щодо кожної окремої проєктної діяльності», зокрема доповнення форми комірками, в яких суб'єкти господарювання повинні зазначати коди згідно з Кодифікатором адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад. У зв'язку з цим Незалежний адміністратор також проводив звірку інформації щодо кодів адміністративно-територіальних громад між даними ДПС та інформацією, поданою компаніями.

Загалом, 51 суттєва видобувна компанія (у тому числі 3 ДСД та 1 УРП) у 2024 році прозвітували за 391 спецдозволами на користування надрами для видобування корисних

[1323] Згідно з пунктом 2 статті 252 Податкового кодексу, видобувні компанії, що сплачують ренту плату за користування надрами для видобування корисних копалин, для цілей оподаткування здійснюють окремий бухгалтерський та податковий облік витрат і доходів щодо кожного виду мінеральної сировини та за кожним об'єктом надр, на який надано спеціальний дозвіл на користування надрами, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text.

[1324] Звірку було проведено для таких видів рентної плати за користування надрами: рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення (код платежу 13030100); рентна плата за користування надрами для видобування нафти (код платежу 13030700); рентна плата за користування надрами для видобування природного газу (код платежу 13030800); рентна плата за користування надрами для видобування газового конденсату (код платежу 13030900); Рентна плата за користування надрами для видобування кам'яного вугілля коксівного та енергетичного (код платежу 13031500); Рентна плата за користування надрами для видобування залізних руд (код платежу 13031600).

копалин. Найбільша кількість спецдозволів належала АТ «Укргазвидобування» та АТ «Укрнафта», що разом мали понад 291 спеціальних дозволів (74,42% спецдозволів усіх підзвітних видобувних компаній).

Детальні дані щодо нарахованої рентної плати за користування надрами в розрізі спецдозволів у своїх первинних відповідях надали 51 компанія. У результаті проведення звірки щодо нарахованої рентної плати за користування надрами в розрізі спецдозволів у 37 з 51 суттєвих підзвітних компаній було виявлено суттєві розбіжності[1325]. Найпоширеніші причини їх перелічені нижче.

Помилки допущенні суттєвими підзвітними компаніями:

- відсутність інформації щодо кодів адміністративно-територіальних громад, на території яких здійснюється видобування корисної копалини;
- зазначення переліку кодів адміністративно-територіальних громад в одній комірці разом із загальною сумою платежу, що унеможливлює проведення звірки платежів у розрізі територіальних громад;
- включення компаніями до нарахованої рентної плати штрафів, пені, перенесених з минулих періодів сум нарахування заборгованої рентної плати, а також рентної плати за уточнюючими деклараціями, поданими і відображеними в особових рахунках у 2024 році за попередні періоди, тоді як у даних державних органів зазначені нарахування не відображаються.

Неточності, виявлені у даних ДПС:

- не в усіх нарахуваннях щодо рентної плати наявні номери спеціальних дозволів та дати видачі спеціального дозволу;
- у відомостях платежів некоректно вказано коди адміністративно-територіальних громад. У даних ДПС спостерігається розбіжність у підходах відображення інформації щодо рівнів за кодифікатором адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, а саме: інформацію щодо сплати рентних платежів відображено як із прив'язкою до територіальних громад, так і до конкретних населених пунктів;
- у відомостях не відображено коригувань щодо нарахованої рентної плати, а всі нараховані платежі й коригування відображаються окремими рядками під одним спеціальним дозволом без конкретизації;
- відсутність інформації щодо нарахування рентних платежів за Угодою про розподіл продукції;
- відсутність інформації щодо певних звітних періодів, що призводить до розбіжностей з відомостями компаній щодо нарахованої рентної плати протягом звітного періоду;
- у відомостях спостерігається сумування нарахованих рентних платежів суб'єктів господарювання за певні періоди;
- наявність запису про номер спеціального дозволу на користування надрами з п'ятьма символами.

За результатами виявлених помилок та неточностей Незалежний адміністратор запропонував рекомендації щодо покращення процесу розкриття суб'єктами господарювання інформації про платежі на рівні проєктної діяльності.

[1325] Згідно з рішенням БГ ІПВГ (Протокол засідання БГ ІПВГ від 26.08.2025 р.) був прийнятий поріг суттєвості розбіжностей між даними державних органів і даними компаній у розмірі 5% від суми платежу. Крім цього були встановлені абсолютні рамки:
- Розбіжність не є суттєвою, якщо вона менше 1 000 грн (не зважаючи на розмір розбіжності у відсотках);
- Розбіжність є суттєвою, якщо вона більше 1 000 000 грн (не зважаючи на розмір розбіжності у відсотках).

Таблиця 14.6: Результати звірки надходжень на користь держави у 2024 році у розрізі видобувних галузей

Галузь	Первинні дані, тис. грн			Фінальні дані, тис. грн		
	Дані державних органів	Дані компаній	Розходження	Дані державних органів	Дані компаній	Розходження
Нафта та газ	144 020 967,56	139 518 923,27	4 502 044,29	144 020 967,56	143 963 967,96	56 999,60
Руди металів	6 761 059,65	137 023 772,56	-130 262 712,90	6 761 059,65	6 712 340,69	48 718,96
Кам'яне вугілля	15 193 352,12	15 053 244,63	140 107,49	15 193 352,12	15 190 867,93	2 484,19
Всього	**165 975 379,34**	**291 595 940,46**	**-125 620 561,12**	**165 975 379,34**	**165 867 176,58**	**108 202,76**

Таблиця 14.7: Результати звірки надходжень на користь держави у 2024 році у розрізі форми власності компаній

У власності держави[1326]/ приватній власності	Первинні дані, тис. грн			Фінальні дані, тис. грн		
	Дані державних органів	Дані компаній	Розходження	Дані державних органів	Дані компаній	Розходження
Державна	124 201 091,57	121 953 799,03	2 247 292,54	124 201 091,56	124 141 159,00	59 932,56
Приватна	41 774 287,77	169 642 141,43	-127 867 853,65	41 774 287,77	41 726 017,58	48 270,19
Всього	**165 975 379,34**	**291 595 940,46**	**-125 620 561,12**	**165 975 379,34**	**165 867 176,58**	**108 202,76**

[1326] «У власності держави» означає у прямій або опосередкованій власності держави.

Таблиця 14.8: Результати звірки надходжень на користь держави у 2024 році у розрізі видів платежів

Вид платежу	Первинні дані, тис. грн			Фінальні дані, тис. грн		
	Дані державних органів	Дані компаній	Розходження	Дані державних органів	Дані компаній	Розходження
Рентна плата за користування надрами	50 130 995,74	47 799 235,13	2 331 760,61	50 130 995,74	50 130 980,90	14,84
Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ)	41 394 174,06	41 467 178,92	-73 004,86	41 394 174,06	41 395 280,84	-1 106,78
Податок на прибуток підприємств	30 632 824,97	161 583 846,41	-130 951 021,44	30 632 824,97	30 632 417,91	407,06
Дивіденди та сплата частки чистого прибутку	23 547 692,47	23 547 692,42	0,05	23 547 692,47	23 547 692,42	0,05
Бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами	-16 485 066,35	-16 485 062,62	-3,73	-16 485 066,35	-16 485 062,62	-3,73
Податок та збір на доходи фізичних осіб	10 435 759,78	10 430 371,16	5 388,62	10 435 759,78	10 434 058,39	1 701,39
Єдиний внесок	10 174 137,58	9 257 096,40	917 041,18	10 174 137,58	10 174 638,77	-501,19
Податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів	6 700 655,83	6 354 169,96	346 485,87	6 700 655,83	6 640 430,30	60 225,53
Плата за землю з юридичних осіб	3 695 216,41	3 667 125,83	28 090,58	3 695 216,41	3 670 312,09	24 904,32
Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів	2 561 089,27	1 270 571,61	1 290 517,66	2 561 089,27	2 561 089,26	0,01
Відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій призначених на пільгових умовах	1 752 884,18	1 292 460,01	460 424,17	1 752 884,18	1 753 316,82	-432,64
Екологічний податок	760 903,01	737 142,84	23 760,17	760 903,01	737 909,11	22 993,90
Рентна плата за транспортування	674 112,39	674 112,39	0,00	674 112,39	674 112,39	0,00
Всього	**165 975 379,34**	**291 595 940,46**	**-125 620 561,12**	**165 975 379,34**	**165 867 176,58**	**108 202,76**

14.3.Податкові види платежів

14.3.1 Податок та збір на доходи фізичних осіб

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за податком та збором на доходи фізичних осіб від видобувних компаній за даними державних органів становив 10 435 759,78 тис. грн, а за даними видобувних компаній 10 434 058,39 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 5 388,62 тис грн, після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила 1 701,39 тис.грн.

Таблиця 14.9: Результати звірки надходжень за податком та збором на доходи фізичних осіб у 2024 році, тис. грн

Податок та збір на доходи фізичних осіб	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	10 435 759,78	0,00	10 435 759,78
Дані платників	10 430 371,16	-3 687,23	10 434 058,39
Розходження	5 388,62	3 687,23	1 701,39
Видобування нафти та газу			
Дані держави	5 349 214,54	0,00	5 349 214,54
Дані платників	5 346 949,16	-2 000,00	5 348 949,16
Розходження	2 265,38	2 000,00	265,38
Видобування руд металів			
Дані держави	2 852 490,29	0,00	2 852 490,29
Дані платників	2 849 806,88	-1 687,30	2 851 494,18
Розходження	2 683,41	1 687,30	996,11
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	2 234 054,95	0,00	2 234 054,95
Дані платників	2 233 615,12	0,07	2 233 615,05
Розходження	439,83	-0,07	439,90

14.3.2 Податок на прибуток підприємств

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за податком на прибуток підприємств від видобувних компаній за даними державних органів становив 30 632 824,97 тис. грн, а за даними видобувних компаній 30 632 417,91 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила -130 951 021,44 тис. грн, після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила 407,06 тис. грн.

Таблиця 14.10: Результати звірки надходжень за податком на прибуток підприємств у 2024 році, тис. грн

Податок на прибуток підприємств	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	30 632 824,97	0,00	30 632 824,97
Дані платників	161 583 846,41	130 951 428,50	30 632 417,91
Розходження	-130 951 021,44	-130 951 428,50	407,06
Видобування нафти та газу			
Дані держави	25 185 907,74	0,00	25 185 907,74
Дані платників	25 186 986,34	1 078,93	25 185 907,41
Розходження	-1 078,60	-1 078,93	0,33
Видобування руд металів			
Дані держави	1 701 972,03	0,00	1 701 972,03
Дані платників	132 652 271,65	130 950 349,57	1 701 922,08
Розходження	-130 950 299,62	-130 950 349,57	49,95
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	3 744 945,20	0,00	3 744 945,20
Дані платників	3 744 588,42	0,00	3 744 588,42
Розходження	356,78	0,00	356,78

14.3.3 Рентна плата за користування надрами

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за рентною платою за користування надрами від видобувних компаній за даними державних органів становив 50 130 995,74 тис. грн, а за даними видобувних компаній 50 130 980,90 тис.грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 2 331 760,61 тис. грн, після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила 14,84 тис. грн.

Таблиця 14.11: Результати звірки надходжень за рентною платою за користування надрами в 2024 р., тис. грн

Рентна плата за користування надрами	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	50 130 995,74	0,00	50 130 995,74
Дані платників	47 799 235,13	-2 331 745,77	50 130 980,90
Розходження	2 331 760,61	2 331 745,77	14,84
Видобування нафти та газу			
Дані держави	42 799 839,61	0,00	42 799 839,61
Дані платників	40 547 379,73	-2 252 449,92	42 799 829,65
Розходження	2 252 459,88	2 252 449,92	9,96
Видобування руд металів			
Дані держави	6 819 625,44	0,00	6 819 625,44
Дані платників	6 740 325,62	-79 295,85	6 819 621,47
Розходження	79 299,82	79 295,85	3,97
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	511 530,69	0,00	511 530,69
Дані платників	511 529,78	0,00	511 529,78
Розходження	0,91	0,00	0,91

14.3.4 Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ)

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за податком на додану вартість з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ) від видобувних компаній за даними державних органів становив 41 394 174,06 тис. грн, а за даними видобувних компаній 41 395 280,84 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила -73 004,86 тис. грн, а після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила -1 106,78 тис. грн.

Таблиця 14.12: Результати звірки надходжень за податком на додану з вироблених в Україні товарів (без урахування бюджетного відшкодування ПДВ) в 2024 р., тис. грн

Податок на додану вартість	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	41 394 174,06	0,00	41 394 174,06
Дані платників	41 467 178,92	71 898,08	41 395 280,84
Розходження	-73 004,86	-71 898,08	-1 106,78
Видобування нафти та газу			
Дані держави	34 780 712,68	0,00	34 780 712,68
Дані платників	34 860 892,41	79 072,43	34 781 819,98
Розходження	-80 179,73	-79 072,43	-1 107,30
Видобування руд металів			
Дані держави	1 045 652,34	0,00	1 045 652,34
Дані платників	1 045 652,31	0,00	1 045 652,31
Розходження	0,03	0,00	0,03
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	5 567 809,04	0,00	5 567 809,04
Дані платників	5 560 634,20	-7 174,35	5 567 808,55
Розходження	7 174,84	7 174,35	0,49

14.3.5 Бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг бюджетного відшкодування податку на додану вартість грошовими коштами видобувним компаніям за даними державних органів становив -16 485 066,35 тис. грн, а за даними видобувних компаній - 16 485 062,62 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила -3,73 тис. грн, а після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей не змінилася.

Таблиця 14.13: Результати звірки бюджетного відшкодування податку на додану вартість грошовими коштами в 2024 р., тис. грн

Бюджетне відшкодування ПДВ	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	-16 485 066,35	0,00	-16 485 066,35
Дані платників	-16 485 062,62	0,00	-16 485 062,62
Розходження	-3,73	0,00	-3,73
Видобування нафти та газу			
Дані держави	-153 790,38	0,00	-153 790,38
Дані платників	-153 790,38	0,00	-153 790,38
Розходження	0,00	0,00	0,00
Видобування руд металів			
Дані держави	-16 331 275,97	0,00	-16 331 275,97
Дані платників	-16 331 272,24	0,00	-16 331 272,24
Розходження	-3,73	0,00	-3,73
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	0,00	0,00	0,00
Дані платників	0,00	0,00	0,00
Розходження	0,00	0,00	0,00

14.3.6 Податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за податком на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів від видобувних компаній за даними державних органів становив 6 700 655,83 тис. грн, а за даними видобувних компаній 6 640 430,30 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 346 485,87 тис. грн, а після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила 60 225,53 тис. грн.

Таблиця 14.14: Результати звірки надходжень за податком на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів у 2024 році, тис. грн

ПДВ з ввезених на митну територію України товарів	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	6 700 655,83	0,00	6 700 655,83
Дані платників	6 354 169,96	-286 260,34	6 640 430,30
Розходження	346 485,87	286 260,34	60 225,53
Видобування нафти та газу			
Дані держави	3 833 570,15	0,00	3 833 570,15
Дані платників	3 772 296,30	-2 488,04	3 774 784,34
Розходження	61 273,85	2 488,04	58 785,81
Видобування руд металів			
Дані держави	2 494 048,78	0,00	2 494 048,78
Дані платників	2 215 847,92	-277 540,04	2 493 387,96
Розходження	278 200,86	277 540,04	660,82
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	373 036,90	0,00	373 036,90
Дані платників	366 025,74	-6 232,26	372 258,00
Розходження	7 011,16	6 232,26	778,90

14.3.7 Плата за землю з юридичних осіб

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за платою за землю з юридичних осіб від видобувних компаній за даними державних органів становив 3 695 216,41 тис. грн, а за даними видобувних компаній 3 670 312,09 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 28 090,58 тис. грн, після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила 24 904,32 тис. грн.

Таблиця 14.15: Результати звірки надходжень за платою за землю з юридичних осіб у 2024 році, тис. грн

Плата за землю з юридичних осіб	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	3 695 216,41	0,00	3 695 216,41
Дані платників	3 667 125,83	-3 186,26	3 670 312,09
Розходження	28 090,58	3 186,26	24 904,32
Видобування нафти та газу			
Дані держави	399 435,65	0,00	399 435,65
Дані платників	396 238,24	-3 196,29	399 434,53
Розходження	3 197,41	3 196,29	1,12
Видобування руд металів			
Дані держави	3 238 046,57	0,00	3 238 046,57
Дані платників	3 214 057,19	10,03	3 214 047,16
Розходження	23 989,38	-10,03	23 999,41
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	57 734,19	0,00	57 734,19
Дані платників	56 830,40	0,00	56 830,40
Розходження	903,79	0,00	903,79

14.3.8 Екологічний податок

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за екологічним податком від видобувних компаній за даними державних органів становив 760 903,01 тис. грн, а за даними видобувних компаній 737 909,11 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 23 760,17 тис. грн, після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила 22 993,90 тис. грн.

Таблиця 14.16: Результати звірки надходжень за екологічним податком в 2024 р., тис. грн

Екологічний податок	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	760 903,01	0,00	760 903,01
Дані платників	737 142,84	-766,27	737 909,11
Розходження	23 760,17	766,27	22 993,90
Видобування нафти та газу			
Дані держави	94 109,24	0,00	94 109,24
Дані платників	93 347,34	-762,21	94 109,55
Розходження	761,90	762,21	-0,31
Видобування руд металів			
Дані держави	610 328,27	0,00	610 328,27
Дані платників	587 334,99	0,00	587 334,99
Розходження	22 993,28	0,00	22 993,28
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	56 465,50	0,00	56 465,50
Дані платників	56 460,51	- 4,06	56 464,57
Розходження	4,99	4,06	0,93

14.3.9 Рентна плата за транспортування

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за рентною платною за транспортування від видобувних компаній за даними державних органів становив 674 112,39 тис. грн, а за даними видобувних компаній 674 112,39 тис. грн. Розбіжності відсутні.

Таблиця 14.17: Результати звірки надходжень за рентною платою за транспортування в 2024 р., тис. грн

Рентна плата за транспортування	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	674 112,39	0,00	674 112,39
Дані платників	674 112,39	0,00	674 112,39
Розходження	0,00	0,00	0,00
Видобування нафти та газу			
Дані держави	674 112,39	0,00	674 112,39
Дані платників	674 112,39	0,00	674 112,39
Розходження	0,00	0,00	0,00
Видобування руд металів			
Дані держави	0,00	0,00	0,00
Дані платників	0,00	0,00	0,00
Розходження	0,00	0,00	0,00
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	0,00	0,00	0,00
Дані платників	0,00	0,00	0,00
Розходження	0,00	0,00	0,00

14.4. Результати звірки за кожним видом неподаткових платежів

14.4.1 Дивіденди та сплата частки чистого прибутку

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за дивідендами та сплатою частки чистого прибутку від видобувних компаній за даними державних органів становив 23 547 692,47 тис. грн, а за даними видобувних компаній 23 547 692,42 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 0,05 тис. грн, а після проведення звірки та уточнень сума не змінилася.

Таблиця 14.18: Результати звірки надходжень за дивідендами та сплатою частки чистого прибутку у 2024 році, тис. грн

Дивіденди та сплата частки чистого прибутку	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	23 547 692,47	0,00	23 547 692,47
Дані платників	23 547 692,42	0,00	23 547 692,42
Розходження	0,05	0,00	0,05
Видобування нафти та газу			
Дані держави	23 547 372,47	0,00	23 547 372,47
Дані платників	23 547 372,42	0,00	23 547 372,42
Розходження	0,05	0,00	0,05
Видобування руд металів			
Дані держави	0,00	0,00	0,00
Дані платників	0,00	0,00	0,00
Розходження	0,00	0,00	0,00
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	320,00	0,00	320,00
Дані платників	320,00	0,00	320,00
Розходження	0,00	0,00	0,00

14.4.2 Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за збором за надання та продовження строку дії спеціальних дозволів на користування надрами та коштами від продажу таких дозволів від видобувних компаній за даними державних органів становив 2 561 089,27 тис. грн, а за даними видобувних компаній 2 561 089,26 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 1 290 517,66 тис.грн, а після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила 0,01 тис. грн.

Таблиця 14.19: Результати звірки надходжень за збором за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів у 2024 році, тис. грн

Збір за надання та продовження спецдозволів	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	2 561 089,27	0,00	2 561 089,27
Дані платників	1 270 571,61	-1 290 517,65	2 561 089,26
Розходження	1 290 517,66	1 290 517,65	0,01
Видобування нафти та газу			
Дані держави	2 498 743,31	0,00	2 498 743,31
Дані платників	1 270 571,61	-1 228 171,69	2 498 743,30
Розходження	1 228 171,70	1 228 171,69	0,01
Видобування руд металів			
Дані держави	62 345,97	0,00	62 345,97
Дані платників	0,00	-62 345,96	62 345,96
Розходження	62 345,97	62 345,96	0,00
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	0,00	0,00	0,00
Дані платників	0,00	0,00	0,00
Розходження	0,00	0,00	0,00

14.4.3 Єдиний внесок

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за єдиним соціальним внеском від видобувних компаній за даними державних органів становив 10 174 137,58 тис. грн, а за даними видобувних компаній 10 174 638,77 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 917 041,18 тис. грн, після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила -501,19 тис. грн.

Таблиця 14.20: Результати звірки надходжень за єдиним внеском у 2024 році, тис. грн

Єдиний внесок	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	10 174 137,58	0,00	10 174 137,58
Дані платників	9 257 096,40	-917 542,37	10 174 638,77
Розходження	917 041,18	917 542,37	-501,19
Видобування нафти та газу			
Дані держави	4 781 904,99	0,00	4 781 904,99
Дані платників	3 864 884,96	-917 543,16	4 782 428,12
Розходження	917 020,03	917 543,16	-523,13
Видобування руд металів			
Дані держави	2 945 602,87	0,00	2 945 602,87
Дані платників	2 945 583,74	0,00	2 945 583,74
Розходження	19,13	0,00	19,13
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	2 446 629,72	0,00	2 446 629,72
Дані платників	2 446 627,70	0,79	2 446 626,91
Розходження	2,02	- 0,79	2,81

14.4.4 Відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій

За результатами проведення звірки платежів за 2024 рік обсяг надходжень на користь держави за виплатою та доставкою пенсій від видобувних компаній за даними державних органів становив 1 752 884,18 тис. грн, а за даними видобувних компаній 1 753 316,82 тис. грн. Сума розбіжностей між даними платників податку та даними державних органів, за результатами первинного запиту, становила 460 424,17 тис. грн, після проведення звірки та уточнень сума розбіжностей становила -432,64 тис. грн.

Таблиця 14.21: Результати звірки надходжень за виплатою та доставкою пенсій у 2024 році, тис. грн

Виплата та доставка пенсій	Результати первинного запиту	Коригування даних за результатами звірки	Фінальні дані після проведення звірки
Видобувні галузі, всього			
Дані держави	1 752 884,18	0,00	1 752 884,18
Дані платників	1 292 460,01	-460 856,81	1 753 316,82
Розходження	460 424,17	460 856,81	-432,64
Видобування нафти та газу			
Дані держави	229 835,17	0,00	229 835,17
Дані платників	111 682,75	-118 584,74	230 267,49
Розходження	118 152,42	118 584,74	-432,32
Видобування руд металів			
Дані держави	1 322 223,07	0,00	1 322 223,07
Дані платників	1 104 164,50	-218 058,58	1 322 223,08
Розходження	218 058,57	218 058,58	-0,01
Видобування кам'яного вугілля			
Дані держави	200 825,93	0,00	200 825,93
Дані платників	76 612,76	-124 213,49	200 826,25
Розходження	124 213,17	124 213,49	-0,32

15. Особливості видобування підземних вод

15.1.Особливості регулювання видобування підземних вод

Водокористування може бути двох видів – загальне та спеціальне[1327].

Загальне водокористування здійснюється громадянами для задоволення їхніх потреб безкоштовно, без закріплення водних об'єктів за окремими особами та без надання відповідних дозволів.

Водний кодекс визначає спеціальне водокористування як забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів.

Спеціальне водокористування здійснюється фізичними та юридичними особами для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських та інших державних і громадських потреб[1328], і потребує отримання дозволу на спеціальне водокористування, який видає Державне Агентство водних ресурсів України[1329].

Спеціальне водокористування включає водозабір як з поверхневих вод, так і підземних вод, із застосуванням споруд або технічних пристроїв і, крім їх видобування, охоплює також інші напрямки використання вод. Видобування ропи належить до використання поверхневих вод.

Водний кодекс передбачає низку винятків, за яких не вимагається отримання дозволу на спеціальне водокористування.

Особливості регулювання видобування підземних вод та ропи

Підземні води та джерела належать до водного фонду України[1330], але також є частиною надр і відносяться до корисних копалин загальнодержавного значення відповідно до переліку корисних копалин загальнодержавного значення[1331].

Відповідно, до видобування підземних вод застосовний подвійний правовий режим, оскільки спеціальне водокористування регулюється Водним кодексом, а видобування підземних вод як корисної копалини загальнодержавного значення – Кодексом про надра.

Видобування підземних прісних вод вважається користуванням надрами, яке здійснюється на підставі спеціального дозволу на користування надрами, який видається Держгеонадра шляхом проведення електронних аукціонів.

При цьому використання поверхневих вод не вважається видобуванням води і не потребує спеціального дозволу на користування надрами, за винятком видобування ропи.

В окремих випадках спеціальний дозвіл не вимагається[1332], зокрема для землевласників та землекористувачам, які видобувають підземні води (крім мінеральних) для будь-яких

[1327] Ст. 46 Водного кодексу.
[1328] Ст. 48 Водного кодексу.
[1329] П. 9 ст. 43 Водного кодексу.
[1330] Ст. 3 Водного кодексу.
[1331] Затверджений постановою КМУ «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення» №827 від 12.12.1994 р.
[1332] Ст. 23 Кодексу про надра.

потреб, окрім виробництва фасованої питної води, якщо обсяг не перевищує 300 м куб. на добу з кожного водозабору.

В таких випадках рентна плата за видобування корисних копалин сплачується на підставі дозволу на спеціальне водокористування.

Компанії, що здійснюють видобування підземних вод, залежно від обсягів видобутку та напрямку використання води, можуть бути зобов'язані отримати дозвіл на спеціальне водокористування, так і спеціальний дозвіл на користування ділянкою надр. У певних випадках передбачено лише дозвіл на спеціальне водокористування, або ж здійснювати видобування підземних вод без отримання дозволів.

Видобування ропи та лікувальних грязей також потребує отримання спеціального дозволу на користування надрами[1333].

Фіскальний режим

Як спеціальне водокористування, так і спеціальне користування надрами є платним:

- За спеціальне водокористування сплачується рентна плата за спеціальне водокористування.[1334]
- За видобування корисних копалин справляється плата у вигляді рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин[1335].

Відповідно, при видобуванні підземних вод надрокористувач може сплачувати два види рентної плати: рентну плату за спеціальне водокористування та рентну плату за видобування корисних копалин.

За загальним правилом, платниками рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин є суб'єкти господарювання, які мають спеціальні дозволи на користування надрами. Водночас, в деяких випадках компанії, які видобувають підземні води, сплачують рентну плату за користування надрами для видобування корисних копалин на підставі дозволів на спеціальне водокористування[1336].

Податковий кодекс передбачає низку випадків, коли рентна плата за спеціальне використання води не справляється[1337], а також низку винятків з об'єкта оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування корисних копалин.

Підзвітність для цілей Закону про ІПВГ

Компанії, що здійснюють видобування підземних вод, залежно від обсягів видобутку та напрямку використання води, можуть бути зобов'язані отримати дозвіл на спеціальне водокористування, так і спеціальний дозвіл на користування ділянкою надр, або лише дозвіл на спеціальне водокористування, або ж здійснювати видобування підземних вод без отримання дозволів.

При цьому підзвітними компаніями відповідно до Закону про ІПВГ є лише компанії, які мають спеціальний дозвіл на користування надрами щодо корисних копалин загальнодержавного значення[1338]. Відповідно, надрокористувачі, які видобувають підземні води або ропу на

[1333] Ст. 14, ст. 19 Кодексу про надра.
[1334] Ст. 30 Водного кодексу.
[1335] Стаття 28 Кодексу про надра.
[1336] П. 252.1.4 Податкового кодексу.
[1337] П. 255.4 Податкового кодексу.
[1338] П. 1 Ст. 1. Закону про ІПВГ.

підставі спеціального дозволу на користування надрами, є підзвітними суб'єктами господарювання для цілей Закону про ІПВГ.

Використання ж інших поверхневих вод, так само як і видобування підземних вод, яке здійснюється на підставі дозволу на спеціальне водокористування, не охоплюється сферою дії Закону про ІПВГ.

Таким чином, при видобуванні підземних вод необхідно враховувати визначені законодавством випадки, коли не потрібний спеціальний дозвіл на користування надрами або ж дозвіл на спеціальне водокористування та/або.

Таблиця 15.1: Дозвільні документи при видобуванні підземних вод в залежності від обсягів видобування та напрямів використання

Вид діяльності	Дозвіл на спеціальне водокористування / Обов'язок сплати рентної плати за спеціальне водокористування	Спеціальний дозвіл на користування надрами/ Обов'язок сплати рентної плати за видобування корисних копалин	Чи є компанія підзвітною для цілей ІПВГ
Видобування підземних вод в обсязі менше 5 м куб. на добу (вода не використовується для виробництва (і не входить до складу) напоїв та фасованої питної води)	✗ дозвіл ✗ рентна плата	✗ дозвіл ✗ рентна плата	ні
Видобування підземних вод для використання води для виробництва фасованої питної води незалежно від обсягів видобування	✓ дозвіл ✓ рентна плата	✓ дозвіл ✓ рентна плата	так
Видобування підземних вод в обсязі більше 5 м куб. на добу, але менше 300 м куб. на добу з кожного з водозаборів (вода не використовується для виробництва фасованої питної води і не здійснюється видобування мінеральних вод)	✓ дозвіл ✓ рентна плата	✗ дозвіл ✓ рентна плата [1339]	ні
Видобування підземних вод в обсязі більше 5 м куб. на добу, але менше 300 м куб. на добу з кожного з водозаборів, якщо вода використовується для виробництва фасованої питної води або здійснюється видобування мінеральних вод	✓ дозвіл ✓ рентна плата	✓ дозвіл ✓ рентна плата	так
Видобування підземних вод в обсязі більше 300 куб метрів на добу з кожного з водозаборів	✓ дозвіл ✓ рентна плата	✓ дозвіл ✓ рентна плата	так

[1339] Сплачується на підставі дозволу на спеціальне водокористування.

Особливості регулювання видобування грязей лікувальних

Грязі лікувальні (мулові сульфідні, сопкові, сапропелеві, торфові) є корисними копалинами загальнодержавного значення[1340]. Їх видобування може здійснюватися лише на підставі наявності у надрокористувача спеціального дозволу на користування надрами, який видає Держгеонадра[1341].

Таким чином, надрокористувачі, які добувають грязі лікувальні на підставі відповідного спеціального дозволу на користування надрами, є підзвітними суб'єктами господарювання для цілей Закону про ІПВГ.

За видобування грязей лікувальних сплачується лише рентна плата за користування надрами, за ставкою 5% від вартості товарної продукції гірничого підприємства - видобутої корисної копалини (мінеральної сировини)[1342].

Відповідно до Кодексу про надра, інші землевласники та землекористувачі, що провадять господарську діяльність з видобування підземних вод в обсязі більше 5 м куб. на добу, але менше 300 м куб. на добу з кожного з водозаборів (за умови, що видобута вода не використовується для виробництва фасованої питної води і не здійснюється видобування мінеральних вод) не мають отримувати спеціальний дозвіл на користування надрами[1343]. Водночас, таке виключення щодо отримання дозволу не звільняє таких надрокористувачів від обов'язку сплати рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин: відповідно до положень Податкового кодексу, вона сплачується на підставі дозволів на спеціальне водокористування[1344].

Закон про ІПВГ відносить до видобувних галузей галузі промисловості, пов'язані з геологічним вивченням надр та видобування корисних копалин загальнодержавного значення, що здійснюється на підставі спеціальних дозволів на користування надрами.

Відповідно, до сфери охоплення Закону про ІПВГ відноситься лише водокористування, яке передбачає отримання спеціального дозволу на користування надрами. Водокористування ж, що не потребує спеціального дозволу на користування надрами (зокрема, використання поверхневих вод, крім ропи лікувальної, а також використання підземних вод в обсягах, що не потребують отримання спеціального дозволу на користування надрами), не відноситься до видобувної діяльності для цілей Закону про ІПВГ.

15.2. Власники спеціальних дозволів на видобування підземних вод

За результатами аналізу інформації Держгеонадр, отриманої з Єдиного державного веб-порталу відкритих даних, у 2024 році діяло 910 спеціальних дозволів на видобування підземних вод.

Суб'єкти господарювання можуть одночасно володіти декількома спеціальними дозволами на видобування корисних копалин. Проведений аналіз демонструє:

1. Компанії, які здійснюють видобуток інших корисних копалин загальнодержавного значення, можуть також мати спеціальні дозволи на воду. Таким компаніям присвоюється категорія за основною видобувною діяльністю.

[1340] Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення» №827 від 12.12.1994 р.
[1341] Ст. 19 Кодексу про надра.
[1342] П. 252.20 Податкового кодексу.
[1343] Ст. 23 Кодексу про надра.
[1344] П. 252.1.4 Податкового кодексу.

2. Компанії можуть володіти спеціальними дозволами на видобування підземних вод та спеціальним дозволом на видобування корисної копалини місцевого значення. Таким компаніям присвоюється категорія «підземні води».
3. Компанії можуть володіти виключно спеціальним дозволом на видобування підземної води.

Загальна кількість компаній, що належать до 2-ї та 3-ї категорії, у 2024 році становила 696 суб'єктів господарювання. Серед цих 696[1345] підзвітних компаній, які володіли спеціальними дозволами на видобування підземних вод у 2024 році, лише 11 компаній зазначили КВЕД «Добувна промисловість і розроблення кар'єрів» як основний та володіли спеціальними дозволами на видобування корисних копалин місцевого значення.

Таблиця 15.2: Кількість компаній, що володіли спеціальними дозволами на видобування підземних вод у 2024 році і не володіли спеціальними дозволами на корисні копалини загальнодержавного значення

Категорія води	Кількість суб'єктів господарювання	Частка компаній, %
Підземні води питні і технічні	416	59,77%
Підземні води мінеральні	179	25,72%
Підземні води	48	6,90%
Підземні води питні	30	4,31%
Підземні води технічні	9	1,29%
Підземні води теплоенергетичні	9	1,29%
Підземні води лікувальні	3	0,43%
Підземні води промислові	2	0,29%
Всього	**696**	**100%**

Крім того, три компанії володіли спеціальними дозволами на використання поверхневих вод (ропи):

- дочірнє підприємство «Санаторій «Гопри» ЗАТ лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця»;
- дочірнє підприємство «Клінічний санаторій ім. Пирогова» ПрАТ лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця».
- Комунальне некомерційне підприємство «Херсонський обласний шкіряно-венерологічний диспансер» Херсонської обласної ради

Спеціальними дозволами на видобуток грязі лікувальної станом на кінець 2024 року володіли 8 суб'єктів господарювання, зокрема:

- Комунальне некомерційне підприємство «Херсонський обласний шкіряно-венерологічний диспансер» Херсонської обласної ради
- ПрАТ «Приазовкурорт»[1346];
- ТОВ «Вігов»;
- ТОВ «Слов'янський гідрогеологічний центр»;
- дочірнє підприємство «Клінічний санаторій ім. Пирогова» ПрАТ лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця».
- дочірнє підприємство «Слов'янська гідрогеологічна режимно-експлуатаційна станція» ЗАТ лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця»[1347];

[1345] У тому числі спеціальні дозволи, які були анульовані та відчужені у 2024 році.
[1346] Компанія володіє спеціальними дозволами на видобування грязі лікувальної та 4 спеціальних дозволів на видобування підземних вод мінеральних.
[1347] Компанія володіє спеціальними дозволами на видобування грязі лікувальної та підземних вод мінеральних.

- ПрАТ лікувально-оздоровчих закладів «Миргородкурорт»[1348];
- дочірнє підприємство «Санаторій «Любінь великий» ПрАТ лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця»[1349].

Таким чином, у 2024 році в Україні видобування ропи лікувальної та грязі лікувальної здійснювалося незначною кількістю суб'єктів господарювання.

Незалежний адміністратор також провів аналіз суб'єктів господарювання, що володіли спеціальними дозволами на користування надрами за класифікацією видів економічної діяльності. Серед учасників договорів про спільну діяльність лише ТОВ «Рекреаційні технології» здійснює комерційну реалізацію видобутої води. Враховуючи цей факт, компанію включено до загального аналізу.

Згідно з даними ДПС, у 2024 році серед підзвітних компаній, що здійснюють видобуток підземних вод, діяв Договір про спільну діяльність.

Таблиця 15.3: Договори про спільну діяльність щодо видобування підземних вод

Договір про спільну діяльність		Уповноважена особа / оператор	Сторони договору
Податковий номер	Назва		
770000132	Договір про спільну діяльність від 02.01.2020 № П6-1Р	ТОВ «Рекреаційні технології»	ДП Санаторій «Сонячне Закарпаття»
			ТОВ «Рекреаційні технології»

Таблиця 15.4: Кількість суб'єктів господарювання у розрізі Секцій КВЕД-2010

Секція	Групи	Назва групи	Кількість компаній
-	-	Не можливо встановити[1350]	1
A	01.11	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	12
	01.13	Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів	2
	01.19	Вирощування інших однорічних і дворічних культур	1
	01.30	Відтворення рослин	1
	01.41	Розведення великої рогатої худоби молочних порід	1
	01.47	Розведення свійської птиці	4
	01.50	Змішане сільське господарство	1
B	06.20	Добування природного газу	1
	08.12	Добування піску, гравію, глин і каоліну	2
	08.93	Добування солі	1
	08.99	Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів, н.в.і.у.	7
C	10.11	Виробництво м'яса	3
	10.12	Виробництво м'яса свійської птиці	1
	10.13	Виробництво м'ясних продуктів	1
	10.31	Перероблення та консервування картоплі	2
	10.32	Виробництво фруктових і овочевих соків	3
	10.39	Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів	6
	10.41	Виробництво олії та тваринних жирів	15
	10.42	Виробництво маргарину і подібних харчових жирів	2
	10.51	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	20
	10.61	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	1

[1348] Компанія володіє спеціальними дозволами на видобування грязі лікувальної та 2 спеціальними дозволами на видобуванням підземних вод питних і технічних та підземних вод мінеральних.
[1349] Компанія володіє спеціальними дозволами на видобування грязі лікувальної та підземних вод мінеральних.
[1350] Інформація щодо суб'єктів господарювання (Федеральне Державне Унітарне Підприємство «Державний Космічний Науково-Виробничий Центр Імені М.В.Хрунічева» (Філія Пансіонат «Планета») відсутня в ЄДР. Згідно Протоколу № 3-РГ/21 Держгеонадр від 10 лютого 2021 року було прийнято рішення щодо анулювання дії спеціального дозволу на користування надрами у судовому порядку. У той самий час у наборах відкритих даних Держгеонадр інформація числиться як діючі у 2024 р.

Секція	Групи	Назва групи	Кількість компаній
	10.62	Виробництво крохмалів і крохмальних продуктів	1
	10.71	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів	1
	10.72	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок	4
	10.82	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	2
	10.84	Виробництво прянощів і приправ	2
	10.86	Виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів	3
	10.89	Виробництво інших харчових продуктів, н.в.і.у.	1
	10.91	Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах	2
	11.01	Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв	19
	11.05	Виробництво пива	10
	11.06	Виробництво солоду	1
	11.07	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	131
	13.20	Ткацьке виробництво	1
	13.91	Виробництво трикотажного полотна	2
	13.92	Виробництво готових текстильних виробів, крім одягу	1
	16.10	Лісопильне та стругальне виробництво	1
	16.24	Виробництво дерев'яної тари	1
	17.21	Виробництво гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари	1
	19.20	Виробництво продуктів нафтоперероблення	1
	20.14	Виробництво інших основних органічних хімічних речовин	3
	20.15	Виробництво добрив і азотних сполук	3
	20.42	Виробництво парфумних і косметичних засобів	1
	20.51	Виробництво вибухових речовин	2
	20.59	Виробництво іншої хімічної продукції, н.в.і.у.	2
	21.20	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	4
	22.29	Виробництво інших виробів із пластмас	1
	23.13	Виробництво порожнистого скла	1
	23.31	Виробництво керамічних плиток і плит	1
	23.42	Виробництво керамічних санітарно-технічних виробів	1
	23.61	Виготовлення виробів із бетону для будівництва	7
	23.64	Виробництво сухих будівельних сумішей	1
	24.10	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів	3
	24.42	Виробництво алюмінію	1
	25.29	Виробництво інших металевих баків, резервуарів і контейнерів	1
	25.50	Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія	1
	26.11	Виробництво електронних компонентів	1
	26.51	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	1
	27.11	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	1
	27.32	Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів	1
	27.33	Виробництво електромонтажних пристроїв	1
	28.11	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	4
	28.13	Виробництво інших помп і компресорів	2
	28.15	Виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач і приводів	1
	28.30	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	3
	28.91	Виробництво машин і устаткування для металургії	1
	29.10	Виробництво автотранспортних засобів	1
	29.32	Виробництво інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	1
	30.20	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	1
	30.30	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	4
	31.09	Виробництво інших меблів	1
	32.30	Виробництво спортивних товарів	1
D	35.11	Виробництво електроенергії	6

Секція	Групи	Назва групи	Кількість компаній
	35.30	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря	20
E	36.00	Забір, очищення та постачання води	191
	37.00	Каналізація, відведення й очищення стічних вод	8
	38.11	Збирання безпечних відходів	1
	38.12	Збирання небезпечних відходів	1
F	41.20	Будівництво житлових і нежитлових будівель	1
G	45.20	Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів	1
	46.21	Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	1
	46.34	Оптова торгівля напоями	3
	46.39	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	2
	46.43	Оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення	1
	46.69	Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням	1
	46.73	Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням	1
	46.90	Неспеціалізована оптова торгівля	1
	47.11	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюну	1
	47.19	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	2
	47.25	Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах	1
	47.26	Роздрібна торгівля тютюновими виробами в спеціалізованих магазинах	1
H	49.10	Пасажирський залізничний транспорт міжміського сполучення	1
	49.20	Вантажний залізничний транспорт	2
	49.31	Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення	1
	52.10	Складське господарство	2
	52.21	Допоміжне обслуговування наземного транспорту	1
	52.22	Допоміжне обслуговування водного транспорту	1
	52.23	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	1
	52.24	Транспортне оброблення вантажів	1
I	55.10	Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування	8
	56.30	Обслуговування напоями	1
K	64.11	Діяльність центрального банку	1
L	68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	14
	68.32	Управління нерухомим майном за винагороду або на основі контракту	1
M	71.12	Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах	3
	72.19	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	3
N	80.10	Діяльність приватних охоронних служб	1
	81.10	Комплексне обслуговування об'єктів	3
	81.29	Інші види діяльності із прибирання	1
O	84.22	Діяльність у сфері оборони	3
	84.24	Діяльність у сфері охорони громадського порядку та безпеки	2
P	85.42	Вища освіта	2
Q	86.10	Діяльність лікарняних закладів	53
	86.21	Загальна медична практика	5
	86.90	Інша діяльність у сфері охорони здоров'я	4
	87.30	Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів	1
R	90.00	Інші діяльність з прибирання сміття та очищення інших територій	1
	93.19	Інша діяльність у сфері спорту	1
	93.29	Організування інших видів відпочинку та розваг	3
S	94.20	Діяльність професійних спілок	1
		Усього	697

Відсутність відповідного виду економічної діяльності створює проблеми для визначення кола суб'єктів господарювання, у яких основною діяльністю є саме видобувна діяльність. Тобто, якщо компанія володіє спеціальним дозволом на користування надрами

загальнодержавного значення, а основний вид економічної діяльності «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря» чи «Освіта», й видобувний КВЕД відсутній, то вважати такого суб'єкта господарювання видобувною компанією є не доцільним.

Для можливості забезпечення узагальнено підходу щодо систематизації суб'єктів господарювання, що володіли спеціальними дозволами на видобуток води підземної, було здійснено аналіз за основним видом економічної діяльності. Основою подальшого аналізу стала група 11 Секції С.

За результатами дослідження, 161 суб'єкт господарювання володів спеціальним дозволом на видобування підземних вод. Найбільша частка припадає на Клас 11.07 «Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки» - 81,37%. Друге позицію займає Клас 11.01 «Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв» з показником у 11,80%,а третю Клас 11.05 «Виробництво пива» - 6,21%.

Таблиця 15.5: Кількість суб'єктів господарювання у розрізі Групи 11 Секції С

Групи	Назва групи	Кількість суб'єктів господарювання
11.07	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	131
11.01	Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв	19
11.05	Виробництво пива	10
11.06	Виробництво солоду	1
Усього		**161**

У межах аналізу були розглянуті також компанії, для яких КВЕД групи 11 секції С зазначено як додатковий. Оцінка здійснювалася на основі відкритих джерел з метою визначення наявності виробництва та реалізації води чи інших напоїв (у тому числі алкогольних, соків тощо). За результатами дослідження ідентифіковано 94 компанії, що мають КВЕД групи 11 секції С. Водночас, на підставі відкритих даних Незалежним адміністратором встановлено, що лише 27 суб'єктів господарювання фактично здійснюють виробництво напоїв. Ці 27 компаній були включені до подальшого аналізу разом із підприємствами групи 11 секції С (**Додаток 15**).

Наступним кроком стала ідентифікація наявності у 188 суб'єктів господарювання додаткового КВЕД групи 36 секції С «Забір, очищення та постачання води». За результатами аналізу встановлено, що лише 72 суб'єкти господарювання одночасно володіють 2 видами економічної діяльності, що становить 38,30% від загальної кількості компаній.

Таблиця 15.6: Кількість виробників напоїв та мінеральної води за основним КВЕДом, що мають КВЕД 36.00 як додатковий

Показник	Кількість компаній	Частка, %
Відсутність забору води	116	61,70%
Наявність забору води	72	38,30%
Усього	188	100%

Незалежний адміністратор також здійснив аналіз компаній, що надають послуги у сфері водопостачання (групи 36 та 37 Секція Е).

Групи	Назва групи	Кількість суб'єктів господарювання
36.00	Забір, очищення та постачання води	191
37.00	Каналізація, відведення й очищення стічних вод	8
Усього		**199**

З огляду на значну кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють свою економічну діяльність в межах різних Секцій КВЕД-2010, оптимальним підходом на майбутні звітні періоди може бути закріплення включення до сфери охоплення звітів ІПВГ суб'єктів господарювання групи 11 Секції С.

Питання щодо включення компаній групи 36 та 37 Секції потребує додаткового обговорення для встановлення доцільності включення до сфери охоплення звітів ІПВГ.

Водночас, для можливості забезпечення систематичного розкриття інформації таких компаній, необхідно відновити та забезпечити регулярне подання звітів про платежі на користь держави.

Включення грязей лікувальних та ропи до сфери охоплення звіту ІПВГ не видається доцільним з огляду на незначну кількість суб'єктів господарювання, які володіють відповідними спеціальними дозволами.

15.3. Практика розкриття інформації суб'єктами господарювання, які здійснюють видобування підземних вод

Згідно з Законом про ІПВГ, звіт про платежі на користь держави повинні подавати усі суб'єкти господарювання, які володіють спеціальними дозволами на користування надрами загальнодержавного значення.

Серед усіх 697 компаній лише 20 суб'єктів господарювання подали звіт про платежі на користь держави у 2024 році. Активність подачі звітів про платежі на користь держави суб'єктами господарювання, які здійснюють видобуток води, становить 2,87% від загальної кількості власників спеціальних дозволів на видобування підземних вод, та 4,79% від загальної кількості компанії, які були віднесені до групи 11 Секції С у 2024 році. Загальна кількість компаній, які можна ідентифікувати як виробників напоїв та мінеральної води, з числа компаній, що подали звіти про платежі на користь держави склала 9 компаній.

Таблиця 15.7: Подача звіту про платежі на користь держави суб'єктами господарювання, що здійснюють видобування підземних вод

№	ЄДРПОУ	Назва	Класифікація
1	[redacted]	ТОВ «Сандора»	виробник напоїв та мінеральної води
2		КП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства»	підприємство водопостачання
3		КП «Вишнівськводоканал» Вишневої міської ради	підприємство водопостачання
4		КП «Тернопільводсканал»	підприємство водопостачання
5		Обласне комунальне виробниче підприємство «Дніпро-Кіровоград»	підприємство водопостачання
6		ПрАТ «Абінбев ефес Україна»	виробник напоїв та мінеральної води
7		ПрАТ «Ефект»	виробник напоїв та мінеральної води
8		Приватне мале підприємство виробнича фірма «Панда»	виробник напоїв та мінеральної води
9		ПП «Камінопласт»	підприємство водопостачання
10		ПП «Фортуна»	виробник напоїв та мінеральної води
11		ПрАТ «ДТЕК Західенерго»	Інші
12		ПрАТ «Черкаський шовковий комбінат»	Інші
13		Рівненське обласне виробниче державно-комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «Рівнеоблводоканал»	підприємство водопостачання
14		ТОВ «Аква-дін»	Інші
15		ТОВ «Алкогольно-безалкогольний комбінат Дніпро»	виробник напоїв та мінеральної води

№	ЄДРПОУ	Назва	Класифікація
16	[redacted]	ТОВ «Термал-стар»	Інші
17		ТОВ «Трускавецькі лікувальні води»	виробник напоїв та мінеральної води
18		ТОВ «Комбінат Дніпро»	виробник напоїв та мінеральної води
19		ТОВ «Компанія вишнівецька»	виробник напоїв та мінеральної води
20		ТОВ «Вімм-білль-данн Україна»	Інші

Із переліку наведених компаній лише три мають суттєві платежі, що перевищують поріг матеріальності, зокрема:

- ТОВ «Сандора»;
- ПрАТ «Абінбев ефес Україна»;
- Обласне комунальне виробниче підприємство «Дніпро-Кіровоград».

15.4. Платежі на користь держави суб'єктів господарювання, що володіють спеціальними дозволами на видобування підземних вод

15.4.1 Виробники напоїв та мінеральної води

У 2024 році суб'єкти господарювання, які володіли спеціальними дозволами на видобування підземних вод, сплатили загалом 95 338,03 млн грн податкових і неподаткових платежів. Незалежний адміністратор встановив, що 188 суб'єктів господарювання, які відносяться до групи 11 Секції С, сумарно сплатили 18 695,78 млн грн податкових і неподаткових платежів.

При застосуванні затвердженого БГ ІПВГ для 2024 року порогу суттєвості у розмірі 100 млн грн для визначення переліку суттєвих підзвітних підприємств, кількість суттєвих суб'єктів господарювання становитиме 16 компаній, якими було сумарно сплачено платежів у розмірі 17 143,25 млн грн, або 91,70% від усіх платежів сплачених компаніями групи 11 Секції С (**Таблиця 15.8**).

Загальна сума суттєвих платежів сплачених усіма компаніями даної групи становить 11 350,75 млн грн, а сума платежів визначених компаній – 10 163.46 млн грн (89,54%).

Загальна сума сплачених коштів за рентну плату за спеціальне використання води у 2024 році становила 579,11 млн грн. Суб'єкти господарювання, які відносяться до групи 11 Секції С, сумарно сплатили 323,63 млн грн рентних платежів за спеціальне використання води. Визначені 16 компаній сумарно сплатили 243,10 млн грн рентних платежів за спеціальне використання води.

Загальна суму сплачених коштів за рентну плату за користування надрами загальнодержавного значення у 2024 році становила 312,18 млн грн. Суб'єкти господарювання, які відносяться до групи 11 Секції, С сумарно сплатили 95,43 млн грн рентних платежів за користування надрами загальнодержавного значення, а визначені 16 компаній сумарно сплатили 54,41 млн грн рентних платежів за користування надрами загальнодержавного значення.

Для більшості суттєвих компаній, що володіють спеціальними дозволами на видобування підземних вод, рентна плата за спеціальне використання води та рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення є незначною у порівнянні із загальними податковими платежами.

15.4.2 Підприємства водопостачання

Незалежний адміністратор встановив, що 199 суб'єктів господарювання, які відносяться до групи 36 та 37 Секції С, сумарно сплатили 4 122,95 млн грн податкових і неподаткових платежів на користь держави.

При застосуванні затвердженого БГ ІПВГ для 2024 року порогу суттєвості у розмірі 100 млн грн для визначення переліку суттєвих підзвітних підприємств, кількість суттєвих суб'єктів господарювання становитиме 5 компаній, якими було сумарно сплачено платежів у розмірі 1 851,41 млн грн, або 44,91% від усіх платежів сплачених компаніями групи 36 та 37 Секції С (**Таблиця 15.9**).

Загальна сума суттєвих платежів сплачених усіма компаніями даної групи становить 3 924,53 млн грн, а сума платежів визначених компаній - 1 711,19млн грн (43,60%).

Суб'єкти господарювання, які відносяться до групи 36 та 37 Секції С, сумарно сплатили 192,57 млн грн рентних платежів за спеціальне використання води. Визначені 5 компаній сумарно сплатили 136,01 млн грн рентних платежів за спеціальне використання води.

Суб'єкти господарювання, які відносяться до групи 36 та 37 Секції С, сумарно сплатили 182,66 млн грн рентних платежів за користування надрами загальнодержавного значення, а визначені 5 компаній сумарно 49,30 млн грн рентних платежів за користування надрами загальнодержавного значення.

Таблиця 15.8: Загальний обсяг надходжень на користь держави від визначених компаній Групи 11 Секції С

Код ЄДРПОУ/ податковий номер	Назва компанії	Надходження за всіма видами платежів, тис. грн	Сплачено рентної плати за спеціальне використання води, тис. грн	Частка від усіх платежів, %	Сплачено рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення, тис. грн	Частка від усіх платежів, %	Надходження за суттєвими видами платежів, тис. грн
[redacted]	Іноземне підприємство «Кока-кола беверіджиз Україна лімітед»	[redacted]					
	ТОВ «Сандора»						
	ПрАТ «Оболонь»						
	ТОВ «Нові продукти Україна»						
	ПрАТ «Абінбев ефес Україна»						
	ТОВ «Лвн Лімітед»						
	ТОВ «Національна горілчана компанія»						
	ПрАТ «Моршинський завод мінеральних вод «Оскар»						
	ПАТ «Пиво-безалкогольний комбінат» Радомишль»						
	Дочірнє підприємство ПрАТ «Оболонь» - «Красилівське»						
	ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»						
	ТОВ «Пивоварня »Опілля»						
	ПрАТ «Славутський солодовий завод»						
	ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»						
	ПМП виробнича фірма «Панда»						
	ТОВ «Еко-сфера»						
	Усього	17 143 249,96	243 102,90	0,47	54 405,51	0,19	10 163 463,61

Таблиця 15.9: Загальний обсяг надходжень на користь держави від визначених компаній Групи 36 та 37 Секції С

Код ЄДРПОУ/ податковий номер	Назва компанії	Надходження за всіма видами платежів, тис. грн	Сплачено рентної плати за спеціальне використання води, тис. грн	Частка від усіх платежів, %	Сплачено рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення, тис. грн	Частка від усіх платежів, %	Надходження за суттєвими видами платежів, тис. грн
	ПрАТ «Акціонерна компанія «Київводоканал»						
	Львівське міське комунальне підприємство «Львівводоканал»						
	КП «Харківводоканал»						
	КП Полтавської обласної ради «Полтававодоканал»						
	Обласне комунальне виробниче підприємство «Дніпро-Кіровоград»						
	Усього	1 851 414,57	136 012,86	0,32	49 295,60	0,13	1 711 188,23

15.5. Незаконне видобування підземних вод

З метою встановлення наявності випадків щодо незаконного видобування підземних вод у 2024 році, Незалежний адміністратор звернувся до Державної екологічної інспекції та Державної служби геології та надр України.

Держекоінспекція надала інформацію про результати своєї діяльності у сфері контролю за використанням водних ресурсів, зокрема було зазначено, що у 2024 році було проведено 2739 заходів контролю у сфері охорони, раціонального використання та відтворення вод і водних ресурсів, за результатами яких складено 1747 протоколів про адміністративні правопорушення. Штрафні санкції накладено на 1609 порушників природоохоронного законодавства на загальну суму 298 тис. 176 грн. До Державного бюджету стягнуто 304 тис. 823 грн (з урахуванням раніше накладених штрафних санкцій).

До адміністративної відповідальності притягувались особи за такими статтями КУпАП:

- стаття 48. Порушення права державної власності на води;
- стаття 59. Порушення правил охорони водних ресурсів;
- стаття 59-1. Порушення вимог щодо охорони територіальних і внутрішніх морських вод від забруднення і засмічення;
- стаття 60. Порушення правил водокористування;
- стаття 61. Пошкодження гідротехнічних споруд і пристроїв, порушення встановлених режимів роботи штучних водних об'єктів і водогосподарських систем;
- стаття 62. Невиконання обов'язків по реєстрації в суднових документах операцій з шкідливими речовинами і сумішами.

До правоохоронних органів скеровано 71 матеріал за ознаками злочину проти довкілля, у порядку статті 214 Кримінального процесуального кодексу України. До органів прокуратури для представництва інтересів держави в судах скеровано 9 матеріалів у сфері порушень водоохоронного законодавства. Розраховано збитків на загальну суму 125 млн 425 тис. 629 грн. Порушникам водоохоронного законодавства пред'явлено 262 претензії та позови на загальну суму 166 млн 543 тис. 410 грн. Стягнуто 227 претензій та позовів на загальну суму 28 млн 636 тис. 108 грн.[1351]

Відповідно до підпункту 12 пункту 4 Положення про Державну службу геології та надр України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1174, Державна служба геології та надр України відповідно до покладених на неї завдань здійснює державний контроль за геологічним вивченням надр (державний геологічний контроль) та раціональним і ефективним їх використанням[1352]. У своїй відповіді, Держгеонадра зазначила, що у 2024 році не вживалися заходи щодо незаконного видобування підземних вод[1353].

[1351] Лист-відповідь Держекоінспекції на запит Незалежного адміністратора.
[1352] Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України» від 30.12.2015 № 1174, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2015-%D0%BF.
[1353] Лист-відповідь Держгеонадр на запит Незалежного адміністратора.

Аналіз водокористування та видобування підземних вод у контексті Звіту ІПВГ дозволяє зробити кілька ключових висновків.

Закон про ІПВГ відносить до видобувних галузей галузі промисловості, пов'язані з геологічним вивченням надр та видобування корисних копалин загальнодержавного значення, що здійснюється на підставі спеціальних дозволів на користування надрами.

Відповідно, до сфери охоплення Закону про ІПВГ належить лише водокористування, яке передбачає отримання спеціального дозволу на користування надрами. Водокористування ж, що не потребує спеціального дозволу на користування надрами (зокрема, використання поверхневих вод, крім ропи лікувальної, а також використання підземних вод в обсягах, що не потребують отримання спеціального дозволу на користування надрами), не відноситься до видобувної діяльності для цілей Закону про ІПВГ.

Основною проблемою є неоднорідність компаній, які володіють спеціальними дозволами на видобування підземних вод. Лише незначна частка цих суб'єктів господарювання має основною діяльністю видобування води, тоді як для більшості це є лише супутньою або допоміжною діяльністю. Для забезпечення прозорості та ефективності звітності в разі прийняття рішення БГ ІПВГ про включення підземних вод до сфери охоплення звіту ІПВГ рекомендується впровадити більш чітку систему класифікації суб'єктів господарювання на основі їхньої основної діяльності. Підхід запропонований Незалежним адміністратором, сфокусований на суб'єктах господарювання, які відносяться до групи виробників напоїв (група 11 Секції С) та тих суб'єктах господарювання, які мають такий КВЕД додатковим.

Окремої уваги потребує удосконалення системи збору даних від компаній, які здійснюють видобування підземних вод. Для належного розкриття інформації буде необхідно забезпечити систематичне звітування такими компаніями

Рентна плата за спеціальне водокористування та користування надрами становить не суттєву частку у загальних податкових надходженнях на користь держави від компаній, які володіють спеціальними дозволами на видобування підземних вод. У більшості випадків ці платежі не перевищують 1% загальних платежів таких компаній на користь держави (за винятком виробників напоїв та водоканалів). Це свідчить про те, що видобування води не є основним напрямом діяльності значної кількості підзвітних компаній, що мають спеціальний дозвіл на видобування підземних вод, переважна більшість яких належить до інших галузей та отримує доходи від відповідної діяльності.

Включення грязей лікувальних та ропи до сфери охоплення Звіту ІПВГ не видається доцільним з огляду на незначну кількість суб'єктів господарювання, які володіють відповідними спеціальними дозволами.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що видобування підземних вод має важливе значення для сталого розвитку України, особливо в умовах дефіциту водних ресурсів у багатьох регіонах країни. Проте при підготовці Звіту ІПВГ слід уникати надмірного розширення його сфери за рахунок включення суб'єктів господарювання, для яких видобування води є другорядною діяльністю. Орієнтація на компанії, для яких видобування води є суттєвим елементом діяльності, забезпечить релевантність аналізу.

16. Рекомендації щодо покращення процесу звітності в рамках ІПВГ

16.1. Аналіз висновків Міжнародного секретаріату ІПВГ за результатами III Валідації України

За результатами III Валідації Україна отримала 85,5 балів із 100 можливих за виконання Стандарту ІПВГ 2019 року. Водночас, Міжнародним Секретаріатом ІПВГ було надано 11 Коригувальних заходів та 17 Стратегічних рекомендацій.

Виконання зазначених рекомендацій потребуватиме значних крос-секторальних зусиль усіх органів державної влади. Також, БГ ІПВГ доцільно визначити пріоритетність виконання заходів з урахуванням поточних викликів та можливостей України. За результатами таких обговорень, зазначені рекомендації та коригувальні заходи повинні бути інтегровані до Робочого плану ІПВГ 2024 - 2026.

Нижче наведені таблиці зі статусом виконання коригувальних заходів та рекомендацій, наданих за результатами III Валідації.

16.1.1 Коригувальні заходи

№	Коригувальний захід	Статус виконання Коригувального заходу
1	Відповідно до вимоги 7.2, Україні слід, за можливості, послідовно відновлювати зразкову практику оприлюднення відкритих даних, що відповідатиме всім вимогам ІПВГ щодо прозорості. Для ефективного виконання Вимоги 7.2 Україну закликають систематично розкривати дані у машиночитаних та сумісних форматах, наприклад, шляхом використання стандартів даних	**Виконано частково** В рамках підготовки техніко-економічного аналізу Незалежним адміністратором було проведено попередній аналіз якості потоків даних необхідних для підготовки звіту ІПВГ. Інформація щодо відсутніх даних наведена у Розділі 3. В рамках Робочого плану ІПВГ до 2026 року передбачено окремий комплекс заходів щодо відновлення відкритості даних, їх якості, деталізації та регулярності оновлення.
2	Відповідно до Вимоги 2.4, Україні слід, за можливості, опублікувати повний текст усіх спеціальних дозволів та угод, у тому числі УРП, підписаних з січня 2021 року, з поправками, додатками, додатковими угодами, а також повний перелік чинних договорів, укладених в Україні.	**Не виконано** Тексти спеціальних дозволів та угод про користування надрами недоступні через обмеження воєнного часу Законом про ІПВГ передбачено розкриття повних текстів договорів (угод) щодо користування надрами - щодо договорів (угод), укладених з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» (15.01.2022 року), а також будь-яких змін до них. Зміни до УРП, укладені в 2024 році, не опубліковані
3	Відповідно до Вимоги 2.5, Україні необхідно забезпечити, щоб ЄДР містив інформацію для ідентифікації політично значущих осіб, а також інформацію щодо компаній-нерезидентів. Наразі ця інформація збирається в рамках ІПВГ, але не вноситься до відомостей ЄДР. Для посилення виконання Вимоги 2.5 Україні рекомендується використовувати ІПВГ для проведення оцінки якості та повноти даних про бенефіціарних власників.	**Виконано частково** Розкриття інформації про політично значущих осіб в ЄДР не здійснюється, а також відсутнє законодавче підґрунтя для такого розкриття. Внесенню змін до законодавства щодо встановлення обов'язку розкривати інформацію про політично значущих осіб в ЄДР має передувати суспільне обговорення із залученням широкого кола осіб. У квітні 2025 року було прийнято Постанову КМУ «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від

№	Коригувальний захід	Статус виконання Коригувального заходу
		23 вересня 2020 р. № 858» № 388, якою форми звітування було приведено у відповідність до вимог Закону про ІПВГ. Зокрема, оновлені звіт та консолідований звіти про платежі на користь держави передбачають розкриття інформації про приналежність КБВ до політично значущих осіб. Інформація про нерезидентів, які мають постійні представництва в Україні, перебуває в процесі перенесення до ЄДР.
4	Відповідно до Вимоги 2.6, Україні, за можливості, слід вжити заходів для відновлення належної практики розкриття інформації щодо ДП, яка існувала до війни, зокрема, про державну власність та корпоративне управління.	**Виконано частково** Інформація про державне володіння, включаючи дочірні та асоційовані компанії ДП, розкрита в звіті. Незалежним адміністратором були включені питання у Додатковий запит ІПВГ про розкриття суттєвими видобувними компаніями з державною участю інформації щодо корпоративного управління. Також Незалежним адміністратором було використано альтернативні джерела інформації доступні у відкритому доступі. Інформація про корпоративне управління суттєвих видобувних компаній з державною участю наведена у Розділі 7.7.2.
5	Відповідно до Вимоги 4.5, ІПВГ України слід забезпечити публічний доступ до інформації про платежі компаній на користь ДП. За можливості, ДП також повинні відновити розкриття власної аудійованої фінансової звітності.	**Виконана частково** Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115-IX від 03.03.2022 року було відтерміновано подачу та оприлюднення фінансової звітності та аудиторських звітів до кінця воєнного стану. У 2025 році був поновлений обов'язок з боку державних підприємств та господарських товариств, які прямо або опосередковано належать державі, оприлюднити до 28.02.2026 р. річну фінансову звітність, річну консолідовану фінансову звітність разом з відповідними аудиторськими звітами, звіти (консолідовані звіти) про платежі на користь держави у повному обсязі за весь період не оприлюднення такої звітності[18]. Також для таких суб'єктів господарювання поновлено відповідальність за не подання та не оприлюднення фінансової звітності разом з аудиторськими висновками. Водночас, у період дії воєнного стану або стану війни, а також упродовж трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців, юридичних осіб, які не належать до державного сектору, не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених Законом № 2115-IX. Відповідно, низка суттєвих підзвітних компаній не опублікувала фінансову звітність та аудиторські звіти за 2024 рік. Інформація щодо подачі аудійованої фінансової звітності наведено у Розділі 14, а також у Додатку 10. Інформація щодо платежів суттєвих видобувних компаній на користь ДП наведена в Розділі 7.
6	Відповідно до Вимоги 6.2, Україна зобов'язана надавати інформацію про квазіфіскальні витрати в більш деталізованому вигляді для досягнення рівня прозорості, співмірного з іншими платежами та доходами.	**Виконано частково** У квітні 2025 року було прийнято Постанову КМУ «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858» № 388, якою форми звітування було приведено у відповідність до вимог Закону про ІПВГ. Зокрема, оновлений звіт та консолідований звіт про платежі на користь держави передбачають розкриття інформації щодо квазіфіскальних операцій.

№	Коригувальний захід	Статус виконання Коригувального заходу
		До того ж Незалежним адміністратором були включені питання у Додатковому запиті ІПВГ про низку квазіфіскальних операцій, які не охоплені формою звіту про платежі на користь держав, зокрема розкриття суттєвими видобувними компаніями інформації щодо сум нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування газу природного щодо обсягів газу видобутого, але не реалізованого. За результатами отриманої інформації, лише 12 компаній розкрили таку інформацію, та 2 компанії розкрили інформацію у розрізі проєкту. Більш детальні інформація наведена у Розділі 7.9.
7	Відповідно до Вимоги 3.2, Україні слід забезпечити розкриття обсягів та вартості видобутку всієї сировини, що видобувається в Україні, у тому числі вугілля, титанових, уранових та інших руд.	**Виконано частково** Відповідно до Наказу Служби безпеки України №207 від 29 травня 2025 року зі Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, виключено пункти 2.6.5 і 2.6.6. Це зняття обмежень дозволяє розкривати дані про обсяги запасів корисних копалин та їх видобуток. Доступність цієї інформації усуває одну з головних перешкод для повноцінного виконання вимог Стандарту ІПВГ. Станом на момент підготовки Звіту під грифом знаходяться руди урану.
8	Після завершення конфлікту Україна зобов'язана буде розкривати достовірні та повні дані відповідно до вимоги 4.4. У проміжний період БГ ІПВГ закликають відобразити в документах чіткий план подолання бар'єрів для посилення громадського контролю над значними фінансовими надходженнями від транспортування нафти і газу в країні.	**Виконано** У квітні 2025 року було прийнято Постанову КМУ «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858» № 388, якою форми звітування було приведено у відповідність до вимог Закону про ІПВГ. Зокрема, оновлений звіт та консолідований звіт про платежі на користь держави передбачають розкриття дезагрегованої інформації про виручку Оператора ГТС у розрізі видів послуг та суб'єктів господарювання. Більш детальна інформація наведена у Додатку 1
9	Відповідно до Вимоги 4.7, Україна зобов'язана розкривати дані на рівні проєктів про всі суттєві платежі, що стягуються на основі проєктів. Україна може сформувати перелік усіх потоків надходжень, що стягуються на рівні проєктів, з метою комплексного відображення потенційних відомостей у розрізі проєктів.	**Виконано частково** У Розділі 14 відображено інформацію щодо суттєвих платежів, які стягуються у розрізі проєктів. Відповідно до вимог законодавства таким суттєвим платежем є рентна плата за користування надрами. У квітні 2025 року було прийнято Постанову КМУ «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858» № 388, якою форми звітування було приведено у відповідність до вимог Закону про ІПВГ. Зокрема, оновлений звіт та консолідований звіт про платежі на користь держави передбачають розкриття інформації щодо нарахованих та сплачених рентних платежів у розрізі територіальних громад. Інформація щодо подачі аудійованої фінансової звітності наведена у Розділі 14, а також у Додатку 10. Інформація щодо попроектних платежів наведена у Розділі 14.1.3.
10	Відповідно до Вимоги 4.9, Україна зобов'язана забезпечити достовірність розкриття інформації про платежі компаній від нафтової, газової та гірничодобувної галузей.	**Виконано частково** В рамках подання видобувними компаніями звіту про платежі на користь держави, суб'єкти господарювання повинні докладати

№	Коригувальний захід	Статус виконання Коригувального заходу
		аудійовану фінансову звітність або надавати посилання щодо її доступності у відкритому доступі. Інформація щодо оприлюднення аудійованої фінансової звітності наведена у Розділі 14, а також у Додатку 10. В 2025 році був поновлений обов'язок з боку державних підприємств та господарських товариств, які прямо або опосередковано належать державі, оприлюднити до 28.02.2026 р. річну фінансову звітність, річну консолідовану фінансову звітність разом з відповідними аудиторськими звітами, звіти (консолідовані звіти) про платежі на користь держави у повному обсязі за весь період неоприлюднення такої звітності[18]. Також для таких суб'єктів господарювання поновлено відповідальність за неподання та неоприлюднення фінансової звітності разом з аудиторськими висновками. Водночас, у період дії воєнного стану або стану війни, а також упродовж трьох місяців після його завершення до фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців, юридичних осіб, які не належать до державного сектору, не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів, визначених Законом № 2115-IX. Відповідно, низка суттєвих підзвітних компаній не опублікувала фінансову звітність та аудиторські звіти за 2024 рік. Згідно з рішенням БГ ІПВГ від 26.08.2025 року, достовірність інформації, наданої компаніями, підтверджується шляхом накладання електронного підпису.
11	Відповідно до Вимоги 6.1, Україна зобов'язана встановити, чи видобувними контрактами передбачені обов'язкові соціальні платежі, і у відповідних випадках оприлюднити інформацію про них з належним рівнем деталізації.	**Виконано частково** На запит Міненерго Держгеонадра надали інформацію щодо соціальних платежів відповідно до звітності інвесторів УРП за 2024 рік, з якої випливає, що соціальні чи інфраструктурні платежі здійснювалися лише за двома УРП - Зінківською та Угнівською, і що сплачені суми були нижче порогу суттєвості, затвердженого БГ ІПВГ на 2024 рік. Відповідно до рішення БГ ІПВГ ці платежі розкриті Незалежним адміністратором у Звіті ІПВГ в односторонньому порядку. Також Незалежним адміністратором були виявлені випадки соціальних та інфраструктурних платежів, понесених у 2024 році в рамках укладених договорів в межах погодження умов видачі спецдозволів. Поміж усіх суттєвих підзвітних компаній, лише три компанії розкрили зазначену інформацію. Більш детально див. у **Розділі 5.2.2.** До того ж розроблено законопроєкт, яким вносяться зміни до Закону про ІПВГ та який передбачає, зокрема, розкриття копій договорів (угод), укладених при здійсненні проєктної діяльності, що передбачають виплати, у тому числі у натуральній формі, на соціальні потреби, охорону навколишнього середовища, виконання інфраструктурних зобов'язань.

16.1.2 Стратегічні рекомендації

№	Рекомендації	Статус виконання стратегічних рекомендацій
Результати та вплив (Outcomes and impact)		
1	Для ефективного виконання Вимоги 1.5 Україну закликають і надалі ідентифікувати та окреслювати заходи боротьби з корупцією у робочому плані, особливо в контексті нещодавно визначених національних пріоритетів.	**Частково виконана** Опис антикорупційного законодавства, питання доступності антикорупційних програм висвітлені у **Розділі 10 Звіту ІПВГ.**
2	Для ефективного виконання Вимоги 7.1 Україні рекомендується, за можливості, поновити оприлюднення інформації, раніше доступної для громадськості. Для ефективного виконання Вимоги 7.1 Україну закликають використовувати власні обширні набори даних для презентації інформації, що має значення для поточних суспільних дискусій.	**В процесі виконання** Подальша робота з відновлення відкритості даних передбачена в Робочому плані ІПВГ на 2024-2026 роки.
3	Для ефективного виконання Вимоги 7.3, Україні варто розглянути можливість виконання рекомендацій ІПВГ та інституціоналізації використання ІПВГ як інструменту проведення реформ в управлінні видобувними галузями та державними фінансами.	Не застосовно для Звіту ІПВГ за 2024 рік.
4	Для ефективного виконання Вимоги 7.4, БГ ІПВГ закликають при аналізі результатів та впливу заходів з імплементації ІПВГ враховувати зміни в галузі, майбутні зміни законодавства та інші відповідні зміни.	Звіт ІПВГ за 2024 рік містить інформацію про реформи регуляторного та фіскального режиму видобувної галузі.
Участь зацікавлених сторін (Stakeholder engagement):		
5	Для ефективного виконання Вимоги 1.1 уряд закликають використовувати БГ ІПВГ для вивчення стратегій, спрямованих на усунення бар'єрів оприлюднення інформації.	Не застосовно до Звіту ІПВГ за 2024 рік.
6	Для ефективного виконання Вимоги 1.3, БГ ІПВГ закликають здійснювати моніторинг приєднання України до Протоколу про участь громадянського суспільства та документувати обговорення виявлених недоліків, а також заходи, вжиті для їх подолання.	Не застосовно до Звіту ІПВГ за 2024 рік.
Прозорість (Transparency):		
7	Для ефективного виконання Вимоги 3.1 Україну закликають співпрацювати з відповідними державними органами, зокрема регуляторними органами гірничодобувного та енергетичного секторів. Це необхідно для ефективного систематичного	**Враховано частково** У 2025 на веб-сайті Держгеонадр було опубліковано Звіт про верифікацію запасів стратегічних/критичних корисних копалин

№	Рекомендації	Статус виконання стратегічних рекомендацій
	оприлюднення ключової інформації про видобувні галузі, особливо про масштабні геологорозвідувальні роботи.	
8	Для ефективного виконання Вимоги 6.3, Україну закликають, коли дозволить час, поновити зразкове розкриття інформації у відкритому та машинозчитуваному форматах.	**Враховано частково** Подальша робота з відновлення відкритості даних передбачена в Робочому плані ІПВГ на 2024-2026 роки.
9	Для ефективного виконання Вимоги 6.4, Україну закликають до подальшого вивчення можливості оприлюднення екологічної інформації громадськості на рівні проєктів.	**В процесі реалізації** Розкриття інформації про екологічні витрати передбачене у законопроєкті про внесення змін до Закону про ІПВГ.
10	Для ефективного виконання Вимоги 2.2 Україну закликають поширити практику надання ліцензій та передачі прав на укладення УРП.	**Не враховано** УРП укладаються шляхом проведення конкурсів, а не електронних аукціонів. .
11	Для ефективного виконання Вимоги 2.3, Україну закликають поступово оновлювати державний кадастровий портал для оприлюднення вичерпної інформації про майнові права, пов'язані з видобувними родовищами та проєктами, у тому числі координати об'єктів. Для ефективного виконання Вимоги 2.3, Україну закликають забезпечити своєчасне відображення оновленої кадастрової інформації на порталі ІПВГ для досягнення мети, передбаченої Вимогою 2.3.	**Не враховано** На момент підготовки Звіту ІПВГ інформація є з обмеженим доступом, що є перешкодою, пов'язаною з воєнним станом.
12	Для ефективного виконання Вимоги 3.3, Україна могла б використати імплементацію ІПВГ для більш систематичного розкриття даних про експорт видобувної сировини урядом та компаніями.	**Виконано частково** Інформація розкривається у максимально дезагрегованому рівні відповідно до законодавства. У квітні 2025 року було прийнято Постанову КМУ «Про внесення змін до додатків 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858» № 388, якою форми звітування було приведено у відповідність до вимог Закону про ІПВГ. Зокрема, оновлений звіт та консолідований звіт про платежі на користь держави передбачають розкриття інформації щодо регіону призначення експортованої продукції. Державною службою геології та надр України були внесені зміни до форми 5-ГР (тверді горючі, металічні та неметалічні корисні копалини), якою тепер передбачено розкриття інформації щодо ринку збуту (в межах області, за межами області, експорт продукції).
13	Для ефективного виконання Вимоги 4.1 Україну закликають надати аналіз динаміки платежів за звітний період, що особливо актуально з огляду на контекст	**Виконано частково** Динаміка платежів реалізована на Порталі ІПВГ у розділі «Аналітика».
14	Для ефективного виконання Вимоги 4.3 БГ ІПВГ закликають активно моніторити застосовність даної вимоги в змінних умовах.	**Виконано** Незалежним адміністратором були виявлені випадки соціальних та інфраструктурних платежів, понесених у 2024 році в рамках укладених договорів в межах погодження умов видачі спецдозволів, нижче порогу суттєвості. Поміж усіх

№	Рекомендації	Статус виконання стратегічних рекомендацій
		суттєвих підзвітних компаній, лише три компанії розкрили зазначену інформацію. Більш детально див. у **Розділі 5.2.2.**
15	Для ефективного виконання Вимоги 5.1 Україну закликають систематично оприлюднювати інформацію про розподіл бюджету між регіонами та муніципалітетами.	**Виконано частково** У розділі 9 наведено інформацію щодо правил розподілу суттєвих платежів між бюджетами різних рівнів. При виконанні державного бюджету і місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів. Казначейством дотримані нормативи розподілу податків, зборів та інших платежів, визначені Бюджетним кодексом України та Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік». Систематичне розкриття інформації щодо доходів та витрат Бюджету України та місцевих бюджетів доступне у відкритому доступі на сайті OpenBudget.
16	Для ефективного виконання Вимоги 5.3 Україну закликають доповнити виняткове розкриття інформації про управління доходами та витратами інформацією про прогнозування доходів та залежність від ресурсів.	**Виконано частково** У розділі 9 наведена інформація щодо: Управління доходами держави від видобувних галузей ; Прогнози доходів держави від видобувних галузей, включаючи прогнози рівня видобування, витрат, цін на продукцію. Відсоток запланованих податкових надходжень від видобувних галузей в загальних прогнозованих доходах держави Вплив енергетичного переходу та кліматичних ризиків на бюджетне планування. Прогнози видобутку видобувних компаній та очікувані строки окупності проектів.
17	Для ефективного виконання Вимоги 5.2, Україна могла б використати розкриття інформації про фактичні субнаціональні трансферти для діагностики ефективності трансфертів, надаючи громадськості теоретичні суми та порівнюючи їх з фактично отриманими трансфертами.	**Не виконано**

16.2. Аналіз реалізації рекомендацій попереднього Звіту ІПВГ України

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
	Високий пріоритет	
1	Забезпечити використання одних і тих же методичних підходів до відображення інформації про податкові та інші платежі державними органами та видобувними компаніями.	**Рекомендація врахована частково.** У квітні 2025 року були внесені зміни до форм звітності, зокрема: ► звіту про платежі на користь держави; ► консолідованого звіту про платежі на користь держави; ► звіту про отримані платежі. Міністерством енергетики спільно з командою підтримки Порталу ІПВГ були доопрацьовані Методичні рекомендації щодо подання звіту про платежі на користь держави та консолідованого звіту для суб'єктів господарювання. Водночас, Методичні рекомендації для органів державної влади відсутні. 11 вересня 2024 року було підписано Угоду щодо взаємообміну інформаційними ресурсами між Міненерго та Державною службою статистики. **У Робочому плані ІПВГ 2024 - 2026 передбачено:** ► у рамках Національного пріоритету «Цифровізація та доступність даних» окрему ціль «Забезпечення процесу обміну даними з розпорядниками інформації. У межах даної цілі передбачено укладання угод про інформаційне співробітництво (інтеграція даних) з ДМС, Оператор ГТС, Мін'юстом, ДП «Прозорро», АТ «Прозорро.Продажі», Мінекономіки. ► у рамках цілі «Робота в частині якості та повноти наборів даних, необхідних для підготовки Звіту ІПВГ» передбачено напрацювання механізмів покращення якості даних з ДПС, Держгеонадрами, Мінекономіки ► у рамках цілі «Посилення ролі Порталу ІПВГ у комунікації з зацікавленими сторонами» Національного пріоритету « Взаємодія з зацікавленими сторонами та партнерами» передбачено 7 заходів націлених на взаємодію з видобувними компаніями щодо процесу подачі звітів та комплексу робіт щодо якості даних та їх використання.
2	Доповнити інформацію, яка підлягає розкриттю підзвітними суб'єктами відповідно до Закону про ІПВГ та форм звітування, іншою інформацією, що необхідна для виконання вимог Стандарту ІПВГ. Забезпечити можливість надсилання додаткових запитів до підзвітних організацій через електронну систему ІПВГ для отримання інформації, що не покривається затвердженими формами.	**Рекомендація врахована частково та перебуває в процесі імплементації.** У квітні 2025 року було прийнято Постанову КМУ «Про внесення змін у додатки 1-3 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 858» № 388, якою форми звітування було приведено у відповідність до вимог Закону про ІПВГ. Розроблено законопроєкт, яким пропонується внести зміни до Закону про ІПВГ щодо приведення його у відповідність до нових вимог стандарту ІПВГ 2023 року Після його прийняття необхідно буде оновити форми звітності. Реалізовано можливість надсилання додаткових запитів через електронну систему ІПВГ
3	Уточнити, що в частині органів державної влади «отримувачами платежів» є «органи, що контролюють справляння надходжень бюджету» в розрізі кодів бюджетної класифікації,	**Рекомендація врахована та перебуває в процесі імплементації.** Розроблено законопроєкт, яким пропонується внести зміни до Закону про ІПВГ, передбачено уточнення, що в частині органів державної влади «отримувачами платежів» є

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
	які належать до платежів для цілей Закону про ІПВГ.	«органи, що контролюють справляння надходжень бюджету».
4	Надати Незалежному адміністратору можливість на рівні Закону про ІПВГ додатково запитувати та уточнювати не лише «інформацію про платежі», але й іншу інформацію, що необхідна для підготовки Звіту ІПВГ та є обов'язковою для розкриття відповідно до Закону про ІПВГ	**Рекомендація врахована та перебуває в процесі імплементації.** Розроблено законопроєкт, яким пропонується внести зміни до Закону про ІПВГ пропонується надати Мінекнерго або Незалежному адміністратору можливість додатково запитувати та уточнювати не лише «інформацію про платежі», але й іншу інформацію, що необхідна для підготовки звіту ІПВГ.
5	Закріпити чіткий обов'язок щодо розкриття істотних умов договорів (угод) щодо користування надрами, що були укладені та/або змінені до дати набрання чинності Законом про ІПВГ, забезпечити фактичне розкриття такої інформації на вебсайті Мінекнерго. Уточнити строк оприлюднення істотних умов/копій (угод) щодо користування надрами на вебсайті Мінекнерго після створення порталу ІПВГ	**Рекомендація не врахована.** Істотні умови щодо УРП, укладених після 2018 року, але до 15.01.2022, опубліковані не щодо всіх угод. У Робочому плані ІПВГ 2024-2026 передбачено опублікування інформації про істотні умови угод щодо користування надрами (УРП, концесія, ДСД, інші видобувні контракти), підписані після січня 2018 р. на сайті Мінекнерго.
6	Привести Закон про ІПВГ у відповідність до Вимоги 2.4 Стандарту ІПВГ, в тому числі в частині обов'язку з розкриття повних текстів угод про користування надрами, що укладені (будуть укладені) та/або змінені (будуть змінені) з 01.01.2021 року	**Рекомендація врахована частково** Законом передбачено розкриття копій договорів (угод) щодо користування надрами - щодо договорів (угод), укладених після 15.01.2022 року. У робочому плані ІПВГ 2024-2026 передбачено обговорення можливості ініціювання змін до Закону про ІПВГ щодо УРП, укладених до 2021 року.
7	Спрощення доступу до інформації щодо ключових аспектів ІПВГ, зокрема до технічної інформації щодо запасів корисних копалин, особливо руд титану	**Рекомендація врахована частково** На data.gov.ua було опубліковано перелік власників спеціальних дозволів на користування надрами Постановою КМУ «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» № 835 від 21.10.2015 передбачено, що Держгеонадра зобов'язані публікувати: ► Дані державного балансу запасів корисних копалин; ► Дані державного кадастру родовищ і проявів корисних копалин; ► Інформацію про стан мінерально-сировинної бази України У 2024 р. інформація щодо запасів корисних копалин у зв'язку з повномасштабним вторгненням у відкритому доступі була відсутня. У 2025 на веб-сайті Держгеонадр було опубліковано Звіт про верифікацію запасів стратегічних/критичних корисних копалин. Отже, частково була реалізована коригувальна дія за результатами III Валідації щодо розкриття обсягів та вартості видобутку всієї сировини, що видобувається в Україні, у тому числі вугілля, титанових, уранових та інших руд.
8	Впровадження єдиної методології оцінки запасів корисних копалин, яка буде гармонізована з найкращими світовими практиками, наприклад, на базі міжнародного шаблону звітності	**Рекомендація врахована** 25 вересня 2025 року КМУ прийняло Розпорядження №1197 про «Про внесення змін до Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр», яким

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
	по результатах геологорозвідувальних робіт, мінеральних ресурсів та запасів (CRIRSCO Template).	передбачено переоцінку запасів і ресурсів критичних матеріалів і сировини за допомогою міжнародних систем класифікації запасів (РКООН) з метою підготовки до аукціонів та тендерів за угодами про розподіл продукції. Оновлення класифікації запасів є частиною європейського інвестиційного плану Ukraine Facility на 2024-2027 роки. У 2024 році Держгеонадра повідомила про першу верифікацію запасів критичних і стратегічних корисних копалин за системою РКООН-2009 та опублікувала звіт за її результатами.
9	Починаючи з 2025 року здійснювати оцінку матеріальності неподаткового платежу «витрат на виплату та доставку пільгових пенсій по Списку 1 та Списку 2»	**Рекомендацію виконано** За результатами аналізу зазначені платежі були визначені суттєвими та включені до звірки платежів
10	Створити Національний Секретаріат ІПВГ	**Рекомендація частково виконана** Національний секретаріат функціонує в якості експертної групи Міненерго. Положення про експертну групу Міненерго 2024 року передбачає, що вона виконує функції Національного секретаріату ІПВГ до моменту його створення. У 2024 році було запропоновано три альтернативні моделі функціонування Національного секретаріату. Рішенням БГ ІПВГ від 18.12.2024 р. було рекомендовано Міненерго створити Національний секретаріат у формі консультативно-дорадчого органу у складі працівників Міненерго та незалежних консультантів. Станом на 2025 рік Міненерго розробляє положення про Національний Секретаріат.
11	Звернутися до Держгеонадр з проханням розширити набір даних «Перелік спеціальних дозволів на користування надрами (у тому числі на користування нафтогазоносними надрами)», який розміщений на data.gov.ua	**Рекомендація частково виконана** Згідно з відомостями Держгеонадр, розміщеними на data.gov.ua, набір даних «Перелік спеціальних дозволів на користування надрами (у тому числі на користування нафтогазоносними надрами)» не містить окремої графи із зазначенням приналежності корисної копалини до місцевого значення чи загальнодержавного. З метою визначення переліку підзвітних компаній у 2024 році, Держгеонадра надали Незалежному адміністратору інформацію щодо зазначеного поділу корисних копалин. У Робочому плані ІПВГ 2024 - 2026 передбачена підготовка звернення щодо розширення набору даних.
12	Спільно з ДПС напрацювати механізми можливого покращення якості даних щодо платежів підзвітних компаній щодо нарахованої рентної плати попроектно	**Рекомендація частково виконана** 27 серпня 2024 року відбулася зустріч представників Міненерго та ДПС щодо технічних помилок у відомостях ДПС. Виявлені неточності в наборах даних були обговорені, зафіксовані та передані розпоряднику інформації.
13	Розширення змісту форми звіту про отримані платежі	**Рекомендація виконана частково** Постановою КМУ від 8 квітня 2025 р. № 388 форму звіту про отримані платежі було суттєво оновлено. Зокрема, доповнено окремим звітом, який подає Держгеонадра. У ньому враховуються платежі як у грошовій, так і в натуральній формі, а також платежі, що не мають коду бюджетної класифікації.

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
		Для повноцінного звітування про отримані платежі необхідні зміни, які було запропоновано у законопроєкті, який перебуває на розгляді в Міненерго.
14	Забезпечення єдиного підходу до звітування за УРП та ДСД	**Рекомендація частково виконана** Розроблено законопроєкт про внесення змін до Закону про ІПВГ, в якому передбачене подання консолідованого звіту про платежі на користь держави при реалізації проєктної діяльності на підставі договору про спільну діяльність або угоди про розподіл продукції. Для підготовки Звіту ІПВГ 2024 року Незалежним адміністратором були запропоновані підходи для звітування за УРП та ДСД (Рішення № 4, Протокол БГ ІПВГ від 26.08.2025).
15	Відновити доступ до відкритих даних та розширити обсяг відкритих даних	**Рекомендація частково врахована** Доступ до окремих реєстрів було відновлено. Наприклад, відкрито доступ до набору відкритих даних з переліком спецдозволів, реєстру ОВД, включаючи звіти про громадські обговорення за періоди з 2024 року.
16	Розширити обсяг інформації про участь держави та забезпечити розкриття інформації про участь держави видобувними компаніями, незалежно від того, чи є вони компаніями з державною участю	**Рекомендація частково врахована** Постановою КМУ від 08.04.2025 р. № 388 форму звіту про платежі на користь держави було доповнено новим розділом про роль держави з інформацією, яку обов'язково мають розкривати суб'єкти господарювання державного сектору економіки відповідно до статті 6 Закону про ІПВГ. Також розроблено законопроєкт, який впроваджує розкриття розширеного обсягу інформації про участь держави відповідно до Вимог 2.6 та 4.5 Стандарту в тому числі компаніями, які не належать державі. Станом на дату цього Звіту законопроєкт перебуває на доопрацюванні у Міненерго.
17	Адвокатувати зміни до законодавства щодо запровадження нижчого порогу розкриття інформації про політично значущих осіб та прийняття рішення щодо доцільності зниження порогу розкриття кінцевих бенефіціарних власників до 10%	**Рекомендація частково врахована** Продовжується обговорення. В межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік у суттєвих підзвітних компаній було запитано інформацію про кінцевих бенефіціарних власників із часткою володіння 10% та інформацію про належність кінцевих бенефіціарних власників до політично значущих осіб незалежно від частки володіння.
18	Адвокація змін до законодавства щодо більш раннього розкриття повної структури власності	**Рекомендація частково врахована** Продовжується обговорення. В межах підготовки Звіту ІПВГ за 2024 рік у суттєвих підзвітних компаній було запитано інформацію про структуру власності станом на кінець 2024 року, у разі якщо вона не була оприлюднена і не наявна в ЄДР.
19	Обмежити незастосовність відповідальності за не публікацію фінансової звітності з аудиторським висновком, неподання звіту про платежі на користь держави та статистичних звітів	**Рекомендація частково врахована** У 2025 році були внесені зміни до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», якими передбачене відновлення вимоги подання та публікації фінансової звітності разом з аудиторським висновком, звіту та консолідованого звіту про платежі на користь держави протягом дії воєнного стану для державних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
		У червні 2025 року також були внесені зміни, якими відновлено обов'язкове подання статистичної та фінансової звітності до органів державної статистики. **Таким чином, Україною була виконана коригувальна дія за результатами III Валідації щодо відновлення розкриття ДП власної аудійованої фінансової звітності.** Водночас, для підприємств приватної форми власності зберегли чинність положення щодо незастосовності відповідальності за не оприлюднення фінансової звітності з аудиторським висновком, а також негодання звітності ІПВГ.
Середній пріоритет		
20	Забезпечити визначення того, чи поширюються вимоги Закону про ІПВГ на діяльність зі зберігання вуглеводнів.	**Рекомендація врахована частково та перебуває в процесі доопрацювання.** Триває обговорення щодо необхідності поширення вимог Закону про ІПВГ на діяльність зі зберігання вуглеводнів із урахуванням того, що стандарт не охоплює зберігання. У квітні 2025 року КМУ затвердив оновлені форми звітування, в яких було збережено звітування щодо зберігання вуглеводнів.
21	Розглянути доцільність проведення окремого дослідження для виявлення можливих додаткових квазіфіскальних операцій, властивих для видобувних компаній України, з метою включення інформації про такі операції до форм звітності ІПВГ та виконання вимоги 6.2 Стандарту ІПВГ	**Рекомендація частково врахована** Постановою КМУ від 8.04.2025 р. № 388 форму звіту про платежі на користь держави було доповнено розділом з інформацією про квазіфіскальні операції. До того ж незалежним адміністратором було виявлено низку квазіфіскальних операцій, які здійснюються за правилами ПСО відповідно до постанови КМУ №222 від 06.03.2022 р. та постанови КМУ №812 від 19.07.2022 р. Незалежним адміністратором були також включені питання у Додатковий запит ІПВГ про інформацію щодо сум нарахованих, але не сплачених зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування газу природного щодо обсягів газу видобутого, але не реалізованого.
22	Вдосконалити процес збору даних для попроєктного звітування в межах Стандарту ІПВГ шляхом внесення змін до Закону про ІПВГ та форм звітування	**Рекомендація частково врахована.** Постановою Кабінету Міністрів України № 388 від 08.04.2025 р. було внесено зміни до форм звітності ІПВГ, в тому числі в частині покращення процесу попроєктного звітування та отримання більш дезагрегованої інформації. Зокрема, видобувні компанії тепер розкривають інформацію про видобуток, плату за землю та екологічний податок в розрізі адміністративно-територіальних одиниць. Водночас, податкові органи не мають можливості надати інформацію про сплату рентної плати попроєктно.
23	Розглянути можливість впровадження відповідних нормативних змін до бюджетної системи України для того, щоб рух платежів від видобувних компаній можна було відслідковувати (як на шляху до державного бюджету країни, так і на етапі перерозподілу за допомогою міжбюджетних трансфертів у місцеві бюджети)	**Рекомендація не врахована.**
24	Уніфікувати та спростити доступ до інформації про обсяги видобування корисних копалин	**Рекомендація частково виконана.**

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
25	Зробити публічно доступною дезагреговану інформацію про вартість продукції окремих видобувних галузей	**Рекомендація врахована частково.** Державною службою геології та надр України були внесені зміни до форми 5-ГР (тверді горючі, металічні та неметалічні корисні копалини), якою тепер передбачено збір інформації щодо: ▸ Собівартості товарної продукції ▸ Середньої відпускної ціни товарної продукції ▸ Фактичної собівартості одиниці видобутку сировини ▸ Відпускної ціни одиниці сировини ▸ Основних споживачів ▸ Ринку збуту (в межах області, за межами області, експорт продукції) Зазначена інформація відсутня у публічному доступі.
26	Забезпечити повноцінне функціонування Порталу ІПВГ, в тому числі: ▸ звітування державними органами щодо інформації про отримані платежі від видобувних компаній через онлайн-платформу ІПВГ; ▸ здійснити технічні доопрацювання, які б дозволили консолідувати, фільтрувати за різними критеріями і обробляти інформацію від всіх видобувних компаній.	**Рекомендація врахована частково.** У 2025 році відбулася суттєва модернізація Порталу ІПВГ. Наприклад, у кабінеті компаній було оновлено довідник корисних копалин відповідно до нової редакції постанови КМУ № 827, аби забезпечити правильне заповнення звітних форм актуальними найменуваннями. Також було технічно модернізовано інтерфейс Порталу під оновлені форми звітування та реалізовано дашборди й функціонал аналітики, які покращують доступ до даних, фільтрацію і сприйняття інформації. У розділі Аналітика додано підрозділ «Енергетичний перехід». Також на Портал ІПВГ було інтегровано ШІ-асистента. Водночас, процес звітування державними органами про отриманні платежі від видобувних компаній через онлайн-платформу перебувають на стадії узгодження процесу обміну даними.
27	Узгодити визначення терміну «суб'єкт господарювання державного сектора економіки» у Законі про ІПВГ з тим, яке використовується у Звітах ІПВГ і відповідає визначенню підприємства з державною участю (state-owned entity, SOE) згідно з Вимогою 2.6 Стандарту ІПВГ	**Рекомендація врахована та перебуває в процесі імплементації.** Готується законопроєкт, яким передбачено узгодження термінів.
28	Передбачити процес консультування з Незалежним адміністратором під час підготовки/внесення змін у форми звітності для суб'єктів господарювання, які подаються ними за Законом про ІПВГ	**Рекомендація врахована частково** У 2024 та 2025 році Незалежний адміністратор здійснював розробку оновлених форм звітності та надавав пропозиції до проєкту Закону про ІПВГ. Проте, формально вимога щодо консультування з Незалежним адміністратором не закріплена в Законі про ІПВГ.
29	Внести в зміни в Закон України «Про запобігання корупції» в частині обов'язкового публікування антикорупційних програм всіма видобувними компаніями	**Рекомендація врахована частково** В Робочому плані ІПВГ 2024 - 2026 передбачено обговорення доцільності ініціювання включення видобувного сектору до Антикорупційної стратегії Уряду. У запит про роль держави було включено питання про наявність антикорупційної політики та низку питань про антикорупційні заходи.
30	Дослідити питання доцільності розкриття інформації щодо транспортування інших корисних копалин, ніж вуглеводні	**Рекомендація врахована частково** БГ ІПВГ було прийнято рішення звернутися до АТ «Укрзалізниця» з проханням надати необхідну інформацію для встановлення матеріальності доходів від

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
		транспортування корисних копалин та доцільності ініціювання змін до законодавства.
31	Щорічно здійснювати оцінку матеріальності платежу щодо безкоштовного забезпечення вугіллям на побутові потреби	**Рекомендація врахована** За результатами аналізу отриманої інформації БГ ІПВГ було прийнято рішення, що платіж щодо безкоштовного забезпечення вугіллям на побутові потреби не є матеріальним у 2024 році, але розкривається у Звіті ІПВГ за 2024 рік в односторонньому порядку.
32	Спільно з Міндовкілля напрацювати механізми розкриття інформації щодо викидів парникових газів у розрізі суб'єктів господарювання та дезагрегованому вигляді	**Рекомендація врахована, перебуває в процесі реалізації** У запит про роль держави був включений окремий блок питань, який стосується викидів забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря. У проєкті змін до закону про ІПВГ передбачено розкривати загальні обсяги викидів парникових газів в CO_2 еквіваленті з визначенням, за можливості, за видами парникових газів, видами діяльності або видами продукції.
33	Впровадження звітування про платежі у натуральній формі на користь держави та про платежі, що не мають коду бюджетної класифікації	**Рекомендація врахована** Відповідні зміни до форм звітності набули чинності у квітні 2025 року.
34	Передбачити розкриття витрат на охорону довкілля, участь в екологічних та інфраструктурних проєктах, які вимагаються Стандартом	**Рекомендація врахована та перебуває в процесі реалізації** Розкриття витрат на участь у соціальних, екологічних або інфраструктурних проєктах передбачені у проєкті змін до Закону про ІПВГ, який було передано на опрацювання до Міненерго.
35	Перелік платежів на користь держави в Законі про ІПВГ та інформації, що має міститися в звітах, має бути невичерпним	**Рекомендація врахована та перебуває в процесі реалізації** Невичерпний перелік платежів на користь держави передбачений у проєкті змін до Закону про ІПВГ, який було передано на опрацювання до Міненерго.
36	Зобов'язати публічні компанії та їхні дочірні підприємства надавати посилання на звітність з вебсайтів фондових бірж, де містяться відомості про кінцевого бенефіціарного власника	**Рекомендація врахована та перебуває в процесі реалізації** Положення передбачене у проєкті змін до Закону про ІПВГ, який було передано на опрацювання до Міненерго.
37	Забезпечити розкриття інформації про кредити, державні гарантії, отримані від держави чи підприємств з державною участю видобувними компаніями, що не мають державної участі	**Рекомендація врахована частково** Для виконання вимог Стандарту вимагається прийняття змін до Закону про ІПВГ, де буде розширений перелік інформації про роль держави, що має подаватися видобувними компаніями, незалежно від того, чи мають вони державну участь Положення передбачене у проєкті змін до Закону про ІПВГ, який було передано на опрацювання до Міненерго.
38	Закріпити вимоги щодо розкриття в Бюджетній декларації деталізованої інформації з описом та прогнозом надходжень від видобувного сектору	**Рекомендація не врахована**
Низький пріоритет		
39	Продовжити централізацію та публікацію інформації в межах державної платформи «ЕкоСистема» для полегшення доступу до інформації щодо впливу видобувних галузей на стан довкілля	**Рекомендація врахована частково.**

№	Рекомендація	Коментарі щодо стану реалізації
42	Надати можливість пошуку результатів перевірок Держекоінспекції суб'єктів господарювання з поділом на види економічної діяльності	**Рекомендація не врахована.**
40	Відновити розміщення інформації про перевірки Держекоінспекції та надати можливість пошуку результатів перевірок Держекоінспекції суб'єктів господарювання з поділом на види економічної діяльності	**Рекомендація врахована частково** У 2025 році на вебсайті Держекоінспекції були додані плани перевірок за 2020-2025 роки
41	Відновити доступ до інспекційного порталу	**Рекомендація не врахована**

16.3. Рекомендації Незалежного адміністратора щодо покращення процесу звітності в рамках ІПВГ

№	Рекомендація	Коментарі
1	Внесення змін до законодавства щодо поновлення обов'язку подачі звіту про платежі на користь держави/консолідованого звіту про платежі на користь держави	У 2025 році були відновлено вимогу публікації фінансової звітності разом з аудиторським висновком, звіту та консолідованого звіту про платежі на користь держави для підприємств з державною участю, а також відновлено обов'язкове подання статистичної та фінансової звітності до органів державної статистики. Водночас, для підприємств приватної форми власності зберегли чинність положення щодо незастосовності відповідальності за неоприлюднення фінансової звітності з аудиторським висновком, а також неподання звітності ІПВГ. Рекомендовано адвокатувати питання відновлення публікації фінансової звітності з аудиторськими висновками та повноцінного звітування в рамках Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» для всіх видобувних компаній.
2	Забезпечити подачу звіту про отримані платежі отримувачами платежів	Згідно чинного законодавства, отримувачі платежів повинні розкривати звіти про отримані платежі не пізніше 1 травня року, що настає після звітного періоду, та забезпечувати, щоб такі звіти залишалися публічно відкритими протягом щонайменше трьох років з дня розкриття. Доцільно провести серію зустрічей із відповідними Отримувачами платежів, щодо подання звіту про отримані платежі. У випадку, якщо інформація про платежі буде надаватися через API чи договір про обмін інформацією, то таке питання повинно бути обговорено на БГ ІПВГ щодо доцільності внесення змін у Закон про ІПВГ.
3	Забезпечити використання одних і тих же методичних підходів до відображення інформації про податкові та інші платежі державними органами та видобувними компаніями.	З метою належного виконання даної рекомендації, Незалежний адміністратор рекомендує здійснити наступні заходи: ▶ Залучати Незалежного адміністратора до процесу розроблення рекомендації щодо заповнення форм звіту про платежі на користь держави та консолідованого звіту про платежі на користь держави; ▶ Забезпечити врахування особливостей подачі суб'єктами господарювання звітності протягом кожного звітного періоду до методичних рекомендацій; ▶ Врахувати у методичних рекомендаціях пропозиції Незалежного адміністратора щодо розкриття інформації щодо ДСД та УРП до моменту прийняття змін у Закон про ІПВГ; ▶ Розробити методичні рекомендації для отримувачів платежів У 2024 році було розроблено законопроєкт про внесення змін до Закону про ІПВГ, в якому врегульовані вищенаведені питання. Станом на дату цього Звіту законопроєкт перебуває на розгляді в Міненерго.
4	Здійснити перевірку якості та повноти інформації розкритої видобувними компаніями, що не були суттєвими підзвітними за 2020-2024	Основною метою даної рекомендації є приведення якості та повноти даних підзвітних компаній. Здійснення такого аналізу є вкрай важливим для Порталу ІПВГ задля забезпечення громадськості достовірною інформацією.
5	Здійснення технічних доопрацювань на Порталі ІПВГ в частині можливості відображення інформації щодо рентних платежів	Здійснити технічні доопрацювання на Порталі ІПВГ, які забезпечать компанії можливістю внесення інформації про спеціальний дозвіл на користування надрами у Розділ 5.3 «Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин, плата за землю та екологічний податок щодо кожної окремої проєктної діяльності».

№	Рекомендація	Коментарі
	на користування надрами загальнодержавного значення, що утворилися на підставі спеціального дозволу на водокористування	
6	Здійснити обговорення з Держгеонадрами змін у системі обліку запасів корисних копалин та їх впливу на процес подачі звітності	У зв'язку з прийняттям КМУ Розпорядження «Про внесення змін до Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр», виникає необхідність обговорення майбутніх змін у системі обліку корисних копалин. Зазначені зміни призведуть до необхідності внесення змін до чинних форм звітності
7	Адвокатувати прийняття законопроєкта щодо внесення змін до Закону про ІПВГ. До моменту його ухвалення – забезпечити направлення запитів до компаній та державних органів з метою отримання необхідної інформації, яка відсутня у відкритому доступі.	Законопроєкт про внесення змін в Закон про ІПВГ для приведення його у відповідність до оновлених вимог Стандарту ІПВГ 2023 був розроблений наприкінці 2024 року, але на дату підготовки цього Звіту не прийнятий. Це може вплинути на збір та отримання Незалежним адміністратором необхідної інформації, повноту охоплення і відповідність Звіту ІПВГ усім вимогам оновленого Стандарту ІПВГ 2023. Значна кількість рекомендацій, запропонованих Незалежним адміністратором щодо покращення процесу звітності в рамках ІПВГ, буде реалізована за умови прийняття законопроєкта.
8	Доповнити інформацію, яка підлягає розкриттю підзвітними суб'єктами відповідно до Закону про ІПВГ та форм звітування, інформацією, що необхідна для виконання вимог Стандарту ІПВГ 2023 Забезпечити можливість надсилання додаткових запитів до підзвітних організацій через електронну систему ІПВГ для отримання інформації, що не покривається затвердженими формами.	Відповідно до Закону про ІПВГ, подання інформації про платежі підзвітними організаціями здійснюється в обсязі та за формами, затвердженими КМУ. На дату цього звіту форми звітності з ІПВГ затверджені Постановою КМУ №858 від 23 вересня 2020 року з урахуванням змін, внесених Постановою КМУ № 388 від 8 квітня 2025 року. Від змісту та обсягу запитуваних даних згідно з формами звітності ІПВГ значною мірою залежить повнота розкриття інформації згідно зі Стандартом ІПВГ, якість Звіту ІПВГ та швидкість його підготовки. Слід зазначити, що підзвітні компанії та відповідні органи державної влади в більшості випадків надавали усю необхідну додаткову інформацію на запити Міненерго та Незалежного адміністратора. Наразі також готується законопроєкт для приведення Закону про ІПВГ у відповідність до вимог Стандарту 2023. Водночас, попри внесені зміни, остання редакція форм звітування не містить достатньої деталізації для розкриття усієї інформації, необхідної для виконання низки вимог Стандарту ІПВГ 2023 року: Внесенню змін до форм звітності в багатьох випадках має передувати внесення змін до законодавства, яке ще не адаптоване до вимог Стандарту ІПВГ 2023 року.
9	Уточнити, що в частині органів державної влади «отримувачами платежів» є «органи, що	Наразі Незалежний адміністратор одержує інформацію про платежі від органів, що **контролюють** справляння надходжень бюджету в розрізі кодів бюджетної класифікації доходів бюджету, а саме: ДПС, ДМС, Держгеонадра, відповідно до Бюджетного кодексу України та Постанови КМУ №106 від 16.02.2011 р. Однак такі органи формально не отримують

№	Рекомендація	Коментарі
	контролюють справляння надходжень бюджету» в розрізі кодів бюджетної класифікації, які належать до платежів для цілей Закону про ІПВГ	відповідні платежі, а лише здійснюють контроль за правильністю та своєчасністю їх справляння, і не зобов'язані надавати відповідну інформацію. Від чіткого визначення суб'єктного складу отримувачів платежів, які зобов'язані складати звіти про отримані платежі, залежить у тому числі ефективність функціонування електронної системи ІПВГ.
10	Надати Незалежному адміністратору можливість на рівні Закону про ІПВГ додатково запитувати та уточнювати не лише «інформацію про платежі», але й іншу інформацію, що необхідна для підготовки Звіту ІПВГ та є обов'язковою для розкриття відповідно до Закону про ІПВГ	Відповідно до ст. 5 Закону про ІПВГ, Незалежний адміністратор позбавлений можливості додаткового запиту інформації не про платежі, яка також необхідна для підготовки Звіту ІПВГ. На практиці органи державної влади та компанії надавали відповідну інформацію в добровільному порядку. Водночас, відсутність такого права є недоліком. Відповідні зміни включені до законопроєкту, який зараз перебуває на стадії розробки.
11	Закріпити обов'язок щодо розкриття істотних умов угод про користування надрами, що були укладені та/або змінені починаючи з 2021 року, але до дати набрання чинності Законом про ІПВГ, забезпечити фактичне розкриття такої інформації на вебсайті Міненерго, Уточнити строк оприлюднення істотних умов/копій (угод) щодо користування надрами на вебсайті Міненерго після створення порталу ІПВГ	Закон про ІПВГ передбачає обов'язкове розкриття істотних умов угод про користування надрами, а саме: угод про умови користування надрами, УРП, ДСД та інших договорів, на підставі яких здійснюється проєктна діяльність (у тому числі діяльність з транспортування трубопроводами вуглеводнів), щодо тих угод, які були укладені або до яких вносились зміни після набрання чинності Законом про ІПВГ (тобто після 16.11.2018 р.). Додатково, згідно з Законом про внесення змін щодо ІПВГ, копії договорів (угод) про користування надрами розкриваються після набрання чинності Законом про внесення змін щодо ІПВГ (після 15 січня 2022 року). Отже, договори (угоди) про користування надрами, які укладені до цього періоду і в які не вносяться зміни, можуть не розкриватися у зв'язку із неузгодженістю положень законодавства. Обов'язок надати / оприлюднити інформацію про договори (угоди) щодо користування надрами протягом 90 днів з дня набрання чинності Законом про ІПВГ, визначений у Прикінцевих та перехідних положеннях, не конкретизує період, за який така інформація повинна бути надана / оприлюднена. Окрім цього, ст. 12 Закону про ІПВГ, що врегульовує строки оприлюднення на вебсайті Міненерго інформації про істотні умови / копії договорів (угод) щодо користування надрами, встановлює для міністерства місячний строк на оприлюднення лише до запровадження платформи ІПВГ. Відповідно, нечітко врегульований строк оприлюднення в разі отримання Міненерго копій договорів (угод) щодо користування надрами після запровадження платформи ІПВГ. Крім того, для уніфікації підходу до розкриття істотних умов та витягів з УРП, рекомендується прийняття методичних рекомендацій для такого розкриття. Станом на дату підготовки цього звіту Істотні умови не всіх УРП, укладених в 2020-2021 році, опубліковані на вебсайті Міненерго.
12	Привести Закон про ІПВГ у відповідність до Вимоги 2.4 Стандарту ІПВГ, в тому числі в частині обов'язку з розкриття	Як зазначено вище, Закон про ІПВГ передбачає розкриття копій договорів (угод) щодо користування надрами лише щодо договорів (угод), укладених з дня набрання чинності Закону про внесення змін щодо ІПВГ (15.01.2022 р.), а також будь-яких змін до них.

№	Рекомендація	Коментарі
	повних текстів угод про користування надрами, що укладені (будуть укладені) та/або змінені (будуть змінені) з 01.01.2021 р., та забезпечити відновлення доступу до копій спеціальних дозволів та угод про користування надрами	Для приведення Закону про ІПВГ у відповідність до Вимоги 2.4 Стандарту ІПВГ необхідно внести додаткові зміни до Закону про ІПВГ, якими встановити обов'язок з розкриття повних текстів угод про користування надрами, що укладені (будуть укладені) та/або змінені (будуть змінені) з 01.01.2021 р., а не з 15.01.2022 р., як це визначено Законом про ІПВГ в редакції, чинній на дату цього Звіту. Також необхідно забезпечити відновлення публікації копій спеціальних дозволів та повних текстів угод про користування надрами, доступ до яких був закритий у зв'язку з воєнним станом, та опублікувати тексти змін до УРП, внесені у 2024 та 2025 роках. Також про необхідність розкрити копії УРП, укладених з січня 2021 року, було зазначено як одну з коригувальних дій за результатами III Валідації.
13	Забезпечення доступу до інформації про покупців державної частки прибуткової продукції, отриманої за УРП, обсягів продажу та доходів, отриманих від продажу	Вимога 4.2 Стандарту ІПВГ вимагає розкриття продажів державної частки прибуткової продукції в розрізі покупців, якщо доходи держави від відповідних продажів були суттєвими, а також доходів, отриманих від продажу, та сум, перерахованих до бюджету. Згідно з законодавством ДК «Газ України» уповноважена на продаж державної частки прибуткової продукції на товарній біржі. Законодавство передбачає оприлюднення товарною біржою лише узагальненої інформації, без відомостей про обсяги продажу та доходи в розрізі покупців, за результатами продажу державної частки прибуткової продукції. ДК «Газ України», не є підзвітною компанією в розумінні Закону про ІПВГ. Відповідна інформація щодо продажів є конфіденційною, що створюватиме перешкоду для звітування. Оскільки Стандарт ІПВГ вимагає розкриття інформації про обсяги продажу та доходи в розрізі покупців, рекомендується БГ ІПВГ організувати співпрацю з Держгеонадра та ДК «Газ України» щодо можливості розкриття інформації про покупців державної частки прибуткової продукції, обсягів продажу та доходів, отриманих від продажу.
14	Розкриття інформації про УРП	УРП, укладені до 2022 року, містять умови про конфіденційність, які обмежують розкриття інформації про виконання угод, в межах підготовки Звіту ІПВГ. Рекомендовано співпрацювати з Держгеонадра щодо одержання дозволу на розкриття інформації за УРП в частині, необхідної для підготовки Звіту ІПВГ.
15	Спрощення доступу до інформації щодо ключових аспектів ІПВГ, зокрема до технічної інформації щодо запасів корисних копалин, особливо руд титану	Забезпечити більш повне і детальне розкриття Держгеонадра геологічної інформації у відкритому доступі, що дозволить пересвідчитись в її повноті. А також публікування такої інформації у форматі, придатному до її автоматизованої консолідації та обробки. Відновити доступ до реєстрів та інформації, доступ до яких був обмежений у зв'язку з воєнним станом. У 2025 на веб-сайті Держгеонадр було опубліковано Звіт про верифікацію запасів стратегічних/критичних корисних копалин, який містить інформацію про запаси таких корисних копалин як золото, літій, титан тощо.
16	Створити Національний Секретаріат ІПВГ	Розробити та прийняти відповідне Положення про Національний Секретаріат ІПВГ та здійснити підбір персону.
17	Звернутися до Держгеонадр з проханням розширити набір даних «Перелік спеціальних дозволів на	Держгеонадрам рекомендується розширити перелік даних у наборі «Перелік спеціальних дозволів на користування надрами (у тому числі на користування нафтогазоносними надрами)» шляхом додавання графи із зазначенням типу корисної копалини

№	Рекомендація	Коментарі
	користування надрами (у тому числі на користування нафтогазоносними надрами)», який розміщений на data.gov.ua	(загальнодержавного чи місцевого значення) та зазначенням всіх основних та супутніх корисних копалин, передбачених у спеціальному дозволі на користування надрами.
18	Спільно з ДПС напрацювати механізми можливого покращення якості даних щодо платежів підзвітних компаній щодо нарахованої рентної плати попроектно	У зв'язку з виявленням значної кількості неточностей у відомостях ДПС, які передаються Незалежному адміністратору та наданих даних в рамках протоколу обміну з Міненерго необхідно напрацювати механізми вирішення даної проблеми. У майбутньому можуть виникнути суттєві складнощі в частині автоматизації процесу звірки платежів за допомогою Порталу ІПВГ.
19	Розширення змісту форми звіту про отримані платежі	Постановою КМУ від 8 квітня 2025 р. № 388 форму звіту про отримані платежі було оновлено. Зокрема, доповнено окремим звітом, який подає Державна служба геології та надр України. У ньому враховуються платежі як у грошовій, так і в натуральній формі, а також платежі, що не мають коду бюджетної класифікації. Водночас чинна форма звіту для інших отримувачів не передбачає розкриття частини інформації, що вимагається стандартом ІПВГ. Для оновлення форм необхідно внести зміни до Закону про ІПВГ.
20	Відновити доступ до відкритих даних та розширити обсяг відкритих даних	У зв'язку з військовою агресією рф в Україні було обмежено доступ до низки ресурсів, які до повномасштабного вторгнення були відкритими. Рішенням Верховного Суду була сформована позиція, що обмеження доступу до інформації може здійснюватися при дотриманні сукупності таких вимог (виконання т.зв. «трискладового тесту»): - виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя; - розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; - шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні. Відсутність висновку розпорядника інформації щодо наявності хоча б однієї з наведених вище трьох підстав означає, що відмова у доступі до публічної інформації є необґрунтованою. Водночас, на практиці, доступ до більшості баз даних, відкритий публічний доступ до яких необхідний для виконання вимог Стандарту ІПВГ, залишається закритим або обмеженим без наведення конкретних причин та/або без наведення результатів проведеного «трискладового тесту». Рекомендується працювати над відновлення доступу до відкритих даних та розширення обсягу відкритих даних, а в разі, коли закриття даних обумовлено безпековими міркуваннями, забезпечити проведення «трискладового тесту» для обґрунтування обмеження доступу.

№	Рекомендація	Коментарі
21	Забезпечити публікацію відкритих даних у машиночитаному форматі	Частина інформації є у відкритому доступі, і до неї можна отримати доступ вручну, але у форматі, який не дозволяє оновлювати Портал ІПВГ (PDF, JPEG). Наприклад, витяги з УРП, опубліковані на сайті Міненерго, копії спеціальних дозволів та угод про користування надрами (коли були доступні), статути та структура власності в ЄДР тощо. Про необхідність систематичного розкриття даних у машиночитаному форматі було зазначено у коригувальному заході за результатами III Валідації.
22	Розширити обсяг інформації про участь держави та забезпечити розкриття інформації про участь держави видобувними компаніями, незалежно від того, чи є вони компаніями з державною участю	Постановою КМУ від 8.04.2025 р. № 388 форму звіту про платежі на користь держави було доповнено новим розділом про роль держави з інформацією, яку обов'язково мають розкривати суб'єкти господарювання державного сектору економіки відповідно до статті 6 Закону про ІПВГ. Рекомендується прийняти законопроєкт, який було розроблено та який впроваджує розкриття розширеного обсягу інформації про участь держави відповідно до Вимог 2.6 та 4.5 Стандарту в тому числі компаніями, які не належать державі.
23	Адвокатувати зміни до законодавства щодо запровадження нижчого порогу розкриття інформації про політично значущих осіб та прийняття рішення щодо доцільності зниження порогу розкриття кінцевих бенефіціарних власників до 10%	1. За Стандартом ІПВГ 2023 року очікується розкриття інформації про наявність політично значущих осіб серед кінцевих бенефіціарних власників незалежно від рівня володіння. Чинне законодавство передбачає розкриття інформації щодо наявності статусу політично значущої особи у бенефіціарного власника з порогом володіння щонайменше 25%. З огляду на обов'язковість вимоги стандарту про політично значущих осіб БГ ІПВГ рекомендується обговорити питання адвокації змін до нормативно-правових актів з метою запровадження нижчого порогу розкриття інформації про політично значущих осіб для видобувних галузей. За результатами III Валідації була визначена коригувальна дія щодо розкриття політично значущих осіб у ЄДР. 2. Стандарт ІПВГ 2023 року заохочує встановити поріг розкриття інформації щодо кінцевих бенефіціарних власників на рівні 10% або нижче. БГ ІПВГ має прийняти рішення щодо доцільності ініціювання внесення змін до законодавства та запровадження нижчого порогу для розкриття бенефіціарів для видобувних галузей. В разі, якщо буде прийняте рішення не ініціювати відповідні зміни з огляду на рекомендаційність вимоги стандарту, БГ ІПВГ матиме обґрунтовувати застосування законодавчо встановленого відсотка розкриття рівнем ризиків, пов'язаних з таким розкриттям
24	Забезпечити визначення того, чи поширюються вимоги Закону про ІПВГ на діяльність зі зберігання вуглеводнів.	Закон про ІПВГ поширюється на видобувні галузі та діяльність з транспортування трубопроводами вуглеводнів, у тому числі з метою транзиту. Незважаючи на це, Закон ІПВГ не містить чіткої вказівки про те, що його дія поширюється і на діяльність зі зберігання вуглеводнів. Наразі йде обговорення щодо доцільності внесення до законопроєкту положень про зберігання, враховуючи відсутність відповідних вимог стандарту. З 2020 року зберігання природного газу в Україні відокремлене від діяльності з транспортування природного газу. Зберігання природного газу здійснює АТ «Укртрансгаз», який є оператором газосховищ України. Оскільки діяльність зі зберігання природного газу формально не відноситься до транспортування вуглеводнів відповідно до законодавства й не покривається ані

№	Рекомендація	Коментарі
		Законом про ІПВГ, ані Стандартом ІПВГ, БГ ІПВГ має прийняти рішення щодо доцільності охоплення відповідної діяльності в Звіті ІПВГ та щодо необхідності ініціювання відповідних змін до Закону про ІПВГ.
25	Розглянути доцільність проведення окремого дослідження для виявлення можливих додаткових квазіфіскальних операцій, властивих для видобувних компаній України, з метою включення інформації про такі операції до форм звітності ІПВГ та виконання вимоги 6.2 Стандарту ІПВГ	Стандарт ІПВГ вимогою 6.2 акцентує увагу на розкритті у Звіті ІПВГ інформації щодо квазіфіскальних витрат підприємств, що перебувають у власності держави. Відповідно до Стандарту, квазіфіскальні витрати покривають заходи, за допомогою яких такі підприємства здійснюють публічні соціальні витрати та враховують платежі за соціальні послуги, державну інфраструктуру, паливні субсидії та обслуговування національного боргу тощо, поза межами національного бюджетного процесу. Стандарт також зазначає, що БГ ІПВГ повинна розробити процес звітування з урахуванням дотримання рівня прозорості, співмірного з іншими потоками платежів та доходів, а також з розкриттям даних дочірніх підприємств та спільних підприємств. При визначенні поняття квазіфіскальних витрат рекомендується враховувати напрацювання МВФ. Закон про ІПВГ передбачає використання терміну «квазіфіскальні операції» в значенні, визначеному Бюджетним кодексом. При цьому перелік квазіфіскальних операцій, передбачений Розпорядженням КМУ № 692-р від 01.08.2012 року, є застарілим, щонайменше в частині продажу природного газу населенню та теплокомуненерго за цінами, нижчими порівняно з промисловими споживачами, вважаючи на значні зміни законодавства в частині регулювання покладення спеціального обов'язку (ПСО) протягом останніх років. Постановою КМУ від 8 квітня 2025 р. № 388 форму звіту про отримані платежі було доповнено розділом з інформацією про квазіфіскальні операції. Для підвищення ефективності звітування щодо КФО Незалежний адміністратор рекомендує провести дослідження для виявлення інших операцій видобувних компаній, що можуть мати ознаки квазіфіскальних, крім тих, що визначені КМУ, із перспективою їх включення до зазначеної постанови КМУ та/або форм звітності ІПВГ.
26	Вдосконалити процес збору даних для попроектного звітування в межах Стандарту ІПВГ шляхом внесення змін до Закону про ІПВГ та форм звітування	Рішенням Міжнародного Секретаріату розпочато процес поступового переходу усіх країн в рамках Стандарту ІПВГ на розкриття в річних звітах інформації, дезагрегованої за окремими проєктами. Постановою КМУ «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях» №858 від 23.09.2020 р. затверджено форми для звітування згідно з Законом про ІПВГ, що передбачають попроектне звітування щодо (i) рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, (ii) плати за землю та (iii) екологічного податку. Водночас, законодавством не передбачена можливість надання попроектної інформації отримувачами платежів, що на практиці унеможливлює звірку платежів на рівні проєкту. Податковим законодавством України не передбачене декларування плати за землю та екологічного податку в розрізі окремої проєктної діяльності, що значно ускладнює підготовку видобувними компаніями звіту про платежі в цій частині. У Законі про ІПВГ запроваджене відображення загальної суми сплати за землю та/або екологічного податку в розрізі адміністративно-територіальної одиниці, на території якої здійснюється така проєктна діяльність, у разі неможливості відображення загальної суми за кожним видом платежів щодо окремої проєктної діяльності. Розкриття інформації про плату за землю та екологічний податок в розрізі адміністративно-територіальних одиниць було запроваджено в оновлених формах звітності. Незалежний адміністратор пропонує внести додаткові зміни до Закону про ІПВГ з урахуванням того, що проєктна діяльність може здійснюватись на території декількох адміністративно-територіальних одиниць.

№	Рекомендація	Коментарі
		Інформація щодо попроектного звітування доступна на Порталі ІПВГ.
27	Розглянути можливість впровадження відповідних нормативних змін до бюджетної системи України для того, щоб рух платежів від видобувних компаній можна було відслідковувати (як на шляху до державного бюджету країни, так і на етапі перерозподілу у місцеві бюджети)	Можливість відслідковування надходжень до місцевих бюджетів, які реально надійшли від видобувних компаній, що працюють в регіоні, допоможе підвищити прозорість та ефективність використання коштів регіонами. Метою цієї рекомендації є підвищення доступності для широкого загалу інформацію про частку в сумарних доходах місцевих бюджетів (в т.ч. за рахунок трансфертів), яку становлять платежі від видобувних компаній, що реально працюють у цьому регіоні.
28	Уніфікувати та спростити доступ до інформації про обсяги видобування корисних копалин	Необхідно уніфікувати методологію та підходи для визначення обсягів видобування та забезпечити вільний доступ до детальної інформації про обсяги видобування в Україні, зокрема за регіонами, що акумулюється декількома державними органами - Держстатом, Держгеонадра, Міненерго і ДПС.
29	Зробити публічно доступною дезагреговану інформацію про вартість продукції окремих видобувних галузей	Обговорити з Державною службою геології та надр України можливості розкриття дезагрегованої інформації щодо вартості продукції
30	Узгодити визначення терміну «суб'єкт господарювання державного сектора економіки» у Законі про ІПВГ з тим, яке використовується у Звітах ІПВГ і відповідає визначенню підприємства з державною участю (state-owned entity, SOE) згідно з Вимогою 2.6 Стандарту ІПВГ	Визначення «суб'єкт господарювання державного сектора економіки» в значенні Закону України «Про управління об'єктами державної власності» є вужчим, ніж те, що використовувалось Незалежним адміністратором в цілях підготовки Звіту ІПВГ, та не включає опосередковане володіння, що звужує коло підзвітних компаній В Міненерго готується законопроєкт, який впроваджує більш широкий термін «контрольований державою суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність у видобувних галузях» в Закон про ІПВГ.
31	Передбачити процес консультування з Незалежним адміністратором під час підготовки/внесення змін у форми звітності для суб'єктів господарювання, які подаються ними за Законом про ІПВГ	Рекомендується передбачити у Законі про ІПВГ процесу консультації з Незалежним адміністратором для внесення змін до форм звітності. Відсутність такої процедури може негативно відобразитись на якості та повноті отриманої згідно з формами інформації та створити необхідність надсилання більшої кількості додаткових запитів.
32	Внести в зміни в Закон України «Про запобігання корупції» в частині обов'язкового публікування антикорупційних	З метою виконання нової вимоги Стандарту ІПВГ 2023 року рекомендовано адвокатувати зміни до законодавства, якими передбачити, що всі компанії видобувного сектору повинні мати та розкривати інформацію щодо своїх антикорупційних програм, оскільки чинним законодавством України такої вимоги не передбачено. До моменту внесення відповідних змін у закон, передбачити окремий блок питань у запиті на роль держави.

№	Рекомендація	Коментарі
	програм всіма видобувними компаніями	
33	Дослідити питання доцільності розкриття інформації щодо транспортування інших корисних копалин, ніж вуглеводні	Відповідно до стандарту доходи від транспортування мають включати всі корисні копалини, якщо вони є істотними. В чинній редакції Закону про ІПВГ підлягають розкриттю доходи від транспортування операторів транспортних систем тільки щодо вуглеводнів. В разі, якщо доходи держави від транспортування інших видів корисних копалин будуть визнані БГ ІПВГ суттєвими, можна розглянути можливість внесення змін до Закону про ІПВГ з розширенням переліку суб'єктів розкриття.
34	Спільно з Мінекономіки напрацювати механізми розкриття інформації щодо викидів парникових газів у розрізі суб'єктів господарювання та дезагрегованому вигляді	Згідно з Вимогою 3.4 Стандарту ІПВГ, компаніям рекомендується розкривати інформацію про викиди парникових газів (ПГ) відповідно до існуючих провідних стандартів розкриття інформації. У січні 2025 року набрав чинності Закон № 4187-IX, який відновлює обов'язковий моніторинг, звітність і верифікацію викидів парникових газів для операторів стаціонарних технічних установок – юридичних і фізичних осіб, які експлуатують чи контролюють такі об'єкти викидів. Перелік видів діяльності, які підпадають під систему моніторингу, визначено постановою КМУ № 880 від 23 вересня 2020 року. У проєкті змін до закону про ІПВГ передбачено розкривати загальні обсяги викидів парникових газів в CO_2 еквіваленті з визначенням там, де це можливо, за видами парникових газів, видами діяльності або видами продукції. У зв'язку з цим виникає необхідність доступності дезагрегованих даних належної якості, які будуть систематично публікуватися у дезагрегованому вигляді.
35	Передбачити розкриття витрат на охорону довкілля, участь в екологічних та інфраструктурних проєктах, які вимагаються Стандартом	Рекомендується внести зміни до Закону про ІПВГ, передбачивши, що звіт про платежі на користь держави включає також інформацію щодо витрат на охорону довкілля, участі в екологічних та інфраструктурних проєктах, які є обов'язковими відповідно до законодавства чи передбачені договором з державою, та загальну суму платежів за такими проєктами.
36	Перелік платежів на користь держави в Законі про ІПВГ та інформації, що має міститися в звітах, має бути невичерпним	Рекомендується розширити визначення «платіж» у ст. 1 Законі про ІПВГ та зробити його невичерпним. Також слід передбачити, що обсяг інформації, що має міститися в звіті про платежі на користь держави та звіті про отримані платежі, не є вичерпним.
37	Зобов'язати публічні компанії та їхні дочірні підприємства надавати посилання на звітність з вебсайтів фондових бірж, де містяться відомості про кінцевого бенефіціарного власника	З метою приведення процесу звітування до вимог Стандарту, рекомендується закріпити в Законі про ІПВГ обов'язок для суб'єктів розкриття, включаючи видобувні компанії, що є дочірніми підприємствами публічних компаній-нерезидентів, відображати у звітах (консолідованих) звітах про платежі на користь держави посилання на звітність з вебсайту фондової біржі, де містяться відомості про КБВ. Після внесення змін до Закону про ІПВГ буде вимагатися внесення відповідних змін до форм звітності.
38	Забезпечити розкриття інформації про кредити, державні гарантії, отримані від держави чи	Закон про ІПВГ передбачає розкриття всіма видобувними компаніями інформації про обсяги фінансування, отриманого від органів державної влади.

№	Рекомендація	Коментарі
	підприємств з державною участю видобувними компаніями, що не мають державної участі	Оновленими у 2025 році формами звітування обов'язок подавати розширену інформацію про роль держави покладено саме на суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Зокрема, підприємства з державною участю зобов'язані розкривати дані про отримане фінансування від органів державної влади, кредити та кредитні гарантії, непогашені зобов'язання, а також трансферти, дотації, субсидії. Рекомендується розширити перелік інформації про роль держави, що має подаватися видобувними компаніями, незалежно від того, чи мають вони державну участь. Для цього потрібно прийняти запропоновані зміни до Закону про ІПВГ та до форм звітності.
39	Закріпити вимоги щодо розкриття в Бюджетній декларації низки інформації	Рекомендується закріпити вимоги щодо розкриття в Бюджетній декларації деталізованої інформації з описом та прогнозом надходжень від видобувного сектору, міркуваннями щодо енергетичного переходу та кліматичних ризиків, публікувати дані, пов'язані з прогнозованими обсягами виробництва та цінами на сировинні товари.
40	Продовжити централізацію та публікацію інформації в межах державної платформи «ЕкоСистема» для полегшення доступу до інформації щодо впливу видобувних галузей на стан довкілля	Платформа потребує вдосконалення та подальшого наповнення. До того ж платформа «ЕкоСистема» здебільшого є агрегатором реєстрів та інформації, яка розміщена на вебсайтах органів державної влади або на порталі відкритих даних.
41	Відновити розміщення інформації про перевірки Держекоінспекції та надати можливість пошуку результатів перевірок Держекоінспекції суб'єктів господарювання з поділом на види економічної діяльності	Станом на кінець 2024 року на вебсайті Держекоінспекції були лише розділи з інформацією про планові та позапланові перевірки лише за 2018 та 2019 роки (посилання не активні). Проте у 2025 році на сайті з'явилися розділи «Плани перевірок» для 2020 - 2025 років. Водночас у частині «Результати перевірок» досі доступні лише дані за 2018-2019 роки. До обмеження доступу інформація про результати перевірок публікувалася на державному Інспекційному порталі без можливості швидкого оброблення цієї інформації та без вказівок на основний вид діяльності конкретного суб'єкта господарювання. Так само, через особливості збору і зберігання інформації, у Держекоінспекції відсутня можливість надати у відповідь на запит інформацію про проведені перевірки і накладені штрафи у розрізі видів діяльності (наприклад, КВЕД-2010).
42	Відновити доступ до Інспекційного порталу	Станом на листопад 2025 року через воєнний стан відсутній доступ громадськості до Інспекційного порталу, на якому до повномасштабного вторгнення рф публікувалася інформація про заходи контролю, що проводяться державними органами. Рекомендується ініціювати зміни до законодавства для відновлення доступу.